

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ADANA ÂŞIKLIK GELENEĞİNDE ÂŞIK ALİ ANBARCI

TEZİ YAZAN
Havanur KARLAELÇ

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Sevin ARSLAN
Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Begüm KURT
Jüri Üyesi: Doç. Dr. Ayhan KARAKAŞ (Çukurova Üniversitesi)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN / TEMMUZ 2022

ONAY**T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ' NE**

2020012008 numaralı öğrencimiz olan **Havanur KARLAELÇ** tarafından hazırlanan “**Adana Âşıklık Geleneğinde Âşık Ali Anbarcı**” başlıklı bu tez çalışması jüri üyelerimiz tarafından **oy birliği** ile **Türk Dili Ve Edebiyatı** Anabilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır.)

Üniv. İçi asıl üye - Tez Danışmanı - Jüri Başkanı: Prof. Dr. Sevin ARSLAN

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır.)

Üniv. İçi – Jüri asıl Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Begüm KURT

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır.)

Üniv. Dışı - Jüri asıl Üyesi: Doç. Dr. Ayhan KARAKAŞ

(Çukurova Üniversitesi)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

(Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır.)

08/ 07/ 2022

Prof. Dr. Murat KOÇ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada:

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

08/07/2022

Havanur KARLAELÇ

İTHAF

Sevgili Aileme...

TEŞEKKÜR

Adana Âşıklık Geleneğinde Âşık Ali Anbarcı başlıklı yüksek lisans tezimde, öncelikle benden desteklerini bir an olsun esirgemeyen ve yüksek lisans eğitimim boyunca her an yanımda olduğunu hissettiğim, tez hazırlama süresince konunun tespitinden, tezin tamamlanmasına kadar geçen zamanda bilgi ve deneyimleriyle bana yol gösteren ve yönlendiren değerli danışmanım, Hocam Prof. Dr. Sevin ARSLAN'a ve tezimi hazırlarken benden yardımlarını esirgemeyen Doç. Dr. Ayhan KARAKAŞ ile Dr. Öğr. Üyesi Begüm KURT hocalarıma da teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca bu tezi yazarken çok yardımlarını gördüğüm, başta sevgili arkadaşım Mehmet KAYAR'a, çok kıymetli Ali ANBARCI'ya ve maddi manevi, her zaman yanımda olan aileme de teşekkürlerimi sunuyorum.

Ek olarak, tez hazırlama süresince literatür taraması ve kaynak incelemeleri için uygun fiziksel koşulları sağlayan Çağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığına da teşekkürlerimi sunarım.

Havanur KARLAELÇ

ÖZ**ADANA ÂŞIKLIK GELENEĞİNDE ÂŞIK ALİ ANBARCI****Havanur KARLAELÇ****Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı****Danışman: Prof. Dr. Sevin ARSLAN****Temmuz 2022, 463 Sayfa**

Âşıklık geleneği köken olarak kam, şaman ve baksılık mesleklerine dayanan ve bunlardan gelişim gösteren, yeni bir geleneğe ve icra töresine sahip olan bir yaratı alanıdır. Türk halk kültürü içinde önemli bir yere sahip olan âşıklık geleneği, kendine has kuralları ve icrası olan bir hazinedir. Âşıklar, içinde buldukları toplumun duygu ve düşüncelerini dile getirmiş ve Türk kültürünün bugünlere ulaşmasında bir köprü vazifesi görmüşlerdir. Yapılan araştırmalar ve incelemeler sonucunda Adana yöresinde âşıklık geleneğinin yüzyıllardır süregeldiği tespit edilmiştir. Bu açıdan bakıldığında Adana yöresi âşıklık geleneğinin incelenmesi gereken konu olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Tezin konusunu Adana âşıklık geleneğinde Âşık Ali Anbarcı'nın hayatı, sanatı ve eserleri oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Adana yöresi âşıklık geleneği çevresinde yetişen Âşık Ali Anbarcı'nın edebi yönünü birçok açıdan ele alarak, onun Adana âşıklık geleneği içerisindeki yerini tespit etmek ve kapsamlı olarak bilim dünyasına tekrar tanıtmayı amaçlamaktır. Badeli âşıklardan olan sanatçının eserlerinde aşk, tabiat, yiğitlik, millet, Yörükler gibi tarihsel ve sosyal konular ağırlıklı olarak yer alır. Bu çalışmada, öncelikle âşığın doğup büyüdüğü Adana yöresi tanıtılmaya çalışılmıştır. Âşık Ali'nin 434 şiiri konularına göre tasnif edilerek şekil, içerik ve üslup bakımından ayrıntılı bir biçimde tahlil edilip gelenekteki yeri belirlenmeye çalışılmıştır. Tez çalışmasında tema ve içerik analizine dayalı betimsel analiz, yöntem olarak kullanılmıştır. Veriler nitel araştırma yöntemi olan doküman, gözlem ve görüşme tekniği kullanarak elde edilmiştir. Ayrıca, Âşık Ali'yle ilgili kaynak kişilere de ulaşılarak elde edilen veriler çalışmada kullanılmıştır. Öte yandan âşıklık geleneği ve âşık edebiyatı üzerine yazılmış eserler literatür taraması yapılarak incelenmiştir. Çalışma sırasında yararlanılan kaynaklar kaynakça bölümünde yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: âşıklık geleneği, âşık, Adana, Âşık Ali Anbarcı

ABSTRACT**ALİ ANBARCI THROUGH ADANA MINSTREL TRADITION****Havanur KARLAELÇ****Master's Thesis, Department of Turkish Language and Literature****Thesis Advisor: Prof. Dr. Sevin ARSLAN****July 2022, 463 Pages**

The tradition of minstrelsy is a field of creation based on and developing from the professions of kam, shaman and baksi and has a new tradition and performance tradition. The tradition of minstrelsy, which has an important place in Turkish folk culture is a treasure with its own rules and performance. The minstrels expressed the feelings and thoughts of the society they live in and acted as a bridge for Turkish culture to reach today. As a result of the researches and examinations, it has been determined that the tradition of minstrelsy has been going on for centuries in Adana and its environs. From this point of view, it is seen that the minstrel tradition of Adana is a subject that needs to be examined. The subject of the thesis is the life, art and works of Âşık Ali Anbarcı in the Adana minstrel tradition. The aim of this study is to examine the literary aspect of Âşık Ali Anbarcı, who grew up around the Adana minstrel tradition, to determine his place in the Adana minstrel tradition and to introduce him to the scientific world comprehensively. The works of the artist, who is one of the minstrels of Badeli, mainly include historical and social subjects such as love, nature, bravery, nation, and Yörüks. In this study, firstly, Adana and its surroundings, where the minstrel was born and raised, were tried to be introduced. Âşık Ali's 434 poems were classified according to their subjects and analyzed in detail in terms of form, content and style, and its place in the tradition was tried to be determined. In the thesis study, descriptive analysis based on theme and content analysis was used as a method. The data were obtained by using document, observation and interview technique, which is a qualitative research method. In addition, the data obtained by reaching the source people about Âşık Ali was used in the study. On the other hand, the works written on the tradition of minstrelsy and minstrel literature were examined by literature review. The sources used during the study are in the bibliography section.

Keywords: minstrel tradition, minstrel, Adana, Âşık Ali Anbarcı

ÖN SÖZ

Tarih sahnesine çıktıkları andan itibaren birçok kültürü bünyesinde barındıran kadim Türk milleti, genlerinde mevcut olan bağımsız yaşama kararlılığı sonucunda geniş alanlara yayılmış, hâkim olduğu bu alanlarda da Türk kültürüne ait izler ve eserler bırakmıştır. Geleneklerine bağlı olan Türk milletinin çok eski zamanlardan beri sahip olduğu ozanlık/âşıklık geleneği, nesilden nesile aktarılarak devam ettirilmiş köklü bir gelenektir.

Türk kültürünün ayrılmaz bir parçası olan âşıklık geleneğinin geçmişi Türk tarihi kadar eskidir. İlk örnekleri Orta Asya’da yaşayan Türk topluluklarında görülen geleneğin temeli ozan-kam, baksı-şamanlığına kadar uzanır. Ozan baksı şair tipinin uzantısını teşkil eden gelenek, ilerleyen zaman içerisinde, değişen coğrafya, din ve teknoloji ile kısaca yaşanan birtakım sosyal hadiselerin etkisiyle kabuk değiştirmek zorunda kalmıştır. Gelişim ve değişim gösteren geleneğin bugünkü temsilcileri olan âşıkları, dün olduğu gibi bugün de yetkin eserler vererek günümüze kadar canlılığını korumak için mücadele vermektedirler.

Değişen bu koşullara ayak uydurabildiği sürece var olan âşıklık geleneği Türkiye sahasında özellikle Akdeniz, İç Anadolu ve Doğu Anadolu’da varlığını yaygın olarak sürdürmektedir. Adana yöresi, geçmişteki kadar olmasa da günümüzde hâlâ âşıklık geleneğinin canlı olarak yaşatıldığı illerden birisidir. Âşıklık geleneğinin genel coğrafi dağılımı içinde Adana yöresi oldukça önemli bir konuma sahiptir. Özellikle Adana’da *Yukarı Çukurova* diye adlandırılan Kadirli, Kozan, Ceyhan ve Osmaniye gibi yerleşim alanları ile Feke ve Saimbeyli gibi dağlık alanlarda âşık tarzı şiirin pek çok temsilcileri yetişmiştir. Bu verimli topraklarda geçmişte Karacaoğlan, Dadaloğlu, Kul Mustafa, Eyyübü, Ferrahi gibi âşıklar yetişmiş; bugün ise Cemil Şençalar, Gül Ahmet, Âşık Ali ve daha nice âşıklar yetişmeye devam etmektedir.

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Halk Edebiyatı Bilim Dalı bünyesinde yüksek lisans tezi olarak hazırlanan *Adana Âşıklık Geleneğinde Âşık Ali Anbarcı* adlı bu çalışmada Adana yöresi âşıklık geleneği genel çizgileriyle incelenmiş, merkezinde ise günümüz âşıklık geleneğini Adana yöresinde canlı bir şekilde devam ettiren temsilcilerinden Âşık Ali Anbarcı ele alınmıştır. Âşık Ali Anbarcı, üzerinden geleneğin gereklilikleri, gelenek için önemli kabul edilen gelenek temsilcileri ve Âşık Ali’nin geleneğe katkıları üzerinde durulmuştur.

İÇİNDEKİLER

KAPAK	i
ONAY	ii
ETİK BEYANI	iii
İTHAF	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZ	vi
ABSTRACT	vii
ÖN SÖZ	viii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xiv
TABLolar LİSTESİ	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xvi
EKLER LİSTESİ	xvii
1. GİRİŞ	1
2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	7
3. ARAŞTIRMA VE BULGULAR.....	9
3.1. Araştırma Alanının Tarihi	9
3.2. Araştırma Alanının Coğrafi Özellikleri	10
3.3. Araştırma Alanının Nüfusu ve Ekonomik Yapısı	11
3.4. Araştırma Alanının Sosyo-Kültürel Yapısı	12
3.5. Kuramsal Çerçeve	13
3.5.1. Âşık ve Âşıklık Kavramı.....	13
3.5.2. Adana Âşıklık Geleneği	15
3.5.3. Adanalı Bilinmeyen Âşıklar.....	18
3.5.3.1. Tahsin Özkılıç	18
3.5.3.2. Osman Çelik.....	18
3.5.3.3. İbrahim Özcanlı.....	19
3.5.3.4. Mustafa Fındıklı	20
3.5.3.5. Yakup Karaca	20
3.5.3.6. Atilla Kaya	21
3.5.3.7. Abidin Kaya	22
3.5.3.8. Murat Kozanoğlu	23

3.5.3.9. Halil İbrahim Okuducu	23
3.5.3.10. Hamza Kaya	24
3.5.3.11. Hacı Koca	24
3.6. ÂŞIK ALİ ANBARCI'NIN HAYATI ve SANATI	25
3.6.1. Hayatı	25
3.6.1.1. Soyu	25
3.6.1.2. Doğum Yeri ve Tarihi	26
3.6.1.3. Adı ve Mahlası	27
3.6.1.4. Eğitimi	28
3.6.1.5. Mesleği	29
3.6.1.6. Askerliği	30
3.6.1.7. Yakın Çevresi	30
3.6.1.7.1. Babası	30
3.6.1.7.2. Annesi	31
3.6.1.7.3. Kardeşleri	31
3.6.1.8. Evliliği ve Çocukları	32
3.6.1.8.1. Eşi	32
3.6.1.8.2. Çocukları	32
3.6.1.9. Fiziki ve Ruhi Yapısı	33
3.6.2. Sanatı	34
3.6.2.1. Âşık Ali Anbarcı'yı Âşıklığına Hazırlayan Etmen ve Unsurlar ..	34
3.6.2.2. Sevda	34
3.6.2.3. Memleketi Kadirli'nin Güzellikleri	35
3.6.2.4. Sazlı Sözlü Ortam	36
3.6.2.5. Gurbet	36
3.6.2.6. Ahlâkı	37
3.7. Âşık Ali'nin Profesyonelliğe Adım Atışı	37
3.7.1. Âşık Ali'nin Şiirleri	38
3.7.2. Âşık Ali'nin Bestelenen Şiirleri	40
3.7.3. Hikâyeli Türküler	41
3.8. Aldığı Ödüller	48
3.9. Âşık Ali'den Bahseden Kitap ve Gazeteler	50
3.9.1. Kitaplar	50
3.9.2. Gazeteler	51

3.10. Âşık Ali Hakkında Yapılan Çalışmalar	53
3.10.1. Tez.....	53
3.10.2. Makale.....	53
3.11. Âşıklık Geleneğinde Âşık Ali Anbarcı'nın Yeri.....	53
3.11.1. Usta-Çırac İlişkisi	54
3.11.2. Bade içme.....	57
3.11.3. Mahlas Alma	59
3.11.4. Âşık Musikisi - Saz Çalma	60
3.11.5. Tarih Bildirme.....	62
3.11.6. Atışma	63
3.11.7. Dedim - Dedili Şiir Söyleme.....	65
3.11.8. Bozlak Üstadlığı.....	65
3.12. Adanalı Âşık ve Yazarların Âşık Ali İle İlgili Düşünceleri.....	66
3.13. Şöhreti ve Etkisi	70
3.13.1. Etkilendiği Âşıklar	70
3.13.2. Etkilediği Âşıklar	71
3.14. ÂŞIK ALİ ANBARCI'NIN ŞİİRLERİNİN İNCELENMESİ	71
3.14.1. Şiirlerinde Şekil Özellikleri.....	71
3.14.1.1. Nazım Birimi.....	71
3.14.1.2. Hece Ölçüsü	74
3.14.1.3. Durak Yapısı	76
3.14.1.4. Kafiye Yapısı	78
3.14.1.4.1. Yarım Kafiye	78
3.14.1.4.2. Tam Kafiye	81
3.14.1.4.3. Zengin Kafiye	82
3.14.1.4.4. Tunç Kafiye	85
3.14.1.5. Redif.....	87
3.14.1.6. Nakarat (Kavuştak)	89
3.14.1.7. Kafiye Şeması	90
3.14.1.8. Ayak	93
3.14.2. Şiirlerinde Nazım Biçimleri ve Türleri	96
3.14.2.1. Nazım Biçimleri	96
3.14.2.1.1. Koşma	96
3.14.2.1.2. Semai	97

3.14.2.1.3. Destan	99
3.14.2.2. Nazım Türleri	101
3.14.2.2.1. Güzelleme	101
3.14.2.2.2. Taşlama	102
3.14.2.2.3. Ağıt	105
3.14.2.2.4. Koçaklama	106
3.14.2.2.5. Öğütme	107
3.14.2.2.6. Şairname	108
3.14.2.2.7. Şikayetlenme	109
3.14.2.2.8. Alkışlama	110
3.14.2.2.9. Kargışlama	110
3.14.3. Şiirlerinde Dil Özellikleri	111
3.14.3.1. Türkçesi	111
3.14.3.2. Ağız Özellikleri	112
3.14.3.3. Mahalli Kelimeler	114
3.14.3.4. Kullandığı Yabancı Kökenli Kelimeler	115
3.14.4. Şiirlerinde Kullandığı Atasözü, Deyimler ve Veciz Sözler	117
3.14.4.1. Atasözleri	117
3.14.4.2. Deyimler	118
3.14.4.3. Başkalarına Ait Veciz Sözler	120
3.14.4.4. Âşık Ali'ye Ait Özdeyişler	121
3.14.5. Anlatım Biçimleri	121
3.14.5.1. Nasihat Yoluyla Anlatım	121
3.14.5.2. Soru Sorma Yoluyla Anlatım	123
3.14.5.3. Tasvir Yoluyla Anlatım	124
3.14.5.4. Hikâye Etme Yoluyla Anlatım	125
3.14.5.5. Doğrudan Doğruya Anlatım	126
3.14.5.6. Tekrar Yoluyla Anlatım	127
3.14.6. Edebi Sanatlar	130
3.14.6.1. Telmih	130
3.14.6.2. Tekrar	133
3.14.6.3. Tezat	134
3.14.6.4. Tenasüp	136
3.14.6.5. Nida	137

3.14.6.6. İrsal-i Mesel	138
3.14.6.7. Teşbih.....	138
3.14.6.8. Mübalâğa.....	141
3.14.6.9. Teşhis	143
3.14.6.10. İstifham	144
3.14.6.11. Diğer Edebî Sanatlar	145
3.14.7. Âşık Ali'nin Şiirlerinde İçerik	146
3.14.7.1. Aşk (Sevgi) Konulu Şiirler.....	146
3.14.7.2. Çeşitli Şahıslarla İlgili Şiirler.....	151
3.14.7.3. Adana ve Çevresi ile İlgili Şiirler.....	152
3.14.7.4. Toplumsal İçerikli Şiirler	154
3.14.7.5. Tasavvuf Konulu Şiirler.....	159
3.14.7.6. Tabiat Konulu Şiirler.....	164
3.14.7.7. Milli Temalı Şiirler	167
3.14.7.8. Diğer Temalar	169
3.15. ÂŞIK ALİ'NİN ŞİİRLERİ.....	171
SONUÇ	403
YEREL KELİMELEK SÖZLÜĞÜ	407
KAYNAKÇA.....	411
KAYNAK KİŞİLER.....	416
EKLER	417

KISALTMALAR

AAA	: Âşık Ali Anbarcı
AAAŞ	: Âşık Ali Anbarcı'nın Şiirleri
Ans.	: Ansiklopedi
Bk.	: bakınız
C	: Cilt
ÇAĞ ÜNİ	: Çağ Üniversitesi
ÇÜ	: Çukurova Üniversitesi
Haz.	: Hazırlayan
Hz.	: Hazret, Hazreti
KK	: Kaynak Kişi
M.Ö.	: Milattan Önce
S	: Sayı
s.	: Sayfa
TD	: Türk Dili
TDK	: Türk Dil Kurumu
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
Yay.	: Yayınlar
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu
Y.L.	: Yüksek Lisans
yy.	: yüzyıl

TABLULAR LİSTESİ

Tablo-1. <i>Adana Nüfus Grafiği</i>	11
Tablo-2. <i>Anadolu Sahasında Usta – Çırak İlişkisinde Yetişen Bazı Âşıklar</i>	55
Tablo-3. <i>Adana'da Usta-Çırak Geleneğini Nadir Olarak Yaşatan Âşıklar</i>	56
Tablo-4. <i>Şiirlerin Dörtlük (Hane) Sayısına Göre Dağılımı</i>	72
Tablo-5. <i>Durakların Şiire Göre Dağılımı</i>	76

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil-1. <i>Âşık Ali'nin Şiirlerinde Kullandığı Mahlasları Gösteren Grafik .....</i>	60
Şekil-2. <i>Hece Ölçüsüne Göre Âşık Ali'nin Şiirlerinin Dağılımını Gösteren Grafik.....</i>	76
Şekil-3. <i>Kafiye Düzenlerine Göre Âşık Ali'nin Şiirlerinin Dağılımını Gösteren Grafik.....</i>	92

EKLER LİSTESİ

EK 1. Tez Etik Kurul İstek İzin Formu	417
EK 2. Şiirlerin İndeksi	419
EK 3. Röportaj Formu	433
EK 4. Şiirlerin Biçimsel Dağılımı	435
EK 5. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü Tez Etik İzin İstek Yazısı	445
EK 6. Çağ Üniversitesi Tez Etik İzin Yazısı	446

1. GİRİŞ

Toplumlar sahip olduğu gelenek, görenek ve manevi değerlerine sahip çıkararak ve kültürlerini oluşturan bu değerleri gelecek nesillere aktararak kalıcılıklarını koruyabilirler. Başka bir ifadeyle bir toplumu ayakta tutan Şey kültürdür. Bunun yaşamasını sağlayacak olan da halkın kendisidir. Kültür, toplumun sahip olduğu değerler bütünüdür. Türk kültür değerlerinin içerisinde aşıklık geleneği ve Türk halk edebiyatı büyük öneme sahiptir. obanoğlu'nun da belirttiği gibi "Sözlü kültürel ortamda doğan aşıklık geleneği, Türk toplumunun kültürünü, dinini, dilini özümsemiş, tarihi süreçten günümüze kadar bu ortak kültürü bir bütünlük içinde barındırarak nesilden nesile aktarmıştır" (obanoğlu, 2000, s. 1).

Türk kültür değerlerinin önemli unsurlarından olan aşıklar da geçmişten günümüze halkın duygu ve düşüncelerini kendi içerisinde harmanlayarak dile getirmişlerdir. Geleneğin içinde bulunduğu zamanın koşullarına uyum sağlayarak hem kendi hem de kendinden sonraki dönemlerde kültür aktarıcısı rolünü üstlenmişlerdir.

Aşıklık geleneği 20. yüzyıla gelindiğinde sosyo-kültürel değişim ve gelişimle birlikte zayıflamaya başlamıştır. Teknolojinin gelişmesiyle köyden kentlere glerin olduğu, köy ile kent kültürünün i ie geçtiği görülmektedir. Bu durum da aşıkların doğal ortamından uzaklaşmasına neden olmuş ve kent kültüründen de beslenmelerini zorunlu kılmıştır. Fakat sahip olunan kültürel değerler zamanla yozlaşsa da insanların içinde hâlen geçmişten gelen kültürel değerler yaşamaya devam etmektedir.

Adana yöresi, aşıklık geleneğinin canlı olarak yaşatıldığı illerden birisidir. Bu nedenle yörede varlığını sürdüren aşıklık geleneğini incelemek öncelikli ve önemlidir. Araştırmanın konusu, Adana yöresi aşıklık geleneği ve bu geleneğin yaşayan temsilcisi olan Aşık Ali Anbarcı'nın hayatını, aşıklığını ve bunu ortaya çıkaran etmenleri, öteki aşıklar ile olan etkileşimini, icra ortamını ve kayıt altına alınan Şiirlerinin biçim, içerik, dil ve üslup açısından monografik olarak incelenmesi ve detaylı bir analizinin yapılmasıdır. Çalışmada ncelikle Aşık Ali'nin yaşamı hakkında bilgi verilmiş, sonrasında Adana yöresi aşıklık geleneği içindeki yeri ve edebi kimliği incelenmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmanın amacı, Adana yöresinde varlığını sürdüren aşıklık geleneği içerisinde Aşık Ali Anbarcı'nın konumunu, bu geleneğe katkılarını ve geleneğin sürdürülmesindeki payının tespitidir. Böylece aşığın Adanalı aşıklar arasındaki yeri belirlenecektir.

Araştırmalar ve literatür taraması sonucunda Âşık Ali Anbarcı ile ilgili kapsamlı bir akademik çalışmanın yapılmadığı tespit edilmiş ve âşığın edebi kimliği henüz ortaya konulmamıştır. Bu eksikliğin giderilmesi, çalışmanın önemini de ortaya çıkarmaktadır. Bu çalışma ile bundan sonra alanda yapılacak benzer çalışmalara fayda sağlayacağı ümit edilmektedir.

Bu araştırmada Adana yöresinde varlığını sürdüren âşıklık geleneği ve Âşık Ali Anbarcı'nın gelenekteki yeri aşağıdaki belirtilen problemler ve alt problemler sonucunda ele alınmaktadır.

Türklerin Orta Asya'dan yaptıkları göçler neticesinde Anadolu'ya gelmeleri, onların kültürel kodlarında bazı değişikliklere yol açmıştır. Bu değişikliklerden âşıklık geleneği de etkilenmiştir. Bir geleneğin uzun yıllar boyunca ilk biçimini koruması elbette mümkün değildir. Aynı durum âşıklık geleneği için de geçerli olmuştur. “Attila devrinde (V. yüzyılın ilk yarısı) orduda şairlerin bulunduğu ve bunların ziyafetler esnasında kahramanlık şiirleri okudukları bilinmektedir. Benzer durum Türklerin İslamiyet öncesi yaşantılarında da devam etmiştir” (Oğuz vd. 2014, s. 35).

Kökleri İslamiyet öncesi döneme dayanan âşıklık geleneği, XVI. yüzyıldan itibaren özellikle Anadolu coğrafyasında kendini göstermiştir. Zaman zaman klasik edebiyatın etkisi altında kalan âşıklık geleneği günümüzde de varlığını sürdürmektedir.

Pertev Naili Boratav'a göre “XVI. yüzyıldan 1960'lı yıllara kadar geçen sürede eser veren yaklaşık 750 âşık tespit edilmiştir. Yine Boratav'a göre gerek estetik bakımdan gerekse konu bakımından âşıklık geleneğine mâl olmuş bütün âşıkları ve onların bütün yaratmalarını inceleme zorunluluğu vardır” (Boratav, 2000, s. 50). Zira bizler için önemsiz sayılabilecek bir âşık, çağını aşarak ait olduğu zaman ve toplumu aydınlatabilir. Bu sebepten ulaşılabilecek tüm âşıklara ulaşmak icap edecektir.

Çalışmanın problem durumu şu şekilde oluşmuştur:

Tarihsel süreçte her daim önemini koruyan Adana yöresinde uzunca süre varlığını devam ettiren âşıklık geleneğinin türlü yönlerden irdelenmesi ve halk ozanı/âşığı Âşık Ali Anbarcı'nın gelenek içerisindeki yerinin tespiti çalışmanın odak noktasıdır. Bu bağlamda nelerin esas alınacağı alt problemler bölümünde belirlenmektedir.

Alt problemler:

- Âşık Ali Anbarcı kimdir?
- Adanalı Âşık Ali Anbarcı'nın âşıklık geleneği ve günümüz âşıkları hakkında düşünceleri nelerdir?
- Adana yöresinde yer alan hâlihazırdaki âşıklık geleneğinin tarihsel süreç içerisindeki önemi nedir?
- Adana âşıklık geleneğinin âşıklık coğrafyasında yer alan diğer geleneklerle olan farklılıkları – benzerlikleri nelerdir?
- Âşık Ali Anbarcı'nın günümüz âşıklık geleneği içerisindeki konumu ve bu geleneğe katkıları nedir?
- Âşık Ali Anbarcı'nın Adana yöresi âşıklık geleneği içerisindeki önemi nedir?
- Âşık Ali Anbarcı'nın eserlerinin içerik ve biçim özellikleri nelerdir?
- Adana âşıklık geleneğinin son durumu nedir?

Adana Âşıklık Geleneğinde Âşık Ali Anbarcı isimli çalışmada âşıklık geleneği Adana yöresi ile sınırlı bir çerçevede ele alınmıştır. Bu çerçeve sınırları içerisinde ise Adana'da yaşamını sürdüren Âşık Ali Anbarcı'nın hayatı, âşıklığı ve şiirleri ele alınmaktadır. Âşık Ali Anbarcı'nın günümüzde yaşayan bir âşık olması birincil kaynağa ulaşmada ve eserlerinden seçmelerle inceleme kolaylığını beraberinde getirmiştir. Çalışmanın asıl konusunu Âşık Ali Anbarcı oluşturacağı için Adana yöresinde âşıklık geleneğinin öteki temsilcileri tüm boyutları ile ele alınmamaktadır. Araştırmanın evreni Adana yöresi âşıklık geleneği, örneklem ise Âşık Ali Anbarcı ve eserlerini kapsamaktadır.

Âşık Ali Anbarcı hakkında yapılan çalışmalar olsa da konuyla alakalı kapsamlı ve müstakil bir çalışma olmadığı gözlemlenmiştir. Günümüzde âşıklık geleneğinin eskiye göre unutulmaya başlanması ve Âşık Ali Anbarcı gibi değerli âşıkların da aynı akıbete uğraması söz konusu olabileceğinden bu çalışmanın yapılmasına karar verilmiştir. Adana yöresi âşıklık geleneği ve Adana'da yetişen âşıklar üzerine yapılan bazı çalışmalar aşağıda incelenmiştir.

Yapılan bu çalışmaları tezler, makaleler ve kitaplar olmak üzere üç ayrı grupta incelenerek sıralanmıştır.

Adana yöresinde yetişen âşıklar üzerine bir doktora ve altı yüksek lisans çalışması yapıldığı tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmalar aşağıda açıklanmıştır:

Osman Turgut tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde Adana yöresinin tarihi, coğrafi, kültürel özellikleri, yörede yetişen bazı âşık temsilcilerinin hayatı ve edebi kişiliği hakkında bilgiler verilmiştir. Yapılan bu çalışmada yöre âşıklarının şiirleri örnek olarak verilmiştir (Turgut, 1995).

Kemal Çopuroğlu'nun hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde, Yukarı Çukurova'nın âşıklık geleneği, âşıklık geleneğinin bazı temsilcileri ve bölgenin yaşayan âşığı Eyyûbî'nin hayatı, soyu, kişiliği hakkında bilgiler verilmiştir. Âşık Eyyûbî'nin şiirlerinin şekil ve içerik özellikleri bakımından incelemesi yapılmıştır (Çopuroğlu, 1998).

Nazan Kutlusoy tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde Adana'nın Yüreğir ilçesine bağlı Buruklu köyünde dünyaya gelen ve 11 yaşındayken gördüğü bir rüya sonrası badeli âşık olan Kul Mustafa'nın hayatı, soyu, usta olduğu Bozlak pehlivanlığı hakkında bilgilere yer verilmiştir. Kul Mustafa'nın şiirlerinin muhteva ve şekil yönünden incelemesi yapılmış, bazı şiirlerinde anlattığı halk hikâyelerine de yer verilmiştir (Kutlusoy, 2006).

Hatice Konaklı'nın hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde Âşık Gül Ahmet Yiğit'in hayatı, soyu, eğitimi, âşıklığı, katıldığı programlar, aldığı ödüller ve eserlerine kadar geniş bilgilere yer verilmiştir. Âşığın şiirleri şekil özellikleri ve işlediği konular yönünden incelenmiştir. Hatice Konaklı, Âşık Gül Ahmet Yiğit'in şiirlerini alfabetik olarak tezin son bölümünde 7'li, 8'li, 11'li ve 14'li olarak kendi ayak sesine göre sıralamıştır (Konaklı, 2007).

Fatma Ebru Kayırhan tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde Abdülvahap Kocaman'ın hayatı, sanatı ve çevresi hakkında bilgilere yer verilmiştir. Âşık Abdülvahap'ın şiirleri şekil özellikleri, anlatım özellikleri ve konu bakımından incelenip örneklerle açıklanmıştır (Kayırhan, 2007).

Canan Toprak tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde, Adana âşıklık geleneğinin önemli temsilcilerinden olan Âşık İmami'nin hayatı, eğitimi ve edebi kişiliği hakkında bilgilere yer verilmiştir. Âşık İmami'nin şiirlerinin şekil, üslup, muhteva yönünden incelemesi yapılmıştır. Ayrıca Âşık İmami'nin şiirlerinde yer alan kelimeleri söz varlığı, sözcük türleri ve kalıp ifadeler şeklinde gruplara ayırarak incelediği görülmüştür (Toprak, 2012).

Bülent Arı tarafından hazırlanan doktora tezinde, Adana yöresinin coğrafi, ekonomi, sosyal ve tarihi durumu ve Adana âşıklık geleneği hakkında geniş bilgilere yer verdiği

görülmüştür. Bu bölgede yaşayan âşıkların hayatı, sanatı ve şiirlerinden örnekler verilerek çalışma ortaya konulmuştur (Arı, 1998).

Konu üzerine hazırlanan kitaplar ise şunlardır:

Mansur Ekmekçi tarafından hazırlanan antolojide Adanalı âşık ve şairlerin özgeçmişleriyle birlikte bazı şiirlerinden örneklere yer verilmiştir (Ekmekçi, 2006).

Gülperi Mezkit Saban ile Burcu Nur Korkmaz tarafından hazırlanan *Yaşayan âşıklık geleneğinde Âşık Arzu Bacı hayatı- sanatı- şiirleri* adlı çalışmada, âşıklık geleneğinde kadın âşıkların kadın olmalarından ötürü yaşadığı birtakım sıkıntılar, maddi manevi zorluklar ve toplumsal baskılara rağmen gelenek içerisinde baş göstermenin önemini konu edinmiştir. Eserde, kadın âşık olarak ele alınan Arzu Bacı'nın, XXI. yüzyıl âşıklık geleneğinde kendine has anlatımını görmek mümkündür. Âşık Arzu Bacı'nın şiirleri, şekil, üslup ve içerik açısından incelenmiştir (Saban & Korkmaz, 2021).

Erman Artun tarafından hazırlanan Adana âşıklık geleneği ve Âşık Feymânî adlı çalışmada âşıklık geleneğinin genel hatları çizilmiştir. Ardından Erman Artun, Âşık Feymânî'nin hayatı, edebi kişiliği ve âşıklığı hakkında detaylı bilgiler vermiştir. Feymânî'nin olgunlaşmasını ve âşıklık geleneğine göre şiirler yazıp ünlenmesini ele alırken, onun âşıklık geleneğindeki yerini de belirlemektedir (Artun, 1996).

Konu üzerine yazılmış makaleler ise aşağıdaki gibidir:

Ayhan Karakaş tarafından hazırlanan *Çukurovalı Âşık Ali Anbarcı'nın yörük üstüne türküler* makalesinde Âşık Ali'nin hayatı ve âşıklığı ile ilgili bilgilere vererek Âşık Ali'nin Adana yöresi Çukurova âşıklık geleneğindeki önemi ile ilgili açıklamalarda bulunmuştur. Âşık Ali'nin yörükler üzerine söylediği türkülerde yaşadığı dönemin kültürünü, ekonomisini, savaşlarını, toplumun değer yargılarını, yemek kültüründen giyim tarzına kadar birçok konunun işlendiği incelenmiştir (Karakaş, 2013).

Bülent Arı tarafından hazırlanan *Adana âşıklık geleneğinde bir Alevi âşık: Hacı Ali Şen'in şiirlerinde nasihat* makalesinde Adanalı Âşık Hacı Şen'in, âşıklık geleneği içinde önemine dikkat çekmektedir. Âşık Hacı Şen'in şiirlerinde nasihat kavramını daha iyi açıklayabilmek için *âşık edebiyatında nasihat kavramı* hakkında bilgi verilmiştir. Yine, söz konusu makalede Âşık Hacı Ali Şen'in hayatı, âşıklığı hakkında bilgiler verilip, nasihat konulu şiirlerinde yapı ve içerik incelenmiştir. Ayrıca şiirlerinde Alevi-Bektaşî inanç sistemine göre ilim, edep- erkan- yol bilme, eline-beline-diline sahip olma gibi etkiler ortaya konulmuştur (Arı, 2013).

Ali Berat Alptekin tarafından hazırlanan *Çukurovalı âşıkların dilinde 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı* makalesinde 20 Temmuz 1974 tarihinde Enosis'i engellemek ve Kıbrıs'taki soydaşların can, mal güvenliğini korumak amacıyla, Çukurovalı âşıkların yaşadıkları dönemde toplumun aynası oldukları ve yetiştiği kültürün taşıyıcısı oldukları anlatılmıştır. Bu dönemde Çukurovalı âşıklardan *Âşık Abdülvahap Kocaman, Âşık Halil Karabulut, Âşık Deli Hazım, Âşık Feymanî, Âşık Hacı Karakılçık*'ın yazmış olduğu şiirlerin Kıbrıs Barış Harekâtı'nı milli bir değer olarak gördükleri şiirlerinden örneklerle verilmiştir (Alptekin, 2011).

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Milletin sözcüsü olan âşıkler toplumun tarihini, kültürünü, dilini ayakta tutan ve bu sözlü geleneği devam ettiren sanatçılardır. Köklü bir geçmişe sahip olan âşıklık geleneği, hızla gelişen ve değışen günümüz dünyasında artık var olmakta güçlük çekse de hâlâ geleneği sürdürmeye çalışan âşıkler da vardır. Bu köklü mirası gelecek nesillere aktarabilmek ve geleneğin temsilcilerinden birini daha akademik dünyaya daha kapsamlı bir şekilde tanıtılabilmek amacıyla bu araştırmanın konusu *Adana Âşıklık Geleneğinde Âşık Ali Anbarcı* olarak belirlenmiştir.

Bu çalışmada halk bilgisi ürünlerinin derlenmesinde kullanılan alan araştırması ve yazılı kaynaklarından yararlanma yöntemleri kullanılmıştır. Ekici, halk bilgisi ürününü tanımlarken kısaca “Bir halk bilgisi ürünü, yaratım, icra ve aktarım, şekil ve yapı, “içerik”, ve işlev özelliklerine sahiptir” der (Ekici, 2011, s. 33). Saha araştırmasında nitel araştırma yöntemlerinden olan gözlem, görüşme, anket, doküman teknikleri kullanılmıştır. Kaynak kişiler Âşık Ali’nin akrabaları, çevresi ve eserlerini icra ettiği ortamda bizzat bulunan kişilerden seçilmiştir.

Âşık Ali başta olmak üzere, Cemil Şençalar, Mansur Ekmekçi, Tahsin Özkılıç, Osman Çelik, Mustafa Fındıklı, Atilla Kaya, Abidin Kaya, Mustafa Akpınar, İbrahim Özcanlı, Yakup Karaca, Murat Kozanoğlu, Halil İbrahim Okuducu, Hamza Kaya, Hacı Koca ve Âşık Ali’nin eşi Selma Anbarcı ile görüşmeler yapılmıştır. Bu kişilerle yapılan görüşmelerden yararlanarak Âşık Ali ve Adana âşıklık geleneği hakkında bilgiler toplanmıştır.

Gözlem yöntemiyle araştırması yapılan Adana yöresinde, âşıklerin icra ortamına (âşık kahvehaneleri, şölenler vb. gibi) ortamlara, aynı zamanda Âşık Ali’nin evine gidilerek gözlemler yapılmıştır. Böylelikle âşıklerin icra ortamlarına inip âşıklığın geçmişten günümüze değin yaşadığı değışimleri, sanatlarını icra etme biçimini görerek daha ayrıntılı, sağlıklı, nesnel bilgilere ulaşılmıştır. Görüşme öncesinde gerekli olan materyaller temin edilip eksiksiz şekilde çalışmada kullanılmıştır.

Kaynak kişilere sorulacak soruları önceden hazırlayarak, Adana âşıklık geleneği ve bu geleneğin şu anki durumu, âşıklık geleneğinin geleceği, âşıklığa bakışı vb. şekilde soruları sorarak ikili görüşme ortamı yaratılmıştır. Kaynak kişilerden alınan cevaplar doğrudusunda elde edilen verileri ses kayıt cihazı, fotoğraf makinesi, kamera gibi teknik malzemelere kaydedilmiştir.

Çalışmanın etik kurallara uygunluk açısından çalışma süresince kaynak kişilerden izinler alınmış, izni dışında herhangi bir ses kayıt, görüntü ve eserlerine tezde yer verilmemiştir. Bunun yanında Âşık Ali Anbarcı'nın şiir defterinden seçmeler yaparak 434 şiiri içerik, biçim, dil ve üslup özellikleri bakımından incelenmiştir.

Araştırmada yazılı kaynaklardan süreli ve süresiz yayınlar, YÖK Dokümantasyon Merkezi'nden, Çağ Üniversitesi Kütüphanesi'nden, ÇÜ. Kütüphanesi'nden, Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırma Merkezi'nden ve Prof. Dr. Erman Artun'un şahsi kitaplığından yararlanılmıştır.

3. ARAŞTIRMA VE BULGULAR

3.1. Araştırma Alanının Tarihi

Adana'nın bilinen tarihi, M.Ö. 3000'li yıllara rastlar. Şehrin tarihine ilişkin bilgilerin pek çoğu, bölgede yer alan çok sayıdaki höyükten elde edilmiş olan maddi kalıntılardan ibarettir. Adana'ya ait en eski yazılı kayıtlar Hititlerin kaya kitabelerinde *Uru Adania* olarak bahsedilmiştir. Tarihi Hititlere dek uzanan Adana, sırasıyla Hitit, Asurlular, Persler, Helen Antik Yunan Uygarlığı, Selevkos İmparatorluğu, Kilikya Prenslığı, Romalılar ve Bizans hakimiyeti altında girmiştir. Nihayetinde Türklerin Anadolu'ya gelişleri ile birlikte şehir Türk hakimiyeti altına girmiştir (<http://adana.cukurova.edu.tr/> erişim tarihi: 12.09.2021).

Adana'nın tarihine, özellikle Hitit Krallığı'ndan kalma tabletler ve Çukurova'da yapılan kazılar ışık tutmaktadır. Hitit Krallığı'nın merkezi Boğazköy'de (Hattuşaş) bulunan tabletler ve bölgede yapılan kazılar Çukurova'nın yazılı tarih öncesinden beri çeşitli toplumların yerleştiği bir bölge olduğunu göstermektedir. Adana'yı kimlerin kurdukları konusunda kesin bilgi yoktur. Ancak Bizanslı Etien'in ilettiği bir söylenceye göre, Uranos'un oğulları Adanos ve Saros Tarsus'la savaşarak burayı ele geçirmişlerdir. Bunlardan Adanos kente (Adana), Saros da ırmağa (Seyhan) adını vermiştir (Yurt Ansiklopedisi, 1981, s. 20).

Adana'nın adıyla ilgili bir diğer düşünce de arkeolojik kazılar sonucunda, çivi yazılı Hitit tabletlerinde geçen Kizzuwatna'da bulunan Ataniya şehrinin Adana olduğudur (islamansiklopedisi.info erişim tarihi: 28.06.2022).

Adana hakkında en detaylı tarihi bilgiyi Evliya Çelebi vermektedir. 1671 yılında Hicaz'a giderken Adana'ya gelen Evliya Çelebi'nin verdiği bilgiye göre Adana Kalesi, Seyhan Nehri kenarında alçak bir tepe üzerinde kare şeklinde, çevresi 500 adım olan küçük, müstahkem bir kaledir. Toplam 7 kulesi olup üç tarafı hendekle çevrilidir. Doğu tarafı ise Seyhan Nehri'ne dayanmaktadır. Kalenin iki kapısı vardır. Biri kible yönünde çarşıya tarafına açılmaktadır. Diğer kapı ise doğu yönünde Seyhan Nehri'ne açılan su kapısıdır. Kale içerisinde 37 ev ve küçük bir cami vardır. Evlerin üzeri toprakla örtülüdür. Kalenin batısında ve kuzeyinde büyük bir varoş vardır. Her sokak başında tedbir amaçlı kale kapısı gibi kapılar bulunmaktadır. Her gece şehrin subaşı gözetiminde gece bekçileri tarafından kapatılmaktadır. Varoş, şehri bir daire gibi çevrelemektedir. Şehri çevreleyen bahçelerin uzunluğu 8.700 adım olup bahçelere çıkan yollar derin hendekler ile kesilmiştir. Büyük varoş içerisinde mahalleler ve bu

mahallelerde yer alan bahçeler içinde 8.700 toprak ve kireç örtülü ev bulunmaktadır (Kahraman & Dağlı, 2005, s. 168-171).

1867 yılında Adana, vilayet haline getirilmiştir. 24 Aralık 1914'te Fransızlar anlaşmaya göre Adana'ya girmişlerdir. Daha sonra 20 Ekim 1921'de Ankara Antlaşması ile 5 Ocak 1922'de Fransızlar Adana'yı terk etmek zorunda kalmışlardır (Yurt Ansiklopedisi, 1981, s. 35). 05.06.1986 tarihinde çıkarılan 3306 sayılı yasa ile Büyükşehir statüsüne kavuşmuştur (<http://www.adana.gov.tr>, erişim tarihi: 12.09.2021).

3.2. Araştırma Alanının Coğrafi Özellikleri

Türkiye'nin güneyinde yer alan Adana; doğuda Osmaniye, Kahramanmaraş, Gaziantep batıda İçel, kuzeybatıda Niğde, güneydoğuda Hatay gibi illerle ve güneyde Akdeniz'e olan sınırlarıyla birlikte Akdeniz Bölgesi'nin Doğu Akdeniz Bölümü'nde yer alan en kalabalık altıncı şehridir. İlin yüz ölçümü 13.845 km²'dir (Yurt Ansiklopedisi, 1981, s. 13). Adana, Seyhan Nehrinin iki yakasında 35⁰-38⁰ kuzey enlemi ve 34⁰-36⁰ doğu boylamında yer almaktadır (<http://www.adana.gov.tr>, erişim tarihi: 12.09.2021).

2008 yılında Seyhan ilçesinden ayrılarak ilçe statüsüne kavuşan Çukurova, Türkiye'nin en geniş delta ovasıdır. Doğusunda Sarıçam, batısında Tarsus, kuzeyinde Karaisalı, güneyinde ise Seyhan ilçeleri yer alan ilçenin kuzey kesimleri engebeli ve ormanlık yapıdadır (islamansiklopedisi.info erişim tarihi: 28.06.2022). Seyhan ve Ceyhan nehirleri ile Berdan (Tarsus) Çayı'nın getirdiği alüvyonlardan oluşmuştur. Sınırları coğrafyacılar arasında tartışma konusudur. Bazılarına göre Yukarıova ile birlikte Çukurova denir. Yörede oturanlar da Çukurova adını kullanırlar. Denizden yüksekliği 23 m. olan Adana, Akdeniz iklim özelliklerini taşır. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlıdır. Bölgede meydana gelen yağışlar, genellikle yamaç yağışları ve gezici hava kütlelerinin karşılaşması ile oluşur. Ortalama yağış miktarı 625 mm'dir. (<http://adana.cukurova.edu.tr>, erişim tarihi: 12.09.2021).

Adana topraklarının bitki örtüsü, Akdeniz Bölgesi bitki özelliklerini gösterir. Kuraklığa uyumuş bodur makiler, meşe, defne, mersin gibi ağaçlar görülür. Bunlar arasında nane, kekik, lavanta çiçeği vb. gibi değişik türden otlar yetişir. Orman alanlarında yukarılara çıkıldıkça, ağaç kalitesi yükselir. Buralarda aşağılara oranla daha gülbüz ağaçlar yetişir. 1200 metre yüksekliklerde yayvan yapraklı ağaçlar yaygındır. Dağlık yörenin yaygın ağacı kızılçamdır. Köknar, sedir ve ardıç yer yer görülür (Yurt Ansiklopedisi, 1981, s. 15).

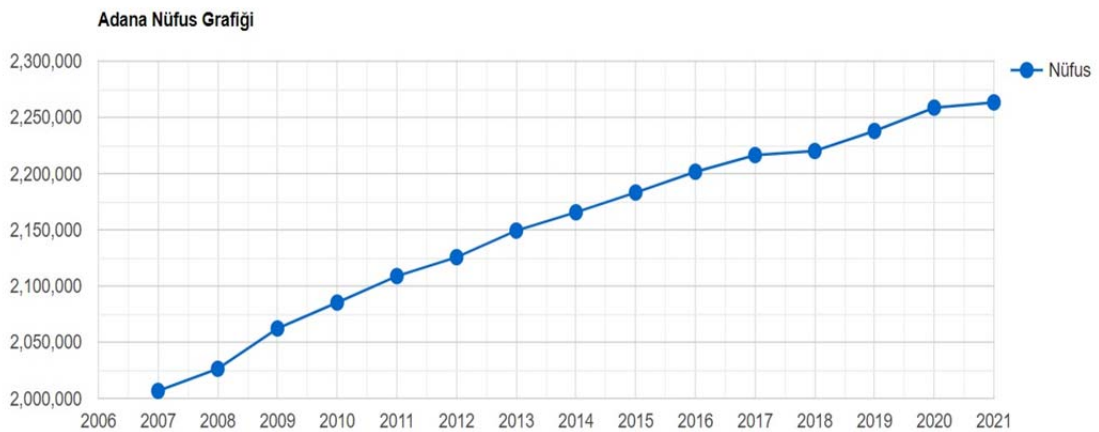
3.3. Araştırma Alanının Nüfusu ve Ekonomik Yapısı

2019 yılı nüfus sayımına göre Adana il nüfusu 2.258.718'dur. İl nüfus yoğunluğu (km²)'ye 160, yıllık nüfus artış oranı ise % 0,93 olmuştur. 4 Şubat 2021 TÜİK verilerine göre 15 ilçe ve belediyesi bulunan Adana'da, toplam 831 mahalle bulunmaktadır (<https://tr.m.wikipedia.org/>, erişim tarihi: 12.09.2021).

Günümüze yaklaştıkça Çukurova'nın tarımsal kapasitesinin tamamına yakınının kullanılması, sanayileşmenin nispeten yavaşlaması ve daha bilinçli bir toplumun ortaya çıkmasıyla nüfus miktarında ve artış hızında düşüş meydana gelmiştir. 1985-1990 yılları arasında 140.000 civarında artan nüfus ve % 32,8 olan yıllık nüfus artış hızı, 1990-2000 yılları arasındaki 10 yıllık dönemde giderek azalmıştır. Bu son dönemde yıllık nüfus artış hızı % 21 seviyelerine gerilerken, 10 yıllık süre zarfında artan nüfus miktarı ise 215.000 civarında olmuştur. Şehrin 2000-2010 yılı arasındaki nüfus değişimi ise 1985 yılından sonraki en yüksek değere (% 34,2) ulaşmıştır. Yıllık % 35 civarında bir artış hızıyla nüfus miktarı 10 yıllık sürede 450 bin kişiden daha fazla artarak 1.600.000 rakamına yaklaşmıştır (Sönmez, 2012, s. 58).

Tablo-1.

Adana Nüfus Grafiği (<https://www.nufusu.com/il/adana-nufusu>, erişim tarihi: 28.06.2022).

Adana'nın tarımsal potansiyeli şehrin hızlı nüfuslanmasında ve alansal gelişiminde büyük öneme sahiptir. Eğimsiz ve verimli tarım toprakları yanında sulama imkânlarının da yüksek olması, sahayı tarımsal açıdan daha cazip hale getirmektedir. Akdeniz ikliminin hâkim olduğu alanda, kışların ılık geçmesi, kış mevsiminde de topraktan ürün

almayı mümkün kılmaktadır. Dolayısıyla çalışma sahasının iklimi de tarımsal açıdan verimi arttıracak bir diğer potansiyel olarak düşünülebilir (Sönmez, 2012, s. 60).

Adana, ilk sanayileşen şehirlerden biri olmuştur. Seyhan Barajı'nın inşasıyla ve tarım tekniklerindeki gelişimlerle beraber 1950'li yıllarda tarımsal verimde büyük gelişmeler yaşanmıştır. Pamuk, buğday, soya fasulyesi, arpa, üzüm ve narenciyenin büyük miktarlarda üretildiği Çukurova tarım bölgesinin pazarlama ve dağıtım merkezidir. Türkiye'de yetişen mısır ve soya fasulyesinin yarısı Adana'da üretilmektedir. Türkiye'deki yerfıstığının %34'ü ve portakalın %29'u Adana'da yetiştirilmektedir. Bölgedeki çiftçilik ve tarım kaynaklı şirketlerin çoğu genel müdürlüklerini Adana'da açmıştır. Tekstil ve deri sanayi Adana'nın üretiminin %29'unu oluşturan büyük sanayi kollarıdır ve bitkisel yağ ile işlenmiş yiyecek üreten tesisler de sayıca fazladır. 2008 itibarıyla Adana'da Türkiye'de en üst sıralarda yer alan 500 sanayi firmasının 11'ine ev sahipliği yapar. Otomotiv sanayide Adana'nın en büyük firması olan Temsa'nın 2.500'den fazla çalışana sahip olup yıllık 4000 otobüs üretmektedir (<http://adana.cu.edu.tr>, erişim tarihi: 12.09.2021).

3.4. Araştırma Alanının Sosyo-Kültürel Yapısı

Adana, tarih öncesinden bugüne bölgede hüküm süren birçok medeniyetin çok sayıda tarihi eserini ve eşsiz kültürel dokusunu topraklarında barındırır. M.Ö. 6. Asırda kurulan Anavarza şehri, Asur, Roma, Bizans, Müslüman-Arap ve Türk devirlerine ait eserlerce zengindir. Roma imparatoru Hadrian tarafından yaptırılan ve Seyhan Nehri üzerine kurulan Taş Köprü, Adana'nın en önemli simgelerindedir. Ramazanoğulları devrinde yaptırılmış olan Yağ Cami ve 1588'de Yağ Caminin yanına yaptırılan medresenin sarı renkli küfeki taşından yapılmış giriş kapısı, asrın sanat şaheserleri arasında sayılmaktadır (<https://www.ilimiz.net> erişim tarihi: 12.09.2021).

Adana yöresinin halk bilimsel birikimine baktığımızda ise karşımıza engin bir çalışma alanı çıkar. Kültürel dokuya katkıda bulunan şair, yazar ve gazetecilerin yanı sıra, yemek kültürü, folklor, tiyatro kültürü söz konusu birikimlerden bazılarıdır. Öte yandan şehrin pek çok bölgesinde hala yaşatılmaya çalışılan el sanatları ise bir başka halk bilimsel üründür. Adana'daki Devlet Tiyatrosu, Altın Koza Kültür ve Sanat Festivali, Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası, Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, çok sayıda kütüphane ve kültür merkezi, kültürel devamlılığı ve etkileşimi sağlamaktadır. Yörede onlarca âşığın temsil ettiği ve geleneğini devam ettirdikleri âşıklık geleneği de

kültürel varlıklardan biridir. Her yıl üniversiteler, belediyeler ve çeşitli kurumlarda düzenlenen *Âşıklar Şöleni* âşıklık geleneğinin devamı için önemli bir ayağı oluşturmaktadır (<http://www.adana.gov.tr>, erişim tarihi: 12.09.2021).

Çalışmamızın temelini oluşturan âşıklık geleneği ise Adana’da halen yaşatılan geleneklerden birisidir. Özellikle 19. ve 20. yüzyıllarda Adana ovasında yerleşim artmasıyla tarım ve sanayileşmede büyük atılımların olması, yörenin kültüründe büyük değişiklikler yaratmıştır. Ayrıca yörede yayla, deniz ve ova kültürünün de karışımı ile yeni bir kent kültürü meydana gelmiştir. Adana’da halk edebiyatı ve âşıklar geleneği yüzyıllardan beri sürmektedir. Bunlardan en iyi korunmuş âşıklık geleneğidir. Adana’da Karacaoğlan, Dadaloğlu âşıklarının en ünlülerindendir (<https://www.ilimiz.net>, erişim tarihi: 12.09.2021).

3.5. Kuramsal Çerçeve

3.5.1. Âşık ve Âşıklık Kavramı

Âşıklık geleneği yüzyıllar süren süreç içerisinde oluşan, kendine has kuralları olan, nazmın geleceğe aktarılma özelliğinden yararlanarak nesilden nesile aktarılan bir değerler bütünüdür. Bu geleneğinin icracıları olan âşıkları ise gelenek içerisinde yetişen saz çalan veya çalamayan yahut diyar diyar dolaşan, halk hikâyeleri anlatan gezgin şairlerdir (Artun, 2019, s. 1-2).

Türk topluluklarında *kam*, *şaman*, *baksı* olarak tanımlanan ve olağanüstü özelliklere sahip olan sanatçılar, İslamiyet’in kabulüyle birlikte canlılığını yitirerek yeni dönemin koşullarına göre yerini ozanlara bırakır. Ozanlar, âşıklık geleneğinin temelini oluşturan, Oğuz topluluklarında kopuz eşliğinde destan, türkü okuyan yarı kutsal kişilerdir. Türklerin İslâmiyet’i kabulüyle birlikte yeni dönem, yeni arayış, göçebe yaşamdan yerleşik hayata geçme (sosyal, siyasal, kültürel) vb. gibi etkenler saz şairlerini etkiler. Âşıklar ilerleyen dönemlerde ise saz şairi, âşık ve halk şairi olarak tanımlanmıştır.

Erman Artun, ozanlıktan âşıklığa geçişi “Türk kültürü, yeni yurt edinilen Anadolu’da yeni bir kimlik kazanıp şekillenirken edebiyat da yeniden yapılanmaya başlamıştır. Milli öze bağlı epik şiirler yazan ozanın yerini, İslami öze bağlı lirik şiirler yazan âşık almıştır” sözleriyle açıklamıştır (Artun, 2019, s. 1). Alıntıda da anlaşılacağı üzere, ozanlar ve saz şairlerinin yerini *âşık* ifadesi olarak *kopuzun* yerini de *bağlama-vura-karadüzen* gibi saz aletlerine bırakmıştır. Bu doğrultuda, âşıklar ve ozanlar âşıklık

geleneğinin biçimlenmesinde büyük paya sahiptir. Anadolu’da âşıklık adı 13. yy’da görülmektedir (Alay, 2020, s. 94).

Âşık sözcüğünü tanımlamak için geçmişten günümüze birçok tanım yapılmıştır.

Türk Dil Kurumu’nun *Türkçe Sözlüğü*’nde âşık için:

Kelime anlamı, “Arapça seven gönül anlamına gelen âşık, bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse. Halk içinde yetişen, deyişlerini sazla söyleyen, sözlü şiir geleneğine bağlı halk şairi; sevişen bir çiftten kadına oranla erkeğe verilen ad; dalgın, kalender kimse” olarak tanımlanmıştır (2005, s. 136).

Ferit Devellioğlu’nun *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*’inde âşık:

“Âşk sözcüğünün aslı, ışık olup, sevgi anlamına gelmekte, âşık ise birine, bir şeye tutkun, imre, emre” olarak tanımlanmıştır (Devellioğlu, 2016, s. 52).

Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü’nde:

“Âşık elinde sazı olan çalgı aletiyle diyar diyar dolaşarak şiir okuyan kişi” olarak tanımlanmıştır (Pakalın, 1993, s. 99-100).

Âşıklık Geleneği Ve Âşık Edebiyatı adlı çalışmada âşığın, “Sazlı (telden), sazsız (dilden), doğaçlama yoluyla kalemlle (yazarak) veya bu özelliklerin birkaçını birden taşıyan ve âşıklık geleneğine bağlı olarak şiir söyleyen halk sanatçısı anlamlarına geldiğini vurgulamıştır. Bu söyleme biçimine ise âşıklık-âşıklama; âşıkları yönlendiren kurallar bütününe de âşıklık geleneği” adı verilmiştir (Artun, 2019, s. 1).

Günümüzde Adana Âşıklık Geleneği ve Âşık Feymani adlı çalışmada, “Âşık saz çalan veya saz çalamayan, hiç hazırlanmadan birdenbire olduğu gibi şiir söyleyene âşık, bu söyleme şekline de âşıklama” tanımı yapılmıştır (Artun, 1996, s. 34).

Yozgat’ta Halk Şairliğinin Dünü ve Bugünü adlı kitabın yapmış olduğu tanıma göre âşık “Usta çırak ilişkisi içinde yetişen, saz çalabilen, irticali olabilen, badeli âşık olduğunu söyleyen, atışma yapabilen veya bu niteliklerin çoğunu kendi bünyelerinde toplayan şair” açıklamasını yapmıştır (Oğuz, 1994, s. 21).

Umay Günay’ın *Türkiye’de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi* adlı kitabında âşığı şöyle tanımlar:

“Âşıklar, maddi veya manevi bir sıkıntı sonunda çoğunlukla kutsal sayılan bir yerde uyku ile uyanıklık arasında görülen rüyada pir elinden içilen bade veya yenilen bir gıda maddesi ile şiir söyleme kabiliyeti yanında saz çalma ve dinî bilgilerin öğrenilmesinden başka, dünya-ahiret sevilecek bir sevgili ile karşılaşır. Halk şairleri gördükleri bu rüya ile olgun kişiliğe kavuşurlar. Rüya sonucunda hem Tanrı aşkı hem sevgilinin aşkı ile yanarlar; bunun yanında derin bir din bilgisine sahip olurlar. Uyandıkları anda çok

kere bir başka âşık tarafından sorguya çekilirler. Bu sorulara saz eşliğinde cevaplar vererek âşık olduklarını ispatlarlar ve çevrelerinden saygı görmeye başlarlar” (Günay, 2018, s. 55).

Pertev Naili Boratav *Folklor ve Edebiyat* adlı kitabında âşık edebiyatını yaratan âşıklar için “Âşıklığın belli kurallar bütününde ele alıp değerlendirilebileceğini, âşık olmanın da nitelikleri olduğunu belirtmiştir. Ona göre âşıklar daha çok hece ölçüsü kullanan, halkın anlayabileceği dille yazan ve sazıyla çalarak şehir şehir gezen” olarak nitelendirmiştir (Boratav, 1982, s. 27-28).

Nâzim İrfan Tanrıkulu’nun *Âşıklar Divanı Günümüz Âşıkları* adlı kitap âşığı, “Âşıklık geleneğin temsilcileri olan âşıklar ustalarından öğrendiklerini, bir anlamda usta mallarını, çırakları vasıtasıyla geleceğe taşımaktadırlar. Aynı zamanda âşıklar, kalem kullanmadan arzuhalci, gönlünden geçeni dillerine aktararak aracısız şiir üreten sanatkarlardır” şeklinde tanımlamıştır (Tanrıkulu, 2000, s. 5-6).

Bu bölümde *Âşık ve Âşıklık Kavramı* üzerine yapılmış olan birden çok tanıma değinilmiştir. Her tanım, farklı sözcüklerle anlatılmış olsa da aslında hepsinin bir noktada kesiştikleri görülür. Âşıklar, yaşadıkları toplumu şiirlerinde işleyerek Türk halk kültürünün şekillenip yaşatılmasında önemli rol üstlenmişlerdir. Âşıklık geleneği, zamanın koşullarına göre değişim ve gelişimle eskiye göre canlılığını yitirmiş olsa da geleneğin güçlü temsilcileri tarafından günümüzde hâlen yaşatıldığını görmek mümkündür. Bu bağlamda âşıklar, âşıklık geleneği içerisinde kültür taşıyıcısı ve aktarıcısı olarak nitelendirilebilir.

3.5.2. Adana Âşıklık Geleneği

Âşıklık geleneği yüzyıllar süren süreç içerisinde oluşan, kendine has kuralları olan, nazmın geleceğe aktarılma özelliğinden yararlanarak kuşaktan kuşağa aktarılan bir değerler bütünüdür. Âşık edebiyatı, kökünü İslamiyet’ten evvelki ozan-baksı geleneğine dayandıran türlü nedenlerle şekil değiştirmiş halidir. Bu nedenlerin başında halkın yaşayış tarzında meydana gelen değişiklik gelir. Zira yerleşik yaşama geçerek şehir ve kasaba hayatına alışan halk arasında ozanlar yerini âşıklara bırakmıştır. Artık destan anlatıcısı olan ozanın yerini *koşmalar* söyleyen âşıklar almıştır (Artun, 2019, s. 10-11).

Bu bağlamda Anadolu’da ozan ve saz şairinin yerini *âşık* ifadesi alan yeni sanatçı tipine bırakmıştır. Âşık Edebiyatı yüzyılların birikimiyle kendini geliştirip besleyerek Anadolu’nun çeşitli illerinde oluşumunu tamamlamıştır. Bu illerden birisi de Adana yöresidir. Bu yörede âşıklık geleneğine baktığımızda Anadolu’nun öteki coğrafyalarına

göre daha canlı bir âşıklık geleneği vardır. Günümüzde âşıklık geleneği unutulmaya yüz tutmasına rağmen, Adana yöresinde geleneğin halen yaşatıldığını görmek mümkündür.

Adana yöresinde, önceki yüzyıllarda bazı Türkmen aşiretlerinin konar-göçer bir yaşam tarzı sürdürdükleri bilinmektedir. Özellikle hayvancılıkla uğraşan bu aşiretler, yazın yaylalara göç ederek, Toroslar'ın çevrelediği, dağlık alanlarda konaklamışlardır. 17. yy.'dan yaklaşık 19. yy.'ın ikinci yarısına kadar, çeşitli aşiret kavgaları ve huzursuzluklara sahne olan bölgede, bazı aşiretler bu nedenlerden ötürü Osmanlı Devleti tarafından sürgüne gönderilmişse de tam bir ıslahata gidilemediğinden başarılı olamamış ve bu aşiretleri zorunlu yerleşime tâbi tutmuştur. Buna karşılık olarak çıkan isyanlar, 1865'te Fırka-i Islahiyye ordusu tarafından bastırılmıştır (Özdemir, 1997, s. 214).

Adanalı âşıkların, âşıklığa başlamalarında *Karacaoğlan ve Dadaloğlu* kültüründen beslenmeleri, ve usta malı türküleri çığırarak geleneği öğrenmelerinin büyük etkisi vardır. Buna *Karacaoğlan çığırma* denir. Bununla birlikte yörede âşıklar, Karacaoğlan, Dadaloğlu türküleri ile, Kerem ile Aslı, Ferhad ile Şirin gibi halk hikâyeleri dinleyerek yetiştiklerini ifade ederler. Adana ve yakın köylere sazlarıyla diyar diyar dolaşan Âşık Hüseyin, Âşık Veysel ve Âşık Ali İzzet gibi âşıklar Anadolu'daki âşıklık geleneğini Adanalı âşıklara öğreterek Adana âşıklık geleneğinin ilerlemesine katkıda bulunmuşlardır (Artun, 1997, s. 42-43).

Karacaoğlan Adana halk kültüründe yaygın bir gelenek bırakmış, bu geleneği Adanalı âşıklar şiirlerinde yansıtmışlardır. Günay, kitabında “Özel günler Karacaoğlan'ın türküleriyle kutlanırken, hastalara Karacaoğlan'ın türküleri şifa sağlar” demiştir (Günay, 2018, s.31). Bu açıklamaya uygunluğu açısından Âşık Ali'nin şiiri örnek verilebilir:

Türküleri bize kültür harmanı
 Âşığa, maşuka sefa seyranı
 Hastaya, doktora moral fermanı
 Onun ballarından bölmeye geldim (260/3)

Erman Artun, “Adana âşıklık geleneğinin güzelleme, semai, koçaklama, taşlama, destan, dini tasavvufi şiirler söyleyen âşıklar ve deyiş, güzelleme söyleyen âşıklar olmak üzere iki koldan yürütüldüğü görüşünü savunmuştur. Aynı zamanda Adanalı âşıkların bazıları saz, söz ve doğaçlama yoluyla, bazıları da doğaçlama yapmadan saz ve sözle, yeni yetişen âşıkların bazıları da usta malı deyiş söyleyerek geleneği yaşattığını

ifade etmiştir. Öte yandan âşıkların bazıları da Adana yöresi dışında doğmuş olup, yetiştikleri kültür çevresi Adana içinde olduğu için bu âşıkların Adana âşıklık geleneği içinde almanın doğru olduğu”nu açıklamıştır (Artun, 1997, s. 42).

1966 yılında ilk kez Konya’da yapılan *Türkiye Âşıklar Bayramı*’nın yapılması Adanalı âşıklarla yurdun diğer âşıkları bir araya gelerek birbirlerini tanıma fırsatı yakalamıştır. Böylelikle âşıklar, çeşitli bayramlar ve yarışmalar aracılığıyla geniş çevreye yayılıp geleneği yurdun geneline yayabilmişlerdir. Adana’da köy kültürü ve şehir kültürünün içiçe geçmesi geleneğe farklı bir ivme kazandırmıştır. Adanalı âşıkların birbirleriyle bilgi alışverişlerinde bulunması geleneğin Adana’da ilerleyip farklı bir boyuta taşınmasını sağlamıştır. Aynı zamanda âşıkların kitle iletişim araçları ile teknoloji araçlarını kullanıyor olması geleneğin bütün yurda ulaşmasını sağlayan bir unsur olmuştur. Öte yandan Adana’da açılan kültür dernekleri âşıkları bir araya getirerek geleneğin kaybolup yok olmamasında önemli bir rol olmuştur. Günümüzde Adana’da 200’ü aşkın âşığın olması Adana âşıklık geleneğinin kök salıp geliştiğinin bir kanıtı niteliğindedir (Artun, 1996, s. 33-34).

Fuat Köprülü, “Âşıklar zümresinin yavaş yavaş yok olduğu”nu savunmuştur (Köprülü, 2005, s. 162). Köprülü’nün bu görüşünün Adana âşıklık geleneğiyle tam olarak uyuşmadığı görülmektedir. Çünkü Adana ve yöresinde sözlü kültürde önemli bir yere sahip olan âşıklık geleneği eskisi kadar canlı olmasa da geçmişten günümüze vefalı âşıklar tarafından varlığının devam etmesi bu görüşü destekler niteliktedir. Buna ek olarak oldukça renkli bir yaşam tarzına sahip Türkmen aşiretleri arasında, Adana yöresi âşıklık geleneğinin uzun yıllar boyunca çok önemli isimler yetiştirdiği ve zengin ürünler ortaya koyduğu da düşünüldüğünde, bu geleneğin Adana ve yöresinde kaybolmaya yüz tuttuğu düşünülemez.

Adana yöresinde 17. yüzyıldan itibaren birçok ünlü âşık yetişmiştir. Bu âşıklar Karacaoğlan, Dadaloğlu olmak üzere Feymani, Hacı Karakılçık, Âşık Yusuf, Âşık Reyhani ve elbette bu çalışmaya da konu olan Âşık Ali Anbarcı gibi ünlü âşıkları kendi kültürü içinde yetiştirmiştir. Bu âşıklardan bazıları Türkiye genelinde tanınmasına rağmen bazılarının şöhreti de yaşadıkları bölge ile sınırlı kalmıştır.

Karacaoğlan’dan günümüze kadar bu çalışmaya dahil edilen âşıklar verilere göre Adana ve yöresi için 200’ü aşkındır. Bu rakam da Adana’yı yurdun diğer illeriyle karşılaştırıldığında küçümsenmeyecek bir rakamdır. Kayda geçmemiş yıllar boyunca adı şanı bilinmeyen yüzlerce yıl yaşamış nice âşıklar da mevcuttur.

Osman Turgut ve Kemal Çopuroğlu'nun, yüksek lisans tezinde 117 Adanalı âşık yer almıştır. Tekrara düşmemek adına bu yüksek lisans tezlerinde yer alan âşıklardan bahsedilmemiştir. Yüksek lisans tezlerinin hazırlandığı dönemde gözden kaçan veya sonraki dönemde âşıklık geleneği içinde yer alan 11 âşık daha tespit edilerek bu tezde onlara da kısaca değinilmiştir. Devamında, şiirlerinden örnekler verilmiştir. Bu âşıklar, Osman Turgut ve Kemal Çopuroğlu'nun yüksek lisans tezinde yer almayan, bu çalışma sonucu tespit edilen âşıklardır.

3.5.3. Adanalı Bilinmeyen Âşıklar

3.5.3.1. Tahsin Özkılıç

1953 yılında Kozan'ın Boztahta köyünde doğar. Tahsin Özkılıç askerlikten sonra Adana'da fabrikada çalışır ve emekli olur. Daha sonra köyüne yerleşir. Genç yaşlarında şiirler yazan âşık, saz çalmayı kendi kendine öğrenir. Herhangi bir etkinliğe veya şölene katılmadığı için tanınmamıştır.

Bayram geldi yine eller öpülür
Sızladı yüreğim yalnız başıma
Gurbet elde kaldım boynum bükülür
Sızladı yüreğim yalnız başıma

...

Keske fakirlik yokluk olmasaydı
Eşimden yavrumdan bıraktı ayrı
Gurbet ele tövbeler ettim gayrı
Sızladı yüreğim yalnız başıma

Âşık Tahsin'imde türküler söyler
Geleceğim diye teselli eyler
Bu yaban ellerde garibim neyler
Sızladı yüreğim yalnız başıma (Tahsin Özkılıç'ın arşivinden) (KK-2)

3.5.3.2. Osman Çelik

Âşık Osman Çelik, 1970 yılında Kozan'ın Yüksekören köyünde doğdu. Küçük yaşlarda şiirler yazmaya başladı. Çevresindeki bazı âşıklardan esinlenerek kendi kendine bağlama çalmayı öğrendi. Şu anda İmamoğlu ilçesinde esnafılık yapmakta olan âşık, ziyaretine gelen dostlarıyla sanatını icra etmektedir. Âşıklık şölenlerine katılmadığı için adını duyan kimse olmamıştır.

Seni görmek için geldim buraya
Kuşalım biraz dur kara gözlüm
Merhem olsan içimdeki yaraya
Al beni sineye sar kara gözlüm

Acırsın halime sırrıma ersen
 Aşkına inanıp gönlüme girsen
 Beni benim kadar bilmek istersen
 Söyleyim derdimi sor kara gözlüm

Âşık Osman der ki çok sevdim seni
 Bulamazsın benim gibi seveni
 Mevla'yı seversen gel üzme beni
 Acele bir cevap ver kara gözlüm (Osman Çelik'in arşivinden) (KK-3)

3.5.3.3. İbrahim Özcanlı

1948 yılında Adana'nın Kozan ilçesine bağlı Akçalıuşağı Köyü'nde dünyaya gelir. Asıl adı İbrahim Özcanlı olan âşık evli ve 5 çocuk babasıdır. Âşıklığa olan merakı çocuk yaşlarda başlayan Özcanlı, badeli âşıklardan değildir. Asıl mesleği postacılık olan âşığın *Postacı* mahlasını almasında mesleği etkili olmuştur. Adana'da ve yurdun diğer illerinde şölenlere katılmış, ödüller ve plaketler almıştır. İbrahim Özcanlı'nın *Hayata Dair* adlı bir şiir kitabı vardır.

Milli Takım Milli Gurur

Engelleri aşıyoruz
 Bu coşkuyu yaşıyoruz
 Tam finale koşuyoruz
 Milli takım milli finale

Rüştü'müzü ispatladık
 Reytingimizi katladık
 Yarı finale atladık
 Milli takım milli finale

Alpay, Serhat, Hakan Şükür
 Fatih, Emre mekik dokur
 Aynı görüş aynı fikir
 Milli takım milli finale

Meşaleyi yakıyoruz
 Kuşbaşı bakıyoruz
 Finallere çıkıyoruz
 Milli takım milli finale

Ulusoy kabına sığmaz
 Türk milleti boyun eğmez
 Rakibi yazmaya değmez
 Milli takım milli finale

İlhan, Arif gole koşar
Hakan Ünsal engel aşar
Cihan, Tugay mutlu yaşar
Milli takım milli finale

Yıldıray kaleyi yoklar
Emre topu iyi saklar
Nihat, Apo görev bekler
Milli takım milli finale

Şenol Güneş döndü öze
Dünyayı getirdik bize
Bu kupa yakışır bize
Milli takım milli finale

Dizilmişler on bir inci
Destek verdi yaşlı genci
Dünyada olduk üçüncü
Milli takım milli finale

Postacı'yım kurdum denklem
Seviyorum sırlıklam
Türkiye'ye beş reklam
Milli takım milli finale (İbrahim Özcanlı'nın arşivinden) (KK-4)

3.5.3.4. Mustafa Fındıklı

Mustafa Fındıklı, 1964 yılında Adana'nın Kadirli ilçesine bağlı Yeşilyayla Köyü'nde çiftçi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelir. Küçük yaşlarda kendi imkanıyla saz çalıp söylemeye başlayan âşık, evli ve üç çocuk babasıdır. Şiirlerinde toplumun inançlarını, yaşam biçimi, ört ve adetleri ön planda tutmuştur.

Adam Saymazlar

Çırpınışın boşunadır
Dostum bana diyen olmaz.
Garip derde aşın odur
Dert kumaşın soyan olmaz.

...

Bir şey bulaman neşede
Fındıklı'm can bir şişede
Yitirirsen bir köşede
Öldüğünü duyan olmaz. (Mustafa Fındıklı'nın arşivinden) (KK-5)

3.5.3.5. Yakup Karaca

Yakup Karaca, 1972 yılında Adana'nın Kozan ilçesine bağlı Çamdere Köyü'nde, dünyaya gelmiştir. Fakir bir aileye mensup olan Karaca, çocukluk yıllarını çobanlık

yaparak geçirmiştir. Âşıklığa çevresindeki ozanlardan etkilenerak merak salan Karaca, evli ve üç çocuk babasıdır. Muhtelif gazete ve dergilerde şiirleri yayımlanan âşık, çeşitli etkinliklere katılarak ödüllere layık görülmüştür. Aynı zamanda kendi adına düzenlenen Yakup Karaca 1. Âşıklar Şöleni de düzenlenmiştir. 2009'da *Kozan Dağından Esintiler* adlı ilk şiir kitabını yayımlanan âşığın, 2012'de ikinci kitabı *Duygu Pınarı*'ni okuyucu ile buluşturur. Bunun yanı sıra üçüncü kitabı da proje aşamasındadır.

Yeni Yıl

Hiç sevinme öyle boşu boşuna
İğneden ipliğe zam geliyor zam.
Bilirim bu sözler gitmez hoşuna
Doğru sözler bize gam geliyor gam.

Bir verip bin alıyorlar gardaşlar
Kul hakkını biliyorlar gardaşlar
Yeni yılı kutluyorlar gardaşlar
Mumlarla süsleyip çam alıyor çam

Süsleniyor entel mental madamlar
Süsleyenler koca koca, adamlar
Muhabbetle dolup taşıyor damlar
Sonra birbirini ham yapıyor ham

Bütün olanları güzel sanasın
Güzel düşünüp te güzel anasın
Oğlum sen kendi haline yanasın
Çenende sakalın bam oluyor bam

Böyle gelmiş gidiyor sona doğru
Bilmem hangi yan hangi yöne doğru
Karaca Yakup'un yanıyor bağı
Sözlerine böyle son veriyor son (Yakup Karaca'nın arşivinden) (KK-6)

3.5.3.6. Atilla Kaya

Asıl adı Atilla Kaya'dır. Adana'nın Feke ilçesine bağlı Köleli köyünde 1956 yılında doğdu. Âşıklığa olan merakı, babasının çalıp söylediği türkülerden ve Karacaoğlan'ın şiirlerinden etkilenerak başlamıştır. Mahlas olarak kendine *Yarani*'yi seçen âşık, evli ve iki çocuk babasıdır. Âşık Yarani, yörede ve yurdun diğer illerinde yapılmakta olan âşıklar şölenine, festivallerine katılmış ve çok sayıda ödül almıştır.

Çukurova

Seyhan nehrinin sulağı
Çok güzelsin Çukurova
Güneyin gözü kulağı
İnan sensin Çukurova

Günden güne gelişiyor
Görüntüsü değişiyor
Turaçları ötüşüyor
Ne güzelsin Çukurova

Seyhan Ceyhan nehirlerin
Bala döner zehirlerin
Köylerin ve şehirlerin
Sen gülüsün Çukurova

Yarani çalıp söylüyor
Mevla'ya dua eyliyor
Güzelliğın büyölüyor
Sen cennetsin Çukurova (Atilla Kaya'nın arşivinden) (KK-7)

3.5.3.7. Abidin Kaya

Abidin Kaya, 1960 yılında Karaisalı'da dünyaya gelir. Çocukluk ve gençlik yıllarında köyde çiftçilik yaptıktan sonra Temsa Fabrikası'nda işe başlar. Mahlas olarak *Abidin* mahlasının kullanan âşık, evli ve dört çocuk babasıdır. Adana'da ve yurdun diğer illerinde televizyon ve radyo programlarına katılmıştır.

Anla Usta

Selam sana ustam kolay gelsin
Başında bir işçin kanat kol gersin
Dünyada umudum vallahi sensin
Anla ustam anla halimden anla.

Aldım ellerime harç bakırını
Kıramadım ustam senin hatırını
O yar bana vursun kasap satırını
Anla ustam anla halimden anla.

Derdimi sorarsan parsel parseldir
Bir işçin yetişmiş hazır askerdir
Gönlümde yatıyor adı Aysel'dir
Anla ustam anla halimden anla.

İşçini sorarsan garip Abidin
Ustam ben mi oldum senin nefretin
Senden istemedim dünya servetin
Anla ustam anla halimden anla. (Abidin Kaya'nın arşivinden) (KK-8)

3.5.3.8. Murat Kozanoğlu

1982 yılında Adana'nın Kozan ilçesinde dünyaya gelen Murat Kozanoğlu Adana'da lise tahsilini tamamlamıştır. Daha ilkokul çağlarında Karacaoğlan şiirlerinden esinlenerek şiirler yazmaya başlayan Kozanoğlu, 23 Nisan gibi etkinliklerde şiirler okuyarak öğretmenlerin takdirini kazanmıştır. O yıllarda, bağlamaya olan tutkusu giderek artar ve aşka dönüşür. Biriktirdiği okul harçlığıyla bağlama alan âşık, kimseden ders almadan kendi kendine saz çalmayı öğrenir. Üniversite yıllarında özel radyolarda DJ'lik ve yerel TV'lerde halk ozanları programı icra ederek âşıklık geleneğini katkı sağlamıştır. Bu süre zarfında bir çok âşık ve şairlerle tanışma fırsatı yakalamıştır. Özellikle Âşık Ali Anbarcı ile tanışarak ondan feyz alan âşık, şiir tekniğini Âşık Ali Anbarcı sayesinde ilerletmiştir. Halk ozanları ve şairleri arasında pek tanınmasa da katıldığı konser ve şölenlerden çeşitli dallarda bir çok plaket ve ödüller almıştır.

Sana bağlandım çözülmez kördüğüm
İlk göz ağrım sensin bil Nazlıcan'ım
Hayalini rüyalarda yorduğum
Gönlümün sultanı ol Nazlıcan'ım

Tebessüm kaplamış güzel yüzünü
Özledim birtanem şirin sözünü
Ay gibi yüzünü ela gözünü
Gönlümün sultanı ol Nazlıcan'ım

...

Kozanoğlu'm sevgi aşkla karılsın
Seven gönül sevdiğine sarılsın
Senin için çalmıyorsa kırılsın
Sazımdaki yedi tel Nazlıcan'ım (Murat Kozanoğlu'nun arşivinden) (KK-9)

3.5.3.9. Halil İbrahim Okuducu

1994 yılında Kozan'ın Boztahta köyünde doğar. Ortaokul yıllarında ustası Murat Kozanoğlu'ndan şiir tekniklerini ve bağlama çalmayı öğrenir. Gelenek içerisinde tanınmış değildir. Dostlarıyla muhabbet adına âşıklık geleneğini yaşatmak için eserlerini icra etmektedir. Şu anda Türk Silahlı Kuvvetleri'nde uzman çavuş olarak görev yapmaktadır.

Sanma ki kurtuldun benden kaçarak
Elbet çıkacaksın bir gün karşıma
Aşk şarabın kana kana içerek
Elbet çıkacaksın bir gün karşıma

...

Ozan Halil nedir bu dert bu keder?
 N'olur belli olmaz halim besbeter
 Bitsin artık dertler çektiğim yeter
 Elbet çıkacaksın bir gün karşıma (Halil İbrahim Okuducu'nun arşivinden)
 (KK-10)

3.5.3.10. Hamza Kaya

1961 yılında Adana'nın İmamoğlu ilçesine bağlı Ayvalı köyünde dünyaya gelen Hamza Kaya, köyde ağabeyiyle birlikte çobanlık yaparak geçimini sağlamıştır. Ağabeyinin bağlama çalmasıyla birlikte âşıklığa olan ilgisi günden güne artmıştır. Tahtadan bir saz yaparak üzerine tel gergileyip ilk sazını oluşturan âşık, ağabeyinden bağlama çalmayı öğrenmiştir. O yıllarda rüyasında ak sakallı bir dede tarafından kendisine bir tas su verilmesi üzerine badeli âşıklardan olmuştur. Hamza Kaya uyandığında saza ve türkülere karşı bir bağlılığı oluşmuştur. O ilhamla şiirler yazmaya başlayan âşık, kendi eserlerinin yanı sıra usta âşıkların ağıt bozlak vs. eserlerini besteleyip okumaktadır.

Dualarım sendin niyaz ederdim
 Kıskanırdım gözüm gibi severdim
 Ayrılmayız diye yemin ederdin
 Bütün ümidimi yıktın vefasız

Düğünde bayramda gülmüyor yüzüm
 Senden başkasını görmedi gözüm
 Ozan Hamza der ki böyle mi sözün
 Bütün ümidimi yıktın vefasız (Hamza Kaya'nın arşivinden) (KK-11)

3.5.3.11. Hacı Koca

1958 yılında Adana'nın İmamoğlu ilçesinde dünyaya gelmiştir. Gençliğinde sevdiği kızı alamadığı için bu durum onu derinden etkilemiştir. Bunun üzerine şiirler yazmaya başlayan âşık, bağlama çalmayı ustası Kara Mehmet'ten öğrenmiştir. Aynı zamanda ustasından şiir tekniklerini de öğrenen âşık, mahlas olarak *Koca Hacı* mahlasını kendine vermiştir. Âşıklık programlarına davet eden kimse olmadığı için gelenekte ilerleme fırsatı bulamamıştır. Şimdilerde çiftçilikte uğraşan âşık, dostlarıyla çalıp söyleyerek sanatını devam ettirmektedir.

İmamoğlu Yörük eli
 Gonca gonca açar gülü
 Şirin olur tatlı dili
 Unutmadım sevdiğimi

Yörük kızı benli yüzü
 Yürek yakar eda nazı
 Ceylanlardan güzel gözü
 Unutmadım sevdiğimi
 ...
 Koca Hacı sevmesin mi?
 Fadime'sini övmesin mi?
 Varlığını sezmesin mi?
 Unutmadım sevdiğimi (Hacı Koca'nın arşivinden) (KK-12)

3.6. ÂŞIK ALİ ANBARCI'NIN HAYATI ve SANATI

3.6.1. Hayatı

3.6.1.1. Soyu

Asıl adı Hacı Ali Anbarcı olan Âşık Ali, Adana'nın Kadirli ilçesine bağlı Kesikkeli¹ köyündendir. Kesikkeli köyünden olan Kılıçoğlu'nun ailesinin lakabı *Anbarcı*'dir. Soyadı kanunuyla birlikte *Kılıçoğlu* boyu Anbarcı olarak değişmiştir.

Âşık Ali, soyunu şu şekilde ifade eder: “Avşar sülalesinin takipçisi, Avşar Dadaloğlu soyundanım. Dede soyu Yozgat Çapanoğlu, büyük babam ise Dadaloğlu'nun bacısı ile evlidir. Babam da yarı Avşar yarı yalak²'tir. Yeşilkent Nahiyesinden Ziyat oğullarının kızı ile evlenmesi sonucu yarı Avşar'dan tüm Avşar olur. Sonrasında ben dünyaya gelirim. Ben de Maraş Andırın yöresinden bir Çerkez kızı ile evlenirim” (KK-1).

Âşık Ali, bir şiirinde soyunun âşıklığındaki etkisini şu şekilde ifade eder:

Ben Avşar'ım Avşarlar'ın yolunda
 Ağıt, bozlak mızrabımda telimde
 Avşar'ın kültürü yaşar dilimde
 Dadaloğlu torunuyum emmiler (225/4)

Âşık Ali'm anlatıyor aslını
 Dadaloğlu soyu, Avşar neslini
 Çığırıyor ağıt, bozlak faslını
 Dadaloğlu torunuyum emmiler (225/5)

Âşık Ali'nin annesi Fadime Hanım, Dadaloğlu'nun yeğeninin bacısının kızıdır. Âşık Ali'nin babası 1976'da, anası ise 1978'de vefat etmiştir.

¹ Kesikkeli: Keli yüksek yer demek. Çok önceleri bölgede sel felaketi yaşandığı için Ceyhan ırmağına Kadirli'ye varınca kesilen bir set yapılmıştır ve bölge Kesikkeli adını almıştır (KK-1).

² Yalak: Erciyes dağlarının orta yerinde bulunan düz ovardır. Bu sebeple yalak adını almıştır (KK-1).

3.6.1.2. Doğum Yeri ve Tarihi

Âşık Ali, Mehmet Anbarcı'nın hayatta olan 9 çocuğundan en büyüğüdür. Hacı Ali, 24 Mayıs 1949 yılında Kadirli'deki evlerinde dünyaya gelmiştir. Anbarcı ailesinde doğan ilk erkek evlat olan Hacı Ali, baba tarafından dedesinin adını almıştır.

Âşık edebiyatına birçok ünlü isim kazandıran Kadirli; Feymani, Halil Karabulut, Âşık Abdulvahap Kocaman, Osman Taştan, Âşık Ayşe Çağlayan ve eşi Muzaffer Çağlayan gibi âşıklardan sonra günümüzde de bu geleneği devam ettiren Veli Uçuk, İbrahim Karalı, Nuri Koşar gibi âşıklar yetiştirmiştir.

Kadirli, Adana'ya 96 kilometre uzaklıkta bir ilçedir. Kadirli'nin tarihi M.Ö. 8. yüzyıla dayanır. Akdeniz bölgesinin Adana bölümünde Yukarı Çukurova'da yer alan Kadirli, günümüze idari bakımdan Osmaniye iline bağlıdır. Coğrafi olarak şehir özelliği gösteren Kadirli, Yukarı Çukurova'nın kuzey kesiminde yer almaktadır. İlçenin kuzeyinde Feke ve Saimbeyli, doğusunda Andırın Düziçi, güneyinde Osmaniye il merkezi ve Ceyhan ilçesi, batısında ise Sumbas ve Kozan ilçeleri bulunmaktadır. İlçenin rakımı yaklaşık 96 metre olan Kadirli bugünkü nüfusu 127.416'dır (Hayli & Üçeçam, 2003, s. 2).

Bölgeye 7. yüzyılda ilk Müslüman orduları, Abbasiler ve Selçuklular dönemlerinde de Türkmenler (Oğuzlar) girmişlerdir. Konar-göçer Türkmenler, Avşarlar bu yöreyi kışlak olarak kullanmışlardır. Kadirli I. Dünya Savaşı sonunda 14 Mart 1919'da Ermeni ve Fransızlar tarafından işgal edilmiş, daha sonra halk örgütlenmesiyle 7 Mart 1920'de ise düşman işgalinden kurtarılmıştır (Hayli & Üçeçam, 2003, s. 2-4).

Ön yanını sarı sıcak kavurmuş
Aşiretler her yanını çevirmiş
Çetelerin Fransız'ı devirmiş
Yiğitlerle dolu elin Kadirli'm (330/2)

Anbarcı, Kadirli ilçesine 20 kilometre mesafede bulunan Kesikkeli köyünde yaşamını sürdürmüştür. Köyün il merkezine bağlı uzaklığı ise yaklaşık 29 kilometredir. Âşık, Kesikkeli köyünün geçimini ve diğer özelliklerini ise şu şekilde beyan eder:

“Kesikkeli köyüm Ceyhan ırmağının nemli serin havasını getirdiği için yazın serin, kışında sıcak olur. Düz ovadır. Yıllar boyu Ceyhan nehrinin sellerine maruz kaldı. Toprağı tarıma elverişli olduğu için hemen hemen her çeşit meyve sebze ve tahıl yetiştirilir. Yörede çıtırık otu, katıran otu, kavun, karpuz ve kara kovan balı meşhurdur. Aynı zamanda turpun Türkiye'deki anavatanıdır. Tahıllardan buğday, mısır, arpa,

pamuk, yer fıstığı gibi vb ürünler yetiştirilir. Bu yörede tahıl ve sebze türü ürünler köylünün kendi gereksinimleri karşılamakla kalmayıp Türkiye'nin ihtiyacını da karşılar. Köylünün geçimi özellikle yer fıstığı ve turp üzerinedir. Dağlık ve yaylalık olan Kesikkeli'de yazı güzel, kışı da dört mevsim geçer” (KK-1).

Âşık Ali, memleketi olan Kadirli ve Kesikkeli köyünün güzelliklerini aşağıdaki dörtlüklerde şöyle dile getirmiştir:

Türlü sebze bahçelerde doludur
Pamukların Çukurova gülüdür
Kavun karpuz ağızların balıdır
Dostluğa uzanır yolun Kadirli (330/4)

Âşık Ali'm bak bildi kıymetini
Kulaklara verdi senin methini
Çeteler düşmana sürmüş atını
Kesikkeli köyüm kolun Kadirli (330/5)

3.6.1.3. Adı ve Mahlası

1949 yılında Kesikkeli'de doğan âşığa babası *Hacı Ali* adını vermiştir. İlkokul yıllarında babasından etkilenmesi üzerine türküler söyleyen Hacı Ali, 1982 yılında rüyasında bade verilmesiyle birlikte âşık tarzı şiire yönelir. Bu tarzda söylediği şiirlerde önceleri *Ali'm* ve *Âşık Ali* mahlaslarını kullanır. 1982 yılından günümüze kadar söylediği şiirlerinde *Ali'm*, *Âşık Ali* ve *Âşık Ali'm* mahlaslarını kullanır:

Ali'm hayal meyal gözü
Kulağımda çınlar sözü
Yüreyimde kaldı izi
Yeremedim yeremedim (136/4)

Âşık Ali Anbarcı, ile yapılan görüşmede mahlası ile ilgili bir anısını şu şekilde ifade eder:

“Bana Küskün, Savruni ve Noksani dediler. Arkadaşlarım Küskün'ü türkümde kullanmış olduğum küskün kelimesinden hareketle telkinde bulundular. Savruni'yi Deli Hazım, Kadirli Savrun Nehrinden dolayı mahlas olarak kullanmamın hoş olacağı yönünde görüşünü beyan etti. Hanımım Selma ise beni İmami'ye saz çalamadığım için şikâyet etti. Âşık Ali'nin adı Noksani olmalı dedi. Ben kendime Âşık Ali, Âşık Ali'm ve Ali'm mahlaslarını verdim” (KK-1).

Âşık Ali'm de onlardan biriydi
 Ölüme Lokman'da çare var idi
 Kelle koltukta Osman'da eridi
 Hepimiz kardeşiz aklı selimler (322/5)

Âşık Ali, âşıklık geleneğinde önemli bir yere sahip olan mahlas ifadesine hemen hemen bütün şiirlerinde kullanmıştır.

3.6.1.4. Eğitimi

Âşık Ali, ilkokulu Kesikkeli İlkokulu'nda okumuştur. İlkokulu yaşadığı talihsiz bir durumdan ötürü 6 yılda bitirebilmiştir. Bu durumla ilgili olarak şunları açıklamıştır:

“Öğretmenim beni büyük amcamın oğlu olarak biliyordu. Öğretmenim kumarcıydı, parasına kumar oynardı. Ütöldüğü³ zamanda gelir bizlere çatardı ve beni çok döverdi. Emmimde ona kominist dedi. Onun oğlu olduğumu sandığı için beni bir sene sınıfta bıraktı. O bir sene boyunca sınıfta kalmam aslında benim açımdan fayda sağladı. Beni tecrübe sahibi yaptı” (KK-1).

Âşık Ali, kendisi hakkındaki düşüncelerini ise, “Dışa dönük, dinlediğini okuduğunu anlayan zeki bir öğrenciydim. Subay mektebine gidecektim ama nüfusumuz kalabalık ve fakir çocuğuyduk. İster istemez çalışmamız gerekiyordu. Boş kaldığımız bir zaman pek olmazdı. Muhtaç olduğumuz da oldu. Ben ayağı yalın bir şekilde okula gittim. Üç gün okula gittiysem üç gün de sığır gütmeye gittim. Bu sebeple eğitimime devam edemediğim için iş hayatına atılmak zorunda kaldım” (KK-1) şeklinde açıklar.

Âşık Ali, mahalli türküler söyleyen babasının etkisiyle, ilkokul yıllarında türküyeye merak salmıştır. Aynı zamanda düğünlerde davulculardan da esinlenmiştir. Onlar çalmış, Âşık Ali söylemiştir. Bunlara ek olarak ilkokulda tiyatro çalışmalarına katılmış ve tiyatro deneyimi de kazanmıştır. Âşık Ali ile yapılan görüşmelerde onun ilkokul yıllarına ait hatıralara dönüş yapılmıştır. Âşık, tiyatro oyunu ile ilgili bilgilerini şu şekilde aktarır:

“Ben ilkokulda iki defa oyun oynadım. Birinde köy imamıydım. Sakallı sarıklı köy imamıydım. 26 sayfalık karşılıklı konuşmayı ezberledim. İkincisinde ise sahte hocaydım” şeklinde açıklamıştır (KK-1).

³edilgen f. (< üt-ü-l-mek) E. T. Türk. ve halk ağzı: Oyunda, kumarda yenilmek.

3.6.1.5. Mesleği

Dar gelirli bir ailenin çocuğu olan Âşık Ali, küçük yaşlardan itibaren ailesine katkıda bulunmaya çalışmıştır. İlkokul yıllarında bir yandan sığır güderek ailesine katkıda bulunmuş bir yanda da okuluna devam etmiştir. İlkokul bittikten sonra öğrenim hayatına devam edememiştir. Ailenin en büyük evladı olduğu için para kazanması, aile geçimine katkı sağlaması beklenmiştir.

Gençlik yıllarında köyde ot kazarken bir yandan da türkü çığırıldığı bilinmektedir. Bu durum ameleler tarafından hoş karşılandığı için sadece türkü söylüyordu. Âşık Ali bununla ilgili anısını şöyle anlatır:

“Ben gençlik yıllarımda yazın pamuk kazması döverken bana kazma dövdürmezlerdi. Ben kazmamı alırım. 300 tane amele var. 300 kazma dövüyor. Ben amelelere en önde durur türkü söylerim. Sesimin güzel olmasının faydası gördüm” (KK-1).

Âşık Ali, ot kazarak yeterli kazanç sağlayamadığı için 1962 yılında Ceyhan’a gider. Ailesine bakabilmek için Ceyhan’da kimi zaman lokanta, kahvehane, pavyon kimi zaman da otel ve kulüpte çalışır. Âşık, “Bir karpuzu koparırsan bağrından su akar” ifadelerini kullanır (KK-1). Ceyhan’da kaldığı yıllarda çektiği sıkıntıları, anne, baba ve köyüne olan özlemine *Köyüm Kesikkeli* başlıklı şiirinde dile getirir:

Hasret kaldım toprağına
Çok özledim köyüm seni
Dönmem baba ocağına
Çok özledim köyüm seni (130/1)

Yokluk içinde doğmuşum
Rezil sefil büyümüşüm
Hem ağlamış hem gülmüşüm
Çok özledim köyüm seni (130/2)

1971 yılında askerden döndükten sonra eşi Selma hanımla evlenmiştir. O sene içinde de Adana’ya gelmiştir. Adana’da Paktaş fabrikasında dokumacı olarak çalışmıştır. Birçok insana dokumacılık öğreten Âşık Ali, Paktaş fabrikası kapatılınca boşa kalmıştır. Nüfusu fazla olduğu için boş durmamıştır. Bazı zamanlar ayakkabı boyacılığı bazı zamanlarda tabla ve terazî alıp semt pazarcılığı yapmıştır. Sonra Çukobirlik Fabrikası’nda çalışmaya başlamıştır. Aynı zamanda yapılan görüşmeler sonucunda elinin hayırlı ve doğal cerrah olduğunu söyler. Halk hekimliği yaptığını (göbek, bademcik, bel fitiği) çektiğini ama maddî kazanç sağlamadığını ifade eder.

Âşık Ali katıldığı programlarla ilgili düşünceleri için “Davet edildiğim bütün programlara katıldım. Ancak bu programlardan herhangi bir ücret almadım. Kaset çalışmalarım oldu. Kasetleri ev yaptırırken sattım. Çok faydasını gördüm. Tarsus’ta düzenlenen Karacaoğlan şenliğinde Sözün Güzel Karacaoğlan şiirimle birincilikten cüzi bir miktar para ödülü aldım. Adana Halk Ozanları Kültür Derneği’nin kurucularındanım. Hayatımı âşıklığa, âşık şenliklerine adadım. Benimkisi bir âşktır” (KK-1) şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Halk şiirinin ve halk kültürünün nesilden nesile aktarılması için birçok çalışma yapan Âşık Ali, katıldığı programlarda halkın sevgisini kazanmış ve âşıklık geleneğinin Adana’da canlı bir şekilde yaşatılmasını sağlamıştır.

3.6.1.6. Askerliği

Askerlik görevine 1969 yılında başlayan Âşık Ali, acemi birliğini Balıkesir’de 3 ay, usta birliğini ise Trakya Keşan (Uzunköprü)’de 17 ay tank şoförü olarak tamamlamıştır. 1970 yılında terhis olmuş, memleketi Adana’ya dönmüştür.

Âşık Ali askerlik döneminde müzikle iç içe olduğunu şu şekilde ifade eder:

“Askerliğimde ordu evlerine gittim. Subay gazinolarına gittim” (KK-1) sözleriyle açıklar. Subay gazinosunda söylediği *Asker* türküsünden alınan şu dörtlüklerle ifade eder:

Yollarımı bağlama
Yüreğimi dağlama
Ben askere gidiyom
Benim için ağlama (3/1)

Tüfeyimi alırım
Nöbet tutar gelirim
Vatan borcu şereftir
Onun için ölürüm (3/2)

3.6.1.7. Yakın Çevresi

3.6.1.7.1. Babası

Âşığın babası Mehmet Anbarcı, köyde merhametiyle anlayışıyla ve sesinin güzelliğiyle tanınır. Azimli bir insan olan Mehmet Anbarcı, okula gitmemiştir. Yörede sesinin güzelliğiyle ün salmıştır. Âşık Ali babasının sesi için “Sesi çok güzeldi. Yörede yapılan yarışmalarda birinci gelirdi. Benim sesimin güzelliği, benim mayam babamdan gelir” (KK-1) sözleriyle dile getirmiştir.

Çiftçilikle uğraşan Mehmet Anbarcı, evlatlarını çok sevmektedir ve onlar için her türlü fedakârlığa katlanmıştır. O dönemin maddi koşulları nedeniyle çocuklarını okutamayan baba, eğitim aşkıyla doludur. Mehmet Anbarcı, oğlu Âşık Ali'nin ilkokulda katıldığı sanatsal faaliyetten gururlanmış ve her türlü desteği vermiştir. Okutamamakla birlikte kız çocuklarına da iyi bir baba olmuştur. Kızları evlendikten sonra da her türlü yardımda bulunmuş ve torunlarıyla ilgilenen bir dede olmuştur. Mehmet Anbarcı'nın sıkıntılar içinde geçen dünya yolculuğu 1976 yılında sona erer.

Âşık Ali, şiirlerinde çokça baba sevgisine çokça yer vermiştir. *Babam* şiiri örnek olarak gösterilebilir:

Dedem ellerinden çıktın yollara
Sen kendi halınca yürüdün babam
Geçim derdi için koştun ellere
Hevesin görünce eridin babam (232/1)

...
Âşık Ali'm söyler unutmam seni
Yürürüm izinde aratmam seni
Ölene kadar çürütmem seni
Hayalin gözümde seridin babam (232/4)

3.6.1.7.2. Annesi

Âşık Ali'nin annesinin adı Fadime'dir. Cefakâr Anadolu kadını olan Fadime Anbarcı, yaşadığı maddi ve manevi sıkıntıları çocuklarına yansıtmamaya çalışmıştır. Fadime Anbarcı 1978 yılında vefat etmiştir. Dadaloğlu neslinden gelen annesi, ev hanımıdır. Âşık Ali, annesine olan sevgisine, özlemine şiirlerinde yer verir:

Kahrım çektin nice yıllar
Kokun sunar esen yeller
Benim anam Gonca güller
Anam seni çok özledim (26/3)

3.6.1.7.3. Kardeşleri

Âşık Ali Anbarcı'nın kız kardeşleri, Ayşe, Sülbiye, Rahile; erkek kardeşleri ise Halil, Eren, Abdulvahap, Arif ve Mustafa Anbarcı'dır.

Farklı yerlerde ikâmet eden kış kardeşleri çevrelerinde sevilip sayılan insanlardır. Kız kardeşler farklı yerlerde ikamet etmektedirler. Sülbiye; Kazımkarabekir mahallesinde, Ayşe Kadirli'nin Karaömerli köyünde, Rahile ise baba ocağı olan Kesikkeli'de ikamet etmektedir.

Erkek kardeşleri Eren ile Arif İstanbul'da, Abdulvahap Kazımkarabekir mahallesinde, Mustafa Kesikkeli'de, Halil ise Âşık Ali'yle aynı semt olan Yavuzlar mahallesinde ikamet etmektedir. Kardeşlerinin içinde sadece âşıklığa yakın olan Âşık Ali'dir.

3.6.1.8. Evliliği ve Çocukları

3.6.1.8.1. Eşi

Şevket ve Ayşe Gültekin çiftinin kızı olan Selma Hanım ilköğretim mezunudur. Andırın Akifiye köyünden olan Selma, Çerkez'dir. Âşık Ali eşi ile tanışmasını şu şekilde açıklar:

“Ben bir kıza sevdalandım. Fakir çocuğum diye vermediler. Aşkımızı herkes bilirken anası, dünya kırıldı da Haceli Mehmet'in oğlu mu kaldı kız verecek dedi. O günün akşamı da Ekşiler köyünde düğüne gittim. Benim bir ahlâğım var. Almayacağım şeye bakmam. Selma yanımıza gelip sigara teklif etti. Sağol bacım, dedim. Arkadaşlarım sana sigara teklif eden kızla tanıştıralım dediler. Ben gezmek için geldim. Evlenmek için gelmedim. Tabi sonra tanıştık ve isteme oldu. 1971 yılından beri evliyiz” (KK-1) şeklinde özetlemiştir.

Âşık Ali Anbarcı ile aynı fabrikada çalışan eşi Selma'dan altı çocuğu dünyaya gelir. Anbarcı çifti 51 yıllık evlidirler.

3.6.1.8.2. Çocukları

Âşık Ali Anbarcı'nın 4'ü erkek, 2'si kız olmak üzere 6 çocuğu vardır. Anbarcı çocuklarına Ali, Özhan, Önder, Soner, Sevgi ve Arzu isimlerini koyar. Anbarcı'nın çocuklarından Ali 1973'de, Özhan 1975'de, Önder 1978'de, Soner 1981'de, Sevgi 1987'de ve Arzu da 1993'de dünyaya gelir.

Âşık Ali, çocuklarını iyi yetiştirmek için elinden geleni yapar. Ancak maddî gücü zayıf olduğu için çocuklarını okutamamıştır. Kızı Arzu, Çukurova Üniversitesi sınıf öğretmenliği bölümünü kazanmasına rağmen okuyamamıştır. Kızını okutamamak onu derinden üzmüştür. Yine de çocuklarına yol göstererek onların iyi birer insan olmalarını istemiştir.

Anbarcı, *Evlatlarıma Nasihat* adlı şiirinde çocuklarına şöyle seslenir:

Evlatlarım sözüm size
İnsanlığı unutmayın
Kardeş bacı sevgisini
Özünüzden hiç atmayın (85/1)

Altı çocuğunu da evlendiren Anbarcı'nın 7'si kız 8'i erkek olmak üzere 15 torunu bulunmaktadır. Âşığın torunlarına olan sevgisini, ilk torunu Tutku'ya ithaf ettiği aşağıda yer alan şiirde görmek mümkündür:

İnce belli tatlı dilli
Sünbül saçlı inci telli
Gamzeleri gonca güllü
Yok benzeri Tutku canın (182/1)

3.6.1.9. Fiziki ve Ruhi Yapısı

Âşık Ali, uzun boylu ve zayıf yapılıdır. Beyaz tenli ve kahverengi gözlü olan âşığın yüzünde ilk bakışta insanı etkileyen masum, sevimli bir ifade vardır. 72 yaşında olan âşık yaşadığı sıkıntılardan dolayı oldukça yıpranmıştır. Âşık bir şiirinde fizikî yapısını şöyle tasvir eder:

Bastonu tutmuyor titrer ellerim
Sızılar içinde kaldı bellerim
Peltekliyor gayrı tatlı dillerim
Doğruyu yanlış seçemez oldum (288/2)

Davranışlarında, sözlerinde ve şiirlerinde Mevlana'nın *Ya olduğun gibi görün, ya da görüldüğün gibi ol* öğüdünü kendisine düstur edinen, gönlünü kendi deyimiyle *insan-ı kamil* anlayışına göre rehber, yol gösteren olarak tanımlar. Allah'ın emirlerine uyan, peygamberimizin güzel ahlakını örnek alan, hayata bakış tecellisi olan *insan-ı kamili* konumlandırışını aşağıdaki mısralarda şu şekilde özetler:

Resul'ün ahlakı ibrettir bizlere
Sorulmayan her yerde karışma söze
Dünya malı için atılma köze
İki yüzlü olma be insan oğlu (323/7)
...
Mevla'nın emrine gönül bağladı
Bütün namazlara niyet etti
Âşık Ali'm gerçekleri söyledi
İki yüzlü olma be insan oğlu (323/14)

Selma Hanım eşini; "İnsani değerlere önem verişiyile, merhametiyle ve edebiyile ince ruhlu bir insan" olarak tanımlar. Edeple, fedakârlıkla ve sabırla evliliklerinde 50 yılı geride bıraktıklarını Yunus Emre'nin şu sözlerini de ortak ederek dile getirir:

“Gezdim Halep’i Şam’ı,
Eyledim ilmi talep,
İlim meğer bir hiçmiş,
İlla edep illa edep” (KK-13).

3.6.2. Sanatı

3.6.2.1. Âşık Ali Anbarcı’yı Âşıklığına Hazırlayan Etmen ve Unsurlar

Âşıkların şiire yönelme sebepleri arasında soyaçekim, rüya görme (bade içme), âşık meclislerinde bulunma, sevdalanma, yoksulluk, gurbete çıkma ve vatan hasreti, hastalanma sayılmaktadır (Durbilmez, 2016, s. 73-76). Âşık Ali’nin şiirlerine bakıldığında âşıklığa yönelme sebepleri arasında sevda, memleketinin güzellikleri, sazlı sözlü ortam, gurbet gibi konuların etkili olduğu görülmektedir. Bunların yanı sıra ahlakı, toplumda yaşanan aksaklıkları dile getirmesi de âşıklığa yönelme sebepleri arasında sayılabilir.

3.6.2.2. Sevda

Âşık Ali’yi âşıklığa hazırlayan etkenlerden biri sevdadır. Yaşadığı sevdanın onun ozanlığa yönelmesinde rolü büyüktür. Bütün çabalarına rağmen sevgilisiyle evlenemeyen Anbarcı’yı bu durum derinden sarsmıştır. Sevdalısına kavuşamayan âşık, şiirlerinde sevgiliye sitem ve eleştiri temalarına yoğunlaşmıştır. Âşık Ali’nin gönlü hasret ateşiyle yandığında kalbindeki sarılmaz yarayı *Sevda* isimli şiiri ile şöyle anlatır:

Âşka giden yolu aradım durdum
Sevda çırasını yakta geleyim
Rüya pazarında hep seni gördüm
Paslı yüreğini sökte geleyim (390/1)

Âşık Ali, sevdasının zamanla nasıl şekil değiştirdiğini şu şekilde ifade etmektedir: “Bütün ateşler söner ama sevda ateşi sönmez. Özündeki hasret kendini yeniler. Bütün benliğini kavuşamazsan âşkın sızısı sarar. Var olan umudun yok olur. En yakın arkadaşın hayali olur. Hayalde kavuşursun ama gerçekte ne olur bilinmez. Çektiğim aşkla ıstırapla âşıklığım şekillendi. Kalbimdeki beşeri aşk zamanla ilahi âşka dönüştü. Sevdanın yarası beni bu seviyeye getirdi” (KK-1).

Ben kendi halime şükür ederim
 Çektiğim çile kendi kaderim
 Hakk'a hakikate doğru giderim
 Kur'an'ın emrine yolum var benim (336/1)

Deli gönül aşka düşmez durumaz
 Kamil insan yanlış yola yürümez
 Gözlerimin yaşı akar kurumaz
 Kudret pınarımdan selim var benim (336/2)

3.6.2.3. Memleketi Kadirli'nin Güzellikleri

Âşık Ali'nin şiire ilgi duyma nedenlerinin başında, memleketi Kadirli'nin doğal güzelliklerinin etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Âşık, Kadirli'nin doğal güzelliklerini şöyle anlatır:

“Kadirli dağlık alanlar üzerinde bulunan ovadır. Kadirli'de iklim yazları sıcak ve kurak olduğu için yaz aylarında insanlar yaylalara göç ederler. Yayla evleri iç içedir. İlk baktığında yemyeşil doğa manzarasını görmek mümkündür. Yemyeşil ağaçlar arasında kalan şelalelerin sesi ile mis kokulu çiçeklerin kokusu köye kadar yayılır. Kokar Kaplıcası şifadır. Kırmıtlı Kuş Cenneti, Karatepe Aslantaş Milli Parkı, Açık Hava Müzesi, Kastabala Antik Kenti ve Hemite Kalesi ile turistlerin uğrak noktası olan önemli yerlerdir” (KK-1).

Âşık, Kadirli'nin doğal güzelliklerinin yanı sıra sevdalandığı kadının Kadirlili olması âşıklığına hazırlayan etmenin önemli bir parçası olarak nitelendirmektedir. *Kadirli'nin doğal güzellikleri* ile *Kadirli'nin güzelleri* diyerek ithafta bulunduğu sevdalisına şiirlerinde yer vermiştir:

Arka yanın dağlı önün ovalı
 Sana hayran bütün Çukurovalı
 Yaylaların yeşil çamlar dayalı
 Her cana can katar balın Kadirli'm (330/1)

Al bilizi tek sarı
 Biri olsun gönül yarı
 Cana yakın sanki peri
 Kadirli'nin güzelleri (117/1)

Anasından almış huyu
 Selviye benzemiş boyu
 Dadaloğlu Avşar soyu
 Kadirli'nin güzelleri (117/2)

3.6.2.4. Sazlı Sözlü Ortam

Sazlı-sözlü ortam gençlerin âşıklığa başlamasında etkili olan unsurlardan biridir. Babasının güzel sesiyle söylediği türkülerin yanı sıra katıldığı sazlı – sözlü ortamlar da Âşık Ali’yi etkilemiştir. Âşık, sanatını icra ettiği köy düğün ve şenliklerinde türkü, barak, bozlak ve ağıt gibi türleri okuyup ustalığını sergileme fırsatı bulmuştur.

Âşığın yetişmesinde sazlı sözlü ortamlar olan köy düğünlerinin etkisi olmuştur. 2009 yılında Kültür Bakanlığı tarafından âşık kimliği alan Anbarcı çevredeki âşık toplantılarına katılmış, âşıklarla bir araya gelip kendisini gelenek içinde geliştirme fırsatı bulmuştur.

3.6.2.5. Gurbet

Gurbet kavramı, “Âşık edebiyatında geniş bir yer tutmaktadır. Sıladan ayrı kalmanın verdiği burukluk hemen bütün saz şairlerinin dile getirdiği bir durumdur. Gurbet geçim sıkıntısı, askerlik, sevgiliyi arama gibi sebeplerle terk-i diyar etmek şeklinde ele alındığı gibi, âşıkları pişiren, görgü ve tecrübelerini artıran bir süreç olarak da düşünülmüştür. Hatta gurbet yüzü görmemiş, ezilmemiş, hasretliğin ne olduğunu tatmamış âşıklara itibar edilmemiştir. Bu sebeple gurbet kavramı âşıklık geleneğinin bir parçası hâline gelmiştir” (Güzel & Torun, 2008, s. 283).

İnsanların yaşadıkları sıkıntılar, dertler ve çileler iç dünyalarını derinden etkiler. Böyle durumlar şiire ilgi duyan kimi gençlerin âşıklığa yönelmesinde etkili olmuştur. Fakir bir ailenin çocuğu olan Anbarcı, küçük yaşta para kazanmak için köyünden ayrılmak zorunda kalır. Gurbete çıkmasının şiire yönelmesinde etkisi büyüktür. Anbarcı’nın şiirlerinde köyünden ve sevdiğinden ayrı kalmanın özlemiyle beraber gurbette çektiği sıkıntıları ve sıla özlemini de görmek mümkündür.

Âşık Ali’nin gurbette çektiği aile, sevgili ve memleket özlemini *Sıla Hasreti* şiirinde şu şekilde söylemiştir:

Sıla hasretini gömdüm içime
Anamı babamı göresim geldi
Karlari yağdırdı gurbet bana
Göçmen kuşlardan sorasım geldi (393/1)

Gönül arzu eder varıp görmeyi
Merak saldı beni halin sormayı
Ellerine gonca güller vermeyi
Tatlı dillerini duyasım geldi (393/2)

3.6.2.6. Ahlâkı

Âşık Ali, çevresinde sevilen ve sayılan bir kişiliğe sahiptir. Doğruluğu ön planda tutan, özü sözü bir olan dürüst bir âşıktır. Dini konulardaki hassasiyeti ile çocukluğunda yaşadığı sıkıntılar onun olgun bir kişiliğe bürünmesine yardımcı olmuştur. Şiirlerine bakıldığında çektiği sıkıntılar, çileler ve toplumdaki aksaklıklar şiire yönelmesinde etkin bir unsur olarak göze çarpar. Anbarcı, gönül zenginliğine önem verir. Ona göre gönül alıp gönül satmak, insanlar arasında ayırım gayrım yapmadan insanlığa yararlı olacak şekilde yaşamak önceliktir. *Dünya malı dünyada kalır* sözüyle önemli olan şeyin gönül zenginliği olduğunu, dünya malının hiçbir kıymetinin olmadığına vurgu yapar.

Âşık Ali şiirlerinde, içki, kumar ve sigara gibi zararlı alışkanlıkların yanı sıra yalan, dolan gibi kötü huylara sahip olmanın insana vereceği zararları ısrarla vurgulamıştır. Âşık şiirlerini, insanların yanlış tutum ve davranışları karşısında öğütleme ya da eleştiri yoluyla bu noksanlığı düzeltmek amacıyla yazar.

Âşık Ali, dünya malından çok ahiret hayatı için yaşamanın önemini *Çıkma Ha Çıkma* şiirinde ifade eder:

Kur'an rehberindir haktan ayrılma
Dünya malı için boşa yorulma
Uzaklaş gafletten sonra darılma
Mevla'nın emrinden çıkma ha çıkma (255/8)

Anbarcı, sigaranın zararları hakkında insanlara şöyle seslenir:

Gül bedenini keşe döner
Ciğerlerin leşe döner
Güzel ömrün kışa döner
Bırak gardaş sigarayı (172/2)

3.7. Âşık Ali'nin Profesyonelliğe Adım Atışı

Âşık Ali'nin profesyonelliğe adım atışı Kültür Bakanlığının ve diğer kurumların düzenlediği yarışmalara katılmasıyla başlamıştır. Kültürü yaşatmak ve geleneğini canlandırmak için televizyon programlarına katılan Âşık Ali, katıldığı yarışmalarda önemli dereceler alır. Kültür Bakanlığı himayesinde Adana Halk Ozanları Kültür Derneğinin düzenlediği şiir yarışmasında 1998 yılında *Anam* adlı şiiriyle birinci olur:

Eledin beledin ninni söyledin
 Hasta oldum başımda ağladın
 Sabahlara kadar beşik salladın
 Uykusuz geceler senindi anam (210/1)

Anbarcı, aynı derneğin 2011 yılında düzenlediği *Anam Babam Öğretmenim* konulu şiiriyle birinci olur:

Hayatıma yol gösterdin
 İlim irfan ders gösterdin
 Gönlüme sevgi estirdin
 Anam babam öğretmenim (24/2)

Âşıklar arasında aldığı birinciliklerle tanınmaya başlayan Anbarcı, 2011 yılında Tarsus'ta düzenlenen XIII. Karacaoğlan'ı Anma Şenliği şiir yarışmasında *Bizim Ele Doğru* şiiriyle de birincilik kazanır.

Baktın bizim ele doğru
 Gözün güzel Karac'oğlan
 Tatlı dilin ballı söyler
 Sözüün güzel Karac'oğlan (54/1)

YÖR-TÜRK Vakfı ile Yörük Türkmen Kültür Derneği'nin 2012 yılında düzenlediği *Yörük Elleri* Konulu Şiir Yarışması'nda ikincilik ödülüne layık görülür.

Çayırlar üstüne çadır kurarlar
 Çakarlar kazığı ipi gererler
 Açılır gözleme sıkma sararlar
 Bayramı yaşatır yörük elleri (425/1)

Katıldığı yarışmalar ve aldığı birinciliklerle Türkiye genelinde tanınmaya başlayan Anbarcı gittiği festivallerde ünlü âşıklarla tanışma fırsatı bulmuştur. Gayesi kültürü yaşatmak ve âşıklık geleneğini gelecek nesillere taşımak olan Âşık Ali, hâlen etkinliklere katılmaktadır.

3.7.1. Âşık Ali'nin Şiirleri

Âşık Ali'nin 1982'den bugüne kadar altı dosyaya not ettiği şiirlerinin sayısı yaklaşık 3000 kadardır. Gençlik yıllarında yazmış olduğu 500 şiirini oğlu Soner'i askere uğurlarken ona vermiştir. Ancak oğlunun şiirlerini çaldırmasıyla Âşık Ali, derin bir

üzüntü yaşamıştır. Bundan dolayı şiirlerinin birer kopyasını çıkarmayı kendine düstur edinmiştir.

1982 yılında bade içmesiyle âşıklığa başlayan Âşık Ali'nin ilk şiirleri o yıllarda olmasına karşın dil ve anlatım yönünden yalın bir üsluba sahiptir. Şiirlerinde dilini genelde sade tutan Âşık Ali, günlük dilde kullanılan kelimeleri kullanmakla kalmamış, aynı zamanda Arapça ve Farsçadan dilimize geçen, okurların rahatlıkla anlayabileceği sözcüklere de şiirlerinde yer vermiştir:

Besmele şükürle dolar bereket (Âşık Ali'nin arşivinden)

Biri yarım biri sazım (Âşık Ali'nin arşivinden)

Şiirlerinin büyük çoğunluğu 11'li hece ölçüsü olan Âşık Ali'nin 7'li, 8'li hece ölçüleriyle de yazdığı şiirleri vardır. Kafiye düzeni olarak geniş ölçüde yarım kafiyeye yer vermiştir. Ancak şiirlerinde tam, zengin ve tunç kafiyeye yer verildiği de görülmüştür:

Âşık Ali'm dost eline varıyor (Âşık Ali'nin arşivinden)

Âşık Ali'nin şiirleri konularına göre incelendiği için şiirlerinin en çok dikkat çeken özelliği onun zengin bir bilgi birikimine sahip olmasıdır. Bu da onun konu çeşitliliğinde güçlü bir söyleyişe sahip olduğunu göstermektedir. Şiirlerinde aşk, özlem, dostluk, şikâyet, nasihat, tasavvuf, dert, sitem, Atatürk ve cumhuriyet, Adana ve çevresi, doğa ve sağlık gibi konulara yer vermiştir. Âşık Ali'nin şiirlerinde ağırlıklı olarak aşkı, sevgiyi ve insanlığı görmek mümkündür. Âşık Ali, şiirlerini el yazısıyla yazarak dosyalarına geçirmiştir.

Âşık Ali, şiirlerinde ustalığını sergilemek amacıyla başvurduğu atışmalarda son derece başarılıdır. Âşık edebiyatında bir geleneğe dönüşen *dedim – dedi, tarih bildirme* ve geleneğe ait daha pek çok özelliği bünyesinde barındırmasıyla geleneğin aranan adamı olmuştur.

Çok sayıda şiiri bulunan Âşık Ali'nin imkânı olmadığı için bunları bir araya getirip kitap olarak yayımlayamamıştır. Bu durumun üzüntüsünü yüreğinde her zaman hisseden Âşık Ali, gençlere şu şekilde seslenmiştir: “Ey Türk gençliği! Zengin olmak, şöhret olmak, zirvelere tırmanmak gibi bir gayem yok. Gayem Karacaoğlan, Dadaloğlu ve diğer âşıklar gibi kültürümüzü yaşatmak ve geleneği gelecek nesillere ulaştırmaktır” (KK-1).

Âşığın bazı şiirleri kendi olanakları doğrultusunda çeşitli dergi, gazete ve kitaplarda yayımlanmıştır.

3.7.2. Âşık Ali'nin Bestelenen Şiirleri

Âşık Ali'nin şiirlerinin birçoğu bestelenmiştir. Şiirleri Pozantılı Cumali, Cemil Şençalar, Yılmaz Alper, Mehmet Keser, İmami, Mehmet Yakar, Hilmi Şahbalı, Süphan Dereli gibi sanatçılar tarafından bestelenmiştir. Âşık Ali'nin *Seher Yeli* adlı şiirini besteleyen Pozantılı Cumali, ona olan sevgisini şu dördlük ile dile getirmiştir:

ALİ ANBARCI'YA

Âşık Ali'm beni üzgün eyleme
Bu tatlı canımdan bezgin eyleme
Karacaoğlan gibi gezgin eyleme
Gönlünü gönlüme çalmaya geldim (Ali'nin arşivinden)

Âşık Ali'nin şiirlerindeki anlam ve ahengi gören Atilla Kaya, *Göresim Geldi* ve *Gavur Dağı Kokar* adlı şiirlerini bestelemiştir. Pala ise Âşık Ali'nin *Pire Enişte* adlı şiirini bestelemiştir.

Âşık Ali'nin bazı şiirleri kendisi tarafından bestelenmiştir. *Gül Emine*, *Ayrı Duruyorsun*, *Avşar Kızı*, *Gara Kız*, *Ela Gözlü Benli Dilber*, *Babalık*, *Fadime*, *Nazlı Senem* ve *Kılıbık* adlı eserlerini Âşık Ali kendisi bestelemiştir. Âşık Ali'nin ödüllü şiiri olan *Babalık* şiirinin ilk dördlüğü şöyledir:

Suyu okutturdun verdin elime
Anamın hatırı yok mu babalık
Canımı başımı koydum yoluna
Anamın hatırı noldu babalık (231/1)

Âşık Ali'nin *Fadime* adlı eserini Cemil Şençalar, Enver Meşe ve Âşık Yemini adlı sanatçılar kasete okumuşlardır. Âşık Ali'nin eserleri internet ortamları başta olmak üzere, müzik paylaşım sitelerinde birçok sanatçı tarafından okunmuştur. Âşık Ali'nin bestelenen diğer şiirleri daha sınırlı düzeyde kalmış ve hak ettikleri ilgiyi henüz görememiştir. Adanalıların çok beğendiği *Yörük Güzeli* adlı şiirinin ilk dördlüğü şöyledir:

Devesi katarlı yaylalar yolu
Yoluna kurbanım yörük güzeli
Merkebin üstünde altında halı
Halına kurbanım yörük güzeli (426/1)

3.7.3. Hikâyeli Türküler

Türkü; Türkçe Sözlük'te “Hece ölçüsüyle yazılmış ve halk ezgileriyle bestelenmiş manzume” (Türkçe Sözlük, 2005, s. 202) şeklinde açıklanmaktadır.

Türkü sözcüğünün kökeni ile ilgili çeşitli görüşler olmakla birlikte Doğan Kaya şu açıklamada bulunur: “Türkü'nün Türki sözünden geldiği görüşü ittifakla kabul edilmiş bir görüştür. Yani, Türk kelimesine Arapça ‘î’ ilgi ekinin getirilmesiyle vücut bulmuştur. Türk'e has anlamına gelen bu söz halk ağzında Türkü şekline dönüşmüştür” (Kaya, 2004, s. 134).

Begüm Kurt'a göre “Sözlü geleneğin bir ürünü olan türküler kuşaktan kuşağa aktarılan, halkın yaşamında önemli işlevleri olan verimlerdir. Yaratıcısı olan milletin ifade biçimlerini, söz söyleme tavrını, ruhunu besleyen ezgilerini tek başına sergileyebilecek güçte özel ürünlerdir. İçerisinde yaşamın dönüm noktalarından, inanışlara, anlatmalardan gelenek göreneklere, günlük yaşam ve geleneksel kurumlardan, beslenme kültürüne, tören ve kutlamalardan yergi kültürüne, mizah kültüründen halk müziğine kadar halk kültürünün hemen hemen her alanından izler barındırmaktadır. Aynı zamanda içinden çıktığı milletin estetik zevkinin bir ifadesi olarak halk sanatını da sergilemektedir” (Kurt, 2016, s. 365).

Her biri halk kültürünün neredeyse tüm alanlarından bir iz taşımakla birlikte türkülerin mutlaka bir ortaya çıkış sebebi ve bir hikâyesi de bulunmaktadır. Halk edebiyatının sözlü ürünü olan bu tür, ezgiyle söylenip halkın duygu ve düşüncelerine tercüman olur. Türkünün hikâyesi olan unsur, bazılarında zamanla unutulmuş, bazılarında versiyon değiştirmiş olsa da türkülerin birçoğu günümüze kadar ulaşmayı başarmıştır. Âşık edebiyatında halk hikâyeleri, hikâyeci âşık olarak tanınan âşıkların devam ettirdiği türdür. Genellikle ağızdan ağıza aktarılan halk hikâyeleri ayrı bir önem taşımaktadır. Dolayısıyla bu durumda âşığın hikâyeci kimliği ortaya çıkmaktadır. Halk hikâyeciliği görevini de *ozanlar* usta-çırak ilişkisi geleneği içinde ustalarından öğrendikleri hikâyeleri aktararak icra etmektedir (Güven, 2005, s. 75).

Ayhan Karakaş'a göre “Zengin kültürel değerlere sahip olan Adana yöresi, Türk halk kültürü içerisinde oldukça önemli bir konumdadır. Bu zengin kültürel değerlerden birisi de hikâyeli türkü söyleme geleneğidir. Yörede hala varlığını devam ettiren âşıklık geleneğinin etkisiyle birlikte yeni ürünlerin ortaya koyulduğu görülür. Kendine has özelliklere sahip olan bu gelenek, yöre âşıklarının birer kültür taşıyıcısı olmalarının ötesinde, halkın her türlü sevincine, üzüntüsüne, özlemine tercüman olmuş kişilerdir.

Geçmişten getirdikleri ürünleri geleceğe aktarırken söyledikleri türküler bu kültürel yapıya zenginlik katmaktadır” (Karakaş, 2011, s. 28).

Âşıklar ortaya yeni bir türkü koymakla birlikte usta malı olan türkülerini de yaşatmaya çalışırlar. Hikâyeli türküler, manzum-mensur yapıya sahip olup, hikâyeyi anlatan âşık tarafından saz eşliğinde söylendiği gibi halk tarafından da sazı olmadan da söylenebilir. Yaratılan tüm türkülerin aslında birer hikâyesi olmalı ve bu hikâyeye bir cümle olabileceği gibi birkaç sayfadan oluşabilen hikâyeye de olabilir (Kaya, 2004, s. 229).

Âşık Ali Anbarcı'nın şiir varlığına bakıldığında hikâyeli türkü türüne çok sık yer verdiği görülmüştür. Türkülerle hayat bulan Âşık Ali şunları söyler:

“Türküler bizim insanımızın kendini arayıp bulduğu sıcak bir temas. Mutlu olduğumuzda sevincimizi paylaşıp çektiğimiz halaylar, hüznü olduğumuzda içimizi döküp ağladığımız bir kuyu. Âşık olunca aşkı, dertli olunca derdini paylaştığın bir yuva. Kısacası yavrum türküsüz kalmak benim için nefes alamamak, boğulmak, yurtsuz kalmaktır” ifadelerini kullanmıştır (KK-1).

Âşığın 150'ye yakın türküsü olduğu ve bu türkülerin çoğunu ya kendisi ya da türlü sanatkarlara verip bestelendiği tespit edilmiştir. Âşık programlarında, düğünlerde, kahvehanelerde türküler çığırıp, hikâyeli türküler anlatan Âşık Ali Anbarcı'nın arşivinden aktardığımız hikâyeli türküler şu şekildedir:

Gelin Döne

Âşık Ali, hikâyenin konusunu şu şekilde anlatır: “Gelin Döne” bizim Kadirli yöresinin güzel kızlarından birisiydi. Kar yağmış gibi yüzleri, pamuk gibi elleri, ceylan gibi gözleri, belinden aşağı dökülmüş siyah serpilmiş saçları, uzun boylu, ince belli, tatlı dilli bir kızdı. Güzelliği dillen⁴dile dolaşırdı. Belki de on yerden düğür geldi ve sonunda birine verdiler. Davullarla zurnalarla üç gün boyunca düğünü oldu. Döne'yi o zamanın modasına uygun gelin getirdiler. Üç dört sene boyunca mutlu mesut yaşadılar. Peki ya sonra noldu? Elin nazarımı, gözümü, nefesimi değdi bilinmez. Gelin Döne kanser hastalığına yakalandı. Bir deri bir kemik kaldı ve hayata veda etti. Akrabaları, kocası ve çocukları ser sefil kaldı. Aradan az bir zaman sonra kocası “Ali Abi, kurbanım sana; Gelin Döne'ye bir ağıt söyle” dedi. Zaten âşıklığında kuralı budur: İstenen isteğin

⁴Ağız konuşması olan dillen- dilden dile demektir.

yerine getirilmesi, acı tatlı o anıları yaşanmasıdır. Ben Âşık Ali Anbarcı, Gelin Döne'ye şöyle bir ağıt söyledim:

Dillerime oldun hece
Olmaz sabah bitmez gece
Tütmez oldu bizim baca
Ölme Döne'm kurban olam

Ne güzeldi ela gözün
Baldan tatlı şirin sözün
Mutlu günler ikimizin
Ölme Döne'm kurban olam

Saçlarına toka vurdum
İkimize yuva kurdum
Azrail'e karşı durdum
Ölme Döne'm kurban olam

Sağ başına hoca geldi
Zalim kanser seni buldu
Yavruların öksüz kaldı
Ölme Döne'm kurban olam

Âşık Ali'm yazık dedi
Tatlı candan bezik dedi
Zalim kanser seni yedi
Ölme Döne'm kurban olam (Âşık Ali'nin arşivinden, 2001).

Ali İle Gül Ayşe

İki emmi çocuğu olan Ali ile Ayşe birbirlerini canı yürekten severler. Ali Ayşe'ye dünür yollatır. Ayşe'yi babası verir. Verir ya amma anası karşı çıkar. Gayesi Ayşe'yi kardeşinin oğluna vermektir. O yüzden Ayşe'yi Ali'ye yar etmek istemez. Lakin herifine de karşı gelemez. Ali ile Ayşe üç gün üç gece davullarla zurnalarla evlenirler. Ayşenin annesi yemeğe davet edene dek çok mutludurlar.

Annesi özel bir davet verir. Ali ile Ayşe'yi ayırmak için bir cinci bulur ve büyü yaptırır. Cinci büyü yaptığı muskayı verir. Cincinin dediği gibi muskaları ıslatır ve muskaların suyu ile kahve yapar. Ali ve Ayşe'ye büyülu kahveden ikram eder. Kahveyi içen Ali ve Ayşe birbirlerine kötü görünmeye başlarlar. Yüzleri yüzlerine, sözleri kulaklarına, kara çalı dikenini gibi batar. Ali ile Ayşe ayrılırlar. Cadı anasının büyüü dutar, istediği olur. Yuvası bomboş kalan Ali perişan olur.

Her gün iki gözü iki çeşme olan Ali gelir, Ayşe'sine yalvarır. Ayşe'nin anası Ayşe'yi bu işe karıştırmaz. Ali'yi kapıdan kovar. Yüreği yanan Ali, ben Âşık Ali Anbarcı'dan bu haline bir türkü söylememi ister ve ben de türküyü şu şekilde söylüyorum:

Gözlerime indi perde
Sen düşürdün beni derde
Sensiz olunmuyor burda
Dön yuvana güzel Ayşe'm

Gül eyledim dikenleri
Yakma boyun bükenleri
Sil gözümde akanları
Dön yuvana güzel Ayşe'm

Çıkamıyom ele güne
Nolur acı Ayşe'm bana
Olacaksın sende ana
Dön yuvana güzel Ayşe'm

Anan bizi düşman etti
Gün geçmedi pişman etti
Zalim cinci büyü yaptı
Dön yuvana güzel Ayşe'm

Âşık Ali'n seni ister
Gül yüzünü nolur göster
Ne yüz koydun ne de astar
Dön yuvana güzel Ayşe'm

İçki ve Halil Dayı

Benim yan komşuya bir kiracı gelmiş. Kendisi Hocallı köyündendir. Gelir gider selam verir. İyi bir insandı. Kahvelerin önünde boyacılık yapar, hanımı ve kızı da fabrikada çalışıyordu. Eh içki şişede durduğu gibi durmaz kediyi de aslan eder. “Yağmuru yel azdırır, insanı da el azdırır” derler. O zamanlar kahvelerde su yerine bira içilirdi. Birasına oyun oynanırdı. Hayatında hiç içki içmeyen Halil Dayı'ya içki ikram ederler. Bir çevirir iki çevirir. Ne çare, hatırım için iç yahu. Adamı öldürmez ya diyerek Halil'i içkiye alıştırlar. Her gün elden içen gayrı cebinden içmeye başlar. Bira artık tatmin etmez, rakı şarap derken gariban Halil alkolik olur.

Bu zıkkımı akşam oldu mu canı istemeye başlar. Her gün şarap içermiş, eve gelir yolun ortasında oturup bağırır çağırır sızana kadar orada kalırmış. Arabalara dahi yol vermez. Orada sızar uykuya dalarmış. Hanımı çocukları dört bucak eder, alır eve

götürür, yatırır. Sızdı mı hiç seslenmez, içki beynini uyuşturmuş. Günler günleri kovaladı. Bu düzen devam etti. Sonunda da Halil Dayı içki komasından öldü. Âşıklığın iç güdüsü ben Âşık Ali Anbarcı, Halil Dayı ve içkiyi anlatan bir türkü yazdım:

Dinleyenler ibret alsın.
İçkinin kölesi oldu
Bıraksana o zıkkımı
Sandın Aslan sütü buldun
Halil bırak o zıkkımı

Dayı bırak bu zıkkımı
Ayyaş mayyaş neye yarayan
Neyi yesen olur haram
Kimden söyle fazla neren
Halil bırak o zıkkımı

Dayı bırak bu zıkkımı
Çalış kazan dut köşeyi
Bağrına basan şişeyi
Buldum sanırsın neşeyi
Halil bırak o zıkkımı

Gayrı bırak bu zıkkımı
Gülünç oldun eşe dostu
Ciğerlerin olmuş hasta
Şarabları sandın pasta
Halil bırak o zıkkımı

Dayı bırak bu zıkkımı
Âşık Ali'm nolur halin
Ölüm olur bir gün yolun
Belki kimse dutmaz salın
Halil bırak o zıkkımı

Âşık Deli Divane

Gezgin âşıklığın moda olduğu 1630-1965 yılları arasında âşıklara çok önem verilmiş. Şimdiki gibi radyo, teyp, bilgisayar yoktu. Âşıklar canlı canlı çalar, söylerler. Sazları ile sözü mayalayan, sesi ile söze mana katan kişilere âşık, halk ozanı denir. Gezgin âşıklığın gözde olduğu dönemlerde, Âşık Deli Divane isminde bir âşık, bir akşam üzeri Kahramanmaraş'ın batısında Düldül Dağı eteklerinde bir köye uğrar ve bir evin kapısını çalar. Ev sahibi kapıyı çalıp, “buyur gardaş” der. Âşık Deli Divane, “Gidecek yerim yok garibim, tanrı misafiri alır mısınız?” der. Ev sahibi âşığı buyur

eder, sofru kurdurup, karnını doyurur. Sonra bizim köy odamız var gardaş, buyur bir yol köy odasına varak hele der.

Çıkıp köy odasına varırlar varmasına da bizim âşık, padişah geliyor gibi karşılanır. Âşığın geldiğini duyan köylüler, birbirini haberdar edip toplanırlar. Kimi içerde kimi dışarıda âşığı dinlerler. Gençler hizmet eder. Çaylar, ayranlar içilir. Türkü merakı olan genç kızlar delikanlılar âşığın ağzından çıkan türküleri, manileri bir bir öğrenirler. Âşık bir ara sazı duvara dayar, ayak yoluna gider. Dönerken gözü esmer güzeli bir kıza takılır. Alır sazı eline, dertli dertli çalıp söylerken kızla göz göze gelir. Gelir ya içine ılık ılık bir şeyin aktığını hisseder. Kıza âşık olmuştur. Acaba kıza da beni sevdi mi deyip kıza bir türkü yakar. Kızım sana söylüyorum sen işit dercesine, el altından dil altından. Bakalım ne söyler:

Gaşın gara gözün ela
Benziyorsun gonca güle
Tatlı dilin dönmüş bala
Güzel senin senin seni

Güller gülü gülü müsün
Kız âşkımın yolu musun
Bakışların milyar değer
Kara kovan balı mısın

Al yanağın olmuş elma
Benden başkasına gülme
Ak gerdanın ballı hurma
Güzel senin senin senin

Güller gülü gülü müsün
Sen sevdamin yolu musun
Gülüşlerin düvel değer
Torosların başı mısın

Gonca güller gülü müsün
Sen âşkımın yolu musun
Duruşların vatan değer
Yüce dağlar karı mısın

Sallanışın güle benzer
Gel gönlüme etme nazar
Güzelliğın ömre bedel
Güzel senin senin senin

Alkışlanır, tebrik edilir. O kıza söylediğini kimse fark etmez amma velakin kız şıppadanak⁵ anlar. Gece ilerler, şenlik biter. Biter ya Âşık Deli Divane orada kalır. Durumu köyün ileri gelenlerine anlatır. Kız babasına dünür varılır. Kızı, âşığa bitirirler. Kızın babası köyün ağası ve köylülerin yardımıyla dillere destan bir düğün ederler. Güreşler tutulur, oyunlar oynanır. Aradan sekiz ay, bilemedin bir sene geçer. Çok mutlu günler geçirirler. Günlerden birgün Âşık Deli Divane, alır karısını annacına. Canım “Zekiye’ m, canım gurban sana nolur beni bir yol dinle, dinle ve anla” der. Gurbanım sana, ben gezgin âşığım. Özüm, gözüm, gönlüm, sözüm, sazım efkarlarla dolu. Ben gurbete çıkmalıyım der. Karısı ağlar, feryad eder. Ne çare? Adı üstünde Deli Divane, söz dinler mi? O zamanlar gurbete giden atla, eşekle gider. Yıllarca dönmezmiş.

Âşık Deli Divane, bir kış günü, karlı Düldül Dağları’ndan Andırın üzeri Çukurova’ya doğru yola çıkar. Karısının yani hanım bacımızın diliyle Âşık Ali Anbarcı, Deli Divane’ye şu türküyü söyler: ⁶

Çığ düşecek Gavurdağ’ dan üstüne
Gel gitme sevdiğim özlettin beni
Senin kokun buralardan silinir
Kal gitme sevdiğim sızlattın beni

Yokluğunla yanar âşkın odası
Eritir gönlümü de hasret sevdası
Bitirin gençliği de kalmaz faydası
Yol gitme sevdiğim de söyledin beni

Yedi sene az mı sayılır sanma
Gurbet gahırlıdır da sakın aldanma
Elde güzel çoktur da âlenip kalma
Gül gitme sevdiğim közletin beni

Harama da Âşık Ali’ m harama
Yar ahı alanlar da düşer vereme
Öldüğüm duyarsan da beni arama
Öl gitme sevdiğim de bozlatın beni

⁵ Konuşma dilinde *anında, hemen, çabucak* anlamlarına gelen kelime.

⁶ Âşık Deli Divane (Çukurova’ dan Dünya’ya Kadirli) Dergisinde yayımlanmıştır. (S. 56).

3.8. Aldığı Ödüller

Âşık Ali Anbarcı, Kültür Bakanlığı'nın çeşitli dernekler ve belediyelerin düzenlediği şiir yarışmalarına katılmış ve bu yarışmalarda birçok ödül almıştır. Anbarcı'nın ödül aldığı yarışmalar ve bu yarışmalarda aldığı ödüller şunlardır:

- Çukurova Halk Ozanları Derneği katkılarıyla hazırlanan *Kozan/Çamdere Köyü 1. Âşıklar Şöleni*'ne katkılarından dolayı ÇOKDER Başkanı Oruç Çakmak tarafından teşekkür belgesi verilmiştir. (08.09.2012)
- Aykırı Sanat Derneği'nin hazırlamış olduğu Âşık Haydar Aslan'ı Anma Etkinliğine katkılarından dolayı Aykırı Sanat Derneği Başkanı Demirel Babacanoglu tarafından teşekkür belgesi verilmiştir. (13.02.2010)
- İLESAM'ın kültürel faaliyetlerine katkılarından dolayı İLESAM yönetim kurulu başkanı Prof. Dr. Mehmet Kocaoğlu tarafından teşekkür belgesi verilmiştir. (13.06.2005)
- Seyhan Sosyal Kültür ve Sanat Derneği tarafından düzenlenen 3. Çukurova Halk Kültürü Festivali'ne katkılarından dolayı teşekkür belgesi verilmiştir. (16-19. 10. 2008)
- Ceyhan Şairler, Ozanlar, Yazarlar Derneği'nin düzenlediği *Ceyhanlı Halk Şairi Halil Süzer'i 1. Anma Günü* etkinliklerine katkılarından dolayı Dernek Başkanı Baki Yıldırım tarafından teşekkür belgesi verilmiştir. (08.05.2009)
- Çukurova Üniversitesi'nin 25. yılı etkinlikleri kapsamında Ç.Ü. Türkoloji Araştırmaları Merkezi'nin düzenlediği Âşıklar Şölenine katkılarından Prof. Dr. Can Özşahinoğlu tarafından dolayı teşekkür belgesi verilmiştir.
- YÖR-TÜRK Vakfı ve Yörük Türkmen Kültür Derneği tarafından 1. Çukurova Yörük Türkmen Şöleni'ne katkılarından dolayı teşekkür belgesi verilmiştir.
- ÇOKDER işbirliği ile hazırlanan 2. Güz Şöleni'ne katkılarından dolayı ÇOKDER Başkanı Oruç Çakmak tarafından teşekkür belgesi verilmiştir.
- İlim, Kültür ve Edebiyat Derneğinin hazırladığı 1. Gavurdağı Ozanları Kültür Gecesi'ne katkılarından dolayı Kuzuculu Belediye Başkanı Yaşar Toksoy tarafından teşekkür belgesi verilmiştir. (30.04.2011)
- Çukurova Halk Ozanları Kültür ve Araştırma Derneği'nin hazırladığı Âşık İmami'yi Anma Günü'ne yapmış olduğu katkılarından dolayı ÇOKDER Başkanı Oruç Çakmak tarafından teşekkür belgesi verilmiştir. (03.03.2013)

- 4. Âşık Deli Hazım Demirci'yi Anma ve Çukurovalı Âşıklar Şöleni'ne katkılarından dolayı Yüreğir Belediye Başkanı Ahmet Ünal tarafından plaket verilmiştir.
- 3. Çukurovalı Âşıklar Yarışması'na katkılarından dolayı ÇOKDER Belediye Başkanı Yunus Tümen tarafından katılım belgesi verilmiştir.
- Türkü ve Şiir Dinletisi'ne katkılarından dolayı Mansur Ekmekçi tarafından katılım belgesi verilmiştir.
- Engelliler Halk Konseri'ne katılımlarından dolayı Kardelen Engelliler Derneği Başkanı Halil Tonguz tarafından teşekkür belgesi verilmiştir. (10.05.2017)
- 13. Karacaoğlan Şiir Akşamları Şöleni'ne değerli katkılarından dolayı Tarsus Belediye Başkanı Şevket Can tarafından plaket ve Karacaoğlan heykeli verilmiştir.
- Şair Ethem Gürsan Müzik ve Şiir Gecesi'ne katkılarından dolayı Türkiye Sakatlar Derneği Başkanı Halis Kasap tarafından teşekkür belgesi verilmiştir.
- Çukurova Edebiyatçılar Derneği'ne ve Çukurova kültürüne vermiş olduğu katkılarından dolayı ÇOKDER Başkanı Ali Ozanemre tarafından teşekkür belgesi verilmiştir. (05.01.2007)
- 5 Ocak Adana'nın Kurtuluşu & Kültür ve Sanat Şöleni'ne katkılarından dolayı teşekkür belgesi verilmiştir. (06.01.2010)
- 4. Çukurova Halk Kültür Festivali'ne katkılarından dolayı Seyhan, Sosyal Kültür ve Sanat Derneği tarafından katılım belgesi verilmiştir.
- Türk kültürüne yapmış olduğu katkılardan dolayı Türkmenler Birliği tarafından kendisine Üstün Hizmet Ödülü verilmiştir. (2004)
- Kiğı Seyit Kasım Doğa, Kültür ve Bal Festivali'ne yapmış olduğu katkılarından dolayı Kiğı Belediye Başkanı Çoşkun Güven tarafından kendisine teşekkür belgesi verilmiştir. (7-8-9.08.2009)
- Çukurova Edebiyatçılar Derneği'nin düzenlemiş olduğu Dünya Şiir Günü Etkinliği'ne katkılarından dolayı teşekkür belgesi verilmiştir.
- Milli kültürümüze katkılarından dolayı Adana Kültür Derneği Başkanı Veli Uçuk tarafından kendisine takdirname verilmiştir. (02.04.1995)
- Muhtar Mustafa Karakılıç'ı (Âşık Karani) Anma Şenlikleri'ne katkılarından dolayı ÇOKDER Başkanı Oruç Çakmak tarafından kendisine teşekkür belgesi verilmiştir. (20.04.2013)

- Türk Edebiyatına ve Türk Şiirine yapmış olduğu üstün hizmet ve katkılarından dolayı Gasat Adana İl Başkanı Münevver Düver tarafından teşekkür belgesi verilmiştir.
- Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi'nin düzenlediği Âşık Faslı'na katkılarından dolayı Prof. Dr. Erman Artun tarafından teşekkür belgesi verilmiştir. (19.03.2009)
- Dilan Cafe tarafından âşıkları koruma geleneğe sahip çıkma ve gelecek nesillere taşıma amacıyla düzenlenen etkinliğe katkılarından dolayı teşekkür belgesi verilmiştir.

3.9. Âşık Ali'den Bahseden Kitap ve Gazeteler

3.9.1. Kitaplar

Âşık Ali'nin ödül alan veya yayımlanmaya layık görülen şiirleri, yarışmaları düzenleyen derneklerin yayımlandığı kitaplarda; hayatı, edebî şahsiyeti ve şiirlerinden örnekleri bazı bilim adamlarının ve araştırmacıların yayımladıkları kitaplarda ve antolojilerde yer almıştır.

- Prof. Dr. İsa Kayacan, *Bana Yazılan Şiirler* adlı eserinde Âşık Ali'nin kendisine hitaben yazdığı iki şiirine *Dr. İsa Kayacan* ve *Üstad İsa Kayacan*'a yer vermiştir (Kayacan, 2010, s. 37- 39).
- *Yaşayan Çukurovalı Âşıklar ve Geleneğe Tabi Halk Şairleri Antolojisi*'nde Âşık Ali'nin hayatından ve edebi kişiliğinden kısaca bahsedilmiş ve 12 şiirine yer verilmiştir (Ekmekçi, 2006, s. 51- 55).
- Kayseri Halk Ozanları Kültür Derneği'nin yayımlamış olduğu *100. Yılında Diriliş 1915 Çanakkale Şiirleri Antolojisi*'nde Âşık Ali'nin *Çanakkale Conk Bayırı* adlı şiirine yer verilmiştir (Aydın, 2015, s. 415).
- *Adanalı Yazarlar, Şairler, Ozanlar Antolojisi*'nde âşığın fotoğrafı, hayatı ve sanatı hakkında bilgi verildikten sonra 12 şiirine yer verilmiştir (Ekmekçi, 2017, s. 654- 658).
- Türk Standartları Enstitüsü'nün (TSE) yayınladığı *TSE Şiirleri 1995* adlı kitapta Âşık Ali'nin TSE için yazdığı TSE adlı şiirine yer verilmiştir (TSE, 2001, s. 147).

3.9.2. Gazeteler

Adana âşıklık geleneği içersinde önemli bir yere sahip olan Âşık Ali Anbarcı, şöhreti Adana ile sınırlı kalmamakla birlikte, Türkiye'nin birçok ilinde tanınan fakat geniş kitlelerce pek fazla bilinmeyen bir âşıktır. Âşık, bu geleneği yaşatabilmek adına Çukurova Ozanları Kültür Derneğini kurmakla kalmayıp, âşıklar şenliklerine de katılmıştır. Katıldığı şenliklere yurdun birçok yerinden kıymetli bilim adamları ve geleneği yaşatan birçok âşıklar gelmiştir.

Âşık Ali Anbarcı'nın Türk kültürü için, yaptığı çalışmaları takdirle karşılamışlar ve onun hakkında pek çok yazılar yazmışlardır. Bazı gazetelerde, dergilerde hayatı ve şiirlerine yer verilmiştir. Âşığın çeşitli gazetelerde yayımlanan şiirleri kronolojik olarak sıralaması aşağıdaki gibidir:

- 1 Mart 2005'de Toros Gazetesinde Âşık Ali Anbarcı ile yapılan röportaj haber yapılmıştır. Bu röportajda kısaca özgeçmişi ve âşıklığı ile ilgili sorular sorulmuş ve âşığın *Yörükler Özümde, Yörük Elleri, Ar Olur Gider, Bilen Kalmadı, Çukurova, Ağla Anam, Emmi Oğlu, Eşim Sevdiğim, Gelici Eyle, Anam ve Yürü Gardaşım* şiirlerine yer verilmiştir.
- 8 Ağustos 2007'de Olay Gazetesinde *Bir Başka Güzel, Beyaz Kefen ve Nettin Sevdiğim* adlı şiirlerine yer verilmiştir.
- 31 Ocak 2008'de Evrim Gazetesinde âşığın hayatına değinilmiş, sonrasında *Bilen Kalmadı, Dost Mansur Ekmekçi, Ece Köyünde Akşam* şiirlerine yer vererek tanıtıcı bir gazete haberi yapılmıştır.
- 20 Mart 2008'de Evrim Gazetesinde *Halise Adın ve Halise Hanım* şiirlerine yer verilmiştir.
- 20 Ekim 2008'de Tasvir Gazetesinde *Dr. İsa Kayacan* şiirine yer verilmiştir.
- 1 Mayıs 2009'da Evrim Gazetesinde âşığın öz geçmişi hakkında bilgi verildikten sonra *Köprü Kurdun, Yörük Güzeli, Beyaz Kefen, Nettin Sevdiğim, Bizim Ele Doğru* şiirleri yayımlanmıştır.
- 6 Ağustos 2009'da Bağımsız Gazetesinde *Üstad Dr İsa Kayacan ve Ankara* şiirlerine yer verilmiştir.
- 31 Ağustos 2009'da Güncel Gazetesinde *Üstad Doktor İsa Kayacan ve Ankara* şiirine yer verilmiştir.

- 4 Eylül 2009'da Olay Gazetesinde *Günün Onur Konuğu: Âşık Ali Anbarcı* başlıklı yazıda Âşık Ali tanıtılmış ve *Döndüm* şiirine yer verilmiştir.
- 13 Eylül 2009'da Yarın Gazetesinde *Yüce Türk Milleti* şiiri yayımlanmıştır.
- 14 Eylül 2009'da Yarın Gazetesinde *Âşık Veysel* şiirine yer verilmiştir.
- 14 Eylül 2009'da Olay Gazetesinde *Kalem* şiirine yer verilmiştir.
- 23 Eylül 2009'da Olay Gazetesinde *Çobanoğlu* şiiri yayımlanmıştır.
- 25 Eylül 2009'da Olay Gazetesinde *Şaştım Ağladım* şiiri yayımlanmıştır.
- 27 Eylül 2009'da Olay Gazetesinde *Maraş Otu* şiiri yayımlanmıştır.
- 4 Ekim 2009'da Olay Gazetesinde *Ali Dede ve Yörükler* şiirine yer verilmiştir.
- 8 Ekim 2009'da Yarın Gazetesinde *İlahi Sende Yürü* şiirine yer verilmiştir.
- 12 Ekim 2009'da Yarın Gazetesinde *Yörüklerin Güzeli* şiirine yer verilmiştir.
- 15 Ekim 2009'da Yarın Gazetesinde *Yörük Davası* şiirine yer verilmiştir.
- 20 Ekim 2009'da Genel Gazetesinde *Avşarlar ve İlacı* adlı şiirine yer verilmiştir.
- 4 Kasım 2009'da İleri Gazetesinde *İsrail'e İntizar* şiirine yer verilmiştir.
- 6 Kasım 2009'da İleri Gazetesinde Âşık Ali'nin kısaca hayatına ve sonrasında *Yörük Güzeli* şiirine yer verilmiştir.
- 2 Aralık 2009'da İleri Gazetesinde *İsrail'e İntizar ve Filistinden Müslümanlara Çağrı* şiirine yer verilmiştir.
- 6 Ocak 2010'da Olay Gazetesinde Âşık Ali Anbarcı'nın Karacaoğlan'a hitaben yazmış olduğu *Bizim Ele Doğru* şiiri haber yapılmıştır.
- 13 Nisan 2010'da Gündem Gazetesinde *Âşık Ali Anbarcı'nın Yeni Şiirlerinden* başlıklı yazıda *Türkiye, Oğuz Boyları ve Şanlı Bayrağım* şiirleri Adanalıların beğenisine sunulmuştur.
- 1 Ağustos 2010'da Evrim Gazetesinde Âşık Ali'nin *Orhan Kemal* isimli şiirine yer verilmiştir.
- 1 Ocak 2012 Evrim Gazetesinde *Türküler, Taş Köprü, Saz Bırakan Âşıklar, Bu Vatan Bizimdir, Çukurova'nın, Bal Çukurova ve Bizim Adana* şiirlerine yer verilmiştir.
- 18 Kasım 2018'de Tasvir Gazetesinde *Ankara, Bizim Ele Doğru ve Üstad Doktor İsa Kayacan* şiirlerine yer verilmiştir.
- 9 Ağustos 2019'da Yeni Gün Gazetesinde *Ankara ve Üstad Dr. İsa Kayacan* şiirlerine yer verilmiştir.

3.10. Âşık Ali Hakkında Yapılan Çalışmalar

3.10.1. Tez

- Yapılan araştırmalar sonucunda Âşık Ali Anbarcı ile ilgili çeşitli üniversitelerde bitirme tezi hazırlandığı tespit edilmiştir. Bu çalışmalardan birincisi 1998 yılında Çukurova Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerinden olan Şenay Korkmaz tarafından hazırlan, danışmanlığını Prof. Dr. Erman Artun'un yaptığı *Âşık Ali'nin Hayatı ve Şiirleri* adlı 98 sayfalık lisans tezidir. Kapsamı dar tutulan bu tezde âşığın hayatından ve edebî kişiliğinden kısaca bahsedilmiş şiirlerinden örneklerle sunulmuştur (Korkmaz, 1998).

3.10.2. Makale

- Doç. Dr. Ayhan Karakaş'ın *Çukurovalı Âşık Ali Anbarcı'nın Yörük Üstüne Türküleri* adlı makalesinde âşığın kısaca hayatı ve âşıklığı ile ilgili bilgiler verildikten sonra Adana âşıklık geleneğindeki önemine değinmiştir. Esas incelenmeye tabi olan konu ise Âşık Ali'nin yörükler üzerine söylediği türküleridir. Bu türkülerde Yörüklerin günlük yaşantısı, adet ve görenekleri, kültürleri bölümlendirilerek incelenmiştir (Karakaş, 2013, s. 66-70).
- Prof. Dr. Erman Artun'un *Adana Âşıklık Geleneği ve Âşık Fasılları* adlı makalesinde âşığın Karacaoğlan'dan günümüze kadar Adana âşıklık geleneğinde yetişen âşıklar içinde adı zikredilmiştir (Artun, 1997, s. 41- 52).
- Prof. Dr. Erman Artun'un *Adana Âşıklık Geleneğinde Karacaoğlan Çığırma* makalesinde Âşık Ali Anbarcı'nın Adana âşıklık geleneğini öğrenmede ve âşıklığa başlamasında Karacaoğlan'ın büyük etkisi olduğu ile ilgili görüşlerine yer verilmiştir (Artun, 1997, s. 2).

3.11. Âşıklık Geleneğinde Âşık Ali Anbarcı'nın Yeri

Âşıklık geleneği ve âşık edebiyatı ortaya çıkışından günümüze kadar farklı tesirlerin etkisinde kalarak değişim ve dönüşüme uğramış olsa da Türk edebiyatının önemli bir kolu olarak dünden bugüne varlığını sürdürmüştür.

Artun, günümüz âşıklık geleneği hakkında şöyle demektedir: “Teknolojik gelişmelerle birlikte değişen zaman ve yaşam tarzına bağlı olarak âşıklık geleneği varlığını devam ettirmekte zorlanır. Günümüzde âşıkların çıracılık, yetişme dönemleri değişikliğe uğramıştır. Âşıklar artık âşık toplantıları yerine kaydedilmiş icralar aracılığıyla tanınıyorlar. Bugün katılalım katılmayalım âşıklık geleneği yeni bir değişim

ve dönüşüm içine girmiştir. Âşıklık geleneğinde çağın getirdiği yeni bir görenek başlamıştır” (Artun, 2011, s. 2).

Teknolojik gelişmelerden payını alan yöreler arasında, Anadolu’da âşıklık geleneğinin canlı olarak yaşadığı ve yaşatıldığı birkaç bölge bulunmaktadır. Şurası bir gerçek ki günümüzde artık elinde sazı, dilinde sözü köy köy dolaşıp kendisine rakip arayan, şiirleriyle toplumu peşinden sürükleyen, sevgilisi uğruna dağ bayır dolaşıp kavuşma ateşiyle yanan, dizinin dibine istekli bir genci alıp yetiştiren âşık sayısı artık yok denecek kadar azdır. Âşıklık yapı ve fonksiyon itibarıyla bir bakıma kabuk değiştirmektedir (Kaya, 2001, s. 1).

Tarihsel gelişim sürecinde âşıklık geleneğinin canlı bir biçimde yaşatıldığı yörelerden biri olan Adana yöresinde âşıklık geleneği, kültür varlığının önemli bir bölümünü oluşturur. Bu kültürel zenginlik, çağlar boyu süren deneyimlerin, birikimlerin biçimlenmiş sonucu olarak karşımıza çıkar. Bu zenginliği, âşıklık geleneğine de yansımıştır. Kendine özgü özelliklere sahip olan bu gelenek, Türk halk kültürünün korunup kuşaktan kuşağa yaşatılmasında önemli işleve sahiptir.

“İcra bağlamlarında birtakım değişimler yaşanmışsa da günümüzde hâlâ eli saz, dili söz tutan böylece geniş kitlelere hitap edebilen icracılara ve aynı şekilde tüketim bağlamlarında değişimler yaşanmasıyla birlikte bu geleneğin alıcılara rastlamak mümkündür” (Çelikten, 2019, s. 1). İşte günümüz âşıklarından olan Âşık Ali Anbarcı da çağın şartlarına göre âşıklık geleneğini sürdürmeye çalışanlardan birisidir. Âşıklık geleneğinin yaşatılması adına önemli görevi üstlenen, aynı zamanda türkü, ağıt, yöresel kelimeler ve derlemeci kimliği de olan Âşık Ali Anbarcı, Adana yöresinde önemli bir konuma sahiptir. Zira bu önemi yöresindeki birçok âşığa rehberlik yapmasından ve bu geleneği devam ettirmesinden de kaynaklanmaktadır. Bu gelenek içindeki yerini şu şekilde incelenecektir:

3.11.1. Usta-Çırac İlişkisi

Âşıklık geleneği içerisinde çok önemli bir yeri olan usta-çırak ilişkileri yüzyıllardır devam etmekte olan bir gelenek olarak âşıklık geleneğine estetik bir boyut kazandırmış, âşıklık geleneğinin icaplarını nesilden nesile taşıyan bir köprü vazifesi görmüş ve böylece de geleneğin geçmişten geleceğe devamlılığını sağlamıştır (Aslan, 2012, s. 43).

Âşık edebiyatında usta âşıklar geleneğin devam etmesi ve kendi isimlerinin unutulmaması için yetiştirmek üzere bir çırak edinirler. Âşıklık geleneğini icra eden usta âşıklar; öldükten sonra adlarının ve eserlerinin yaşamasını sağlamak, kendi ustalıklarını

ispat etmek, insanlara faydalı olmak, halkın eğitimine katkı sağlamak, gelenek içindeki kariyerlerini arttırmak için yetenekli bir çırak edinirler ve çıraklarını usta bir âşık olana dek eğitirler (Başgöz, 1986, s. 254).

Âşıklık yalnızca çalıp söylemeye bağlı olmayan, usta bir âşık tarafından öğretilmesi gereken bir iştir. Zira âşık, edebi kişiliğinin temellerini çıraklık döneminde atar. Âşık, genellikle bir usta âşığın yanında yetişir. Böyle bir eğitimde amaç, geleneğin yaşatılması temeline dayanmaktadır.

Usta âşık, çırağının yetişmesinde öncüdür. Çırak, âşığı her daim izler. Gerekirse onunla yolculuğa çıkar, ustasıyla birlikte fasıllara, şenliklere katılır. Çırak, ustasının eserlerini nasıl icra ettiğini adım adım takip eder. Tüm bunlardan sonra usta, çırağını türlü zamanlarda dener. Kimi zaman tek başına çırağının icrasını seyreyler kimi zaman ise bir seyirci kitlesi önünde ona fırsat tanır. İleri aşamada ise doğaçlama icralar yapmasına fırsat verir. Ustası öldükten sonra çırak, meclislerde söze ilk ustasının şiirlerini zikrederek başlar. Böylece ustasının adını yaşatarak ona olan vefa borcunu da ödemeye çalışır (Kaya, 1997, s. 1-2).

Usta-çırak ilişkisinin temelinde sevgi ve saygı vardır. Çırak, güçlü bir ustanın yanında yetişmenin verdiği heyecanı taşıırken, usta ise kendi tarzının gelecek kuşaklara aktarılmasının gururunu yaşamaktadır. Öte yandan söz konusu geleneğe meydana gelen *kolların* ortaya çıkmasının nedeni işte bu usta – çırak ilişkisidir (Oğuz vd. 2014, s. 82-83).

Anadolu'da âşıklık geleneğiyle birlikte usta – çırak ilişkisi de yüzyıllar boyunca varlığını intikal ettirmiştir. Geleneğin zirve dönemini yaşadığı 17. yüzyılda Adanalı âşıklara rastlamak mümkündür.

Tablo-2.

Anadolu sahasında usta – çırak ilişkisinde yetişen bazı âşıklar

Usta	Çırak
Âşık Şenlik	Murat Çobanoğlu
Erzurumlu Emrah	Tokatlı Nuri
Kusuri	Ruhsatî
Karahanlı Murat Yıldız	Günay Yıldız
Ruhsati	Meslekî, Minhacî
Tokatlı Nuri	Zileli Ceyhun

Tarihi geçmişe dayanan usta - çırak ilişkisi, Adana'da köklü olacak şekilde varlığı yoktur. Son yıllarda doğulu âşıkların etkisiyle canlanmaya başlamıştır. Nitekim usta-çırak ilişkisinde, belli kurallar ve disipline bağlı olunmamıştır. Adana'da ustadının yanında çırak; yıllarca kapılanıp, ayak almayı, saz çalmayı öğrenen, mahlas alan, ustasıyla diyar diyar dolaşan ve icazet aldıktan sonra Adana'yı terk ederek şiir söyleyen âşık yoktur.

Adana'da âşıklığa meraklı gençler yakın çevrelerindeki âşıklardan belli ölçülerde geleneği öğrenip, ustasını rehber olarak görmüşlerdir. Adana âşıklık geleneğinde ustalık, âşıkların etkilenip örnek aldıkları âşıklar anlamına gelmektedir. Öte yandan Adana âşıklık geleneğinde âşık kolu oluşturacak kuvvetli iz bırakan usta-çırak ilişkisi yoktur (Artun, 1997, s.6).

Tablo-3.

Adana'da usta-çırak geleneğini nadir olarak yaşatan âşıklar

Usta	Çırak
Kul Mustafa	Feymani
Âşık Haydar Aslan	Abuzer Yılmaz
Cemil Şençalar	Adnan Özcandan
Âşık Veli	Âşık Haydar Aslan

Eski dönemlerdeki usta – çırak ilişkisini günümüz çağı âşıklarında görmemiz olanaksızdır. Adana'da âşıklığa meraklı gençler usta âşıklardan etkilenip, onların şiirlerini okuyup örnek alarak usta-çırak ilişkisini çağa göre yaşatırlar.

Bu pencereden bakıldığında Âşık Ali de usta – çırak ilişkisinin olduğu söylenmektedir. Günümüz Adanası'nda âşıklar bir usta âşığa kapılanmadıkları halde bazı âşıkları usta kabul edebilirler. Bu usta- çırak ilişkisi âşıkların etkilenip örnek aldıkları âşıklar anlamına gelmektedir. Âşık Ali, saz hocası Abdurrahman Yağdıran'ı örnek aldığını, Cemil Şençalar'dan etkilendiğini söylemektedir. Âşık Ali, bu iki değerli âşığı kendisinin ustası olarak kabul etmektedir.

Yapılan açıklamalar doğrultusunda Âşık Ali'de diğer âşıklarda olduğu gibi geçmişteki usta – çırak ilişkisi yoktur. Ancak geçmişten günümüze farklı bir boyut kazanan bu gelenek, farklı şekillere bürünerek varlığını sürdürdüğünü söylemek mümkündür.

3.11.2. Bade içme

Rüya sonrası âşık olma, âşıklık geleneğinde sık karşılaşılan motiflerden biridir. Âşıklık geleneğinde sade bir kişilikten sanatçı kişiliğine geçişte rüya motifinin önemli bir rolü ve fonksiyonu vardır. Âşıklar rüyadan sonra kendilerini bu gelenek içerisinde kabul ederler (Oğuz vd. 2014, s. 75).

Umay Günay, rüya motifinin Orta Asya Türk kültüründeki şamanlık geleneğinde yer alan giriş merasimlerinin, İslam sonrası form değişikliğine uğramış hali olduğunu belirtir. Ona göre âşık edebiyatında yer alan rüya motifinin safhaları şunlardır:

1. Hazırlık Evresi:

Bu aşamada bir dilekle veya sıkıntıyla âşık uykuya dalar. Uyunan yerler kutsal mekânlar olabileceği gibi ıssız mekanlar da olabilir.

2. Rüya:

Bu aşamada âşık, uyku ile uyanıklık arası bir aşamadır. Âşık, gördüklerinin gerçek olduğu izlenimini hisseder. Bu aşamada âşık kutsal bir mekânda ve kutsal bir zat (pir) ile karşılaşır. Âşık, pirin elinden bade içer ve pir âşığı birtakım bilgilerle donatır.

3. Uyanış:

Âşık, kendi kendine uyanır. Ağızdan ve burnundan kanlı köpükler gelir. Bir gönül ehlinin sazının tellerine dokunmasıyla birlikte kendine gelmeye başlar.

4. İlk Deyiş:

Âşık uyanıldığı zaman ilk deyişini söyler. Bu ilk deyiş âşığın rüyada başına gelenlerin neler olduğunu ihtiva eder (Günay, 2018, s. 110).

Yardımcı, âşığın bade içmesi ile ilgili şu tespitlerde bulunmuştur:

“Âşığın şairlik gücünü, rüyasında pîrin sunduğu, aşk bâdesini içmekle ve sevgilisinin hayâlini görmekle kazandığına inanılır. Rüyada, genellikle âşık adayının karşısına bir sevgili veya saz çıkmaktadır. Rüyaların süsü aksakallı bir derviş ve bazen dolu bardaktır. Bardağın rüyada tas hâlinde görülmesine de sık sık rastlanır. Ozanlara rüyada sunulan tasların içindeki mayilere aşk dolusu denir. Fars Edebîyatı'nın etkisiyle bade adını da almaktadır. Bunlar; er dolusu ve pîr dolusu diye adlandırılırlar” (Yardımcı, 2013, s. 191).

Durbilmez *Âşık Edebiyatı Araştırmaları* kitabında bade içme yerine *dolu içme* ve *buta alma* terimlerini kullanmaktadır. Söz konusu eserde bade şöyle tanımlanır: “Bade mutlaka bir içecek olarak düşünülemez. Yenilen bir yiyecek, alınan bir saz, okunan bir yazı, gösterilen bir güzel, görülen bir nazar, yaşanan manevi bir durum da olabilir” (Durbilmez, 2016, s. 93).

Rüyasında bir sıvı içerek badeli âşık olanlar arasında Âşık Feymanî, Âşık İhsan Kemalî, Köroğlu, Murat Çobanoğlu ve Şeref Taşlıova gibi isimler vardır. Rüyasında şerbet içenler arasında Âşık Derdimend, Âşık Feryadi ve Âşık Kaynarî gibi isimler görülür. Âşık Ömer, rüyasında eline saz verilmesiyle âşık olurken, Âşık Noksanî ise rüyasında pir ya da Hızır'ı görerek âşıklığa başlar (Yardımcı, 2013, s. 75).

Adanalı âşiklarda ilk deyiş Erman Artun tarafından şöyle açıklanır: “Adanalı âşiklarda rüyada bade içerek âşık olma oldukça yaygın bir gelenektir. Bazı âşiklar gelenek gereği rüyasını anlatmamakta, bazıları rüyasını hatırlayamamakta, bazıları her gece rüyasında saz çaldığını, bazıları da pir elinden dolu içtiğini söylemektedir. Bazı âşiklar da badeli âşıklığa inanmamaktadır” (Artun, 1997, s. 6).

Adanalı âşiklardan olan Kul Mustafa, badeli âşık olduğunu şöyle dile getirir:

Yedi erler beni benden sordular
İç dediler yarım bade verdiler
Hem adımlı Kul Mustafa vurdular
Karıştı hayâlim düş beri döndü (Kutlusoy, 2006, s.18)

Âşıklık geleneğinde önemli bir unsur olan rüya motifine Âşık Ali'de de rastlanır. Âşık Ali 1982 yılında gördüğü bir rüyadan çok etkilenir. Âşık Ali Anbarcı, âşıklık geleneği içerisinde yer almaya başlama serüvenini şöyle dile getirmektedir: “Ben bir gece, sabaha karşı rüyamda Kazımbaşer (semt adı) Yavuzlar mahallesinde tren hattının üzerinden eve geliyordum. Yürürken sol tarafımdan bir gül yüzlü genç Ali bir dakika dursana dedi. Sana yazar söylerlik (âşıklık) verilecek diyerek gazoz misali beyaz bir şey verdi. Bunu al, iç dedi. Ben de şişenin kapağını açtım ve içtim. Ondan bu yana şiir söylerim” (KK-1).

Gördüğü bu rüyanın etkisinde kalan Âşık Ali, bu olaydan sonra yazdığı *Badeli Âşık* adlı şiirinde âşıklığa başlamasını sağlayan olayın gördüğü rüya olduğunu dile getirir:

Âşık olmak hakka bağlı
Bade içen âşık olur
Kadar sevda yürek dağlı
Bade içen âşık olur (42/1)

Daha önce de türküler söyleyen âşık, bu rüya üzerine âşık tarzı halk şiirine yönelerek bu tarzda çalıp söylemeye başlamıştır. Âşık Ali'de zaten var olan şiir söyleme yeteneği gördüğü rüyadan sonra çizgisini değiştirmiş, gelişmiş ve belli bir olgunluğa erişmiştir.

3.11.3. Mahlas Alma

Mahlas kelimesi Arapça isim olup anlamı *saflık, halislik, gönül temizliği* olan *halas* kelimesinden gelir. Sözlük anlamı *kurtulacak yerdir*. Âşıklık geleneğinde mahlas kelimesinin yerine *tapşırma* da kullanılmaktadır. Tapşırma, *kendini tanıtma* anlamına gelir ve şiirin son dörtlüğünde yer alır (Kaya, 2004, s. 83).

Mahlas, divan edebiyatında ve âşık edebiyatında sanatçının benimsediği ve adının yerine kullandığı takma adıdır. Âşıklık geleneğinde mahlas kullanma geleneğe bağlı bir kuraldır. Mahlaslar genellikle usta âşıklar tarafından verilir ve zamanla âşığın asıl adını unutturur. Günümüzde âşıklık geleneği zayıfladığı için âşıklar mahlaslarını kendileri seçmektedirler. Bazı âşıklar mahlaslarını bir rüya sonucu aldıklarını söylemişler, bazıları soyadlarını mahlas olarak kullanmışlardır (Artun, 2019, s. 65).

Âşık bu ikinci isme yani mahlasa, çeşitli yollarla kavuşur ve mahlasını daha çok ustasının yanında alır. Kimi âşıklar ise bir ulunun kendisine mahlas verdiğini söyler. Kimileri ise mahlasını kendisi seçer. Böyle âşıklar mahlaslarını içinde buldukları, sosyo-ekonomik durum ile psikolojik durumlarına göre seçer (Oğuz vd. 2014, s. 77).

Bazı sanatçılar mahlaslarını yaşayış şekli, sanatı ve değer verdiği niteliklere göre belirler. Örneğin; soyu *Dadaloğlu*, yaşam biçimi *Seyrani*, mesleği *Katibi* şeklinde açıklanabilir.

Adanalı âşıklar geleneğe uygun olarak büyük çoğunluğu mahlas kullanmaktadır. Adana âşıklık geleneğinde usta-çırak ilişkisi gelenekselleşmediği için çoğunlukla âşıklar mahlaslarını kendileri seçerler. Bunun yanı sıra rüyaya bağlı olarak veya usta tarafından verilen adı da mahlas olarak kullanan âşıklar da vardır.

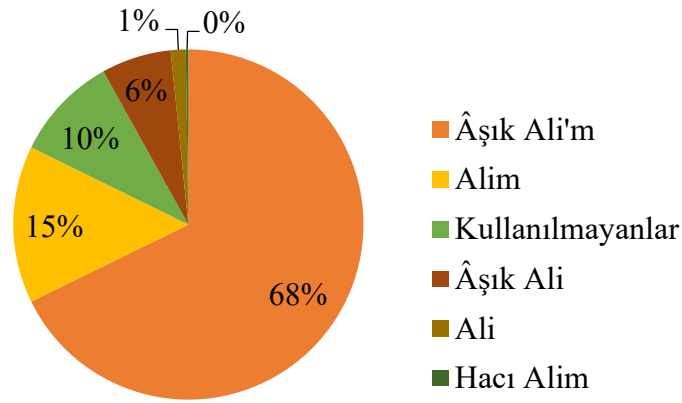
Ahmet Yiğit'e *Gül* mahlasını ablası Cemile Hanım vermiştir. Adanalı başka bir âşık olan Osman Taşkaya rüyasında *Feymani* diye seslenilmesi üzerine Feymani mahlasını kullanmıştır. İbrahim Özcanlı'nın da mesleği postacı olduğu için *Postacı* mahlasını kendine uygun görmüştür. Abuzer Yılmaz ise hayatı kederle geçtiği için *Kederi* mahlasını kullanmıştır.

Âşıklık geleneğinin canlı olarak yaşadığı Adana yöresinde yetişen ve asıl adı Hacı Ali Anbarcı olan Âşık Ali, âşıklık geleneğine bağlı kalarak mahlas kullanmıştır. Âşığın şiirleri incelendiğinde birçok mahlas kullandığı görülmüştür. Şiirlerinde *Ali*, *Ali'm*, *Âşık Ali*, *Âşık Ali'm* ve *Hacı Ali'm* mahlaslarını kullanmıştır. Âşık Ali, ilk şiirlerinde daha çok *Ali'm*, *Âşık Ali* ya da *Ali* mahlaslarını kullanır:

Ali'm der ki sıkılmadan (150/7:1)
Âşık Ali gençlik ara bulunmaz (288/6:1)
 Ağdını yazdı *Ali* (149/5:1)
Âşık Ali'm nolur yakma (112/6:1)

Âşık Ali, 2009 yılında kaydolduğu Adana Halk Ozanları Kültür Derneği'nden aldığı üyelik kartında da *Ali'm* mahlası vardır. İncelemeye tabi tutulan şiirlerinin büyük çoğunluğunda âşıklık geleneğine bağlı kalarak mahlas kullanıldığı tespit edilmiştir. Âşığın incelenen 434 şiirinden 41 tanesinde mahlas kullanmamıştır; 63 tanesinde *Ali'm* mahlasını; 28 tanesinde *Âşık Ali* mahlasını; 6 tanesini *Ali* mahlasıyla ve bir tanesini *Hacı Ali'm* mahlasıyla söylemiştir. İncelenen şiirler doğrultusunda yukarıda belirtilenler dışında kalan şiirlerinde ise *Âşık Ali'm* mahlasını kullanmıştır.

Mehmet Yardımcı, âşıklar arasında mahlas kullanımını için “Mahlassız şiir kulpsuz testiye benzer. Nasıl testi kulpsuz olmazsa âşık da mahlassız olmaz” şeklinde dile getirmiştir (Yardımcı, 2013, s. 120). Âşık Ali, âşıklık geleneğinde önemli bir yere sahip olan mahlas kullanımını geleneğe uygun olarak, günümüzde en güzel şekilde yaşatan âşiklerden biri olmuştur.

Şekil-1. Âşık Ali'nin Şiirlerinde Kullandığı Mahlasları Gösteren Grafik

3.11.4. Âşık Musikisi - Saz Çalma

“Âşıklar, düz koşmayla şiir söylemeyi dilden söylemek, saz eşliğinde şiir söylemeyi ise telden söylemek şeklinde ifade etmişlerdir” (Artun, 2019, s. 68). Buna göre âşıklık geleneğinde saz, ayrılmaz bir parçadır. Üstelik âşığa itibar kazandıran unsurlardan birisi olduğu da anlaşılır.

Türk edebiyatının önemli eserlerinden biri olan Dede Korkut hikâyeleri, Türk milletinin manevi ve kültürel değerlerinin devamlılığını sağlayan kopuzun atasıdır. Korkut, aynı zamanda ozandır. Dede Korkut hikâyelerinde ozan ve kopuz arasında önemli ilişkiler bulunmaktadır. Düğünlerde, şölenlerde şiirleri okuyup türküleri söylerken çaldıkları musiki aleti olan kopuz hikâyenin başında “Kolça kopuz getirüp elden ele, begden bege ozan gezer” şeklinde geçmiştir (Gökyay, 2007, s. 21). Alıntıya göre, gezgin ozanların kopuzlarıyla birlikte diyar diyar gezdikleri belirtilmektedir.

Saz çalmak, âşıklık geleneğinde büyük bir öneme sahiptir. Fakat âşık adını taşıyan bazı âşıkların saz çalmadıkları bilinmektedir. Bu âşıkların, saz çalmak dışında âşık tarzı şiir geleneğinin birçok unsurları icra ettikleri bilinmektedir. Âşık tarzı şiirde saz; âşiğe tematik ve yapısal destek sağlayan bir araçtır. Dolayısıyla âşıkların şiirlerini belli bir ezgiyle söyleme gerekliliği onları saz çalabilmeye itmiştir. Bu zorunluluk neticesinde saz çalabilen âşıklar kendilerini saz çalamayan âşıklara göre daha değerli hissetmiştir.

Adana âşıklık geleneğinde, sazın önemli bir yeri vardır. Zira âşık sazı ilham veren bir alet olarak görüp, sazıyla bütünleşmiştir. Adanalı âşıkların büyük çoğunluğu saz çalarken, bazılarının saz çalamadığı bilinmektedir. Adana’da 1960’lı yıllara kadar sazın topluluklar arasında çalınmasının hoş olmadığı görülmüştür. Akabinde âşıklar 1960’lı yıllardan sonra doğulu âşıklarla etkileşimde bulunarak saz çalma yangınlaşmaya başlamıştır. Topluluk önünde ilk saz çalan âşıklar âşık Ferrahi, Âşık Feymani ve Âşık Hacı Karakılçık’tır (Artun, 1997, s.7).

Adanalı âşıklar içinde özellikle Feymani, Gül Ahmet, Kul Mustafa, Hacı Karakılçık sazıyla bütünleşmiş, sazı vazgeçilmez olarak görmüşlerdir.

10 Kasım 2021 tarihinde kendisiyle görüşme yapılan Cemil Şençalar ise sazı için şu bilgileri aktarmaktadır:

“Saz benim için bir çalgı aleti olmaktan ziyade farklı anlamlar teşkil etmektedir. Nazlı yarım olarak adlandırdığım sazım; benim dert ortağım, sırdaşım, beni tedavi eden arkadaşımıdır. Sazsız kendimi düşünemiyorum. Sazımla ben bir bütünüm. O varsa ben de varım” (KK-16) şeklinde dile getirmiştir.

Âşıklık geleneğinin yegane çalgısı olan *saz* için birçok araştırmacılar tarafından çeşitli tanımlar yapılmıştır. Mehmet Fuat Köprülü, “Âşıklık geleneğinde saz çalamayan âşığın düşünülmemeyeceğini” (Köprülü, 2004, s.171), Pertev Naili Boratav da bu görüşe katılarak “Âşıkların çoğunlukla saz çalıp şiirlerini sazla söylediklerini” (Boratav, 1982, s.340), Benzer bir şekilde Erman Artun ise “Âşıkların ürünlerinin müzikle şiirin birleşimi olduğunu” söyler (Artun, 2019, s.66). Bu gibi tanımlar araştırmacılar

tarafından tekrarlanarak, saz çalmayan bir âşığın, âşıklık geleneğinde var olma ihtimali neredeyse yok sayılmıştır.

Âşık Ali'nin saz çalma isteği, geçim sıkıntısı gibi önceliklerinin yanında çok istemesine rağmen geri plana düşmek durumunda kalmıştır. Dinleme fırsatı bulduğumuz Âşık Ali'yi, ilerleyen yaşı ve saz çalamamasına rağmen birçok âşıktan daha iyi bir sese sahip olduğunu ve icrası esnasında çalgı eşliğinde olmamasına karşın sesinin güzelliğini kaybetmediğini söyleyebiliriz. Bu durumla ilgili olarak Âşık Ali:

“Âşıklığımda eksikliğini yaşadığım zaman oldu. Ancak önemli olan saz çalabilmek değildir. Söz çalabilmektir. Saz sestem ses sazdan güzel olmalı. Yani birbirine kaynak yapık gibi tatlı olmalı” (KK-1) der.

Âşık Ali, şiir söyleme kabiliyetini rüyasında bade içerek kazandığını, atışma yapabildiğini ve kendisini âşıklar zümresi içinde gördüğünü ifade etmektedir. Dolayısıyla, Âşık Ali'nin usta bir âşığın saz çalmak dışında kalan diğer geleneksel özelliklerini taşıdığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, Âşık Ali'nin barak, bozlak havası seslendirdiğine de şahit olduk. Bu sayılanların, Âşık Ali'yi sadece âşık tarzı şiir söyleyerek ya da yazarak âşık tarzını taklit eden şairlerden ayırdığı söylenebilir.

Tüm bu tespitlerin ardından, sazın âşık tarzı şiirde vazgeçilmez unsur olduğu anlaşılmaktadır. Buna karşın, âşıklık geleneğinde müzikli icrada dinleyiciye ulaşan asıl araç *insanın kendi sesidir*. Saz ise buna eşlik eden bir vasıta. Buna bağlı olarak Âşık Ali, saz çalamayan yahut kendi sesiyle müzikli icra yapabilen bir âşıktır.

3.11.5. Tarih Bildirme

Tarih düşürme, önem verilen ya da dikkat çeken bir olayın yılını veya tarihini göstermek üzere, ebced hesabıyla bir cümle, bir mısra ya da beyit söyleme sanatıdır. Diğer bir ifadeyle tarih düşürme, harflerinin toplamı belirli bir hicret yılını gösteren sözcük veya bir tamlama bulmak; tümce, mısra ya da beyit düzme yoluyla herhangi bir olayın tarihini ebcedin sayı değerleriyle tespit etme işidir (Şimşek, 2016, s. 9). Âşık edebiyatının önemli geleneklerinden biri olan tarih bildirme, divan edebiyatının etkisi ile âşık edebiyatında kullanılmaya başlanmıştır. Zamanla da bir gelenek halini almıştır (Yardımcı, 2013, s.182).

Âşık tarzı şiirlerde yer alan tarihlerden yola çıkarak araştırmacılar âşıkların doğum tarihlerini ve bazı önemli olayların zamanını öğrenebilmişlerdir. Âşıkların bir kısmı hicri takvime göre tarih bildirirken diğer bir kısmı miladi takvime göre tarih bildirmiştir.

Âşık Ali, ebced hesabındaki gizli tarih bildirme geleneğini şiirlerinde uygulamamış olsa da toplumu derinden etkileyen deprem ve savaş gibi olayların kendinde bıraktığı izleri aktarmak için bu olayların tarihlerini doğrudan şiirlerinde göstermiştir. 1914 yılları arasında, Sarıkamış yakınındaki Allahuekber Dağlarında, Kars'ı Ruslardan geri almak için savaşılan askerlerimizden 60 bini donarak ölmüştür. Bu durumun kendinde bıraktığı derin üzüntü ve sarsıntıyı *Sarıkamış (Allahüekber Dağları)* adlı şiirinde dile getirmiştir:

Ana bacı bekler yolu
Kara gelmiş 1914 yılı
Tüfeğinde donmuş eli
Unutulmaz Sarıkamış (157/4)

Âşık Ali'nin Atatürk'ün doğum yılı ve ölüm tarihi hakkında bilgi verdiği "Atatürk" şiirinden bir kesit:

Seksen bir yılında dünyaya geldi
Bütün insanlık ondan ibret aldı
On kasım saat dokuzu beş geçe öldü
O Mustafa Kemal Atatürk'tü (222/4)

Âşıkların tarih bildirmelerinde herhangi bir konu sınırlaması yoktur. Ancak önemli olayların tarihlerini âşıklar şiirlerinde belirtirler. Yukarıda sıralanan bölümlerde görüldüğü gibi Âşık Ali, âşıklık geleneğinde önemli bir yeri olan tarih bildirme geleneğine şiirlerinde yer vermiştir.

3.11.6. Atışma

Türkiye'de âşıklık geleneğinde belli yörelerde *karşılama*, *deyişme*, *atışma* veya *karşıberi* gibi adlarla anılan deyişmeler; en az iki âşığın dinleyici huzurunda veya herhangi bir yerde karşı karşıya gelerek, birbirlerini sazda ve sözde belli prensipler içinde denemeleri esasına dayanmaktadır (Günay, 2018, s. 47).

"Âşıklık geleneğinde atışmalar çok önemli bir yere sahiptir. Âşıklıkta ilk iş ruh dünyasındaki değişikliği saza döküp topluluğa saz ile sunmaktır. İkinci iş ise âşığın tanınmış bir âşıkla karşılaşması, onu yenmesi bağlaması gereklidir. Eski kaynaklar bunu müşaare" olarak nitelemişlerdir (Bali, 1975, s. 7432).

Âşık edebiyatının en zor yarışmalarından biri olan atışma âşıkların zeka ve yetenekleri göstererek, genellikle ezgi ve doğaçlama yoluyla iki veya daha fazla âşıkların bir araya gelip yaptıkları sazlı sözlü şiir söyleşileridir. Saz şairlerinin bazen taşlamalı, bazen de birbirlerine iğneleyici veya mizahi söyleşmeleri olarak açıklanabilir.

Atışmalar on yedi farklı türe sahiptir ve atışma esnasında âşıklar bu on yedi türden birini ya da birden fazlasını kullanarak yeteneklerini icra ederler. Bu farklı türlerdeki atışmalar şekil ve içerikleri bakımından birbirlerinden ayrılmışlardır. Bunlar: “Koçaklama, Güzelleme, Taşlama, Muamma, Lebdeğmez (dudak değmez), Hiciv, Semai, Koşma, Varsağı, Mani, Hikâyeli türkü, Nefes, Ağıt, Destan, Deyiş, Nat-ı şerif, Methiye” şeklinde sıralanabilir (Durbilmez, 2016, s. 151).

Atışma, Adana âşıklık geleneğinde büyük önem teşkil eder. Sistemli bir icracılığı olmayan atışmalarda eski gelenek tamamıyla olmasa da devam etmektedir. Eski atışma geleneği sorulu cevaplı biçimde olup, genellikle dini konularda sorular sorulur. Cevap veremeyen âşık mat olur, sazı elinden alınır. Ayakları kendileri verirler. Bugün ise muamma ayrı bir yarışma dalıdır. Eski gelenekte atışmaya başlayan kaç dörtlük söyleyeceğini söyler, atışmayı son dörtlükte mahlasını söyleyerek bitirmiş. Günümüzde atışan her iki âşık sırayla dörtlüklerini söylerler. Atışmalar sorulu cevaplı, taşlamalı ve nazire şeklinde olabilir.

Bu geleneğin uygulaması şu şekildedir:

1. Hoş Geldiniz
2. Canlandırma
3. Tekellüm
  - a- Ayak Açma
  - b- Taşlama-Takılma
  - c- Soru-Cevap (atışmalı çözümlü muamma)
  - d- Leb Değmez (dudak değmez)
  - e- Barışma-Övme ve Uğurlama (Yardımcı, 2013, s. 228).

Âşık Ali, âşıkların bilgi ve sanatlarını ölçtüğü atışmalarda kendine güvenir. Ayrıca birçok yarışmaya katılmış ve önemli dereceler almıştır. Atışma yönü kuvvetli olan Âşık Ali, Cemil Şençalar, İmami, Kul Mustafa, Âşık İlhami ve Dert Ozanı ile atışmaları olmuştur. Âşığın Cemil Şençalar ile arasında geçen taşlamalı atışması şöyledir:

Âşık Ali Anbarcı

Hatır gönül saymaz oldun
Yakarım bak hocam seni
Sarhoş musun duymaz oldun
Yıkarım bak hocam seni (33/1)

Âşık Cemil Şençalar

Saygılıyım her dem sana
Yıkamazsın Ali'm beni
Derdim anla deyim sana
Yıkamazsın Ali'm beni (33/2)

3.11.7. Dedim - Dedili Şiir Söyleme

Âşık tarzı halk şiirinde koşma ve semai gibi nazım şekilleriyle yaygın olarak kullanılan dedim-dedili ifadeler, âşıkla sevgilinin karşılıklı söyleşmeleridir. Şairler, “Sevgilinin cefasını, vefasızlığını, nazını ve güzelliğini kendi dilinden söyleterek anlamı kuvvetlendirme amacı gütmüşlerdir” (Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, 1977, s. 218).

Âşık edebiyatında geleneğe dönüşen *dedim-dedi* tarzı söyleyişe Âşık Ali’de de rastlanır. Âşık Ali’nin *Arguvan’dır Elim* adlı şiiri bu tarzda söylenmiş güzel bir örnektir. Âşığın bu şiiri dedim-dedi tarzının öncüleri olan Âşık Ömer, Erzurumlu Emrah ve Gevheri’nin şiirlerindeki akıcılığa sahiptir. Âşık Ali bu şiirinde sevgiliyle değil de Ayten Kaya ile söyleşir ve ona ithaf eder:

Bahar gözlü bir güzele
Dedim elin nere senin
Arguvan dedi ezele
Dedim elin nere senin (30/1)

3.11.8. Bozlak Üstadlığı

Türk Dünyası Edebiyat Kavramları ve Terimleri Ansiklopedi Sözlüğü’nde “Çağırarak, böğürmek, bozalamak, feryat etmek, haykırmak, ağlamak, sızlamak” şeklinde tanımlamıştır (2001, s. 467).

Özbek’e göre “Bozlak, Orta Anadolu, Doğu Anadolu’nun batısı ile Batı Anadolu’nun doğu kesimi ve Çukurova’nın bulunduğu geniş bir alanda yaygın olarak okunan bir uzun hava türüdür” (Özbek, 1998, s. 31-32).

Adana âşık fasılları içinde önemli bir gelenek *bozlak okuma* bölümüdür. Bozlaklar, Adana yöresine ait olup yayla, konar göçer insanını anlatan türkülerdir. Türkmen,

Yörük, Varsak ve Avşar hayatından izler taşıyan bozlak, yörede özel bir yere sahiptir. Âşık fasıllarında iki âşığın karşılıklı olarak okuyabildiği gibi, birden fazla âşığın kendi eserlerini okuması şeklinde de yapılmaktadır. Bozlaklar belli bir ezgi ve Türk müziği formlarına göre okunur (Artun, 2019, s.113).

Bozlaklar ah, ey, eyvah ey, aman, behey gibi üst perdeden nida ve nakarat eşliğinde mertlik, kahramanlık, aşk, gurbet, tabiat olayları, hasret ve ölüm gibi konularda söylenmiş şiiirlerdir. Adana yöresi bozlaklardaki yanıklığıyla halk müziğinde çeşitlilik arz eden kültürel bir ortamdır. Yörede bozlakları iyi yorumlayan *Karacaoğlan*, *Dadaloğlu*, *Âşık Ömer*, *Kul Mustafa*, *Âli Paşa*, *Âşık Cafer* ve *Mahmut Taşkaya*'dır (Mirzaoğlu, 2003, s. 9-21).

Âşık Ali'nin kendine ait bozlakları olmakla birlikte kendi tarzına göre bozlaklar seslendirmektedir. Bozlak havasını söylemek bir hayli zorken, sesi güzel olan âşık iyi bir bozlak okuyucusudur. Âşık Ali bozlak çeşitlerinden Dadaloğlu, Elbeylioğlu ve Gavurdağ Bozlağı'nı okur.

Âşık Ali'nin; rüya görmesi, bade içmesi, mahlas kullanması, şiiirlerinde tarih bildirmesi, ve dedim-dedi tarzı şiiirler söylemesi âşıklık geleneğini hemen her yönüyle yaşattığını gösterir. Ayrıca bozlak söyleme yeteneğine sahip olan Âşık Ali'de usta çırak ilişkisi günümüzdeki biçimiyle görülür. Âşık Ali, âşıklığı tam anlamıyla yaşayan ve âşıklık geleneğinde önemli yeri olan bir âşıktır.

3.12. Adanalı Âşık ve Yazarların Âşık Ali İle İlgili Düşünceleri

Âşıkların birbirleri hakkında yorum yapmaları onların birbirlerini tanımaları ve bilinirliklerinin artmasında önemli bir etkidir. Ali Doğaner'in "Sanatçının sosyal çevresinin geniş olması, diğer âşıklarla kurduğu olumlu ya da olumsuz ilişkiler onun popülerlik kazanmasında son derece önemlidir" (Doğaner, 2019, s. 112) sözleri de bu durumu destekler niteliktedir. Âşık Ali Anbarcı hakkında da çevresindeki âşık ve yazarların olumlu düşüncelerinin olduğu görülmektedir.

Âşık Ali, diğer âşıklar ile olan bağıını anlatırken birçok âşığın beğenisini aldığını ve kendisini başarılı bulduklarını söylemiştir (KK-1). Bu âşıklardan Cemil Şençalar, Mansur Ekmekçi, Dert Ozanı, İmami, Murat Kozanoğlu ve yazarlardan Ahmet Zemci Özdemir ile Selahattin Baysal, Âşık Ali Anbarcı ile ilgili düşüncelerini şiiirlerinde aktarmışlardır.

"Sesiniz bana Çukurova'yı, Torosları ve de o yaylaların ardıç kokan çalı kokan havasını anımsattı. Sesinizdeki o çoşku dolu bilgi dolu sözlerinizi duyunca bu

memleketi idare edenlerin böyle kişilerle niçin yakından ilgilenmediğine de çok kızdım. Herkes gibi hepimiz gibi birgün ölüp gideceksin, gideceğiz. Fakat bu bilgileriniz de sizinle birlikte ölüp gidecek. O nedenle zaman geçmeden ilgililerin bu bilgileri değerlendirmelerini diliyorum. Selam- Sevgiler- Sağlıklar- Mutluluklar. Gözlerinden öperim” (27. 04. 2010).

Yukarıdaki paragrafta Avşar boyunun bilge yazarı olan Ahmet Zemci Özdemir, Âşık Ali ile ilgili düşüncelerini dile getirmiştir.

Âşık Ali'nin âşıklığında çok faydası bulunan Âşık Mansur Ekmekçi, Âşık Ali hakkında şu görüşleri aktarır:

“Âşık Ali Anbarcı, soy adı gibi anbarı dopdoludur. Çukurova'nın yetiştirdiği âşıkların önde gelem isimlerindedir. Hakk'a âşık, insana âşık, insanlığa âşıktır. Eserleri, CD'leri bol olmasının yanında âşıklığa ilgili olanlara desteği bol. Kültür Bakanlığı'na kayıtlı olup, kitaplarının halen yayımlanmamış olması gelecek kuşaklar için acı kayıptır. Âşık Ali, Çukurova ve yöresinde bulunan birçok âşiğe yol göstermektedir. Âşıkların babasıdır. Bölgemizdeki programlara katılmakta ve her türlü organizasyonlarda rehber olmaktadır. Kısacası Âşık Ali Anbarcı'nın yüreği, sevgi, merhamet ve güzelliklerle dolu” (KK-14).

Mustafa Akpınar (Dert Ozanı), Âşık Ali için:

“Ali hocam, âşıklık geleneğine sınıksız bağlı olan, gönlünde aşka, sevgiye yeri açık olan bir ustadır. Ünü Adana sınırı ile kalmayıp Türkiye'ye kadar yayıldı. Çukurova'da doğan, Çukurova'nın yaşayan kültürünü, gelecek kuşaklara bir miras bırakan çok yönlü bir âşıktır. Ayrıca âşıklık geleneğinin bugün Çukurova'da yaşatılmasında büyük emeği olan üstadımızdır. Âşıklığa meraklı olan gençlere kapısı sonuna kadar açık, baba bir âşıktır” (KK-15) şeklinde açıklamada bulunmuştur. Bu görüşü, *Âşık Ali Anbarcı* adlı şiiriyle desteklemiştir:

ALİ ANBARCI

Bir acı görünce ağıtlar yakar
Ozanlar dilidir Ali Anbarcı
Sefili kucaklar yetime bakar
Yoksulların kolu, yoksulların kolu Ali Anbarcı

Güzeli görünce eder merağı
Ne ustası oldu, ne ustası oldu ne de çırağı
Gönül sarayında onun durağı
Sevenlerin çölü, sevenlerin çölü Ali Anbarcı

Gönül sarayında bağlara iner
Yaşlandı bedeni Gonca bir Pınar
Sevda bağlarında, Sevda bağlarında Gonca'ya konar
Seyhan Seyhan seli Ali Anbarcı

Allah Allah sıhhat versin, Değmesin nazar
Âşık Ali olur türküde yazar
Bazen Dert Ozanı bazen dert Ozanı mekanın gezer
Erenlerin yolu, erenlerin yoluyum Ali Anbarcı
Selam olsun Ali Anbarcı'ya (25.09.2021)

Âşık Ali'nin kadim dostum dediği İmami, Âşık Ali ile ilgili övgü dolu mısrasında şunları söyler:

Hak âşığı dervişlere
Ayarsın Ali Anbarcı
İtin bile hatrını
Sayarsın Ali Anbarcı

Kurtulman âşkın yasından
İşmişin gönül taşından
Muhabbetin sofrasından
Doyarsın Ali Anbarcı

Herkes anlamaz kastını
Kırmışsın kibir testini
Kasetlerinin üstünü
Boyarsın Ali Anbarcı
Zamanın zamana ekli
Ahseni takvimin şekli
Oldun elinden emekli
Seyyarsın Ali Anbarcı

İmami'yem bildiğimi
Cana rağbet kıldığımı
Belki bir gün öldüğümü
Duyarsın Ali Anbarcı (12.07.1998)

Eğitimci, gazeteci, yazar ve şair olan Selahattin Baysal, Âşık Ali ile ilgili şunları söylemiştir:

Dilleri tatlı da, sohbeti ılık
Asalet maab da düzgünde kılık
Bilirim; âşıktır, yüreği yanık
Tevazu dolu da Ali Anbarcı

Bir yanık türküde coşar da coşar
Bütün engelleri aşar da aşar
Türk müziği onun, onunla yaşar
Ağıtla söylenir Ali Anbarcı

Nere gitsem, ağıtlarda bulurum
Mısranda hazır olda dururum
Benim şerefimde, benim gurum
Şereflele dolu da Ali Anbarcı

Selahattin der ki; bitmez hüneri
Sevgiyle, saygıyla dolu yüreği
Vatan, millet, kültür onun dileği
Kültür der durur da Ali Anbarcı (23.03. 2012)

Murat Kozanoğlu'na göre “Zamanın Karacaoğlan'ı Âşık Ali Anbarcı'dır. Her dalda her şivede hikâyeli besteleriyle adeta soy ismi gibi bir şiir türkü anbarı olduğunu ve eserlerinin saymakla bitmeceği”ni ifade eder (KK- 9). Mütevazılığıyla, yardımsever, sıcakkanlı ve babacan kişiliğiyle Türk edebiyatında Kozanoğlu'nun rehberi olduğunu şu şekilde tanımlar:

Seven gönüllere tercüman olmuş
Halkın kalbi dili Ali Anbarcı
İnsan sevgisiyle yüreği dolmuş
Âşıkların teli Ali Anbarcı

Dostluğun barisin gıdası onda
Hatırın gönülün gadası onda
Bal kelam sözlerin sedası onda
Karakovan balı Ali Anbarcı

Müzik dünyasına açmış elini
Anzer balı etmiş tatlı dilini
Rüyada badeyle bulmuş yolunu
Erenlerin eli Ali Anbarcı

Sazının sözünün yanında durur
Dostların yanına desturla varır
Kozanoğlu'm sever baştacı görür
Şekerpare dalı Ali Anbarcı (24.05.2022)

Âşık Ali Anbarcı, katıldığı çok sayıda televizyon ve radyo programıyla beraber, festival ve şölenlerde birlikte sahne aldığı âşıkları “Arzu Bacı, Kul Mustafa, Hilmi Şahbalı, Âşık Karalı, Ayşe Çağlayan ve Abdulvahap Kocaman” (KK-1) şeklinde

sıralamıştır. Âşık kendisi için “İsmi sayamadığım daha birçok âşık ve Türkiye’de çok fazla insan Âşık Ali Anbarcı’yı tanır” (KK-1) şeklinde bir yorumda bulunmuştur.

3.13. Şöhreti ve Etkisi

3.13.1. Etkilendiği Âşıklar

Âşıklar, gelenek içinde yetişirken kendilerinden önce yaşamış olan usta âşıklardan ya da çağdaşları olan âşıklardan etkilenerek şiirlerini oluştururlar. Âşık Ali’nin de etkilendiği ve şiirlerini beğendiği pek çok âşık vardır. Âşık Ali, ilkokul yıllarında Türk şiirinin usta isimlerinden Âşık Veysel’in, Köroğlu’nun, Yunus Emre’nin, Karacaoğlan’ın, şiirlerini okumuş ve onlardan etkilenmiştir. Pir Sultan Abdal’ın deyişleri, yakın arkadaşı Cemil Şençalar ile İmami’nin şiirleri Âşık Ali’nin ilham aldığı eserlerdir.

“Karacaoğlan, âşık şiirinin çok sevilen, çok sayıda şiiri günümüze gelmiş, ardından bir gelenek bırakmış bir âşığıdır” (Artun, 2019, s. 118). Karacaoğlan sözüyle sazlarıyla hem topluma hem de yetiştirdikleri âşıklara rehberlik yapmıştır. Âşık Ali’ye rehber olan, onun âşıklığa başlamasında etkili olan Karacaoğlan’a birçok şiirinde yer vermiştir:

Âşık Ali’ m sende buldum
Sözlerinden ilham aldım
Kültürüne hayran kaldım
Sazın güzel Karacaoğlan (54/5)

“Osmanlı topraklarını karış karış gezen Karacaoğlan gördüğü her güzelliği şiirleştirmiştir. Âdeta güzeli ve güzelliği övmek için yaşamıştır” (Güzel & Torun, 2008, s. 282). Karacaoğlan’ın güzeli anlatış şekli ve üslubu Âşık Ali’nin örnek aldığı bir kıstastır.

Âşık Ali, âşıklığın bir gönül işi olduğunu söyler. Bir âşığın kalıbına girmek yerine o âşığın kendi çabalarıyla başarmasının önemini sözleriyle ifade eder. Sadece etkilenmenin yeterli geleceğini bu şekilde özgün bir eser ortaya koyabilmenin önemini vurgulamıştır. Bu açıdan bakıldığında Âşık Ali, gelecek kuşaklara Karacaoğlan gibi özgün eserler bırakabilmek, adının nesilden nesile duyulmasını arzularak bu doğrultuda hareket eder.

Âşık Ali, küçük yaşta babasının söylediği türkülerden etkilendiğini zaman zaman çevresindekilere bahseder. Aynı zamanda Hacı Karakılçık, İbrahim Özcanlı ve Âşık Feymani’den etkilendiğini de dile getirir.

Araştırmacının Âşık Ali ile yaptığı görüşmede kendisine Feymani'den ne derecede etkilendiği sorulduğunda, Âşık Ali, şu şekilde cevap vermiştir: “Feymani'den etkilenmemek mümkün mü? Adana âşıklık geleneği deyince ilk akla Feymani gelir. Adanalı âşıklar onun şiirlerini okuyarak dinleyerek kendini geliştirmiştir. Anılar Yaşasın adlı kasetimde onun şiirinden esinlenerek kaleme aldığım türküm var” (KK-1) demiştir.

3.13.2. Etkilediği Âşıklar

Âşık Ali, şiirlerinin güzelliğiyle, aldığı ödüllerle, gazetelerde âşıklık geleneğiyle ilgili yazılarıyla âşıklık geleneğine ilgi duyan insanların dikkatini çekmiştir. Bundan dolayı birçok âşığı etkilemiş ve onlara âşıklık konusunda ustalık yapmıştır. Adanalı âşiklerden Atilla Kaya, Abidin Kaya ile halk şiirine ilgi duyan genç âşiklerden Murat Kozanoğlu ve Cevat Bilgilioğul Âşık Ali'den etkilenen âşiklerdendir.

3.14. ÂŞIK ALİ ANBARCI'NIN ŞİİRLERİNİN İNCELENMESİ

3.14.1. Şiirlerinde Şekil Özellikleri

Şiirde şekil özellikleri konusu şiirin dış yapı özellikleri ile ilgilidir. Bu doğrultuda şiirde şekil unsurlarını *nazım birimi*, *ölçü (vezin)*, *durak*, *kafiye ve redif*, *kafiye şeması*, *nazım biçimleri ve türleri* oluşturmaktadır. Âşık Ali'nin şiirlerinde bulunan şekilsel yapı âşıklık geleneğini yansıtmak üzere varlığını göstermektedir. Şiirlerinde çoğunlukla dörtlülük nazım birimini kullanması, vezin olarak hece ölçüsünü kullanması, aynı zamanda kafiye şemasının da âşık tarzı şiire uygun olması Âşık Ali'nin geleneği uyguladığının ispatı niteliğindedir. Bu şekilsel özelliklerin Âşık Ali'de kullanımı şöyledir:

3.14.1.1. Nazım Birimi

Nazım biçimlerini belirlemede ölçü olarak kullanılan ve şiiri yapısal açıdan meydana getiren dize kümelerinden biridir. Âşık tarzı şiirin temel nazım birimi *dörtlülük* (Çobanoğlu, 2007, s. 18). Belirli ölçü ve kafiye kurallarına uyan dört dizeden oluşmuş parçacıklardır.

Bu nazım birimi 19. yy.'ın sonlarında ortaya çıkan milli edebiyat ürünleri ile görülmeye başlayan ve günümüze kadar gelen, halen de âşıklar tarafından yaygın olarak

kullanılan birimdir. Âşık Ali’de geleneğe bağlı olarak şiirlerinin hemen hepsini *dörtlükler* halinde yazmıştır.

Âşık Ali’nin incelenen 434 şiirinin neredeyse tamamı dörtlükler halinde söylenmiş ve daha çok dört ve beş dörtlüklerden kurulmuştur. 434 şiirden yalnızca sekiz tanesi beş dizelik nazım biriminden oluşmuştur. En fazla 16 dörtlükle kurulan *Uyansana İnsanoğlu* ve en az üç dörtlükle kurulan *Benim Gibi* şiirleri örnek gösterilebilir.

İncelenen 434 şiirin dörtlük (hane) sayısına göre dağılımı aşağıda tabloda verilmiştir:

Tablo-4.

Şiirlerin Dörtlük (Hane) Sayısına Göre Dağılımı

Şiir sayısı	Hane (Dörtlük) sayısı
7 tane	3 dörtlük
201 tane	4 dörtlük
123 tane	5 dörtlük
56 tane	6 dörtlük
19 tane	7 dörtlük
9 tane	8 dörtlük
2 tane	9 dörtlük
5 tane	10 dörtlük
2 tane	11 dörtlük
2 tane	12 dörtlük
2 tane	13 dörtlük
4 tane	14 dörtlük
1 tane	15 dörtlük
1 tane	16 dörtlük

Tabloda verilen dağılıma göre şiirlerinden örnekler şu şekildedir:

On bir heceli olan *Atatürk ve Devrimleri* şiiri 9 mısralık (4) hanelerden oluşmaktadır.

Bir tarih battı bir tarih doğuyor
 İnsanlığa ibret oldu Atatürk
 Çağları açıyor çağı kovalıyor
 Geçmişten bugünü bildi Atatürk (223/1)

Mustafa Kemaldı Atatürk adı
 Vatan millet namus benimdir dedi
 Bayrak sancak için canını koydu
 Milletiyle gurur duydu Atatürk (223/2)

Haticem şiiri sekiz heceli olup, beş mısralık (3+2) hanelerden oluşmaktadır. Her hanenin son iki mısrası nakarat şeklinde olup asıl bend üçlük ve bağlama bendi de ikilik şiir türkü özelliği göstermektedir.

Han deresi hakkı beyli
Bir kız sevdim gara köylü
Gül fidanı yörük soylu

Eller aldı alamadım
Her gün öldüm ölemedim (107/1)

Yörük eli emmi dayı
Hilal gaşlar akluk yayı
Bizim eve yakın evi

Eller aldı alamadım
Her gün öldüm ölemedim (107/2)

Halay çeker sallanarak
Gülücüğü ballanarak
Türkü söyler dillenerek

Eller aldı alamadım
Her gün öldüm ölemedim (107/3)

Sayıları az olan, *Alan Oldu* şiiri sekiz heceli olup, beş mısralık haneden oluşmaktadır:

Âşık oldum gülüm sana
Dolanırım yana yana
Düğür gönderdim babana
Seni bana vermediler
Çok istedim vermediler (19/1)

Onunla gezdiğim yollar
Konuştuğumuz tatlı diller
Geçirdiğimiz o şen günler
Yalan oldu yalan oldu
O günlerim yalan oldu (19/2)

Çekerim aşk çilesini
Kara bağrım yanar oldu
Sevdim candan birisini
Acımadan alan oldu
Alan oldu alan oldu (19/3)

Yine sekiz heceli olan şiirlerinden *Baba Katili* altı mısralık (4+2) hanelerden oluşmaktadır.

Evlat babaya kıyar mı
Nasıl kıydım oğlum hacı
İnsan şeytana uyar mı
Nasıl uydun oğlum hacı

Hacım benim hacım benim
Daha dinmez acım benim (40/1)

Uydun kaynana sözüne
Ateş düşürdü özüme
Birgün vurun dizine
Nasıl kıydım yavrum hacı
Hacım benim hacım benim
Daha dinmez acım benim (40/2)

Anaların oldu hasta
Zerdaliyi koydun yasta
Öz babana minibüste
Nasıl kıydım oğlum hacı

Hacım benim hacım benim
Daha dinmez acım benim (40/3)

3.14.1.2. Hece Ölçüsü

Şiire estetik değer kazandıran unsurlardan biri ölçüdür. Âşık tarzı şiirde temel yapı taşı olan hece ölçüsü dizelerdeki hece sayılarının eşitliği esasına dayanır. “Her ölçü (vezin) bağlı bulunduğu dilin yapısından doğar. Bu nedenle Türk dilinin doğal ölçüsü eskiden vezn-i benân adıyla anılan hece ölçüsüdür” (Dilçin, 2009, s. 39). Alıntıdan anlaşılacağı üzere, İslâmiyet öncesi Türk şiirinde başlayan ve tüm halk şiirlerinde vazgeçilmez ölçü kabulü olarak kullanılan ölçü, milli ölçüdür.

Halk şiirinde nadir de olsa aruzlu şiirler varken bugün âşıklar tarafından esas alınan ölçü hece ölçüsüdür. Hece ölçüsüyle yazılan şiirlerde daha çok *yedili*, *sekizli*, ve *on birli* ölçüler kullanılmıştır. Âşıklık geleneğine bağlı olan Âşık Ali'nin şiirlerinin neredeyse tamamı hece ölçüsüyle yazılmıştır. Âşığın şiirlerinde genellikle hecenin 8'li ve 11'li kalıplarını görmek mümkündür.

7 Heceli Şiirler: Türk edebiyatında ilk çağlardan beri kullanılan kalıp 7 heceli şiirlerdir. Maniler hece ölçüsünün 7'li (4+3)/(3+4) kalıbıyla söylenir. Âşık Ali'nin çalışmaya alınan 434 şiirinden 11'i 7'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Âşık Ali'nin 7'li hece ölçüsü ile yazdığı *Fadime'm* şiiri örnek olarak verilebilir:

Fa/di/me/'nin/gü/lü/var
Yanağında balı var
Âşık eyledi beni
Al kınalı eli var (7/1)

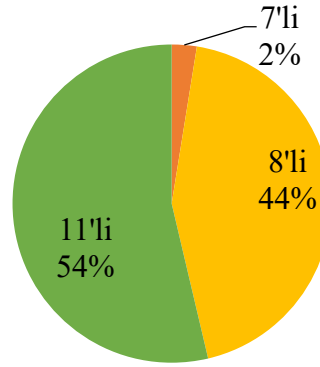
8 Heceli Şiirler: Yine Türk edebiyatında kullanımı çok olan kalıplardan biri 8 heceli şiirlerdir. Semailer, varsağılar ve bazı türküler hecenin 8'li (4+4)/(5+3) kalıbıyla yazılır. Âşığın, çalışmaya dahil edilen 434 şiirinden 190'ı sekizli hece ölçüsüyle söylenmiştir. Âşık Ali sekiz heceli şiirlerinde sıklıkla türkü formunu tercih etmiştir. Âşık Ali'nin 8'li hece ölçüsüyle yazılan *Bana Gülde* adlı şiiri örnek olarak verilebilir:

Dağ/lar/taş/lar/sen/le /ço/şar
Lale sünbül senle yaşar
Bütün kuşlar sana koşar
Bana gülde ele gülme (44/2)

11 Heceli Şiirler: Türk edebiyatının her döneminde sık olarak kullanılan 11'li hece ölçüsü, Ali'nin de şiirlerinde en fazla kullanılan kalıp olarak karşımıza çıkmaktadır. Koşmalar, destanlar, tekke şiirleri ve bunların dışında kalan çeşitli folklor ürünleri hep bu kalıpla yazılmıştır. İncelenen 434 şiirin 233'ü 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Âşık Ali'nin şiirlerinin çoğu da koşma nazım şekline bağlı olarak 11'li hece ölçüsü ile söylenmiştir. 11'li hece ölçüsü ile yazmış olduğu *Bal Olmuş Sandım* şiirinde bir dörtlük örnek olarak verilebilir:

Yüz/le/ri/gam/ze/li/du/da/ğı/bal/lı
Al yanak benleri gül olmuş sandım
Ak gerdan yaylası çiçekli karlı
Kiraz dudakları bal olmuş sandım (237/1)

Âşık Ali'nin burada örnek olarak verilen şiirlerinin dışında, 7'li, 8'li ve 11'li hece ölçüsü ile yazdığı diğer şiirleri alfabetik bir şekilde indeks bölümünde verilmiştir (EK-2).

Şekil-2. Hece ölçüsüne göre Âşık Ali'nin şiirlerinin dağılımını gösteren grafik

3.14.1.3. Durak Yapısı

Âşık tarzı şiirde estetik değer kazandıracak olan diğer şekilsel unsur *durak* (*durğu*)'dur. Durak hece ölçüsüyle yazılmış şiirlerde, kelimelerin belli gruplar halinde bir araya gelmesidir.

Durak hususu ile ilgili Cem Dilçin, “Sözcükler bölünmez ve kulağa uyumlu gelen anlamlı söz öbeklerinden meydana gelmektedir” şeklinde açıklar (Dilçin, 2009, s. 40). Bu bilgiye göre âşık tarzı şiirde durakların fonksiyonel görevi ahenk sağlamak ve ezginin oluşumunda rol oynamaktır (Kaya, 2007, s. 277).

Pertev Naili Boratav'ın heceli biçimlerin, ölçülerine göre tasnifi şu şekildedir:

- 4+4+3 ya da 6+5, 11 heceli ölçüde şiirler,
- 4+4, 5+3 ya da serbest duraklı, 8 heceli şiirler,
- 4+3 ya da serbest duraklı 7 heceli şiirler,
- Seyrek olarak, aynı şiirde değişik ölçülerin kullanıldığı şiirler (Boratav, 2000, s. 34-35).

Hece ölçüsünün farklı kalıplarını kullanan Âşık Ali'nin şiirlerinde durak yapısı şöyledir:

Tablo-5.

Durakların Şiire Göre Dağılımı

Hece Ölçüsü	Şiir Sayısı	Durak Yapısı
7	11	4+3
8	190	4+4 ya da 5+3
11	233	4+4+3 ya da 6+5

Âşığın 7'li hece ölçüsüyle yazdığı *Palanlı Karga* şiirinde (4+3) durağı kullanılmıştır.

Ortak oldu/Mısır'a	(4+3)
Hiç bakmadı/kusura	(4+3)
Beni sardı/hasıra	(4+3)
Azdı palanlı karga (11/4)	

Âşık Ali'nin 8'li hece ölçüsüyle söylediği şiirlerinde çoğunlukla (4+4) durağını kullandığı görülmüştür. Ancak 5+3 durağını kullandığı şiirleri de vardır.

Düşman oldum/gecelere	(4+4=8)
Duman oldum/bacalara	(4+4=8)
Gel sar beni/keçelere	(4+4=8)
Hasret sardı/gözlerimi	(4+4=8) (106/3)

11'li hece ölçüsüyle yazılmış olan şiirlerinde en çok (6+5) durak yapısını kullanmıştır. Bunun yanı sıra 4+4+3 durağını kullandığı şiirleri de vardır.

Dostların hatırı/dağlardan yüce	(6+5)
Muhabbet eline/gülmeye geldim	(6+5)
Birliğimiz sürsün/gündüzle gece	(6+5)
Muhabbet eline/dalmaya geldim	(6+5) (266/1)

Âşık Ali'nin bazı şiirlerinde durak sisteminin düzensiz olduğu, durakların birbirine uymadığı da görülmüştür. Örnek olarak aşağıda 7'li, 8'li ve 11'li hece ölçüsüyle söylenmiş şiirlerinin durak yapısı aşağıda verilmiştir:

Aşı bitmez/işi bitmez/ellerin	(4+4+3)
Kulağımda çınlar/tatlı dillerin	(6+5)
Bırakmak zor geldi/pamuk ellerin	(6+5)
Ağla Ayşem ağla/gelemem belki	(6+5) (230/3)

Ali'm yıkıldı/yanına	(5+3)
Tak etti/gayrı canına	(3+5)
Yakışmaz/insan şanına	(3+5)
Salan olmaz/benden gayrı	(4+4) (66/4)

Kelam yazan/elem yazan	(4+4)
Yazmayınca/hemen sızan	(4+4)
Seninle/yazılmış ezan	(3+5)
Herkes sevsin/kalem seni	(4+4) (118/2)

3.14.1.4. Kafiye Yapısı

Mısraları birbirine bağlayarak şiir bentleri (beyitler, dörtlükler...) halinde birleşmelerini sağlayan ses birliklerine *kafiye* denir. Şiirde ses benzerliği yoluyla ahenk ve anlam uyumunu sağlayan kafiye, genellikle mısra sonlarında olmakla birlikte mısraların başında ve ortasında da görülebilirler (Durbilmez, 2016, s. 45).

Şiirin önemli unsurlarından olan kafiye, halk şiirinde uyak ya da ayak terimleriyle de anılmaktadır. Halk şiiri uyak konusunda divan şiirinde olduğu gibi kuralcı bir bakış açısına sahip değildir. Halk edebiyatı ürünleri sözlü olduğundan, halk şiirinde göz kafiyesi söz konusu değildir. Kulakta hoş bir uyum bırakan her ses benzerliği halk şairi için bir kafiyedir (Dilçin, 2009, s. 73).

Âşık tarzı şiirde, dörtlüklerin bulunduğu yere göre, iki şekilde kafiye vardır:

1. İlk üç dizede oluşturulan kafiye: Çokluk olarak benimsenen *kafiye* veya *uyak* denilir (Kaya, 2007, s. 394).
2. Birinci dörtlüğün ikinci ve dördüncü mısraları ile diğer dörtlüklerin son mısralarından oluşan kafiye: Bu kafiyenin adı *ayak* olarak nitelendirilir. Kimileri ayak terimini *ana ayak* veya *ana kafiye* diye isimlendirmiştir. Ancak âşıklar buna *ayak* demektedir (Kaya, 2007, s 394).

Âşık Ali'nin şiirlerinde yarım kafiye, tam kafiye, zengin kafiye ve tunç kafiyelere rastlanılmıştır. Âşığın şiirlerinde cinaslı kafiye yoktur. Şiirlerinde kafiye çeşitlerinin incelenmesi Doğan Kaya'nın yaptığı sıralamaya göre yapılacaktır:

3.14.1.4.1. Yarım Kafiye

Yarım kafiye, dize sonlarındaki tek ses benzerliğine dayanan kafiye çeşididir. Fuad Köprülü'nün *Türk Edebiyatı Tarihi* kitabında yarım kafiye, "Uzak ahenk benzerliği, basit ve ibtidâi mahiyette bir kafiye" olarak tanımlanmıştır (Köprülü, 2009, s.105).

Âşıklık geleneği doğaçlama yolunu etkili kıldığı için âşıklar tarafından yapılması kolay olan şey sıkça yarım kafiyeye başvurur. Bu bakımdan halk şiirinde âşıkların sıklıkla kullanmış olduğu kafiye çeşidi yarım kafiyedir. Âşık Ali'nin şiirlerinde de geleneğin etkisinden dolayı yarım kafiye yaygın olarak görülmektedir. Âşığın şiirlerinden örneklerle konu daha anlaşılır hale getirilmektedir.

Her yanımda gül bitirdin
 Ballı meyveler yetirdin
 En son göğsünde yatırdın
 Anam babam kara toprak (25/6)

- Dörtlükteki “**bit, yet ve yat**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-t” sesi ile yarım kafiye yapılmıştır. Yarım kafiye den sonra gelen “-irdin/-ırdın” ekleri rediftir. Redif ilerleyen bölümlerde detaylı olarak incelenecektir.

Kesti umudumu kırdı kolumu
 Hazere döndürdü doğru yolumu
 Arzu hal eyledim ona halımi
 Yaprığı kurumuş dala döndürdü (352/2)

- Dörtlükteki “**kol, yol ve hal**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-l” sesi ile yarım kafiye yapılmıştır. “-umu/-imi” ekleri ise rediftir.

Sakla sırrını dostunu üzme
 Hükmüne güvenip beyhude gezme
 Sen seni bilipte boş yere kızma
 Fırsat elde iken verme ellere (395/5)

- Dörtlükte bulunan “**üz, gez ve kız**” kelimelerinin kökündeki ortak “-z” sesi tek ses benzerliğinden dolayı yarım kafiye örneğidir. “-ma/-me” ekleri ise rediftir.

Giden günler döner düşe
 Nice işler gelir başa
 Ateş düşer güzel döşe
 Beni hüznün sarıyor bak (83/2)

- Dörtlükteki “**düş, baş ve döş**” sözcüklerinin kökünde bulunan ortak “-ş” sesi ile yarım kafiye yapılmıştır. “-a/-e” ekleri ise rediftir.

Arzu imiş adı düşmez dilinden
 Yüz yüze yaslansak sarsam belinden
 Koklasam doyarım gerdan gülünden
 Sevdasının gülleri sardı eremem (213/3)

- Dörtlükteki “**dil, bel ve gül**” kelimelerinin kökündeki ortak “-l” sesi ile dolayı yarım kafiye yapılmıştır. “-inden-inden/ünden” eki ise rediftir.

Ali'm diyor gerçek söyle
 Hakk'ın ismin zikir eyle
 Nefsiyim emrinden kıyla
 Kurtuluşa er kardeşim (84/6)

- Dörtlükteki “**söy, ey ve kıy**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-y” sesi ile yarım kafiye yapılmıştır. “-la/-le” ekleri ise rediftir.

Milletçe yolumuz atanın yolu
 Ayyıldız bayrağın kanımdır alı
 Dalga dalga açar barışın gülü
 Gurur günümüzdür yirmi üç nisan (418/3)

- Dörtlükteki “**yol, al ve gül**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-l” sesi ile yarım kafiye yapılmıştır. “-ı/-u/-ü” ekleri ise rediftir.

Sen var iken ne güzeldi günlerim
 Çok özledim eremiyor canlarım
 Döne döne sızlıyor yanlarım
 Duvarlar halimi biliyor eşim (278/3)

- Dörtlükteki “**gün, can ve yan**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-n” sesi ile yarım kafiye yapılmıştır. “-karım/-lerim” ekleri ise rediftir.

Önderdir atamız bütün bizlere
 Seyyid Onbaşı'mız örnek sizlere
 Mehmetçiğim siper kazmış düzlere
 Zafer ışığının donduğu yerdir (254/4)

- Dörtlükteki “**biz, siz ve düz**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-z” sesi ile yarım kafiye yapılmıştır. “-lere” ekleri ise rediftir.

Oğuzlardan gelir soyumuz dayı
 Osmanlı aslımız huyumuz dayı
 Edibali Osman beyimiz dayı
 Aydınli diyorlar Çukurova'da (228/2)

- Dörtlükteki “**soy, hu ve bey**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-y” sesi ile yarım kafiye yapılmıştır. “-iyimiz dayı/- uyumuz dayı” ekleri ise rediftir.

3.14.1.4.2. Tam Kafiye

Tam kafiye iki ses benzerliğinden oluşan kafiye çeşididir. Âşık Ali'nin şiirlerinde yarım kafiye den sonra en sık görülen kafiye çeşidi tam kafiye dir. Tam kafiye ye şu örnekler verilebilir:

İki ayrı dağlar gibi
Kazel döktük bağlar gibi
Akar olduk çağlar gibi
Hayal oldu geldi geçti (89/3)

- Dörtlükteki “**dağ, bağ ve çağ**” sözcüklerinin kökünde bulunan ortak “-ağ” sesi ile tam kafiye yapılmıştır. “-lar gibi” ekleri ise rediftir.

Ali'm dersin bakınırsın
Kimi görsen yakınırsın
Kuştan bile sakınırsın
Yılanlarım sokar seni (15/5)

- Dörtlükteki “**bak, yak ve sak**” sözcüklerinin kökünde bulunan ortak “-ak” sesi ile tam kafiye yapılmıştır. “-ınırsın” ekleri ise rediftir.

Güneş battı ben batmadım
Aşkını silip atmadım
Sensiz mutluluk tatmadım
Uzak olma eller gibi (93/3)

- Dörtlükteki “**bat, at ve tat**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-at” sesi ile tam kafiye yapılmıştır. “-madım” ekleri ise rediftir.

Kaderle baş başa kaldım bırakmaz
Umman derya olsa özümde akmaz
O zalimi sevdim dönüpte bakmaz
Düşman mıydık sanki küstü de gitti (238/1)

- Dörtlükteki “**bırak, ak ve bak**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-ak” sesi ile tam kafiye yapılmıştır. “-maz” ekleri ise rediftir.

Üzülme bizlere dağ ile taşlar
Ağlattın gözümü sel oldu yaşlar
Suçum mu kaderim mi haslar
Sarmaşıklar gibi sıktın sevdiyim (315/3)

- Dörtlükteki “**taş, yaş ve haş**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-aş” sesi ile tam kafiye yapılmıştır. “-lar” eki ise rediftir.

Beyaz pamukların yarla yorgan
 Turunç güller vitaminin harmanı
 Karacaoğlan Dadaloğlu servan
 Âşıklar çoşturur telin Adana (235/4)

- Dörtlükteki “**yorgan, harman ve servan**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-an” sesi ile tam kafiye yapılmıştır. “-ı” eki ise rediftir.

Üç gün dağda yatılır mı?
 Çadır çatma çatılır mı?
 Düşmana can satılır mı?
 Sabah oldu yavrum gelsene (98/3)

- Dörtlükteki “**yat, çat ve sat**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-at” sesi ile tam kafiye yapılmıştır. “-ılır mı?” eki ise rediftir.

Çakır plak unuttu mu?
 Hasta kalbin uyuttu mu?
 Sazın seni avuttu mu?
 Namazını kıl İmami (34/5)

- Dörtlükteki “**unut, uyut ve avut**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-ut” sesi ile tam kafiye yapılmıştır. “-tu mu?” eki ise rediftir.

Atatürk’le attı bütün şafaklar
 Gelin olur kızlar telli duvaklar
 Düğün kurulur yükselir bayraklar
 Folklorun merkezi, eli Ankara (211/2)

- Dörtlükteki “**şafak, duvak ve bayrak**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-ak” sesi ile tam kafiye yapılmıştır. “-lar” eki ise rediftir.

3.14.1.4.3. Zengin Kafiye

Ses benzerliği üç veya üçten fazla olan kafiye çeşidine zengin kafiye denir. Âşık Ali’nin şiirleri incelendiğinde dize sonlarında zengin kafiye oluşturan seslere de sıkça rastlanılmaktadır. Şiirlerinden zengin kafiye şu örnekler verilebilir:

Tırşık pişer ocagında
 Kızılak var bucagında
 Kuzu meler kucagında
 Andırın'ın güzelleri (27/4)

- Dörtlükteki “**ocak, bucak ve kucak**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-**cak**” sesi ile zengin kafiye yapılmıştır. “-**ında**” eki ise rediftir.

Demiri sıkarsan olur mu pamuk
 Zenginler işinde hep yapar yamuk
 Cimrinin elleri her zaman yumuk
 Soysuza aslını sormak suç olur (396/1)

- Dörtlükteki “**pamuk, yamuk ve yumuk**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-**muk**” sesi ile zengin kafiye yapılmıştır.

Âşık Ali'm dedi baba
 Sevgisi sığmadı kaba
 Ömrü biter verir çaba
 Babaları seviyorum (41/5)

- Dörtlükteki “**baba, kaba ve çaba**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-**aba**” sesi ile zengin kafiye yapılmıştır.

El sözüyle ettik zarar
 Yalanlara verdik karar
 Kötülüğün neye yarar
 Nolur soram hallerini (62/3)

- Dörtlükteki “**zarar, karar ve yarar**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-**arar**” sesi ile zengin kafiye yapılmıştır.

Çok partiler oya zarar
 Hizmet vereni ara gardaş
 Vatandaşı boşa yorar
 Hizmet vereni ara gardaş (159/1)

- Dörtlükteki “**zarar ve yorar**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-**rar**” sesi ile zengin kafiye yapılmıştır.

Sığmazlardı dağ bayıra
 Sürüler sürerdi çayıra
 Eli varmazdı hayıra
 Hani nerde söylesene (104/3)

- Dörtlükteki “**bayır, çayır ve hayır**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-yır” sesi ile zengin kafiye yapılmıştır. “-a” eki ise rediftir.

Yavruların oldu ırak
 Anan baban eder merak
 Mezarlıkmiş en son durak
 Gel askerim gel Mehmed’im (31/4)

- Dörtlükteki “**ırak, merak ve durak**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-rak” sesi ile zengin kafiye yapılmıştır.

Hazar Âşık Ali’m hazar
 Gazeteler haber yazar
 Yavruları mezar kazar
 Bir çukura doldurmuşlar (39/5)

- Dörtlükteki “**hazar, yazar ve kazar**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-azar” sesi ile zengin kafiye yapılmıştır.

Fındık Pınar’ından eyle seyranı
 Erdemli insanı canlar hayranı
 Gülnar Yaylası’nda doldur ayranı
 Toros Dağları’nı aşar Mersin’im (359/3)

- Dörtlükteki “**seyran, hayran ve ayran**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-ran” sesi ile zengin kafiye yapılmıştır. “-ı” eki ise rediftir.

Kirpiklerin yıldız kaşların hilal
 Özenmiş yaratmış o yüce Celal
 Bu güzel gözlere tebessüm helal
 Menekşe gözleri Mevla’m korusun (358/3)

- Dörtlükteki “**hilal, Celal ve helal**” kelimelerinin kökünde bulunan ortak “-lal” sesi ile zengin kafiye yapılmıştır.

3.14.1.4.4. Tunç Kafiye

Zengin kafiye'nin bir alt türü olan tunç kafiye, dörtlükte dize sonunda bulunan bir kelimenin bir diğer mısra sonundaki başka kelimenin içinde yer alması ile oluşturulan kafiye'dir. Âşık Ali'nin şiirlerinde bu kafiye biçimi ustalıklı kalemle alınmıştır. Şiirlerinden tunç kafiyeyle şöyle örnekler verilebilir:

Çok üzüldü Ali'm ağlar
İki gözü seller çağlar
Mutluluğu sana bağlar
Söyle neden küstün söyle (177/4)

- Dörtlükteki “**ağlar, çağlar ve bağlar**” kelimelerinde bulunan “**-ağlar**” kelimesi **çağlar** ve **bağlar** kelimelerinin içinde yer aldığı için tunç kafiye oluşturmuştur.

Senin gibi güzel gelmez cihana
Övünsün kız seni doğuran ana
Sevgimin karşısı bağığım sana
Sevgimin bedeli mutluluk olsun (364/3)

- Dörtlükteki “**cihana, ana ve sana**” kelimelerinde bulunan “**-ana**” kelimesi **cihana** ve **sana** kelimelerinin içinde yer aldığı için tunç kafiye oluşturmuştur.

Alamadım muradımı ahtımı
Kaptırdım ellere payın tahtımı
Ferhat'a benzetti benim bahtımı
Bizi bu hallere koyan utansın (343/3)

- Dörtlükteki “**ahtımı, tahtımı ve bahtımı**” kelimelerinde bulunan “**-ahtımı**” kelimesi **tahtımı** ve **bahtımı** kelimelerinin içinde yer aldığı için tunç kafiye oluşturmuştur.

Çağla Âşık Ali'm o yare çağla
Dermansız derdine oturup ağla
Yarin sevdasına gönlünü dağla
Yol aman ediyom gayrı gelsene (307/4)

- Dörtlükteki “**çağla, ağla ve dağla**” kelimelerinde bulunan “**-ağla**” kelimesi **çağla** ve **dağla** kelimelerinin içinde yer aldığı için tunç kafiye oluşturmuştur.

Kuruttu suyumu kalmadı vayım
Âşık Ali'm sanki anamdır dayım
Azaplar çektiydi yıl on iki ayım
Kurtulmak istedim satmadı kader (328/4)

- Dörtlükteki “**vayım, dayım ve ayım**” kelimelerinde bulunan “**-ayım**” kelimesi **vayım** ve **dayım** kelimelerinin içinde yer aldığı için tunç kafiye oluşturmuştur.

Beter Âşık Ali'm beter
 Kerem'den de oldum beter
 Dönem bana verdi eter
 Öz komadım yaka yaka (70/4)

- Dörtlükteki “**beter ve eter**” kelimelerinde bulunan “**-eter**” kelimesi **beter** kelimesinin içinde yer aldığı için tunç kafiye oluşturmuştur.

Âşık Ali'm sevdi dönmez geriye
 Bize kem göz eden gözler eriye
 Umut kapım açık gelsen beriyе
 Seninle hayata güldüm sevdiyim (313/4)

- Dörtlükteki “**geriye, eriye ve beriye**” kelimelerinde bulunan “**-eriye**” kelimesi **geriye** ve **beriyе** kelimelerinin içinde yer aldığı için tunç kafiye oluşturmuştur.

Ali'nin sevgisi cihana değer
 Şah-ı Merdan aşkı başları eğer
 Kerbela acısı kalplerde meğer
 Aliyel Murtaza yazımız bizim (206/3)

- Dörtlükteki “**değer, eğer ve meğer**” kelimelerinde bulunan “**-eğer**” kelimesi **değer** ve **meğer** kelimelerinin içinde yer aldığı için tunç kafiye oluşturmuştur.

Gönül sevdi seni sızlatma yaram
 Feryadım bitmiyor kavuşsa aram
 Senden başkasını soramam haram
 Merhamet yönünü der nazlı yarım (367/4)

- Dörtlükteki “**yaram, aram ve haram**” kelimelerinde bulunan “**-aram**” kelimesi **yaram** ve **haram** kelimelerinin içinde yer aldığı için tunç kafiye oluşturmuştur.

Şimdi hayalini bastım bağrıma
 Emekler gelirdim dönsen çağrıma
 Dönülmeze girdik gider ağrıma
 Bu garip gönlümü kırdın da gittin (229/3)

- Dörtlükteki “**bağırma, çağırma ve ağırma**” kelimelerinde bulunan “**-ağırma**” kelimesi **bağırma** ve **çağırma** kelimelerinin yer aldığı örüldüğü için tunç kafiye oluşturmuştur.

3.14.1.5. Redif

“Redifin sözlük anlamı arkadan gelendir. Uyak sözcüğünün revî harfinden sonra gelen harf, ek, takı ve sözcüklere denir” (Dilçin, 2009, s. 68).

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi’nde redif, “Mısra sonlarında genellikle kafiyeden sonra yazılışları ve anlamları aynı olan ses benzerliğine denir. Redif bazen bir ek, kelime bazen de kelime grubu olabilir” şeklinde tanımlanmıştır (Türk Dili Edebiyatı Ans, 1982, s. 95).

Âşıklar redife kafiyeden daha çok önem vermişlerdir. Bu konuda Yahya Kemal, “Türk şiirinin rediften doğduğunu, Türk ve Acem şairlerinin kafiyeden çok redife dikkat ettiklerini” ifadesiyle güçlendirmiştir (Beyatlı, 1984, s. 33).

Âşık Ali’nin de hemen hemen bütün şiirlerinde redif kullandığı tespit edilmiştir. Şiirlerinde redif; yapım ekleri, şahıs ekleri, soru ekleri, zaman ekleri gibi unsurlardan oluşturulmuştur. Öte yandan mısra veya dörtlük sonlarında tekrarlanan aynı görevdeki kelime ya da kelime gruplarıyla tekrar, ayak ya da nakaratlara da başvurduğu görülmüştür. Âşık Ali şiirlerinin genelinde ek veya kelime şeklinde redif kullanılmıştır. Şiirlerinden redife örnekler şöyledir:

Güneş doğup ba**Tmazidi**
Gece gündüz ya**Tmazidi**
Kalbe damar a**Tmaz idi**
Hava toprak su olmasa (108/2)

- Dörtlüğün ilk üç dizesinde tekrarlanan “**maz idi**” kelimeleri rediftir. Rediften önce kullanılan “**bat, yat ve at**” kelimelerinde bulunan ortak “**-t**” sesi ise yarım kafiye örnektir.

Âşık Ali’m ba**Kar mıyım**
Sana boyun bü**Ker miyim**
Kanlı yaşlar dö**Ker miyim**
Canım kanım senin olsun (165/5)

- Dörtlüğün ilk üç dizesinde tekrarlanan “**ar mıyım/er miyim**” kelimeleri rediftir. Rediften önce kullanılan “**bak, bük ve dök**” kelimelerinde bulunan ortak “**-k**” sesi ise yarım kafiyeye örnektir.

Vatan için tatlı canı ve **Rmişler**
Her karış toprağa kanı se **Rmişler**
Düşmana her zaman göğüs ge **Rmişler**
Ata mirasını koru milletim (432/2)

- Dörtlüğün ilk üç dizesinde tekrarlanan “**mişler**” kelimeleri rediftir. Rediften önce kullanılan “**ver, ser ve ger**” kelimelerinde bulunan ortak “**-r**” sesi ise yarım kafiyeye örnektir.

Kardeşin kardeşe düşman ba **Kıslı**
Zalimin zulümle gönül ya **Kıslı**
Fikirlerin fikre karşı çı **Kıslı**
Demokrasi ile erimedi mi” (261/2)

- Dörtlüğün ilk üç dizesinde tekrarlanan “**ıslı**” kelimeleri rediftir. Rediften önce kullanılan “**bak, yak ve çık**” kelimelerinde bulunan ortak “**-k**” sesi ise yarım kafiyeye örnektir.

Âşık Ali’ m sarsın seni ya **Rdiye**
Yanan yüreğime atam ko **Rdiye**
Bu gönül sevensin yarım va **Rdiye**
Sarıl bana sarıl balların olam (236/4)

- Dörtlüğün ilk üç dizesinde tekrarlanan “**diye**” kelimeleri rediftir. Rediften önce kullanılan “**yar, kor ve var**” kelimelerinde bulunan ortak “**-r**” sesi ise yarım kafiyeye örnektir.

Gül Ali’ min ne **Şesidir**
Gül kalbimin kö **Şesidir**
Gül bülbülün me **Şesidir**
Gül dalından kırılır mı? (48/5)

- Dörtlüğün ilk üç dizesinde tekrarlanan “**sidir**” kelimeleri rediftir. Rediften önce kullanılan “**neşe, köşe ve meşe**” kelimelerinde bulunan ortak “**-şe**” sesi ise tam kafiyeye örnektir.

Ağla iki gözüm ağla
AĞLAttılar seni beni
 Çağla göz yaşlarıma çağla
ÇAĞLAttılar seni beni (163/1)

- Dörtlüğün ikinci ve dördüncü dizesinde tekrarlanan “**tılar seni beni**” kelimeleri rediftir. Rediften önce kullanılan “**ağla** ve **çağla**” kelimelerinde bulunan ortak “-**ağla**” sesi ise tunç kafiyeye örnektir.

Yara aldım di**Llerimden**
 Solgun oldum gü**Llerimden**
 Ayrı düştüm e**Llerimden**
 Görersen belki ağlar idin (16/2)

- Dörtlüğün üç dizesinde tekrarlanan “**lerimden**” kelimeleri rediftir. Rediften önce kullanılan “**dil, gül** ve **el**” kelimelerinde bulunan ortak “-**l**” sesi ise yarım kafiyeye örnektir.

Yarden ayrı dü**Şmüsum ben**
 Hasret ile pi**Şmişim ben**
 Çaresizim şa**Şmısum ben**
 Batma güneş benim için (45/2)

- Dörtlüğün ilk üç dizesinde tekrarlanan “**mışım ben/mışım ben/mişim ben**” kelimeleri rediftir. Rediften önce kullanılan “**düş, piş** ve **şaş**” kelimelerinde bulunan ortak “-**ş**” sesi ise yarım kafiyeye örnektir.

Hüküm verdin di**Zlerime**
 Sel yürüttün gö**Zlerime**
 Yel estirdin i**Zlerime**
 Dünya seni sevemedim (170/2)

- Dörtlüğün ilk üç dizesinde tekrarlanan “**lerime**” kelimesi rediftir. Rediften önce kullanılan “**diz, göz** ve **iz**” kelimelerinde bulunan ortak “-**z**” sesi ise yarım kafiyeye örnektir.

3.14.1.6. Nakarat (Kavuştak)

Şarkı ve türkülerde her bentten ya da haneden sonra tekrarlanan mısra ya da mısralara *nakarat* denir. Âşık tarzı şiirde karşılığı *kavuştak* ya da *bağlamadır*. Âşık Ali şiirlerinde sıklıkla nakarata yer vermiştir.

Âşık Ali'nin *Nolur* türküsü örnek olarak verilebilir:

Ellerde obada aradım seni
Yaralı yüreğim yandırma nolur
Mecnun'un Leyla'sı eyledin beni
Yaralı yüreğim yandırma nolur

*Hayinsin amman zalimsin amman
Sevdiyim amman öldürdün beni*

Hasretin özümde yollarda gözüm
Sendedir aşkıma sevdiyim çözüm
Yanıyor içerim kalmadı közüm
Yaralı yüreğim yandırma nolur
*Hayınsın amman zalimsin amman
Sevdiyim amman öldürdün beni* (Âşık Ali'nin arşivinden)

Âşık Ali'nin *Gönlüm Seninle* şarkısı örnek olarak verilebilir:

Seni unuttum sanma
Gel bak gönlüm seninle
Beni hüsrarla anma
Gel bak gönlüm seninle (8/1)

Ayrılmamız zor olur
Kırgınlıklar ar olur
Hadi demek kür olur
Gel bak gönlüm seninle (8/2)

3.14.1.7. Kafiye Şeması

Kafiye şeması, âşıklık geleneğinde şiirlerin biçimsel özelliklerinin kafiyelenişini gösterecek olan unsurdur. Kafiye düzeni, kafiye örgüsü olarak da adlandırılır. Bu şemada uyaksız dizeler x ile gösterilirken aynı şekilde kafiyelenen dizelere aynı sembolle (harfle) verilir.

Dilçin'in *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi* adlı kitapta kafiye şeması için:

“Nazım biçimlerinin dize ve uyak düzeni şemalarla gösterilir. Dize düzenini göstermek için düz çizgi kullanılır. Uyak düzeni de bu çizgilerin sağ başında Türk alfabesindeki harflerle gösterilir. Harfleri kullanırken c-ç, g-ğ, ı-i gibi birbirine benzeyen harfleri kullanmaktan kaçınmak doğru olur. Çünkü uyaklar birbirine karışabilir ve ilk bakışta seçilmesi güçleşir. Ana uyak genellikle a harfi ile gösterilir. Serbest yani uyaksız dizeler ise x ile gösterilir. Uyak düzenini göstermenin bir yolu da

çizgiler kullanılmadan satır içinde harfleri kullanarak her dörtlüğü gösteren harften sonra çizgi konmasıyla olur” açıklamasında bulunmuştur (Dilçin, 2009, s. 95).

Âşıklık geleneğinde genellikle *koşma tarzı* kafiyeleniş kullanılmıştır. Bu kafiyeleniş *abab/cccb/dddb* şeklindedir. Bu kafiye düzeni yanında *aaab/cccb/dddb* ya da *abcb/dddb/eeeb* şeklinde *koşma tarzı* kafiyeleniş de görülmektedir.

- **Âşık Ali'nin *Döndürme Beni* (270) isimli şiiri *koşma tarzı abab, cccb, dddb* şeklinde kâfiyelenmiştir:**

Üzersin kaşlarını eydirme nolur. (a)
Leyla'nın yoluna indirme beni. (b)
Hasretin gönlüme kör çıban olur (a)
Mecnun'un çölüne gönderme beni (b)

Doyarım görünce güzel gözünü. (c)
İkrarı muhabbet eyle sözünü. (c)
Ayın onu buldum mehtap yüzünü. (c)
Kerem'in külüne bandırma beni. (b)

Aşkın ateşine olmuşum lüle (d)
Yar eyle sevdiğim olayım köle. (d)
Mutluluk bizimle karışak ele. (d)
Ganberin halına döndürme beni. (b)

- **Âşık Ali'nin, *Biter Ömrüm* (53) isimli şiirinde kafiye şeması *aaab/cccb/dddb* düz uyak şeklinde kafiyeleşmiştir.**

Sabah olmaz akşam olmaz. (a)
Uyku düşman gitti gelmez. (a)
Özüm gözüm sensiz gülmez. (a)
Baka baka biter ömrüm. (b)

Umut yelim esti gitti. (c)
Kader bana küstü gitti. (c)
Hayal yüzün astın gitti. (c)
Çeke çeke biter ömrüm. (b)

Aldanmışım boş dünyaya. (d)
Ömrüm tükendi hep vaya. (d)
Doğdum gidiyorum yaya. (d)
Tepe tepe biter ömrüm. (b)

- **Âşık Ali'nin Vatandaşım (187) isimli şiirinde, kafiye şeması *abxb/cccb/dddb/eeeb* şeklinde uyaklanmıştır.**

Vatan bayrak bütün millet. (a)
 Vatandaşım bunlar benim. (b)
 Dalgalansın gökte sancak. (x)
 Vatandaşım bunlar benim. (b)

Özgürlüğüm milletimle. (c)
 Canım, kanım hayatımla. (c)
 Özleşmişim zilletimle. (c)
 Vatandaşım bunlar benim. (b)

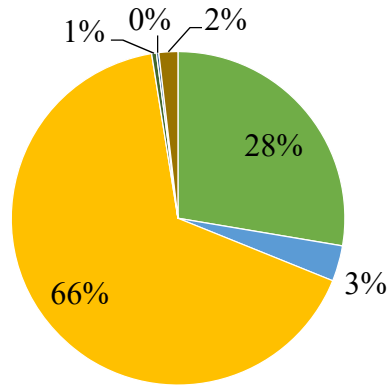
Yürüyoruz aynı yolda. (d)
 Köylü şehir bütün belde. (d)
 Savaş, barış, yangın, selde. (d)
 Vatandaşım bunlar benim. (b)

- **Âşık Ali'nin *Bak Hele Sen (43)* isimli şiirinde kafiye şeması *abab/abab* şeklinde kafiyeleşmiştir.**

Bak hele sen gözlerime (a)
 Sel eyledin göle döndü. (b)
 Bak hele sen yüzlerime. (a)
 Ateş yakmış küle döndü. (b)

Bak hele sen dillerime. (a)
 Susuz kalmış güle döndü. (b)
 Bak hele sen ellerime. (a)
 Poyraz vurmuş dala döndü. (b)

■ aaab/cccb ■ aaba/ccca ■ abab/cccb ■ abab/abab ■ abab/cdcd ■ aaabb/ccbb

Şekil-3. Kafiye düzenlerine göre Âşık Ali'nin şiirlerinin dağılımını gösteren grafik

3.14.1.8. Ayak

Doğan Kaya'nın, *Âşık Şiirinde Ayakla İlgili Problemler* adlı makalesinde ayakla ilgili şu bilgiler aktarılmaktadır:

“Âşık şiirinde genellikle ilk dörtlüğün ikinci dizesinde başlatılan bütün dörtlüklerin son dizelerinde yarım, tam, zengin hatta cinaslı kafiyelerle vücuda getirilen yahut dizenin tamamında aynen yinelenen sözcüklerle oluşturulan ve dörtlüklerin mihengi durumunda olan kafiyeeye denir” (Kaya, 1999, s. 335-348) şeklinde tanımlanmaktadır.

Saim Sakaoğlu *Âşık Edebiyatı Araştırmaları* adlı kitabında ayak:

“Kafiyenin âşık edebiyatındaki karşılığı ayak'tır. Âşıklar atışma öncesi birbirlerine ayak açarlar bir yarışma şeklinde olan atışmada ise ilgililerden ayak isterler. Âşıklara göre ayaklar, kafiyeli kelimelerin azlığına ve çoğunluğuna göre, kapanık ayak, dar ayak, geniş ayak gibi isimler verilir” (Sakaoğlu, 2014, s.133) şeklinde açıklanmaktadır.

Âşık Ali'nin şiirlerinde kullandığı ayak çeşitleri örneklerle incelenmiştir.

- a. Tek ayak:** “Bütün dörtlüklerin sonunda aynen tekrar edilen ayaktır” (Kaya, 2007, s. 705). Tek ayak yerine *yineleme ayak* ve *nakarât* terimlerinin kullanıldığı da görülür. Âşıklar tarafından sıklıkla tercih edilen tek ayak Âşık Ali'nin şiirlerinde de yaygın olarak kullanılır.

Âşığın *Nerde Derler* isimli şiirinde tek ayak kullanımını şöylebilir:

Adım kalır ben ölürsem
 Âşık Ali'm nerde derler
 Topraklara yar olursam
 Âşık Ali'm nerde derler (143/1)

Arasanda bulamazsın beni
 Daha haber alamazsın
 Eller güler gülemezsin
 Âşık Ali'm nerde derler (143/2)

- b. Döner Ayak:** “İçerisinde aynı sesi bulandıran farklı kelimelerin aynı şiirde kullanılmasıyla oluşturulur. Döner ayak adı da verilen yenileme ayak, ayak dizeleri arasında ses benzerliğinin bulunmasıyla ortaya çıkan ayak çeşididir” (Durbilmez 2016, s. 54).

Âşığın *Doymadan Gitti* isimli şiirinde döner ayak kullanımını şöyledir:

Yarime doymadım topraklar doysun
Saçını yüzüme *yaymadan gitti*
Yari saramadım mezarı sarsın
Telli gelinliğin *soymadan gitti* (268/1)

Pamuk liflerine benzerdi eli
Şekerden şerbetten tatlıydı dili
Çok severdi lale ilen gülü
Menekşe nergise *doymadan gitti* (268/2)

Siyah zülfün elma yanak durağı
Yaralı gönlüme koydum merağı
Sünbül saçlarının olsam tarağı
Mutlu günlerini *saymadan gitti* (268/3)

- c. **Düz ve geniş ayak** : Âşık tarzı şiirde kullanımı çok olan ayak çeşitlerinden biri de düz ayaktır. “Tek ses benzerliğine dayalı (yarım kafiye) olarak kurulan bu ayaklarda l, s, z, r, t ve benzeri ünsüzler ile biten isimler ve fiil köklerinden oluşan kelime ve kelime grupları kullanılır” (Özarslan, 2001, s. 98).

Âşığın *Deli* isimli şiirinde düz ayak kullanımını şöyledir:

Deliye arkadaş olma
Yollarda bırakır seni
Sıkı tutun hiç bırakma
Ellerde bırakır seni (64/1)

Tatlı sözden aldiraman
Acı sözü bildiremen
Yere yatsa kaldıraman
Çöllerde bırakır seni (64/2)

Ayrı çalar ayrı söyler
Sıkar canın özün dağlar
Sele gitsen bakar güler
Göllerde bırakır seni (64/3)

Âşık Ali'm deli olma
Deliyi hafife alma
İlerde git orda kalma
Sallarda bırakır seni (64/4)

- d. Tekrarlı atak:** Kullanımı yaygın olmayan tekrarlı ayakta ayağı oluşturan kelime mısra boyunca tekrarlanmaktadır (Özarlan, 2001, s. 105). Bu tekrar edilen kelimelerle vurgu daha da sağlamlaştırılmak istenir ve ahenk yakalanmaya çalışılır.

Âşığın *Feke'de Güzel* isimli şiirinde tekrarlı ayak kullanımı şöyledir:

Birgün yolumuz uğradı
Vardım *Feke'ye Feke'ye*
Feke'de bir güzel gördüm
Adı *Zekiye Zekiye* (87/1)

Yine âşığın *Dolunay* isimli şiirinde tekrarlı ayak kullanımı şöyledir:

Yandı yürek söndüremem
Yanıyorum yanıyorum
Küstü günlüm döndüremem
Siniyorum siniyorum (68/1)

Hayalin gitmez gözümde
Sevgin dolunay özümde
Sitemin yangın yüzümde
Anıyorum anıyorum (68/2)

Umudunu koyma yarım
Ele nasıl yarım derim
Ateş aldı bütün serim
Dönüyorum dönüyorum (68/3)

- e. Kapanık ayak:** “Birbiriyle kafiye olabilecek kelime sayısı üç-beşi geçmeyen kelimelerle yapılan ayaktır” (Kaya, 1999, s.13).

Âşığın Âşık İmami ile deyişmesinde kapanık ayak kullanımı şöyledir:

Âşık Ali:
Âşıkların ahı uzundur bitmez
Güvenme kendine *haşlarım* gardaş
Sevdaya yanmışsın dumanın tütmez
Deli çay taşıyla *taşlarım* gardaş (215/1)

Âşık İmami:
Kırarım sazıyın yedi telini
Tereyağ ballarla *beslerim* gardaş
Siteimli konuşma tatlı dilini
Âşkın kapısına *işlerim* gardaş (215/2)

3.14.2. Şiirlerinde Nazım Biçimleri ve Türleri

3.14.2.1. Nazım Biçimleri

3.14.2.1.1. Koşma

Halk edebiyatı nazım biçimleri içinde en çok sevilen nazım biçimi koşmadır. Cem Dilçin yukarıda bahsedilen eserinde koşma ile ilgili olarak şunları söyler:

“Hece ölçüsünün (6+5) ya da (4+4+3) duraklı kalıbıyla yazılır. Bu kalıpların karışık olarak kullanıldığı koşmalar da vardır. Dört dizeli bentlerden oluşur. Dörtlük sayısı en az üçtür. Genellikle üç ile beş arasında değişir. Dörtlük sayısı beşten artık koşmalara da rastlanır. Uyak düzeni birinci dörtlüğün dışında bütün dörtlüklerde aynıdır. Uyak düzeni genellikle a b a a/c c c a/d d d a şeklindedir. İlk dörtlüğün uyak düzeni x a x a ya da b b b a biçiminde de olabilir. (4+3) yedili ve (4+4) sekizli kalıpla yazılmış koşmalar da vardır. Bunların koşma olarak gösterilmeleri ezgilerinden dolayıdır. Koşmanın son dörtlüğünde şair mahlasını söyler” (Dilçin, 2009, s. 305-306).

Âşık edebiyatının önemli nazım şekli olan koşma, çoğunlukla lirik konularda yazılır. Aşk, sevgi, sevgili, güzellik, tabiat güzellikleri, sevgiliye kavuşma isteği, ayrılık, gurbet, acı, sıkıntı vb. gibi duygu ve düşünceler koşmalarda en çok işlenen konulardır (Banarlı, 1971, s. 722).

Âşık edebiyatı diyince ilk akla gelen nazım şekli koşmadır. Âşık Ali tarafından da benimsenip sık olarak kullanılan koşma, genellikle hecenin 11’li kalıbıyla yazılmıştır. Koşma kafiyeleşimi olarak abab (aaab, abcb) cccb, dddb, eeeb kafiye şemasını uygulamıştır. Aşk, sevgi, doğa, yiğitlik, güzellik, hasret, ölüm, ayrılık, öğüt vs. gibi konuları koşma biçiminde anlatmıştır.

Âşık Ali’nin şiirlerinde yapı olarak koşmaların farklı çeşitleri işlenmiştir. En çok şiirlerinde *abab/cccb/dddb* koşma tarzı kullanılmıştır. Bir diğer koşma çeşidi olan *koşma-şarkı* örnekleri de Âşık Ali’nin şiirlerinde mevcuttur. İlk dörtlüğün ikinci ve dördüncü dizesi öteki dörtlüklerde nakarat olarak tekrarlanan koşmalara *koşma-şarkı* denilir.

Âşık Ali’nin şiirleri içinde *Nettin Sevdiğim* başlıklı şiiri koşma örneğidir:

Bekleye bekleye göz mü bıraktın
Verdiğin sözleri nettin sevdiğim
Şu naçar bedende öz mü bıraktın
Döktüğün sözleri nettin sevdiğim (368/1)

Hasret dağlarını serdin önüme
Zalim kanser gibi girdin canıma
Ayrılığı tuzak kurdun önüme

Baktığın gözleri nettin sevdiğim (368/2)

Ali'm'e dermandı tatlı dillerin
Koklasam doyardım gonca güllerin
Kiraz dudaklarda tadın, balların
Yaktığın özleri nettin sevdiğim (368/3)

Âşık Ali'nin *Mutlu Etti mi?* başlıklı şiirleri *koşma-şarkı* şeklinde oluşturulmuştur:

Gözden irak olan gönülden olur
Gurbet eller mutlu etti mi seni
Hasretlik çekenin umudu ölür
Gurbet eller mutlu etti mi seni (363/1)

Gurbet bizi hasret koydu sevgiye
Hasretin gönlümde oldu devriye
Ah bir dönsen gelsen bir gün geriye
Gurbet eller mutlu etti mi seni (363/2)

Ağlaya ağlaya bitti dermanım
Tükendi özümde sevgi harmanı
Uykusuz gözlerim sende fermanım
Gurbet eller mutlu etti mi seni (363/3)

Bilmiyom adresin şimdi neredesin
Seviyorum seni özde serdesin
Ah bahtıma kara renkli perdesin
Gurbet eller mutlu etti mi seni (363/4)

Âşık Ali'm söyle halden bilmeze
Hiç minnet eyleme sana gelmeze
Eyvallah eyleme selam almaza
Gurbet eller mutlu etti mi seni (363/5)

3.14.2.1.2. Semai

Semai halk şiirinde hecenin sekizli ölçüsüyle yazılmış ve koşma tipinde tertip edilen özel bir ezgi ile söylenen şiirlere denir. Uyak düzeni ve kafiye örgüsü bakımından koşma ile aynı olan semailerin birbirinden farkı hece sayıları ve ezgileridir. Koşmaya göre daha kıvrak daha uçarı bir havası vardır (Yardımcı, 2013, s. 296).

“Genellikle dörtlük sayısı üç ile beş arasında değişen semailerde, işlenen konular sevgi, doğa ve güzellik temalarıdır. Uyak örgüsü abab, cccb, dddb... veya xaxa, bbba, ccca... biçimindedir. Semailerin durak yapısı ya (4+4) duraklı ya da duraksız olur” (Durbilmez, 2016, s. 89).

Âşık Ali'nin şiirlerinde semai nazım şekliyle söylenmiş örnekler tespit edilmiştir. Âşık Ali'nin şiir varlığı içinde semai nazım biçimiyle kurulan şiirler koşma nazım şekline göre daha azdır.

Âşık Ali'nin *Yar Gülünü* isimli şiiri aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Karlı dağlar yol vermiyor
Yar elini uzat bana
Has bahçeler gül vermiyor
Yar kolunu uzat bana (193/1)

Gözlerime yaşlar doldu
Hasretim özümde kaldı
Umutlarım bütün öldü
Yar balını uzat bana (193/2)

...
Âşık Ali'm görüşelim
Mutluluğa erişelim
Gel bu bayram barışalım
Yar gülünü uzat bana (193/4)

Âşık Ali'nin *Nazlı Yarin* şiiri semaiye örnek olarak verilmiştir. Ayrıca âşık bu şiirini türkü olarak okumuştur.

Aşkım için türkü yazdım
Nazlı yarin dillerine
Gönül kapım ona açtım
Nazlı yarin ellerine (141/1)

Kerem gibi külü oldum
Mecnun gibi çölü oldum
Sevdim onu deli oldum
Nazlı yarin yollarına (141/2)

...
Âşık Ali'm ellerine
Sarılayım bellerine
Kuşu olam dallarına
Karışayım küllerine (141/4)

Âşık Ali'nin *Vicdan Mıdır* şiiri de semaiye güzel bir örnek teşkil eder.

Gönül yelim esti gitti
Yüreğimi deşti gitti
Aşkın beni aştı gitti
Vicdan mıdır söyle gönül (189/1)

Alem alem özümdesin
 Hayallerde gözümdesin
 Dillerimde sözündesin
 Vicdan mıdır böyle gönül (189/2)

...
 Âşık Ali'm ne haldedir
 İki gözleri seldedir
 Düşürmez resmin eldedir
 Vicdan mıdır öyle gönül (189/4)

3.14.2.1.3. Destan

Âşık edebiyatında destan; savaş, deprem, salgın hastalık, kahramanlık olayları, aile ilişkileri, toplumsal yergi ya da eleştiriler, öğütler, gülünç gibi olayların anlatıldığı bir anlatım biçimidir. Destanlar tek bir olayı işlemeleri, dörtlük sayısı, ezgi ve konu yönleriyle diğer nazım türlerinden ayrılırlar. Destanların şekil özelliklerine bakıldığında genellikle hece ölçüsünün 11'li kalıbıyla yazılırlar. Ancak 8'li kalıpla yazılan destanlar da vardır. Halk şiirinin en uzun nazım şekli olan destanlarda dörtlük sayısı 4 ila 120 arasında değişir (Artun, 2019, s. 141-142).

“Uyak düzeni baba – ccca – ddda – eeea... ilk dörtlüğün uyak düzeni xaxa biçiminde de olabilir” (Dilçin, 2009, s. 315).

Toplumunu çok yakından ilgilendiren olayları anlatan destanlar birer tarihsel belge mahiyetinde olup, sosyal tarihe kaynaklık etmektedir. Hikâye etme temeline uygun olabilen destanlar zincirleme bir mantıksal düzen içinde anlatılırlar. Bir bakıma didaktik şiir niteliğinde olan destanlarda duygusal öğelere pek rastlanılmaz. Zira güzellik ve tabiat tasviri yapılan destanlarda hikâye etme vardır (Artun, 2019, s. 142).

Âşık Ali toplumda ve kendinde etki bırakan *17 Ağustos 1999 Depremi* üzerine 15 dörtlükten oluşan bir destan yazmıştır. İnsanların yaşadıkları korkuları, can/mal kaybına uğrayanların psikolojisini, devletin ve yardımseverlerin depremzedelere yardımını şiirinde akıcı bir dille resmedilmiştir.

Uğultuyla geldi anında çöktü
 Her tarafı tozla yelledi deprem
 Minare şerefe camiler yıktı
 Adana Ceyhan'ı salladı deprem

Nice tedbir alsan gider boşuna
 Kimse garışamaz halkın işine
 Haberin olmadan çöker döşüne
 Trafiği bile solladı deprem

Tepebağ'ı yaktı korlu ataşı
 Toz etti evleri savurdu daşı
 Bazı aileden can verdi beşi
 Nice yöreleri kolladı deprem

Korku topal etti kollar kırıldı
 İmdat isteyene koşup varıldı
 Sıcak ekmek çorba pilav verildi
 Traşsız yüzleri kılladı deprem

Evini bırakan dağlara kaçtı
 Kimi pencereden balkondan uçtu
 En son vuruşunda Mersin'i seçti
 Al kanı asfalta pulladı deprem

Suluca misisi aradı buldu
 Çok evi ortadan ikiye böldü
 Sarıldı yaralar acısı kaldı
 Uyuyanı bile pilledi deprem

Azan kullarla verir belayı
 Okutur kırkına günde selayı
 Duyurduk dünyaya bu acı olayı
 Kılıçlıyı bile belledi deprem

Kaldırım yolları mesken tutturdu
 Mevla'm varlığını ispat ettirdi
 Çayırda çimende yerde yattırdı
 Çadır bilmeyeni çulladı deprem

Yardımlar ulaştı çevre illerden
 TV'de haber düşmez dillerden
 Kimi hastaneye gitti kimi salardan
 Nice ocakları külledi deprem

Antakya Maraş'a dayandı ucu
 Var mıdır depremden daha da acı
 Çok yandı Kızılkış kavruldu içi
 Ağlattı gözleri selledi deprem

Demirel Başbakan gezip gördüler
 Yaralı sağlama hatır sordular
 Konutları yapma sözü verdiler
 Vaad edenleri bolladı deprem

Bakanlar valiler arar çareyi
 Hastane Kızılay sarar yarayı
 Mateme boğduğu Çukurova'yı
 Çürük yapıları elledi deprem

Dört bir yanı gezdim gözdüm elimi
Ecel deprem ile saldı ölümü
Yanan yüreklere attı yalımı
Ceyhan'da katları dalladı deprem

Âşık Ali'm yazdı bütün kullara
İbret alak dedi çevre illere
Hısım akrabalar düştü yollara
Yüz kırkı ölüme yolladı deprem (263)

3.14.2.2. Nazım Türleri

3.14.2.2.1. Güzelleme

Mehmet Yardımcı'nın *Başlangıçtan Günümüze Türk Halk Şiiri* kitabında güzelleme, "Türk halk şiirinde koşmanın güzeli öven türüne verilen ad; bir kişiyi, bir yeri veya doğa güzelliklerini övmek maksadıyla söylenen şiirlerdir. Özetle sevda ve güzellikler üzerine yazılan koşmalardır. Sevda üzerine yazıldığı için bu tür şiirlerde âşık seven olup, bir güzele bağlı kişi ve bu geleneğin odak noktasıdır" (Yardımcı, 2013, s. 277).

Âşık Ali'nin güzelleme türünde birçok şiirleri vardır. Yapılan araştırmalara göre çalışmaya dahil edilen 434 şiirinden 280 tanesi güzelleme olarak tespit edilmiştir. Âşık, sadece sevgilinin güzelliklerini övmek yerine memleketinin güzelliklerine övgüler dizmiştir.

Âşık Ali'nin *Güzelim* isimli şiirinde sevgiliyi şöyle anlatmıştır:

Ne kadar methetsem azdır sözlerin
Güneşe şevk verir güzel gözlerin
Sardı yüreğimi eda nazların
Gülüşün cihanı değer güzelim (304/2)

Âşığın *Gör Adana'da* isimli şiirinde memleketi Adana'nın güzelliklerinden övgüyle bahsetmiştir:

Merkez parkın yanı gölü içinde
Cennetin gülleri var Adana'da
Tarihtir taş köprü yolu içinde
Kavunu karpuzu gör Adana'da

Dört mevsim yaşanır ne güzel yeri
Pikniği severler yemyeşil kıyı
Eksilmez dağlardan bembeyaz karı
Meşhurdur kebabı sor Adana'da

Misafiri sever sofrası açık
 Türlü nimetleri her yere saçık
 Böbreklerin dostu haşlama içik
 Şırdanı çok seven yer Adana'da (290)

3.14.2.2.2. Taşlama

Erman Artun, taşlama türünü “Âşık edebiyatında toplumdaki haksızlıkların, yolsuzlukların, geriliklerin ve ekonomik sorunların mizahi bir dille iğneleyerek anlatıldığı koşmalar” olarak tanımlamıştır (Artun, 2019, s. 140). Taşlamanın konu yelpazesi oldukça geniştir. Bazen bir düzene bazen de şahsa yönelik taşlamalar yapılmıştır.

Kötülemek, alay etmek için söylenen taşlamalarda hiciv ve mizah unsurlara yer verilir. Âşık atışmalarında kimi zaman âşıkların mizahi bir üslupla kırıcı olmadan şakalaşmaları kimi zaman da âşıkların birbirini uyararak maksatlı taşlayıp takıldıkları görülür. Bu fonksiyonel yönüyle taşlamaların düzeltici kimliği görülmektedir (Artun, 2019, s. 140).

İncelenen 434 şiir içerisinde Âşık Ali'nin 5 tane şiiri taşlama türünde olduğu belirlenmiştir. Bu taşlamalardan bir kısmı sevgilinin bivefa oluşuna eleştiri bir kısmı da âşık karşılaşmalarında âşıkla mizahi bir hava içinde şakalaştığına rastlanılmıştır.

Âşık Ali'nin Cemil Şençalar ile söyleştiği âşık karşılaşması, taşlama türünün güzel bir örneği olarak gösterilebilir:

Âşık Ali Anbarcı

Hocam evvel altın idin
 Pullanmışa benziyorsun
 Seni kimse tanımazdı
 Bellenmişe benziyorsun

Âşık Cemil Şençalar

Ali'm öten sazım gibi
 Tellenmişe benziyorsun
 Sevda seni fazla yakmış
 Küllenmişe benziyorsun

Âşık Ali Anbarcı

Hocam sana neler olmuş
 Sararmış gül benzin solmuş
 Sahibin kıymetin bilmiş
 Çullanmışa benziyorsun

Âşık Cemil Şençalar

Manasız sözün az gibi
 Ötüyorsun sen kaz gibi
 Evde kalık dul kız gibi
 Ellenmişe benziyorsun

Âşık Ali Anbarcı

Gözlerine inmiş perde
 Uğramışsın türlü derde
 O siyah saçların nerde
 Kellenmişe benziyorsun

Âşık Cemil Şençalar

Marullanıp çalım satan
 Yan üstü ahırda yatan
 Sahibine depik atan
 Nallanmışa benziyorsun

Âşık Ali Anbarcı

Feke Bozat köyün gibi
 Çalımların dayım gibi
 Kutuplarda ayı gibi
 Kıllanmışa benziyorsun

Âşık Cemil Şençalar

Sağa sola bakmaz idin
 Hiç kümesten çıkmaz idin
 Kırk yıl ötmez idin
 Dillenmişe benziyorsun

Âşık Ali Anbarcı

Geçmen şöhretle şanıdan
 Vermen kimseye payından
 Soyun fasulye soyundan
 Yellenmişe benziyorsun

Âşık Cemil Şençalar

Gezen hayal çarşısında
 Yüzün biber turşusunda
 Karıncanın karşısında
 Fillenmişe benziyorsun

Âşık Ali Anbarcı

Yarın kaçan geden köye
Sözlerimi atma suya
Cemil hocam imamiye
Fallanmışa benziyorsun

Âşık Cemil Şençalar

Sırları verip duruyon
Her yanı görüp duruyon
Kapıda ürüp duruyon
Yallanmışa benziyorsun

Âşık Ali Anbarcı

Âşık Ali'm yârimizsin
Sazda sözde pirimizsin
Karacaoğlan serimizsin
Ballanmışa benziyorsun

Âşık Cemil Şençalar

Duyan kızmasın bizlere
Hatıra kalsın sizlere
Şençalar işledi bezlere
Güllenmişe benziyorsun (59)

Âşık Ali'nin *Zalım Kızı* isimli şiiri, sevgiliye mizah yoluyla sitem edilen, taşlama türünün bir diğer örneğidir:

Zehir zıkım sözleri var
Kurşun gibi sözleri var
Ellerinde pizleri var
Batırıyor zalım kızı

Buzu yesem ondan sıcak
Ne kol açar ne de kucak
Küfürleri sanki bıçak
Yetiriyor zalım kızı

Hep iğneler arı gibi
Yaşı doksan karı gibi
Kem konuşmak kârı gibi
Bitiriyor zalım kızı (198)

3.14.2.2.3. Ağıt

Acı bir olayın; (doğal âfetler, kaza, hastalık, gurbet, asker ve gelin uğurlama) özellikle de ölüm olayının ardından söylenen şiirlere ağıt denir. İnsanlığın ortak acısı olan ağıtlar, iki anlama gelmektedir. İlki ölüm nedeniyle belli bir kurala uyularak törenlerde yakılan, ikincisi törende yakıldıktan sonra akıllarda yaşayan türkülerdir (Boratav 1982, s. 471).

Ağıtın Türk toplumunda köklü bir geçmişi vardır. Eski Türklerin üç önemli töreni vardır. Bunlar *sığır*, *şölen* ve *yuğ*dur. İslâmiyet'ten önceki dönemlerde sevilen bir kişinin ölümünden sonra yapılan törenlere *yuğ* adı verilirken bu törenlerde terennüm edilen şiirlere de *sagu* denirdi. Saguların devamı mahiyetinde olan ağıtlarda ölümden duyulan üzüntülerle beraber ölümlerin iyilikleri de anlatılırdı.

“Ağıt yerine kimi zaman acıklı türkü, deme, bozlak, gelin ağıtı, gelin yası, ölüm acısı gibi deyimler de kullanılır” (Boratav 1982, s. 444).

Çukurova ağıt söyleme geleneğinin sürdürüldüğü birkaç illerden biridir. Erman Artun *Çukurova Ağıt Söyleme Geleneğinde Ölüm Dışı Söylenen Ağıtlar* adlı makalesinde:

“Düğün kutlamalarında, sesi duygulu, etkili diğer bir tabirle kavruk olan kişiler ağıt söylerler. Düğünlere kınacı giden âşıklar, meraklıların arzularını yerine getirmek için, saz eşliğinde yörenin bilinen ağıtlarını söylerler” şeklinde açıklamaktadır (Artun, 2008, s. 4). Bilhassa sesi güzel olan Âşık Ali Anbarcı'da bu konuda ustalaşmış güzel bir ağıt söyleyicisidir.

Yapılan incelemelerde âşığın 6 tane şiri ağıt olarak değerlendirilmiştir. Âşığın, Çağ Üniversitesi'nde öğrenci olan Özge Can Aslan'ın talihsiz ölümü üzerine yazdığı *Özge Can* isimli şiiri örnek olarak verilebilir:

Tatlı cana kıyılır mı
Özge Can'a nasıl kıydın
Kör şeytana uyulur mu
Özge Can'a nasıl kıydın (153/1)

...

Tarsus'ta fidan devrildi
Gözler Mersin'e çevrildi
Yürekler yandı kavruldu
Özge Can'a nasıl kıydın (153/3)

Mevla'm sabır versin kula
Ağlar gözler döndü sele
Özge gitti gelmez yola
Özge Can'a nasıl kıydın (153/4)

Âşık, 1992 yılında Zonguldak'ın Kozlu ilçesindeki maden ocağında meydana gelen zincirleme grizi patlamasında ölenler için yazdığı *Grizi: Karadeniz Maden Ocağı* isimli şiiri türün güzel örneklerindedir.

Grizi patladı söndü ocaklar
Ateşler dumanı kara veriyor
Her yanım tutuştu yandı bacaklar
TRT haberi yare veriyor (293/1)

Ateşler içinde yanıyor özüm
Bağırdım her yana duyulmaz sözüm
Teneffüs ettikçe artıyor sızım
Kömürler cesedim sıra veriyor (293/2)

Âşık Ali, Şırnak'ta şehit olan Adanalı Ahmet'in ölümünün ardından acılı anasının dili ile yazdığı *Ahmet'e Ağıt* isimli şiiri aşağıdaki gibidir.

Çavuşmuş bizim Ahmet
Gardaşları görün hele
Al kan olmuş yeşil yelek
Bacıları soyun hele (18/1)

Yavrum ölün getirdiler
Acı haber yetirdiler
Ulu orta yatırdılar
Kız halini sorun hele (18/2)

3.14.2.2.4. Koçaklama

Türk halk şiirinde koşmanın kahramanlık, yiğitlik ve savaş konularında söylenen türüne *koçaklama* denir. Destansı unsurlar en çok koçaklamalarda görülür. Yiğitlik övülür ve savaşlarda gösterilen yiğitlikler dile getirilir. Zengin imgeli şiirler olan koçaklamalarda coşkunun bir üslup kullanılmaktadır (Artun, 2019, s. 139).

Âşık Ali, toplumun mili ve manevi duygularının ayakta tutmak, duygu ve düşüncede birlik içinde olmak amacıyla koçaklama türünde şiirler kaleme almıştır. Türk tarihinin geçmişi ve yapısı nedeniyle bu türe ayrı bir değer verdiği görülmüştür.

Âşık Ali'nin koçaklama türündeki *Uyar Milletim* isimli şiiri bu türe örnek olarak verilebilir:

Türklüğün şanını her zaman korur
 Vatanın uğruna canını verir
 Bayrağı başında göklerde durur
 İnsan haklarına uyar milletim (407/2)

Yıldırılmaz kimse kavgadan harpten
 Askeriz hepimiz batıdan garptan
 Bir vücut oluruz yürürüz hepten
 İnsan haklarına uyar milletim (407/3)

...

Bir Türk oğlu Türk'tür bu Âşık Ali
 Her zaman askerdir cepheye yolu
 Düşmana ibrettir Antep'in hali
 İnsan haklarına uyar milletim (407/5)

Âşığın koçamlama türündeki *Atam Türk, Ben de Türküm* isimli şiiri örnek

verilmiştir:

Çanakkale, Konya, Urfa, Mardin'i
 Sulamış toprağı şehidin kanı
 Ayrımın gayrımın faydasız yönü
 Atam Türk ben de Türk'üm tarihlere sor (220/2)

...

Âşık Ali'm Dumlupınar, Sakarya
 Fedadır vatana bu canım var ya
 Mehmetçik özümdür, dünyaya sor ya
 Atam Türk ben de Türk'üm tarihlere sor (220/6)

3.14.2.2.5. Öğütleme

Âşık edebiyatındaki didaktik (öğretici) şiirlere *nasihat* aldı verilir. Bir şeyi öğretmek, bir düşünceyi tanıtmak, ders vermek ve doğruyu göstermek amacıyla söylenen koşmalardır. Âşık emir kipi kullanarak şiirini oluşturur. Bu tür şiirlerde önceden oluşabilecek olumsuzlukları göstermek maksatlı *uyarma, deneyim aktarma* isteği vardır. Âşıklarda öğretici olmak yaygın bir niteliktir. Özellikle ahlak ve din konusunda insanlara öğütler vererek onları doğruya yönlendirme vardır (Artun, 2019, s. 140). Bu şekilde tanımlanan nasihatnâme türüne Âşık Ali'nin şiirlerinde görmek mümkündür.

Âşık Ali'nin şiir varlığında *öğütleme* nazım türünü 11 kez kullandığı tespit edilmiştir. Âşık Ali'nin şiirlerinde yer alan öğütleme örneklerinden bazıları aşağıda verilmiştir:

Gara dondan esbab olmaz
 Sakın giyme gara gözlüm
 Ruh bedende sabit kalmaz
 Döşün dövme gara gözlüm (20/1)

Ölüm ahiret yoludur
 Beden toprağın malıdır
 Ben ölmem diyen delidir
 Yalan uyma gara gözlüm (20/2)

Âşık, *Şişmanlara Nasihat* isimli şiirinde şakacı bir üslupla şişmanlara nasihatta bulunmuştur:

Âşık Ali'm yeter yeme
 Obezite oldum deme
 Azrail'e fırsat verme
 Suç benim mi Bekir emmi
 Yesin seni tekir emmi (179/5)

3.14.2.2.6. Şairname

Şükrü Elçin *Halk Edebiyatı Araştırmaları* adlı eserinde şairnâmeleri şu şekilde tanımlar:

“Hece ölçüsü ile söylenip yazılan, şairlerin çağdaşları ile kendilerinden önce yaşamış sanatkârların adlarına, sanatlarına, devirlerine, memleketlerine, bağlı buldukları tarikat, zümre, sınıflara dair bilgilerle süslenmiş, genelde halk şairlerinin biyografilerine ışık tutacak bilgileri içeren manzumelerdir” (Elçin, 2004, s. 8).

Âşık Ali'nin tespit edilen 15 dördlükten oluşan bir şairnâmesi vardır. *İz Bırakan Âşıklar* isimli şairnâmede âşık birçok Adanalı âşığı anarak onların özellikleri hakkında bilgi vermiş ve onlardan övgü dolu sözlerle bahsetmiştir.

Karacaoğlan Dadaloğlu
 Âşıklığa ibret yolu
 Sözlerinde cevher dolu
 Çukurova dost kapısı

Nice ozan kara yerde
 Niceleri düştü derde
 Kul Mustafa'm hani nerde
 Çukurova dost kapısı

Şair Osman Fidani mi
 Tasavvufçu'ydu İlhami
 Güzel Anşacı İmami
 Çukurova dost kapısı

Muammaydı Deli Hazım
 Saltan'ı söyler sözüm
 Şen Çalar çok çaldı sazım
 Çukurova dost kapısı

Çağlayanlar bir hal idi
 Abdulcabbar bal dil idi
 Hacı Kurt gonca gül idi
 Çukurova dost kapısı

Haydar Aslan dede öldü
 Kara Kılçık derde daldı
 Feymani ortada kaldı
 Çukurova dost kapısı

Destancı Vahap Kocaman
 Gül Ahmet'le etti harman
 İmami'yi aldı ferman
 Çukurova dost kapısı

Âşık Ali'm geçmez sizden
 Âşıklara moral sazdan
 Şihlioğlu oldu gözden
 Çukurova dost kapısı (114)

3.14.2.2.7. Şikayetlenme

“Bir şeyden bir olaydan ya da bir kişiden duyulan rahatsızlıktan dolayı karşılaşılan negatif durum, yakınma ve sitemde bulunma durumunu konu edinen şiir türüne şikayetlenme denir” (Boyras, 2010, s. 143).

Âşık Ali'nin şiirlerinde şikayetleme nazım türüne rastlanılmıştır. *Âşığın Dünya Dar Deyil mi?* isimli şiiri şikayetlenme türüne örnek olarak aşağıda verilmiştir.

Nasıl yaptın bunu bana
 Gönül kırmak ar deyil mi
 Can istedin verdim sana
 Ayrı kalmak zor deyil mi

Dönüp bakmadım ellere
 Destan ettin hep dillere
 Baktırdın uzak yollara
 Seni seven yar deyil mi

Mutlu günler hep kaçıyor
 Umutlarım boş geçiyor
 Dilin bana dert saçıyor
 Aşkım sana sır deyil mi

Âşık Ali'm ekilmeden
Gönlüm senden sökülmeden
Arzularım yıkılmadan
Dünya bize dar deyil mi (74)

3.14.2.2.8. Alkışlama

Alkışlama; Türkçe Sözlük'te “Bir şeyin beğenildiğini, onaylandığını anlatmak için el çırpma, alkışlama, kargış karşıtı” şeklinde tanımlanmıştır (Türkçe Sözlük, 2005, s. 76). Erman Artun'a göre “Âşık edebiyatında karşıdaki kişinin, bir güzelin, bir nesnenin ya da kurumun iyiliğini istemek maksatlı söylediği koşmalardır” şeklinde açıklanmıştır (Artun, 2019, s. 141).

Âşık Ali de çok beğendiği bir güzele övgülerini ve iyi dileklerini *Kırım Kızı* şiiriyle şöyle dile getirmiştir:

Kara kovan balı gibi
Ne güzelsin Kırım kızı
Lale sümbül gülü gibi
Ne güzelsin Kırım kızı

Yeşil fidan usul boyun
Asıl Türkmen belli soyun
Ceyhan Çakaldere köyün
Ne güzelsin Kırım kızı

Güzelliğin değer cana
Övünsün doğuran ana
Asaletin temiz kana
Ne güzelsin Kırım kızı

Âşık Ali'm haktır özün
Ceylan gibi güzel gözün
Ay güneşe benzer yüzün
Ne güzelsin Kırım kızı (125)

3.14.2.2.9. Kargışlama

Kargış; Türkçe Sözlük'te “Kargıma işi veya bu maksatla söylenen sözler, lanet, telin, beddua, ilenç, alkış karşıtı” olarak tanımlanmıştır (Türkçe Sözlük, 2005, s. 1086). Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi'nde, “Beddua, ilenç, lanetleme ve küfretme” anlamına gelmektedir (Türkmen, 1982, s. 196-197).

Âşık Ali'nin *Ölün Gelsin* şiiri kargışlama türüne örnek olarak gösterilebilir.

Gelin oldun gittin ele

Gözlerimi verdin sele
Nasıl diyem güle güle
Ak duvağın kanlar olsun
Tez günlerde ölün gelsin (151/1)

Daha almam pişman olsan
Yalvar yakar geri gelsen
Yüz bin kere haber salsan
Mutlu günün zehir olsun
Tabuduna akrep dolsun (151/3)

Âşığın *İntizar* isimli şiiri kargışlama türünün güzel örneği olarak gösterilebilir:

Hani o son sözün nerde
Düşesin ey olmaz derde
Kısa ömrün kalsın darda
Muradın özünde kalsın (113/2)

3.14.3. Şiirlerinde Dil Özellikleri

3.14.3.1. Türkçesi

Âşıklar içinde yaşadığı kültürün dilini iyi bildikleri için şiirlerini açık, anlaşılır bir Türkçe ile yazarlar. Böylelikle halkın anlayabileceği bir dilde eserler verip, dilin dinamizmini de korumayı sağlarlar. Sözlü geleceğin taşıyıcısı olan âşıklar, halkın dilinde yaşayan atasözü ve deyimleri kullanarak halk kültürünün gelecek kuşaklara aktarılmasında kültür taşıyıcıları olarak katkıda bulunurlar.

Âşık Ali, dil açısından değerlendirildiğinde Türkçeyi nakış nakış işleyip en güzel şekliyle kullandığı hemen göze çarpmaktadır. Şiirlerinde Adana ağırlıklı olarak kullanılan mahalli kelimelere, atasözü ve deyimlere yer verir. Öte yandan âşığın şiirlerinde halkın diline yerleşmiş Arapça – Farsça kelime ve tamlamalar kullandığı görülmektedir. Yer yer argo sözleri şiirlerinde az da olsa kullanmanın yanı sıra günümüzde kullanılan modern kelimelere de şiirlerinde yer verir.

Âşık Ali'nin dili herkesin anlayabileceği bir sadeliktir. Yunus Emre'nin, Karacaoğlan'ın ve Dadaloğlu'nun şiirlerinde görülen berrak, içtenlik ve samimi üslup Âşık Ali'nin şiirlerinde de rastlamak mümkündür. Aşağıda bölümler halinde âşığın şiirleri dil özellikleri açısından değerlendirilmeye tabi tutulacaktır.

3.14.3.2. Ağız Özellikleri

Bir dil bilim terimi olan ağız, aynı şive içinde söyleyiş ve ses farklılıklarına dayanan daha küçük yerleşim bölgelerine özgü olan konuşma biçimidir. Ağızlar dil bilgisi ve kelime farklılığı göstermez, yazı dili aynıdır. Ancak söz konusu olan farklılık şekilsel değil, bazı seslerin değişimi şeklinde söylenmesidir. Türkiye Türkçesinde, Anadolu'nun çeşitli yörelerinde görülen konuşma biçimleri ağız olarak değerlendirilebilir. Rumeli ağızı, Karadeniz ağızı, Ege ağızı, Adana ağızı, Kars ağızı vb.

Bilindiği üzere, âşıklar doğup büyüdüğü yörenin ağız özelliklerini şiirlerinde yansıtırlar. Âşık Ali'nin de pek çok şiirinde ağız özelliklerine bağlı kalınmış ve Adana ağızına özgü yazılmış pek çok şiiri kendini ele vermektedir. Âşığın ağız özellikleri taşıyan kelimeler halkın günlük hayatta kullandığı ve anlamı herkes tarafından bilinen kelimelerdir. Adana ağızıyla yazdığı şiirlerine örnek olarak aşağıdaki mısralar verilebilir:

- *Kele dezze kele dezze* (124/1:1)
- *Saçın gara gaşın gara* (124/3:1)
- *Çılbak gezer üşümezdi* (55/2:1)
- *Çor çocukla çıksam yola* (51/6:1)
- *Gaç Gavur dağlarına da gaç emmioğlu* (282/1:4)
- *Yalan dünya seni neyler, niderim* (216/2:2)
- *Gızlarıma gıran girsen* (201/4:3)
- *Oğlum içinin eyisi* (201/4:4)
- *Taşıdığın beli öpem* (23/1:1)
- *Un eleyip hamur gatar* (186/1:1)
- *Gam gasavet komaz sazının teli* (404/3:1)
- *Avrat dedi al da kurtul* (51/9:1)
- *Döşşekler serilir, yataklar yapılır* (429/4:1)
- *Uyan Omar emmi uyan* (149/1:4)
- *Onlarda bu şekil görsünler deyi* (218/5:4)
- *Âşık Ali'm hayran her zaman gine* (401/4:3)
- *Neylesin kaderi böyle yazılmış* (329/1:4)
- *Tekersiz trene bindi biniyom* (314/3:4)
- *Kaçam dedim nereye kaçam* (199/4:2)
- *Ellerin elime uzatsa n'olur* (366/1:4)
- *Daşı sevsem dost olurdu* (190/3:2)
- *Tartamaz aşkımı bin dene kantar* (361/4:3)

- Arz eyledim sana *gız* anla harım (399/3:2)
- Âşık Ali'm n'etsin böyle samanı (386/4:1)
- Yoluna *gurban* olduğum (134/1:2)
- Engel oldu *gardaşları* (81/1:3)
- Türkün Türk'ten başka dostu *yohtur* (405/1:1)
- *Fedik* kaynatırdı anam *darıyı* (430/3:3)
- *Düğür* salsam Medine'ye (197/3:2)
- *Datlı* dillerine hep Allah dedir (292/4: 2)
- *Nedim* yaşım kırka geldi (109/1:2)

Yukarıdaki verilen örneklerden de anlaşılacağı üzere bazı şiirlerde ağız özellikleri görülür. Bu söyleyişlerde ünlü düşmesi, ünlü türemesi, ünsüz yer değiştirmesi vb. gibi ses olayları göze çarpar. Bu ses değişiklikleri şu şekilde açıklanabilir:

Ellerin elime uzatsa *n'olur*

Sevenler sevdiyin her yerde bulur (366/1)

Yukarıdaki dizelerde *ne olur* sözcüklerinin birleştirilmesiyle *e* ünlüsü düşmüştür. Bu ses olayını pek çok âşık şiirlerinde uygular. Bunun sebebi hecenin vezninin tamamlanması için âşıklar hece düşmesine göz yumar. Örnek olarak *ne etsin* , *ne olur* , *ne edeyim* kullanım biçimleri Âşık Ali'nin şiirlerinde *n'etsin*, *n'olur*, “*n'edim* şeklinde görülür.

Âşığın şiirlerinde bazen ünsüzlerin yer değiştirildiği de görülür. Adana ağız özelliklerinden kaynaklanan bu ses olayında *t* ünsüzü yerine *d* ünsüzünün, *k* ünsüzünün yerine *ğ* ünsüzünün, *k* ünsüzünün yerine *h* ünsüzünün kullanıldığı görülür:

- t - > - d - : *Daşı* sevsem dost olurdu (190/3:2)

- k - > - g - : Saçın *gara* *gaşın* *gara* (124/3:1)

-ğ - > - k - : Yarın aşkı ile gönlünü *eğler* (339/4:2)

Adana ağzının bir başka özelliği sözcük içi ve sonunda /k/ > /h/ değişikliğinin görülmesidir.

-k- > -h- : Türk'ün Türk'ten başka dostu *yohtur* (405/1:1)

Âşık Ali'nin şiirlerinde ünlü harflerde de ağız özelliklerinden meydana gelen değişimlere rastlanabilir. Aşağıdaki örneklerde görüleceği üzere *iyi* kelimesi *eyi* şeklinde, *deve* kelimesi *dive* şeklinde kullanılmıştır.

-e- > -i- : Yiğidin *eyisi* Türkmen'den olur (417/1:4)

-i- > -e- : Yıkarlar çadırı yüklerler *diveyi* (289/6:1)

Yukarıda verilen Adana ağız özellikleri örneklerini çoğaltmak mümkündür.

3.14.3.3. Mahalli Kelimeler

“Mahallî: Yöresel” (TDK, 2005). Bir yöreye ait olan ve o yörede yaşayan insanların kullandığı kelimelere mahalli kelimeler denir. Ağızlarda bazı sesler, değişik şekilde söylenirken, mahalli kelimeler de ağızlardan bu yönüyle ayrılırlar.

Bağlı bulunduğu yörenin aynası niteliğinde olan mahalli kelimelere Âşık Ali, şiirlerinde bolca yer vermiştir. Kullandığı mahalli kelimeler bugün Adana halkının konuştuğu kelimelerdir. Halktan biri olan âşığın şiirlerinden mahalli kelimelere örnek verecek olursak:

- Gel *barışak* bayram olsun
Eller bizden ibret alsın (88/3: 1,2)
- Umut yollarından *varak* sınıra
Aşkın sefasını koyma yarına (385/4: 1,2)
- Düğün olur *gelininen kızınan*
Yaylacılar yükseklere çıktı mı? (208/2: 3,4)
- *Yılgin* oldu Âşık Ali'm
Meğer diken tutmuş dilim (191/4: 1,2)
- Ananın dilleri *balınan* şeker
Bütün cefaları analar çeker (209/3: 1,2)
- Çuha şalvar, *cepkeninden* bilinir
Koyuna kuzumuz yörük der bizim (370/3: 3,4)
- Giden günü *getiremen*
Sırta akıl *yetiremen* (174/3: 1,2)
- Seni *seviyom* sövsende kırılmam
Niye aramadın çok üzdün beni (240/1: 3,4)

- Âşık Ali'm yıkar seni
Çıngı çıngı yakar seni (52/6: 1, 2)
- *Kirmen* elde kuzu güder
Çok nazlıdır cilve eder (119/4: 1,2)
- Dayın *palaz* dutmuş sana saklıyor
Bibin saçlarını yoluyor yavrum (424/4: 3,4)
- Peynirli sıkmaya ilaç diyorlar
Murtçular diyarı Karaisalı (335, 1: 3,4)
- *Istar* dokur kilimleri nakışlı
Keklik gibi seker ceylan bakışlı (227/5: 1,2)
- Tatlı dili şeker kaymak ballanır
Senirin eşinde bir yörük kızı (387/3: 3,4)

3.14.3.4. Kullandığı Yabancı Kökenli Kelimeler

Âşık Ali'nin şiirleri incelendiğinde mahalli kelimelerin yanında yabancı kökenli kelimeleri de görmek mümkündür. Ancak kullandığı bu kelimelerin çoğu halkın bildiği, Türkçeleşmiş olarak kabul edilen kelimelerdir. Âşığın şiirlerinde az da olsa Arapça ve Farsça tamlamalar yer alır. Bunun yanında batı dillerinden Türkçeye girmiş bazı kelimeler Âşık Ali'nin şiirlerinde karşımıza çıkar. Âşık Ali'nin kullandığı yabancı kökenli kelimelerden bazıları şöyledir:

- Dededen toruna sunmak *zilleti* (arp.) (414/1: 3)
- *Felekle* küskünüm senin yüzünden (arp.) (273/3: 1)
- *Mızrabı* sazıma deyiemedim (arp.) (272/4:4)
- *İtibar* olmuyor ozan sözüne (arp.) (312/5:2)
- Şu dertli *sinemde* sevgin kalmıyor (fars.) (410/4:3)
- *Vakıf* ettim sana bütün serimi (arp.) (269/4:3)
- *Enflasyon* bayrak açtı (200/3:2)
- *Arzu hal* ediyor sazlı âşıklar (252/10: 2)
- Hatırı yücedir *şah-ı merdanın* (317/2:1)
- Bir *namert* sevdası dedirdi vahı (319/5:2)
- *Müşrikler* üzüldü seyire çıktı (226/2:2)
- Varır *menzile* doğru (10/1:2)

- Nazar eden olsun *helak* (140/5:2)
- *Umman-ı deryaya* daldıran gelsin (333/4:4)
- *Hayale hüsrana* daldım (120/4:2)
- *Zalimin zulmüne* nefret güdülür (274/2:3)
- Düş etti Ali’ mi *kader* eline (408/4:1)
- *Şükreden hikmeti* katında bulur (306/4:2)
- *İblise* kaptırma sakın kolunu (207/3:2)
- *Gül cemali* benzer aya (56/1:3)
- *Enkaz* etti bu ayrılık (77/4:4)
- *Konturum* bitti artık (2/1:1)
- Nolur *alo* dese idin (147/1:4)
- *Misk-i anber* kokar o beyaz tende (294/1:3)
- Yolumuz *ehl-i beyitin* yolundan (321/2:1)
- *Viraj* oldu doğru yolum (148/3:2)
- *Viran* olmuş harabeyim (176/5:2)
- O yar bana *bühtan* attı (63/1:3)
- *Rüşvetçiler* olur paşa (75/4:1)
- *İlim* ile *irfan* korur (128/3:1)
- *Sermayemdi* sesim benim (168/1:1)
- *Kamera* ustası Mesut Eray’ dır (378/4:4)
- Al gönlümün *efkarımı* (46/1:1)
- *Feryad-ı figanla* dağa küserdin (259/1:2)
- Hakk’a iman etmiş *Ehl-i Müslim* ’iz (225/2:3)
- *Muhabbet erbab-ı* elden anlamaz (212/3:4)
- *Derbeder* eyledin beni (129/3:2)
- *Gam gasavet* gönüllere sarılmış (412/4:2)
- *Milenyuma* bile girdik (160/1:1)

Yukarıda verilen örnekler Âşık Ali’nin geniş kelime yelpazesine sahip olduğunu gösterir. Âşığın incelenen şiirlerinin yanı sıra: gönül, vuslat, pir, âlem, kelâm, esrar, ahvâl, muteber, dest, muhabbet, gülistan, selâm, zikir, Hakk, âlâ, gazel, meclis, mesaj, kamil, cahil, mazi, Mecnun, gevher, arif, sabr, Ab-ı revan, l’âl... vb. kelimeleri de

kullandığı tespit edilmiştir. Bu kelimelerin çoğu dilimize yerleştiği için artık Türkçeleşmiş kelimelerdir.

3.14.4. Şiirlerinde Kullandığı Atasözü, Deyimler ve Veciz Sözler

Kültürel mirasın geçmişten günümüze iletilmesinde önemli fonksiyonu olan atasözü ve deyimlere âşıklar şiirlerinde sıkça yer verirler. Bunun sebebi anlatmak istediklerini daha kolay ifade etmek ve söyleyişte akıcılık sağlamak istemeleridir. Günümüz âşıkları da bu geleneği yaşatarak âşık edebiyatının bu zenginliğinin korunmasını sağlarlar.

Âşıkların özlü sözlere yer vermeleri Türkçenin söz varlığının zenginleşmesi için katkı sağlayacaktır. Böylelikle hem unutulmaları engellenecek hem de yeniden kullanım bulma imkânı tanınacaktır.

Âşık Ali, şiirlerinde atasözü, deyim ve özdeyişlere sıkça yer vermiştir. Bu sözlerle şiirlerinde Türkçenin ifade imkânlarından yararlanıp, kelimelerle oynayarak anlatmak istediklerini daha etkili bir şekilde anlatmıştır. Bu çalışmada, Âşık Ali'nin şiirlerinde yer alan atasözlerini, deyimleri ve veciz sözler tespit edilecektir.

3.14.4.1. Atasözleri

Anonim halk edebiyatının ürünleri olan atasözleri kısa, kesin ve açık bir anlatıma sahiptir. Olabildiğince yalın bir anlatıma sahip olan atasözleri, bazen edebî sanatları bünyesinde barındırır. Ömer Asım Aksoy, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*'nde "Atalarımızın, uzun denemelere dayanan yargılarını genel kural, bilgece düşünce ya da öğüt olarak düsturlaştıran ve kalıplaşmış biçimleri bulunan kamuca benimsenmiş özsözlerdir" (Aksoy, 1991, s. 37) şeklinde tarif eder.

Türk atasözleri için de önemli bir kaynak olan atasözlerinin ilk örnekleri Orhun Abidelerinde, ardından Divân-ı Lügati't Türk'te ve Dede Korkut Hikâyelerinde görülmüştür. Orhun Abidelerinde, "Türk budun tokurkak sen. Açık tosık ömez sen. Bir todsar açlık ömez sen. Bir kişi yangılsar oğuşı budunu bişükinge tegi kıdmaz ermiş" (Ergin, 2015, s. 36) şeklindeki cümleler atasözlerine yer verildiğinin göstergesidir.

Âşığın şiirleri incelendiğinde görüşlerini, ifadesini daha etkili kılmak için atasözlerine yer verdiği görülür. Tespit edilen atasözlerinden bazıları şunlardır:

- Büyük balık küçük balığı yutar
(*Büyük balık küçük balığı yutar.*) (396/2:3)
- Ateş düştü yeri yakar
(*Ateş düştüğü yeri yakar.*) (161/1/1)
- Az sabırda çok keramet var imiş
(*Az sabırda çok keramet varmış.*) (221/1:1)
- Yanan yürek söndürmez
(*Ateş alev ile söndürülmez.*) (161/2:1)
- Güzele bakması sevaptır, derler.
(*Güzele bakması sevaptır.*) (305/1:1)
- Tatlı dildir yılanı hükmeden
(*Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.*) (221/2:1)
- Havlamayan iti kimse yallamaz
(*Havlayan iti kimse ısırılmaz*) (221/3:2)
- Balık baştan kokar imiş emmiler
(*Balık baştan kokar.*) (239/1:2)
- Bin ayıbı örter bir arşın keten
(*Bir dirhem et bin ayıp örter.*) (221/2:2)
- Tok acın halini bir kez sormuyor
(*Tok acın halinden anlamaz.*) (265/3:1)
- Doğru söyleyeni seven kalmadı
(*Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.*) (265/1:2)
- Yüz bulan yüz­süzler astar da ister
(*Yüz versen yüz­süz astarını da ister.*) (388/3:2)

3.14.4.2. Deyimler

Halkın kendi ürünü olan deyimler, atasözleri gibi genel bir kural niteliği taşımaz. Ömer Asım Aksoy, “Çekici bir anlatım özelliği olan ve çoğunlukla gerçek anlamlarından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük toplulukları” (Aksoy, 1991, s. 52), Zeynep Korkmaz ise “Gerçek anlamından farklı bir anlam taşıyan ve çekici bir anlatım özelliğine sahip olan kelime öbeği” (Korkmaz, 1992, s. 43) şeklinde tanımlar.

Türk dili deyimler yönünden zengin bir dildir. Kısa ve özlü anlatım araçları olan deyimler dilde anlatımı daha güçlü kılmak için kullanılır. Âşık Ali de deyimleri sık sık

kullanarak duygu ve düşüncelerini daha etkili bir şekilde dile getirip, anlatım gücünü artırır. Aynı zamanda bağlı bulunduğu yörenin deyimlerine de şiirlerinde yer verildiği görülür. Aşığın şiirlerinde tespit edilen deyimlerden bazıları şunlardır:

- Kara gözlüm *karaları geydirme* (415/1:1)
- Sevdim seni sana *gönül bağladım* (406/2:2)
- Sendin benim *boynum büken* (99/2:3)
- Zalim yüreğinden *medet ummuştum* (389/4:3)
- Bir kızın aşkına *yandım, tutuştum* (246/3:1)
- Çok *ah* çekti deli gönül (97/1:1)
- Bir yırtık resmimle *gönül eylerdin* (284/4:3)
- *Muhtaç* ettin beni bir tatlı söze (332/4:2)
- *Ak ile karayı seçer*din hemen (259/2:2)
- *Ayrılık lekesi* sürdün alınma (284/1:2)
- *Kan ağladı* yandı özüm (173/3:1)
- *Yılan gibi* saktun beni (165/4:2)
- *Tuz ektirme* yarama (5/4:2)
- Kara *sevda* çekenler (6/3:3)
- *Ayrı düştüm* ellerimden (16/2:3)
- *Yüreğime ateş* düştü (191/1:2)
- Ömür boyu *çektim cefa* (191/2:2)
- *Gam gasavet* çekti canım (191/3:2)
- Karşılık verirsen *gözünü* oysun (341/3:3)
- Dağ bayır dinlemez *şevk* verin yöne (423/3:4)
- *Kurda kuşa yem* eylersin ölümü (231/3:2)
- *Önünde el pençe* divana dursan (212/2:3)
- *Hatırı gönülü* bilmeyen yare (212/1:1)

Yukarıda incelenen şiirlerin yanı sıra: kulak vermek, ümidi kesmek, zevk sürmek, boyun eğmemek, bahtı karalı olmak, el açmak, feleği şaşmak, gönül eylemek içi yanmak, karalar bağlamak, kül eylemek, murada ermek, umut bağlamak, yanıp kavrulmak, yanıp tutuşmak, yol eylemek, aşka gelmek, iz sürmek, canından geçmek, ümit kesmek, hesap vermek, beli bükülmek, arayayı açmak, ciğeri yanmak, yan çizmek,

kaderine küsmek, kurban olmak, sürme çekmek, aklını yitirmek, belasını bulmak... vb. deyimlerle şiiirlerinde kullandığı örnekleri çoğaltmak mümkündür.

3.14.4.3. Başkalarına Ait Veciz Sözlür

Bir duygu, düşünce ya da ilkeyi kısa ve özlü biçimde anlatan, bilgece sözlere veciz sözlür denir. Vecizelerin atasözlerinden farkı, söyleyeninin ya da kim tarafından yazıldığıının bilinmesidir. Vecizeler de atasözleri gibi toplum tarihinin derinliklerinde yaşanan olaylardan, gözlemlerden ve tecrübelerden çıkarılan sonuçlara dayanır. Âşık Ali'nin şiiirlerinde önemli kişilerin vecizelerini görmek mümkündür.

Mehmet Akif Ersoy'un, "Allah'a güven, sa'ye sarıl, hikmete râm ol." vecizesine Âşık Ali şiiirinde şu şekilde yer verir:

- Hiçbir akıl ermez Mevla işine
Sarıl gardaş sarıl günün beşine
Döndürür dağları köşe taşına
Ol derse nimeti bize çevirir. (371/5)

Âşık Ali, hoşgörünün, barışın, insan-ı kamil olmanın sembolü olan Mevlâna'nın, "Ya olduğun gibi görün ya görüldüğün gibi ol." vecizesini şiiirinde şöyle kullanır:

- Hakk'a hakikate bağla özünü
İki yüzlü olma be insanoğlu
Doğru konuş doğru söyle sözünü
İki yüzlü olma be insanoğlu (323/1)

Âşık Ali, Atatürk ve cumhuriyet konulu şiiirlerinde, Atatürk'e ait özdeyişlere yer verir:

- Akdeniz Anadolu bağrımızdır
"Yurtta sulh, cihanda sulh" çağrımızdır (220/3: 1,2)
- Atam "Çanakkale Geçilmez" demiş
Canımız fedadır vatan uğruna (253/1: 1,2)

3.14.4.4. Âşık Ali'ye Ait Özdeyişler

Âşık Ali'nin kendisine ait olan atasözü değerindeki veciz sözleri vardır. Âşık Ali, anlattığı düşünceleri daha etkin hale getirmek ve kalıcılığını bu şekilde sağlayabilmek için özlü sözler söylemek gerektiğine inanır. Âşığın şiir defterinde kaleme aldığı duygularını, düşüncelerini, kısa ve özlü bir şekilde anlattığı sözlerine rastlanır:

- Sırrını suya yaz, kimse okumasın
- En güzel av kaplunba, ne kaçar ne de uçar.
- En değerli misafir “ihtiyarlık” onu çok iyi ağırlamak gerek.
- Seveda dillendirir; yağmur güllendirir.
- Kuru kovan neye yarar; arı olsa ballandırır.
- Sevene görmek yeter; deliye vurmak yeter.
- Ele sorma iyilikte sende kötülükte sende.
- Barış huzur verir; güzel cümle insan korur.
- Yoksul para arar; aç olan ekmek arar.
- Hayata küsen ölüme teslim olur
- İnsan yemyeşil bağ gibidir. Bazı hazan olur bazı tozan.
- Kuru sevgi tuzsuz aş gibidir. Sevgi öze inmeli.
- Kendini anlamayan eli anlamaz. Dinlemesini bilmeyen eli dinler mi?
- Eli iş bilmeyenin dili eş bulamaz.
- Banker olanın cebi büyük olur.
- Saza değer vermeyen sözden anlamaz

3.14.5. Anlatım Biçimleri

Âşık Ali, şiirlerini oluştururken bazı anlatım biçimlerinden yararlanmıştı. Âşık, anlatım biçimlerinden en çok “nasihat yoluyla anlatım”, “soru sorma yoluyla anlatım”, “tasvir yoluyla anlatım”, “hikâye (tahkiye) etme yoluyla anlatım”, “doğrudan anlatım” ve “tekrir yoluyla anlatım” şekillerini kullanmıştır.

3.14.5.1. Nasihat Yoluyla Anlatım

Erman Artun nasihatı “Âşık tarzı şiirde bir şeyi öğretmek, bir düşünceleri tanıtır yaymak için yazılan didaktik şiirler” olarak tanımlar (Artun, 2019, s. 187).

Yaşadıkları toplumun sözcüleri olan âşıklar, dini ve toplumsal konularda öğüt verme, insanları doğruya yönlendirebilmeyi kendilerine bir hedef olarak belirlerler. Gerekliğinde ince bir taşlama ve eleştiride bulunarak emir kipini kullanırlar. Yeri geldiğinde de toplumsal olaylara göndermede bulunarak halkı milli beraberliğe, Allah sevgisine, barışa ve kardeşliğe davet ederler.

Âşık Ali de âşıkların yol gösterici misyonunu kullanarak toplumu biçimlendirme, insanları dinî, ahlakî ve toplumsal konularda uyarma, doğruya ve güzele ulaştırmada kılavuz olmuştur. Bu şekilde toplumdaki aksaklıkları gidermeyi amaçlamıştır.

Âşık Ali'nin şiirlerinde tespit edilen nasihat yoluyla anlatım biçiminden bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

Örnek 1:

Hayırlı ol da hayırlar eyle
Kuran'ın emriyle yolunu belle
Hakk'ı öğren hak kelamı söyle
Kâmil ol da iyi kelam öğren (327/2)

Örnek 2:

Söz sahibi olun her dem
Sakın şerre uymayın kem
Merak edip çekmeyin gam
Haram günah el atmayın (85/4)

Örnek 3:

Akıl ermez düzenine
Bu alemin sonu böyle
Rağbet eyle ezanına
Bu dünyanın sonu böyle (17/1)

Örnek 4:

Hayali düşünde ayır da kanma
Olur olmaz söze aldanıp kanma
Verdiyin sözlerden geriye dönme
Senin de hatırın serilir bir gün (416/3)

Örnek 5:

Yavrum dedi açtı kucak
Üşütmedi yaktı ocak
Sakın demen ne olacak
Bilin ana kıymetini (139/3)

3.14.5.2. Soru Sorma Yoluyla Anlatım

Âşık Ali'nin şiirlerinde kullandığı anlatım biçimlerinden biri de soru yoluyla anlatım tekniğidir. Bu teknikle anlatımı güçlendirmek ve aktarılmak istenilen duygu ve düşünceler soru yoluyla ifade edilir. Bu doğrultuda okuyucunun düşünmesi sağlanır. Söz sanatı olan *istifham* sanatının bu yolla çıktığı görülür. İstifham sanatının temel tekniği soru sormak olup, duyguları daha canlı ve dikkat çekici noktaya taşır. Buradan hareketle istifham sanatının olduğu yerlerde soru sorma yoluyla anlatım mevcut denilebilir.

Âşık Ali'nin şiirlerinde kullanılan soru sorma yoluyla anlatım tekniğine örnekler aşağıda verilmiştir:

Örnek 1:

Seni üzenlerin dili tutulsun
Ateşlerde ocaklarda yakılsın
Yüreyine ince sızı çakılsın
Kurbanım gözüne kimler ağlattı (342/3)

Örnek 2:

Malatya'nın ışığısın
Türkülerin beşiğisin
Mutluluğun âşığısın
Sordum elin nere senin (30/3)

Örnek 3:

Âşık Ali'm yazdı bende söyleyim
Bir mektup gönder de gönlüm eyleyim
Elin deydi diye öpüp yalayım
Gurbet ellerine han mı yaptırdın? (310/5)

Örnek 4:

Umutlarım yıktın benim
Söyle nedir suçum söyle
İstesen verirdim canım
Söyle nedir suçum söyle (177/1)

Örnek 5:

Böyle güzel göz görmedim
Gülden de güzel gözlerin
Keklik misin ceylan mısın
Gülden de güzel gözlerin (123/1)

3.14.5.3. Tasvir Yoluyla Anlatım

İzlenim uyandırmaya yönelik bir anlatım biçimi olan tasvir, canlı cansız bütün varlıkların ayırt edici özelliklerini ve niteliklerini göz önünde canlandırarak biçimde anlatılmasıdır. Bu tarz anlatımda esas olan görme duyu organından yararlanarak okuyucunun zihninde sözcüklerle resim çizerek karakteristik özellikleri belirginleştirmektir.

Âşık tarzı şiirde tasvir edici anlatıma sıklıkla yer verilmiştir. Âşık Ali de şiirlerinde bu anlatım biçimine sık sık başvurmuştur. Tabiatı işlerken, bir savaş meydanını betimlerken ya da sevgilinin özelliklerini dile getirirken tasvirlerden yararlanmıştır.

Örnek 1:

Soyun üstün bütün soya
Kalem kaşlar benzer aya
Şavkın düşer Adana'ya
Züleyha'dan da güzelsin (103/2)

Örnek 2:

Mavi gözler deniz gibi
Güneş gibi günüz gibi
Kaderimde bir iz gibi
Görmeseydim gözlerini (95/1)

Örnek 3:

Pamuk tarlasında gelmiş dünyaya
Gül penbe yanaklar benzer aynaya
Elif'in kaşları değer Konya'ya
Huyundan güzeldir benli Elif'im (275/2)

Örnek 4:

Kiraz gibi serin boylu
Şeker şerbet tatlı huylu
Karacaoğlan varsak soylu
Saimbeyli güzelleri (155/3)

Örnek 5:

Deri yannık yayar süzer ayrıntı
Âşık Ali'm kurban yörük hayranı
Ne güzel döndürür elde kirmeni
Kılına kurbanım yörük güzeli (426/5)

3.14.5.4. Hikâye Etme Yoluyla Anlatım

Hikâye (tahkiye), “Bir olayı anlatmadaki düzen, anlatış düzeni” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2005). Tahkiye etme anlamına gelen hikâye yoluyla anlatım, âşıkların şiirlerinde anlatmak istediği bir olay çevresini aşama aşama ele alarak başvurduğu anlatım şekillerinden biridir.

Hikâye yoluyla anlatımda asıl amaç okuru düşündürmekten ziyade olay aracılığıyla heyecanlandırmaktır. Erman Artun hikâye yoluyla anlatımı, “Âşıklar dünyanın yaratılışı, peygamberlere ait kıssaların anlatılışında aynı zamanda destanlarda hikâye etme (tahkiye) anlatım şekline başvururlar” şeklinde açıklamaktadır (Artun, 2019, s. 151).

Âşık Ali de başta peygamberlere ait kıssalar olmak üzere din uluları etrafında oluşan menkıbelere, dünyanın yaratılışı ile ilgili olaylara ve sıradan bir olayı dile getirirken hikâye yoluyla anlatım biçimine başvurmuştur.

Âşığım bu anlatım biçimini kullandığı şiirlerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

Örnek 1:

Kün dedi var etti bütün alemi
Kelam Ullah olan Allah'tır Allah
Kıyamet gününü yazar kalemi
Kelam Ullah olan Allah'tır Allah (340/1)

Örnek 2:

Uğultuyla geldi anında çöktü
Her tarafı tozla yelledi deprem
Minare şerefe camiler yıktı
Adana Ceyhan salladı deprem (262/1)

Örnek 3:

Ateşler içinde yanıyor özüm
Bağırdım her yana duyulmaz sözüm
Teneffüs ettikçe artıyor sızım
Kömürler cesetim sıra vermiyor (293/2)

Örnek 4:

Atam yön vermiş yürü izinde
Barış sunmuş hitabında, sözünde
Adaletle kanun insan özünde
Demokrasi ile korunmadı mı? (261/3)

Örnek 5:

Ata ile çıktık yola
 Altay'larda vererek mola
 Âşık Ali'm bile bile
 Türk elini toplayalım (183/6)

Örnek 6:

Barış için çıktık bütün yollara
 Göğüs gerdik boz bulanık sellere
 Sevgi, saygı sunduk azgın kullara
 Osmanlı'yı kurduk Anadolu'da (372/2)

Örnek 7:

Trafo patladı, maden tutuştu
 Zehirli dumanlar indi ocağa
 Kesildi nefesler, canlar sıkıştı
 Yurdun her yanından döndü ocağa (394/1)

3.14.5.5. Doğrudan Doğruya Anlatım

Doğrudan anlatım, ifade edilecek durumun dolambaçlı yollardan, süslü ve yapmacık söyleyişten kaçınarak aktarılmasıdır. Âşıkların anlatımında arı, sade, akıcı bir üslupla doğrudan söylediği anlatım biçimidir.

Âşıklar, bir konu hakkında bilgilendirme yaparken, özellikle öğretici nitelik taşıyan dini-tasavvufi konuların işlendiği temalarda doğrudan mesaj verilmek istendiği için bu anlatım şekline başvururlar (Artun, 2019, s. 151).

Âşık Ali de bu anlatım biçimini birçok şiirinde tercih etmiş, söylemek istediklerini doğrudan açık ve net bir şekilde yapmacıklıktan kaçınarak ifade etmiştir. Âşığım aşağıda verilen şiirleri bu anlatım biçiminin güzel örnekleri olarak verilebilir:

Örnek 1:

Hakk'a inan hakkı tanı
 Hakk'ın emrinden ayrılma
 Teslim eden tatlı canı
 Hakk'ın emrinden ayrılma (131/1)

Örnek 2:

Mangal yaktım kebaba
 Gel yiyelim sevaba
 Acılsı çok yakar
 Ayran içek arada (9/1)

Örnek 3:

Hani nerede ben Allah'ım diyenler
 Sorulmaz mı kul hakkı yiyenler
 Anaya babaya asi olanlar
 Namazı kıl da cehenneme girme (346/4)

Örnek 4:

Orucu tut eyle sabır
 İster zengin ister fakir
 Bak önünde bekler kabir
 Uyansana insanoğlu (185/12)

Örnek 5:

Sesimize kulak vermez
 Devlet sormaz emekliyi
 Düşüp ölsen kimse sormaz
 Devlet sormaz emekliyi (80/1)

3.14.5.6. Tekrir Yoluyla Anlatım

Tekrir (ikileme), “Anlamı güçlendirmek, verilen düşünceyi pekiştirmek amacıyla aynı sözcüğün tekrarlanması, eş, yakın veya zıt anlam gibi sözcüklerin yan yana kullanılmasıyla oluşan söz öbekleri” olarak tanımlanmıştır (Keskin, 2003, s. 179).

Âşıkların şiirlerinde sık olarak yer verdiği ikilemeler, Âşık Ali'nin şiirlerinde de rastlanılır. Âşık Ali'nin şiirlerindeki ikilemeler, özellikle aynı sözcüklerin tekrarı, zıt anlamlı kelimelerin tekrarı, biri anlamlı diğeri anlamsız kelimelerin tekrarı, eş, yakın ve anlamca ilgili kelimelerin tekrarı ile oluşmuştur.

Âşığın şiirlerinde yer alan ikilemelerle bazen anlatımı kuvvetlendirmek, bazen de şiirde verilen düşünceyi pekiştirmek amacıyla bu anlatım yoluna başvurmuştur. Şiirlerinde yer alan ikilemeler aşağıda listelenmiştir.

Aynı kelimenin tekrarıyla oluşan ikilemeler:

- *Yar yar* diye hep ah çektim (54/4:1)
- Kurtuluş islamda kâr ne *onda onda* (326/1:4)
- *Kapı kapı* gezdim gurbet elleri (283/1:1)
- Bak şu *halime halime* (181/1:2)
- Adın *dilime dilime* (181/2:4)
- Simit sattık *koşa koşa* (132/3:1)
- *Deste deste* katam güle (154/2:3)

- Üzdün beni *bile bile* (165/3:3)
- Tırnakları *kırpık kırpık* (195/2:3)
- Sevgi eker *adım adım* (195/5:3)
- Nazım *Elif Elif* diyor (78/2:4)
- *Damla damla* eridim ben (45/4:2)
- Sarı saçın *dalga dalga* Cemilem (251/1:4)
- *İlmik ilmik* doku beni (36/4:2)
- *Gel gel* diye el eyledim (36/2:1)
- *Araya araya* belki bulurum (216/3:2)
- Hint kumaşı *sanma sanma* kendini (386/1:1)
- Niye *ayrı ayrı* gider kolunuz (208/3:2)
- Derman *diye diye* yalvardım yare (319/1:3)
- Hani *katar katar* tülü diveler (430/5:3)
- *Kıyım kıyım* kıydı beni (61/3:3)
- Her sabah saçını *tel tel* taradım (406/3:1)

Zıt anlamlı kelimelerin tekrarıyla oluşan ikilemeler:

- *Gece gündüz* hep düşümde (111/4:1)
- Hem *ağlamış* hep *gülmüşüm* (130/2:3)
- *Doğruyu yanlış* seçemez oldum (288/2:4)
- *Acıya tatlıya* ermiyor aklım (288/4:1)
- *Canlı cansız* dillerini bilirdi (398/4:1)

Biri anlamlı diğeri anlamsız kelimelerin tekrarı ile oluşan ikilemeler:

- *Dinlenir dinlenmez* dilim var benim (336/3:4)
- *Eğriyi doğruyu* yar, orda orda (326/4:4)

Her ikisi de anlamsız kelimelerin tekrarı ile oluşan ikilemeler:

- *Garayı gurayı* seçemez oldum (288/1:2)
- *Çıngı çıngı* yakar seni (52/6:2)

Yakın anlamlı kelimelerin tekrarı ile oluşan ikilemeler:

- *Malın mülkün* servet seni andı mı? (323/6:3)

- *Aklını fikrini* çok iyi kullan (323/3:1)
- *Anana babana* saygısız olma (323/12:1)
- *Kanımla canımla* Avşar'ım Avşar (225/1:1)
- *Özümlle sözümlle* Türkmen yaşarım (225/1:3)
- *İlim irfan* ders gösterdin (24/2: 2)
- *Gam gasavet* atmış idik (162/2:3)
- Bir of çeksem *dağı taşı* yıkardım (288/5:3)
- *Saygıdan sevgiden* halden anlamaz (212/1:4)
- Önünde *el pençe* divana dursan (212/2:3)
- *Eğri büğrü* gider oldu yıllarım (245/5:2)
- Hile *yalan dolan* yoktur sözümde (252/8:2)
- Dost eyle her vakit *hakki hukuku* (396/3:1)
- *Zehir zıkkım* yutulur mu? (140/4:2)
- Yaylaların *tadı tuzu* kalmadı (430/1:1)
- *Eşe dosta* diyemedim (61/1:1)

Kimi ikilemelerin aralarına başka sözcükler girerek oluşturulan ikilemeler:

- *Kimi* evli *kimi* bekar (136/2:1)
- *Sarıl* gardaş *sarıl* günün beşine (371/5:2)
- Anam *benim* canım *benim* (26/1:1)
- *Hemi* güzel *hemi* taze (30/5:1)
- *Bazı* ağlar *bazı* güldü (130/5:2)
- *Biri* sevdi *biri* sardı (24/4:1)
- *Belki* nazar *belki* gözden (16/3: 1)
- *Ne* alırdı *ne* satardı (55/4:1)
- *Gamlı* yürek *gamlı* keder (63/3:1)

“m” sesinin sözün başına getirilmesiyle yapılan ikilemeler:

- *Âşığa maşuka* sefa hayranı (260/3:2)

İkilemeyi oluşturan kelimelerin arasına çekim eki girerek oluşturulan ikilemeler:

- *Gönülden gönüle* yolumu buldu (213/2:1)
- Nazlı güzel *candan cana* (197/4:1)
- *Halden hale* koydu beni (61/3:1)

Kelime grubu halinde tekrarlarla oluşabilen ikilemeler:

- *Yar eyledim yar eyledim* (111/1:2)
- *Sar eyledim sar eyledim* (111/1:4)
- *Vurdun beni vurdun beni* (190/4:1)
- *Ölür müydün ölür müydün* (147/2:1)

3.14.6. Edebi Sanatlar

Şairler, şiirlerini oluştururken anlatımı canlandırmak, zenginleştirmek ve daha renkli bir hale getirmek için söz sanatlarına başvururlar. Bir düşünceyi, kuruluktan çıkarıp düz bir anlatım ile dile getirmek yerine söz sanatları kullanıp daha çarpıcı bir dille ifade etmek isterler. Edebi sanatlar, âşığın şiir yazma konusundaki kabiliyetini, ince zekasını ve estetik duyarlılığını ortaya çıkarmasında önemli bir etkidir. Âşıklar farklı ve güzel olanı söylemek için çalışırlar. Ancak âşıklar bunu günlük sıradan bir dille ifade etmek yerine, ahenkli bir söyleyişle, mecazları kullanarak edebi sanatlarla söyleyişinde farklılık yaratırlar.

Âşığın edebi kişiliğine pencere açan ve kıvrak zekasını ifade etmede önemli unsur olan edebi sanatlar şiirde olmazsa olmaz estetik unsurlardandır. Şiirde verilmek istenen mesaj, ifade edilmek istenen duygu ve estetiğin temelinde olan imge kavramı ince bir sanat yoluyla şiire yerleştirilir. Sözü edilen bu durum, edebi yapıtların gücünü arttıran, anlama felsefi derinlik katan ve dinleyicide etki bırakan şiir dünyasıdır.

Âşık Ali'nin şiirlerinde anlatıma güzellik ve canlılık katmak amacıyla birçok edebî sanata ustaca yer verdiği görülmüştür. Bu bölümde Âşık Ali'nin şiirlerinde kullandığı kelime ve kavram dünyasından hareketle, edebi sanatlar bağlamında tespiti yapılmaya çalışılmıştır. Teşbih başta olmak üzere telmih, tenasüp, mübalağa, tezat, nida gibi birçok edebî sanatı şiirlerinde bulmak mümkündür. Aşağıda kullandığı edebi sanatlar hakkında bilgi verilip, yoğunluk derecelerine göre (en fazladan en aza doğru) şeklinde örneklerle sıralanmıştır.

3.14.6.1. Telmih

“Telmih, söz arasında herkesçe bilinen geçmişteki bir olaya, ünlü bir kişiye, bir inanca ya da yaygın bir atasözüne işaret etmek, anıştırma sanatıdır” (Dilçin, 2009, s. 461).

İsa Kocakaplan bu konuda “Âşıkların anlatım gücünü arttıran telmih sanatı sayesinde şiir veya yazının ifade gücü genişler” (Kocakaplan, 2008, s. 151) şeklinde açıklama yapmıştır. Âşık Ali, şiirlerinde anlatımına etkileyicilik kazandırmak amacıyla telmih sanatına sıkça başvurmuştur. Kimi zaman bir olayı kimi zaman da ünlü bir kişiyi hatırlatarak bu olay ve kişilere telmih de bulunur. Âşığın şiirlerinde din büyüklerinden, peygamber kıssalarına, efsanevi aşk kahramanlarından (Kerem ile Aslı, Ferhat ile Şirin vd.) gibi toplumu derinden etkileyen tarihi olaylara kadar pek çok konular telmih konusu olmuştur.

Âşık Ali, tasavvufi şiirlerinde; Hz. Muhammed, Hz. Ali, Hacı Bektaşî Veli, Yunus Emre, Eyyubi ve birçok din büyüklerine telmih yaparak anlam ve söyleyişini güzelleştirmiştir.

- *Eyyub*'un sabırı Allah yolunda
Böylesi kulları bulsa göreyim (243/7: 3,4)
- Resul'ü *Ali*'yi özünden tanın
Sevelim *Ali*'yi Mevla âşkına (317/2: 3,4)
- *Hazreti Ali*'nin ciğer paresi
Hasan'la *Hüseyn*'i anmaya geldim (318/1: 1,2)
- Her dilden anlayan *Sultan Süleyman*
İki eli bomboş gitti dünyadan (398/1: 1,2)
- Deryalar üstüne köprüler sersen
Süleyman mührünü eline versen (212/3: 1,2)
- Gerçekler seninle sorma *Ali*'ye
Hakk'a iman eden döner *Veli*'ye (326/5: 1,2)
- *Ademle Havva*'nın soyundan geldim
Bir baba elinden sümbülden oldum (344/2: 1,2)
- Deli eyler nice Âşık *Ali*'yi
Döndürür yolundan *Pir*'i *Veli*'yi (267/4: 1,2)
- Hilalin yarısı yüzün
Züleyha'dan da güzelsin (103/1: 1,2)
- *Yunus* hakka gıyam etti
Bade içen âşık olur (42/5: 3,4)
- Yolumuz ehl-i beyitin yolundan

Feyiz aldık *Hacı Bektaş* kulundan
 Bade içtik *Pir Sultan*'ın elinden
 Dostların dergahına hoşgeldiniz (321/2)

Âşık Ali, bazı şiirlerinde Karacaoğlan, Dadaloğlu ve Âşık Veysel, Pir Sultan Abdal, Neşet Ertaş gibi âşıklara telmihte bulunur:

- *Dadaloğlu* adı Avşar'ın başı
 Acıkmış sofrası yenirmiş aş (258/3: 1,2)
- Hani *Karacaoğlan* nerde *Dadallar*
 Karanlık dünyadan giden *Veyseller*
İmami'de öldü ötmüyor teller
 Hani türküleri bağları nerde (310/5)
- Gözsüz gurbet eller gezdi
 Güldü geçti *Âşık Veysel* (35/1: 3,4)
- Bizi kıskananlar yollara düştü
Neşet gibi tele saldırdı beni (354/3: 3,4)

Âşık Ali'nin söylediği şiirlerden alınan dörtlüklerde Aslı ile Kerem, Ferhat ile Şirin, Leyla ile Mecnun gibi efsanevî aşk kahramanlarına, aynı zamanda halk efsanelerinden hikmet sahibi olduğuna inanılan Lokman Hekim'e de göndermelerde bulunduğu görülür:

- Kırdın umudumu attın ellere
Mecnun gibi sürdün sıcak çöllere (250/2: 1,2)
- Âşık Ali'm netsin bitmiyor çile
Leyla'nın *Mecnun*'u düşmüşüm çöle (411/4: 1,2)
- Âşık Ali'm hasretinden yanıyom
 Gurbet elde *Mecnun* oldum dönüyom (377/4: 1,2)
- *Kerem* gibi döndüm küle
 Herkes geldi sen gelmedin (162/5: 3,4)
- Âşık Ali'm çile oldu yıllarım
Kerem gibi tozar oldu küllerim (331/4: 1,2)

- Âşık Ali'm de onlardan biriydi
Ölüme *Lokman* da çare var idi (322/5: 1,2)
- *Kerem, Aslı, Mecnûn* ettim
Garip gibi ele yettim (21/2: 1,2)

Âşığın bazı şiirlerinde Kurtuluş Savaşı'na, Mustafa Kemal Atatürk'ün örnek kişiliğine, asker arkadaşlarına ve Kırım yazarı olan "İsmail Gaspıralı"ya atıfta bulunulmuştur:

- *Atatürk* bayraktan kalma aralı
Düşman servet verse olma oralı (287/3: 1,2)
- Yönetime Cumhuriyet kodu
İlimle irfanın kaldı *Atatürk* (223/6: 3,4)
- *Atatürk, İnönü, Kara Bekir*'ler
Fevzi Çakmak, Seyit Onbaşı, erler
Selam olsun size bütün şehitler
Canımız fedadır varan uğruna (253/5)
- Âşık Ali'm o bir Kırım Türkmeni
Rahmetle anarım öylesi canı
Tarih sayfaları anlatır onu
İsmail Gaspıralı değil midir (325/6)

3.14.6.2. Tekrir

"Bir şiirde anlatımı güçlendirmek amacıyla bazı kelime veya kelime öbeklerinin tekrarlanmasına denir. Tekrir sanatı genellikle heyecandan kaynaklanır" (Aktaş, 2007, s. 169).

Âşığın, şiirleri tekrarlar yönünden zengindir. Sözün etkisini güçlendirmek, işitsel ve görsel şölen sağlamak için tekrar sanatına başvurmuştur. Aşağıda şiirlerinde yer alan tekrarlara yer verilmiştir.

- *Gözlerine gözlerine*
Bal çalınmış sözlerine (96/2: 1,2)
- *Yarım olsan serim olsan*
Cevabına sorum olsan (181/2: 1,2)
- *Özümdesin özümdesin*

- Yar gönlümde gözümdesin (154/1: 1,2)
- Yüreğimde yare vardır
Eremiyorum *yare yare* (192/1: 1,2)
  - *Kimi eker kimi biçer*
Kimi toplar kimi saçar (76/2: 1,2)
  - Kozan portakal mayası
Sözüm *Elif Elif* diyor (78/1: 1,2)
  - Yollarına mesken kurdum
Yar yar diye bele düştüm. (194/2: 3,4)
  - Nazlı yarden etti beni
Sarılmayı sarılmayı (158/2: 3,4)
  - *Gel gel* diye el eyledim
Çok yalvardım dil eyledim (36/2: 1,2)
  - *Duyarsınız duyarsınız*
Gülüm ölür duyarsınız (72/1: 1,2)
  - Bu dünyada iki dostu
Yar eyledim yar eyledim (111/1: 1,2)

3.14.6.3. Tezat

“Tezat, anlam bakımından birbirinin zıttı olan iki düşünce, hayal veya duygunun bir arada söylenmesidir. Bu sanata tıbak, tatbik, mutabakat, mukabele, tekâfû, mütezaad adları da verilmiştir” (Aktaş, 2007, s. 93).

Âşık Ali'nin şiirlerinde kullanımı çok olan sanatlardan biri de karşıt düşüncelerin bir arada kullanıldığı “tezat” sanatıdır. Âşık, şiirlerindeki duygu ve düşünceleri daha etkili ifade etmek için anlam karşıtlıklarından sıkça faydalanmıştır. Doğan Aksan bu konuda, “Karşıt kavramların ve anlamca birbirinin karşıtı olan kelimelerin bir arada kullanılmasının okuyucu ve dinleyici üzerinde önemli etkisinin olduğunu ve bu karşıtlıklar sayesinde okuyanın ve dinleyenin zihninde bir hareketliliğin oluştuğunu, metnin etkisinin arttığını” (Aksan, 1999, s.114) ifade eder. Âşık Ali'nin şiirlerinde kullandığı zıt kavramlar: Yaşlılık-gençlik, kavuşma-ayrılık, dert-dermân, dostluk-düşmanlık, tatlılık- acılık, gülmek-ağlamak, zengin- fakir vb.

- *Âşık Ali'm seni beğenen olmaz*
Şişmanlar beğenmez zayıfta almaz (271/5: 1,2)
- *Helalı harama bölme*
Bu dünyanın neyi güzel (180/2: 3,4)
- *Kimi evli kimi bekar*
Niğde elin güzellerin (145/4: 3,4)
- *Kime dost dediysem düşmanım oldu*
Beni yerden yere vurdu emoğlu (277/1: 1,2)
- *Anasına babasına çatar*
İyiye kötüye katar yalancı (409/5: 3,4)
- *Önce Allah sonra sensin*
Kurtar beni doktor beyim (67/1: 1,2)
- *Gece gündüz günler saydım*
Binip gelsen olmaz mıydı (71/1: 3,4)
- *Sen var iken tatlı dilin duyardım*
Acı tatlı ne pişirsen doyardım (279/2: 1,2)
- *Küçük büyüklüğünü bilse olmaz mı*
Analar hatır naz gülse gülmez mi (324/4: 1,2)
- *Fakirler zengininki dengi olur mu?*
Türkçe konuşuyom dinle be adam (388/1: 3,4)
- *Yaz demedi kışın bile çalıştı*
Geçim için kapı kapı dolaştı (280/2: 1,2)
- *Ak ile karayı seçem*
Benle dedim benlemedin (29/3: 3,4)
- *Güzelin hatırı olur bin sene*
Çirkinini övemem güzel denir mi (303/4: 3,4)
- *Onmaz Âşık Ali'm hırsızlar onmaz*
Cehennem ateşi özünde sürmez
Kul hakkı yiyenler cennete inmez
Muhtarı ozaya dala hortumla (320/6)
- *Kamil sözü huzur verir*
Cahilinen gitme yola (57/1: 1,2)

3.14.6.4. Tenasüp

Sözlükte uygunluk, orantı, yakışma anlamına gelen tenasüp kelimesi edebi terim olarak aralarında anlam bakımından tezatlık dışında bir ilgisi bulunan iki veya daha fazla sözcüklerin aynı ifadede toplanmasıyla oluşan edebî sanatın adıdır. Anlam güzelliğini ve bütünlüğü sağlamak amacıyla bir araya getirilen tenasüp sanatı belagat kitaplarında aynı anlama gelen mürâ'at-i nazir , tevfik, telfik, tevâfuk, cem'iyet, i'tilâf ve mu'âhât~muvâhât gibi terimlerle adlandırılmıştır (Bilgegil, 1989, s. 276).

Âşık Ali'nin en fazla kullandığı sanatlardan biri de tenasüp sanatıdır. Pek çok şiirinde karşımıza çıkan kelime kadrosunun zenginliğini ve kelimelerin birbirleriyle olan uygun kullanımı başarılı bir şekilde işlenmiştir.

- Tatlı dillerine kurban olduğum
Laleyi sümbülü gülü soldurun (348/1: 1,2)
- Mevla'm seni öve öve yaratmış
Tatlı dilden akan baldan isterim
Siyah saçlarında nergisler açmış
Lale sümbül kokan gülden isterim (295/1)

Tatlı, bal kelimeleri ile *nergis, lale, sümbül* ve *gül* kelimeleri tenasüp sanatını oluşturmuştur.

- Pamuk liflerine benzerdi elleri
Şekerden şerbetten tatlıydı dili
Çok severdi laleyinen gülü
Menekşe nergise doymadan gitti (268/2)

Şeker, şerbet, tatlı kelimeleri ile *lale, gül, menekşe* ve *nergis* kelimeleri tenasüp sanatını oluşturmuştur.

- Güneş doğar batar gider
Bülbül gülde öter gider (58/2: 1,2)
- Sevdalı gönlümü saldın dertlere
Doktorlar söyledi sende çaresi

El açtırma beni nolur fertlere
Nazlı yarım *derman* sende çaresi (383/1)

Doktor, derman, çare kelimeleri tenasüp sanatını oluşturmuştur.

- Gelin kızlar *halay* çekek
Düğün dernek sazım olsun
Şeker şerbet bade içek
Düğün dernek sözüm olsun (73/1)

Halay, düğün, dernek kelimeleri ile *şeker* ve *şerbet* kelimeleri tenasüp sanatını oluşturmuştur.

3.14.6.5. Nida

Kelime anlamı “Çağırma, bağıрма, seslenme anlamlarına gelen nidâ, edebî terim olarak şairin duygulanması ve heyecanlanması sonucunda kendisini etkileyen olayları, varlıkları göz önüne getirerek yâ, ey, v’ey, hey, eyâ, a, -â; eyvâh, vâh, âh gibi çeşitli ünlemlerle seslenmesidir” (Dilçin, 2009, s. 453).

Âşık Ali, şiirlerinde en fazla *ey*, *hey* gibi ünlemler kullanır. Bu ünlemleri, daha çok öğüt konulu şiirlerinde konuşma yoluyla anlatıma başvurduğunda dile getirir. Aşağıdaki dizeler bu duruma örnektir:

- *Ah* çektirip yandırdığın (196/3: 1)
- Yolum düştü size *ey* yüce dağlar (431/1:1)
- *Ey* olmaz yaraya sardın Ali’ mi (334/4:1)
- *Ey* olmaz bu derdi yar senden aldım (369/5:3)
- *Ah* ile *vah* ile yanar (138/4:2)
- *Ah* diyerek *ah ah* göründü sonum (256/3:3)
- Sen seni düzenle *ey* insanoğlu (316/1:4)
- *Ey* ölümü tatmayanlar (150/1:1)
- *Ah vah* ile yandı özüm (173/1:3)
- *Ey* olmaz yaralar açtın kalbime (214/1:1)
- Âşık Ali’ m düştü *ey* olmaz derde (375/4:1)

3.14.6.6. İrsal-i Mesel

İrsâl-i mesel, “Bir fikri, bir görüşü ispat etmek, açıklamak, söze kuvvet ve güzellik katmak amacıyla söz arasında atasözü, vecize, hikmetli sözler, deliller ve misaller getirmek” demektir (Durmuş, 2000, s. 450-451).

İrsal-i mesel sanatı bir fikrin ispatı için ifade doğruluğu kanıtlanmış ve halk arasında kabul görmüş sözlerle okuyucuya deliller, örnekler sunmaktır. Pala şu şekilde özetlemektedir: “Örnek gösterilen sözün en belirgin özelliği, herkes tarafından kabul edilen bir gerçeği tam anlamıyla ifade etmesidir” (Pala, 2000, s. 451-452) diyerek tanımını güçlendirmektedir.

Âşık Ali'nin incelenen şiirlerinde atasözü, deyim ve vecizeleri kullanarak anlatımını etkili hale getirdiği görülmüştür. Yine şiirlerinde bununla ilgili örnekleri *Atasözleri* başlığı altında görmek mümkündür.

- *Ateş düştü yeri yakar*
Ben yanmışım sende yanma
Sevmeyenler için çeker
Ben yanmışım sende yanma (161/1)
- *Az sabırda çok keramet var imiş*
Atasözlerinden ibret almalı
Muhanet kulların sözü zor imiş
Atasözlerinden ibret almalı (221/1)

3.14.6.7. Teşbih

Teşbih, benzetme sanatıdır. Sözün etkisini arttırmak için aralarında türlü yönlerden ilgi bulunan iki şeyden, güçsüz olanın, nitelikçe daha üstün olana benzetilmesine teşbih denir (Dilçin, 2009, s. 405).

Edebi sanatlar içinde şairlerin diğerlerine göre daha çok kabul gördüğü edebi sanat *teşbihtir*. Bir varlık, bir durum ya da bir güzellik karşısında duyduğu heyecanı anlatırken, daha etkili olma düşüncesiyle teşbih sanatını kullanmışlardır. Bu yönüyle eski ve yeni edebiyat dönemlerinin tamamında teşbihi görmek mümkündür. Âşık Ali'nin şiirlerinde de teşbih sanatını sıklıkla görmek mümkündür.

- Sarı saçı atar yana
Kiraz dudak bal eyliyor
Bakamazsın başka yöne
Tatlı dili gel eyliyor (79/1)
- Siyah saçlarına teller olduğum
Cenneti ala da *güle benziyon*
Hasretim yüzüne yeller olduğum
Petekler içinde *bala benziyon* (296/1)
- Sevdikçe sevdire güzelin dili
Sarılısın boynuma *kar beyaz eli* (305/3: 1,2)
- Sürmeli güzünü sevdiğim güzel
Elma yanaklardan öpmeye geldim (392/1: 1,2)
- *Bulut gibi* sardın beni
Aşk yolunda yordun beni (102/2: 1,2)
- Sevdalı yürekle beni gezdirme
Kerem külü gibi beni tozdurma (301/3: 1,2)
- *Sazanlar misali* düşürdü ağa
Çırpındım çırpındım halim kalmadı (422/1: 3,4)
- Âşık Ali'm söyler özüm okşasın
Bülbüller misali sende şakısan (357/4: 1,2)
- *Gölge gibi* sanki benimle yattı
O *tatlı dilinden* döküşün kaldı (234/2: 3,4)
- Serin garbi yeri *gibi*
Karlı dağın *seli gibi*
Yaylaların *gülü gibi*
Ballı maya dalı sevgi (171/3)
- *Hilaldir kaşları gözleri sürme*
Yörügün hasıdır soyunu sorma (281/2: 1,2)
- *Lale gibi* allanıyor
Karaisalı güzelleri (121/1: 1,2)
- *Çam çırası gibi* yaktı
Âşık oldun gülüm sana (100/1: 3,4)
- *Gözleri güneşe benzeyen* güzel

- Yakma ateşine sevdiyim beni (302/1: 1,2)
- Mutlu günler bizden uçtu
Böyle miydik *gül Şirinim* (59/1: 1,2)
  - Âşık Ali'm dertler sardı özümü
Pınara döndürdün iki gözümü (286/4: 1,2)
  - Gençliyimi sarmış bir popçu illet
Yolunu kaybeden *sazana benzer* (373/1: 1,2)
  - Çukurova ellerine
Bala benzer dillerine
Pamuk gibi ellerine
Benim yarım olur musun? (12/2)
  - *Gül dane dudaklar bal kaymak döker*
Kirpik çarpışların kalbimi yakar (349/3: 1,2)
  - *Al yanağı güller açmış*
Şavkısı Pınar düşmüş (156/2: 1,2)
  - *Ballar acı güller diken*
Sensiz gönül neye yarar (166/1: 1,2)
  - Emmilerin engel oldu sevdiyim
Kan revan gözlerim gelip silsene (285/1: 1,2)
  - Ali'nin özünde ateşin yanar
Bal kaymak dillerin ne desen kanar (219/4: 1,2)
  - *Al yazmalım selvi boylum*
Sorma benim ellerimi (175/1: 1,2)
  - *Poyraz gibi çırpı beni*
Güllerini uzat bana (38/1: 3,4)
  - Mavi gözler *çağlar gibi*
Suskun duran *dağlar gibi*
Konca açmış *bağlar gibi*
Görmeseydim gözlerini (95/1)
  - *Böğürtlen meyvesi kara gözleri*
Soyundan güzeldir benli Elif'im (275/1: 1,2)
  - *Yemyeşil bahçesin, bahar gibisin*
Sabahı bağlayan *seher gibisin* (300/2: 1,2)

- *Fincan dudakları* bal kaymak döker
Gitmek istiyorum gül bulamadım (420/2: 3,4)
- *Sünbül gibi* soluyorum
Gözün beni görmüyor ki (152/1: 3,4)
- *Kalem parmakları* oya işliyor
İpine bezine kurban olduğum (339/1: 1,2)
- Saldırsa güzeller başka seçemem
Kiraz dudakların hazımda kaldı (365/2: 3,4)
- *Turna gibi* yüksek uçtu
Çok bekledim gelir gelmez (90/1: 3,4)
- Şalvar giyer salım salım
Gül bakışlar sanki yalım (13/3: 1,2)
- *Ceylan gözüm* sevdan ile eridim
Yaka yaka kül eyledin sinemi (381/1: 1,2)

Verilen örneklerde de görüldüğü üzere Âşık Ali'nin şiirlerinin merkezinde sevgili vardır. Bundan dolayı da sevgilinin üzerine yazdığı ve onu anlatmak için kullandığı sıfatlar çok fazladır. Sevgilinin güzellik unsurlarını Âşık Ali, kiraz dudağa, tatlı dile, güle, bala, kar beyaz ele, elma yanağa, buluta, bülbüle, yere, sele, ballı mayaya, hilal kaşa, sürmeli göze, laleye, güneşe pınara, pamuğa, al yanağa, acıya, dikene, kan revana, bal kaymağa, al yazmaya, selvi boya, ay yüze, Gonca'ya, çağlara, dağlara, bağlara, böğürtlen meyvesine, yemyeşil bahçeye, bahara, sehere, fincana, kaleme benzetmektedir. Kendini de, buluta, Kerem külüne, sazana, gölgeye, poyraza, sünbüle benzetmektedir. Âşık Ali'nin şiirlerinde yukarıda verilen örneklerin dışında da çok sayıda teşbih örnekleri bulunmaktadır.

3.14.6.8. Mübalağa

Mübalağa sözlük anlamı, “İşi, bir şeyi çok büyütme, pek ileri vardırma” (Tok, 2011, s. 190). “Bir sözün etkisini güçlendirmek için bir şeyi ya olduğundan büyük ya da olduğundan küçük bir biçimde anlatılmasıdır” (Macit & Soldan, 2010, s. 61). Âşık Ali şiirlerinde çoğunlukla mübalağa sanatına başvurmuştur.

Âşıklar dertlerini, yaşadıkları sıkıntıları, çektikleri çileleri abartılı bir şekilde göstererek söyleşini daha etkili kılarlar. Âşık Ali de özellikle dert ve ıstıraplarını, sevgilisine olan âşkını anlatmak için mübalağa sanatından faydalanmıştır.

Âşığın yüreğinde taşıdığı sevgi o kadar büyük ki dağa, taşa, suya sığmamaktadır. Anlamı güzelleştiren de bu mübalağa sanatı olmuştur. Aşağıda yer verilen örnekler ilgili şiirlerden alınmıştır.

- Yağmurun yağışı *bulut eğişin*
Sel et yüreğimi surla birtanem (244/1: 3,4)
- Gözlerimde *seller sicim*
Çeke çeke bitiyorum (146/3: 3,4)
- *Ateşler içinde yaktı* kuruttu
Muratsız gönlümü *ezdi çürüttü* (337/3: 1,2)
- *Şimşekler çakıyor kalbimde sana*
Bitirdin ömrümü bak bunca sene (233/2: 1,2)
- *Ağlayı ağlayı nehirler* oldum
Karıştım sellere deryaya daldım (382/3: 1,2)
- *Yanar oldum* ta yürekten
Geri döndüm ta *Irak'tan* (37/4: 1,2)
- Hasretinden *yüreciyim yanıyor*
Çiğnerlerim damla damla kanıyor (413/1: 1,2)
- *Kanlı yaşlar döker gözüm*
Ateş oldu yanar özüm (164/4: 1,2)
- *Gözlerim selleri* sana sunuyor
Nereye baktıysam seni görüyom (384/3: 3,4)
- *Kurşun* oldu acı sözün
Kan kusun mundar ağzın (47/2: 1,2)
- Bulandı dertlerim köpürdü bugün
Sevda göllerine aktı da gitti (391/1: 1,2)
- Gözlerimden *çingı düştü*
Sevda yolum hep tutuştu (82/2: 1,2)
- *Bin bir koldan akar gönül pınarı*
Dertli yüreğimi çağlar Cemile'm (204/1: 1,2)
- Saçıma başıma *karlar yağdırdın*
Çektiğim çileyi hep senden aldım (376/1: 1,2)
- Günde *yüz bin kere* öldü

- Gönül sana neyledim (94/5: 3,4)
- *Dertli bağrımı deldiğini*
Unuttun mu nazlı yarım (184/1: 1,2)
- *Sanki ateşlerde piştim*
Nazlı yarın sevdasından (169/1: 3,4)
- *Dünya servetinden yüksek pahası*
Bin küliçe değer şevki edası (242/3: 1,2)
- *Yoluna canımı feda etmişim*
Ah edip vurmaya düşüm kalmadı (402/1: 3,4)
- *Verseler Ali'me köle olurum*
Kal dese yanında *bin yıl kalırım* (428/5: 1,2)

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü üzere Âşık Ali'nin çektiği ıstırap ve dertlerini dile getirmek için mübalağa sanatına başvurduğu görülmüştür.

3.14.6.9. Teşhis

“Cansız, hassasiyetten mahrum veya soyut bir varlığı maddî ve gerçek bir hüviyete kavuşturarak ona insanlara has özellikler verme sanatıdır” (Bilgegil, 1989, s. 209). Bu sanat yapılırken teşbih, istiare gibi sanatlarından da yararlanır.

Âşık Ali'nin şiirlerinde kullandığı edebi sanatlardan biri de “teşhis”tir. Âşık Ali'nin şiirlerinde felek, kader, gönül gibi soyut kavramların yanında; toprak, bülbül, saz, çöl, güneş gibi somut kavramlar da kişileştirilmiştir:

- *Karlı dağlar kara geydi donunu*
Hasretinden *bulut ağlar* Halime'm (309/1: 1,2)
- *Kader davulunu tersten çalıyor*
Söyle neredesin benden uzakta (241/2: 3,4)
- *Kaderin kazanı yüreğimi haşlar*
Ayrılık çölüne yelleme beni (421/1: 3,4)
- *Gine bahar geldi Çukurova'ya*
İlgim ılgım esen *yeller övünsün* (264/1: 1,2)
- *Lale sünbül nergis çimen yürürse*
Gül isterim sizden yare gitmeye (338/1: 3,4)

- Gözlerime *kilit vurdu geceler*
Düşman oldu dost sandığım niceler (379/3: 1,2)
- *Mutluluk güneşi sarsa bizi*
Yürekten söyleyen güzel sözleri (298/3: 1,2)
- Mavi gözlerine kurban olduğum
Gözlerin gözlerime eyildi bugün (350/1: 1,2)
- Ne neşem var ne de nazım
Türkü oldu *dertli sözüm*
Yare sitem eder sazım
Dertli etti o yar beni. (65/3)
- *Kader üzgün döndü bakındı*
Serçeye yalvardım inip ötmüyor (248/2: 3,4)
- Penceremi pus bürüdü
Hasret gönlüme yürüdü (92/3: 1,2)
- *Aşkın yeli eser yüzümü yalar*
Mutluluk rüzgarı özüme dolar (299/3: 1,2)
- *Ağlayan sözleri seller bürüdü*
Hemşire doktorlar bütün yürüdü (262/7: 1,2)
- Belki azdır onu övmek
Sazım Elif Elif diyor (78/4: 3,4)

3.14.6.10. İstifham

Söz, sorulan soruya yanıt bekleme amacı gütmeyen, duygu ve heyecanın daha açık ve etkili bir biçimde söylemektir. Heyecana bağlı edebi sanatlardan olan istifham türlü olaylar karşısında duyulan şaşkınlık, şefkat, elem, nefret, kin gibi durumların soru yoluyla ifade edilmesidir. Ne, kim, kaç, nasıl, hani, hangi, nerede, nereye gibi çoğu zaman duygu ve heyecanla ilgili olmayan zamir ve zarflar da istifham ifade ederler (Külekçi, 2003, s.109).

Âşık Ali şiirlerinde belli bir dinamizmi sağlamak için soru sorma sanatı olan istifhamı kullanmıştır. Gerek okuyucuya gerekse kendisine sorular sorarak anlatımını canlı tutup, sürekliliğini sağlamıştır.

- Âşık Ali'm sevmez *miyim?*
Fadime'mi övmez *miyim?*
Alamazsam ölmez *miyim?*
Vermediler Muhtar Emmi (137/4)
- Derdin *nedir* söyle bana
Âşık *mısın* benim gibi
Gidiyorsun *hangi* yöne
Şaşık *mısın* benim gibi (49/1)
- *Nerde* kadir kıymet *nerde*
Hatır sayanlar *nerede* (116/1: 1,2)
- *Hani* selam salacaktın
Gelde bitsin hasretliğim (105/3: 3,4)
- Nice canlar devran sürdü
Hani nerde ağalar beyler (142/1: 1,2)
- Acıdım haline bende bozuldum
Kurbanım gözüne *kimler* ağlattı (342/1: 3,4)
- Ali'm'in derdini soran yoktur
Hüzünlü halimi *neylesin* doktor (217/4: 1,2)

3.14.6.11. Diğer Edebî Sanatlar

Âşık Ali'nin şiirlerinde yukarıdaki bölümlerde sıraladığımız sanatların dışında; kinaye, tecahül arif, tevriye gibi edebî sanatları da görmek mümkündür. Aşağıdaki şiir parçaları âşığın kullandığı diğer sanatlara örnek olarak seçilmiştir:

Kinaye:

- Olacak ölecek Mevla'nın emri
Ol derse dünyayı *düze çevirir* (çevirmek) (360/1: 1,2)
- Silinmez *karayı sürdün* alnıma
Niye yaptın bunu suçumu söyle (sürmek, leke sürmek) (397/1: 3,4)

Tecahül Arif :

- Sana *ne* eyledim Nazlım
Babanı ben *mi* öldürdüm (50/1:1,2)
- *Ne* elmasın *ne* de armut
Kurban olam dillerine (133/1: 1,2)

Tevriye :

- Hakk'ın emri ecel yerin bulacak
Diller ağlar amma anam unutmaz (1. tat alma organı, 2. gönül) (276/1: 3,4)
- Hayat zirvesine seninle çıktım
Güllerin goncası gel güle güle (1. çiçek, 2. gülümsemek) (297/1: 1,2)

3.14.7. Âşık Ali'nin Şiirlerinde İçerik

Yaşadıkları toplumun sözcüleri olan âşıklar, halkın duygu ve düşüncelerinin tercümanı olup, toplumda yaşanan her türlü aksaklık ve bozuklukları şiirlerinde ifade etmişlerdir. Saz çalarak köy köy, kasaba kasaba dolaşan âşıklar mensubu oldukları âşıklık geleneğini, konu bakımından zenginleştirmişlerdir. Sözlü kültürün belleklerinde özümsemiş olan âşıklar tarafından “aşk, sevgi, doğa, özlem, yiğitlik, ölüm, toplum, din ve zamandan yakınma” gibi konular şiirlerinde sıklıkla işlenmiştir (Artun, 2009, s. 155). Âşık Ali'nin de şiir sanatına bakıldığında sözü edilen konuları ele aldığı görülmüştür.

Âşıklık geleneğinin halen canlı bir şekilde sürdürüldüğü Adana yöresinde yaşayan Âşık Ali'nin şiirlerinde konu çeşitliliğini oluşturan bu canlı, sözlü ve yazılı kaynaklar âşığın şiir dünyasını etkilemektedir. Âşık Ali'nin şiirleri konularına göre incelendiğinde geniş bir yelpazenin olduğu görülür. Âşığın şiirlerinde; “aşk, çeşitli şahıslar, toplumsal, tasavvuf, Atatürk ve cumhuriyet, memleket köşeleri, tabiat ve diğer konular (bilim, sağlık)” gibi konulara yer vermiştir.

Şiirlerinin konu yönünden zengin olup, teknik yönden de sağlam olması onun güçlü bir âşık olduğunun göstergelerinden biridir. Bu bölümde, Âşık Ali'nin şiirlerinde işlediği konular tespit edilecektir.

3.14.7.1. Aşk (Sevgi) Konulu Şiirler

Varlık aleminin temelini oluşturan aşk, iki insanı türlü yönlerle birbirine bağlayan sevgi ve aşkın yaşandığı en yoğun duygudur. Aşk, halk şiirinde en fazla işlenen konuların başında gelir. Aynı zamanda divan şiirinde vazgeçilmez tema olan aşk, yeni dönem şiirlerinde de sıkça işlenir. Türk halk kültüründe de geniş kullanım alanına sahip olan aşk; “aşk ateşi, aşka tutulmak, aşk olsun, aşka gelmek” gibi deyimlerle, “Aşk ağlatır dert söyletir, aşk başa gelirse akıl baştan çıkar” vb. gibi atasözleri ile çeşitli şekillerde tarif edilmeye çalışılmıştır.

Âşık Ali'nin şiirlerinde en fazla işlenen konuların başında aşk, sevgi gelir. Âşık Ali genç yaşlarda bir kıza sevdalanır. Fakir çocuğu olduğu için âşk *Hurisine* kavuşamayışı

onu derinden etkiler. Bu durum âşığın güçlü bir âşık olup şiirlerinin biçimlenmesinde belirleyici faktör olmuştur. Ayrılık ateşinin verdiği acılarla bütünleşen Âşık Ali'nin beşeri aşka karşı duyduğu bu his zamanla olgunlaşıp kemale erme yolunda ilahi bir yapıya bürünmüştür.

Âşık Ali, şiirlerinde sevgili, sevgiliye olan özlem, sevgilinin güzelliği, sevgilinin vefasızlığı ve kıymet bilmemesi, ayrılık acısı, sevgiliye yakarış, sevgiliye kavuşamama-erişememeyi anlatmıştır. Sevgilinin özleminden duyduğu ıstırap ve ona ulaşamamasını *Yandım Sevdiyim* isimli şiirinde şöyle dile getirir:

Böyle miydi bizim alın yazımız
Hasretlik içinde döndüm sevdiğim
Ayrılık elinden gülmez yüzümüz
Ateşler içinde yandım sevdiğim (410/1)

Âşıklar sevgilerini ve âşık olduğu sevgililerini anlatırken genel olarak geleneğin kalıplaşmış mazmunlarından faydalanırlar. Doğan Kaya'nın *Türk Halk Edebiyatı Terimler Sözlüğü*'nde aşk anlayışı "Sevgili âşığın gönlünde taht kuran dilber, şairin gönül verdiği ya da aklından geçen güzelin, üstün vasıfları olan; perilerden, hurilerden hülasa güzellerin güzelinden bile daha güzel bir varlık olduğundan bahseder. Halk ve divan şiirinde ortak olarak kullanılan kavramlar olan saç, yüz, yanak, göz, kaş, dudak, kirpik, gerdan, boy, bel, kâkül, perçem, göğüs, ben, el, kol, avuç, parmak, diş, beden, ten, endam, hat, alın, ağız, söz gibi kavramların sevgilinin en çok kullanılan vasıfları olduğu"nu ifade eder (Kaya, 2007, s. 646).

Âşık Ali de sevgilinin güzellik unsurları üzerinde durmuştur. Bu kavramların geçtiği şiirlerde sevgilinin kaş, gözü, boyu, dudağı genellikle klasik benzetmeler olan *kalem kaşlı, ceylan bakışlı, selvi boylu, kara gözlü, kiraz dudaklı* şeklinde tasvir edilmiştir:

Siyah zülüflerini omuza döker
Yörükler içinde belli fadimem (281/3: 3,4)

Fidan gibi usul boyun
Muş elinden belli soyun
Kalem kaşlar kirpik yayın
Tatlı diller över seni (115/1)

Al kiraz yanaklar, ceylan bakışlar
İnci mercan gibi kar beyaz dişler (356/2: 1,2)

Al yazmalım *selvi boylum*
Sorma benim ellerimi (175/1: 1,2)

Pamuk tarlasında gelmiş dünyaya
Gül penbe yanaklar benzer aynaya (275/2: 1,2)

Hilaldir kaşları gözleri sürme
Yörüğün hasıdır soyunu sorma
Fadime'mi gör de güneşi görme
Gamzeli yanağı benli fadimem (283/2)

Âşık Ali'nin şiirleri incelendiğinde yukarıdaki örneklerin yanı sıra sevgilileri; sarı saçlı, kınalı züflü, yay kaşlı, keman kaşlı, kara kaşlıdır. Yüzü güzellik yönüyle güneş, ay ve gül gibidir. Yanaklar için; al, gamzeli ve benlidir. Beli güzellik yönüyle ince; dudakları bal, şeker, kaymaktır. Dili tatlı, şirin, bülbül gibi, bazen acı ve dikenlidir. Gözleri kara, mavi, sürmeli, can alıcı. Kirpikleri siyah ve ok gibidir. Dişleri beyazlığı ve parlaklığı yönüyle inci, sedef gibidir. Gerdanı benli, ak, miski anber kokuludur.

Âşık Ali şiirlerinde güzellik unsurları olarak sadece sevgilinin fiziki yapısını değil cilve, naz, melûl bir bakış, iyi huy, ses, nefes, yürüyüş, tebessüm vb. gibi özellikleri de güzellik unsuru olarak ele almıştır. Gelenekte olduğu gibi güzellerin gamzesinin öldürücü vasfı vardır. Cellad veya katil olarak bilinen gamze zalimdir. Âşığa zülm eder. Sevgiliyi bir yan bakışıyla öldürür. Kirpikleri ok atar. Sevgilinin nazı âşığın gönlünde yaralar açan, âşığın feryâd-ı figan etmesine sebep olan ve bu naz-ı edaya dayanamayan âşığın ölmesine neden olur.

Bir can borcum böyle kıza
Gamzeleri gül eyliyor (79/2: 3,4)

Gül dane dudaklar bal kaymak döker
Kirpik çarpışların kalbimi yakar (349/3: 1,2)

Bakışın yandırır, nazın öldürür
Aşkın kervanını çöle daldırır (339/2: 1,2)

Divan şiirinde sevgili için; *gül, gonca, peri, nûr, nihâl, sanem, serv, ay, fidan, şeker* ve *şem* gibi benzetmeler vardır. Âşık Ali de sevgili için, *gül, güllerin goncası, ceylan, Canan, sevda, kara sevda* ve *bahar* gibi benzetmeler kullanmaktadır.

Hayatın çarkında döndürme beni
Aşkın ocağında yandırma beni

Uykumda rüyamda kandırma beni
Güllerin goncası gel güle güle (297/4)

Âşık Ali'nin aşk konulu şiirlerinde Karacaoğlan etkisi de görmek mümkündür. Âşık Ali, Karacaoğlan gibi sevdiği güzellerin isimlerinden de bahsetmektedir. Onun şiirlerinde sevgilinin adı genellikle *Fadime*, *Yörük Kızı*, *Avşar kızı*, *Medine*, *Elif*, *Döne* ve *Emine*'dir.

Bu Ali'm aşkımdan derbeder oldu
 Hayalin gözümde hatıra kaldı
Fadime'm canımı canımdan böldü
 Yüreyime ateş attı *Fadime'm*
 Beni sevdasına yaktı *Fadime'm* (427/3)

Sevgili âşığa karşı zalim, vefasız, çile çektirici ve kan dökücüdür. Âşık Ali de aşkının peşinden giden, kaçmayan cefakar bir âşıktır. Âşık Ali çektiği aşk acısını bazen Ferhat olup dağları delerek bazen Mecnun olup çöllere düşerek bazen de Kerem olup ateşlerde yanarak telmih yoluyla anlatır.

Yıllardır koşturdun geldim ardından
 Terki diyar ettim baba yurdundan
Mecnun olup çöle düştüm derdinden
 Dönüp dönüp sende arasan beni (382/2)

Âşık Ali netsin bitmiyor çile
Leyla'nın Mecnun'u düşmüşüm çöle
 Dikenli çalılar döner mi güle
 Yaralı gönlüme ferman ararım (411/4)

Âşık Ali'm bitsin çile
 Ayrılığa oldum köle
Kerem gibi döndüm küle
 Herkes geldi sen gelmedin (162/5)

Âşık Ali sevgilinin ona çektirdiği dert ve acılarla iç içedir. Acıyı sürekli yüreğinde hissedip, bu durumu şiirlerinde dile getirir. Âşık Ali'nin sevgilileri; sevgisine karşılık vermeyen, onu perişan bırakan, umursamayan, cefa çektiren, âşığı her dem ağlatandır. Bundan dolayı sevgili *vefasız*, *zalim*, *merhametsiz*, *vicdansız*, *yürek yakan*, *perişan eden*, *öldürücü*, *düşmanları güldüren*, *feryat figan ettiren*, *çile çektiren* gibi özelliklere sahiptir. Klasik şairlerinde sevgili anlayışı genelde bu şekildedir. Âşık Ali aşktan kaynaklanan bu sıkıntıları şöyle dile getirir:

Yalvardım yakardım bitti amanım
 Kaybettim gençliği aktı zamanım
 Yandırdın Ali'mi tüttü dumanım
 Kestirdin ekmeğim aşım kalmadı (402/4)

Kanlı yaşlar döker gözüm
 Ateş oldu yanar özüm
 Kış eyledin gençlik yazım
 Âşık olmak haram mıdır? (164/4)

Ateşini bastı yaktı bağrıma
 İlaç kâr eylemez gelse çağrıma
 Çaresi yarimde sinse böğrüm
 Sevda kollarına aktı da gitti (391/3)

Âşık Ali bu kederden ölecek
 Gözlerime kara toprak dolacak
 Arzularım nazlı yarda kalacak
 Döküldü kollarım saramıyorum (379/4)

Sevgililer her ne kadar zalim, vefasız, yürek yakan da olsa Âşık Ali, yine de sevgiliye bağlı olmuş ve sevgiliyi istemiştir. Üstelik bu durumu âşık bir lütuf olarak görmüştür. Âşık Ali, bu duygularını mısralara şöyle döker:

Kötülüğün biktırmadı
 Başka çıra yaktırmadı
 Güzellere baktırmadı
 Aşkın beni zehirlemiş (37/3)

Gerçek aşkın peşinde olan Âşık Ali, *İyi Düşün Sorma Deliye* isimli şiiriyle beşerî aşktan ilahî aşka yönelir. Beşerî aşktan yola çıkarak gerçek aşk olan ilahî aşka ulaşmayı amaçlar. Bundan sonra onun için asıl önemli olan Allah aşkıdır, Hüda aşkıdır. Yani Yaradan'ın peşinden koşmak gerektiğini şöyle dile getirir:

Resul-ü Ekrem'le dostluk kuralım
 Hüdayı ararsan yar, orda orda
 Hak aşkıyla yananlara soralım
 Kurtuluş islamda kâr, onda onda (326/1)

Âşık Ali'nin aşk başlığı altında incelenen şiirlerinde imkansız aşk belasına tutulup helak oluşu, yanma ve yakma gücü vardır. Âşıklık geleneğinin zayıfladığı günümüzde Âşık Ali yaşadığı aşk ile ön plandadır. Onun şiirlerinde aşkın bıraktığı izleri görmek mümkündür. Aşk konulu şiirlerinde beşerî aşkla başlayan yolculuk Âşık Ali'yi ilahî

aşka götürür. Zaman içinde olgunlaşıp kemale ermeyi, aşkın ölümsüzlük vuslatı olduğunu ustalıkla yorumlar.

3.14.7.2. Çeşitli Şahıslarla İlgili Şiirler

Âşık Ali'nin aldığı ödüller, katılım gösterdiği televizyon programları ve diğer sosyal faaliyetleri taktirle karşılanmıştır. Katıldığı festivallerde birçok âşıkla tanışma fırsatı bulmuş ve onlarla güzel dostluklar kurmuştur.

Şiirlerinde bazen yakın dostlarını, bazen Türk kültüründe önemli yeri olan; Yunus Emre, Karacaoğlan, Dadaloğlu, Âşık Veysel, Mevlâna gibi kişilerin isimlerine yer vermiştir. Bunun yanında Türk sineması oyuncularını, Türk edebiyatının büyük ustaları olan Orhan Kemal ve Yaşar Kemal'e yazılan müstakil şiirleri de vardır. Âşık, şiirlerinde bu isimleri çeşitli yönleriyle ele alıp onlara olan sevgisini dile getirmiştir.

Âşık Ali; Yunus Emre, Âşık Veysel, Karaoğlan, İmami, Gül Ahmet, Haydar Aslan, Ceyhanlı Ferrahi, Yemini, Abdulvahap Kocaman, Âşık Baki Yıldırım, Âşık Mustafa Karakılçık (Karani) ve dostu Cemil Şençalar için şiirler söylemiştir. Ayrıca araştırmacı şair, yazar ve bestekar Mansur Ekmekçi'ye söylediği bir şiiri vardır.

Âşık Ali kendi gibi Oğuz'ların Avşar boyundan olan Dadaloğlu'nun cesaretini ve halkına olan sevgisini daima kendine örnek almıştır. Veli dedem dediği *Dadaloğlu Dedem* isimli şiirinde duygularını şöyle dile getirir:

Âşık Ali Veli dedem severim
Avşar beyi her sohbetinde överim
Adı yüreyimde kale duvarım
Ecel gelmiş bir mezara çekilmiş (258/5)

Âşık Ali, 9 Temmuz 2008 tarihinde Sivas'ta düzenlenen Âşık Veysel Kültür ve Sanat Festivalinde söylediği *Âşık Veysel* isimli şiirinde ünlü âşıkla ilgili düşüncelerini dile getirir:

Gece gündüz yol yürüdü
Kalp gözüyle görür idi
Kara toprak yarı idi
Geldi geçti Âşık Veysel (35/2)

Âşık Ali, kadim dostum dediği Cemil Şençalar için de müstakil bir şiir yazmıştır. Âşık Ali, *Cemil Şençalar* isimli şiirinde ünlü âşığı şöyle tanıtır:

Cemil İşler adın şanın
Kible gaha daim yönün
Asıl Türkmen senin kanın
Dostlar Feke elin benim (60/4)

Adanalı Âşık Abdulvahap Kocaman'ın hayat felsefesini kabul etmek gerektiğine inanan Âşık Ali, *Abdulvahap Kocaman* isimli şiirinde şöyle dile getirir:

Böyle bir üstadın hiç yeri dolmaz
Döktüğü dilleri almamız gerek
Ondan başka Vahap Kocaman gelmez
Özündeki sırrı bilmemiz gerek (202/1)

Âşık İmami'nin ölümüne çok üzülen Âşık Ali, acısına bir ağıt yakarak şöyle dile getirir:

Acı haberini tüm ülke duydu
Tarifsiz sonuçla göçtün İmami
Âşıklar içinde bir yıldız kaydı
Gelmez yolu niye seçtin İmami (Âşık Ali'nin arşivinden)

Âşık Ali toplumun her kesimlerinden insanlarla iyi ilişkiler kuran, toplumda saygınlığı olan bir âşıktır. Aldığı ödüller ve katıldığı televizyon programlarıyla Türkiye'nin birçok yerinde tanınmıştır. Şiirlerini kimi zaman yakın dostları için kimi zaman Türk halk kültüründe yer etmiş önemli kişiler için kimi zaman da şahıslara özel olarak müstakil şiirler söylemiştir. Bu şiirlerinde feyz aldığı, arkadaş kabul ettiği bu isimlerle ilgili düşüncelerini açıklamış ve onları çeşitli açılardan tanıtmıştır.

3.14.7.3. Adana ve Çevresi ile İlgili Şiirler

Âşık Ali'nin Adana ve çevresiyle ilgili birçok şiirleri vardır. Bu şiirlerinde çok sevdiği köyü Kesikkeli, Çukurova ve Adana'yı çeşitli yönleriyle ele alıp tanıtır. Çukurova'nın tarihî önemi ve doğal güzelliklerin yanı sıra, gurbette olduğu yıllarda köyü Kesikkeli'ye duyduğu özlemi de dile getirir.

Doğal güzellikleriyle Âşık Ali'nin şiir sanatını etkileyen Kadirli, âşığın canlı doğa tasvirleri yapmasında etkili olmuştur. *Kadirli'm* adlı şiirinde dağlık ve yaylalık olan Kadirli'nin doğasının güzelliğini şöyle ele alır:

Arka yanın dağlı önün ovalı
Sana hayran bütün Çukurovalı
Yayların yeşil çamlar dayalı
Her cana can katar balın Kadirli'm (330/1)

diyerek memleketi Kadirli'nin doğal güzelliklerinden bahseder. Başka bir şiirinde:

Ela gözde sürme durur
Görenler bağrına vurur
Teni gül kokusu verir
Kadirli'nin güzelleri (117/4)

diyerek memleketi Kadirli'nin güzellerini met eder. Şiirlerinde Adana'nın doğal güzelliklerinin ve tarımsal faaliyetlerinin yanında meşhur yemeklerine de yer verir.

Merkez parkın yanı gölü içinde
Cennetin gülleri var Adana'da
Tarihtir Taş Köprü yolu içinde
Kavunu karpuzu gör Adana'da (290/1)

Beyaz pamukların tarla yorganı
Turunçgiller vitaminin harmanı (235/4: 1,2)

Adana'yı görsene
Şırdanından yesene
Kebapları bir başka
He be ağam gelsene (1/2)

Şiirlerinde Çukurova toprağının yetiştirdiği değerlere ve Çukurovalı âşık tarzı şiirin önderleri olan Karacaoğlan ve Dadaloğlu'na yer verir:

İrfan Atasoy'la başlar turumuz
Haluk Levent bal üreten arımız
Danyal Topatan'la Yılmaz Duru'muz
Çukurova toprağında yetişti (257/2)

Genç yaşta gurbete giden Âşık Ali, köyüne ve sevdiklerine olan özlemini şiirinde konu edinir. Âşık Ali de:

Dede yurdu Kesikkeli
Görmek arzum bütün eli
Azgın gelir Ceyhan seli
Çok özledim köyüm seni (130/3)

diyerek çalışmaya gittiği Ankara'da memleketine duyduğu özlemi dile getirir. Başka bir şiirinde ise:

Köyün meydanında koca kuyudan
 Arzuladım görem emmi dayıdan
 Âşık Ali'm çoştı Ceyhan suyundan
 Teskereyi alıp varasım geldi (393/4)

deyip askerde olduğu dönemlerde çocukluk yıllarındaki yaşadığı anıların zihninde canlandığı, dönmenin umudu içinde tezkeresini alıp, köyüne gelmenin arzusunu dile getirir.

Türkiye'nin her bölgesi, her ili ayrı güzelliklerle doludur. Doğup büyüdüğü Adana ve çevresinin güzellikleriyle yaşayan Âşık Ali, bu doğal güzellikleri, yöresine duyduğu sevgisini ifade etmekten kaçmamış, şiirlerinde bu yörenin özelliklerini, özlemine işlemiştir.

3.14.7.4. Toplumsal İçerikli Şiirler

Âşıklar şiirlerinde toplumsal, tarihsel, bireysel olgu ve durumlar karşısında halkın ortak duygu ve düşüncelerini dile getirmeleri bakımından Türk kültürünün korunmasında kültür taşıyıcıları olarak görev yapmaktadırlar. Âşıklar dışa dönüktür, siyasal ve toplumsal olaylara karşı duyarlıdırlar. Onlar tanık olduğu, yaşadığı ve duyduğu olumsuz durumları yargılar eleştirir (Artun, 2019, s. 1).

Âşık Ali'nin aşk konulu şiirlerinden sonra en yüklü hacme sahip olan şiirleri toplumsal içerikli şiirleridir. Âşık Ali toplumun bozuk ve aksayan yönlerine karşı kayıtsız kalmayan duyarlı bir bireydir. Şiirlerinde ahlaki yozlaşmayı ve dünyanın bu gidişatının bozukluğunu dile getirmeyi ihmal etmez. Doğruları takdir etmeyi bilip, yanlışları da eleştirmekten geri duramaz. Şiirlerinde topluma karşı yapılan haksızlıklar, yolsuzluklar, rüşvet ve zam gibi çeşitli sorunlarını dile getirmiştir.

Toplumda var olan gelir dağılımındaki adaletsizlik, eşit olmayan yaşam koşullarına yol açar. Bu durum sosyal yaşamı tehlikeye sokarak tabakalar arasında boşluklar bırakır. Tabakalar arasındaki uçurumlar da sosyal yaşamı tehdit ederek toplumun rahatını ve huzuru kaçıırır. Yoksullaşan bireylerinde hırsızlık, gasp, insan ticareti, fuhuş, mafya gibi yasa dışı faaliyetlere yönelimi artar. Bu nedenle Âşık Ali, yoksulluk yüzünden bireylerin yaşamış olduğu dert ve ıstırapları vurgulayarak toplumsal adaletsizliği ve ekonomik eşitsizliği eleştirir:

Çoğu bulamıyom azı neyleyim
 Yedi tane canı nasıl eyleyim
 Ölüm kurtuluşum olmaz öleyim
 Yoksulluk yakamı tuttu gitmiyor (419/2)

deyip yoksulluğun, ekonomik bir sorun olmaktan çıkıp toplumsal ve psikolojik ruh halini tehdit eden büyük bir sorun haline geldiği vurgulamak istenmiştir. Bir başka şiirde:

Arttıramaz olduk yetmiyor maaşlar
Kuru soğan ekmekle oldu aşlar
Kimi kime soran bozuldu işler
Dostlar düşman oldu sormuyor bizi (433/2)

diyerek yapılan zamlara karşı kayıtsız kalmadığını sert bir dille eleştirir. Yine başka bir şiirde:

Hortumcular çaldı gaçtı
Enflasyon bayrak açtı
Dolar borsayı da geçti
Zam kırgını oldum gardaş (200/3)

deyip şiirde geçen yolsuzluklar ve zamların yanında günümüz Türkiye'sinin en büyük ekonomik sorunlarından biri olan yüksek enflasyon ve Türk lirasının değer kaybedişine karşı tepkisini taşlama yoluyla dile getirir.

Âşık Ali toplumsal içerikli şiirlerinde zararlı alışkanlıklar olan içki, kumar, sigara ve fuhuş gibi toplumun kanayan yaralarını mesaj niteliğinde uyarılarda bulunarak tenkit eder. Bu konu hakkındaki düşüncelerini sert bir dille eleştirir:

Tarlayı takımı kumara verdin
Eşşeği katırı masaya vurdun
Söyle be şerefsiz ney idi derdin
Avradında gitti şerefsiz şerefsiz (345/1)

Öksürdükçe kızıl kanlar kusturur
Verem eyler ciğerlerin kestirir
Bitirir ömrünü yere bastırır
Ölmeden ölünü sala verdirir (434/3)

Çalış kazan dut köşeyi
Bağrına basan şişeyi
Buldum sanırsın neşeyi
Halil bırak o zıkkımı (Âşık Ali'nin arşivinden)

Âşık bir şiirinde gençlerin batılaşma adına gösteriş, moda kaygısı ve giyim kuşam meraklılarını eleştiren bir tavır takınır. Bu anlayış topluluğu milli kültür ve değer yargılarını reddetmeye götürür. Bunun sonucunda modaya uymanın erkekleri, kadına; kadınları erkeğe benzeten kimlik bulanımına yol açtığını dile getirerek yanlış batılaşmadan şöyle söz eder:

Sürme çeksen kaşlarına
Meç yaptırın saçlarına
İnci dizdir taçlarına
Bu saç nedir söyle oğlum (178/2)

Âşığın bir başka şiirinde yine zamanın değişimiyle beraber ortaya çıkan yeni yaşama biçimleri, moda ve giyim kuşamın yanında toplumda utanma ve hayâ duygusunun kalmamasından yakınır.

Uf haya vel iman kalmadı bitti
Streç pantolon dar mıdır bacım
Bacaklar açıldı modaya yetti
Uzun etek giymek zor mudur bacım (224/1)

Âşık Ali, Türk kültürüne ve inançlarına bağlı bir âşıktır. Toplumsal ahlakın yozlaşmasına karşı tepkilerini şiirlerinde dile getirmekten sakınmaz. Güzel ahlaka ve inanca değer veren âşık, kültürel kodları şiirlerinde muhafaza etmeyi başarmıştır. Aşağıda örnek olarak verilen dörtlüğe bakıldığında; kadınların ahlaki yönden sorgulanıp hâyanın kalmadığından, dinin modernleşmeyle beraber toplumsal değişime maruz kaldığından bahseder.

Din ve toplum birbirinden bağımsız olarak düşünülemez. Din ne kadar güçlüyse, toplumsal bütünlük ve dayanışmada o kadar güçlü olur. Bireylerin sosyal değişimlerini ve davranış tutumlarını belirleyen dini inançlar, toplumla birebir etkileşim içindedir. Buradan hareketle yeni yaşam ve anlayış biçimi sunan modernleşme; geleneksel yapı ve kültürü etkilemekle kalmamış, kökleşik dini inançları da etkileyerek bir değişime empoze etmiştir. Kişilere göre yeni dini anlayışların ortaya çıkması ve ibadetlerin geri plana itilmesi, aynı zamanda yeni din ve mezheplerin ortaya çıkması yönünde değişimler olduğu görülmüştür (Arslantürk & Tayfun, 2001, s. 397).

Moda diye göbekleri açtılar
 Utanma kalmadı yola düştüler
 Satanisti ateisti seçtiler
 Cami kapısında gezen arama (351/2)

Âşık Ali, toplumda ahlak kavramının olmamasından, kolay yoldan para kazanmaya çalışanların çoğaldığından, haksızlıkların artmasından şikâyet eder.

Yoksullar geçime çare arıyor
 Hırsızlar her yerde vurgun vuruyor
 Paranın değeri her gün eriyor
 Namus pazarları artıyor emmiler (239/3)

diyerek toplumun ahlakî değerlerini yitirmesinden dolayı içinde bulunulan çağın yaşanılmaz hale geldiğini ifade eder. Toplumda değişen kültürel değerler karşısında sevginin ve saygının yerini ahlaksızlığa ve yolsuzluğa bıraktığını ifade eden Âşık Ali, aile içi rollerin farklılaşıp anneye babaya ve büyüklere saygı gösterilmediğini, sevgi ve saygının yok olup küçüğün büyüğe hürmetsizliğinden yakınarak söz eder:

Evlat babasını tanımaz oldu
 Kıyamet yakındır ahrazda bildi
 Sarhoşlar çekiyor her gün baliyi
 Dertlinin derdine derman arama (351/5)

diyerek başka bir şiirde:

Karnı doyar gözü doymaz
 İnsan haklarına uymaz
 Büyük küçük kimse saymaz
 İnsan doğar hayvan olur (110/4)

diyerek toplumu ayakta tutan değerlerin başında gelen sevgi ve saygının, büyük küçük kavramlarının kalmadığından yakınır. Sevgili Peygamberimiz'in "Küçüklerimize merhamet etmeyen, büyüklerimize saygı göstermeyen bizden değildir" hadisi bu hususun ne denli önemli olduğuna işaret eder.

Mecazi bir kavram olan felek; gök, gökyüzü, alem, talih, kader, baht, şans, devran, sema gibi anlamlar taşır. Halk edebiyatında önemli bir yere sahip olan feleğin en çok zikredildiği sitem, şikâyet ve bedduaların yapıldığı şiirlerdir. Hemen hemen bütün âşıkların dilinde yaşadıkları acılardan, sıkıntılardan dolayı felekten şikâyet vardır. Âşıklar başlarına gelen her türlü kötülüğü, musibeti, acılarının sebebi olarak feleği

görürler. Âşık Ali de şiirlerinde zaman zaman yaşadığı dönemden, felekten, kötü kaderinden şikâyet etmektedir.

Hayatın törpüsüne verdim başımı
Saçımı başımı yoldurdu felek
Neştersiz açtı yarı döşümü
Kendi bedenimden yıldırdı felek (Âşık Ali'nin arşivinden)

Gönül sarayından tahtın yıkılır
Umudun kırılır ipin çekilir
Cefalı dünyada belin bükülür
Gülecek haline ağla kardeşim (203/2)

Âşığın toplumsal konulu şiirlerine bakıldığında, günümüz salgın hastalığı olan Kovid-19'a verildiği görüşmüştür. Âşık Ali:

İğne ilaç çare olmaz
Gidenlerin yeri dolmaz
Azgın kullar ibret almaz
Yüce Mevla'm çare verse (86/5)

diyerek bu hastalığının müsebbibi olarak toplumun ahlâki yönden zayıflamasına, saygı ve sevgi anlayışının körelmesine, zalimliğin artıp ibadetin azalmasına ve menfaat çıkar ilişkilerinin artmasında başat rolü üstlendiğini vurgular. İnsanlığın Allah'ın varlığını unutup, günah işleyip önemsememesi, azgınlık, yoldan çıkışlar, zevki sefaya kapılıp hamdı şükürü unutmasına vurgu yaparak telkinle kendilerini düzeltmeleri için onlara nasihatta bulunur.

İnsan ve toplum ilişkilerinde eğitimin önemli bir fonksiyonu vardır. Eğitime büyük önem veren Âşık Ali, öğrenme ve öğretmeye açık bir kişi olmasından dolayı eğitimin önemini öğütlemeye ile telkinde bulunarak aktarır. İnsanların eğitime yönelmeleri için çaba sarf eden âşık, eğitimi, ilmi, okumayı ve yazmayı destekler; cahilliği ise eleştirir. Âşık Ali bu durumu şöyle dile getirir:

Bilgi seli akar bana
Ben kitabı sevmez miyim
Onunla yön verdim cana
Ben kitabı sevmez miyim (127/1)

dörtlüğü ile kitapların insan yaşamındaki en faydalı dostlar olduklarını belirtir. Bir başka şiirde kalemin, ilim irfan sahibi olma yönündeki desteğini ve ona sarılmayanın serseri cahil olduğuna değinir.

Kalem ilmin rehberidir
İlim bilgi gevheridir
Sarılmayan serseridir
Çözmez diyen yalan söyler (122/3)

3.14.7.5. Tasavvuf Konulu Şiirler

Tasavvufun kelime anlamı “Arapça sūf’tan sofulaşma, gönlünü Allah sevgisine bağlama. İlm-i tasavvuf ise tasavvuf ilmi, tasavvuf bilgisi” anlamlarına gelmektedir (Devellioğlu, 2016, s. 1209).

Tasavvuf gaybı müşahede ve irfan yoludur. İrfan ise bilgi, amel, takva ve sülükten hasıl olan bir ilimdir. Yol, halk edebiyatı anlatı türlerinde, kahramanın erginleşme döneminin tamamlanması için bir araç olup, “başlama-ayrılma-erginleşme-dönüş” aşamalarından sonra kahramanın sınanmasıyla başka insana dönüşmesi ve kemalle ermesine zemin hazırlayan unsurdur (Campbell, 2010, s. 63).

Tasavvufi eğitim, kişinin zahiren ve bâtenen islam edebiyatı ile edeplenmesi ve ilâhî ahlâk ile ahlâklanmasıdır. Tasavvufi eğitim sonucunda insan; Allah’ın rızasını kazanma ve halka karşı güzel ahlaklı olmayı temin eder. Tasavvuf, gerçek saadete erişmek için nefsin zevklerini terk edip terbiye etme halidir. Hakk aşkını kalbine yerleştiren bir yol olup, Allah’ın huzurunda olmaktır. İnsanoğlu tasavvufi etiğini yaparken İslam dininin ana kaynağı olan Kur’an ve sünnetin kuralları doğrultusunda hareket eder. Böylece toplumda örnek bir kişi olmaya çalışır (Güzel & Torun, 2008, s. 189).

Halk edebiyatının tasavvufî halk edebiyatı türü 12. yüzyılda Ahmet Yesevî ile başlamış, daha sonra dervişleri aracılığıyla Anadolu’ya yayılmıştır. Bu edebiyatın konusu Allah’a ulaşmanın yolları, ahlak ve nefsin terbiyesidir. Anadolu’nun bu alanda ilk ve en ünlü şairi Yunus Emre’dir.

Tasavvuf felsefesine göre kâinatın yaratılış sebebi tanrının kendi güzelliğini görmek ve bilmek istemesidir. Âşıkların şiirlerinin birçoğunda felsefî boyutta tasavvufi bir derinlik görünmeyebilir. Âşıklar, insanlara öğüt verirken iyiyi, doğruyu, güzeli göstererek dünyanın geçiciliğini anlatarak, gerçek ebedi mutluluğun yolunu dizelerinde dile getirmeyi amaçlar. Onların bu tür şiirlerinde tasavvufî bilgiler bir sistem içinde değildir. Âşıkların şiirlerine bakıldığında belli başlı İslami motiflerin işlendiğini

görülür. Bunlar; kutsal değerlere içten bağlılık, insanları iyiye, doğruya, güzele ulaştırma çabası, dünyanın faniliği, Allah'ın nimetlerine şükür etme vd (Artun, 2019, s. 197).

İlim ve akılla gerçeği bulma anlamlarına gelen hikmet, İslam'da insanı cahiliyetten uzaklaştıran ve koruyan bir vasıftır. İçinde doğruluk ve merhameti bulunduran hikmet, insanı doğruluk ve dürüstlük içinde yaşayabilmesi için hakikate sevk eder. Bu çerçevede Âşık Ali, Türk halkının Hakk'ı ve hakikati bulması ve bilmesi için çaba sarf etmiş, şiirlerinde Kur'ân ve sünnetin çizgisinde nasihatlerde bulunmuştur. Şimdi Âşık Ali'nin Allah düşüncesi aşağıda incelenecektir.

Âşık Ali'nin tasavvuf konulu şiirlerinin temelinde Vahdet-i vücud felsefesi işlenmektedir. Kainattaki her şeyin yaratıcısı ve koruyucusu Allah'tır. Tektir, yüce ve üstün varlıktır. Allah'ın varlığını, birliğini ve sevgisini gönlünde bulunduran âşık, hikmet ve hakikatin Yaradan'da olduğu düşüncesiyle kullara dostluğu, sevgiyi, nasibine tevekkül edip şükretmesini öğütlemektedir.

Sabah akşam öter kuşlar
Ekmek gever inci dişler
Âşık Ali'm hakkı düşler
Yanar Allah aşkı ile (22/6)

Hakk'a inan hakkı tanı
Hakk'ın emrinden ayrılma
Teslim eden tatlı canı
Hakk'ın emrinden ayrılma (131/1)

Kur'ân'dan haberdar olduğu halde, Yaradan'ın hükmüne uymayanları, inançsızları ve cehaleti eleştirir.

Kul olduğun unutanlar
Şeytanla yatıp kalkanlar
Günahına binbir katanlar
Ölüm bir gün gelecektir. (150/3)

Rahmetle donatmış gör senin için
Helaldir nimeti var senin için
Haramdan kaçmazsan ar senin için
Eğriyi doğruyu yar orda orda (326/4)

Allah (cc)'ın insanlar üzerindeki nimeti sayısız ve büyüktür. İnsanı en güzel şekilde yaratmış, sayılamayacak kadar çok nimetler vermiştir. Her şey onun hakimiyeti altına

girmiştir. Şükür de nimetin karşılığı olarak, Allah'ın insana bahsettiği sayısız nimetlerin övgüsü olarak insan kalbinde sevgi, saygı, muhabbet ve iman ile ortaya çıkmıştır. Bir başka deyişle şükür, nimeti vereni tanımak ve onun ihsanını söylemektir.

Arı petek yapmaz idi
Nehir yoktan akmaz idi
Dallar yaprak dökmez idi
Mevsim kışı nereden almış (144/5)

diyerek Âşık Ali, insanı düşünme ve idrak etmeye yönlendirir. O'nun kâinatın yaratıcısı ve yöneticisi olduğu, nimet adına ne varsa hepsinin Allah tarafından tecelli edildiği, onun mülkünde, bilgisi dahilinde her şeyin gerçekleştiğine inanmaya götürür. Bir başka şiirde:

Toprağa emrettin verdi tenimi
Üfledin ruhumu verdin canımı
Sebzeden meyveden aldım kanımı
Bize nimetleri sen ihsan eyledin (347/2)

diyerek insanın kainata bakıp ilahi kudretin tecellisini, toprağa bakıp tefekkür ummanına kulu davet eder. Her şeyin bir mizan ve ölçüde oluşu; mevsimlerin ayrı ayrı olması, bir tomurcuktan ağaç olup, meyve vermesi kulu Hakk'a yaklaştıran davetçileri durumundadır. Böylelikle bütün övgülere lâyık bulunan Cenab-ı Hakk'a kulluğunu ve şükrünü tefekkür ile anlatmaktadır.

Anayı babayı sayana rahmet
Hakk'a zikredende olur keramet
Besmele şükürle dolar bereket
Ol derse mahluğu yoka çevirir. (371/4)

diyerek insanoglunun dünyaya tamah etmemesi gerektiğini, Allah'ın verdiği nimetlere tevekkülle yaklaşıp şükürle göğüslemesini öğütler. Şükreden bir kalbin bereketle dolduğu, inancın olmadığı bir kalbin de yokluğa vakfettiği görülmüştür.

Âşık Ali, şiirlerinde peygamberlere ait kıssalara, hayatlarına ve güzel ahlaklarına telmihte bulunur. Allah'ın nuru olan Hz. Muhammed başta olmak üzere Hz. Ali'nin sevgisini de şiirlerinde işler. Büyük övgülerle bahseder.

Kur'an rehberim elimde
Alemlere sır Muhammed (167/7: 3,4)

Hatırı yücedir şah-ı merdanın
Açılsın dostluğa gönül meydanın
Resul'ü Ali'yi özünden tanın
Sevelim Ali'yi Mevla aşkına (317/2)

Ehli Beyit, Hz. Adem, Hz. Havva, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Hacı Bektaş-ı Veli ve diğer din büyüklerinin sevgisini şiirlerinde görmek mümkündür. Buna şu örnekler verilebilir:

İnkâr etme Adem oğlu
Adem baban değil midir
Hep kardeşlik aynı soydan
Havva anan değil midir (14/1)

Dünya benim diyenlere kalmadı
Ömrü tükenenden ibret almadı
İsa aleyhi selam da ölmedi
Çarmıhta kim idi bul da göreyim (243/4)

Eyyüb'ün sabrı Allah yolunda
Böylesi kulları bul da göreyim (243/7: 3,4)

Tasavvufta ölüm kavramı sadece beden ölümüyle gerçekleşir. Ruhun ölümü yoktur. Ölüm şairlere göre bir kavuşma, (şeb-i arûz) bir bayram, düğün gecesi olarak nitelendirilir. Mutasavvıflar ölümü, Cenab-ı Hak'ın kendi ruhundan üflemesi ve tekrar ona dönmek, bu dünyanın karanlıklardan, belalarından kurtulup sevgiliye kavuşmak, başka bir deyişle gerçek ve baki bir hayatın başlaması olarak değerlendirmişlerdir. Bu sebeple ölüm korkulanın aksine, asli gerçek vatana dönüş, özlenen sevgiliye kavuşma, ruhun nefisle, şeytanla olan masivasından kurtulup hürriyete kavuşmasıdır. Âşık Ali'ye göre de ölüm, hasretle beklediği vuslattır. Peygamber efendimize göre de ölüm, yüce dosta kavuşmaktır. Kuran'ı Kerim'de (Buhari, Merza) suresinde peygamber efendimizin vefat etmeden önce son söz olarak "Allahümme'r-refike'l-alâ" (Yüce Dost'a), yani Hak Dost'a" şeklinde geçmiştir.

Âşık Ali'nin bir şiirinde ölüm:

Canlı olan her can tadar ölümü
Sen kendi kendine etme zulümü
Şehadet eyle de sustur dilini
Mevla'nın emrinden çıkma ha çıkma (255/12)

diyerek akli olan kulların gönlünü fani dünyadan uzaklaştırarak, Allah'a ibadet etmesi yönünde telkinde bulunur. Âşık Ali ile yapılan görüşmelerden birinde ölüm üzerine şu bilgileri aktarır: “Hayat boş, gelip geçicidir. Kalp kırmak yerine gönül almayı, tamir etmeyi öğrenmeliyiz. Haramdan uzak durmalıyız. Helal kazanıp, helal yemeliyiz. Malı mülkü bir güç göstergesi olarak görenler Allah verdiği gibi almasını da bilir. Yapman gerekenler Allah'ın emir ve yasaklarına uyulması gerektiğidir. Allah'ın emirleri doğru ve güzeldir. Yasakları kötü ve yanlıştır. Nitekim bu dünya ebedi değil, yolculuğumuz bir gün son bulup, kara toprakla son bulacaktır. Bize verilen bu emanet cana iyi bakıp, bu dünyadan göçenlerden ibret almaktır” şeklinde nasihatta bulunur (KK-1).

Son durak kabirdir çürütür seni
Şükreyle haline Mevla'nı tanı
Her şeyin topraktan var mıdır kanı
Mevla'nın emrinden çıkma ha çıkma (255/11)

Âşık Ali'nin şiirlerinde cennet ve cehennem akidesine yer verilir. Cennet ile cehennem, ahiret inancı olan tüm müminleri yakından ilgilendiren edebi merhalelerdir. Cennet dini inanışa göre salih ameller işleyen mü'minlerin girebilmek için gayret gösterdiği yer, cehennem ise günahkar müminlerin işledikleri günahlardan dolayı cezalandırıldığı yerdir. Sonuç olarak Yüce Allah ahiret yolunda, dünya hayatını iyi değerlendirebilenlere sonsuz hediye olarak cennet ile ödüllendirecek, Allah'ın varlığına inanmayıp kabul etmeyenleri de cehennem ateşinde cezalandıracaktır. Âşık Ali ahiret inancı olan bir âşıktır. Bir şiirinde:

Sorgu melekleri gelir başına
İlahi adalet çıkar karşına
Günah defterini açar döşüne
Oruca sarıl cehenneme girme (346/6)

diyerek, gerçek hayatın ahiret olduğu, bu dünyanın geçici bir menzil olduğuna değinir. Müminlere günahlardan kaçınması gerektiği, günahların insanı cehennemlik kıldığını nasihat yoluyla ikrar eder. Nitekim cennet ile cehennem insanın kendi elindedir. İbadet edenlerin, oruç tutanların cennete gireceği, günah işleyenlerin ise cehenneme gittiğine inanır.

Âşık Ali, İslam ahlakıyla ilgili olarak, “güzel huy, ahlak, ar namus, hayâ, doğruluk, dürüstlük, cömertlik, sabır, şükür, helal, haram, yardımseverlik, ilim, zikir, merhamet, kibirden uzak olma, iyilik, sevgi, olgunluk, hikmetli olmak, hakka riayet, inançlı olmak, kul hakkı vb. kavramlara yer verir:

Razı ol hakkına dünyanı kazan
Kul hakkı yiyeni bekliyor kazan
Ahiret yolcusu cenneti kazan
İki yüzlü olma be insanoğlu (323/8)

Âşık Ali'nin şiirlerinde İslam dininin temel motifleri önemli bir yer tutmaktadır. İslam ahlakına, İslam'ın ve imanın şartlarını şiirlerinde işlemekte, Allah'a kulluk bilincini aşmaktadır. İmanın şartları ile de bu bilinç yaşam tarzına yansır ve kamil insan olma yolunda ilerlenir.

İman etmeyene zulüm gönderir
Putu tapanları ateş yandırır
Zalim olanlara hüküm indirir
Kelam Ullah olan Allah'tır Allah (340/5)

Âşık Ali ibadetlerine önem veren bir âşıktır. İslamın şartlarından olan *namaz, oruç, zekat, hac* şiirlerinde değinir.

Orucun namazın yeri başkadır
Sadaka zekatın sırrı başkadır (255/4: 1,2)

Resul'dür İslam'ın seri serveti
Beş vakit namaz da hakkın cevheri (255/14: 1,2)

3.14.7.6. Tabiat Konulu Şiirler

Türklerin sosyal hayatında ve inanç dünyasında tabiatın önemli bir yeri vardır. Tabiat halk şairleri için de vazgeçilmez bir unsurdur. Gerçekliğin başlangıcı olan tabiat, tabi ve katışıksızdır. Âşıklar doğayı ağacıyla, çiçeğiyle, dağıyla, güneşiyle, ayıyla, yıldızıyla anlatırlar. Âşık hayal ve duygularını ifade ederken hayalini gerçeğe benzeştirerek, sevgilinin güzelliklerini, özlemini ve yeniden canlanmayı doğaya bakarak resmeder. Şiirlerde yer alan (gül, gonca, la'l, serv, lâle vs. gibi) mazmunlar benzetme motifi olarak kullanılırlar. Bu sebeple doğadaki her bir unsur sevgilinin bir parçasıdır.

Tabiat Âşık Ali tarafından canlı olarak tasvir edilir. Tabiatla iç içe yaşayan âşık, gezip gördüğü yerlerin doğal güzelliklerini kendine has üslubuyla şiirlerinde ifade eder. Karacaoğlan'ın tabiat anlayışını sürdüren âşık lale, gül, sümbül, gonca gibi çiçek adlarını; bülbül, turna, ördek, turaç gibi hayvan adlarını kullanarak baharın gelişini tabiattaki canlı varlıklarla bir tablo gibi gözler önüne serer:

Kırlarda bahçeler hep çiçek açtı
Koklasan sevdiğim gülme zamanı
Bülbüller büyüdü güllere uçtu
Koklasan sevdiğim yolma zamanı (299/1)

Âşık Ali'nin şiirlerinde gül dışında *lale*, *nergis*, *menekşe*, *sümbül*, *gelincik* ve *papatya* gibi çiçek isimlerini de görmek mümkündür:

Gurbet eli mesken bilip ererdi
Lale, *sümbül*, *nergis*leri dererdi (249/3: 1,2)

Bizim elde *nergis*, *sümbül* kokuşur
Seven gözler sevdiğine bakışır (264/2: 1,2)

Lale, *sümbül* sallanırsın
Güzellikte bellenirsin (115/2: 1,2)

Sarı çiçek uğurumuz *gülümüz*
Sarılsa boynuma güzel kolunuz (285/3: 1,2)

Yollar bile sensiz kaldı
Gelincik papatya soldu (166/3: 1,2)

Âşık Ali, Çukurova'nın dağlarını, göllerini, ovalarını, ağaçlarını, kuşlarını vs. tabiat unsurlarını içinde bulunduğu duygulara göre renklendirerek seremonisi edasıyla anlatımını kuvvetlendirmiştir.

Gine bahar geldi Çukurova'ya
İlgim ılgım esen yeller övünsün
Göçmen kuşlar gelir konar yuvaya
Yuvayı taşıyan dallar övünsün (264/1)

Turaçlar öttükçe ovalar çınlar
Sevenin halinden sevdiyi anlar (264/3: 1,2)

Irmakların akar selvi söğütlü
 Âşıklara su doldurur yavuklu
 Avşar'a hükmeden koca sarıklı
 Dadaloğlum nerde de Çukurova (249/4)

“Turna, halk arasında haberci kuşlardan sayılır. Mübarek, akıllı bir kuş olan turnanın uğur ve iyi haber getirdiğine inanılır. Göçmen kuşlardan olan turna âşık edebiyatında daha çok haber getirip götürülen bir kuş olarak kullanılır. Her hareketi doğru olduğundan uçuşları da bir sıra halindedir” (Elçin, 2004, s. 66).

Uzaktaki sevdiklerinden veya bir durumdan haber almak isteyen âşıklar turnalardan yardım isterler. Âşık Ali de gurbette olduğu dönemde Adana'da baharın gelişini merak ettiği için turnalardan haber almak ister.

Allı turnam Feke'den mi geliyon
 Beyaz karlar eridi de aktı mı
 Karlı dağlar beyaz sisten görünmez
 Kara bulut yağmurları döktü mü (208/1)

Kadirli gibi doğal güzellikleriyle tanınan bir köyde doğup büyüyen Âşık Ali, köyünün güzelliklerini şiirlerinde yaşatmıştır.

Arka yanın dağlı ovalı
 Sana hayran bütün Çukurovalı
 Yaylaların yeşil çamlar dayalı
 Her cana can katar balın Kadirlim (330/1)

Çoğu zaman da sevgili ve tabiat güzelliklerini birbiriyle bağlantılı olarak ilişkilendirerek anlatır. Bu ilişkilendirmeyi tabiat unsurlarını teşbih ederek sevgiliyi betimler. Âşık Ali'nin betimlemelerinde sevgili, doğanın en güzel unsurlarıyla bir araya gelerek anlam kazanmıştır. Sevgili kokusunu gülden, beyazlığını kardan ve zülüflerini sümbüllerden almıştır. Gurbette olduğu yıllarda memleketinden ve sevgiliden haber getirip götürülen yine tabiat olmuştur. Âşık Ali rüzgârlarla, seher yeliyle, dağlarla ve kuşlarla sevdiğinden haber alır.

Gül kokar nefesin, can katar cana
 Seher yelleriyle getirir bana
 Kırma şu gönlümü sevdalı sana
 Boynuma sarılan kola kurbanım (Âşık Ali'nin arşivinden)

Âşık Ali'nin şiirlerinde sevgilinin gelişi; baharın gelişi, aslında tabiatın canlanması ve uyanmasıdır. Onun dolaştığı yerlerde çiçekler açar, etraf misk-i amber kokar. Her yer adeta cennetten bir bahçe gibi olur.

Gözleri yollarda bekliyor beni
 Üzmek yakışır mı o tatlı canı
 Misk-i anber kokar kar beyaz teni
 Yol verin o yare gideyim bugün (Âşık Ali'nin arşivinden)

3.14.7.7. Milli Temalı Şiirler

“Bir ulus, sınıksız birbirine bağlı olmayı bildikçe yeryüzünde onu dağıtabilecek bir güç düşünülemez.” M. Kemal Atatürk

Tarihe bakıldığında vatanına sıkı bir şekilde bağlı olan milletlerin var olduğunu, vatanını kaybeden milletlerin ise tarihten silindikleri görülür. Vatan sevgisi, her insanın uğruna canını feda edecek kadar değerlidir. Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra yetişen halk şairlerinin şiirlerinde dikkati çeken önemli özelliklerden birisi de onların vatanına yürekten bağlı bir âşık olduğudur. Şiirlerinde milli mücadele, birlik ve beraberlik, Mehmetçik, vatan ve Atatürk'e duymuş oldukları sevgiyi içtenlikle dile getirmişlerdir.

Âşık Ali'nin şiirlerine bakıldığında da milli konulardaki hassasiyeti göze çarpmaktadır. Ülkesini, bayrağını, toprağını, ordusunu ve Atatürk'ü sevmenin yanında şiirlerinin özünde barış, kardeşlik ve birlik düşüncesi de görülmektedir. Daima birleştirici bir tavır içinde olan Âşık Ali, insanlara bu konuda duyarlı olmayı, birlik ve beraberliğe çağırıp vatanın bölünmez bir bütün olduğunu izah eder.

1982 Anayasası'nın 10. Maddesinde “Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir” düşüncesi esas alınmıştır. Görüldüğü üzere, anayasada belirtilen ülke insanların eşit hak ve özgürlüğe sahip olduğudur. Âşık Ali nasihat mahiyetinde, halka şöyle sesini duyurur:

Savaşta barışta birlik olalım
 Biz bu toprağın insanlarıyız
 Daima kardeşçe sadık kalalım
 Biz bu toprağın insanlarıyız

Avşar, yörük, cerit, Çerkezle, farsak
 Beyler gayrı gerçekleri görsek
 El ele kol kola gayeye varsak
 Biz bu toprağın insanlarıyız (247)

deyip, düşmana karşı tek yürek olan millete kardeşlik, dayanışma duygusunu öğütler.

Vatan; *Türkçe Sözlük*'te, “Üzerinde yaşanan yeryüzü parçası, yurt, toprak” olarak geçer (*Türkçe Sözlük*, 2005, s. 105). Bundan dolayı yurt, vatanın bir parçası olarak nitelendirilebilir. Vatan; uğruna kan dökülen, can verilen, tarihten izler taşıyan mukaddes bir topraktır. Vatanına, milletine, bayrağına ve değerlerine sahip çıkan Âşık Ali, türklüğünü ve vatan aşkını şöyle haykırır:

Atatürk, İnönü canlar
Şehitlerim döktü kanlar
Türk olanlar türkü anlar
Bu vatanın evlatları (Âşık Ali'nin arşivinden)

Vatanın her bir karış toprağını koruyan ve uğruna vatan için canını veren Mehmetçikleri de unutmayan Âşık Ali, şehitlerimizin ölmediği vatanın her toprağında kanlarının izi olduğunu şu dörtlüklerde ifade eder:

Bugün olsa yine varız orada
Denizde havada ve de karada
İzlerimiz silinmedi Kore'de
Uygun adımlarla gezdi Mehmet'im (355/5)

Çanakkale Zaferi, farklı anlamları olan bir savaş... Büyük üzüntü ve derin bir acı, aynı zamanda iftihar duyulan tablo... Hiçbir şeyin vatan sevgisinden daha güçlü olmadığını, hep birlikte el ele vererek karşılaşılabilen her zorluğun üstesinden gelebileceğini öğreten savaş... Böylesine önem arz eden Çanakkale zaferi ile ilgili duygularını Âşık Ali şöyle ifade eder:

Atam “Çanakkale geçilmez” demiş
Canımız fedadır vatan uğruna
Şehitler toprağa kanını vermiş
Canımız fedadır vatan uğruna (253/1)

19 Mayıs 1919 tarihinde Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkması Türk tarihinin bir dönüm noktasıdır. Milli mücadelenin fiilen başladığı tarih olan 19 Mayıs 1919, büyük zaferlere giden yolun başlangıcıdır. Nitekim bu mücadelenin lideri, başlatanı Atatürk olmuştur. Zaferden sonra, Anadolu düşmandan temizlenmiş, Türk milleti milli hakimiyetine bağlı bağımsız bir Türk devleti olmuştur. Âşık Ali, milletin kendi istikbalini ve düşmana bağımlılığı kırma yolundaki bu süreci şöyle anlatır:

Bin dokuz yüz on dokuz Samsun'a çıktı
İlmin ışığını eliyle yaktı
Zalim düşmanları denize döktü
Şafakta çemberi deldi Atatürk (223/3)

Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu, lideri ve eşsiz kahramanı olan Mustafa Kemal Atatürk'ün üstün meziyetlerini Âşık Ali, aşağıdaki dörtlükte şöyle sıralar:

Bir tarih battı, bir tarih doğuyor
İnsanlığa ibret oldu Atatürk
Çağları açıyor, çağı kovuyor
Geçmişten bugünü bildi Atatürk (223/1)

Türk milleti için bayrağın önemi ve anlamı çok derindir. Türk bayrağı milletin verdiği zor savaşlar neticesinde oluşmuştur. Bağımsızlığın sembolü olan bayrak, her şeyden önce sahipliği, ait oluşu simgelemektedir. Rengini şehitlerimizin al kanından alan bayrak vatanın tapusudur, onurunu simgeleyen adete bir şeref abidesidir. Âşık Ali, bayrağımız için gerekirse canını bile vereceğini şu şekilde açıklar:

Vatanım, namusum, şerefim sensin
Mutluluk sizinle yürekler kansın
Dalgalan göklerde şerefsin, şansın
Size feda olsun bu tatlı canım (400/3)

Demokrasinin temelinde olan Atatürkçü düşünce sistemi halkın egemenliğine verilen önemdir. Demokrasiyi gerekli kılan şeyler, halkın kendi kaderini belirleme hakkı, siyasal eşitliği sağlama, barış ve refahı tesis ettiğine olan inançtır. Âşık Ali de demokrasinin önemini dile getirdiği *Demokrasi* adlı şiirinde Türk halkının kanun önünde ve her alandaki eşitliğini, herhangi bir sosyal statü üstünlüğünün olmadığını şöyle vurgular:

Atam yön vermiş yürü izinde
Barış sunmuş, hitabında sözünde
Adaletle kanun insan özünde
Demokrasi ile korunmadı mı? (261/3)

3.14.7.8. Diğer Temalar

Canlı, samimi ve kıvrak üslûbuyla hemen her konuda şiirler yazan Âşık Ali, bu yönüyle Âşık Veysel'i akıllara getirir. Âşık Ali, Veysel gibi konu çeşitliliğinde

yelpazesi geniş olan âşıklardan biridir. Âşığın yukarıda sıralanan konuların dışında; şehirler, öğretmenlik mesleği ve sağlık gibi konularda da şiirleri vardır.

Âşık Ali'nin müstakil olarak şehirler için söylediği şiirleri vardır. Bu şiirlerinde o yörenin çeşitli özelliklerini açıklar. Aşağıdaki dörtlükte de Mardin yöresinin özellikleri dile getirilir:

Anzer balı sunar üzüm bağları
Kardeşçe geçirmiş giden çağları
Saygı sevgi dolu bütün huyları
Tarihler yaşamış Mardin'in halkı (353/4)

Âşık Ali bir başka şiiri olan *Muş Yöresi* adlı şiirinde Muşlulara olan hayranlığını şöyle dile getirir:

Kardeşlik, dostluğun barış yoludur
Yürekleri sevgi saygı doludur
Karlı yaylaların gonca gülüdür
Vatanı, milleti sever Muşlular (362/2)

Âşık Ali, *Öğretmen* adlı şiiriyle 2010 yılında Adana'da İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün desteğiyle Adana/Çukurova Halk Ozanları Kültür Derneği'nin düzenlediği Halk Ozanları Arası Şiir Yarışması'nda *Okul ve Öğretmen* konulu şiirinde birincilik ödülünü almıştır. Bu şiirinde öğretmenlerin, öğrencilerin hayatındaki yol gösterici özelliklerini şöyle dile getirir:

Anamdan babamdan ben sonra gördüm
Karanlık yoluma ışık öğretmen
Hayat akışımı hep ona sordum
Bilgi kaynağıma ışık öğretmen (374/1)

Sağlık konusuna da değinen âşık, Kahramanmaraş'ın Ökkeş dedelerinin icat ettiği keyif verici madde olan "Maraş otu"nun zararları hakkında halkı uyarır:

Diş etlerin çürür kalır
Hücrelerin bütün ölür
Bir anlık kafayı bulur
Maraş otu büker Emmi (135/2)

Âşık Ali, hayata geniş bir pencereden bakabilen bir âşık olduğu için birçok konuda şiirler kaleme almıştır. Âşık, Türkiye'nin son yıllarda toplumsal dönüşümün içinde olduğu için dil, din, mezhep ya da cinsiyetlerin hâkim olduğu, Türklük anlayışından çıkıp ayrımcılığa maruz kaldığını şiirlerinde sık olarak eleştiriyor. Âşık Ali de ayrım gözetmeksizin hemen her kesimden insanı dostluk ve barış içinde yaşayışı temel aldığı, sevgi ve saygıyı barındıran şiirler icra etmiştir.

3.15. ÂŞIK ALİ'NİN ŞİİRLERİ

YEDİ HECELİ ŞİİRLER

1. ADANA

Adana'dır ilimiz
Pamuk dolu dalımız
Gel de gör gardaş bire
Öz, Türkçedir dilimiz

Adana'yı görsene
Şırdanından yesene
Kebapları bir başka
He be ağam gelsene

Adana'ya doyulmaz
Portakalı soyulmaz
Bana dura duydun mu?
Ağaları eyilmez

Adana'dan getirsene
Şalgamından içsene
Adanalı sırdaştır
Dertlerini açsana

Adana'yı gezdin mi?
Âşık Ali sezdin mi?
Turaçları meşhurdur
Merkez parkı süzdün mü? (16.01. 2019)

2. ARAMAM

Konturum bitti artık
Artık seni aramam
Hevesim gitti artık
Artık seni aramam

Telefonun bozuk mu?
Aşkım bana kızık mı?
Gönlün benden bezik mi?
Artık seni aramam

Dar günümde sorsaydın
Elli kontur salsaydın
Yoksa elden bulsaydın
Daha seni aramam

Niye dargınsın bana
Uzak mı oldum sana
Bari kalkıp gelsene
Artık seni aramam (25.11.2008)

3. ASKER

Yollarımı bağlama
Yüreğimi dağlama
Ben askere gidiyom
Benim için ağlama

Tüfeğimi alırım
Nöbet tutar gelirim
Vatan borcu şerefim
Onun için ölürüm

Babam yolladı beni
Anam gülledi beni
Şehit olsam burada
Gönlüm dilledi beni

Âşık Ali'm kalırım
Ben bu yolda ölürüm
Subaylarım seviyor
Belki teris olurum (18.12.2006)

4. AŞKIMIZ

Aylar yıllar geçiyor
Gel de gülsün aşkımız
Bana hüznün saçıyor
Gül de gülsün aşkımız

Sele verdin gözlerimi
Tutmaz ettin dizlerimi
Gülmez ettin yüzlerimi
Bil de gülsün aşkımız

Güz gelmeden soldu gülüm
Gazel oldu yeşil dalım
Ayrılığın bana ölüm
Al da gülsün aşkımız

Hayalini silemedim
 Sensiz bir gün gülemedim
 Aşkın tadını alamadım
 Ol da gülsün aşkımız (04.09.2021)

5. DÖNERİM

Mektubunu alırsam
 Belki sana dönerim
 Bir resmini salarsan
 Belki sana dönerim

Bakırınım dört yana
 Sevgi verin bu cana
 Adresin salsan bana
 Belki sana dönerim

Telefonum çaldırsan
 Ne yandasın bildiysen
 Bir kez beni güldürsen
 Belki sana dönerim

Sevmiyorsan arama
 Tuz ektirme yarama
 Gel düşmeden vereme
 Belki sana dönerim (27.11.2008)

6. EL ELE OLANLAR BİLİR

Ateşi yakan bilmez
 Sevdaya yanan bilir
 Derya'yı dönen bilmez
 Umman'a dalan bilir

Nicesi yandı gitti
 Nicesi kandı gitti
 Nicesi döndü gitti
 Ah ile solan bilir

Gönül seli dökenler
 Aşka boyun bükenler
 Kara sevda çekenler
 El ele gidenler bilir

Nicesi yandı gitti
 Nicesi kandı gitti
 Nicesi döndü gitti
 Ah ile solan bilir

Âşık Ali görülse
 Bir gün yare sarılsa
 Çimenlere serilse
 Mutlu olanlar bilir (01.07.2002)

7. FADİMEM

Fadime'nin gülü var
Yanağında balı var
Aşık eyledi beni
Al kınalı eli var

Fadime'min gözleri
Anzer balı sözleri
Eller alsa ölürüm
Yüreyimde izleri

Yoktur dünyada eşi
Hilale benzer kaşı
Yaraladı gönlümü
Beni yakan dili var

Yürekten sevdim onu
İstese veririm canı
Hayatıma iş koydu
Yanağında gülü var (31.05.2018)

8. GÖNLÜM SENİNLE

Seni unuttum sanma
Gel bak gönlüm senile
Beni hüsrarla anma
Gel bak gönlüm seninle

Ayrılmamız zor olur
Kırgınlıklar ar olur
Hadi demek kür olur
Gel bak gönlüm seninle

Anı sanma hevesimi
Alıyorum nefesini
Doldur sevda kafesimi
Gel bak gönlüm seninle

Mutlu Ali'm sözlerinle
Hayal kurdun gözünle
Kalbimdesin özümle
Gel gör gönlüm seninle (28.12.1996)

9. MANGAL

Mangal yaktım kebaba
Gel yiyelim sevaba
Acılısı çok yakar
Ayran içek arada

Kebap leziz yiyelim
Şükür olsun diyelim
Adana'yı sevelim
Çay içelim arada

Şalgam ilaç sayılır
Şırdan yiyen bayılır
Muhabbete doyulur
Kola içek arada

Adana'nın balı var
Merkez parkın gülü var
Serin garbi yeli var
Hava alak arada (27.02.2021)

10. MENZİLE

Hayat akıp gidiyor
Varır menzile doğru
Can bedenden çıkınca
Varır menzile doğru

Sevda saray yıkılır
Yaprak daldan dökülür
Can bedenden çekilir
Varır menzile doğru

Bulanık baş durulur
Umutsuzluk belirir
Gül dikene sarılır
Varır menzile doğru

Dağlar iner engine
Döner toprak rengine
Her şey dengi dengine
Varır menzile doğru

Âşık Ali'm de yorulur
Beyaz kefene sarılır
Mahşer günü dirilir
Varır menzile doğru (22.11.2020)

11. PALANLI KARGA

Mısır ekim tarlaya
Kazdı palanlı karga
Tuzak kurdum tırlaya
Bozdu palanlı karga

Bekçi duttum gelmedi
Bir tek mısır kalmadı
Kovaladım yılmadı
Sezdi palanlı karga

Uzaklardan bakındı
Tüfeyimden sakındı
Vuracaktım yekindi
Çözdü palanlı karga

Ortak oldu mısıra
Hiç bakmadı kusura
Beni sardı hasıra
Azdı palanlı karga

Âşık Ali'm aç kaldım
Ecelimden evel öldüm
Binbir minnetçi saldım
Kızdı palanlı karga (17.01.2009)

SEKİZ HECELİ ŞİİRLER

12. ADANA

Adana'nın gülü müsün?
Gönüllerin yolu musun?
Kanım sana çok kaydadı
Benim yarım olur musun?

Çukurova ellerine
Balın benzer dillerine
Pamuk gibi ellerine
Benim yarım olur musun?

Adana'ya fidan diktim
Yar gönlüne ışık yaktım
Kanım sana çok kaydadı
Benim yarım olur musun?

Adana'ya gönül yolum
Sana âşık oldu Ali'm
Canım sana çok kaydadı
Benim yarım olur musun? (07.02.2005)

13. ADANA'NIN GÜZELLERİ

Siyah saçlı esmer tenli
Adana'nın güzelleri
Tatlı dilli sıcak kanlı
Bizim yöre güzelleri

Hizmetinde kusur etmez
Marullanıp çalıp satmaz
Çok neşeli keder tutmaz
Çukurova güzelleri

Şalvar giyer salım salım
Gül bakışlar sanki yalım
Ak duvaklı gelin olur
Adana'nın güzelleri

Dudakları kiraz ballı
Gamzeleri pembe güllü
Al geyinir yeşil şallı
Bizim yöre güzelleri

Yuva kurar yuva yıkmaz
Yardan başka ele bakmaz
Bal konuşur kem söz etmez
Çukurova güzelleri

14. ADEM ALEYHİ'S-SELAM BABAM

İnkâr etme Ademoğlu
Adem baban değil midir?
Hep kardeşik aynı soydan
Havva anan değil midir?

Aynı candan aynı kandan
Aynı vardan aynı boydan
Canlarımız aynı soydan
Adem baban değil midir?

Yüce hakkın kullarıyız
şu alemin gülleriyiz
İki canın dallarıyız
Havva anan değil midir?

Bir yarattı bire dönen
Batıl olma vallah yanan
Nefis illetine kanan
Adem baban değil midir?

İnkâr etme nimetleri
Fakir görme milletleri
şehadettir senetleri
Havva anan değil midir?

Sende ölüm kalman burda
İman eyle düşme derde
Hakk'ın nûru vardır serde
Adem baban değil midir?

Hiç aldanma servetine
Para çare olmaz derde
Bütün malın kalır burda
Havva anan değil midir?

Bir zamanlar canda candın
Yalan gerçek çok şey andın
Ölümü çok uzak sandın
Adem baban değil midir?

Viran kalır evin barkın
 Dönmez olur bir gün çarkın
 Toprak olur bütün sırkın
 Havva anan değil midir?

Âşık Ali'm verir canın
 Bir gün sona erer günün
 Hak İslam'dır benim dinim
 Adem baban değil midir?

15. AĞLAR GEZEN

Çok ararsın belki beni
 Hayallerim yıkar seni
 Yolcuya yola sorarsın
 Hasretliğim yakar seni

Deli olup düşen yola
 Gözyaşlarım döner sele
 Pişman olun soran ele
 Ayrılığım büker seni

Üzgün kalın sözlerinle
 Ağlar gezen gözlerinle
 Ağıt söylen kızlarınla
 Elin sözü döker seni

Umutlarım sele gider
 Ahın vahın yele gider
 Olan sevgim benle gider
 Oğlun kızın sıkar seni

Ali'm dersin bakınırsın
 Kimi görse yakınırırsın
 Kuştan bile sakınırsın
 Yılanlarım sokar seni (02.10.2002)

16. AĞLAR İDİN

Bak ben ne hallere düştüm
 Görse belki ağlar idin
 Perişanım yolum şaştım
 Görse belki ağlar idin

Yara aldım dillerimden
 Solgun oldum güllerimden
 Ayrı düştüm ellerimden
 Görse belki ağlar idin

Belki nazar belki gözden
 Belki nefes belki sözden
 Hasret yaktı beni özden
 Görse belki ağlar idin

Âşık Ali'm böyle halim
 Karlı dağlar gayrı yolum
 Kar altında kalır ölüm
 Görse belki ağlar idin (26.07.2007)

17. AHİRET NASİHATİ

Akıl ermez düzenine
 Bu alemin sonu böyle
 Rağbet eyle ezanına
 Bu dünyanın sonu böyle

Kimi geldi çabuk gitti
 Kimi hakkın yolunu duttu
 Kimi tahta sala yattı
 Bu alemin sonu böyle

Teneşirde görecekler
 Vallah sual soracaklar
 Bir gün kefen saracaklar
 Bu dünyanın sonu böyle

Anan baban olur yadın
 Kapatırlar hayır kapın
 Kabristana çıkar tapun
 Bu alemin sonu böyle

Soranların sormaz olur
 İki gözün görmez olur
 Âşık Ali'm varmaz olur
 Bu dünyanın sonu böyle (16.02.2005)

18. AHMET'E AĞIT

Çavuşmuş bizim Ahmet
 Gardaşları görün hele
 Al kan olmuş yeşil yelek
 Bacıları soyun hele

Yavrum ölü getirdiler
 Acı haber yetirdiler
 Ulu orta yatırdılar
 Kız halini sorun hele

Nöbetinde düşmüş yere
 Al kanları olmuş dere
 Ak günlerim oldu kara
 Beratını verin hele

Dayım döktü hoca yudu
 Gülmez gayri anan dudu
 Zalim düşman nasıl kıydı
 Kefenini sarın hele

19. ALAN OLDU

Âşık oldum gülüm sana
 Dolanırım yana yana
 Düğür gönderdim babana
 Seni bana vermediler

Çok istedim vermediler
 Onunla gezdiğim yollar
 Konuştuğumuz tatlı diller
 Geçirdiğimiz o şen günler

Yalan oldu yalan oldu
 O günlerim yalan oldu
 Çekerim aşk çilesini
 Kara bağrım yanar oldu

Sevdim candan birisini
 Acımadan alan oldu
 Alan oldu alan oldu
 Acımadan alan oldu

20. ALI HOCA NASİHAT

Gara dondan esbab olmaz
 Sakın giyme gara gözlüm
 Ruh bedende sabit kalmaz
 Döşün dövme gara gözlüm

Ölüm ahiret yoludur
 Beden toprağın malıdır
 Ben ölmem diyen delidir
 Yalan uyma gara gözlüm

Hani vardır nice canlar
 Gitti gelmez oldu anlar
 Küle döndü güzel tenler
 Eyme yüzün gara gözlüm

Bu Ali'de bir gün göçer
 Akli olan hakkı seçer
 Ecel suyun herkes içer
 Sakın deyme gara gözlüm

21. ALİ'M GÜZEL

Gözlerimi üzgün koma
 Seni seven Ali'm güzel
 Yüreyimi bezgin koma
 Seni seven Ali'm güzel

Kerem Aslı Mecnun ettim
 Garip gibi ele yettim
 Serimi küllere kattım
 Seni seven Ali'm güzel

Öz komadın yandıracak
 Hal komadın kandıracak
 Sensin beni döndürecek
 Seni seven Ali'm güzel

Nolur beni sarda gitme
 Can Ali'mi görde gitme
 Sevgi sözü verde gitme
 Seni seven Ali'm güzel (21.04.1985)

22. ALLAH AŞKI
 Gök kubbenin her tarayı
 Döner Allah aşkı ile
 Ceyran lambanın arayı
 Yanar Allah aşkı ile

Dalgalar kıyıya vurur
 Ağaçlar mevsim verir
 Dağlar daşlar secde dur
 Bulut yağmur döker yere

Suyla dolar kuru dere
 Akar gider varır nehre
 Çağlar Allah aşkı ile
 Yanar Allah aşkı ile

Kuyu dallar güller açar
 Çifti buğdayını saçar
 Biçer döver ekin biçer
 Yanar Allah aşkı ile

Kimi doğar kimi ölür
 Akli olan ibret alır
 Kaderine teslim olur
 Yanar Allah aşkı ile

Sabah akşam öter kuşlar
 Ekmek gever inci dişler
 Âşık Ali'm hakkı düşler
 Yanar Allah aşkı ile

23. ANA HAKKI
 Taşdığıın beli öpem
 Anam sütün helal eyle
 Kundak saran elin öpem
 Anam hakkın helal eyle

Babam yatar yatmaz idin
Baş ucundan gitmez idin
Kucağında atmaz idin
Anam sütün helal eyle

Gül koklamaz koklar idin
Gece on kez koklar idin
Yıkandırır paklar idin
Anam hakkın helal eyle

Sen yemezdin yedirdim
Bin bir çeşit geydirirdin
Bana patik ördürürdün
Anam sütün helal eyle

Hasta olsam şaşırırdın
Doktorlara düşürürdün
Bana mama pişirirdin
Anam hakkın helal eyle

Ali'm derdin sarılırdın
Ara sıra darılırdın
Babam dövse kırılırdın
Anam sütün helal eyle

24. ANAM BABAM ÖĞRETMENİM

Öğrettiğin rehber oldu
Anam babam öğretmenim
Kültürüme ışık oldu
Anam babam öğretmenim

Hayatıma yol gösterdin
İlim irfan ders gösterdin
Gönlüme sevgi estirdin
Anam babam öğretmenim

Kanat gerdin kolun açtın
Yollarıma ışık saçtın
Bana güzel ahlak seçtin
Anam babam öğretmenim

Biri sevdi biri sardı
Biri defter kalem verdi
Onlar bana yol gösterdi
Anam babam öğretmenim

Âşık Ali'm geçilir mi?
Birbirinden seçilir mi?
Eğitimden kaçılır mı?
Anam babam öğretmenim (23.11.1999)

25. ANAM BABAM KARA TOPRAK

Canım haktan kanım senden
 Anam babam kara toprak
 Sende mutlu musun benden
 Anam babam kara toprak

Emekledim diz sürüdüm
 Düşe kalka çok yürüdüm
 Emanetin hep korudum
 Anam babam kara toprak

Besinlerin kanım oldu
 Her tarafın bana güldü
 Bir ömürlük ahım kaldı
 Anam babam kara toprak

Soyum suyum meyim senden
 Ne istedim buldum senden
 Mutlu oldum güldüm senden
 Anam babam kara toprak

Tohum saçtım ekтім biçtim
 Nice elden ele göçtüm
 Dertlerimi sana açtım
 Anam babam kara toprak

Her yanımda gül bitirdin
 Ballı meyveler yetirdin
 En son göğsünde yatırdın
 Anam babam kara toprak

Âşık Ali'm doğdum gördüm
 İki elle seni sardım
 Gelsin diye davet verdim
 Anam babam kara toprak (12.10.2000)

26. ANAM BENİM

Anam benim canım benim
 Hasretinle yanan benim
 Her gün adın anam benim
 Anam seni çok özledim

Soluk yüzün gözlerimde
 Bal sunardın sözlerinle
 Uyusaydın dizlerinde
 Anam seni çok özledim

Kahrım çektin nice yıllar
Kokun sunar esen yeller
Benim anam gonca güller
Anam seni çok özledim

Bir babamı birde seni
Çok severdin canım beni
Senden aldım canı kanı
Anam seni çok özledim

Âşık Ali'm gülüm anam
Ellerine güller sunam
Benim anam nazlı senem
Anam seni çok özledim (21.03.2007)

27. ANDIRIN GÜZELLERİ

Tırşık yemiş tatlı dili
Andırın güzelleri
Çerkez Türkmen Avşar eli
Andırın güzelleri

Bahadırlı belli soyu
Şifa verir pınar suyu
İnsanlığa uyar huyu
Andırın güzelleri

Kışla parkı merkez yeri
Vatan sevdalısı eri
Misafire durmaz geri
Andırın güzelleri

Tırşık pişer ocağında
Kızılak var bucağında
Kuzu meler kucağında
Andırın güzelleri

Meraklıdır başkan saza
Davet verdi geldik bize
Selamım var bütün size
Andırın güzelleri

Âşık Ali'm hanım eli
Akifiye gonca gülü
Al kınalı nazik eli
Andırın güzelleri (09.03.2018)

28. ANLA ARTIK

Aşkım ile kavruluyom
Kül eyledin savruluyom
Sesin duysam doğruluyom

Anla artık sevdiyimi
 Talihimin tahtındasın
 Kaderimde bahtındasın
 Sen umudum ahtındasın
 Anla artık sevdiyimi

Mutluluğa yolum sensin
 Gönül gülüm dalım sensin
 Arzum sensin halim sensin
 Anla artık sevdiyimi

Âşık Ali'm sevdi seni
 Sende sevsen aynı beni
 Anılarda olsun anı
 Anla artık sevdiyimi (12.07.1989)

29. ANLA DEDİM

Satırı satırı yazdım sana
 Dinle dedim dinlemedim
 Ömrüm bitti çekiyorum
 Anla dedim anlamadım

Sana akıl fikir ermez
 Pişmanlığın fayda vermez
 Gözüm selde akar durmaz
 Senle dedim senlemedin

İsler tuttu gönül bacam
 Nolur dinle derdim açam
 Ak ile karayı seçem
 Benle dedim benlemedin

Âşık Ali'm erir gider
 Var olanı ettin heder
 Daim oldun bana keder
 Canla dedim canlamadın (13.08.2001)

30. ARGUVAN'DIR ELİM

Bahar gözlü bir güzele
 Sordum elin nere senin
 Arguvan dedi ezele
 Sordum elin nere senin

Karakovan dilim, balım
 Lale sümbül açar gülüm
 Neşe dolu geçer yılım
 Arguvan'dır elim benim

Malatya'nın ışığısın
Türküler beşığısın
Mutluluğun aşığısın
Sordum elin nere senin

Kayısı badem dalındanım
Karlı dağlar selindenim
Malatya'nın gülündenim
Arguvan'dır elim benim

Hemi güzel hemi taze
Siyah sürme yeşil göze
Âşık Ali'm söyler saza
Sordum elin nere senin

Adım Ayten Kaya, sorma
Yeter artık beni yorma
Kültürüme zincir vurma
Arguvan'dır elim benim (16.06.2014)

31. ASKER AĞIDI

Trenleri yokluyorum
Gelir diye bekliyorum
Mektubunu saklıyorum
Gel askerim gel Memed'im

Ekinimiz oldu harman
Dizlerimde yoktur derman
Anan gurban ben gurbanım
Gel askerim gel Memed'im

Bizden yana bakmadın mı?
Hiç boynunu bükmedin mi?
Askerlikten bıkmadın mı?
Gel askerim gel Memed'im

Yavruların oldu irak
Anan baban eder merak
Mezarlıkmiş en son durak
Gel askerim gel Memed'im

Anan hasta ben hastayım
Çok özledim çok yastayım
Uyku tutmaz hep düşteyim
Gel askerim gel Memedim

Âşık Ali'm üzgün sana
Dargın mısın söyle bana
Gel dönelim eski güne
Gel askerim gel Memedim

32. ÂŞIK ALİ İLE CEMİL ŞENÇALAR ATIŞMA (TAŞLAMA)

Âşık Ali Anbarcı

Hocam evvel altın idin
Pullanmışa benziyorsun
Seni kimse tanımazdı
Bellenmişe benziyorsun

Âşık Cemil Şençalar

Ali'm öten sazım gibi
Tellenmişe benziyorsun
Sevda seni fazla yakmış
Küllenmişe benziyorsun

Âşık Ali Anbarcı

Hocam sana neler olmuş
Sararmış gül benzin solmuş
Sahibin kıymetin bilmiş
Çullanmışa benziyorsun

Âşık Cemil Şençalar

Manasız sözün az gibi
Ötüyorsun sen kaz gibi
Evde kalık dul kız gibi
Ellenmişe benziyorsun

Âşık Ali Anbarcı

Gözlerine inmiş perde
Uğramışsın türlü derde
O siyah saçların nerde
Kellenmişe benziyorsun

Âşık Cemil Şençalar

Marullanıp çalım satan
Yan üstü ahırda yatan
Sahibine depik atan
Nallanmışa benziyorsun

Âşık Ali Anbarcı

Feke Bozat köyün gibi
Çalımların dayım gibi
Kutuplarda ayı gibi
Kıllanmışa benziyorsun

Âşık Cemil Şençalar

Sağa sola bakmaz idin
Hiç kümesten çıkmaz idin
Kırk yıl ötmez idin
Dillenmişe benziyorsun

Âşık Ali Anbarcı

Geçmen şöhretle şanıdan
 Vermen kimseye payından
 Soyun fasulye soyundan
 Yellenmişe benziyorsun

Âşık Cemil Şençalar

Gezen hayal çarşısında
 Yüzün biber turşusunda
 Karıncanın karşısında
 Fillenmişe benziyorsun

Âşık Ali Anbarcı

Yarın kaçan geden köye
 Sözlerimi atma suya
 Cemil hocam İmami'ye
 Fallanmışa benziyorsun

Âşık Cemil Şençalar

Sırları verip duruyon
 Her yanı görüp duruyon
 Kapıda ürüp duruyon
 Yallanmışa benziyorsun

Âşık Ali Anbarcı

Âşık Ali'm yârimizsin
 Sazda sözde pirimizsin
 Karacaoğlan serimizsin
 Ballanmışa benziyorsun

Âşık Cemil Şençalar

Duyan kızmasın bizlere
 Hatıra kalsın sizlere
 Şençalar işledi bezlere
 Güllenmişe benziyorsun

33. ÂŞIK ALI İLE CEMİL ŞENÇALAR ATIŞMASI**Âşık Ali Anbarcı**

Hatır gönül saymaz oldun
 Yakarım bak hocam seni
 Sarhoş musun duymaz oldun
 Yıkarım bak hocam seni

Âşık Cemil Şençalar

Saygılıyım her dem sana
 Yakamazsın Ali'm beni
 Derdim anla deyim sana
 Yıkamazsın Ali'm beni

Âşık Ali Anbarcı

Çok övünme bilir gibi
 Derde derman olur gibi
 Lokman Hekim olur gibi
 Bükürüm bak hocam seni

Âşık Cemil Şençalar

Boşa çatma kaşlarını
 Hiç saklama düşlerini
 Alır giden taşlarımı
 Bükemezsin Ali'm beni

Âşık Ali Anbarcı

Nice nice eller gezdin
 Ozanlara türkü yazdın
 Gönüllerde aşkı sezdin
 Sıkırım bak hocam seni

Âşık Cemil Şençalar

Sıralarca sırlarımı
 Anlatma hiç varlarımı
 Duyurma ha yârlarımı
 Sıkamazsın Ali'm beni

Âşık Ali Anbarcı

Ali'm seni üzer miyim
 Yalnız sensiz gezer miyim
 Muhabbetim bozar mıyım
 Ekerim bak hocam seni

Âşık Cemil Şençalar

Şençalar'ım güller gibi
 Petek petek ballar gibi
 Akıp giden yıllar gibi
 Ekemezsin Ali'm beni

34. ÂŞIK İMAMI'YE AĞIT

Hoca idin âşık oldun
 Kıymetini bil İmami
 Âşıklığa eşik oldun
 Seviyende ol İmami

Âşıklıkta kıldın karar
 Saz söz ile eyle yarar
 Sensiz dünya neye yarar
 Gönüllerde ol İmami

Kalır konser salonları
Biter alkış çalanları
Konu etme yalanları
Tebessümle gül İmami

Plaketi dizdin sıra
Mesaj verdin bin asıra
Müze eyle canlar göre
Davetini sal İmami

Çakır plak unuttu mu?
Hasta kalbin uyuttu mu?
Sazın seni avuttu mu?
Namazını kıl İmami

Unutmadı Âşık Ali
Ötmez olmuş sazın teli
Hani nettin tatlı dili
Görünüyor yol İmami (30.06.1994)

35. ÂŞIK VEYSEL
Ne okudu ne de yazdı
Düğümleri nasıl çözdü
Gözsüz gurbet eller gezdi
Güldü geçti Âşık Veysel

Gece gündüz yol yürüdü
Kalp gözüyle görür idi
Kara toprak yarı idi
Geldi geçti Âşık Veysel

Gönül köşkün açtı yare
Erdi nice nice sırra
Kars toprak sardı sere
Bildi geçti Âşık Veysel

Âşık Veysel kaldı adı
Dert ortağım sazım dedi
Can dostları oldu yadı
Soldu geçti Âşık Veysel

Âşık Ali'm güzel candı
Kültürüme şeref şandı
Sazı sözü bize yöndü
Çaldı geçti Âşık Veysel (21.04.2008)

36. AŞKIMIZI
Yana yana söner közler
Aşkımızı küllendirme
Anlayana güzel sözler
Aşkımızı dillendirme

Gel gel diye el eyledin
 Çok yalvardım dil eyledim
 Gönül kapın yol eyledim
 Aşkımızı ellendirme

Son söz haktır bir desen
 Sevdini diyebilseydin
 Damla damla umut salsan
 Aşkımızı yollandırma

Gözlerimden oku beni
 İlmik ilmik doku beni
 Kolye eyle takı beni
 Aşkımızı bellendirme

Âşık Ali'm etme böyle
 Seviyorsan doğru söyle
 Biter ömür ayla vayla
 Aşkımızı yıllandırma (30.09.1998)

37. AŞKIN BENİ
 Senden ayrı gülemedim
 Ayrılığı dilemedim
 Ölem dedim ölemedim
 Aşkın beni zehirlemiş

Çok aradım yokluğunu
 Giyimini şıklığını
 Unutmadım ettiğini
 Aşkın beni zehirlemiş

Kötülüğün biktırmadı
 Başka çıra yaktırmadı
 Güzellere baktırmadı
 Aşkın beni zehirlemiş

Yanar oldum ta yürekten
 Geri döndüm ta Irak'tan
 Ali'm kurtulmaz meraktan
 Aşkın beni zehirlemiş (15.07.2002)

38. AŞKIN YELİ
 Aşkın yeli çarptı beni
 Ellerini uzat bana
 Poyraz gibi çırptı beni
 Ellerini uzat bana

Yalnız koyma tut elimden
 Gel gidelim aşk yolundan
 Anla artık bu hakimden
 Dillerini uzat bana

Sonum olur kara günler
Sevenler seveni anlar
Beni seven beni dinler
Yollarını uzat bana

Sana açtı gönül gülüm
Dönemiyom sana yolum
Uzattım bak iki elim
Bellerini uzat bana (19.11.2008)

39. AVŞAR AĞIDI

Bakın hele şu Avşar'a
Para için öldürmüşler
Ciğerlerin deldirmişler
Sağ yanına düşmüş kalmış

Çukurada kazma dövmüş
Kuru soğan ekmek yemiş
Geçim için canı vermiş
İki yandan saldırmışlar

Garip gelmiş garip gider
Al kanlar içinde yatar
Sana kıyan olsun beter
Tatlı cana yeldirmişler

İssız yolda çevirmişler
Yan üstüne devirmişler
Yüreyini kavurmuşlar
Gelmez yola daldırmışlar

Hazar Âşık Ali'm hazar
Gazeteler yalan haber yazar
Yavruları mezar kazar
Bir çukura doldurmuşlar (08.05.1987)

40. BABA KATİLİ

Evlat babaya kıyar mı?
Nasıl kıydın oğlum Hacı
İnsan şeytana uyar mı?
Nasıl uydun oğlum Hacı

Uydun kaynana sözüne
Ateş düşürdün özüme
Bir gün vurun dizine
Nasıl uydun oğlum Hacı

Anaların oldu hasta
Zerdaliyi koydun yasta
Öz babanı minibüste
Nasıl uydun oğlum Hacı

Gülendam'ı yıktın gittin
 Yetimleri döktün gittin
 Boynumuzu büktün gittin
 Nasıl uydun oğlum Hacı

İbrahim'e acır Ali'm
 Gözlerimden aktı selim
 Atasına vuran deli
 Nasıl uydun oğlum Hacı (10.09.1982)

41. BABALAR

İstikbalin kurucusu
 Babaları seviyorum
 Yaraların sarıcısı
 Babaları seviyorum

Gece gündüz uyumadı
 Aş ekmeğe doyumadı
 Nasırları soğumadı
 Babaları seviyorum

Bizler için çekti çile
 Tatlı dili benzer güle
 Değişmezdim gonca güle
 Babaları seviyorum

Baba Mevla'nın yapısı
 Haneye geçim tapusu
 Misk-i anber ter kokusu
 Babaları seviyorum

Âşık Ali'm dedi baba
 Sevgisi sığmadı kaba
 Ömrü biter verir çaba
 Babaları seviyorum (06.04.1982)

42. BADELİ ÂŞIK

Âşık olmak Hakk'a bağlı
 Bade içen âşık olur
 Kara sevda yürek dağlı
 Bade içen âşık olur

Niceleri geldi geçti
 Reyhan'ı yatağa düştü
 Âşık Kerem dağlar aştı
 Bade içen âşık olur

Ferhat külünk vurdu taşa
 Garip Senem döndü şaşa
 Kul Mustafa'm geldi tuşa
 Bade içen âşık ölür

Karaoğlan gurbet yolu
 Dadaloğlu Avşar eli
 Mecnun'da yaladı çölü
 Bade için âşık ölür

Ganber'de neyledi netti
 Ferrahi dertlerle getti
 Yunus hakka gıyam etti
 Bade için âşık olur

Mahmut düştü dar günlere
 Dertli âşıkta benlere
 Veysel geldi bu günlere
 Bade için âşık ölür

Âşık Ali'm yazdı çizdi
 Mahsuni'de mahkum gezdi
 Neşet Ertaş güzel sözdü
 Bade için âşık olur

Araboğlu usta barak
 Deli Hazım dolu merak
 Kocaman'da oldu ırak
 Bade için âşık ölür

Feymani Şirin'i çaldı
 Hacı'da Memiş'i buldu
 Karalı köyünde öldü
 Bade için âşık ölür

Halil Karabulut noldu
 Çağlayanlar çabuk öldü
 Sultan'da şekerini buldu
 Bade için âşık ölür 03.06.1989

43. BAK HELE SEN

Bak hele sen gözlerime
 Sel eyledin göle döndü
 Bak hele sen yüzlerime
 Ateş yakmış küle döndü

Bak hele sen dillerime
 Susuz kalmış güle döndü
 Bak hele sen ellerime
 Poyraz vurmuş dala döndü

Bak hele sen bellerime
 Ganbur felek kula döndü
 Bak hele sen hallarıma
 Kervan geçmiş yola döndüm

Bak hele sen dallarıma
 Tufan vurmuş sele döndü
 Bak hele sen bağlarıma
 Âşık Ali'm çöle döndü (21.11.2002)

44. BANA GÜL DE

Gülüşlerin güller açar
 Bana gül de ele gülme
 Günlerime neşe saçar
 Bana gül de ele gülme

Dağlar taşlar senle coşar
 Lale sümbül senle yaşar
 Bütün kuşlar sana koşar
 Bana gül de ele gülme

Kırma kalbim yapamazsın
 Sen benimsin sapamazsın
 Bende başka bakamazsın
 Bana gül de ele gülme

Âşık Ali'm sana sundum
 Benim kadar sende yandın
 Mutlu oldu bile döndük
 Bana gülde ele gülme (28.07.2002)

45. BATMA GÜNEŞ

Hasret çöker yüreyime
 Batma güneş benim için
 O yar düştü ırağıma
 Batma güneş benim için

Yarden ayrı düşmüşüm ben
 Hasret ile pişmişim ben
 Çaresizim şaşmışım ben
 Batma güneş benim için

Mutluluğum yasa döndü
 Yüreğimde ateş yandı
 Anılarım küse döndü
 Batma güneş benim için

Âşık Ali'm çürüdüm ben
 Damla damla eridim ben
 O yar için yürüdüm ben
 Batma güneş benim için (20.03.2000)

46. BAYRAM OLSUN

Al gönlümün efkarını
Hayat bize bayram olsun
Sun diliyin şekerini
Eller bize hayran olsun

Güller gibi aç yüzünü
Neşe sarsın gül gözünü
Kabul eyle gel sözümü
Kullar bizi örnek alsın

Aç göğsüyün güllerini
İkram eyle ballarını
Sar boynuma kollarını
Mutluluğa ferman olsun

Susma nolur söyle bana
Bu can feda olsun sana
Çalsın davul yansın kına
Yıllar bize devran olsun (27.02.2021)

47. BENİ BENİ

Umudum yıllara gitti
Gözlerim sellere gitti
Sırlarım ellere gitti
Üzgün koydun beni beni

Kurşun oldu acı sözün
Kanlar kussun mundar ağzın
Cehenneme gider izin
Bezgin koydun beni beni

Dertli ettin vurdun yere
Öldüm her gün bin bir kere
Şifa bulmaz canda yara
Azgın ettin beni beni

Âşık Ali'm güler sanma
Daha seni anar sanma
Huri olsan döner sanma
Bozgun koydun beni beni (28.10.2003)

48. BENİ KIRDA GÜLÜ KIRMA

Gül dalında yolcu yolda
Gül dalında kırılır mı?
Bahar olur bütün belde
Gül dalında kırılır mı?

Gül dalında güller açar
Misk-i anber koku saçar
Gülü seven saygı biçer
Gül dalında kırılır mı?

Gülü daldan kırma nolur
 Bülbül muhabbetsiz kalır
 Gülü seven mutlu olur
 Gül dalında kırılır mı?

Gülü daldan ayıramam
 Gül kıranı kayıramam
 Güle kem söz buyuramam
 Gül dalında kırılır mı?

Gül Ali'min neşesidir
 Gül kalbimin köşesidir
 Gül bülbülün meşesidir
 Gül dalında kırılır mı? (06.06.2000)

49. BENİM GİBİ

Derdin nedir söyle bana
 Âşık mısın benim gibi
 Gidiyorsun hangi yöne
 Şaşık mısın benim gibi

Yara mıdır özün senin
 Kahır dolu nazın senin
 Kimi arar gözün senin
 Koşuk musun benim gibi

Küskün durun ağlar gibi
 Kara giyen dağlar gibi
 Boz bulanık çağlar gibi
 Taşık mısın benim gibi (26.12.2003)

50. BEN Mİ ÖLDÜRDÜM?

Sana ne eyledim Nazlı'm
 Babanı ben mi öldürdüm
 Üzgün durun hilal yüzlüm
 Ananı ben mi öldürdüm

Dağlar gibi gamlı durun
 Matem tutar bütün serin
 Boş kaldı gönlümde yerin
 Nenedi ben mi öldürdüm

Ağlar gezer olmuş gözün
 Gülücüksüz kalmış yüzün
 Nerde kaldı eda nazın
 Dedeni ben mi öldürdüm

Bağlı gezer elin kolun
 Niye suskun tatlı dilin
 Merak etti Âşık Ali'm
 Ebeni ben mi öldürdüm (25.01.2003)

51. BİR ARABA ALAMADIM

Aklım erdi merak saldım
 Bir araba alamadım
 Onda bunda gördüm durdum
 Bir araba alamadım

Bir arabam olsa derdim
 Yere gelmez daha ardım
 Dün gece rüyamda gördüm
 Bir araba alamadım

Trafik verir mi aman
 Belki bir gün oldum çaman
 Tatlı param olur duman
 Bir araba alamadım

Ele bakar yerinirdim
 Merakıma bürünürdüm
 Yayan yola erinirdim
 Bir araba alamadım

Elin vardı benim yoktur
 Galerici sende çektir
 Al diyenim dostum çoktur
 Bir araba alamadım

Çor çocukla çıksam yola
 Hava atsam bütün ele
 Ya düşersem kara göle
 Bir araba alamadım

Ehliyetim yok al dediler
 Kaza yap da öl dediler
 Kabristana gel dediler
 Bir araba alamadım

Bir arabam olsa derdim
 Dediler hiç bitmez derdin
 Belki viran olur yurdun
 Bir araba alamadım

Avrat dedi al da kurtul
 Hadi sende elle tartıl
 Sonra dedi öl de kurtul
 Bir araba alamadım

Âşık Ali'm al da bitsin
 Ecel sana çabuk yetsin
 Mezar taşlarını çatsın
 Bir araba alamadım (03.08.1990)

52. BİR SİGARA

Paramı cebinden çeker
 Canın alır bir sigara
 Yokluğu içini yakar
 Canın alır bir sigara

Alışınca bırakaman
 Tutar yakandan ataman
 İsteyerek hiç yakaman
 Canın alır bir sigara

Düşmanından ister dilin
 Olmayınca şaşar yolun
 Öksürükle bela bulun
 Canın alır bir sigara

Paran canın eyler zarar
 Terğemeye verir karar
 Zıkım sinirlerin gerer
 Canın alır bir sigara

Çıkar ağzından dumanı
 Keser dizinde dermanı
 Kansere verir fermanı
 Canın alır bir sigara

Âşık Ali'm yıkar seni
 Çıngı çıngı yakar seni
 Mezarlığa çeker seni
 Canın alır bir sigara (09.06.2000)

53. BİTER ÖMRÜM

Sabah olmaz akşam olmaz
 Uyku düşman gitti gelmez
 Özüm gözüm sensiz gülmez
 Baka baka biter ömrüm

Umut yelim esti gitti
 Kader bana küstü gitti
 Hayal yüzün astı gitti
 Çeke çeke biter ömrüm

Aldanmışım boş dünyaya
 Ömrüm tükendi hep vaya
 Doğdum gidiyorum yaya
 Tepe tepe biter ömrüm

Böyle keder böyle çile
Daha sürer nice yıla
Güzel beden döner küle
Sıka sıka biter ömrüm

Âşık Ali'm ezilirim
Ak kar gibi çözüürüm
Bir köşeye büzüürüm
Şaka şaka biter ömrüm (13.06.1983)

54. BİZİM ELE DOĞRU

Baktım bizim ele doğru
Gözün güzel Karacaoğlan
Tatlı dilin ballı söyler
Sözün güzel Karacaoğlan

Çok ozana dur eyledin
Kitabımı sır eyledin
Nazlı yardan ar eyledin
Sızın güzel Karacaoğlan

Âşıklıkta yok kusurun
Yüz yaşadın var küsürün
Dillerdedir hep eserin
Yazın güzel Karacaoğlan

Yar yar diye hep ah çektin
Kaderine boyun büktün
Daim gurbet ele çıktın
İzin güzel Karacaoğlan

Âşık Ali'm sende buldum
Sözlerinden ilham aldım
Kültürüne hayran kaldım
Sazın güzel Karacaoğlan (05.05.1983)

55. BİZİM OSMAN

İyi huylu sevecendi
Saldırmazdı bizim Osman
Tımarhaneye yatırsan
Aldırmazdı bizim Osman

Çılbak gezer üşümezdi
Gam gasavet taşımazdı
Bitler yese kaşımazdı
Bildirmezdi bizim Osman

İt daladı of demedi
Anası öldü vah demedi
Yumurtayı hiç sevmezdi
Böldürmezdi bizim Osman

Ne alırdı ne satardı
Her gün ahırda yatardı
Kızsa orduya yeterdi
Çıldırılmazdı bizim Osman

Anasına garı derdi
Gabaklara darı derdi
Kırmızıya sarı derdi
Soldurmazdı bizim Osman

Ayakkabı giymez idi
Hiç kimseye sövmez idi
Gözlerini ovamaz idi
Sildirmezdi bizim Osman

Çölde gezse iz etmezdi
Yalan mavra söz etmezdi
Yağ çekip de naz etmezdi
Yeldirmezdi bizim Osman

Eşşek turpu yer yatardı
Tavuklara kafa tutardı
Horozla aynı öterdi
Güldürmezdi bizim Osman

Deli ama Veli idi
Köyümüzün gülü idi
Sevgi dolu kalbi idi
Zıldırılmazdı bizim Osman

El ağlasa o gülerdi
Dişini çarkla bilerdi
Meyveleri hep yalardı
Deldirmezdi bizim Osman

Âşık Ali'm böyle yazdı
Osman'da cevheri sezdi
Mezarını erken kazdı
Yıldırılmazdı bizim Osman (26.05.1988)

56. BU GÜZELİ

Tatlı dili ballı maya
Bu güzeli sevmek gerek
Gül cemâli benzer aya
Bu güzeli sevmek gerek

Neşe verir tatlı dili
Kıskandırır gonca gülü
Ak gerdanı yayla balı
Bu güzeli sevmek gerek

Çok edalı nazı güzel
 Al yanağı yüzü güzel
 Anzer balı sözü güzel
 Bu güzeli sevmek gerek

Kollarımı açtım gelse
 Anlasa halimden bilse
 Bir kerecik olsun gülse
 Bu güzeli sevmek gerek (10.05.2017)

57. CAHİL

Kâmil sözü huzur verir
 Cahilinen gitme yola
 Bir şey bilmez âlim olur
 Cahil sözü olur bela

Kâmil dinle ibret alın
 Mahşere dek mutlu olun
 Cahilden hep utanç bulun
 Cahilinen olma bile

Arif sözü sunar hikmet
 Dinle onu etme zahmet
 Cahile verme ha sırkat
 Reklam eder seni ele

Âşık Ali'm seç Arif'i
 Sorma cahile tarifi
 Gel get olur cahil ruhu
 Peşkeş eder bütün kula (01.09.1988)

58. CAN BEDENDEN AYRI DEĞİL

Gönlü olan herkes güzel
 Can bedenden ayrı değil
 Acı, tatlı bütün dilde
 Kan bedenden ayrı değil

Güneş doğar, batar gider
 Bülbül gülde öter gider
 Ömür bir gün biter gider
 Sin bedenden ayrı değil

Gönüllerde sevgi bitmez
 Hüzün satsan para etmez
 İnsanlığa paha yetmez
 Gün bedenden ayrı değil

Dostluğun sürsün mezara
 Gelme ha elden nazara
 Halini koyma pazara
 Yön bedenden ayrı değil

Âşık Ali'm erimeden
 Dertler seni bürümeden
 Gözün seli yürümeden
 Son bedenden ayrı değil (01.10.1999)

59. CEMİL İLE ŞİRİN

Cemil:

Sen gideli uykum kaçtı
 Böyle miydik gel Şirin'im
 Mutlu günler bizde uçtu
 Böyle miydik gül Şirin'im

Şirin:

Ben etmedim anam etti
 Çok pişmanım bil Cemil'im
 Aşkımızı talan etti
 Çok üzgünüm gel Cemil'im

Cemil:

Merak ettim sevda canı
 Mezarlıktır dedik sonu
 Tatlı dilin oldu anı
 Böyle miydik bil Şirin'im

Şirin:

Umutlarım kaldı yolda
 Gözlerimiz ağlar selde
 Ellerimiz kaldı belde
 Böyle miydik al Cemil'im

Cemil:

Haktan olsun muradımız
 Anan oldu sebebimiz
 Söyle neydi günahımız
 Böyle miydik bal Şirin'im

Şirin:

Kapattılar kapımızı
 Yüreyimi aldı sızı
 Kör olsun sebebin gözü
 Böyle miydik bal Cemil'im

Cemil:

Cemil diyor barışalım
Sarmaş dolaş sarışalım
Mutluluğa erişelim
Böyle miydik bal Şirin'im

Şirin:

Şirin'im der neler oldu
Aşkın yüreyimde kaldı
Dört düğürcü birden geldi
Düğürünü sal Cemil'im (04.01.1985)

60. CEMİL ŞENÇALAR

Adana'dan varır yolu
Kardeş Feke elim benim
Karacaoğlan Varsak eli
Dostlar Feke elim benim

Ortasından Göksu akar
Gelen geçen ona bakar
Canlar halkı kesim yapar
Dostlar Feke elim benim

Bozat derler baba yurdum
Orda saza tele vurdum
Kültürüme hizmet verdim
Dostlar Feke elim benim

Cemil İşler adım şanıım
Kıblegaha daim yönüm
Asıl Türkmen benim kanım
Dostlar Feke elim benim

Dost eline uğrar yolum
Öz Türkçedir benim dilim
Ol resûldur iman gülüm
Kardeş Feke elim benim

Ali'm anlattı Cemil'i
Odur insanın kâmili
Onda nofanın bembölü
Dostlar Feke elim benim 17.03.2004

61. ÇARESİZLİK

Eşe dosta diyemedim
Çaresizlik içindeyim
Ele boyun eyemedim
Çaresizlik içindeyim

Yüreğime tahtın kurdu
Kader bana her dem vurdu
Yüreyimi dörde yardı
Çaresizlik içindeyim

Halden hal koydu beni
Üryan etti soydu beni
Kıyım kıyım kıydı beni
Çaresizlik içindeyim

Nefsin Âşık Ali nefsin
Dertlerini kime döksün
Dostlar bana yardım etsin
Çaresizlik içindeyim

62. ÇOK ÖZLEDİM

Merakta koydun gözümü
Çok bekledim yollarını
Çekemiyom gel nazını
Çok özledim dillerini

Küsmek için nedir sebep
Ne dost kaldı ne de ahpab
Mutluluğumuz oldu harab
Sormak arzum kollarını

El sözüyle ettik zarar
Yalanlara verdik zarar
Kötülüğü neye yarar
Nolur soram hallerini

Barışalım bitsin kalan
Sevgimizi ettin talan
Âşık Ali'm kölen olan
Gel tutayım ellerini (14.01.1996)

63. DAĞLAR SARIN

Yürüyemem derman bitti
Sarın dağlar azdı yaram
O yar bana bühtan attı
Dağlar sarın azgın yaram

Bitti umut ne de neşem
Hasret yare gönül köşem
Derdi bana oldu paşam
Dağlar sarın azgın yaram

Gamlı yürek gamlı geder
Gönlüm bana sitem eder
Onsuz sızım her gün artar
Dağlar sarın azgın yaram

Âşık Ali'm ağlar döker
 Üzgün gözle yola bakar
 Hasreti yüreyim yakar
 Dağlar sarın azgın yaram (02.06.1999)

64. DELİ

Deliye arkadaş olma
 Yollarda bırakır seni
 Sıkı tutun hiç bırakma
 Ellerde bırakır seni

Tatlı sözden aldıraman
 Aç sözü bildiremen
 Yere yatsa kaldıraman
 Çöllerde bırakır seni

Ayrı çalar ayrı söyler
 Sıkar canın özün dağlar
 Sele gitsen bakar güler
 Göllerde bırakır seni

Âşık Ali'm deli olma
 Deliyi hafife alma
 İlerde git orda kalma
 Sallarda bırakır seni (06.07.2005)

65. DERTLİ ETTİ

Ne dağ koydum ne de bayır
 Dertli etti o yar beni
 Bulsam belki gönlüm soğur
 Dertli etti o yar beni

Mecnun etti çöle düştüm
 Aşk elinde yolum şaşım
 Seyhan seli gibi taşım
 Dertli etti o yar beni

Ne neşem var ne de sazım
 Türkü oldu dertli sözüm
 Yare sitem eder sazım
 Dertli etti o yar beni

Âşık Ali'm beter oldu
 Kerem gibi tüter oldu
 Duygularım bütün oldu
 Dertli etti o yar beni (10.05.2005)

66. DERT PAZARI

Dert pazarı kiraladım
 Gelen olmaz benden gayrı
 Arzu halim sıraladım
 Bilen olmaz benden gayrı

Gönül derdi yürek derdi
 Bu dert beni yere vurdu
 Bitip tükenmiyor ardı
 Ölen olmaz benden gayrı

Sergiledim neyim varsa
 Dertler bana oldu arsa
 O yar görmez Mevla'm görse
 Alan olmaz benden gayrı

Ali'm yıkıldı yanına
 Tak etti gayrı canına
 Yakışmaz insan şanına
 Salan olmaz benden gayrı (03.02.1995)

67. DOKTOR BEYİM

Önce Allah sonra sensin
 Kurtar beni doktor beyim
 Sızılardan yatamıyom
 Kurtar beni doktor beyim

Akşam olsa sabah olmaz
 Sabah olsa akşam olmaz
 Sızılardan yatamıyom
 Kurtar beni doktor beyim

Dönemiyom sağa sola
 Yalvarırım geçen kula
 İğne ilaç fayda etmez
 Kurtar beni doktor beyim

Yavrularım bakar durur
 Gözyaşlarım akar durur
 Yüreyimi yakar durur
 Kurtar beni doktor beyim

Âşık Ali'm ölüm benim
 Arz eyledim sana halım
 Mezarlığa gayrı yolum
 Kurtar beni doktor beyim (09.12.2003)

68. DOLUNAY

Yandı yürek söndüremem
 Yanıyorum yanıyorum
 Küstü gönlüm döndüremem
 Siniyorum siniyorum

Hayalin gitmez gözümde
 Sevgin dolunay özümde
 Sitemin yangın yüzümde
 Anıyorum anıyorum

Umudumu koyma yarım
 Ele nasıl yarım derim
 Ateş aldı bütün serim
 Dönüyorum dönüyorum

Âşık Ali'm kırılır mı?
 Aşkın benden yerilir mi?
 Bana Bağdat sorulur mu?
 Seviyorum seviyorum (03.03.1986)

69. DOYUR BENİ

Güzellere doyum olmaz
 Doyor beni kurban olam
 Mutluluğa sayım olmaz
 Doyor beni kurban olam

Öz olursun özlerime
 Meyil eyle sözlerime
 Yasla başın dizlerime
 Doyor beni kurban olam

Tükense ömrümün sonu
 Sevdan kalsın senle anı
 Ne güzeldir sevmek seni
 Doyor beni kurban olam

Bilsin bizi herkes bilsin
 Aşkımızdan ibret alsın
 Dünya alem tebrik salsın
 Doyor beni kurban olam

Âşık sana Ali'm âşık
 İki kolum olsun beşik
 Aşkın bana oldu ışık
 Doyor beni kurban olam

Düğün dernek olsun günüm
 Sana feda tatlı canım
 Ömür boyu sürsün konum
 Doyor beni kurban olam

70. DÖNE KIZA

Beterin beterin sevdim
 Diz komadım büke büke
 Yıllar yılı boyun eydim
 Diş komadım sıkı sıkı

Döne kıza Döne kıza
 Düğür saldım Döne kıza
 Anası engel oldu bize
 Eremedim Döne kıza

Yıllar yılı sevda çektim
 Umutlarım kırdım döktüm
 Şimdi eller gibi baktım
 Söz komadım döke döke

Beter Âşık Ali'm beter
 Kerem'den de oldum beter
 Döne'm bana verdi eter
 Öz komadım yaka yaka (04.11.1999)

71. DÖNÜP GELSEN

Gözlerimi yolda koydun
 Dönüp gelsen olmaz mıydı
 Gece gündüz günler saydım
 Binip gelsen olmaz mıydı

Gurbet vatan olma ele
 Çok hasretim tatlı dile
 Ecel beni koydu sala
 Anıp gelsen olmaz mıydı

Çok özledim saramıyom
 Uzaktasın varamıyom
 Gül yüzünü göremiyom
 Yanıp gelsen olmaz mıydı

Dertlerimi azdırıyon
 Mecnun gibi gezdiriyon
 Sen Ali'mi üzdürüyon
 İnip gelsen olmaz mıydı (24.06.2015)

72. DUYARSINIZ

Duyarsınız duyarsınız
 Gülüm ölür duyarsınız
 Fani dünya baki deyil
 Dilim ölür duyarsınız

Yaşlar dolar gözlerime
 Hüzün çöker özlerime
 Derman kalmaz dizlerime
 Belim ölür duyarsınız

Yıkılırim orta yere
 Ecel çöker güzel sere
 Gözüm seli olur dere
 Halım ölür duyarsınız

Canlı kalmaz yalan olur
 Malın mülkün talan olur
 Adın falan filan olur
 Kolum ölür duyarsınız

Dünden şurdan geçti derler
 Adın torunlara korlar
 Yedisinde helvam yerler
 Ali'm ölür duyarsınız (13.02.1999)

73. DÜĞÜN DERNEK

Gelin kızlar halay çekek
 Düğün dernek sazım olsun
 Şeker şerbet bade içek
 Düğün dernek sözüm olsun

Halay kurak kol kol olak
 Neşe sevinç sevgi dolak
 Gelin damat bile gülek
 Düğün dernek çözüm olsun

Dört bir yana davet yazak
 Sıra sıra masa düzek
 Emmi dayı gönül süzek
 Düğün dernek bizim olsun

Çalsın davul oyna Ali'm
 Mendil sallar iki elin
 Mutlu günler olsun yolun
 Düğün dernek güzün olsun (20.10.1983)

74. DÜNYA DAR DEĞİL Mİ?

Nasıl yaptın bunu bana
 Gönül kırmak ar değil mi?
 Can istedin verdim sana
 Ayrı kalmak zor değil mi?

Dönüp bakmadım ellere
 Destan ettin hep dillere
 Baktırdın uzak yollara
 Seni seven yar değil mi?

Mutlu günler hep kaçıyor
 Umutlarım boş geçiyor
 Dilin bana dert saçıyor
 Aşkım sana sır değil mi?

Âşık Ali'm ekilmeden
 Gönlüm senden sökülmeden
 Arzularım yıkılmadan
 Dünya bize dar değil mi?

75. DÜŞMAN OLUN

Kellerin yanına varma
 Dulların yanında durma
 Körlerin hatırın sorma
 Dostların düşmanın olur

Topallara baston olma
 Görgüsüzün huyun olma
 Yalancıya komşu olma
 Dostların düşmanın olur

Sahtekarlar vurdum duyma
 Cimriler hiç sadaka vermez
 Kötü avrat el gün saymaz
 Dostların düşmanın olur

Rüşvetçiler olur paşa
 Cambazlara gelme tuşa
 Hırsızların eli maşa
 Dostların düşmanın olur

Çok besleme şişmanları
 Af eyleyin pişmanları
 Dostların düşmanın olur
 Alıştırma keşmenleri

Kısalara köselere
 Çok yaklaşma Musalara
 Sonra düşen tasalara
 Dostların düşmanın olur

Âşık Ali'm ah işlerim
 Hayal olur hep düşlerim
 Çağlar gözümde yaşlarım
 Dostların düşmanın olur (30.12.1995)

76. DÜZEN BÖYLE

Kimi alır kimi satar
 Düzen böyle bu dünyada
 Kimi kalkar kimi yatar
 Düzen böyle bu dünyada

Kimi eker kimi biçer
 Kimi toplar kimi saçar
 Kimi konar kimi göçer
 Düzen böyle bu dünyada

Kimi yapar kimi yıkar
 Kimi doyar kimi bakar
 Kimi sarar kimi söker
 Düzen böyle bu dünyada

Kimi okşar kimi sıkır
 Kimi sever kimi bıkar
 Kimi evli kimi bekar
 Düzen böyle bu dünyada

Âşık Ali'm böyle söyler
 Dertlilere derman eyler
 Kıssadan hisseler bağlar
 Düzen böyle bu dünyada (30.12.1989)

77. EL DİLİNDE

Olmayanlar oldu bize
 El dilinde geldik göze
 Ölmeden sordular beze
 Enkaz etti bu ayrılık

Yüreklere isim yazdık
 Günlerce kol kola gezdik
 Çöller gibi niye tozduk
 Enkaz etti bu ayrılık

Belalara sardı bizi
 Gönüllere doldu sızı
 Düşman etti ikimizi
 Enkaz etti bu ayrılık

Âşık Ali'm ala döndü
 Kerem gibi küle döndü
 Siyah saçım kele döndü
 Enkaz etti bu ayrılık (04.07.2004)

78. ELİF DİYOR

Kozan portakal mayası
 Sözüm Elif Elif diyor
 Al kınalar el aynası
 Gözüm Elif Elif diyor

Kozan Bucak ellerinden
Tatlı narın güllerinden
Hakk'a dağın ballarından
Nazım Elif Elif diyor

Ballı maya tatlı kuyu
Avşar imiş sordum soyu
Bucak Ilıca'dır köyü
Yazım Elif Elif diyor

Ali'm dedi yakışanı
Met eyledi güzel canı
Belki azdır övmek onu
Sazım Elif Elif diyor (27.04.2003)

79. EL EYLİYOR

Sarı saçı atar yana
Kiraz dudak bal eyliyor
Bakamazsın başka yöne
Tatlı dili gel eyliyor

Sümbül saçlar dal omuza
Doyum olmaz ela göze
Bir can borcum böyle kıza
Gamzeleri gül eyliyor

Yarım olsa canım olsa
Sarılsa da canım alsa
Nazlanarak bize gelse
Aşkı benden al eyliyor

Âşık Ali'm erenlerden
Yare meyil verenlerden
Yeşil gözlü sevenlerden
Yüreyimi yol eyliyor (08.05.1982)

80. EMEKLİ

Sesimize kulak vermez
Devlet sormaz emekliyi
Düşüp ölsen kimse görmez
Devlet sormaz emekliyi

Gençlik gider ömür biter
Elli beşte dertler yeter
Altmışında yatak dürter
Devlet sormaz emekliyi

Bankalara kuyruk olun
Elde baştan titrek gelin
İnsan soyan dutar elin
Devlet sormaz emekliyi

Memuru zamlı doyurur
 Bizlere zırnık sayılır
 Emekli düşer bayılır
 Devlet sormaz emekliyi

Otuz yılın geder boşa
 Geri dönsen dönmez başa
 İnsandan saymazlar haşa
 Devlet sormaz emekliyi

Kimi türlü dertler bulur
 Yatınca kuklamaz olur
 Kimisi yokluktan ölür
 Devlet sormaz emekliyi

Âşık Ali'm güldürmezler
 Sesin duysa aldırılmazlar
 Seçim olsa sildirmezler
 Devlet sormaz emekliyi

81. EMİNE'M

Herkes sevdiyini aldı
 Emine'mi alamadım
 Engel oldu gardaşları
 Emine'mi alamadım

Aşkımıza yoktur çare
 Gözlerimi ettim dere
 Gardaşları vurdu yere
 Emine'mi alamadım

Ela gözler benzer aya
 Avşar kızı çekmiş soya
 Al yanağı ballı maya
 Emine'mi alamadım

Kına yakmış saçlarına
 Kurban olam gaşlarına
 Karlar yağmış döşlerine
 Emine'mi alamadım (17.02.2021)

82. EMMİ DEME

Âşık oldum anlasana
 Emmi deme öldür beni
 Beni benden dinlesene
 Emmi deme öldür beni

Gözlerinden çingı düştü
Sevda yolum hep tuttu
Aşkın yolları kavuştu
Emmi deme öldür beni

Sorma yaşımı başımı
Gerçek eyledim düşümü
Bahar ettin yaz kışımı
Emmi deme öldür beni

Yüreyimi yarıp görsen
Benim gibi sende sevsen
Bir tebessüm buse versen
Emmi deme öldür beni

Damarlarım atmaz ettin
Uykuları tutmaz ettin
Sen Ali'yi mutlu ettin
Emmi deme öldür beni (28.05.2009)

83. ERİYOR BAK
Bugün yarın belki bir gün
Hayat sona eriyor bak
Ömür kısa karlar gibi
Günden güne eriyor bak

Giden günler döner düşe
Nice işler gelir başa
Ateş düşer güzel döse
Beni hüznün sarıyor bak

Nere getsen senle gider
Malın mülkün olur heder
Razı olun böyle kader
Güzel kalbin duruyor bak

Ali'm bir gün çökeceksin
Tatlı candan bıkacaksın
Kanlı yaşlar dökeceksin
Azrail seni soruyor bak (30.01.1997)

84. ER KARDEŞİM
İnancınla sen de yürü
Kurtuluşa er kardeşim
Sakın olma gel serseri
Kurtuluşa er kardeşim

Terazine etme hile
Uzaklaşma bile bile
Sakın gitme kızgın çöle
Kurtuluşa er kardeşim

Hakk'tan başka dosta varma
 Şeytanın yanında durma
 Ateşe bedenini verme
 Kurtuluşa er kardeşim

Vesveseye kafa takma
 Helalı harama katma
 Kuran'ın emrinden çıkma
 Kurtuluşa er kardeşim

İman eyle Hakk'ı tanı
 Şaşırtırlar şaşma seni
 Azrail'e verin canı
 Kurtuluşa er kardeşim

Ali'm diyor gerçek söyle
 Hakk'ın ismin zikir eyle
 Nefsiyin emrinden kıyla
 Kurtuluşa er kardeşim (01.09.2001)

85. EVLATLARIMA NASİHAT

Evlatlarım sözüm size
 İnsanlığı unutmayın
 Kardeş bacı sevgisini
 Özümüzden hiç atmayın

Sözlerimi rehber bilin
 Hayat güzel ibret alın
 Günde beş vakidi kılın
 Namaz vaktinde yatmayın

Mahlukatı hor görmeyi
 Olur olmazı sormayın
 Gönülleri hiç kırmayın
 Laf alıpta laf satmayın

Söz sahibi olun her dem
 Sakın şere uymayın kem
 Merak edip çekmeyin gam
 Haram günah el atmayın

Her canlının vardır sonu
 Her kul verir tatlı canı
 Sizde Âşık Ali kanı

86. FANDEMİ

Ne canları aldı gitti
 Yüce Mevla'm çare verse
 Kardeş bacı öldü gitti
 Yüce Mevla'm çare verse

Aşı olduk gene buldu
 Vebanın yerini aldı
 Sağlıkçılar bile öldü
 Yüce Mevla'm çare verse

Maske çare deyil boşa
 Hiç bakmadı göze yaşa
 Ana bacı ağlar eşe
 Yüce Mevla'm çare verse

Hak emridir böyle
 Giden gelmez sonsuz yola
 Aynıdır şehrli köyle
 Mevla'm bize şifa verse

İğne ilaç çare olmaz
 Gidenlerin yeri dolmaz
 Azgın kullar ibret almaz
 Yüce Mevla'm çare verse

Hasta yatan doğrulamaz
 Can canandan ayrılamaz
 Eş eşine sorulamaz
 Yüce Mevla'm şifa verse

Ölenlere rahmet olsun
 Yaşayanlar ibret alsın
 Herkes hemen aşı olsun
 Yüce Mevla'm şifa verse

Verem kanser geri kaldı
 Fandemi yerini aldı
 Kalp krizi ecel oldu
 Yüce Mevla'm çare verse,

Âşık Ali'm acı sonu
 Veren alır tatlı canı
 Kara toprak bekler seni
 Yüce Mevla'm deva verse (05.09.2021)

87. FEKE'DE BİR GÜZEL

Bir gün yolumuz uğradı
 Vardım Feke'ye Feke'ye
 Feke'de bir güzel gördüm
 Adı Zekiye Zekiye

Ay mı yay mı kaşındaki
 Portakal mı şeşindeki
 Türlü çiçek başındaki
 Şaştım kokuya kokuya

Aşkıını baştan aşırđım
 Yüzünü gördüm şaşırđım
 Hemen kendimi deşırđim
 Koştuğ takıya takıya

Ben aşkıından hep sızladım
 Sevdandan tutmaz dizlerim
 Dedim çok güzel gözlerin
 Güldü şakıya şakıya (01.07.1966)

88. GEL BARIŞAK

Küskün müydük küskün olduk
 Niye hüsrana daldık
 Biz bu hale niye geldik
 Barışalım bayram olsun

Seven dostlar ibret alsın
 Böyle ayrı gezmeyelim
 Sevenleri üzmeelim
 Aklımızı bozmayalım

Gel barışak bayram olsun
 Eller bizden ibret alsın
 Geçen güne dönmeyelim
 El sözüne kanmayalım

Ayrı ayrı yönmeelim
 Gel barışak bayram olsun
 Eller bizden ibret alsın
 Tur Ali'min ellerini

Dinle artık dillerini
 Yiyek aşkın ballarını
 Gel barışak bayram olsun
 Eller bizden ibret alsın

89. GELDİ GEÇTİ

Bende sevdim eller gibi
 Hayal oldu geldi geçti
 Hani candım nerde canan
 Hayal oldu geldi geçti

Büyü yapıp üfürdüler
 İğne olup batırdılar
 Duymayana yetirdiler
 Hayal oldu geldi geçti

İki ayrı dağlar gibi
Kazel döktük bağlar gibi
Akar olduk çağlar gibi
Hayal oldu geldi geçti

Âşık Ali'm sevmedi mi?
Aşka boyun eymedi mi?
Mutluluğu ummadı mı?
Hayal oldu geldi geçti (25.11.2001)

90. GELİR GELMEZ

Adana'dan bir kız geçti
Yüreyime ateş düştü
Turna gibi yüksek uçtu
Çok bekledim gelir gelmez

Yeşil yeşil gözlerine
Çıtır attı közlerime
Gülüverdi yüzlerime
Çok bekledim gelir gelmez

Bir tebessüm atıverdi
Bana çalım satıverdi
Güneş gibi batıverdi
Çok bekledim gelir gelmez

Yağmur gibi indi yere
Nefes oldu girdi sere
Âşık Ali'm ister göre
Çok bekledim gelir gelmez (31.05.2011)

91. GEL ÖLDÜRME

Kaşın gözün öldürecek
Sen öldürme gülüm beni
Hüsranlara daldırıyor
Gel öldürme gülüm beni

Hasretin gönlümde yara
Çektirme ipimi dara
Aşkın beni soktu kara
Gül öldürme gülüm beni

Dertlerini sardın bana
Acımadın vurdun bana
Nolur gayrı anlasana
Gel öldürme gülüm beni

Âşık Ali'm yeter bittim
Ah ettikçe ben bana çattım
Seninle mutluluk güttüm
Gül öldürme gülüm beni

92. GELSEN NOLUR

Gözlerime yaşlar doldu
 Silsen nolur kara gözlüm
 Yüreyimi hüznün aldı
 Bilsen nolur kara gözlüm

Yetilmiyor yetemedim
 Uyku tutmaz yatamadım
 Kaderime çatamadım
 Gelsen nolur kara gözlüm

Penceremi pus бүрүdü
 Hasret gönlüme yürüdü
 Sensiz hayat çok zor idi
 Gülsen nolur kara gözlüm

Sen Ali'mi saldın derde
 Ayrılığı ettin perde
 Mecnun oldum sensiz burda
 Bulsan nolur kara gözlüm (13.09.1982)

93. GÖLLER GİBİ

Seyhan gibi ağlıyorum
 Akdeniz'e çağlıyorum
 Umudumu bağlıyorum
 Uzak olma eller gibi
 Durgun olma göller gibi

Kalem yazar ben söylerim
 Aşkını gönül eylerim
 Kor boran oldu dağlarım
 Uzak olma eller gibi
 Durgun olma göller gibi

Güneş battı ben batmadım
 Aşkını silip atmadım
 Sensiz mutluluk tatmadım
 Uzak olma eller gibi
 Durgun olma göller gibi

Âşık Ali'm yara aldı
 Gözyaşları dere oldu
 Hatıramda o söz kaldı
 Uzak olma eller gibi
 Durgun olma göller gibi (02.06.2009)

94. GÖNÜL SANA

Taştan taşa vurdun beni
Gönül sana ne eyledim
Umut verip kırdın beni
Gönül sana ne eyledim

Gözlerimi yaşa verdin
Umduğumu boşa verdin
El sözüyle beni kırdın
Gönül sana ne eyledim

Anlamadın özlerimi
Dinlemedin sözlerimi
Ağlar ettin gözlerimi
Gönül sana ne eyledim

Sırlarımı dedin ele
Yıllarca çektirdin çile
Kerem gibi düştüm küle
Gönül sana ne eyledim

Âşık Ali'm üzgün kaldı
Yüreğine hüznü doldu
Günde yüz bin kere öldü
Gönül sana ne eyledim

Çok dokundun hatırıma
Ateş attın çıtırırma
Bak döndürdün kötürüme
Gönül sana ne eyledim (16.08.2007)

95. GÖRMESYDİM

Mavi gözler deniz gibi
Güneş gibi günüz gibi
Kaderimde bir iz gibi
Görmeseydim gözlerini

Mavi gözler mehtap gibi
Doğan güneş sabah gibi
Seni sevmek sevap gibi
Görmeseydim gözlerini

Mavi gözler çağlar gibi
Suskun duran dağlar gibi
Konca açmış bağlar gibi
Görmeseydim gözlerini

Mavi gözler gölüm gibi
Âşık Ali'm yolum gibi
Arım balım gülüm gibi
Görmeseydim gözlerini (26.04.1991)

96. GÖZLER BENİ

Güneş oldu yaktı beni
Bahar etti çekti beni
Can evimden soktu beni
Âşık etti gözler beni

Gözlerime gözlerime
Bal çalınmış sözlerime
Gamze olsan yüzlerine
Âşık etti nazlar beni

Hilal kaşlar inmiş yüze
Sürme çekmiş ela göze
Can fedadır böyle kıza
Âşık etti yüzler beni

Bal çalınmış mayasına
Sardı beni sefasına
Kurban olam edasına
Âşık etti sözler beni

Âşık Ali'm tatlı dili
Al kınalı nazik eli
Erciyes yayla balı
Âşık etti dizler beni (02.09.2021)

97. GURBET

Çok ah çekti deli gönül
Bitmez oldu hasretliğim
Eğil gurbet gayrı eğil
Bitmez oldu hasretliğim

Çalıkların gül gözüme
Yürek dayanmaz nazıma
Gurbet sardım sızına
Bitmez oldu hasretliğim

Sen bitirdin nefesimi
Sildin benden hevesimi
Bana çektirdin yasını
Bitmez oldu hasretliğim

Âşık Ali'm belki görmem
Azgın yaram belki sarmam
Gurbet sende daha durmam
Bitmez oldu hasretliğim (24.09.1982)

98. GUZUM GELSENE

Gelir diye bekledim
 Sabah oldu gelsen yavrum
 Yatağını yoklamadım
 Sabah oldu gelsen yavrum

Zalim düşman pusu kurmuş
 Dört taraftan yolu sarmış
 Ayşe'm rüyasında görmüş
 Sabah oldu guzum gelsene

Üç gün dağda yatılır mı?
 Çadır çatma çatılır mı?
 Düşmana can satılır mı?
 Sabah oldu yavrum gelsene

Değirmene unluk saldım
 Acı haberini aldım
 Ayak yalın koştum geldim
 Sabah oldu guzum gelsene

Yavrularım ağlar sana
 Günler zehir oldu bana
 Zalım düşman saldı sana
 Sabah oldu yavrum gelsene

Âşık Ali'm dinmez sızı
 Acılara koydun bizi
 Kör olası düşman gözü
 Sabah oldu yavrum gelsene (07.09.1976)

99. GÜL GÜLEYDİ

Bir bedende iki candık
 El eleydi ellerimiz
 Damarlarda aynı kandık
 Dal dalaydı güllerimiz

Yıllarınan gitti giden
 Yollarımız oldu diken
 Sendin benim boynum büken
 Gül güleydi yollarımız

Nazar yeli deydi bize
 Söyle niye geldik göze
 Düğünümüz vardı güze
 Dil dileydik ballarımız

Âşık Ali'm gidemedim
 Sana veda edemedim
 Aynı candık atamadım
 Şal şalaydı tüllerimiz (08.05.2003)

100. GÜLÜM SANA

Bakışların beni çarptı
 Âşık oldum gülüm sana
 Çam çırası gibi yaktı
 Âşık oldum gülüm sana

Ellerin elimde olsa
 Gözlerin gözüme gülse
 Ayakların bana gelse
 Âşık oldum elim sana

Mutluluğu paylaşalım
 Hep el ele dolaşalım
 Sarıl bana sevişelim
 Âşık oldum dilim sana

Kalbime sarayın yaptım
 Ayna diye sana baktım
 Ceyhan nehri gibi aktım
 Âşık oldu Ali'm sana (21.09.2018)

101. GÜLÜM SENDEN GEÇEMEDİM

Adına türküler yazdım
 Gülüm senden geçemedim
 Hayalini resim çizdim
 Gülüm senden geçemedim

Gönül düzüm çöl eyledin
 Aşkın yaktı kül eyledin
 Anıları sil eyledin
 Gülüm senden geçemedim

Kerem gibi küller ettin
 Uzaklaştın eller ettin
 Ardı gelmez seller ettin
 Gülüm senden geçemedim

Âşık Ali'm üzdün beni
 Niye böyle oldu sonu
 Çok aradım sevdim seni
 Gülüm senden geçemedim (7.01.2002)

102. GÜL VER BANA

Güneşten mi saçıldın sen
 Gök semada seçildin sen
 Bana sevda biçildin sen
 Gülü ver bana dili ver
 Feda ettim canı sana

Bulut gibi sardın beni
 Aşk yolunda yordun beni
 Kaş altından vurdun beni
 Gülü ver bana dili ver
 Fedâ ettim canı sana

Kara kovan balı oldun
 Sevda sarayına doldun
 Umut verdin niye güldün
 Yol ver bana yol ver bana
 Fedâ ettim canı sana

Neden deme yaktın beni
 Bir tebessüm yıktın beni
 Sevda güllerinden söktün beni
 Ömür yılım harman sana
 Bal ver bana bal ver bana (19.07.2012)

103. GÜZELSİN

Hilalin yarısı yüzün
 Züleyha'dan da güzelsin
 Balların mayası sözün
 Züleyha'dan da güzelsin

Soyun üstün bütün soya
 Kalem kaşlar benzer aya
 Şavkın düşer o danaya
 Züleyha'dan da güzelsin

Karlı dağlardan yücesin
 Adın dillerde hecesin
 Aşkına tüten bacasın
 Züleyha'dan da güzelsin

Övgülerim azdır sana
 Umutlarım yakın sana
 Seviyorum inan bana
 Züleyha'dan da güzelsin

Âşık Ali'm görmek ister
 İnce belin sarmak ister
 Yanan gönlüm ermek ister
 Züleyha'dan da güzelsin (25.09.2002)

104. HANİ NERDE

Ne ağalar beyler vardı
 Hani nerde söylesene
 Kara toprak oldu yurdu
 Hani nerde söylesene

Doymayanlar doydı mala
 Hak sahibin bildi mola
 Gül bedenler dönmüş küle
 Hani nerde söylesene

Sığmazlardı dağ bayıra
 Sürüler sürerdi çayıra
 Eli varmazdı hayıra
 Hani nerde söylesene

Yalana gerçek diyenler
 Zehir zıkkım faiz yiyenler
 Parayı dinden soyanlar
 Hani nerde söylesene

Yalana bin bir katanlar
 Yetimin hakkın yutanlar
 Ezanı duyunca yatanlar
 Hani nerde söylesene

Mazlumu dövüp sövenler
 İşçinin hakkın yiyenler
 Şeytan'ı Tanrı sayanlar
 Hani nerde söylesene

Hak emrine olak köle
 Kul hakkına etme hile
 Bir gün yatan sende sala
 Hani nerde söylesene

Âşık Ali'm ibret sözüm
 İman eden bulur çözüm
 Bak mezarlar dizim dizim
 Hani nerde söylesene (21.02.2021)

105. HASRET

Kışlar bitti bahar geldi
 Gel de bitsin hasretliğim
 Ayrılığın bağrım deldi
 Gel de bitsin hasretliğim

Gözlerimi yolda koydun
 Dillerimden düşmez adın
 Ali'm seni gerçek sevdim
 Gel de bitsin hasretliğim

Tez günlerde dönecektin
 Mektup yazıp anacaktın
 Hani selam salacaktın
 Gel de bitsin hasretliğim

Âşık Ali'm geçer günler
Umutsuz olmasın canlar
Seven gönlüm seni anlar
Gel de bitsin hasretliğim (04.03.2000)

106. HASRET SARDI

Bülbül dillim ceylan gözlüm
Hasret sardı gözlerimi
Çukurova'm turaç gözlüm
Hasret sardı gözlerimi

Hayalimden atamadım
Dutam dedim tutamadım
Hülyalardan yatamadım
Hasret sardı gözlerimi

Düşman oldum gecelere
Duman oldum bacalara
Gel sar beni keçelere
Hasret sardı gözlerimi

Âşık Ali'm gülemiyom
Ne yandasın bilemiyom
Yapayalnız olamıyom
Hasret sardı gözlerimi (05.03.2009)

107. HATİCEM

Han deresi Hakk'ı beyli
Bir kız sevdim Gara köylü
Gül fidanı Yörük soylu
Eller aldı alamadım
Her gün öldüm ölemedim

Yörük eli emmi dayı
Hilal gaşlar akluk yayı
Bizim eve yakın evi
Eller aldı alamadım
Her gün öldüm ölemedim

Halay çeker sallanarak
Gülücüğü ballanarak
Türkü söyler dillenerek
Hatice'mi alamadım
Her gün öldüm ölemedim (18.02.2021)

108. HAVA SU TOPRAK OLMASA

Kullar nasıl yaşar idi
Hava toprak su olmasa
Akıl fikir şaşar idi
Hava toprak su olmasa

Güneş doğup batmaz idi
 Gündüz gece yatmaz idi
 Kalbe damar atmaz idi
 Hava toprak su olmasa

Otlar ilaç olmaz idi
 Dertler derman bulmaz idi
 Canlı olan ölmez idi
 Hava toprak su olmasa

Bulut yere eğmez idi
 Yağmur olup yağmaz idi
 Toprak mahsul vermez idi
 Hava toprak su olmasa

Kalem yazıp çizmez idi
 Akıl ilmi çözmez idi
 Kan bedeni gezmez idi
 Hava toprak su olmasa

Sevda gönül olmaz idi
 Dargın olan gülmez idi
 Eş eşini bulmaz idi
 Hava toprak su olmasa

Kuzey Kutup donmaz di
 Odun soba yanmaz idi
 Dünya boşa dönmez idi
 Hava toprak su olmasa

İnler cinler üremezdi
 Dil kelamı soramazdı
 Karlar buzlar erimezdi
 Hava toprak su olmasa

Nehir göle akamazdı
 Dağlar rahmet çekemezdi
 İnsan gönül yıkamazdı
 Hava toprak su olmasa

Yanardağlar kükremezdi
 Çekirgeler sıçramazdı
 Bülbül gülde şakramazdı
 Hava toprak su olmasa

Âşık Ali bilmez idi
 Gonca güller solmaz idi
 Canlı cansız ölmez idi
 Hava toprak su olmasa (30.10.1982)

109. HAYAT

Ömür seni anlamadan
Nedim yaşıma kırka geldi
Gençliyimi tanımadan
Gardaş yaşıma kırkı buldu

Gölge gibi geldi geçti
Bir de baktım dağlar aştı
Yüreyime ateş düştü
Gardaş yaşıma kırkı buldu

Kırış kırış oldu yüzüm
Titrek oldu elim dizim
Çok üzüldüm sardı hüznüm
Gardaş yaşıma kırkı buldu

Tutmaz oldu elim kolum
Diyemiyom ele halım
Çabuk geldi çattı ölüm
Gardaş yaşıma kırkı buldu

Ali'm bu hâl haktan geldi
Yaşadığım anı oldu
Bir gün derler Hasan öldü
Gardaş yaşıma kırkı buldu (07.10.2003)

110. HAYVAN OLUR

İnsan doğan insan kalır
İnsan doğar hayvan olur
Kıssadan hisse olmaz
İnsan doğar hayvan olur

Bilmez ak ile karayı
Çevreden açar arayı
Boşa çığnerler küreği
İnsan doğar hayvan olur

Hakk'ı bilmez hukuk bilmez
Benlik güder yüzü gülmez
İnsanlardan ibret almaz
İnsan doğar hayvan olur

Karnı doyar gözü doymaz
İnsan haklarına uymaz
Büyük küçük kimse saymaz
İnsan doğar hayvan olur

Ali'm bunlar böyle ölür
 Malı mülkü ele kalır
 Yalan satar haram alır
 İnsan doğar hayvan olur (12.08.2003)

111. İKİ DOSTU

Bu dünyada iki dostu
 Yar eyledim yar eyledim
 Biri yârim biri sazım
 Sar eyledim sar eyledim

İkisine el bağladım
 Âşık oldum hep ağladım
 Sazımda çalıp söyledim
 Zar eyledim zar eyledim

İsimleri dillerimde
 Türkü ettim tellerimde
 İkiside kollarımda
 Ser eyledim ser eyledim

Gece gündüz hep düşümde
 Tacımdır olar basımda
 İkisi aynı yaşımda
 Fer eyledim fer eyledim (19.01.1984)

112. İL TÛTÜNLERİ

Muş tütünü demler seni
 İçme seni senden alır
 Gavurdağı hamlar seni
 İçme seni candan eder

Adıyaman acı olur
 Hatay gara sana olur
 Pipo keyif hancı bulur
 İçme seni kandan eder

Antep derde tattırır
 Osmaniye tarttırır
 Adana bol tütüttürür
 İçme seni yönden eder

Mersin'i hiç içemezsin
 Antalya'dan kaçamazsın
 Derdin ele açamazsın
 İçme seni handan eder

Trakya'yı ballı sanma
 Balıkesir güllü sanma
 İzmir'in derdine yanma
 İçme seni sinden eder

Âşık Ali'm nolur yakma
Malatya'dan duman çekme
Kökü geçsin sakın ekme
İçme seni dondan eder

113. İNTİZAR

Ben ağlarken sende güldün
Muradın gözünde kalsın
Niye ele gelin oldun
Muradın sözünde kalsın

Hani ele varmam derdin
Beni yerden yere vurdun
Çirkin miydüm hakir gördün
Muradın nazında kalsın

Hani o son sözün nerde
Düşesin ey olmaz derde
Kısa ömrün kalsın darda
Muradın özünde kalsın

Zehir olsun yediklerin
Yalan mıydı dediklerin
Ateş olsun giydiklerin
Muradın dizinde kalsın

Âşık Ali'm böyle kalır
Adalet yerini bulur
Son nefesin adım olur
Muradın yüzünde kalır

114. İZ BIRAKAN ÂŞIKLAR

Karacaoğlan Dadaloğlu
Âşıklığa ibret yolu
Sözlerinde cevher dolu
Çukurova dost kapısı

Nice ozan kara yerde
Niceleri düştü derde
Kul Mustafa'm hani nerde
Çukurova dost kapısı

Şair Osman Fidani mi?
Tasavvufçuydu İlhami
Güzel Anşacı İmami
Çukurova dost kapısı

Muammaydı Deli Hazım
Saltan'ı söyler sözüm
Şençalar çok çaldı sazım
Çukurova dost kapısı

Çağlayanlar bir hal idi
Abdulcabbar bal dil idi
Hacı Kurt gonca gül idi
Çukurova dost kapısı

Haydar Aslan dede öldü
Karakılçık derde daldı
Feymani ortada kaldı
Çukurova dost kapısı

Destancı Vahap Kocaman
Gül Ahmet'le etti harman
İmami'yi aldı ferman
Çukurova dost kapısı

Âşık Ali'm geçmez sizden
Âşıklara moral sazdan
Şihlioğlu oldu gözden
Çukurova dost kapısı

115. KADER

Fidan gibi usul boyun
Muş elinden belli soyun
Kalem kaşlar kirpik yayın
Tatlı diller över seni

Lale sümbül sallanırısın
Güzellikte bellenisin
Tesettürde şallanırısın
Bütün eller över seni

Ne güzeldir adın Kader
Hayat güzel etme keder
Bu güzellik sana yeter
Gören kullar över seni

Hak aşkıyla yarar özün
Güneş gibi parlak yüzün
Cana yakın tatlı sözün
Gelen yıllar över seni

Hayat her can gülsün sana
Övünsün doğuran ana
Teşekkürün yeter bana
Gonca güller över seni (18.11.2013)

116. KADİR KIYMET

Nerde kadir kıymet nerde
Hatır sayanlar neredede
İnsanlığa düştü perde
Hatır sayan hiç kalmadı

Saygı sevgi para oldu
 Hayır seven bütün öldü
 Dürüst olan nerde kaldı
 Hatır sayan hiç kalmadı

Yumşak kalpler köşe bendi
 Namus satan köşe döndü
 Hortumcular paşa şimdi
 Hatır sayan hiç kalmadı

Ali'm derdim dökemedim
 Hak emrinden çıkamadım
 Kula kulluk yapamadım
 Hatır sayan zor kalmadı (03.10.2003)

117. KADIRLI'NİN GÜZELLERİ

Albilizi etek sarı
 Biri olsun gönül yarı
 Cana yakın sanki peri
 Kadirli'nin güzelleri

Anasından almış huyu
 Selviye benzemiş boyu
 Dadaloğlu Avşar soyu
 Kadirli'nin güzelleri

Kazma döver türkü söyler
 Ayağına şalvar giyer
 Gülüşü milyarlar değer
 İspirlerin güzelleri

Ela gözde sürme durur
 Görenler bağrına vurur
 Teni gül kokusu verir
 Bahadırın güzelleri

Ela gözde siyah sürme
 İncitirsin sakın kırma
 Dalında ballanmış hurma
 Tecirli'nin güzelleri

Âşık Ali'm yandı içim
 Hepisi başıma tacım
 Kimi anam kimi bacım
 Çerkezlerin güzelleri

118. KALEM

Kader yazdın keder yazdın
Herkes sevsin kalem seni
Bazı astın bazı bozdun
Herkes sevsin kalem seni

Kalem yazan elem yazan
Yazmayınca hemen sızan
Seninle yazılmış ezan
Herkes sevsin kalem seni

Sır yazarsın gizli gizli
İlimde okudum özlü
Değerin yanımda nazlı
Herkes sevsin kalem seni

Sevmeyene Ali'm kızar
Seninle manayı çözer
Ali'min cebinde gezer
Herkes sevsin kalem seni (02.08.1984)

119. KARA ÇADIR GÜZELİ

Sevdalandın diyemedim
Kara çadır güzeline
Eller aldı eremedim
Kara çadır güzeline

Sıkma sarmış yiyemedim
İnce belin soramadım
Papatyalar veremedim
Kara çadır güzeline

Garip gönül yakılmaz mı?
Can yakıyor bakılmaz mı?
Sevda yaşı dökülmez mi?
Kara çadır güzeline

Kirmen elde kuzu güder
Çok nazlıdır cilve eder
Âşık Ali'm oldum beter
Kara çadır güzeline (24.03.1984)

120. KARA ÇALI

Taşlar bile senden sıcak
Bastırdın bağrıma benim
Sözün alev ağzın ocak
Estirdin bağrıma benim

Derdim derin nasıl yanam
Bakılmaz yüzüne Döne'm
Anılmaz adını anam
Susturdun bağrıma beni

Kara çalı senden güzel
Yeşil bağın ettin kazel
Anıların vardı ezel
Yastırdın bağrıma beni

Nice gün uykumu böldüm
Hayale hüsrana daldım
Görünmez Umman'a geldim
Kıstırdın bağrıma beni

Âşık Ali'm dutamadım
Koştum koştum yetemedim
Yüreyimden atamadım
Astırdın bağrıma beni (05.03.2000)

121. KARAİSALI'NIN GÜZELLERİ

Lale gibi allanıyor
Karaisalı güzelleri
Al kınalı biliniyor
Karaisalı güzelleri

Kimi Eşe kimi Fatma
Güzellerde olmaz katma
On beşinde yeni yetme
Karaisalı güzelleri

Gül Ayşe'nin bakışları
Yürek yakar sekişleri
Al yanakta nakışları
Karaisalı güzelleri

Âşık Ali'm ballı diller
Yörüklerde gonca güller
Murt dalında yeşil dallar
Karaisalı güzelleri (18.08.2013)

122. KARA KALEM

Kara kalem ak yazmaz mı?
Yazmaz diyen yalan söyler
Kalem kaderi çizmez mi?
Çizmez diyen yalan söyler

Kalem yazar kullar okur
Okumayan kalır fakir
Ali'm olan kalem dokur
Olmaz diyen yalan söyler

Kalem ilmin rehberidir
İlim bilgi cevheridir
Sorulmayan serseridir
Çözmez diyen yalan söyler

Âşık Ali'm özüm yazar
Arif olan mana çözer
Kalem elden ele gezer
Gezmez diyen yalan söyler

123. KEKLİK MİSİN?
Böyle güzel göz görmedim
Gül den de güzel gözlerin
Keklik misin ceylan mısın?
Gül den de güzel gözlerin

Ayın günün on beşini
Bilemedim yar yaşını
Hayır olsun de düşümü
Gül den de güzel gözlerin

Şavkın düşüyor alnıma
Bahar estirdin gönlüme
Baba dedirdi kanlıma
Gül den de güzel gözlerin

Âşık Ali'm baktı kaldı
Sevinçten hüsrana daldı
Gözlerinden ilham aldı
Gül den de güzel gözlerin

124. KELE DEZZE
Kele dezze kele dezze
Ben usandım geze geze
Üç kızının birisini
Nolur bana versen dezze

Oyununu yararım kışın
Başlık istersen peşin
Dezzeciğim dün den düşün
Beni kırma nolur dezze

Saçın gara gaşın gara
Açtın kalbime yara
Kurban olam dezzem sana
Beni kırma hanım dezze

Yeter aşığı yorma
Hançeri kalbime vurma
Ben sevmişim ele verme
Ali sana gurban dezze

125. KIRIM KIZI

Kara kovan balı gibi
Ne güzelsin Kırım kızı
Lale sümbül gülü gibi
Ne güzelsin Kırım kızı

Yeşil fidan usul boyun
Asıl Türkmen belli soyun
Ceyhan Çakaldere köyün
Ne güzelsin Kırım kızı

Güzelliğin değer cana
Övünsün doğuran ana
Asaletin temiz kana
Ne güzelsin Kırım kızı

Âşık Ali'm haktır özün
Ceylan gibi güzel gözün
Ay güneşe benzer yüzün
Ne güzelsin Kırım kızı

126. KIZILAY'A ÖVGÜ

Kan verenler can kurtarır
Koş kardeşim Kızılay'a
Hastaya şifa yetirir
Koş kardeşim Kızılay'a

Nice haller gelir başa
İster ağa ister paşa
Hemi yaşat hemi yaşa
Koş kardeşim Kızılay'a

Depremde selde yangında
Sende ol onların yanında
Şifa var asil kanında
Koş kardeşim Kızılay'a

Yürü durma dostluk yolu
Ahmet, Mehmet, Hacı Ali
Sil gözlerden akan seli
Koş kardeşim Kızılay'a

Yardım eyle aç ı doyur
 Muhabbetin dosta duyur
 Acele etme durma ağır
 Koş kardeşim Kızılay'a

Âşık Ali'm edek yardım
 Yardım etmek olsun derdin
 Dar günümde onu gördüm
 Koş kardeşim Kızılay'a

127. KİTAP

Hakk'ı batıldan ayırır
 Rehberimdir kitap benim
 Bize gerçekleri duyurur
 Rehberimdir kitap benim

Okuyanlar olur âlim
 Sözlerinden ibret alın
 İnsanoğlu akli selim
 Rehberimdir kitap benim

Gönlün dolar ilim irfan
 Delalete düşme firğan
 Adaleti eyler beyan
 Rehberimdir kitap benim

Vakit nakit oku kitap
 Her sayfası ballı petek
 Hak yoluna eyler atak
 Rehberimdir kitap benim

Ana gibi baba gibi
 Her sayfası hane gibi
 Özü sana bana gibi
 Rehberimdir kitap benim

Uyu uyan oku övün
 Tembel olma gençlik çağın
 Koparma İslam'dan bağın
 Rehberimdir kitap benim

Orda burda boş oturma
 Küfüre kelam yetirme
 Fırsatı elden yitirme
 Rehberimdir kitap benim

Âşık Ali'm okur yazar
 Hak bilmeyen ağzın bozar
 Kitapsızlar her gün azar
 Rehberimdir kitap benim

128. KİTABIM

Bilgi seli akar bana
Ben kitabı sevmez miyim
Onunla yön verdim cana
Ben kitabı sevmez miyim

Okudukça bala döner
Her sayfası güle döner
Harflerinde ışık yanar
Ben kitabı sevmez miyim

İlim ile irfan korur
Okuyana fayda verir
Bize hak yolu gösterir
Ben kitabı sevmez miyim

Hakk'ın emrini bildirir
Öze imanı doldurur
Batılı küfrü sildirir
Ben kitabı sevmez miyim

Hak kelamı cennet yolu
Resûl'ün ikrarı dili
İbadetin onda gülü
Ben kitabı sevmez miyim

Âşık Ali'm akar öze
Hitab eder kulak göze
Hak yolu öğretir bize
Ben kitabı sevmez miyim (01.08.2000)

129. KÖPRÜ KURDUN

Köprü kurdun şu kalbime
Seller gibi gelip geçtin
Yol eyledin yüreğimi
Eller gibi gelip geçtin

Aldırmadın gözyaşıma
Her gün giriyon düşüme
Sarmak istedim döşüme
Yeller gibi gelip geçtin

Ne sanıyorsun sen seni
Derbeder eyledin beni
Çekilecek var mı yönü
Fallar gibi gelip geçtin

Özde yaram her gün kanar
Yanar Âşık Ali'm yanar
Sensiz dünya neye yarar
Yıllar gibi gelip geçtin (03.06.1984)

130. KÖYÜM KESİKKELİ

Hasret kaldım toprağına
 Çok özledim köyüm seni
 Gazel olmuş yaprağına
 Çok özledim köyüm seni

Yokluk içinde doğmuşum
 Rezil sefil büyümüşüm
 Hem ağlamış hem gülmüşüm
 Çok özledim köyüm seni

Dede yurdum Kesikkeli
 Görmek arzum bütün eli
 Azgın gelir Ceyhan seli
 Çok özledim köyüm seni

Anam babam mezarımda
 Hakları var üzerimde
 Aşkın gönül pazarında
 Çok özledim köyüm seni

Hacı Ali'm âşık oldu
 Bazı ağlar bazı güldü
 Bir güzelden sitem aldı
 Çok özledim köyüm seni (17.01.2019)

131. KULLAR

Hakk'a inan Hakk'ı tanı
 Hakk'ın emrinden ayrılma
 Teslim eden tatlı canı
 Hakk'ın emrinden ayrılma

İnancından geri kalma
 Şeytanınan bile olma
 Şehadetsiz sakın ölme
 Hakk'ın emrinden ayrılma

Yürü Hakk'a giden yoldan
 Medet umma namert kuldan
 Dutma kırılacak elden
 Hakk'ın emrinden ayrılma

Perperişan olma sakın
 Ömür kısa ecel yakın
 Dalgın olma gayrı yekin
 Hakk'ın emrinden ayrılma

Kapanacak sevap kapın
 Alınacak ömür tapın
 Dön çevrene iyi bakın
 Hakk'ın emrinden ayrılma

Âşık Ali'm kıl namazı
 Ateş sarar bir gün özü
 Nasip olmaz kefen bezi
 Hakk'ın emrinden ayrılma (25.01.2009)

132. KUMAR

Kumar kimi yapmış vezir
 Olmaz böyle Mehmet Emmi
 Jokerleri sandın Hızır
 Olmaz böyle Mehmet Emmi

Helalini haram ettin
 Çocukları aç bıraktın
 Ekmeklik buğdayı sattın
 Olmaz böyle Mehmet Emmi

Simit sattık koşa koşa
 Bırakmadın bizde neşe
 Hasret koydun sıcak aş
 Olmaz böyle Mehmet Emmi

Hani soba yanmaz ocak
 Kumar sizi dağıtacak
 Yengem senden boşanacak
 Olmaz böyle Mehmet Emmi

Âşık Ali'm yapılır mı?
 Kumar kahrı çekilin mi?
 Hırsla boyun bükülür mi?
 Olmaz böyle Mehmet Emmi

133. KURBAN OLAM

Ne elmasın ne de armut
 Kurban olam dillerine
 İnci mercan ya da yakut
 Kurban olam ellerine

Bir benzerin yoktur hani
 Feda olsun al bu canı
 Muradımsın sevdim seni
 Kurban olam bellerine

Tahtın kurdun şu gönlüme
 Yazılmışsın yar alnıma
 Sevdalıyım ak ellerine
 Kurban olam yollarına

Âşık Ali'm yanıp yandım
 Ay hilal çehreye kandım
 Onu huri melek sandım
 Kurban olam ellerine (13.03.2009)

134. KURBAN OLDUĞUM

Cennetten mi geliyorsun
 Yoluna gurban olduğum
 Güller gibi sallanırsın
 Dalına gurban olduğum

Yar benzerin yoktur senin
 Çok şirindir güzel kann
 Bayram ettin bugün günüm
 Diline gurban olduğum

Hayran kaldım ellerine
 Doyum olmaz dillerine
 Kemer olsam ellerine
 Halına gurban olduğum

Âşık Ali'm sayamadım
 Tatlı dile doyamadım
 Benlerini sayamadım
 Sarhoş gönlüm atamadım

135. MARAŞ OTU VE ANDIRIN

Otlar vardır çok yararlı
 Maraş otu yıkar emmi
 Nice otlar vardır çok zararlı
 Maraş otu yakar emmi

Diş etlerin çürür kalır
 Hücrelerin bütün ölür
 Bir anlık kafayı bulur
 Maraş otu büker emmi

Sinirlerin köre döner
 Dudakların küre döner
 Anturunla ömrün söner
 Maraş otu ıkar emmi

Cırtlak olur akar selin
 Tattan mahrum kalır dilin
 Hafızandan çıkar yalım
 Maraş otu döker emmi

Pil alırsın taktırmaya
 Dost ararsın baktırmaya
 Dişin kalmaz çektirmeye
 Maraş otu söker emmi

Âşık Ali'm atma kalsın
Herkes senden ibret alsın
Zıkkım tütün olmaz olsun
Maraş otu sıkar emmi

136. MEHMETÇİK
Mehmetçiğe pusu kurmuş
Lanet olsun Pkk'ya
Vatan için şehit olmuş
Rahmet olsun Mehmetçiğe

Kimi evli kimi bekar
Mehmetçiğe el mi kalkar
Ana bacı yola bakar
Rahmet olsun şehitlere

Bir ölür bini gelir
Vatan için şehit olur
Teröristler dost mu bilir
Rahmet olsun Mehmetçiğe

Vatan için vuruldular
Al bayrağa sarıldılar
Hak ilinde dirildiler
Rahmet olsun Mehmetçiğe (31.02.1983)

137. MUHTAR EMMİ
Fadime'ye düğür saldım
Vermediler Muhtar Emmi
Aşkından Mecnun'a döndüm
Görmediler Muhtar Emmi

Fadime'min ince beli
Şeker, şerbet tatlı dili
Düğür gitti Yörük eli
Vermediler Muhtar Emmi

Çok yalvardım anasına
Minnet ettim babasına
Başlık saydım dedesine
Vermediler Muhtar Emmi

Âşık Ali'm sevmez miyim?
Fadime'mi övmez miyim?
Alamazsam ölmez miyim?
Vermediler Muhtar Emmi (01.01.2010)

138. MUTLU GÖZLER

Hayatın tadın alanlar
Sevda çarkında gülenler
Aşkın seline gelenler
Neşe dolar mutlu gözler

Gözler arar sevdiyini
Seven sarar sevdiyini
Hayra yorar gördüğünü
Neşe dolar mutlu gözler

Seven sevdiyini bulur
Sevilenler mutlu olur
Arılar balına gelir
Neşe dolar mutlu gözler

Kaderin çarkında döner
Ah ile vah ile yanar
Uçan kuşa yarı sorar
Neşe dolar mutlu gözler (03.03.2021)

139. NASİHAT ÇOCUKLARA

Nasihatım çocuklara
Bilin Ata kıymetini
Sizi sardı kucaklara
Bilin Ata kıymetini

Size sevgi elediler
Kundaklayıp belediler
Size ninni söylediler
Bilin baba kıymetini

Yavrum dedi açtı kucak
Üşütmedi yaktı ocak
Sakın deme ne olacak
Bilin Ata kıymetini

Bir an olsun unutmadı
Aç bırakıp ağlatmadı
Ona buna yalvartmadı
Bilin baba kıymetini

Din öğretti dili inen
Daim övün kanınınan
Türk oğlusun şanınman
Bilin baba kıymetini

Âşık Ali'm nasihatım
Varsa söylen kabahatım
Duacıyım kalman yetim
Bilin Ata kıymetini (01.03.1983)

140. NAZAR

Göze geldim kem gözlerden
 Anam bana kurşun döktür
 Farkım kalmadı buzlardan
 Anam bana kurşun döktür

Tutmaz oldu elim kolum
 Hazırlayın gayrı salım
 Nazar bana oldu ölüm
 Anam bana kurşun döktür

Nefes etti zalim eller
 Lal olası öyle diller
 Gözlerimden akar seller
 Anam bana kurşun döktür

Elin ağzı çatılır mı?
 Zehir zıkkım yutulur mu?
 Ölüm derdi atılır mı?
 Anam bana kurşun döktür

Âşık Ali'm oku Felak
 Nazar eden olsun helak
 Dualarla derdim silek
 Anam bana kurşun döktür (18.11.2002)

141. NAZLI YARİN

Aşkım için türkü yazdım
 Nazlı yarin dillerine
 Gönül kapım ona açtım
 Nazlı yarin ellerine

Söz eyledim sözlerine
 Gözüm sundum gözlerine
 Başım koydum dizlerine
 Nazlı yarin güllerine

Kerem gibi külü oldum
 Mecnun gibi çölü oldum
 Sevdim onu deli oldum
 Nazlı yarin yollarına

Âşık Ali'm ellerine
 Sarılayım bellerine
 Kuşun olam dallarına
 Karışayım küllerine

142. NERDE BEYLER

Nice canlar devran sürdü
 Hani nerde ağa beyler
 Kimi rüya hayal gördü
 Hani nerde ağa beyler

Onlarda ekip biçtiler
 Dostlarına sofrayı açtılar
 İyi kötüyü seçtiler
 Hani nerde ağa beyler

Köşe bucak hep gördüler
 Dosta hal hatır sordular
 Azgın yaralar sardılar
 Hani nerde ağa beyler

Hak huzura ak durdular
 Fakire zekat verdiler
 Bazı hataya düştüler
 Hani nerde ağa beyler
 Kimi malı için öldü
 Hep serveti burda kaldı
 Kimi kanser siroz oldu
 Hani nerde ağa beyler

Devran süren canlar noldu
 Güzeller sarardı soldu
 Kara toprak canı aldı
 Hani nerde ağa beyler

Hakk'ı bil de haktan kaçma
 Haktan gayrı ilah seçme
 Marullanıp hava saçma
 Hani nerde ağa beyler

Âşık Ali'm canda candı
 Hayatın rengine kandı
 Kısa ömrü bitmez sandı
 Hani nerde ağa beyler (26.11.1999)

143. NERDE DERLER

Adım kalır ben ölürsem
 Âşık Ali'm nerde derler
 Topraklara yar olursam
 Âşık Ali'm nerde derler

Arasanda bulamazsın
 Daha haber alamazsın
 Eller güler gülemezsin
 Âşık Ali'm nerde derler

Torunlara adım kalır
 Türlü dedikodum olur
 Hakk'ın emri yerin bulur
 Âşık Ali'm nerde derler

Âşık Ali'm böyle söyler
 Kimi ağlar kimi güler
 Gözlerim rahmete dalar
 Âşık Ali'm nerde derler (14.01.2009)

144. NERDEN ALMIŞ

Akıl ermez bu düzene
 Adem eşi nerden almış
 İman eder ezanına
 Vakit beşi nerden almış

Gözüm ferî olmaz idi
 Emrolmasa görmez idi
 Dil kelamı sunmaz idi
 Ağız dişi nerden almış

Peygamberler niye gelmiş
 Hak emrini tebliğ kılmış
 Nuh tufanı neden olmuş
 Yağmur yaşı nerden almış

Yol olmasa gidilmezdi
 Hakk'a biat edilmezdi
 Kalpler huşu bulmaz idi
 İnanç başı nerden almış

Arı petek yapmaz idi
 Nehir yoktan akmaz idi
 Dallar yaprak dökmez idi
 Mevsim kışı nerden almış

Yılan toprak yolamazdı
 Rüzgar hava elemezdi
 Fikir yoksa bilemezdi
 İnsan düşü nerden almış

Bulut buhar çekmez idi
 Sulandırıp dökmez idi
 Irmak olup akmaz idi
 Deniz yaşı nerden almış

Ses olmasa duyulmazdı
Harf olmasa sayılmazdı
Her tarafa yayılmazdı
İnsan coşu nerden almış

Kalp olmasa sever miydin
Hakk'a boyun eyer miydin
Küçük büyük sayar mıydım
Gönül huşu nerden almış

Taşlar gibi yürümezdik
Karlara gibi erimezdik
Geçim için sürünmezdik
İnsan işi nerden almış

Kuşlar yuva yapmaz idi
Kullar Hakk'a tapmaz idi
Hacı tavaf etmez idi
Azap hışı nerden almış

Âşık Ali'm bilmez idi
Haktan ilham almaz idi
Sazsız türkü çalmaz idi
Ağaç cüsü nerden almış

Mevla'm verdi bütün bunu
İkram etti tatlı canı
Resûl dedi doğru yönü
Oda emri haktan almış

145. NİĞDE'NİN GÜZELLERİ

Yeşil gözlü şirin olur
Niğde elin güzellerin
Gözü gönlü serin olur
Niğde elin güzellerin

Bal kaymağı dilleri var
Al yanakta gülleri var
Kahve sunar elleri var
Niğde elin güzellerin

Altın sedef düğmeleri
Candan olur sevmeleri
Al elmadır gamzeleri
Niğde elin güzellerin

Pamuk eller pancar söker
 Bakışları yürek yakar
 Kimi evli kimi bekar
 Niğde elin güzellerin

Âşık Ali'm bakılmaz mı
 Âşık olan yakılmaz mı
 Güzel kahrı çekilmez mi
 Niğde elin güzellerin (17.05.2003)

146. NİYE DİYE SORMAN

Ömür biter çile bitmez
 Çeke çeke bitiyorum
 Kısa ömür sona yetmez
 Çeke çeke bitiyorum

Hasta gönlüm eyle derman
 Ecelime verme ferman
 Niye niye diye sorman
 Çeke çeke bitiyorum

Ne halim var ne de gücüm
 Günden güne artar acım
 Gözlerimde seller sicim
 Çeke çeke bitiyorum
 Yazık Âşık Ali'm göçer
 Tatlı candan o da geçer
 Dost düşmanım kalır naçar
 Çeke çeke bitiyorum (19.10.2009)

147. NOLUR ALO DESEN BANA

Uzaklardan arıyorum
 Dargın mısın soruyorum
 On gün sonra varıyorum
 Nolur alo desey idin

Ölür müydün ölür müydün
 Alo desen ölür müydün
 Telefonum çaldı durdu
 Duysan mutsuz olur muydun

Çok özledim diyemedim
 Tatlı sesin duyamadım
 Hal hatırın soramadım
 Nolur alo desey idin

Bütün umudumu kırdın
 Hayalimi yere vurdun
 Bir aloyu çok mu gördün
 Nolur alo desey idin

Duy Ali'mi üzme böyle
 Dargınlığın nedir söyle
 Ben ağladım sende ağla
 Nolur alo deseş idin (18.09.2013)

148. OLMAZ OLSUN

Olmaz olsun senin aşkın
 Beni dilden dile attın
 Sel eyledin beni şaşkın
 Beni elden ele attın

Muhabbetim yarı koydun
 Ellerin sözüne uydun
 Bıçağı kemiğe deşdin
 Beni aldan ala attın

Tutmadın bıraktın elim
 Viraj oldu doğru yolum
 Döküldü yaprağım dalım
 Beni halden hale attın

Âşık Ali'm yandı söndü
 Asılsız sözüne kandı
 Bir düşmanı dostu sandı
 Beni külden küle attın

149. OMAR EMMİ

Gelmez yola niye gittin
 Uyan Omar Emmi uyan
 Tatlı canı teslim etti
 Uyan Omar Emmi uyan

Hani bize ölmem derdin
 Ben mezara girmem derdin
 Kefen sıcak satmam derdin
 Uyan Omar Emmi uyan

Dertlerini diyemedim
 Sen dünyana duyamadım
 Azrail'i duyamadım
 Uyan Omar Emmi uyan

Hani neşem gülmez oldun
 Selamımı almaz oldun
 Ara sıra gelmez oldun
 Uyan Omar Emmi uyan

Ağdını yazdı Ali
 Hani nettin tatlı dili
 Sevmez idin gelmez yolu
 Uyan Omar Emmi uyan

150. ÖLÜM BİR GÜN GELECEKTİR

Ey ölümü tatmayanlar
 Ölüm bir gün gelecektir
 Hakk'ın emrin tutmayanlar
 Ölüm bir gün gelecektir

Malı mülkü kale yapan
 Para için dinden sapan
 Allah varken puta tapan
 Ölüm bir gün gelecektir

Kul olduğun unutanlar
 Şeytanla yatıp kalkanlar
 Günahına binbir katanlar
 Ölüm bir gün gelecektir

Uyan böyle dargın gezme
 Şeytanın emriyle sızma
 Cehennemini yolun kazma
 Ölüm bir gün gelecektir

Pişmanlığın etmez fayda
 Her yaptığın geçer kayda
 İster yerde ister ayda
 Ölüm bir gün gelecektir

Koruduğun senin deyil
 Bencil olma gayrı ayıl
 Secdelere olsun eyil
 Ölüm bir gün gelecektir

Ali'm der ki sıkılmadan
 Kabristana sokulmadan
 Ruh bedenden çekilmeden
 Ölüm bir gün gelecektir (03.03.2003)

151. ÖLÜN GELSİN

Gelin oldun gittin ele
 Gözlerimi verdin sele
 Nasıl diyem güle güle
 Ak duvağın kanlar olsun
 Tez günlerde ölün gelsin

Keşke umut vermeseydin
 O gün beni tersleseydin
 Her yerimden şişleseydin
 Ak duvağın kanlar olsun
 Tez günlerde ölün gelsin

Daha almam pişman olsan
 Yalvar yakar geri gelsen
 Yüz bin kere haber salsan
 Mutlu günün zehir olsun
 Tabuduna akrep dolsun

Yıktın beni yıkılasın
 İki büklüm bükülesin
 Kanser olup dökülesin
 Ak duvağın kanlar olsun
 Tez günlerde ölün gelsin

Âşık Ali'm sana yazım
 Dertlerin bulmasın çözüm
 Katırana dönsün yüzün
 Ak duvağın kanlar olsun
 Tez günlerde ölün gelsin

152. ÖLÜYORUM

Ben derdinden ölüyorum
 Gözün beni görmüyor ki
 Sümbül gibi soluyorum

Gözün beni görmüyor ki
 Eller gibi bakıyorsun
 Yüreyimi yakıyorsun
 Niye şaka yapıyorsun
 Gözün beni görmüyor ki

Niye baktın geçemiyom
 Aşk derdidir açamıyom
 Senden başka seçemiyom
 Gözün beni görmüyor ki

Niye bakıp üzen beni
 Köşe bucak süzen beni
 Ağaçlara yazan beni
 Gözün beni görmüyor ki

Âşık Ali'm geçilmiyor
 Aşka paha biçilmiyor
 Uçam diyom uçulmuyor
 Gözün beni görmüyor ki (08.02.2000)

153. ÖZGE CAN

Tatlı cana kıyılır mı?
 Özge Can'a nasıl kıydın?
 Kör şeytana uyulur mu?
 Özge Can'a nasıl kıydın?

Allah verir Allah alır
 Kötüler belasın bulur
 Ettiğin yanına kalır
 Özge Can'a nasıl kıydın?

Tarsus'da fidan devrildi
 Gözler Mersin'e çevrildi
 Yürekler yandı kavruldu
 Özge Can'a nasıl kıydın?

Mevla'm sabır versin kula
 Ağlar gözler döndü sele
 Özge gitti gelmez yola
 Özge Can'a nasıl kıydın?

Âşık Ali'm yanar özüm
 Duyan ibret alsın sözüm
 Vekillerim bulsun çözüm
 Özge Can'a nasıl kıydın?

154. ÖZÜMDESİN

Özümdesin özümdesin
 Yar gönlümde gözümdesin
 Ölür ele yar eylemem
 Namelerde sazımdasın

Kan bülbülüm gel bu dala
 Gözlerimi verme sele
 Deste deste katam güle
 Baharımda yazımdasın

Binbir umut bağıladığım
 Adın türkü eylediğim
 Gece gündüz yalvardığım
 Umut dolu nazımdasın

Bitsin Ali'min çilesi
 Oldum aşkıyın kölesi
 Sensin sevdamin kalesi
 Gece gündüz sözündesin (24.02.1983)

155. SAİMBEYLİ GÜZELLERİ

Al yanağı allı maya
Saimbeyli güzelleri
Aşkı yakar sakın olma
Saimbeyli güzelleri

Keklik gibi nakışları
Sevda söyle bakışları
Mavi sümbül kokuşları
Saimbeyli güzelleri

Kiraz gibi serin boylu
Şeker şerbet tatlı huyu
Karacoğlan Varsak soyu
Saimbeyli güzelleri

Sürmelidir haktan gözü
Derde derman tatlı sözü
Çekilir vallahi nazı
Saimbeyli güzelleri

Âşık Ali'm övülmez mi?
Varsak kızı sevilmez mi?
Gadaları savulmaz mı?
Saimbeyli güzelleri (20.09.2002)

156. SARAMADIM

Çok özledim nazlı yarı
Eremedim eremedim
Ondadır gönlümün varı
Saramadım saramadım

Al yanağı güller açmış
Şavkısı pınara düşmüş
Mutluluğu arşa taşmış
Göremedim göremedim

Mutlu olup gülecektik
Sadet sefa bulacaktık
Ömür boyu olacaktık
Saramadım saramadım

Ali'm hayal meyal gözü
Kulağımda çınlar sözü
Yüreyimde kaldı izi
Yeremedim yeremedim (27.05.1982)

157. SARIKAMIŞ

Sarıkamış şehit yeri
 Kar dondurmuş yiğitleri
 Hasan Çavuş çalmış boru
 Unutulmaz Sarıkamış

Birbirine sarılmışlar
 Kar üstüne serilmişler
 Kara kışta kırılmışlar
 Unutulmaz Sarıkamış

Vatan borcu namus borcu
 Asker olmak yiğit harcı
 Sebep olmuş tipi gıcı
 Unutulmaz Sarıkamış

Ana bacı bekler yolu
 Kara elmiş doksan yılı
 Tüfeğinde donmuş eli
 Unutulmaz Sarıkamış

Allahuekber dağlarında
 Hepsi gençlik çağlarında
 Feryat figan köylerinde
 Unutulmaz Sarıkamış

Can dayanmaz kara kışa
 Gül bedenler dönmüş taşa
 Kul görgüsü gelir başa
 Unutulmaz Sarıkamış

Kar altında gelir sesi
 Kucağına düşmüş fesi
 Âşık Ali'm çeker yası
 Unutulmaz Sarıkamış 11.03.2007

158. SARILMAYI SARILMAYI

Sevda yaram azdı azar
 Varılmayı varılmayı
 Hasretin gönlüme sızar
 Görülmeyi görülmeyi

Gurbet eller duttu beni
 Yarden uzak attı beni
 Nazlı yarden etti beni
 Sarılmayı sarılmayı

Yok umudum kötü halım
 Bir çıkmaza girdi yolum
 Ayrılığı oldu ölüm
 Erilmeyi erilmeyi

Âşık Ali'm eremedim
 Aylar oldu göremedim
 Arzu ettim saramadım
 Sorulmayı sarılmayı (08.07.2000)

159. SEÇİM ZAMANI

Çok partiler oya zarar
 Hizmet vereni ara gardaş
 Vatandaşı boşa yorar
 Hizmet vereni ara gardaş

Ak oyların heba olur
 Kel kafalar baba olur
 Format verme anan alır
 Hizmet vereni ara gardaş

Oyuna tuzak kurarlar
 Emmi dayıdan bölerler
 Yoluna duvar örerler
 Hizmet vereni ara gardaş

Çay kahveler olur beleş
 Erken var köşeye döleş
 Salın etme kötü dalaş
 Hizmet vereni ara gardaş

Yağ bal verir şeker verir
 Seni ağa paşa görür
 Sonra defterini dürer
 Hizmet vereni ara gardaş

Ne istersem onu verir
 Günde kırk kez eve varır
 Sandığın başında durur
 Hizmet vereni ara gardaş

Kimi hancı yolcu olur
 Türlü hediyeler gelir
 Nabzını çok iyi bilir
 Hizmet vereni ara gardaş

Meydanlarda atıp dutarlar
 Bir yalana binbir katarlar
 Sonra boğazından tutarlar
 Hizmet vereni ara gardaş

İnanma sahte hocalara
 Kapatırlar localara
 Teslim olma öcülere
 Hizmet vereni ara gardaş

Seçim biter zamlar bitmez
 Yamyamlarda hamplar bitmez
 Guguk kuşun gayrı ötmez
 Hizmet vereni ara gardaş

Maraş çengeliyle dalar
 Boynunu sarmaya dolar
 Kapına hacizci salar
 Hizmet vereni ara gardaş

Yalana dolana kanma
 Ah vah diye yanma
 Sahtekar atına binme
 Hizmet vereni ara gardaş (24.08.2009)

160. SEN AYNISIN BEN DE AYNI

Milenyuma bile girdik
 Sen aynısın ben de aynı
 Nice yıllar bile gördük
 Sen aynısın ben de aynı

Miladı bile yaşadık
 Kuzu dişini dişedik
 Gençlik çağını boşadık
 Sen aynısın ben de aynı

Elden günden ibret alsan
 Sen de onlar gibi olsan
 Yeter gayrı acık gülsen
 Sen aynısın ben de aynı

Mutluluğu tadamadık
 Bir kazmayı dutamadık
 Ecel gelip yatamadık
 Sen aynısın ben de aynı

Canım dedim canım aldın
 Elim verdim kolum aldın
 Çıngıraklı yılan oldun
 Sen aynısın ben de aynı

Esir oldu Âşık Ali'm
 Hakk'ı dese nolur dilin
 Bir kere sarılsa kolun
 Sen aynısın ben de aynı (18.02.2005)

161. SEN DE YANMA

Ateş düştü yeri yakar
 Ben yanmışım sen de yanma
 Sevmeyenler için çeker
 Ben yanmışım sen de yanma

Yanan yürek söndürülmez
 Sevda çeken kandırılmaz
 Ölüm olsa döndürülmez
 Ben yanmışım sen de yanma

Umutsuzlar her gün ağlar
 Ah çektikçe yürek dağlar
 Gz yaşları sele ağlar
 Ben yanmışım sen de yanma

Umutsuzluk gelir geçer
 Hayal kuran kalır naçar
 Unutulmaz yara açar
 Ben yanmışım sen de yanma

Âşık Ali'm çekilir mi?
 Vefasıza bakılır mı?
 Suya ateş yakılır mı?
 Ben yanmışım sen de yanma (10.10.2004)

162. SEN GELMEDİN

Bahar geldi gller açtı
 Herkes geldi sen gelmedin
 Yavru kuşlar bile uçtu
 Herkes geldi sen gelmedin

Kavli karar etmiş idik
 Mutluluğa yetmiş idik
 Gam gasavet atmiş idik
 Herkes geldi sen gelmedin

Engelleri aştığ geldik
 Hayat ırmağına daldık
 Uykusuz geceler böldük
 Herkes geldi sen gelmedin

Hasret günü çekiyorum
 Her gün yola bakıyorum
 Gözyaşları döküyorum
 Herkes geldi sen gelmedin

Âşık Ali'm bitsin ile
 Ayrılığa oldum kle
 Kerem gibi döndüm kle
 Herkes geldi sen gelmedin (24.06.2015)

163. SENİ BENİ

Ağla iki gözüm ağla
 Ağlattılar seni beni
 Çağla gözyaşlarım çağla
 Çağlattılar seni beni

Dinlemedin yüreyimi
 Gidermedin merakımı
 Göstermedin durağımı
 Dağlattılar seni beni

Bana çile dertler verdin
 Aşkımıza tuzaklar kurdun
 El içinde boşa yerdin
 Koğlattın seni beni

Âşık Ali'm uzak kaldım
 Nice hülyalara daldım
 Kahır çeke çeke öldüm
 Ofulattın seni beni (28.08.1999)

164. SENİ SEVMEK

Neden engel oluyorsun
 Seni sevmek haram mıdır
 Niye mektup salıyorsun
 Âşık olmak haram mıdır

Pişman etme gördüğüme
 Üzgün oldum sorduğuma
 Yazık hayal kurduğuma
 Âşık olmak haram mıdır

İnancımı ettin yalan
 Umutlarım oldu talan
 Tek hatıra resmin kalan
 Âşık olmak haram mıdır

Kanlı yaşlar döker gözüm
 Ateş oldu yanar özüm
 Kış eyledin gençlik yazım
 Âşık olmak haram mıdır

Âşık Ali'm yanlış olma
 Bir kalpsizden zehir alma
 Fırsat elde naçar kalma
 Âşık olmak haram mıdır (20.02.2007)

165. SENİN OLSUN

İstediğin canım ise
 Canım kanım senin olsun
 Mutluluğun o gün ise
 Canım kanım senin olsun

Dertlerine olmam çare
 Yüreyimi ettin yare
 Umutlarım verdin sıra
 Canım kanım senin olsun

Bilmez idim kader çile
 Niye yaptın bana hile
 Üzdün beni bile bile
 Canım kanım senin olsun

Yalanıma yaktın beni
 Yılan gibi soktun beni
 Daracına taktın beni
 Canım kanım senin olsun

Âşık Ali'm bakar mıyım
 Sana boyun büker miyim
 Kanlı yaşlar döker miyim
 Canım kanım senin olsun (26.11.2013)

166. SENSİZ GÖNÜL

Ballar acı güller diken
 Sensiz gönül neye yarar
 Sana hasret özüm yakan
 Sensiz gönül neye yarar

Aktı gitti aylar yıllar
 Hiç kokmuyor sensiz güller
 Adın demez küstü diller
 Sensiz gönül neye yarar

Yollar bile sensiz kaldı
 Gelincik papatya soldu
 Gözlerim hayalin sildi
 Sensiz gönül neye yarar

Halim üzgün gözüm ağlar
 Meyvelerin döktü bağlar
 Ölüm almaz beni eğler
 Sensiz gönül neye yarar

Âşık Ali'm yanma söndü
 Umudunu geri döndür
 Beni aklar biraz kendir
 Sensiz gönül neye yarar (11.04.2010)

167. SER MUHAMMET

Allah ismi ile yazmış
Alemlere nur Muhammet
Nübüvvet nurunu kazmış
Alemlere ser Muhammet

Son yaratmış öne almış
Alemlere rahmet kılmış
Canlı cansız senle gülmüş
Alemlere yar Muhammet

Miracına salmış seni
Huzuruna almış seni
Şefaatçi kılmış seni
Alemlere er Muhammet

Kur'an ile övmüş seni
Yüce Resûl bilmiş seni
Ak nurundan bölmüş seni
Alemlere kâr Muhammet

Cibril ile haber salmış
Oku Kur'an sana gelmiş
Senle alem nurla dolmuş
Alemlere bir Muhammet

Sen olmazsan yaratmazdı
Mahlukatı gözetmezdi
Cennet âlâ donatmazdı
Alemlere var Muhammet

Âşık Ali'm hak yolunda
Adın ikrarım dilinde
Kur'an rehberim elimde
Alemlere sır Muhammet

168. SESİM CEMİL ŞENÇALAR

Sermayemdi sesim benim
Aldı vermez Mevla'm benden
Üzgün kaldı tatlı canım
Aldı vermez Mevla'm benden

Tatlı dilim lala döndü
Sesim sözüm çöle döndü
Sazım döndü bana güldü
Aldı vermez Mevla'm benden

Konuştuğum duyuramam
 Cümleleri ayıramam
 Ben bu derdi sıyırımam
 Aldı vermez Mevla'm benden

Yalnız kaldı gücük sazım
 Kan ağlıyor iki gözüm
 Mühürlendi sanki ağzım
 Aldı vermez Mevla'm benden

Şençalar'ın böyle derdi
 Âşık Ali'm üzgün gördü
 Mevla'm sana mühlet verdi
 Aldı vermez mevla'm benden (18.04.2003)

169. SEVDASINDAN

Kaderime esir düştüm
 Bir güzelin sevdasından
 Sanki ateşlerde piştim
 Nazlı yarin sevdasından

Gelip görse ne haldeyim
 Hasta düştüm bir saldayım
 Sanki uzak sır eldeyim
 Ben o yarin sevdasından

Dertli gönlüm yaralandı
 Yaş gözüme sıralandı
 Saadet bize aralandı
 Hal bilmezsin sevdasından

Umutlarım aldı gitti
 Yüzlerime hüznü kattı
 Çektiklerim cana yetti
 Bir gaddarın sevdasından

Âşık Ali'm sabahından
 Kaçamadım tuzağından
 Nasip aldım kezzabından
 Bir vefasız sevdasından (20.04.1984)

170. SEVEMEDİM

Bulut gibi ağdım geçtim
 Yağmur olup yağdım geçtim
 Bir güzele derdim açtım
 Dünya seni sevemedim

Hüküm verdin dizlerime
 Sel yürüttün gözlerime
 Yel estirdin izlerime
 Dünya seni sevemedim

Yalan olur el vurduğum
 Derdim oldu her gördüğüm
 Düşman oldu hal sorduğum
 Dünya seni sevemedim

Umutlarım sıra düdü
 Bütün dertler sere döndü
 Kolay işim zora döndü
 Dünya seni sevemedim

Âşık Ali'm azım kaldı
 Bir güzelde gözüm kaldı
 Küskün sazım moral oldu
 Dünya seni sevemedim (30.09.2002)

171. SEVGİ

Çakır gözlü şirin güzel
 Has bahçeler gülü Sevgi
 Şeker şerbet narın güzel
 Kara kovan balı Sevgi

Cana yakın halleri var
 Çok tatlıdır dilleri var
 Yörük soyu elleri var
 Torosların seli Sevgi

Serin garbi yeli gibi
 Karlı dağın seli gibi
 Yaylaların gülü gibi
 Ballı maya dalı Sevgi

Kuytucağın narı sanki
 Çiçek gezen arı sanki
 Cennet ala yeri sanki
 Muhabbetin yolu Sevgi

Âşık Ali'm canlar canı
 Övmek güzel görün onu
 Onda Yörük Türkmen kanı
 Ufukların alı Sevgi (21.05.2014)

172. SİGARA VE ZARARLARI

Canın ile düşman olun
 İçme gardaş sigarayı
 Vakit varken pişman olma
 Bırak gardaş sigarayı

Gül bedenin keşe döner
 Ciğerlerin leşe döner
 Güzel ömrün kışa döner
 Bırak gardaş sigarayı

Ekmekten aştan kestirir
 Nefesinde zehir estirir
 Kanlı irinler kusturur
 Bırak gardaş sigarayı

Canınla bulun belayı
 Çabuk okutun selayı
 Sen ile eder alayı
 Bırak gardaş sigarayı

Paranla olun serseri
 Bedava bulun kanseri
 Sen sana vurun keseri
 Bırak gardaş sigarayı

Kolik olun atamazsın
 Öksürükten yatamazsın
 Âşık Ali' me çatamazsın
 Bırak gardaş sigarayı (19.08.2002)

173. SOLDU GİTTİ
 Ne güzeller gördü gözüm
 Güller gibi soldu gitti
 Ah vah ile yandı özüm
 Topraklara daldı gitti

Hayaller gözümde kaldı
 Üzgünüm hüznüm oldu
 Tatlı canı tenden böldü
 Hepsi yerin buldu gitti

Kan ağladı yandı özüm
 Köşe bucak arar gözüm
 Eller çekmez daha nazım
 Gözden seller doldu gitti

Üzgün gönlüm durulmuyor
 Solmuş güller derilmiyor
 Âşık Ali sorulmuyor
 Yıllar aldı öldü gitti (08.11.2006)

174. SON NEFESİN

Otlar bile sararıyor
 Son nefesin sonun olsun
 Hayat bile kararıyor
 Son nefesin sonun olsun

Niceleri vardı nerde
 Esir oldu türlü derde
 Dönüp bakamadı yurda
 Son nefesin sonun olsun

Giden günü getiremen
 Sırta akıl yetiremen
 Malın mülkün götüremen
 Son nefesin sonun olsun

Güldüklerin yalan olur
 Evin barkın talan olur
 Neyin varsa burda kalır
 Son nefesin sonun olsun

Âşık Ali'm uzak durur
 Emri yüce Mevla verir
 Yolun o gelmeze varır
 Son nefesin sonun olsun (05.04.2010)

175. SORMA ELLERİMİ

Al yazmalım selvi boylum
 Sorma benim ellerimi
 Bahar yüzlüm ipek huylum
 Sorma benim dillerimi

Özüm yuka bağrım yanık
 Kabul eyle olam konuk
 Sen hakimsin bende sanık
 Sorma benim hallerimi

Ağlar gezer oldu gözüm
 Mutluluğa hasret yüzüm
 Dert ortağım dertli sazım
 Sorma benim tellerimi

Âşık Ali'm yanık serde
 Düşürdüler beni derde
 Hasretim baba eli yurdu
 Sorma benim yollarımı (03.10.2008)

176. SORMA YARAM AZSIN

Kalbim kırık gönlüm yıkık
 Sorma yaram azsın benim
 Enkaz gibi oldum dökük
 Sorma yaram azsın benim

Merhem çalma etmez fayda
 Dediklerim aldım kayda
 Boğdun beni ölüm çayda
 Görme yaram azsın benim

Ben bilirim çektiğimi
 Unutmadım ettiğini
 Ölsün diye sıkığımı
 Vurma yaram azsın benim

Nazar mıdır göze geldim
 Türlü bühtan söze geldim
 Ben bu derdi senden aldım
 Yarma yaram azsın benim

Âşık Ali'm bir çareyim
 Viran olmuş harabeyim
 Gider dönmez derezeyim
 Görme yaram azsın benim (07.11.2000)

177. SÖYLE NEDİR?

Umutlarım yıktın benim
 Söyle nedir suçum söyle
 İstesen verirdim canım
 Söyle nedir suçum söyle

Görünce gözlerin yumdun
 Başını önüne yamdın
 Yıllar yılı kanım emdin
 Söyle nedir suçum söyle

Kaderimle düşman ettin
 Sevdim amma pişman ettin
 Gönül gözümü dağlattın
 Söyle nedir suçum söyle

Çok üzüldü Ali'm ağlar
 İki gözü seller çağlar
 Mutluluğu sana bağlar
 Söyle nedir küstün söyle (15.03.2001)

178. SÖYLE OĞLUM

Erkek misin kadın mısın?
 Bu saç nedir söyle oğlum
 Bülent gibi hadım mısın?
 Bu saç nedir söyle oğlum

Sürme çeksen kaşlarına
Mec yaptırın saçlarına
İnci dizdir taşlarına
Bu saç nedir söyle oğlum

Utan bari elden günden
Homo olur anca senden
Sıfır puan aldın benden
Bu saç nedir söyle oğlum

Aklı olan yapmaz böyle
Sen bir ruh sağlığı boyla
Erkeklerden öte kıyla
Bu saç nedir söyle oğlum

Baban gibi bıyık bırak
Ananı eyleme merak
Senden anca olur kelek
Bu saç nedir söyle oğlum

Ali'm bunlar yüz karası
Silinmiş yazısı turası
Bunlar olur it pir eşi
Bu saç nedir söyle oğlum

179. ŞİŞMANLARA NASİHAT

Çok yiyipte şişmeseydin
Bu hallere düşmeseydin
Köşe bucağın koşmasaydın
Suç benim mi Bekir Emmi
Yesin seni tekir emmi

Düşünmedin sen sonunu
Azımdan eyledin gününü
Ecelsiz sundun canını
Suç benim mi Bekir Emmi
Yesin seni tekir emmi

Şeker vurdu siroz oldu
Arkasından kanser geldi
Doktor da çaresiz kaldı
Suç benim mi Bekir Emmi
Yesin seni tekir emmi

Çıkacak ağzından yalım
Ömrün biter sonu ölüm
Musallaya konur salın
Suç benim mi Bekir Emmi
Yesin seni tekir emmi

Âşık Ali'm yeter yeme
 Obezite oldum deme
 Azrail'e fırsat verme
 Suç benim mi Bekir Emmi
 Yesin seni tekir emmi

180. ŞU DÜNYANIN

Akıl ermez düzenine
 Şu dünyanın neyi güzel
 Baldan bile usanırsın
 Şu dünyanın neyi güzel

Hayal için zevke dalma
 Aldanıp boşuna gülme
 Helalı harama bölme
 Bu dünyanın neyi güzel

Çok yaşamaz fazla gülen
 Mutlu olur ibret alan
 Nemrut'da etmişti plan
 Şu dünyanın neyi güzel

Etme bulma çekeceksin
 Tatlı candan bıkacaksın
 Teneşire çıkacaksın
 Bu dünyanın neyi güzel

Kâr sanırsın eden zarar
 Âşık Ali'm eyle karar
 Bir gün kara toprak sarar
 Şu dünyanın neyi güzel (09.12.1998)

181. TEK UMUDUM

Karlı baran oldun bende
 Bak şu halime halime
 Tek umudum kaldı sende
 Konsan gülüme gülüme

Yarım olsan serim olsan
 Cevabıma sorum olsan
 Yüreyimde sırrım olsan
 Adın dilime dilime

Sende tutsan ellerimi
 Öpüp sarsan güllerimi
 Çağlar etme sellerimi
 Bir sen koluma koluma

Bakışların etti esir
 Aşkım gerçek yoktur kusur
 Ali'm âşık tam bir asır
 Çıksan yoluma yoluma (29.06.1983)

182. TUTKU CAN

İnce belli tatlı dilli
 Sümbül saçlı inci telli
 Gamzeleri gonca güllü
 Yok benzeri Tutku canım

Sevgi sınar dilleriyle
 Al yanağı benzer güle
 Konuştuğu döner bala
 Yok benzeri Tutku canım

Kalem gibi kaşları var
 İnci gibi dişleri var
 Aşka davet düşleri var
 Yok benzeri Tutku canım

Âşık Ali'm ballı elma
 Âşık olup sakın solma
 Alamazsan düşüp ölme
 Yok benzeri Tutku canım 16.02.2003

183. TÜRK ELİ

Parçalanmış soyumuzu
 Türk elini toplayalım
 Oğuzlardan boylarımız
 Türk elini toplayalım

Türk'ün dostu Türk değil mi
 Zulümlara can kayılmı
 Azerbaycan soy değil mi
 Türk elini toplayalım

Esir düşmüş Bosna Hersek
 İmdadına bizde varsak
 Avşar Yörük Cerit Varsak
 Türk elini toplayalım

Dünya duysun önümüzü
 Koruyalım dinimizi
 Feda edek canımızı
 Türk elini toplayalım

Tuna nehri boylarımız
 Söğütüdür beylerimiz
 Osmanlı'dır huylarımız
 Türk eli toplayalım

Ata ile çıktık yola
 Altaylarda verek mola
 Âşık Ali'm bile bile
 Türk elini toplayalım

Orta Asya öz vatandır
 Kozaklarda aynı candır
 Oğuz eli halis kandır
 Türk elini toplayalım

Bayrağımız ay yıldızlı
 Gönüllerde neler gizli
 Hep askeriz oğul kızlı
 Türk elini toplayalım

Sütçü İmam, Kara Fatma
 Fatihleri sakın atma
 Servetini hiç unutma
 Türk elini toplayalım

Bilir dünya bu milleti
 Üç kıtada var zilleti
 Ecdat dünyayı salladı
 Türk elini toplayalım

Zulümlere karşı durmuş
 Düşmanlara göğüs gelmiş
 Düvellerle barış kurmuş
 Türk elini toplayalım

Âşık Ali'm ata soyu
 Olmaz bize şamdan dayı
 Zalimlerden olmaz eyi ecnebiden
 Türk elini toplayalım

184. UNUTTUN MU?

Dertli bağrım deldiğini
 Unuttun mu nazlı yarım
 Uykularım böldüyünü
 Unuttun mu nazlı yarım

Beni gurbete düşürdün
 Doğru yolumu şaşırdın
 Karlı dağları aşırdın
 Unuttun mu nazlı yarım

Hani bendim başka yoktu
 Dilin yılan olup soktu
 Yüreyime ateş yaktı
 Unuttun mu nazlı yarım

Bakılacak yüz mü koydun
Edilecek söz mü koydun
Bir edalı naz mı koydun
Unuttun mu nazlı yarım

Benim için ölüyordun
Vermeseler geliyordun
Sen Ali'mi seviyordun
Unuttun mu nazlı yarım (05.06.1983)

185. UYANSANA İNSANOĞLU

Kara toprak yutacaktır
Uyansana insanoğlu
Seni sere katacaktır
Uyansana insanoğlu

Anan baban deden vardı
Gidenleri kimler gördü
Kara toprak hepsin sardı
Uyansana insanoğlu

Ne canları aldı gitti
Niceleri sala yattı
Ölmem diyenleri yuttu
Uyansana insanoğlu

Malım diyen götürdü mü?
Derde derman yetirdi mi?
Dünya işin bitirdi mi?
Uyansana insanoğlu

Sakın kulu kuldan seçme
Kul hakkını yeme içme
Hak emrinden boşa kaçma
Uyansana insanoğlu

Ömrüm biter gücün kalmaz
Şeytan sözü fayda olmaz
Ruh bedende sabit durmaz
Uyansana insanoğlu

Göster bana kalanları
Geri getir ölenleri
Kâr sanma ha yalanları
Uyansana insanoğlu

Kur'an rehber sarıl sorma
Hiç kimseyi hakir görme
Hak resûldan ayrı durma
Uyansana insanoğlu

Toprak olur elin yüzün
İman ile doldur yüzün
Ağlar kalır oğlun kızın
Uyansana insanoğlu

Ve zekatı kıl namazı
Hak islama gel tevazu
Rahman için et niyazı
Uyansana insanoğlu

Eyvah dersin geçer zaman
Kesilir dizinde derman
Eline verilir ferman
Uyansana insanoğlu

Orucu tut eyle sabır
İster zengin ister fakir
Bak önünde bekler kabir
Uyansana insanoğlu

Münker nekir gelir orda
Kaçamazsın yerin darda
Hani malın servetin nerde
Uyansana insanoğlu

Sakın uyma azanlara
Rağbet eyle ezanlara
Düşen kaynar kazanlara
Uyansana insanoğlu

Kimler yıkar suyun döker
Gelmez yola davet çıkar
Eşin dostun üzgün bakar
Uyansana insanoğlu

Ali'm diyor sevdire seni
İbadetle güldür seni
Şehadetle öldür seni
Uyansana insanoğlu

186. VARSAK KIZI

Un eleyip hamur gatar
Oğul balı Varsak kızı
Tandır yakar ekmek atar
Şeker dili Varsak kızı

Koyun sağır kuzu sular
Peynir çalar maya böler
Bakışları yürek deler
Gönül gülü Varsak kızı

Yazma bağlar allı pullu
 Pilav yapar şehriyeli
 Al yanağı gonca güllü
 Sevda yolu Varsak kızı

Su doldurur destesine
 Börek serer tepsisine
 Türkü derler gül sesine
 Umut seli Varsak kızı

Âşık Ali'm size dayı
 Karacaoğlan Varsak suyu
 Uyumludur güzel huyu
 İnce belli Varsak kızı

187. VATANDAŞIM
 Vatan bayrak, bütün millet
 Vatandaşım bunlar benim
 Dalgalansın gökte sancak
 Vatandaşım bunlar benim

Özgürlüğüm milletimle
 Canım, kanım hayatımla
 Özleşmişim zilletimle
 Vatandaşım bunlar benim

Yürüyoruz aynı yolda
 Köylü, şehir bütün belde
 Savaş barış yangın selde
 Vatandaşım bunlar benim

Doğumuyla, ölümüyle
 Cahiliyle, selimiyle
 Zenginiyle, yoksuluyla
 Vatandaşım bunlar benim

Âşık Ali'm durmaz geri
 Can bağımdır bütün eri
 Resûl'dür kulların seri
 Vatandaşım bunlar benim. (09.02.1996)

188. VAY VAY CANIM
 Yüreğime yara açtın
 Vay vay canım canım
 Bana sitemler saçtın
 Vay vay canım canım

Ölüm çare Murat mıdır?
 Vay vay canım canım
 Acı sözün Serap mıdır?
 Vay vay canım canım

Beyaz eyledin başımı
 Vay vay canım canım
 Zehir eyledin aşımı
 Vay vay canım canım

Bana böyle olur muydu?
 Vay vay canım canım
 Seven uzak kalır mıydı?
 Vay vay canım canım

Vurdurdun her gün döşüme
 Vay vay canım canım
 Sel eyledin göz yaşımı
 Vay vay canım canım

189. VİCDAN MIDIR?

Gönül yelim esti gitti
 Yüreğimi deşti gitti
 Aşkın beni aştı gitti
 Vicdan mıdır söyle gönül

Alem alem özümdesin
 Hayallerde gözümdesin
 Dillerimde sözündesin
 Vicdan mıdır böyle gönül

Ben yanarım sen yakarsın
 Umut dağlarım yolarsın
 Sen beni hep sıkarsın
 Vicdan mıdır eyle gönül

Âşık Ali'm ne haldedir
 İki gözleri seldedir
 Düşürmez resmin eldedir
 Vicdan mıdır öyle gönül

190. VURDUN BENİ

Aşkın ateşine yandım
 Belki sever diye döndüm
 Vurdun beni vurdun beni
 Öldürmek mi derdin beni

Surlar çektin aramıza
 Zehri sardın yaramıza
 Baykuş oldun yuvanıza
 Vurdun beni vurdun beni

Öldürmek mi derdin beni
 Şaşı sevsem dost olurdu
 Güller bile mest olurdu
 Ahraz sağır hal bilirdi

Vurdun beni vurdun beni
 Öldürmek mi derdin beni
 Âşık Ali'm çekil erden
 Fayda gelmez böyle yarden

Fırsat varken geçme serden
 Öldürmek mi derdin beni
 Vurdun beni vurdun beni
 Öldürmek mi derdin beni

191. YAD ELLERE

Derdim başım aştı gitti
 Yüreyime ateş düştü
 Kaderim halime şaştı
 Diyemedim yad ellere

Sırlarımı koydum rafa
 Ömür boyu çektim cefa
 Belki uğrar dedim aya
 Diyemedim yad ellere

Üzüntüyle geçti günüm
 Gam gasavet çekti canım
 Hatıralar oldu dünüm
 Yad ellere diyemedim

Yılgın oldu Âşık Ali'm
 Meğer diken dutmuş dilim
 Bir zalime teslim ölüm
 Diyemedim yad ellere (19.02.2005)

192. YARE YARE

Yüreğimde yare vardır
 Eremiyom yare yare
 Hasreti gönlümde zordur
 Eremiyom yare yare

Aşkı düşmez dillerimde
 Deste deste güllerimde
 Uzattığım ellerimle
 Eremiyom yare yare

Eritiyor her gün beni
 Çürütüyor tatlı canı
 Hasretiyle gider günü
 Eremiyom yare yare

Dert küpüne attı beni
 Ateşlerde yaktı beni
 Candan sevdim bende onu
 Eremiyom yare yare

Âşık Ali'm yandı özüm
 Erdiremem yare sözüm
 Yarsız gülmez gayrı yüzüm
 Eremiyom yare yare (30.04.1982)

193. YAR GÜLÜNÜ
 Karlı dağlar yol vermiyor
 Yar elini uzat bana
 Has bahçeler gül vermiyor
 Yar kolunu uzat bana

Gözlerime yaşlar doldu
 Hasretim özümde kaldı
 Umutlarım bütün öldü
 Yar balımı uzat bana

Ayrılığın yıllar gibi
 Kokun gelir güller gibi
 Çoşkun akan seller gibi
 Yar yolunu uzat bana

Âşık Ali'm görüşelim
 Mutluluğa erişelim
 Gel bu bayram barışalım
 Yar gülünü uzat bana

194. YAR YAR DİYE
 Gecemi gündüze kattım
 Yar yar diye yollara düştüm
 Nişan ettim gönül çattım
 Yar yar diye ele düştüm

Koyun gördüm çoban gördüm
 Dağa taşa kuşa sordum
 Yollarına mesken kurdum
 Yar yar diye bele düştüm

Aramadık yer komadım
 Gönül yaram saramadım
 Gonca gülün deremedim
 Yar yar diye sala düştüm

Karlı dağlar oba gezdim
 Hayalini suya çizdim
 Mutluluğu sende sezdim
 Yar yar diye sele düştüm

Ne yandasın bulamadım
 Derdin nedir bilmedim
 Âşık Ali'm alamadım
 Yar yar diye çula düştüm (07.08.2000)

195. YEMİNİ'NİN HALİ

Solgun yüzlü boynu bükük
 Böyle gördüm Yemini'yi
 Başı dazlak saçı dökük
 Böyle gördüm Yemini'yi

Dişi dökük dili çarpık
 Sazı sözü halka serpişik
 Tırnakları kırpık kırpık
 Böyle gördüm Yemini'yi

Bu haline dua etsin
 Sazı güzel iyi tutsun
 Hak emrine şükür çeksin
 Böyle gördüm Yemini'yi

Türkü söyler atar gamı
 Dostluk dolu gönülde mi
 Âşıklıkta yüce namı
 Böyle gördüm Yemini'yi

Âşık Ali'm gardaş dedim
 Soğan ekmek bile yedim
 Sevgi eker adım adım
 Böyle sevdim Yemini'yi

196. YETMEDİ Mİ?

Bunca çile bunca cefa
 Yetmedi mi çektiklerim
 Her şeyimi koydum rafa
 Yetmedi mi çektiklerim

Tutsak etti sardı beni
 Mutluluğum oldu anı
 Üzgün koydum tatlı canı
 Yetmedi mi çektiklerim

Umut verip döndürdüğün
 Ah çektirip yandırdığın
 Bir söz ile kandırdığın
 Yetmedi mi çektiklerim

Bitti Âşık Ali'm bitti
 Dertli gönlüm sitem etti
 Her gün geldin niye çattın
 Yetmedi mi çektiklerim (20.10.1984)

197. YIKTI BENİ

Güzeller başımın tacı
 Kimi şeker kimi acı
 Bir tanesi gönül içi
 Yıktı beni kalkamıyom

Ceylan candan bakar bana
 Elif şifa olur cana
 Döne moral mutlu güne
 Yaktı beni kalkamıyom

Uşak olsam Halime'ye
 Düğür salsam Medine'ye
 Nikah kıysam Hamide'ye
 Büktü beni bakamıyom

Nazlı güzel candan cana
 Kader eda verir güne
 Bir tebessüm gülse bana
 Sıktı beni bıkamıyom

Âşık Ali olsa köle
 Deyişemem gonca güle
 Kemer olsam ince bele
 Döktü beni akamıyom (07.06.2001)

198. ZALİM KIZI

Zehir zıkım sözleri var
 Kurşun gibi sözleri var
 Elllerinde pizleri var
 Batırıyor zalim kızı

Buzu yesem ondan sıcak
 Ne kol açar ne de kucak
 Küfürleri sanki bıçak
 Yetiriyor zalim kızı

Hep iğneler arı gibi
 Yaşı doksan karı gibi
 Kem konuşmak kârı gibi
 Bitiriyor zalim kızı

Ali'm onlar olmaz olsun
 Gözlerine toprak dolsun
 Duyanlar hep ibret alsın
 Yatırıyor zalim kızı

199. ZAMAN ÇALDI

Bende gençtim eller gibi
 Gonca idim eller gibi
 Durulmazdım seller gibi
 Zaman çaldı beni benden

Utañ duyduym yüzlerinden
 Seller söktü gözlerimden
 İz kalmadı nazlarımdan
 Zaman aldı beni benden

Hayal oldu anılarım
 Solgun oldu yenilerin
 Sıra gömdüm konularım
 Zaman böldü beni benden

Kanadım yok göğe uçam
 Kaçam dedim nere kaçam
 Dert küpümü kime açam
 Zaman yoldu beni benden

200. ZAM VURGUNU

Sattığımı alamadım
 Zam vurgunu oldum gardaş
 Kar edipte gülemedim
 Zam vurgunu oldum gardaş

Ektiyimi biçemedim
 Ele derdim açamadım
 Kaçam dedim kaçamadım
 Zam kırgını oldum gardaş

Hortumcular çaldı gaçtı
 Enflasyon bayrak açtı
 Dolar borsayı da geçti
 Zam sargını oldum gardaş

Dalgalı kur çarptı beni
 Altın oldu Japon Yeni
 Fakirde komadı canı
 Zam argını oldum gardaş

Faiz sardı bankaları
 Doymaz devlet ankaları
 Sucuk yaptık mandaları
 Zam körkünü oldum gardaş

Âşık Ali'm eziliyor
 Vatandaşım sızılıyor
 Zam gelmeden seziliyor
 Zam gergini oldum gardaş (03.08.2001)

201. ZEYTİNBELİ AĞIDI

Adana'ya vardım idi
 Var guzumun koğuşları
 Acep bana gösterir mi
 Başındaki çavuşları

Adana'ya vardım idi
 Trampetler tatlı öter
 Gucucukten eşler ettim
 Guzum koğuşunda yatar

Tarlalarda ot yolarım
 Ayak yalın başım kabak
 Mevla'm sanırım versin
 Uzun geçe olmaz sabah

Hoşgeldin Hacı dayısı
 Biz olduk başı gaygısı
 Gızlarıma gıran girsen
 Oğlum içinin en iyisi

ON BİR HECELİ ŞİİRLER**202. ABDULVAHAP KOCAMAN**

Böyle bir üstadın hiç yeri dolmaz
 Döktüğü dilleri almamız gerek
 Ondan başka Vahap Kocaman gelmez
 Özündeki sırrı bilmemiz gerek

Vatan sevdalısı olmaz düzeni
 Çok severdi şair yazar ozanı
 Hakk'a sevdalısı okur ezanı
 O güzel sözleri çalmamız gerek

Bade pınarından almış özünü
 Gerçekçi konuştu bütün sözünü
 Kalemine döktü gizli nazını
 Hamasi konuştu bölmemiz gerek

O bir muammaydı çözen olmadı
 Kültürüne bağlı hayal dolmadı
 Dostuna güldü düşmana gülmedi
 Vahap sevdasıyla dolmamış gerek

Gönüllere köprü kurdu yol verdi
 Vura vura kurtuluşa kol verdi
 Darginlara gonca gonca gül verdi
 Çizdiği yollarda olmamız gerek

Âşık Ali'm yeri dolacak deyil
 Hasreti özümde gülecek deyil
 Dediği sözleri alacak deyil
 Hakk'ın rahmettini salmamız gerek

203. AĞLA KARDEŞİM

Her zaman gülmüyor hayat insana
 Gülecek haline ağla kardeşim
 Kaderinle kalın her gün yan yana
 Gülecek haline ağla kardeşim

Gönül sarayından tahtın yıkılır
 Umudun kırılır ipin çekilir
 Vefalı dünyada belin bükülür
 Gülecek haline ağla kardeşim

Boz bulanık gençlik durulur bir gün
 Tatlı can bedende yorulur bir gün
 Neşeli günlerin ayrılır bir gün
 Gülecek haline ağla kardeşim

Âşık Ali'm bilir ömrün sonunu
 Kara topraklara verin yanını
 Hesap defterinde görün anını
 Gülecek haline ağla kardeşim

204. AĞLAR CEMİLEM

Binbir koldan akar gönül pınarı
 Dertli yüreyime çağlar Cemile'm
 Tutuşturdu içimdeki feneri
 Sevda duvarımı dağlar Cemile'm

Arzu hal eyledim sorup bilmedin
 Pazar pazar gezdim alan bulmadım
 Silmeyi denedim gönül silmedi
 Vurdum duymazlığın bağlar Cemile'm

Dizdirdin yaşları her gün gözüme
 Dost sandım elleri vurdum dizime
 Çal dedim derdimi dertli sazıma
 Teller şu halime ağlar Cemile'm

Umut rüzgarları esmez dalıma
 Sevda bülbülleri konmaz gülüme
 Merhametin yok mu Âşık Ali'me
 Son çare ömrüme neyler Cemile'm (11.02.1985)

205. ALDANMA AVLANIRSIN

Seni yaradana iyice düşün
 Aldanma dünyanın pembe rengine
 Nizam terazide zor olur işin
 Aldanma dünyanın pembe rengine

Şeytanın emrine dönmesin çarkın
 Ahireti düşün olmasın korkun
 Namaza oruca hiç olma dargın
 Aldanma dünyanın pembe rengine

Kulların hakkıyla varma mezara
 Dur diyemem kalkıp mezar kazana
 Torpil yapamazsın katip yazara
 Aldanma dünyanın pembe rengine

Oğlun kızın ağlar gidiyor babam
 Üç gün sonra hepsi olacak yaban
 O yüce divanda görülür davan
 Aldanma dünyanın pembe rengine

Hani eyilmeyen o dimdik başın
 Soyarlar sırtını açarlar döşünü
 Bıraktın burada o nazlı eşini
 Aldanma dünyanın pembe rengine

Mal sahibi Adem'di götürdü mü?
 Lokman derdine çare yetirdi mi?
 Sultan Süleyman işin bitirdi mi?
 Aldanma dünyanın pembe rengine

Hak deyince akan sular durulur
 Mahşer günü bütün canlar dirilir
 Gün gelir Âşık Ali'de yorulur
 Aldanma dünyanın parlak rengine

206. ALİYEL MURTAZA

Canlar dost olalım Ali yolunda
 Aliyel Murtaza özümüz bizim
 Sevgiyle dolalım dostun gülünde
 Aliyel Murtaza gözümüz bizim

Semahlar dönelim, birlik olalım
 Hasan-Hüseyin'e sevgi salalım
 Muhabbet selinden hisse alalım
 Aliyel Murtaza sözümüz bizim

Ali'nin sevgisi cihana değer
 Şah-ı merdan aşkı başları eğer
 Kerbela acısı kalplerde meğer
 Aliyel Murtaza yazımız bizim

Hatır sayıp gönülleri alandır
 Muhabbet cemine selam salandır
 Hakk'ı hakikati iyi bilendir
 Aliyel Murtaza nazımız bizim

Âşık Ali yaktı dostu serini
 Canların canına sundu varını
 Aşure gününde buldu yerini
 Aliyel Murtaza yüzümüz bizim (29.01.2013)

207. ALLAH'A SIĞIN

İçkinin gölgesi saklamaz seni
 Sığınmak istersen Allah'a sığın
 Yalanlar dolanlar paklamaz seni
 Sığınmak istersen Allah'a sığın

Kıscık ömürü bitirin bir gün
 Sıhhat nimetini yitirin bir gün
 Bedeni toprağa yatırın bir gün
 İnanmak istersen Allah'a sığın

Kur'an rehberindir bulun yolunu
 İblise kaptırma sakın kolunu
 Amel defterinde bulun halını
 Güvenmek istersen Allah'a sığın

Fani olur canlar dünyada fani
 Nerde Âşık Ali'm sorarlar hani
 Ansızın verirsin ecele canı
 Dayanmak istersen Allah'a sığın (30.04.1983)

208. ALLI TURNAM

Allı turnam Feke'den mi geliyon?
 Beyaz karlar eridide aktı mı?
 Karlı dağlar beyaz sisten görünmez
 Kara bulut yağmurları döktürür

İlk bahara girdi aylar yazınan
 Güvel ördek ötüyor mu taşınan
 Düğün olur gelininen kızınan
 Yaylacılar yükseklere çıktı mı

Sulu hana uğradı mı yolunuz
 Niye ayrı ayrı gider kolunuz
 Göksu olsun kanal yeri gölünüz
 Zalim ava tüfekleri sıktı mı?

Seyhan akar orta yerden bölünür
 Gelin kızlar su almaya salınır
 Çukurova'm şeker şerbet bilinir
 Çiftçilerim bu dağları ektiler mi?

Âşık Ali'm sazım sözüm bilinir
 Allı turnam göleklere salınır
 Baharın gelişi kıştan bölünür
 Göz ucuyla Adana'ya baktı mı?

209. ANALAR OLMASA

Analar olmasa evlat büyümez
 Sarılıp öpelim ana elini
 Analar kadar kimse sevemez
 Kırılısak öpelim ana elini

İki eli ile sımsıkı tutar
 Gecede üstünü kırk kere örter
 Bir yerin ağrısı dertleri artar
 Darılısak öpelim ana elini

Ananın dilleri balınan şeker
 Bütün cefaları analar çeker
 Hasta olsan kanlı yaşları döker
 Yerilsek öpelim ana elini

Âşık Ali'm ana cennetin yolu
 Analar cennetin en gonca gülü
 Ananın dili arının balı
 Bayramda öpelim ana elini (19.11.1982)

210. ANAM

Eledin beledin ninni söyledin
 Hasta oldum baş ucumda ağladın
 Sabahlara kadar beşik salladın
 Elleriğin içi delindi anam

Beni emzirirken gözün dalardı
 Köstü toprağıyla kundak belerdin
 Uzundu tırnağım yüzün yolardım
 Acırdı yanağın gülerdin anam

Bezlerimi kucağında kuruttun
 Yastık yaptın kollarında uyuttun
 Emzirdin sütünü beni büyüttün
 Uykusuz geceler senindi anam

Kazma tarlasında güneş yakardı
 Saçların yüzüme gölge yapardı
 İki ağaç bulur beşik çatardın
 Yorgun yorgun sallardın anam

Çıra ışığında beni doğurdun
 Âşık Ali diye adım çağırdın
 Öğrettin İslam'ı dinin duyurdun
 Bana Türk kanımı sen verdin anam

211. ANKARA

Yıllardır ayakta koca kalesi
 Goncadır gülleri güzel lalesi
 Yüreklerde yanar aşk meşalesi
 Sevginin, saygının seli Ankara

Atatürk'le attı bütün şafaklar
 Gelin olur kızlar telli duvaklar
 Düğün kurulur yükselir bayraklar
 Folklorun merkezi, eli Ankara

Gururumdur şanı yüce ordumuz
 Bin düşmana bedel bir tek ferdimiz
 Adalet üstüne konmuş tartımız
 Her yöne uzanır kolu Ankara

Âşık Ali söyler güzel ecdadım
 Cihanda sulh ister her dem feryadım
 Dadaloğlu, Karacaoğlu üstadım
 Sazımın mızrabı, teli Ankara (22.01.2008)

212. ANLAMAZ YARE

Hatırı gönülü bilmeyen yare
 Dünyayı verseler hal olan anlamaz
 Taşlaşmış yüreğe minnet ne çare
 Saygıdan sevgiden dilden anlamaz

Saraylar üstüne saraylar kursan
 Karunan servetin hep ona versen
 Önünde el pençe divana dursan
 Kendine uzanan koldan anlamaz

Deryalar üstüne köprüler kursan
 Süleyman mührünü eline versen
 Gördüğü rüyayı hayıra yorsan
 Muhabbet erbabı elden anlamaz

Bütün düvelleri kendi yönetse
 Buzullar üstüne köprüler çatsa
 Bir cümle her yöne avazı yetse
 Haktan hakikatten kuldun anlamaz

Bir fani elinden badeler içse
 Everest üstüne yaylaya çıksa
 Ay ile güneşe kancalar taksa
 Tükenen ömürden yıldan anlamaz

Âşık Ali'm haktan geri kalmazdı
 Bir çare bulsaydı ölüm olmazdı
 Eğer ölmese Lokman ölmezdi
 Yaşlanan bedenden şaldan anlamaz (25.06.2016)

213. ARZU İMİŞ ADI

Hekimin cerrahın olmaz faydası
Sevdanın yolları sardı varamam
Gözlerime bakın aşkın aynası
Sevdanın yelleri sardı göremem

Gönülden gönülü yolumu buldu
Gözleri içime bir yangın saldı
O güzel kaşları bağrımı deldi
Sevdanın kolları sardı duramam

Arzu imiş adı düşmez dilimden
Yüz yüze yaslansak sarsam belinden
Koklasam doyarım gerdan gülünden
Sevdanın gülleri sardı eremem

Kurban Âşık Ali'm böyle güzele
Gönül çiçeklerim döndü gazele
Kalmasın aşkımız nolur ezele
Sevdanın elleri sardı ıramam (06.08.2001)

214. ASSİYEM

Ey olmaz yaralar açtın kalbime
Kara sevdalara yaktın Assiye'm
Sarılmaz yarama kezzaplar sürdün
Yıldırım ateşi çaktın Assiye'm

Hayalin bağladı görmez gözlerim
Silinmez kalbimde kaldı izlerin
Ölüm var ayrılık yoktu sözlerin
Canımı kanımı çektin Assiye'm

İki kollarınla sardın boynumu
Sıcacık nefesle yaktın koynuma
İstila eyledin bütün beynimi
Beni dertten derde soktun Assiye'm

Âşık Ali'm bekler verdiğin sözü
Gelipte söndürsen yaktığın közü
Mutluluk güneşi aydınlat bizi
Giderken dönüpte baktın Assiye'm (25.05.2000)

215. ÂŞIK ALI İLE İMAMI ATIŞMASI

Âşık Ali:

Âşıkların ahı uzundur bitmez
Güvenme kendine haşlarım gardaş
Sevdaya yanmışsın dumanın tütmez
Deliçay taşıyla taşlarım gardaş

İmami:

Kırarım sazıyın yedi telini
Tereyağ ballarla beslerim gardaş
Sitemli konuşma tatlı dilini
Aşkın kapısına işlerim gardaş

Âşık Ali:

Bülbüller şahana karşı durur mu?
Avcılar doğanla dava görür mü?
Kartal sohbetine garga varır mı?
Seni zalimlerden saklarım gardaş

İmami:

Âşıklar sözünü iyi bilmeli
Usta âşıklardan ibret almalı
Her zaman sözüne sadık kalmalı
Hatır naz olmazsan düşlerim gardaş

Âşık Ali:

Âşık Ali'm ünü saldı cihana
Âşıkların babası diyorlar bana
Sonsuzdur saygımız her zaman sana
Hayalde gerçekte düşlerim gardaş (05.01.2010)

216. ÂŞIK TANIR İLE NAZLI SENEM

Yolum düştü Adana'ya giderim
Yalan dünya seni neyler, niderim
Şimdi bu dünyadan bende gederim
Ben deli deyilim, âşığım bacım

Ben de Gavurdağları'ndan gelirim
Araya araya belki bulurum
Vadem yeter ise yolda ölürüm
Ben deli deyilim, âşığım bacım

Yandırdılar yüreğimin başını
Ararım sevdiğim can yoldaşımı
Uğruna akıttım gözüm yaşını
Ben deli deyilim, âşığım bacım

Bitmez Çukurova'nın sıcağı bitmez
Yanar aşk ateşim dumanım tütmez
Arzumdur Senem'im ellerim yetmez
Ben deli deyilim, âşığım bacım

Âşık Tanır söyler hasret yüzüne
Ateş düştü gene yanar özüme
Doyamadım Senem'im yüzüne
Ben deli deyilim, âşığım bacım

217. AŞKIN DÜĞMELERİ

Unuttum gözünü gidince burdan
 Aşkın düğmeleri çözümsüz kaldı
 Güzeldi yüzlerin beyazdı kardan
 Kurduğum hayaller lüzumsuz kaldı

Nerede verilen o güzel sözler
 Gönlümde sarayın hep seni özler
 Işıl ışıl parlak mercanlı gözler
 Sevda yollarımız hep ıssız kaldı

Elli yılı geçti çektiyim çile
 İmrenerek baktım yabancı ele
 Saadet bülbülleri konmadı güle
 Hasretim sevdana hazımsız kaldı

Ali'min derdini saranı yoktur
 Hüzünlü halimi neylesin doktor
 Özümde yaralar yüreyim tektir
 Kader defterimiz yazımsız kaldı (26.07.2002)

218. AŞKIN KİTABI

İki defter aldım eser yazmaya
 Okuyanlar değer versinler deyi
 Gönlüm arzu eder gezip tozmayı
 Dostlar arasında görsünler deyi

Sabır derler cümle ilmin başına
 Arif olan söz konuşmaz boşuna
 Sözün sarrafları melek taşına
 İsterse alsınlar vursunlar deyi

Şu yalan dünyada asla gözüm yok
 Karda dolaşırım amma izim yok
 Beni bilmeyen aşıklara sözüm yok
 Yakın tanıyanlar dan sorsunlar deyi

Aşkın kitabını açtım okudum
 Bülbül gibi gül dalında şakıdım
 Kudret tezgahında halı dokudum
 Dostlar odasına sersinler deyi

Âşık Ali'm der ki yaş oldu gözüm
 Hakk'ın sevgisiyle çakanır özüm
 Bütün âşıklara açıktır sözüm
 Onlarda bu şekil görsünler deyi

219. AŞKIN YOLU

Sevgi yolları tutak beraber
 Yürüyelim yürüyelim aşkımıza
 Mutluluk bizlere yetek beraber
 Yürüyelim sarılalım aşkımıza

Ellerin elimi tutsun yürekten
 Göz etme sevgimi sakın ıraktan
 Öldürün sevdiyim beni meraktan
 Yürüyelim sarılalım aşkımıza

Yalan deyil aşkım yürekten sevdim
 Güzel gözlerini rüyamda gördüm
 Sâdet sümbülünü eline verdim
 Yürüyelim sarılalım aşkımıza

Ali'min özünde ateşin yanar
 Bal kaymak dillerin ne desen kanar
 Olmazsan dünyamda boş yere döner
 Yürüyelim yürüyelim aşkımıza (03.01.1997)

220. ATAM TÜRK BEN DE TÜRKÜM

Bu vatan benimdir, gözünü dikme
 Meşalem yanacak düşmanca bakma
 Uğruna kan döktük ecnebi sokma
 Atam Türk, ben Türk'üm tarihleri sor

Çanakkale tarihlerin yoludur
 Önderimiz Ata gerçek uludur
 Al bayrağım semaların gülüdür
 Atam Türk, ben Türk'üm tarihleri sor

Akdeniz, Anadolu bağrımızdır
 "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh." çağrımızdır
 Türk ulusu bizim kalp yerimizdir
 Atam Türk, ben Türk'üm tarihleri sor

Erzurumlu, Vanlı, Muş, Ardahanlı
 Ankara, Mersin'i çok iyi tanı
 Barıştan yanadır hiç olmaz kini
 Atam Türk, ben Türk'üm tarihleri sor

Çanakkale, Konya, Urfa, Mardin'i
 Sulamış toprağı şehidin kanı
 Ayrımın gayrımın faydasız yönü
 Atam Türk ben de Türk'üm tarihlere sor

Âşık Ali'm Dumlupınar, Sakarya
 Fedadır vatana bu canım var ya
 Mehmetçik özümdür, dünyaya sor ya
 Atam Türk ben de Türk'üm tarihlere sor

221. ATASÖZLERİ

Az sabırda çok keramet var imiş
 Atasözlerinden ibret almalı
 Muhanet kulların sözü zor imiş
 Atasözlerinden ibret almalı

Tatlı dildir yılanlara hükmeden
 Bin ayıbı örter bir parça kelam
 İnsanlığa sabır Eyüp atadan
 Atasözlerinden ibret almalı

Eyik başa insan kılıç sallamaz
 Havlamayan iti kimse yallamaz
 Kâlim insan el malını ellemez
 Atasözlerinden ibret almalı

Helal maldan zarar gelmez insana
 Yiğit evlat doğurmuyor her ana
 Sahip olmak gerek bu asil kana
 Atasözlerinden ibret almalı

Yalan dolan faydalıdır sanmayın
 Zalim sözü faydasızdır kanmayın
 Helal varken haram mala sünmeyin
 Atasözlerinden ibret almalı

İbret dolu ataların sözleri
 Doymak bilmez görgüsüzün gözleri
 Hiç utanmaz dilencinin yüzleri
 Atasözlerinden ibret almalı

Hisse alak ozanların sözünden
 Bal akıyor mızrabından sazından
 Yürüyelim Atatürk'ün izinden
 Atasözlerinden ibret almalı

Gül açıyor Âşık Ali dilinden
 Örnek verdi insanların halından
 Ayrılmıyak Ehl-i sünnet yolundan
 Atasözlerinden ibret almalı (28.08.1996)

222. ATATÜRK

Vatanıma bir güneş gibi doğdu
 O Mustafa Kemal Atatürk'tü
 Milletimin üstüne ışık eydi
 O Mustafa Kemal Atatürk'tü

O asırlara tarihimizi yazdı
 Düşman planını özünde çözdü
 Vatan toprağını adım adım gezdi
 O Mustafa Kemal Atatürk'tü

Yarınları o bıraktı bize
 İlkeleri rehberdir daima bize
 Zalim düşmanları döktü denize
 O Mustafa Kemal Atatürk'tü

Seksen bir yılında dünyaya geldi
 Bütün insanlık ondan ibret aldı
 On kasım saat dokuzu beş geçte öldü
 O Mustafa Kemal Atatürk'tü

Atam ölmedi yüreğimde özümde
 Hayali taht kurdu durur gözümde
 Âşık Ali'm baharımda yazımda
 O Mustafa Kemal Atatürk'tü (10.11.2006)

223. ATATÜRK VE DEVRİMLERİ

Bir tarih battı bir tarih doğuyor
 İnsanlığa ibret oldu Atatürk
 Çağları açıyor çağı kovalıyor
 Geçmişten bugünü bildi Atatürk

Mustafa Kemal'di Atatürk adı
 "Vatan millet namus benimdir" dedi
 Bayrak sancak için canını koydu
 Milletiyle gurur buldu Atatürk

1919'da Samsun'a çıktı
 Özgürlük ışığım eliyle yaktı
 Hain Yunanları denize döktü
 Şafakta çemberi doldu Atatürk

Nice tepelere karargah kurdu
 Kanayan yarayı şefkatle sardı
 Düşman leşlerini yerlere serdi
 Ecnebi izini sildi Atatürk

Okumayı öğretti bütün yurduna
 Örnek oldu vatan dünya ferdine
 Hürriyet merhemi çaldı derdine
 Vatan sevgisiyle doldu Atatürk

Ne zaptiye zabıt ne de kadı
 "Adalet mülkün temelidir" dedi
 Yönetime Cumhuriyet'i kodu
 İlimle irfanın kaldı Atatürk

Çanakkale zaferlerle doludur
Erzurum Edirne kardeş yoludur
Adana Ankara vatan gülüdür
Türkiyem eserin bildi Atatürk

Bugünden yarını düşündü
Emaneti Türk gençliğine verdi
Düşman kurşununa göğüs gerdi
Dübellere barış saldı Atatürk

Âşık Ali'm yürür senin izinde
Ömrümce silinmez sevgin özümde
Türkü ettin adın telin sazımda
Hasretle gözlerim doldu Atatürk (03.01.1998)

224. AVRATLARA

Uf haya vel iman kalmadı bitti
Streç pantolon dar mıdır bacım
Bacaklar açıldı moda ya yetti
Uzun etek giymek zor mudur bacım

Türbanı bıraktın açtın başını
Sedeften yaptırdın bütün dişini
Silikon yaptırdı göster döşünü
Cehennem hevesi kâr mıdır bacım

Yemek pişiremen yakan kazanı
Top müziği dinlen duyman ezanı
Gökte düğün olsa bulun fizanı
Yalan söylemesi ar mıdır bacım

Şalvarı giyince çıkman dışarı
Ele melek gibi beye haşarı
Beğenmen sucuğu isten kaşarı
Boşanan herifler kör müdür bacım

Uyma Âşık Ali'm şeytana uyma
Boyalı meçliyi güzelden sayma
Yanına uzansa eline deyme
Ahlaksıza huyu kur mudur bacım

225. AVŞARIM EMMİLER

Kanımla, canımla Avşar'ım Avşar
Dadaloğlu torunuyum emmiler
Özümlü, sözümüle Türkmen yaşarım
Dadaloğlu torunuyum emmiler

Orta Asyalardan gelir aslımız
 Turkmenlerin soyundandır neslimiz
 Hakk'a iman etmiş Ehl-i müslimiz
 Dadaloğlu torunuyum emmiler

Her yana dağılmış ünümüz bizim
 Vatana uyumlu yönümüz bizim
 Tarihlerde yaşar anımız bizim
 Dadaloğlu torunuyum emmiler

Ben Avşar'ım Avşarların yolunda
 Ağıt bozlak muzrabında telimde
 Avşar'ın kültürü yaşar dilimde
 Dadaloğlu torunuyum emmiler

Âşık Ali'm anlatıyor aslını
 Dadaloğlu soyu, Avşar neslini
 Çığırıyor ağıt, bozlak faslını
 Dadaloğlu torunuyum emmiler 13.12.2009

226. AYASOFYA

Batıl gitti İslam geldi yerine
 Adalet yerini buldu müslüman
 Hakk'ın emri ile erdi sırrına
 Adalet yerine güldü müslüman

İlahi Kur'anla tecelli etti
 Müşrikler üzüldü seyire çıktı
 Melekler oraya nurları döktü
 Adalet yerine geldi müslüman

İslam ülkesinde cami var cami
 Orada döküldü şehitler kanı
 Eyubel Ensari oldu imamı
 Adalet yerine bildi müslüman

Ayasofya şimdi döndü İslam'a
 Kırıldı haçlıda kılıçla koma
 Allah'tan başkası yapamaz yama
 Adalet yerine doldu müslüman
 Ezanlar okunsun dinlesin alem
 Gerçekleri söyler dilimde kelam
 Mutludur Allah'ın evinde olan
 Adalet yerine daldı müslüman (15.07.2020)

227. AYDIN'IN KIZI

Gaterler deveyi sürer yaylaya
 Kondurur aşkına Aydın'ın kızı
 Düğünde dernekte durur halaya
 Sindirir aşkına Aydın'ın kızı

Kara çadır kurmuş yedi göbekli
 Kapıda eşşeyi üstü gabaklı
 Giden koyunları eli deynekli
 Yandırır aşkına Aydın'ın kızı

Serer koyunları gelir pınara
 Mevla'n eş eylesin böyle yarana
 Asar kirmenini koca çınara
 Kandırır aşkına Aydın'ın kızı

Sağar koyunları südü kovana
 Al yanağı benzer güneşe aya
 Destiler elinde gelir pınara
 Doldurur aşkına Aydın'ın kızı

Istar dokur kilimleri nakışlı
 Keklik gibi seker ceylan bakışlı
 Âşık Ali'm gurban gönlü yokuşlu
 Dondurur aşkına Aydın'ın kızı (06.04.1983)

228. AYDINLI DERLER

Aydın'dan, Afyon'dan gelen Yörükler
 Aydınli diyorlar Çukurova'da
 Orta Asyalardan gelir Türkmenler
 Aydınli diyorlar Çukurova'da

Oğuzlardan gelir soyumuz dayı
 Osmanlı aslımız huyumuz dayı
 Edibali Osman beyimiz dayı
 Aydınli diyorlar Çukurova'da

İslam'a inanmış hakkın yolunda
 Davan önünde kirmen elinde
 Değneği elinde kaval belinde
 Aydınli diyorlar Çukurova'da

Misafire ayran sıkma verirler
 Hasta, sağlam hatırını sorarlar
 Yaylalara kara çadır kurarlar
 Aydınli diyorlar Çukurova'da

Âşık Ali'm yalan yanlış söylemez
 Gerçekleri söyler minnet eylemez
 Katarlı devesi yollar bağlamaz
 Aydınli diyorlar Çukurova'da (12.03.2010)

229. AYRILIK OKU

Sarı saçlarını okşar doyardım
 Canımı istesen başım eyerdim
 Dünya param olsa sana sayardım
 Şu garip gönlümü kırdında gittin
 Ayrılık okunu vurdunda gittin

Sarı saçlarını taradım durdum
 Gönül dünyamıza hayaller kurdum
 Ben seni severken sen hakir gördün
 Bu garip gönlümü kırdında gittin
 Ayrılık okunu vurdunda gittin

Şimdi hayalini bastım bağrıma
 Emekler gelirdim dönsen çağrıma
 Dönülmeze girdik gider ağrıma
 Bu garip gönlümü kırdında gittin
 Ayrılık okunu vurdunda gittin

Kahırla doldurdun sevgi gülümü
 Kerem gibi bulun bir gün külümü
 Söylenmez sözlerle kırdın Ali'mi
 Şu garip gönlümü kırdında gittin
 Ayrılık okunu vurdunda gittin (15.03.2004)

230. AYŞEM

Gurbet ele yol göründü giderim
 Ağla Ayşe'm ağla gelemem belki
 Sensiz o ellerde nasıl ederim
 Ağla Ayşe'm ağla gelemem belki

Hasretime dağlar bile üzülür
 Ayrı günler boğazıma dizilir
 Ela gözler hayalimde sezilir
 Ağla Ayşe'm ağla gelemem belki

Aşı bitmez işi bitmez ellerin
 Kulağında çınlar tatlı dillerin
 Bırakmak zor geldi pamuk ellerin
 Ağla Ayşe'm ağla gelemem belki

Kar altında kaldı erir yollarım
 Gözlerimden pınar oldu sellerim
 Ayşe'm Ayşe'm diye söyler ağlarım
 Ağla Ayşe'm ağla gelemem belki (28.11.2020)

231. BABALIK

Suyu okutturdun verdin elime
 Anamı hatırı yok mu babalık
 Canımı başımı koydum yoluna
 Anamın hatırı yok mu babalık

Anamın hatırı dağlardan yüce
 Kaybettim uykuyu gündüzle gece
 On yıldır çalıştım emeyim hiçe
 Anamın hatırı yok mu babalık

Köyün meydanında kırdın kolumu
 Kurda kuşa yem eylersin ölümü
 Sıcak çorba ile yaktın dilimi
 Anamın hatırı yok mu babalık

Esir aldın bizi eyledi köle
 Ettiğin zulümler yakışmaz kula
 Aç yattım kapıda demedim kula
 Anamın hatırı yok mu babalık

Âşık Ali'm yar yetimler size
 Babalık elinde gelmeyin göze
 Öz baba sevgisi getirir naza
 Anamın hatırı noldu babalık (06.03.1988)

232. BABAM

Dedem ellerinde çıktın yollara
 Sen kendi halince yürüdün babam
 Geçim derdi için koştum ellere
 Hevesin gözünce eridin babam

Anamı üzmedin garip ellerde
 Anamla muhabbet şeker dillere
 Yaşatırım adın torun kullarda
 Ayrımsız bizimle vardın babam

Adam etti bizi okul okuttun
 Hasta olduk doktorlara baktırın
 Çalıştın kazandın terin akıttın
 Her zaman bizleri korudun babam

Âşık Ali'm söyler unutmam seni
 Yürürüm izinde aratmam seni
 Ölene kadar çürütmem seni
 Hayalin gözümde seridin babam (31.06.1985)

233. BAKAMAZ OLDUM

Baktığım gözlere bakamaz oldum
 Çok acı sözlerin çekemez oldum
 Kırdığın cevizler kırkı geçiyor
 Kırılası boynum bükemez oldum

Şimşekler çakıyor kalbimde sana
 Bitirdin ömrümü bak bunca sene
 Ettiğin zulümler tak etti cana
 Kalmadı dişlerim sıkamaz oldum

Kahırla doldurdun bütün özümü
 Yalana çıkardın doğru sözümü
 Ağlar gezer ettin iki gözümü
 Soldurdun güllerim kokamaz oldum

Çileye kahıra hamal eyledin
 Ne zaman uzansam hemen kıyladın
 Seven yüreyimi korla dağladın
 Düşürdün girdaba çıkamaz oldum

234. BAKIŞI KALDI

Unutayım dedim unutamadım
 Gözleriyin bana bakışı kaldı
 Hayalini silip atayım dedim
 Özüme süzülen akışın kaldı

Çok kaçtım hayalin benimle gitti
 Ben onu bıraktım yakamdan tuttu
 Gölge gibi sanki benimle yattı
 O tatlı dilinden döküşün kaldı

Çok zoruma gitti ettiyi sözler
 Karıştı hafızam yüreyim sızlar
 Gonca güller gibi öptüyüm gözler
 Dudağımdan buruk çıkışı kaldı

Dargın Âşık Ali'm küstü kedere
 Onca umutlarım gitti hedere
 Mutlu günlerimiz kaldı hatıra
 Burnumda zülfünün kokusu kaldı (01.08.2002)

235. BALIN ADANA

Şekeri şerbeti balı ne güzel
 Doyulmaz tadına dilin Adana
 Haşlama şalgamı şırdanı güzel
 Dört mevsim güzeldir yılın Adana

Düğünler kurulur halay çekilir
 Gelinlik kızlara kına yakılır
 Arkasından uğur suyu dökülür
 Şen olur her zaman elin Adana

Acılı Adana pişer ocakta
 Türlü nimetlerin dolu bucakta
 Güreşir yiğitler kispet bacakta
 Bükülmez bileyin kolun Adana

Beyaz pamukların tarla yorganı
 Turunçgiller vitaminin harmanı
 Karacaoğlan Dadaloğlu servanı
 Âşıklar coşturur telin Adana

Âşık Ali'm söyler sözüm yetmiyor
 Keklikler yaylada turaç ötmüyor
 Darılmış yaylalar Yörük getmiyor
 Toroslardan yaşar yolun Adana (12.09.2015)

236. BALLARIN OLAM

Gözleri sürmelim elim bağlama
 Baygın bakıp yüreğimi bağlama
 Gurbet eller benim yolum bağlama
 Sarıl bana sarıl güllerin olam

Hatice'm düşlerim canıma geçti
 Hasretlik başıma ne işler aştı
 Aşkın ateşiyle yüreyim pişti
 Sarıl bana sarıl ellerin olam

Gözleri güzelim gel saram seni
 Merhamet eylersen sevmişim seni
 Kaldır artık kaldır bu zalim kini
 Sarıl bana sarıl dillerin olam

Âşık Ali'm sarsın seni yar diye
 Yanan yüreyime atam kor diye
 Bu gönül sevinsin yarım var diye
 Sarıl bana sarıl balların olam (28.11.1982)

237. BAL OLMUŞ SANDIM

Yüzleri gamzeli dudağı ballı
 Al yanak benleri gül olmuş sandım
 Ak gerdan yaylası çiçekli karlı
 Kiraz dudakları bal olmuş sandım

Arılar bal yapmış küçük ağzına
 Hangi can dayanır cilve nazına
 İtibar eyledim tatlı sözüne
 Edalı bakışı gel olmuş sandım

Görülmemiş böyle güzeller hası
 Çekilir özlemi hasreti yası
 Can katar canlara edalı sesi
 Şu garip gönlüme yol olmuş sandım

Yandırdın yüreyim baktığın zaman
 Âşık Ali'm sana eyledi aman
 Alırsan canımı veririm derman
 Görmediğim günler yıl oldu sandım (04.12.1983)

238. BAŞ BAŞA

Kaderle baş başa kaldım bırakmaz
 Umman-ı derya olsa özüme akmaz
 O zalimi sevdim dönüpte bakmaz
 Düşman mıydık sanki küstü de gitti

Kaderle baş başa kaldık duramam
 İki düşman gibi olduk saramam
 Yüreyimi ister söküp veremem
 Düşman mıydık sanki küstü de gitti

Kaderle baş başa kaldık görmedi
 Halin nasıl diye bir kez sormadı
 Azdırdı yaram gelip sarmadı
 Düşman mıydık sanki küstü de gitti

Kaderle baş başa verdi Ali'mi
 Dallarda tomurcuk kırdı gülümü
 Yalvardım yakardım duymaz dilimi
 Düşman mıydık sanki küstü de gitti (20.06.2007)

239. BAYKUŞLAR

İnsanlar bozuldu güven kalmadı
 Balık baştan kokar imiş emmiler
 Kur'an'ın emrinden hisse almadı
 Yılan yılanı sokuyor emmiler

Allah'ın emrine saygısız kullar
 Secdeyi unuttu eğilmez beller
 Besmelesiz sofraya açıyor eller
 Ekmekler yerlerde yatıyor emmiler

Yoksullar geçime çare arıyor
 Hırsızlar her yerde vurgun vuruyor
 Paranın değeri her gün eriyor
 Namaz pazarları artıyor emmiler

Eşitlik uğruna ne canlar gitti
 Güzelim kadınlar sallara yattı
 Her şey para oldu insanlık bitti
 İşsizler çoğaldı çatıyor emmiler

Camiler boşaldı cemaat nerde?
 Fandemi araya çektirdi perde
 Ölüm korkusu düşürdü derde
 Maskeler sona eriyor emmiler

Habil gabil oldu düşman gardaşlar
Kırkına varmadan ağardı saçlar
Kırk tavuk rüyası oluyor düşler
Evlat babasına çatıyor emmiler

Sabrı bilen bulur cenneti
Haktan başkaya etmez minneti
Arıfsen anla bu sözü dinneti
Hakk'ın adaleti yetiyor emmiler

Âşık Ali'm diyor kıyamet geldi
Emekli doymuyor perişan oldu
Yetimin feryadı yürekler deldi
Baykuşlar damlarda ötüyor emmiler (21.06.2021)

240. BEKLEYİŞ TÜRKÜSÜ

Sitemler etsende küsüp darılmam
Niye aramadın çok üzdün beni
Seni seviyom sövsen de kırılmam
Niye aramadın çok üzdün beni

Elimde telefon bekledim durdum
Belki arar diye hayıra yordum
Ben seni severken yürekten sevdim
Niye aramadın çok üzdün beni

Hatırını başıma tacım etmiştim
Aşkını gönlüme ilaç etmiştim
Hatırlarsa arar umut etmiştim
Niye aramadın çok üzdün beni

Âşık Ali'm belki unuttu dedim
Elimde telefon tuşlara baktım
Şimdi arar diye gönlüm avuttum
Niye aramadın çok üzdün beni (01.07.2018)

241. BENDEN UZAKTA

Uykuları tutmaz oldu gözlerim
Söyle neredesin benden uzakta
Burukluk içinde yolun gözlerim
Söyle neredesin benden uzakta

Gündüzüm gecem aynı oluyor
Hayalime gözüme hüznün doluyor
Kader davulunu tersten çalıyor
Söyle neredesin benden uzakta

Kapanan yaralar geri açıldı
 Hasret yüreyime kezzap saçıldı
 Ölmeden öldürdün kefen biçildi
 Söyle neredesin benden uzakta

Sen gelince bayram olur elime
 Sarılmak mutluluk ince beline
 Âşık Ali'm kurban tatlı diline
 Söyle neredesin benden uzakta (31.08.2004)

242. BENİM SEVDİYİM

Menekşe gözlüdür benim sevdiyim
 Sarı saçlarını sallayıp gezer
 Gönül bağlarından güller derdiyim
 Kınalı ellerin gülleyip gezer

Pürüzsüz yaratmış Mevla'm yüzünü
 Canıma can katar duysam sözünü
 Sarılsa boynuma etse nazını
 Tatlı dillerini ballayıp gezer

Dünya servetinden yüksek pahası
 Bin küliçe deyer şevki edası
 Hoş gelir kulağa sesi sedası
 Aşkı yüreklere yollayıp gezer

Âşık Ali sevdi yanıma gelse
 Bir fincan kahveyle gönlümü alsın
 Kiraz dudaklardan bir buse verse
 Güzeller içinde bellenip gezer (20.08.1984)

243. BESMELELİ SOFRA

Nice devler varmış onlarda gitti
 Şahmaran varmış bulda göreyim
 Dinazor nesilsiz bir anda bitti
 Frevun piramitle bulda göreyim

Takyanus dağlardan insan salmazmış
 Eshabil Keyf'de de yatar olmazmış
 İnsanlar fikirsiz kıymet bilmezmiş
 Akılla mantığı bulda göreyim

Nemrut'da Allahlık davası gütmüş
 O Halil Ullah'a işkence etmiş
 Nasrettin eşşekle hep terse gitmiş
 Mizahın sırrını bulda göreyim

Dünya benim diyenlere kalmadı
 Ömrü tükenenden ibret almadı
 İsa Aleyhisselam'da ölmedi
 Çarmıhta kim idi bulda göreyim

Zümrüdü Anka'da gafa yönledi
 Ali'nin narası dağlar inledi
 Bilal'in ezanın dünya dinledi
 Göğre merdiveni bulda göreyim

Resûl'ü Ekrem ümmetine ağladı
 Mübarek dilleri Hakk'ı söyledi
 Rızksız canları kimler eğlerdi
 Besmeleli sofrada bulda göreyim

Âşık Ali'm Hakk'ı söyler dilinde
 Şükür eder nimetlere halında
 Eyyüb'ün sabrı Allah yolunda
 Böylesi kulları bulda göreyim (3.06.2000)

244. BİRTANEM

Güneşin doğuşu senin doğuşun
 Aydınlat gönlümü parla birtanem
 Yağmurun yağışı bulut eğişin
 Sel et yüreyimi surla birtanem

Ayın on beşinde yokla gönlümü
 Yüz yüze gelelim daya alınını
 Güldürme elleri bize kinlini
 Yakma ateşlerde harla birtanem

Muradımız olsun uzun geceler
 Gönül sarayımız olsun yüceler
 Bizim için tütsün bütün bacalar
 Kaynaşsın aşkımız serle birtanem

Âşık Ali'm olsun zöhre yıldızı
 Dağılsın efkarlar kalmasın sızı
 Yok olsun ellerin kem kelam sözü
 Ağarsın sevdamız karla birtanem (03.07.2007)

245. BİR ZAMANLAR

Bir zamanlar yükseklerden uçardım
 Kırıldı kanadım uçamaz oldum
 Küheylandan bile hızlı koşardım
 Kesildi dermanım kaçamaz oldum

Aç susuz gezerdim yemek yemezdim
 Hasta olsam kimselere demezdim
 Taşı taş üstüne alıp komazdım
 Ak ile karayı seçemez oldum

Koşu yapsan koşu atın tutardım
Tazı gibi tavşanlara yeterdim
Benden büyüklere bile çatardım
Şimdi dizlerimi bükemez oldum

El sözüne altın olsa uymazdım
Kulak ardı eder boş söz duymazdım
Zengin sofrasına bağdaş kurmazdım
Elimi ayağım açamaz oldum

Âşık Ali'm böyle biter hallerim
Eğri büğrü gider oldu yollarım
Alay eder oldu bütün ellerim
Şimdi karyolaya çıkamaz oldum

246. BİZ ÂŞIK OLDUK

Aşkî tanımadan biz aşık olduk
Sözü buldum amma sazı çalamadım
Çalıp söylemeye hep merak sardım
Sözü buldum amma sazı çalamadım

Hayalinen nice makamlar buldum
Feyizimi büyük üstattan aldım
Herkesin gözünde ben âşık oldum
Sözü buldum amma sazı çalamadım

Bir kızın aşkına yandım tutuştum
Sevdası uğruna dağları aştım
Âşık oldum ona yandım da piştim
Sözü buldum amma sazı çalamadım

Merakım gözümde olmadı düşüm
Netsin Âşık Ali'm ağardı başım
Kuru soğan oldu ekmeyim aşım
Sözü buldum amma sazı çalamadım (17.06.2002)

247. BU TOPRAĞIN İNSANLARI

Savaşta barışta birlik olalım
Biz biz bu toprağın insanlarıyız
Daima kardeşçe sadık kalalım
Biz biz bu toprağın insanlarıyız

Avşar Yörük Cerit Çerkez'le Varsak
Beyler gayrı gerçekleri görsek
El ele kol kola gaye varsak
Biz biz bu toprağın insanlarıyız

Seçim olsa yüzde atmış geçeriz
Neden birbirimizden kaçarız
Hep yabancı vekil başkan seçeriz
Biz biz bu toprağın insanlarıyız

Yabancılar sardı bütün ilimizi
Hiç sorarlar mı emmi dayı halimizi
Boş bıraktık obamızı elimizi
Biz biz bu toprağın insanlarıyız

Dinleyelim fetvaları ezanları
Çağıralım âşıkları ozanları
Barıştırak dargınları kızakları
Biz biz bu toprağın insanlarıyız

Âşık Ali'm haydin yarınlara
Örnek olak çocukla torunlara
Selam olsun bütün aklı erenlere
Biz biz bu toprağın insanlarıyız

248. BÜLBÜLE YALVARDIM

Aşkımızın gülü soldu döküldü
Bülbüle yalvardım konup ötmüyor
Umutum kalmadı boynum büküldü
Kargaya yalvardım yanıp ötmüyor

O mutlu günlerim çabuk tükendi
Sevda pınarları neden tıkanı
Kader üzgün döndü bakındı
Serçeye yalvardım inip ötmüyor

Kırıldı döküldü tuttuğum dallar
Zehir zıkkım oldu verdiyin ballar
Biz bize yanmadık üzülmez eller
Şahine yalvardım dönüp ötmüyor

Âşık Ali'm gelmez gayrı gidenler
Hani nerde dostluğunu güdenler
Yaralı gönlüme neşe katanlar
Horoza yalvardım konup ötmüyor (28.03.2010)

249. BÜTÜN BEYLER

Çukurova sana konup göçerdi
Elbeylioğlu'n nerde Çukurova
Pilavını yiyip ayran içerdi
Gündeşlioğlu'n nerde Çukurova

İlkbaharda yaylalara çıkardı
Kara çadır kurar kazık çakardı
İh deyince diveleri ıkardı
Yörük Memmet nerde de Çukurova

Gurbet eli mesken bilip ererdi
Lale sümbül, nergisleri dererdi
Çimenler üstüne maşlah sererdi
Karacaoğlan nerde de Çukurova

Irmakların akar selvi söğütlü
 Âşıklara su doldurur yavuklu
 Avşar'a hükmeden koca sarıklı
 Dadaloğlu'm nerde de Çukurova

Âşık Ali'm ata dede arıyor
 Ot bitirmiş mezarları görüyor
 Mor belikli güzelleri soruyor
 Saklamış topraklar ver Çukurova

250. CAYDIN ELİF'İM

Yedi sene yandım niye gelmedin
 Kara gaygılara koydun Elif'im
 Elin yarı oldun benim olmadın
 Gönlümü gözümü oyduñ Elif'im

Kırdın umudumu attın ellere
 Mecnun gibi sürdün sıcak çöllere
 Mutlu günlerimi verdin yıllara
 Niye ayrılığa uyduñ Elif'im

O güzel günleri verdin zamana
 El açtım yalvardım geldim amana
 Ağladığım gördün dedin banane
 O cadı anana eyduñ Elif'im

Sevdi Âşık Ali'm bir daha gülmez
 Yaralı yüreyim saadeti bulmaz
 O gençlik yıllarım geriye gelmez
 Hani ayrılmazdık caydın Elif'im (13.01.1997)

251. CEMİLEM

Seni gören döner bir bakmak için
 Sarı saçın dalga dalga Cemile'm
 Hangi yiğit yakmaz gönül için
 Sarı saçın dalga dalga Cemile'm

Ezilir yürekler fidan boyuna
 Kim âşık olmaz ki tatlı huyuna
 Kara kaşa kirpiğine yayına
 Sarı saçın dalga dalga Cemile'm

Tatlı kelim eder dilin canıma
 Güneş gibi doğan her gün önüme
 Rüzgar gibi gelsen nolur yanıma
 Sarı saçın dalga dalga Cemile'm

Âşık Ali'm diyor sevda yolusun
 Seni sevmek arzum gonca gülümsün
 Herkes âşık olur beni bilesin
 Sarı saçın dalga dalga Cemile'm

252. ÇAĞI YAKALAMA ZAMANI

Gün günü aratır yarın bir başka
 Çağı yakalama zamanı geldi
 Yenilik umudu çıkarır köşke
 Çağı yakalama zamanı geldi

Teknik ilerledi her şey değişti
 İnsanoğlu aya bile ulaştı
 Atom yeniliğe çığırar açtı
 Çağı yakalama zamanı geldi

Uzaktan kumanda yormaz insanı
 Teknoloji yapma çağı zamanı
 Unutma sen seni çok iyi tanı
 Çağı yakalama zamanı geldi

İnsan yaptığının esiri olmuş
 Bazı mutlu bazı ölümü bulmuş
 Canavar trafik dereye dolmuş
 Çağı yakalama zamanı geldi

Hava toprak su da fayda var günde
 Hemi akıl fikir mevcuttur sende
 Hele bir bakıver geriye dönde
 Çağı yakalama zamanı geldi

Ne insanlar geldi ermedi sırra
 Hepimiz evrende bir damla zerre
 Sırası gelene çekilir kurra
 Çağı yakalama zamanı geldi

Cumhuriyet demokrasi yolumuz
 Vatan bir millet bir yumruk elimiz
 Barıştır ilkemiz açsın gülümüz
 Çağı yakalama zamanı geldi

Atatürk önderdir yürü izinde
 Hile yalan dolan yoktur sözünde
 Süzülün bayrağım umut gözünde
 Çağı yakalama zamanı geldi

İletişim çağı her yeri sardı
 Teknoloji bilim kesilmez ardı
 İnsanlar uzaya verici kurdu
 Çağı yakalama zamanı geldi

Karanlık geceler beyaz ışıklar
 Arzu hal ediyor sazlı aşıklar
 Âşık Ali'm açık bize eşikler
 Çağı yakalama zamanı geldi (10.06.1993)

253. ÇANAKKALE

Atam "Çanakkale Geçilmez" demiş
 Canımız fedadır vatanı uğruna
 Şehitler toprağa kanını vermiş
 Canımız fedadır vatanı uğruna

Yurdumdan geçilmez, candan geçilir
 Her bir köşesine bayrak açılır
 Tarihimiz yıllar geçse seçilir
 Canımız fedadır vatanı uğruna

Kınalı kuzular yiğit Mehmet'im
 Sonsuza kadar size emanetim
 Sizinle bu vatan olur cennetim
 Canımız fedadır vatanı uğruna

Yüreklere vatan aşkı yazıldı
 Haritalar kanımızla çizildi
 Mehmetçiğin kartal gibi süzüldü
 Canımız fedadır vatanı uğruna

Atatürk, İnönü, Kara Bekirler
 Fevzi Çakmak, Seyit Onbaşı, erler
 Selam olsun size bütün şehitler
 Canımız fedadır vatanı uğruna

Tarihi okuyan bilir bizleri
 Düşmana dar eyledik denizleri
 Sarıkamış anıyoruz sizleri
 Canımız fedadır vatanı uğruna (10.02.2010)

254. ÇANAKKALE ZAFERİ

Güneş doğdu Çanakkale üstüne
 Zafer ışığının yandığı yerdir
 Fermanım var ecnebinin jestine
 Zafer ışığının konduğu yerdir

Canını, kanını vermiş atalar
 Sanmam daha Türk'e çalım satarlar
 Tarih yazdı bunu bütün kıtalar
 Zafer ışığının indiği yerdir

Kazma-kürek, sopalarla dövülmüş
Allah Allah nidasıyla savaşmış
Fevzi Çakmak, Karabekir dolaşmış
Zafer ışığının döndüğü yerdir

Önderdir atamız bütün bizlere
Seyyid Onbaşı'mız örnek sizlere
Mehmetçiğim siper kazmış düzlere
Zafer ışığının donduğu yerdir

Conk bayırı mezar olmuş askere
Şehitlere mahşer günü teskere
Geçilemez Çanakkale bin kere
Zafer ışığının sindiği yerdir

On yedi ülkeye vurmuş satırı
Hiç silinmez yıllar geçse hatırı
Derslerini almış Anzak katırı
Zafer ışığının kandiği yerdir

Âşık Ali'm dönmem dede yolundan
Ben bilirim cennet vatan halinden
Oğlum kızım hep askeriz elimden
Zafer ışığının dendiği yerdir (06.02.2014)

255. ÇIKMA HA ÇIKMA

Hakk'ı hakikati seçme zamanı
Mevla'nın emrinden çıkma ha çıkma
Cehennem dinlemez ahı amanı
Mevla'nın emrinden çıkma ha çıkma

Herkes ettiğinin esiri olur
Bu dünya fanidir sanmayın kalır
İlahi adalet yerini bulur
Mevla'nın emrinden çıkma ha çıkma

İğneden ipliğe verin hesabı
Dikilir başına sual kasabı
Bulaman orada dostu ahabı
Mevla'nın emrinden çıkma ha çıkma

Orucun namazın yeri başkadır
Sadaka zekatın sırrı başkadır
Ameli güzeller ruhun okşadır
Mevla'nın emrinden çıkma ha çıkma

Öksüzü fakiri sevindir burda
Eyleme küfürü düşersin derde
Merhamet görürsün vallahi orda
Mevla'nın emrinden çıkma ha çıkma

Sıratın üzeri kılıçtan ince
 Acınmaz yaşlıya güzele gence
 Sorarlar her şeyi dinlersen bence
 Mevla'nın emrinden çıkma ha çıkma

İbadet İslam'ın temel direği
 Günahın suç olur neyin gereği
 Haram imandan açar ha arayı
 Mevla'nın emrinden çıkma ha çıkma

Kur'an rehberindir haktan ayrılma
 Dünya malı için boşa yorulma
 Uzaklaş gafletten sonra alınma
 Mevla'nın emrinden çıkma ha çıkma

İmanlı kullara verir yaradan
 Tekersiz sal ile varın buradan
 Cennet çok güzeldir sanman sıradan
 Mevla'nın emrinden çıkma ha çıkma

Kalbini kulağa ruha inandır
 Allah aşkı ile gönlün donandır
 Ahiret azlığı dostun imandır
 Mevla'nın emrinden çıkma ha çıkma

Son durak kabirdir çürütür seni
 Şükreyle haline Mevla'nı tanı
 Her şeyin topraktan var mıdır kanı
 Mevla'nın emrinden çıkma ha çıkma

Canlı olan her can tadar ölümü
 Sen kendi kendine etme zulümü
 Şehadet eyledi sustur dilini
 Mevla'nın emrinden çıkma ha çıkma

Yalanla dolanla geçirme yılı
 Zalimin zulmüne kaptırma kolu
 Şeytanın sözüne çevirme yolu
 Mevla'nın emrinden çıkma ha çıkma

Resûl'dür İslam'ın seri serveri
 Beş vakit namazda hakkın cevheri
 Âşık Ali'm söyler dönülmez geri
 Mevla'nın emrinden çıkma ha çıkma 29.11.1987

256. ÇÖLDE Mİ DOĞDUM

Ağlayıp yaşlarını dökme sineme
 Beni yaktılar çölde mi doğdum
 Çektiyim çileler vardı Senem'e
 Beni yaktılar çölde mi doğdum

Aldığım yaralar bin sene sürer
Bin tabibe gittim tersine sarar
Sızlatır özümü kalbimi yorar
Beni yaktılar çölde mi doğdum

Sevda mahkumuyum müebbet günüm
Aşkım prangası yakıyor canım
Ah diyerek ah ah göründü sonum
Beni yaktılar çölde mi doğdum

Sevmek suçum oldu sızlatır beni
Maşşere dek sürer bu bizim konu
Yeter Âşık Ali'm terk eden hanı
Beni yaktılar çölde mi doğdum (02.10.2004)

257. ÇUKUROVA TOPRAĞINDA YETİŞTİ

Ali, Şener Şen'le hikaye başlar
Ahmet Yalçın, Gülhan Öz'de gardaşlar
Bu Yılmaz Köksallar bu Erol Taşlar
Çukurova toprağında yetişti

İrfan Taso'yla başlar turumuz
Haluk Levent bal üreten arımız
Danyal Topatan'la Yılmaz Duru'muz
Çukurova toprağında yetişti

Yaşam sığdı tam kırk yedi seneye
Kötü kader dedi çekti sineye
Duam Çirkin Kral Yılmaz Güney'e
Çukurova toprağında yetişti

Dağlar bizim diyen Dadaloğlu'dur
Karacaoğlan kültürüne bağlıdır
Can Etili Hanım yeni çağlıdır
Çukurova toprağında yetişti

Murat Göğebakan hani harcımız
Mazlum Çimen çoğaldı mı borcumuz
Hani nerde Erol Büyükburç'umuz
Çukurova toprağında yetişti

Kurtuluş nerede dünya yalancı
Şükran Ay, Savaş Ay beklemez hancı
Dizilerde gör Tatlıtuğ Kıvanç'ı
Çukurova toprağında yetişti

Mesut Mertcan tazeleme yarayı
Demir Karahan'la buldum arayı
Rahmetle analım bu Cenk Kira'yı
Çukurova toprağında yetişti

Halit Araboğlu ığırdı türkü
Faruk Tuna söyler nihavent Şarkı
Ferdı Tayfur ile fark ettik farkı
ukurova toprağında yetişti

Muzaffer İzgü ile sağlam temeller
Salih Güney gerçekleŐti emeller
Bilal İnci, Orhan Yaşar Kemaller
ukurova toprağında yetişti

Ümit Besen ile sıcak nefesler
Sami Hazinses'le Mslm Grsesler
Ahmet Selçuk İlkan Őiirle süsler
ukurova toprağında yetişti

Arabeski Hakkı Bulut Ceyhanlı
Veremli kız dedi Cahit Seyhanlı
Aytaç Arman harbi bir delikanlı
ukurova toprağında yetişti

Ayşe Hatun nal spor koŐuyor
Bu Tolgahan dans ederek coŐuyor
Mustafa SađyaŐar sağda yaŐıyor
ukurova toprağında yetişti

Abdurrahman Keskiner'le tanışak
Recep Bilginer'le biraz konuŐak
Ali Nebil zgentrk'e danıŐak
ukurova toprağında yetişti

Bak Murat Kekilli lrm deme
Őikayet ederim vahi dedeme
Vahdet Vural burada hakkımı yer
ukurova toprağında yetişti

258. DADALOĞLU DEDEM
ÂŞıklık merakı bkmŐ belini
Ağ yar sevdasına yanmış yakılmıŐ
Hal bilmez kullara açmış elini
Ferman haberime beli bükülmüŐ

Mesken dutmuş yaylaları ovayı
Çok severmiŐ karlı dağda havayı
Yüz dizermiŐ katarına deveyi
olak petrolüne bst dikilmiŐ

Dadaloğlu adı Avşar'ın başı
AıkmıŐ sofrası yenirmiş aşı
Bulunmaz dünyada bir başka eşi
İskan emri zindanlara dikilmiŐ

Uşak olmuş yazıcoğlu eline
Ayrı düşmüş obasına eline
Hasır kanat yapmış uçmuş koluna
Diz üstüne kara yere çakılmış

Âşık Ali'm Veli dedem severim
Avşar beyi her sohbetinde överim
Adı yüreğimde kale duvarım
Ecel gelmiş bir mezara çekilmiş (14.11.2014)

259. DAĞA KÜSERDİN

Benim çektiğimi sende çekseydin
Feryadı figanla dağa küserdin
El açsan ellere boyun bükseydin
Yeşile gazele bağa küserdin

Kaderle arayı açardın hemen
Ak ile karayı seçerdin hemen
Seni sevenlerden kaçardın hemen
Ömrünü tüketen çağa küserdin

Ağrısız başına ağrı girerdi
Bütün anıların hayal kurardı
Elbet ecel bir gün kapın çalardı
Ardından edilen koğa küserdin

Üzgün Âşık Ali'm hep üzgün gezdim
Dostun acı sözün kalbime yazdım
Bir bencil yüzünden bezdim
Sitemli konuşan sağa küserdin (11.06.2001)

260. DEDEMİZ KARACAOĞLAN

Hasreti gönlümde her gün yanarım
Onun kültüründen dolmaya geldim
Eserleri miras kalmış anarım
Onun tellerinden çalmaya geldim

Işık olmuş âşıkların sazına
Meyil vermiş güzellerin nazına
Bütün dünya hayran tatlı sözüne
Onun güllerinden yalmaya geldim

Türküleri bize kültür harmanı
Âşığa maşuka sefa seyranı
Hastaya doktora moral fermanı
Onun mallarından bölmeye geldim

Asırdan asra hep yaşar eseri
Âşıklık dalında görmüş başarı
Karacaoğlan adı bize tasarı
Onun ellerinden gülmeye geldim

Dedem örnek aldım çıktım yoluna
Arı olsam konsam gönül gülüne
Mızrabı olsaydım vursa teline
Onun dillerinde dolmaya geldim

Âşık Ali'm söyler daim adını
Türkülere katmış balın tadını
Mutlu olmuş sevelerin bütünü
Onun kollarında olmaya geldim 01.10.2014

261. DEMOKRASİ

İnsanın insana saygı duyusu
Demokrasi ile yürümedi mi?
Yalan yanlış bütün o düşünceler
Demokrasi ile çürümedi mi?

Kardeşin kardeşe düşman bakışı
Zalimin zulümle gönül yakışı
Fikirlerin fikre karşı çıkışı
Demokrasi ile erimedi mi?

Ata'm yön vermiş yürü izinde
Barış sunmuş hitabında sözünde
Adaletle kanun insan özünde
Demokrasi ile korunmadı mı?

Cihanda sulh vatanda sulh sözleri
Her yerde korudu daim bizleri
Tarihlerde belli bütün izleri
Demokrasi ile üremedi mi?

Laikliği seçmiş devlet içinden
Nice düvellere çekmiş peşinden
Ata sevgisiyle yanmış döşünden
Demokrasi ile durulmadı mı?

Âşık Ali'm bayrak sancak göklerde
Kültürümüz yaşar daim folklorda
Bazlama börek sıkma tandırda
Demokrasi ile sarılmadı mı? (04.09.1985)

262. DEPREM

Her tarafı dümdüz ettin gitti
Sarılmaz yaralar açtırdı deprem
Bütün binaları yerle bir etti
Her yana toz toprak açtırdı deprem

Saat üçte kırdı can pazarını
Seferber eyledi medya yazarını
Hükümet asker bütün dozerini
Yardım sevenleri coşturdu deprem

Yürekten ağlattı ana bacıyı
Tattırdı herkese dinmez acıyı
Faryatla doldurdu bütün acıyı
Marmara bölgesini seçtirdi deprem

Nice aileden biri kalmadı
Adana Varta'da böyle olmadı
İmdat diyenlere çare gelmedi
Beyaz kefenleri biçirdi deprem

Yan yana yatırdı nice evleri
Yerle bir etti bütün evleri
Çok ağlattı hanımları beyleri
Çarşafı katlarda uçturdu deprem

Daha nice günler devam edecek
Devlet erkanları ona gidecek
Ne ocaklar geldi ne de yakacaklar
Acıyı yürekte alıştırdı deprem

Ağlayan sözleri seller biridi
Hemşire doktorlar bütün yürüdü
Adapazarı Göledik buz oldu eridi
Dünya devletlerin koşturdu deprem

İstanbul Avcılar şaşırıldı geldi
Çok yerde köprüyü yolları böldü
Bir ana yavruya sarılı öldü
Zamansız eceli içtirdi deprem

Unuttuk reform affı defteri
İnşallah duyulmaz bundan beteri
Tüpraş'tı ulusun kalbin atarlı
Yangına köpükler düşürdü deprem

Beton yığınları ezmiş
Duyurdu fabrika bütün işleri
Ayırdı ölümle mutlu eşleri
Ayrılık engellerim aştırdı deprem

Hakk'ın emri böyle karşı gelinmez
Kaderin yazdığı geri silinmez
Mallar bulunur can satın alınmaz
Topluca mezarlar eştirdi deprem

İnsanlar inledi Tüpraşlar yandı
Denizler kirlendi bulutlar dondu
Kefensiz ölümler toprağa kondu
Dalgayı evlerden aştırdı deprem

Âşık Ali'm görmüş ezmiş yaralar
 Yaralı ölüyle dolmuş yaralar
 Mevla'm geydirmesin böyle karalar
 Hatır gönün yıktı şaşırdı deprem (17.08.1999)

263. DEPREM

Uğultuyla geldi anında çöktü
 Her tarafı tozla yelledi deprem
 Minare şerefe camiler yıktı
 Adana Ceyhan'ı salladı deprem

Nice tedbir alsan gider boşuna
 Kimse garışamaz halkın işine
 Haberin olmadan çöker döşüne
 Trafiği bile solladı deprem

Tepebağ'ı yaktı korlu ataşı
 Toz etti evleri savurdu daşı
 Bazı aileden can verdi beşi
 Nice yöreleri kolladı deprem

Korku topal etti kollar kırıldı
 İmdat isteyene koşup varıldı
 Sıcak ekmek çorba pilav verildi
 Traşsız yüzleri kılladı deprem

Evini bırakan dağlara kaçtı
 Kimi pencereden balkondan uçtu
 En son vuruşunda Mersin'i seçti
 Al kanı asfalta pulladı deprem

Suluca Misis'i aradı buldu
 Çok evi ortadan ikiye böldü
 Sarıldı yaralar acısı kaldı
 Uyuyanı bile pilledi deprem

Azan kullarla verir belayı
 Okutur kırkına günde selayı
 Duyurduk dünyaya bu acı olayı
 Kılıçlı'yı bile belledi deprem

Kaldırım yolları mesken tutturdu
 Mevla'm varlığını ispat ettirdi
 Çayırda çimende yerde yattırdı
 Çadır bilmeyeni çulladı deprem

Yardımlar ulaştı çevre illerden
 TV'de haber düşmez dillerden
 Kimi hastaneye gitti kimi salardan
 Nice ocakları külledi deprem

Aptoğlu merkezdir olmuş durağı
Canlı kalanların oldu merağı
Mevla'm emir vermiş böyle gereği
Bütün kapıları dilledi deprem

Antakya Maraş'a dayandı ucu
Var mıdır depremden daha da acı
Çok yandı Kızılkaş kavruldu içi
Ağlattı gözleri selledi deprem

Demirel Başbakan gezip gördüler
Yaralı sağlama hatır sordular
Konutları yapma sözü verdiler
Vaad edenleri bolladı deprem

Bakanlar valiler arar çareyi
Hastane Kızılay sarar yarayı
Mateme boğduğu Çukurova'yı
Çürük yapıları elledi deprem

Dört bir yanı gezdim gözdüm elimi
Ecel deprem ile saldı ölümü
Yanan yüreklere attı yalımı
Ceyhan'da katları dalladı deprem

Âşık Ali'm yazdı bütün kullara
İbret alak dedi çevre illere
Hısım akrabalar düştü yollara
Yüz kırkı ölüme yolladı deprem

264. DİLLER ÖVÜNSÜN
Gine bahar geldi Çukurova'ya
İlgım ılgım esen yeller övünsün
Göçmen kuşlar gelir konar yuvaya
Yuvayı taşıyan dallar övünsün

Bizim elde nergis sümbül kokuşur
Seven gözler sevdiyine bakışır
Aşkın ateşiyile yürek tutuşur
Aşkı fısıldayan diller övünsün

Turaçlar öttükçe ovalar çınlar
Sevenin halinden sevdiyi anlar
Davullar çalar zurnalar inler
Halebi oynayan kullar övünsün

Acılı Adana pişer ocakta
Güreşir yiğitler kispet bacakta
Âşıkları saz çalıyor kucakta
Mızrabın değdiyi teller övünsün

Âşık Ali'm güzelleri salınır
 Kavun karpuz teveğinden alınır
 Saf say olup namazları kılınır
 Secdeye kaplanan eller övünsün (07.04.2001)

265. DOĞRU SÖYLEYENİ

Yalan insanların rehberi oldu
 Doğru söyleyeni seven kalmadı
 Sahtekarlık meslek haline geldi
 Doğru söyleyeni seven kalmadı

Rüşvet insanları taktı çengele
 Meraklı olanlar düştü mangala
 Yoğurt döken var mı söyleyin yola
 Doğru söyleyeni seven kalmadı

Tok açın halini bir kez sormuyor
 Ağalar fakirin hakkını vermiyor
 İlahi emire kullar uymuyor
 Doğru söyleyeni seven kalmadı

Duymaz görgüsüzler terleyip durur
 Cimriler ölürken bağına vurur
 Dilenci dünyayı serveti görür
 Doğru söyleyeni seven kalmadı

Hortumcular sardı bütün ülkeyi
 Dolarla doldurdu kara helkeyi
 Haksızlara kaldı haklının payı
 Doğru söyleyeni seven kalmadı

Yasalarda yetmez böyle düzene
 İmansız olanlar karşı ezana
 Ar namus kalmadı yeter azana
 Doğru söyleyeni seven kalmadı

Ali'm ne söylesin sapık kullara
 Travesti döneçler düştü yollara
 Faiz helal diyenler yattı sallara
 Doğru söyleyeni seven kalmadı (08.03.2001)

266. DOSTLAR

Dostların hatırı dağlardan yüce
 Muhabbet eline gülmeye geldim
 Birliğimiz sürsün gündüzle gece
 Muhabbet eline dalmaya geldim

Dostluğumuz mezara kadar sürsün
Meraklı olanlar gelsin de görsün
Müzik yarasını bizimle sarsın
Muhabbet feyizi almaya geldim

Böyle dostlarımız gelmez cihana
Övünsün bunları doğuran ana
Teşekkür derlerse o yeter bana
Dostların yanında olmaya geldim

Mehmet Koca telefon etti söyledi
Seller oldu yüreyime çağladı
Bizi sevdiyini ikrar eyledi
Muhabbet cemini bilmeye geldim

Gönül pazarında çalsın sazımız
Barıştan yanadır bütün sözümüz
Ana bacı kardeş gülsün yüzümüz
Dostların yanında kalmaya geldim

Sazımız sözümüz olsun burada
Gönül sultanları ersin murada
Kültürün temeli olsun törede
Gam ile kederi silmeye geldim

Âşık Ali'm hediyemdir sözlerim
Dost elinden silinmesin izlerim
Size kurban tatlı canım gözlerim
Sazımı sözümü çalmaya geldim (22.10.2018)

267. DOSTUN BAHÇESİ

Dostun bahçesinde türlü meyveler
Sevda yelleriyle sallanır durur
Açılmış gerdanda beyaz düğmeler
Elması armudu ballanır durur

Kar beyaz ellere kınalar yakmış
Ela gözlerine sürmeler çekmiş
Sümbül saçlarını gerdana dökmüş
Omuzdan aşağı tellenir durur

Toz pembe boyalı kiraz dudağı
Kara kovan balı tatlı yanağı
Ak gerdan yaylası gönül otağı
Yazması başında güllenir durur

Deli eyler nice Âşık Ali'yi
Döndürür yolundan piri Veli'yi
Çiçekle donatır kara çalıyı
Mutluluk çayında sellenir durur (05.04.1984)

268. DOYMADAN GİTTİ

Yarime doymadım topraklar doysun
 Saçımı yüzüme yaymadan gitti
 Yari saramadım mezarı sarsın
 Telli gelinliğin soymadan gitti

Pamuk liflerine benzerdi eli
 Şekerden şerbetten tatlıydı dili
 Çok severdi laleyinen gülü
 Menekşe nergise doymadan gitti

Siyah zülfün elma yanak durağı
 Yaralı gönlüme koydun merakı
 Sümbül saçlarının olsam tarağı
 Mutlu günlerini saymadan gitti

Âşık Ali'm canlar fani olacak
 Yarın hasretiyle aklım dalacak
 Herkes sevdiyini sultan bilecek
 Ayşe'm diye beni duymadan gitti (01.06.1982)

269. DÖNDÜ'M

Ne güzel süslemiş kaşların seni
 Gözlerin güllerin goncası Döndü'm
 Aşkıma yar etti düşlerin seni
 Yüzlerin balların goncası Döndü'm

Sendeki güzellik şamın şekeri
 O ela gözlerin ayın tekeri
 Vallahi öldürün bütün bekarı
 Sözlerin ellerin goncası Döndü'm

Sütte leke gördüm yar sende yoktur
 Nazarım üstünde bir kurşun döktür
 Aşkın yüreyimde istersen baktır
 Nazların yılların goncası Döndü'm

Neylesin bu Ali'm sensiz yarını
 Sevemez sen gibi başka birini
 Vakıf ettim sana bütün serimi
 Özlerin yoların goncası Döndü'm (06.11.1999)

270. DÖNDÜRME BENİ

Üzersin kaşların eydirme nolur
 Ceylanın yoluna indirme beni
 Hasretin gönlüme kör çıban olur
 Mecnun'un çölüne gönderme beni

Doyarım görünce güzel gözünü
İkrarı muhabbet eyle sözünü
Ayın onu buldum mehtap yüzünü
Kerem'in külüne bandırma beni

Aşkın ateşine olmuşum lüle
Yar eyle sevdiğim olayım köle
Mutluluk bizimle karışak ele
Ganber'in halına dönderme beni

Hasretimiz dinsin gel eyle beyan
Hayalin ruhuma veriyor derman
Âşık Ali'm sana bin kere kurban
Ferhat'ın seline söndürme beni (16.07.1996)

271. DULLAR

Dullar sokağı oldu bizim sokak
Bir tanesi bana düşer mi ola
Yaş atmış geçti söküyor şafak
Bir tanesi bana düşer mi ola

Kimisi paralı istemez koca
Kiminin özünde tütüyor baca
Kimine düşmandır uykusuz gece
Bir tanesi bana düşer mi ola

Kimisi bastonsuz gezemez olmuş
Kimisi dizinden sızıya kalmış
Bir çare kimisi hayale dalmış
Bir tanesi bana düşer mi ola

Kimisi yatalak dırdırı bitmez
Kiminin bülbülü uyumuş ötmez
Kimisi istekli talibi çıkmaz
Bir tanesi bana düşer mi ola

Âşık Ali'm seni beğenen olmaz
Şişmanlar beğenmez zayıfta almaz
Bu dünya fanidir kimseye kalmaz
Bir tanesi bana koşar mı ola (03.03.2016)

272. DUYURAMADIM

Meraklar içinde özümden oldum
Sana bir sözümü duyuramadım
Bekleye bekleye gözümden oldum
Şu seven gönlümü ayıramadım

Sevmişim bir kere geri dönemem
Aşkın yüreyimde ele kanamam
Yandırdın sinemi daha yanamam
Çıkmadın gözümden sıyıramadım

Sevda umuduyla baktım yollara
Yandırdın sinemi döndüm küllere
Pişman ettin beni küstüm yıllara
Gönül kirmeninde kıvıramadım

Bu Âşık Ali'min kaderi böyle
İster acı kelam bir şeyler söyle
Anla sevdamızı merhamet eyle
Mızrabı sazına deyiemedim (01.02.1997)

273. DUYURMA SEVDİYİM

Sabah akşam yandım aşkına yandım
Savurma sevdiyim yellere beni
Tatlı dillerine sözüne kandım
Duyurma sevdiyim ellere beni

Hep üzgün gezdirdin kader yolunu
Hiç sual etmedin bir kez halimi
Umutla geçirdim bütün yılımı
Savurma sevdiyim sellere beni

Felekle küskünüm senin yüzünden
Bıktırma gönlümü tuzsuz nazından
Sildim hevesimi döndüm izinden
Doyurma sevdiyim küllere beni

Taş oldu Ali'min dudağı dili
Dalında kurudu yaprağı dalı
Matemli açıyor goncası gülü
Ayırma sevdiyim çöllere beni (08.01.1997)

274. ELDEN AYRILIR

Tilki ile tosba arkadaş olsa
Mezile varmadan yoldan ayrılır
Eriğin ağacı çok nazik olur
Dikkatsiz basarsan daldan ayrılır

Arif'e her yerde hizmet edilir
Arsızın elleri belden ayrılır
Zalimin zulmüne nefret güdülür
Küfürlü konuşan dilden ayrılır

Az konuş öz konuş güzeli konuş
Manasız düşünce halden ayılır
Aklın ermiyorsa bilene danış
Ateşler sönünce külden ayılır

Bulutlar eğilir yağmur dökülür
 Dökülen damlalar selden ayrılır
 İnsanlar insana her zaman muhtaç
 Kendin bilmeyen elden ayrılır

Âşık Ali'm gitme yanlış yollara
 Kesilir nefesi yelden ayrılır
 Kısacık ömrüne bitmez diyenler
 Koyarlar mezara saldan ayrılır (03.11.1999)

275. ELİF'İM

Böğürtlen meyvesi kara gözleri
 Soyundan güzeldir benli Elif'im
 Kar beyaz parmaklar kınalı eller
 Köyünden güzeldir benli Elif'im

Pamuk tarlasında gelmiş dünyaya
 Gül penbe yanaklar benzer aynaya
 Elif'in kaşları değer Konya'ya
 Huyundan güzeldir benli Elif'im

Ne güzel yaratmış gönüle eser
 Misk-i anber teni her yana tozar
 Hakk'ın kelamı da Elif'i yazar
 Suyundan güzeldir benli Elif'im

Ali'm sarsa onu ölüm vız gelir
 Yüz elli yaşasa yeni yaz gelir
 Gözümden gönlümden ona haz gelir
 Boyundan güzeldir benli Elif'im (04.10.2004)

276. ELLER AĞLAR

Şu yalan dünyada ahım kalacak
 Eller ağlar amma anam unutmaz
 Hakk'ın emri ecel yerin bulacak
 Diller ağlar amma anam unutmaz

Ecel gemisinin kaptanı gelir
 Malımı mülkünü hep geri alır
 İyilik kötülük arkadaş olur
 Kullar ağlar amma anam unutmaz

Bütün yaptığından hesap sorarlar
 Ulu orta yere meftun koyarlar
 Selanı okurlar herkes duyarlar
 Yıllar ağlar amma anam unutmaz

Yalan Âşık Ali'm bu dünya yalan
 Hatırlamaz seni en sadık olan
 Esas makam sana topraktır kalan
 Sallar ağlar amma anam unutmaz (20.10.1983)

277. EMMİOĞLU

Kime dost dediysem düşmanım oldu
Beni yerden yere vurdu emoğlu
Ölüm sehvasına fermanım saldı
Beni daldan dala gerdi emoğlu

Söz verenler yuttu biri tutmadı
İmdat dedim imdadıma yetmedi
Ölümüm istedim ömrüm bitmedi
Beni elden ele saldı emoğlu

Horladılar Ali'm canım yüreyin
Kalmadı dünyada hiçbir gereyim
Diken oldu eller nasıl sarayım
Beni parça parça böldü emoğlu (20.07.2003)

278. EŞİM

Geceler düşmanım oldu gözüme
Sabahlar uykusuz oluyor eşim
Bir sen katlanırdın benim nazıma
Gözlerime yaşlar doluyor eşim

Sen gideli hasret kaldım diline
Dünya kadın olsa deymem eline
Akşam sabah bakıyorum yoluna
Hayalin gözüme geliyor eşim

Sen var iken ne güzeldi günlerim
Çok özledim eremiyor canlarım
Döne döne sızılıyor yanlarım
Duvarlar halimi biliyor eşim

Mutlu yıllar hayalimden gitmiyor
İçerim yanıyor duman tütmüyor
Yalan dünya kahırımı çekmiyor
Kader halimize gülüyor eşim

O neşeli yıllar durur gözümde
Dolmuyor yerin oğlunda kızında
Özledim uzanıpta yatmak dizinde
Hasretin özümü çalıyor eşim

Hasretinde yıllar yılı silinmez
İlahi emire karşı gelinmez
Her şeyi alırsın ömür alınmaz
Gayrı sıra bana geliyor eşim (28.03.2019)

279. EŞİM

Sen gideli hasret sardı özümü
 Ayrılığın yaktı yanıyom eşim
 Kimse dinlemiyor tatlı sözümü
 Ayrılığın yıktı dönüyom eşim

Sen var iken tatlı dilin duyardım
 Acı tatlı ne pişirsen doyardım
 Anamdan babamdan fazla severdim
 Ayrılığın büktü sönüyom eşim

Kader böyle yazmış çekiyom çile
 İlahi emirde hiç olmaz hile
 Değişmezdim seni bin kovan bala
 Ayrılığın döktü donuyom eşim

Sen gideli her gün yüzüm gülmüyor
 Ana bacı kardeş halim sormuyor
 Gözümün yaşını kimse silmiyor
 Ayrılığın sıktı anyiom eşim

Âşık Ali'm rahmet diler eşlere
 Daha nice haller gelir başlara
 Ömrümü bağladım hayal düşlere
 Ayrılığın soktu seniyom eşim (19.09.2014)

280. EVLAT BABA ANA

Baba ömür verir evlat nazına
 Ananı babanı incitme evlat
 Vallahi Mevla'nın gider gücüne
 Ananı babanı incitme evlat

Yaz demedi kışın bile çalıştı
 Geçim için kapı kapı dolaştı
 Sizler için kötü söze yılıştı
 Ananı babanı incitme evlat

Ellerinde nasır acıyıp durur
 Tarla takım demez çapasın vurur
 Senin ona mutluluklar verir
 Ananı babanı incitme evlat

Sizin için verdi bütün gücünü
 Dökmedi kimseye dertli içini
 Kalmadı saçları döktü dişini
 Ananı babanı incitme evlat

Büyüttü sizleri adam eyledi
 Nasihat eyledi ninni söyledi
 Geceleri için için ağladı
 Ananı babanı incitme evlat

Âşık Ali'm böyle babalar hali
 Yavrumla çağırır o tatlı dili
 Basardı bağına yarılmış eli
 Ananı babanı incitme evlat (26.11.1982)

281. FADİME

Şavkı ile yakar bütün cihanı
 Edası endamı ballı Fadime'm
 Yumsa gözlerini karartır günü
 El kınalı elleri güllü Fadime'm

Hilaldir kaşları gözleri sürme
 Yörüğün hasıdır soyunu sorma
 Fadime'mi gör de güneşi görme
 Gamzeli yanağı benli Fadime'm

Kadife teninde sümbüller kokar
 Tatlı dillerinden bal kaymak akar
 Siyah zülüflerin omuza döker
 Yörükler içinde benli Fadime'm

Süzdü Âşık Ali'm gönül telinden
 Koklasam doyarım gonca gülünden
 Sarılır Fadime'm ince belinden
 Neşe saçar ağzı allı Fadime'm (21.06.1984)

282. FADİME İLE MEHMET ÂŞK HİKAYESİ

Gavurdağları'nın da gülü solmadan
 Geç Ceyhan Irmağı'nı geç emmioğlu
 Gavur Müslüman da belli olmadan
 Geç Gavurdağları'na da geç emmioğlu

Öter garip tibilimde seher de öter
 Salın sahibi de ölüme yatar
 Zalım ayrılık da canıma yeter
 Geç Gavurdağları'na da geç emmioğlu

Aşkî bilenler de bizi ayırmaz
 Anavarza da sırrımızı duyurmaz
 Karalıymış kader yüzümüzü güldürmez
 Geç Gavurdağları'na da geç emmioğlu

Öter garip turacımda sabah ışıldar
 Ciğerlerim göz göz oldu tıslar
 Bizi ayırmayın da ne olur ağabeyler
 Geç Gavurdağları'na da geç emmioğlu

Dertli Fadime'm de ayırma seveni
 Sümbül olur bana dağlar keteni
 Varmam ellere de satarım kefeni
 Geç Gavurdağları'na da geç emmioğlu

283. FADİMEM

Kapı kapı gezdim gurbet elleri
 Bastığın yerlerde iz bulamadım
 Elde nice güzeller gördüm
 Fadime'm dengine kız bulamadım

Kerem gibi dağda taştta ararım
 Uçan kuşa bulutlara sorarım
 Mevla'm kavuştursa bir gün ererim
 Seni metetmeye söz bulamadım

Anan baban üzdü vermiyor seni
 Leyla'nın Mecnun'u eyledin beni
 Fedâ ettim sana bu tatlı canı
 Senden başkasında naz bulamadım

Gençlik yıllarımda soldurma nolur
 Âşık Ali'm ölür öldürme nolur
 Düşmanları bize güldürme nolur
 Kokladığım gülde öz bulamadım (20.08.217)

284. GELMEZ GERİYE

Bir anlık hevesle girdin gönlüme
 Ayrılık lekesi sürdün alnıma
 Ayrılık şerbeti sundun kinlime
 Mutluluk yılları gelmez geriye

Canımı istedin al senin olsun
 Mutlu olacaksan gül senin olsun
 Sazımdan türküler çal senin olsun
 Sevda sarayımız dolmaz geriye

Akşamı beklerdik buluşmak için
 El ele tutardık dolaşmak için
 Beni görmeyince ağlardın niçin
 Muhabbet gülleri gülmez geriye

Birazcık ayrılısam hemen ağlardın
 İki gözün pınar olur çağlardın
 Bir yırtık resmimle gönül eylerdin
 O neşeli günlerin gelmez geriye

Âşık Ali'm sensiz istemez varı
 Feryadı figanı eksilmez zarı
 Bu dünya her zaman ayrılık yeri
 Saatler zamanı vermez geriye

285. GEL SENEM

Emmilerin engel oldu sevdiyim
 Kan revan gözlerim gelip silsene
 Aşkımın sevdiyim gönül verdiğim
 Nicedir hallerim sorup bilsene

Kavil eylediydik hani sözümüz
 Dostların yüzüne baksa yüzümüz
 Beraber yazılmış bizim yazımız
 Dertliyim derdime derman bulsana

Sarı çiçek uğurumuz gülümüz
 Sarılsa boynuma güzel kolunuz
 Nikah masasına gitse yolumuz
 Aldırma ellere koşup gelsene

Hatırımız el sözüne yendirme
 Alev alev yüreyimiz yandırma
 Âşık Ali'm Mecnûn çöle gönderme
 Güneşin doğuşu haber alsana (07.07.2002)

286. GELSEN OLMAZ MI?

Alo desen bana efendim desem
 Vallahi özledim gelsen olmaz mı?
 Sıkıntım biterdi giderdi tasam
 Vallahi özledim gelsen olmaz mı?

Gonca gonca açan güllerim soldu
 Seni benden aldı gurbete saldı
 Mutlu günlerimiz geride kaldı
 Vallahi özledim gelsen olmaz mı?

Hayalin gözümde gülmüyor bana
 Uykusuz geceler düşman bu cana
 Gel desen ardından gelirim Çin'e
 Vallahi özledim gelsen olmaz mı?

Âşık Ali'm dertler sardı özümü
 Pınara döndürdüm iki gözümü
 Saldığın mektuplar çekmez nazımı
 Vallahi özledim gelsen olmaz mı? (14.03.2013)

287. GENÇLİĞİM TAPUSU SENDE

Milliyetçi millet, senin yanında
 Vatanın tapusu sende gençliğim
 Asalet doludur asil kanında
 Vatanın tapusu sende gençliğim

Hiç yalnız değilsin, binler seninle
 Vatana, millete katıl canınla
 Dünya duydu seni bütün ününle
 Vatanın tapusu sende gençliğim

Atatürk bayraktan kalma aralı
 Düşman servet verse olma oralı
 Çekinme hiç korkma atıl ileri
 Vatanın tapusu sende gençliğim

Sizi bu vatana bekçi eyledik
 Bir Türk bin düşmana bedel söyledik
 Güven verdik size umut bağladık
 Vatanın tapusu sende gençliğim

Vatana, millete fedadır canın
 Hakk'a hakikate daimdir yönün
 Bu uğurda aksın her damla kanın
 Vatanın tapusu sende gençliğim

Âşık Ali'm söyler; vatandır sevdam
 Düşmanla her zaman sürecek davam
 Halkımın huzuru benim de sefam
 Vatanın tapusu sende gençliğim (15.09.2014)

288. GENÇLİK GİTTİ

Gençlik gitti gözüm arkada kaldı
 Garayı gurayı seçemez oldum
 Tutmuyor dizlerim görmüyor gözlerim
 Kuş gibi uçardım uçamaz oldum

Bastonu tutmuyor titrer ellerim
 Sızılar içinde kaldı bellerim
 Peltekliyor gayrı tatlı dillerim
 Doğruyu yanlış görmez oldum

Otursam kalkamaz oldum yerimden
 Umut çiçeklerim soldu serimden
 Kimse menün olmaz böyle durumdan
 Derdimi ellere açamaz oldum

Acıya tatlıya ermiyor aklım
 Gizli sıırım bitti kalmadı saklım
 Doğrulmuyor belim bak iki büklüm
 Çayımı dökmeden içemez oldum

Yol bulsam güneşe aya çıkardım
 Ayna görsem saatlerce bakardım
 Bir of çeksem dağları taşları yıkardım
 Ben benim kahrımı çekemez oldum

Âşık Ali gençlik ara bulunmaz
 Satılmaz ki satan olsa alınmaz
 Ecel vakte ermeyince ölünmez
 Can tatlıymış meğer geçemez oldum (25.05.1999)

289. GÖÇER YÖRÜKLER

Seyhan kenarına kurar çadırı
 Kış buralarda savar Yörükler
 Yılgın çalısına salları satırı
 Kış buralarda kovar Yörükler

Kurulur çadırlar ipler gerilir
 Yer döşşegi kenarlara serilir
 Misafire acı kahve verilir
 Kış buralarda savar Yörükler

Akşam olur gazlı lanba yakılır
 Ara sıra oğullara bakılır
 Kangallara sıcak yollar dökülür
 Kış buralarda kovar Yörükler

Koyun kuzu meler akşam olunca
 Yağlı sütler kovalara dolunca
 Yorgun gözler uykulara dalınca
 Kış buralarda kovar Yörükler

İlkbahar ayları yayla zamanı
 Peynir dolar derilerin tamamı
 Yeşeriyor yaylaların çimeni
 Kış buralarda kovar Yörükler

Yıkarlar çadırı yükler diveyi
 Terk ederler gayrı Çukurova'yı
 Serin yaylalara kurar yuvayı
 Kış buralarda kovar Yörükler

Âşık Ali'm yazdı yörük halını
 Sürer davarını oğlu gelini
 Koyun kuzu süsler opruk belini
 Kış böyle savar göçer Yörükler (26.11.2014)

290. GÖR ADANA'DA

Merkez parkın yanı gölü içinde
 Cennetin gülleri var Adana'da
 Tarihtir Taşköprü yolu içinde
 Kavunu karpuzu gör Adana'da

Dört mevsim yaşanır ne güzel yeri
 Pikniği severler yemyeşil kıyı
 Eksilmez dağlardan bembeyaz karı
 Meşhurdur kebabı sor Adana'da

Misafiri sever sofrası açık
 Türlü nimetleri her yere saçık
 Böbreklerin dostu haşlama içik
 Şırdanı çok seven yer Adana'da

Her mevsim çalışır insanı yatmaz
 Fakir fukaraya ekmeği bitmez
 Şalgamdan içenler doktora gitmez
 İmam bayıldıya dur Adana'da

Büyük Saati kale durur arada
 Merkez Cami'sini görün burada
 Âşıklar sazıyla erer murada
 Âşık Ali'm söyler bir Adana'da

291. GÖRSEM OLMAZ MI?

Tatlı dillim ballı maya ballanır
 Tatlı dillerini yesem olmaz mı?
 Kiraz dudak gamzelerle güllenir
 Kiraz dudaklardan doysam olmaz mı?

Siyah saçlar tel tel olmuş gerdana
 Yedi yıldır koşuyorum ardına
 Aşk yaraladı düştüm derdine
 İnce bellerinden sarsam olmaz mı?

Karlar yağmış ak gerdanın üstüne
 Ok kirpikler can almanın kastine
 Al geyinir sürmelenir istine
 Mutluluk sırrına ersem olmaz mı?

Âşıkları öldür beni öldürme
 Âşık Ali'm sevdi başka güldürme
 Gonca güllerini ele yoldurma
 Nikah masasında görsem olmaz mı? (06.04.1985)

292. GÖTÜRÜR BENİ

Ne çabuk tükendi gündüzle gecem
 Dünyanın çilesi bitirdi beni
 Dertli yüreyimi kimlere açam
 Türlü zahmetlere götürdü beni

Hayatı sarınca dolmuştum neşe
 Bazı gecelerde gelirdim coşa
 Umutsuz günlerim giderdi boşa
 Görmedi yüze yetirdi beni

Gölge gibi geldim bir belli soya
 Hiç aklım ermedi yürüdüm yaya
 Edebi sanırdım bu canı güya
 Nerdeydim nereye getirdi beni

Âşık Ali'm budur gidenler budur
 Datlı dillerine hep Allah dedir
 Ne sevdiyin senin sayılmaz hatır
 Sonunda bir yere yatırdı beni (15.03.1999)

293. GRİZİ: KARADENİZ MADEN OCAĞI

Grizi patladı söndü ocaklar
 Ateşler dumanı kara veriyor
 Her yanım tutuştu yandı bacaklar
 TRT haberi yare veriyor

Ateşler içinde yanıyor özüm
 Bağurdım her yana duyulmaz sözüm
 Teneffüs ettikçe artıyor sızım
 Kömürler cesedim sıra veriyor

Döküldü kömürler kapandı yolum
 Nasip oldu bize ocakta ölüm
 Kırıldı ayağım kalkmıyor kolum
 Dostlar cenazemi yare veriyor

Kozlu mekanımdır Zonguldak ilim
 Emmi dayı duysun bu acı halım
 Acı haber duydu vatanım elim
 Devlet kefenimi sara veriyor

Yavrularım ağlar babasız kaldı
 Toplandı işçiler cenazem kıldı
 Kader böyle imiş genç yaşta buldum
 Hanemde yokluğum fire veriyor

Görüldü duyuldu çöktü kömürler
 Faydasız kaldı raylar demirler
 Toplandı başıma bütün amirler
 Anam gömleyimi köre veriyor

Bu dünyadan gelişimde geçtim
 Geçimim uğruna kuyular açtım
 Ahmet'tir adım ocakta piştim
 Tozlar yüzlerimi kara veriyor

Âşık Ali'm der ki erilmez oldu
 Tozlu duman ocak görülmez oldu
 Zehirler canları bedenden aldı
 Dünyadan ahirete ara veriyor

294. GURBAN OLURUM

Sevdanın gülleri Asiye'm sende
 Al diyen dillere kurban olurum
 Misk-i anber kokar o beyaz tende
 Kal diyen dillere gurban olurum

O yeşil gözlere yakışmış kaşın
 Toroslara yağmış ben beyaz düşün
 Aşkına şevk verir o güzel dişin
 Gül dillere kurban diyem olurum

Gerdanda açılmış goncalar güller
 Su serper gönlüme kınalı eller
 Ali'me ihsandır incecik beller
 Gel diyen dillere gurban olurum (30.03.2001)

295. GÜLDEN İSTERİM

Mevla'm seni öve öve yaratmış
 Tatlı dilden akan baldan isterim
 Siyah saçlarında nergisler açmış
 Lale sümbül kokan gülden isterim

Misafir eylesen varsam yanına
 Çayımı kahvemi elden isterim
 Gerdan güllerini sarsam canıma
 Ballı maya yetmiş daldan isterim

Kızılıcak kirazı pembe yanakta
 Kiraz dudaklardan aldan isterim
 Muhabbet edelim bizim konakta
 Sarılmak ne güzel dilden isterim

Âşık Ali'm sazım sözüm dilimde
 Türküler söyleyen telden isterim
 Bitmeyen mutluluk bile yolumda
 Ayrılık olmayan yıldan isterim (13.08.2014)

296. GÜLE BENZİYON

Siyah saçlarına teller olduğum
 Cenneti ala da güle benziyon
 Hasretim yüzüne yeller olduğum
 Petekler içinde bala benziyon

Yaktın yüreyimi yandırdın beni
 Gezdiğim ellerden döndürdün beni
 Gerdan bağlarından kandırdın beni
 Kiraz dudaklarda dile benziyon

Ağlattın gözümü aşkım ıslandı
 Dertli beden duvarlarına yaslandı
 Yaralı yüreyim sana seslendi
 O muhanet gönlün ele benziyor

Âşık Ali'm söyler dallar içinde
 Geçmiyor günlerim eller içinde
 Belli olur tadın ballar içinde
 Boynuma dolanan kola benziyon (17.09.1982)

297. GÜL GÜLE GÜLE

Hayat zirvesine seninle çıktım
 Güllerin goncası gel güle güle
 Mutluluk yolunu seninle seçtim
 Güllerin goncası gel güle güle

Kaptırdım gözümü sevda seline
 Gönül güllerimi verdim eline
 Anıları yazdım mazi yoluna
 Güllerin goncası gel güle güle

Umut kapılarım gir sana açtım
 Kader çizgisini seninle geçtim
 Muhabbet çayını elinden içtim
 Güllerin goncası gel güle güle

Hayatın çarkında döndürme beni
 Aşkın ocağında yandırma beni
 Uykumda rüyamda kandırma beni
 Güllerin goncası gel güle güle

Hayat yollarında sensiz koşamaz
 Saadet pınarımız kaynar taşamaz
 Âşık Ali daha sensiz yaşamaz
 Güllerin goncası gel güle güle (26.11.2012)

298. GÜLİSTAN

Gülistan gözlerin gülün goncası
 Sevda bahçesinde gülün olsaydım
 Kara kovan balı çiçek yoncası
 Sevda bahçesinde balın olsaydım

Gerdan bağlarından bir buse versen
 Uzatsan kolların boynumu sarsan
 Umut dünyamızı beraber kursan
 Sevda bağlarında dalın olsaydım

Mutluluk güneşi sarsa bizleri
 Yürekten söyleyen güzel sözleri
 Doya doya görsem mercan gözleri
 Sevda bağlarında yolun olsaydım

Bir ömür yürüsek aşkın yolunda
 Âşık Ali'm kemer olsa belinde
 Hayalin gözümde adın dilimde
 Sevda bağlarında kolun olsaydım (04.03.2017)

299. GÜLME ZAMANI

Kırlarda bahçeler hep çiçek açtı
 Koklasan sevdiğim gülme zamanı
 Bülbüller büyüdü güllere uçtu
 Koklasan sevdiğim yolma zamanı

Bahar geldi kelebekler uçuyor
 Sevdalı gözlerin neşe saçıyor
 Mutluluk yolları kucak açıyor
 Koklasan sevdiğim alma zamanı

Aşkın yeli eser yüzümü yalar
 Mutluluk rüzgarı özüme dolar
 Sazımın telleri hep seni çalar
 Koklasan sevdiğim çalma zamanı

Kurban Âşık Ali'm dilinde bala
 Almasam ölümler koyarlar sala
 Emiş'im kaçalım duyurma ele
 Koklasan sevdiğim bilme zamanı (02.05.1984)

300. GÜNEŞ GÖZLERİN

Güzeldir bakışın güneş gözlerin
 Gözlerimi senden alamıyorum
 Çok güzel gülüşün tatlı sözlerin
 Gözlerimi senden alamıyorum

Yemyeşil bahçesin bahar gibisin
 Sabahı bağlayan seher gibisin
 Nereye bakarsam sen var gibisin
 Gözlerimi senden alamıyorum

Hayatımla güneş senle batıyor
 Aşkınla şu kalbim sana atıyor
 Gönlümün ateşi seni çatıyor
 Gözlerimi senden alamıyorum

Âşık Ali'm sana gönlünü verdi
 O tatlı dillerin ruhunu sardı
 Gözlerim cihanda tek seni gördü
 Gözlerimi senden alamıyorum (08.04.2009)

301. GÜZEL

Gönlümün prensi yiğidi sensin
 Yakma ateşine yandırma güzel
 Karanlık gecemin güneşi dönsün
 Yıkma ateşine yandırma güzel

Aşka giden yolu buldum seninle
Mutluluk elinde güldüm seninle
Sevda ellerine yolum seninle
Sokma ateşine yandırma güzel

Sevda yürekle beni gezdirme
Kerem külü gibi beni tozdurma
Girilmez Umman'da beni yüzdürme
Dökme ateşine yandırma güzel

Hayran Âşık Ali'm cilve nazına
Doymuyor kulağım tatlı sözüne
Kınalı ellerin paktır gözüne
Çekme ateşine yandırma güzel (13.07.2002)

302. GÜZEL

Gözleri güneşe benzeyen güzel
Yakma ateşine sevdiğim beni
Menekşe laleye özenen güzel
Çekme ateşine sevdiğim beni

Gönlümü gönlüne saray eyledim
Mutluluk yoluna umut bağladım
Bazı gün üzüldüm bazı ağladım
Yıkma ateşine sevdiğim beni

Gençliyimi aldın yarıda kaldım
Papatyalar gibi sarardım soldum
Çaresiz halim ağladım güldüm
Ekme ateşine sevdiğim beni

Âşık Ali'm bekler belki gelirsin
Bir kere yüzüme bakıp gülersin
Kanayan yarama merhem olursun
Dökme ateşine sevdiğim beni (27.11.2017)

303. GÜZEL ÇİRKİN

Güzelin her zaman her hali güzel
Çirkini övemem güzel denir mi?
Güzelin bal kaymak dili çok güzel
Çirkini övemem güzel denir mi?

Güzelin asalet soyu bellidir
Al yanağı gonca gonca güllüdür
İnce beli usul fidan boyludur
Çirkini övemem güzel denir mi?

Güzeli sevenler doymazlar yare
Güzelin gülüşü dertlere çare
İsterim Mevla'dan bir güzel vere
Çirkini övemem güzel denir mi?

Güzelin edası doyumdur cana
 Övünsün her zaman doğuran ana
 Güzelin hatırı olur bin sene
 Çirkini övemem güzel denir mi?

Âşık Ali'm güzel başların tacı
 Çirkinin dilleri zehirden acı
 Sümbül kokar güzel kınalı saç
 Çirkini övemem güzel denir mi? (08.08.2014)

304. GÜZELİM

Sultanlar sultanı gönül güzeli
 Gülüşün cihanı değer güzelim
 Tatlı dillerinde ballar bezeli
 Gülüşün cihanı değer güzelim

Ne kadar methetsem azdır sözlerin
 Güneşe şevk verir güzel gözlerin
 Sardı yüreğimi eda nazların
 Gülüşün cihanı değer güzelim

Görmedim dünyada senden neşeli
 Mecnun ettin beni sana koşalı
 Hasretim bitmiyor ayrı düşeli
 Gülüşün cihanı değer güzelim

Âşık Ali'm olsan başıma tacım
 Tatlı dillerinde versen ilacım
 Kalmadı umudum söyleyen suçum
 Gülüşün cihanı değer güzelim

305. GÜZELLER

Güzele bakması sevaptır derler
 Aşkın sevabına erin güzeller
 Mutluluk şerbeti sunarsa yarlar
 Aşkın sevabına erin güzeller

Yarı güzel olam gam keder çekmez
 Huriler sarılsa dönüpte bakmaz
 Hasretli yollarda boynunu bükmez
 Aşkın sevabına erin güzeller

Sevdikçe sevdilir güzelin dili
 Sarılsın boynuma kar beyaz eli
 Her zaman sorulur güzelin hali
 Aşkın sevabına erin güzeller

Âşık Ali'm sazım sözüm güzel
 Umutsuz yürekler benzer gazele
 Güzeller aşkıyla gönül tazele
 Aşkın sevabına erin güzeller (27.01.1983)

306. HAK SENSİN

İlahi emrine kurban olduğum
 Senin nimetinden sual sorulmaz
 Ömür tapusuna kanaat kıldığım
 Senin nimetinden sual sorulmaz

Senin sırlarına eren olmadı
 Emrin olmayınca kullar gülmedi
 Dünya benim diyen gitti gelmedi
 Senin nimetinden sual sorulmaz

Billahi hak sensin ortağın yoktur
 Cennet cehennem vardır ve haktın
 Doksan dokuz ismin hepisi aktır
 Senin nimetinden sual sorulmaz

Ali'mi yarattın elbette ölür
 Şükreden hikmeti katında bulur
 İman eden kullar hakkını alır
 Senin nimetinden sual sorulmaz (02.07.1982)

307. HAL AMAN

Dünya alem duydu nazlı yar bizi
 El aman ediyom gayrı gelsene
 Gönlümüze girdi bir ince sızı
 Hal aman ediyom gayrı gelsene

Ne zalim aşk ımış sardı şuramı
 Azdırıyor gündün güne yaramı
 Ellerin sözüyle açtın aramı
 Dil aman ediyom gayrı gelsene

Hasretli yüreyim sana ermiyor
 Saldığım düğüre baban vermiyor
 Senden başkasını gözüm görmüyor
 Gel aman ediyom gayrı gelsene

Çağla Âşık Ali o yare çağla
 Dermansız derdine oturup ağla
 Yarın sevdasına gönlünü dağla
 Yol aman ediyom gayrı gelsene (21.01.1983)

308. HALİL ATILGAN'A METHİYE

Hatırı sayılır böyle insanın
 Kültürün temeli Halil Atılğan
 Güzel türkülere eylemiş mihman
 Kültürün temeli Halil Atılğan

Hiç ayrı kalmamış saz ile sözden
Gönülden bağlanmış daima özden
Ata mirasını geçirmiş gözden
Kültürün temeli Halil Atılğan

Hasta olmuş yatağından yönetmiş
Güzel söze yüreğini kanatmış
Hayranlara tatlı kelam anlatmış
Kültürün temeli Halil Atılğan

Terete'de türküleri yönlemiş
Nota vermiş eserleri canlamış
Moralin tadını orada anlamış
Kültürün temeli Halil Atılğan

Karacaoğlan Dadaloğlu yolunda
Reha varmış mızrabında telinde
Müziklemiş cümleleri dilinde
Kültürün temeli Halil Atılğan

Âşık Ali'm böyle hoca sayılır
Sohbetinden muhabbete doyulur
Âşık olan bayılsada ayılır
Kültürün temeli Halil Atılğan

309. HALİME'M

Karlı dağlar kara geydi donunu
Hasretinden bulut ağlar Halime'm
Kimse bilmez yüreyimin derdini
Günlerimi sana bağlar Halime'm

Sevda ateşiyle sardın özümü
Senden başka görmez ettin gözümü
Anla artık kalbimdeki sızımı
Ağlar iki gözüm çağlar Halime'm

Hayalim gözüme perde oluyor
Gönül gülüm sensiz tek tek soluyor
Bizi duyan halimize gülüyor
Gidemem elime eğler Halime'm

Kerem'in ateşi küllere döndüm
Çoşkun akıp giden sellere döndüm
Bu Âşık Ali'mi kalbine gömdün
Özlemin özümü dağlar Halime'm (29.09.2005)

310. HANİ O CANLAR NERDE

Nice kaç yiğitler göçtü dünyadan
Hani konakları evleri nerde
Güzelim güzeller geçti künyeden
Hani yuvaları damları nerde

Alemin ilkiydi Adem babamız
Unutulur bir gün onca çabamız
Ömrüne doymadan küçük bebemiz
Hani kundakları eğleri nerde

Nerede nebiler hani Resûller
Bir lokma ekmeğe muhtaç reziller
Ölümü dışlayan kara cahiller
Mağzalar dolusu yağları nerde

Hani padişahlar nerde vezirler
Cihanın sonuna yaşar hızırlar
Sefalet içinde ölen sefiller
Hani o güzelin çağları nerde

Hani Karacaoğlan nerde Dadallar
Karanlık dünyadan giden Veyseller
İmami de öldü ötmüyor teller
Hani türküleri hoşları nerde

Hani Kul Mustafa Deli Hazımlar
Ölmeden mezarın kazan Kazımlar
Gül Ahmet havada neyi sezimler
Yalandan sönecek ünleri nerde

Nerede Cemil'in güzel mızrabı
Tanrıkulu kime eder gazabı
Ali Kemal çekti konser azabı
Hızır'ında uçan fanları nerde

311. HASRET TÜRKÜSÜ

Hasretli gözlerle ağlattın beni
Gurbet ellerine han mı yaptırdın
Şu seven yüreyim dağlattın benim
Gurbet ellerine han mı yaptırdın

Çektiyim çileye gücüm kalmadı
Yazdığın mektuplar biçim almadı
Mutluluk sözlerin seçim olmadı
Gurbet ellerine han mı yaptırdın

Geceler uyuyor uykum gelmiyor
Neden gelmiyorsun aklım ermiyor
Ağlıyor gözlerim gülse gülmüyor
Gurbet ellerine han mı yaptırdın

Bayramı unuttum gözüm yollarda
Sal ordan kokunu burnum yerlerde
Karalı giyindim bütün yıllarda
Gurbet ellerine han mı yaptırdın

Âşık Ali'm yazdı ben de söyleyim
 Bir mektup gönder de gönlüm eyleyim
 Elin deydi diye öpüp yalayım
 Gurbet ellerine han mı yaptırdın (31.09.2002)

312. HATIR GÖNÜL

Hatır gönül kalktı dostluk ölüyor
 Baba evladını hor görür oldu
 Paran olmayınca işin kalıyor
 İnsanlar parayı yar görür oldu

İnek yağı balla çayın içenler
 Yayladan yaylaya çadır açanlar
 Seher vakti koyun kuzu seçenler
 Soğuk pınarları zor görür oldu

Şu fani dünyadan göçmem diyenler
 Ben ecele kucak açmam diyenler
 Helalin yerine haram yiyenler
 Yattığı yatağı dar görür oldu

Kardeş kardeşini çeker hesaba
 İmansız olanlar düşer fesada
 Kuransız can veren teslim kasaba
 Rüşvet insanlara ar verir oldu

Kulak veren bitti ezan sesine
 İtibar olmuyor ozan sözüne
 Kanaat kalmadı rızkın azına
 Âşık Ali'm üzgün ser verir oldu (03.02.1994)

313. HAYATA GÜLDÜM

Aldığım nefesi sana borçluyum
 Seninle hayata güldüm sevdiğim
 Aşkını senden aldım vallah mutluyum
 Seninle hayata güldüm sevdiğim

Kolların boynumu sardı da sardı
 Seninle tükendi yalnızlık derdi
 Aşkınla yaşamak bana güç verdi
 Seninle hayata güldüm sevdiğim

Yüreyimi çaldın gönlümü aldın
 Sevmek murat imiş özümde buldum
 Aşkın ummanına seninle daldım
 Seninle hayata güldüm sevdiğim

Âşık Ali'm sevdi dönmez geriye
 Bize kem göz eden gözler eriyeye
 Umut kapım açık gelsen beriye
 Seninle hayata güldüm sevdiğim (16.08.2000)

314. HAYATIN BAHARI

Hayatın tadını alamaz oldum
 Ömrümün ateşi söndü sönüyom
 Sağlıklı yaşama hep muhtaç kaldım
 Feleyin çemberi döndü dönüyom

Yaşam gemisinin dümeni koptu
 Gençlik yıllarımı elimden kaptı
 Bitmez sanıyordum ecelim çattı
 Dillerim şahadet andı anıyom

Bütün anılarım maziye kaldı
 Bitmeyen servetim ellerin oldu
 Kadere yazılan başıma geldi
 Tekersiz trene bindi biniyom

Bitmeyen hayalim umudum vardı
 Ecelin urganı boynumu sardı
 Frenim durmadı kayaya vurdu
 Bir derin çukura indi iniyom

Dostlarım hep geldi tuttu salımdan
 Kurtuluş çaresi yoktur ölümden
 Âşık Ali'm yürür halkın yolundan
 Cesetim mezarda sendi seviyom

315. HAYIRSIZ VEFASIZ

Beni mutlu etsin diye sevmiştim
 Hayırsız vefasız çıktın sevdiğim
 Sana ne umutla gönül vermiştim
 Mecnun gibi çölde yaktın sevdiğim

Gayri garar idi ayrılık ölüm
 Demiştin ellere uzatmam elim
 Bahara görmeden soldurdun gülüm
 Nazarlı gözlerle baktın sevdiğim

Üzüldü bizlere dağ ile taşlar
 Ağlattın gözümü sel oldu yaşlar
 Suçum mu kaderim bin kere haşlar
 Sarmaşık har gibi şıktın sevdiğim

Âşık Ali'm suçum oldu günahım
 Ölene dek bitmez ah ile vahım
 Pişmanlık gönlümü eylemez sakılın
 Umut duvarımı yıktın sevdiğim (09.12.1996)

316. HAZIRLA İNSANOĞLU

Şu fani dünyadan geçmeden evvel
 Sen seni düzenle ey insanoğlu
 Münkerler nekürler soracak suval
 Sen seni düzenle ey insanoğlu

Sararlar kefene duyulmaz sesin
 Çatarlar çeneni alırlar kesin
 Sana düşman olur zalım nefsin
 Sen seni düzenle ey insanoğlu

Hükümdar bedenini yıkarlar bir gün
 Mezar çukuruna koyarlar dargın
 Vallahi topraktan hiç kalmaz farkın
 Sen seni hazırla ey insanoğlu

Ektiğin biçtiğin seninle gider
 O kısa ömrünü eyleme heder
 Şehadet eylersem o sana yeter
 Hazırla sen seni ey insanoğlu

Hesap defterini açarlar orda
 Bütün ettiklerin saçarlar orda
 Vallahi hesaba çekerler orda
 Sen seni hazırla ey insanoğlu

Bütün dertler sual orada başlar
 Ameli güzeller cenneti düşler
 İmansız kulları cehennem haşlar
 Düzenle sen seni ey insanoğlu (07.12.1982)

317. HZ. ALİ EFENDİMİZE ÖVGÜ

Şu ömrün varında dostluk kuralım
 Sevelim Ali'yi Mevla aşkına
 Aslanlar aslanı onu sevelim
 Sevelim Ali'yi Mevla aşkına

Hatırı yücedir Şahı Merdan'ın
 Açılısın dostluğa gönül meydanın
 Resûl'ü Ali'yi özünden tanın
 Sevelim Ali'yi Mevla aşkına

Allah'ın aslanı bilmeyen yoktur
 Ali'yi sevipte gülmeyen yoktur
 Sözlerinden ibret almayan yoktur
 Sevelim Ali'yi Allah aşkına

Severim Ali'yi ben de Ali'yim
 Hakk'ın yarattığı güzel kuluyum
 Öyle insanlara kurban olayım
 Sevelim Ali'yi Allah aşkına (3.02.1983)

318. HZ. ALİ'NİN CİĞER PARESİ

Hazreti Ali'nin ciğer pasesi
 Hasan'la Hüseyin anmaya geldim
 Kervanla şehidin azmış yarası
 Dostların yarasını sarmaya geldim

Yürekler yaralı gönüller ezik
 Kader ecelini öylece yazık
 Aşure canlara olacak azık
 Aşure taşına banmaya geldim

Anılar bakidir şehitler ölmez
 Zalimin ettiği yanına kalmaz
 Bu fani alemde hiç canlı kalmaz
 Kerbela çölüne inmeye geldim

Cenneti alanın gonca gülleri
 Hazreti Resûl'ün arı balları
 Yasını çekiyor seven elleri
 Yürekten ağlayıp yanmaya geldim

Âşık Ali'm diyor dosta fermanım
 Canlar için yaktın özden harmanım
 Kesildi dizimde bitti dermanım
 Bulursam köşeye sinmeye geldim (2.10.2013)

319. HOCADA BEŞ MİLYON

Çare bulamadım azdı dertlerim
 Doktor da bilmedi sıyırdı gitti
 Derman diye diye yalvardım yare
 O da yüreyimi ayırdı gitti

Almışım o yarden derdi kederi
 Yazılmış alnıma onun kaderi
 Var mı ayrılıktan daha beteri
 Zehirli sineme deyirdi gitti

Diyemem kimseye reçetem yoktur
 Yardan aldım derdi neylesin doktor
 Dediler cinciye bir kurşun döktür
 O da beş milyonu buyurdu gitti

Sargı tutmaz oldu özümde yaram
 Bir anlayan yoktur kimlere soram
 Azrail'de almıyor canımı verem
 Yarin acı sözü doyurdu gitti

Üzgün Âşık Ali'm özünde ahı
 Bir namert sevdası dedirdi vahı
 Faydasız kalmadı bu işin tuhu
 Yedi düvellere duyurdu gitti (30.08.1996)

320. HORTUMLA

Hortumcu modası sardı dünyayı
 Ananı babanı yala hortumla
 Bankalar dururken bakma her yana
 Dedeni nenei sala hortumla

Avanta görürsen çıkma oradan
 Hayali ihracat götür dereden
 Haramı helali sorma nereden
 Halanı dayını küle hortumla

Bırakma ha emeklinin peşini
 Kuru yedir fakirlere aşını
 Ölüünün ağzından altın dişini
 Teyzeni emmini pala hortumla

Şahı padişahı sokma araya
 Dolar gemisini sürdür karaya
 Deprem yardımını sokma sıraya
 Kardeşi bacıyı bile hortumla

Zatı sungur olda kimse görmesin
 Avukat duysunda savcı duymasın
 Dünya tarihine yaz da solmasın
 Konunu komşunu dola hortumla

Onmaz Âşık Ali'm hırsızlar onmaz
 Cehennem ateşi özünde sönmez
 Kul hakkı yiyenler cennete inmez
 Muhtarı azayı dola hortumla (27.04.2001)

321. HOŞGELDİNİZ

Hatırı sayılan insanlar burda
 Dostların dergahına hoş geldiniz
 Barıştan yanayız ovada kırdada
 Dostaların dergahına hoş geldiniz

Yolumuz Ehl-i beyitin yolunda
 Feyiz aldık Hacı Bektaş kulundan
 Bade içtik Pir Sultan'ın elinden
 Dostların dergahına hoş geldiniz

Canların candır Hazreti Ali
 Hünkarımız Hacı Bektaş-ı Veli
 Erenler Mevla'nın sevgili kulu
 Dostların dergahına hoş geldiniz

Yarenlere kapı açtık gelmedi
 Hasta sağlam hatırları sormalı
 Çaların canına himmet vermeli
 Dostların dergahına hoş geldiniz

Cemimize davet ettik gelin buyrun
 Her perşembe lokmamızı duyurun
 Aç komayın sevenleri doyurun
 Dostların dergahına hoş geldiniz

Yarınlara hiç umutsuz bakmayın
 Gönül alın gönülleri yıkmayın
 Dua okuyun semahlardan bıkmayın
 Dostların dergahına hoş geldiniz

Âşık Ali'm dost eline varıyor
 Şahın huzurunda divan duruyor
 İnsanlığı Bektaşlarda görüyor
 Dostların dergahına hoş geldiniz (17.03.2018)

322. İNSANLAR

İnsanlar Adem'in nesli deyil mi?
 Hepimiz kardeşiz aklı selimler
 Soyumuz aynıdır dinde ayırırız
 Hepimiz kardeşiz aklı selimler

Nice devri alem gelmiş de geçmiş
 Kimileri hakkı emrini seçmiş
 Nice canlar eştiyi çukura düşmüş
 Hepimiz kardeşiz aklı selimler

Hani krallar padişah erenler
 Aşkı uğruna canını verenler
 Hani zindanlara kilit vuranlar
 Hepimiz kardeşiz aklı selimler

Şu koca dünyayı malı sananlar
 Adalet uğruna canın verenler
 İman aşkı ile Hakk'a yananlar
 Hepimiz kardeşiz aklı selimler

Âşık Ali'm de onlardan biriydi
 Ölüme Lokman'da çare var idi
 Kelle koltukta Osman'da eridi
 Hepimiz kardeşiz aklı selimler (06.07.1983)

323. İNSANOĞLU

Hakk'a hakikata bağla özünü
İki yüzlü olma be insanoğlu
Doğru konuş doğru söyle sözünü
İki yüzlü olma be insanoğlu

Kimseye bühtan etme iyi düşün
Helaldan kazanda helal ye aşın
Allahın emriyle donandır düşün
İki yüzlü olma be insanoğlu

Aklını fikrini çok iyi kullan
Hatırlı insan ol her yerde bellen
Şeytana uymadan yanından yollan
İki yüzlü olma be insanoğlu

Yaradani düşün tepeden bakma
Yaltakçı olupta dostunu satma
Asılsız sözlerle hep öne çıkma
İki yüzlü olma be insanoğlu

İnsanın değeri her şeyden yüce
Kırdığın gönüller hep döner suça
İstersen imam ol istersen hoca
İki yüzlü olma be insanoğlu

Mezara girenler geri döndü mü?
Duymayan nefisler doyup kandı mı?
Malın mülkün servet seni andı mı?
İki yüzlü olma be insanoğlu

Resûl'ün ahlakı ibrettir bize
Sorulmayan her yerde karışma söze
Dünya malı için atılma köze
İki yüzlü olma be insanoğlu

Razı ol hakkına dünyanı kazan
Kul hakkı yiyeni bekliyor kazan
Ahiret yolcusu cenneti kazan
İki yüzlü olma be insanoğlu

Soruyorum size gençliğim nerde
Yalanlar saklamaz eyleme perde
Benim dediklerim hep kalır burda
İki yüzlü olma be insanoğlu

Evladı ayalın hep bakar kalır
Gizlini saklını yaradan bilir
Azrail seninde kapına gelir
İki yüzlü olma be insanoğlu

Allah'tan korkun dinsicin acılar
 Mevla'nın emrini tutun bacılar
 Kadın da insan öldürmen kocalar
 İki yüzlü olma be insanoğlu

Anana babana saygısız olma
 Fakiri sevindir kimseye gülme
 Kantardan tartıdan bir gramdan çalma
 İki yüzlü olma be insanoğlu

Gelmez yola döner gayrı yolların
 Titremeye başlar iki ellerin
 Bastona dayanır tutmaz bellerin
 İki yüzlü olma be insanoğlu

Mevla'nın emrine gönül bağladı
 Bütün namazlara niyet eyledi
 Âşık Ali'm gerçekleri söyledi
 İki yüzlü olma be insanoğlu 16.07.2019

324. İNSAN OLAN

İnsanın iyisi halden bilendir
 İnsan olan insan barış sevmeli
 Garibe mazluma destek olandır
 İnsan olan insan görüş sevmeli

İnsan olan insan kıymet bilmeli
 Varlıkta yoklukta birlik olmalı
 Arif meclisinden hisse almalı
 İnsan olan insan duruş sevmeli

Mevla'mız insanı yüce yaratmış
 Türü nimetlerle şevkle donatmış
 Ruhlar aleminde hepi ser atmış
 İnsan olan insan soruş sevmeli

Küçük büyüğünü bilse olmaz mı?
 Analar hatırnaz gülse gülmez mi?
 Gerçekler faydalı bulsa almaz mı?
 İnsan olan insan yarış sevmeli

Kimi sultan olmuş kimi de paşa
 Kimi kral doğmuş kimi de maşa
 Bazı insan melek yılan bir eşe
 İnsan olan insan sarış sevmeli

Âşık Ali'm değme yeter hatıra
 En güzel sözleri yazdın satıra
 Dargın gönüllere sevgi yetire
 İnsan olan insan varuş sevmeli (22.10.2014)

325. İSMAİL GASPRALI

Kırım Türklerini onura eden
İsmail Gaspralı deyil midir?
Milleti uğruna şehadet tadan
İsmail Gaspralı deyil midir?

Haklı hakikate fikir yürüten
Zindanlarda hayatını çürüten
Kırım davasını odur yürüten
İsmail Gaspralı deyil midir?

Haksız zalimlere karşı çıkan
Düşmanın özüne şimşekler çakan
Hürriyet yoluna ışıklar yakan
İsmail Gaspralı deyil midir?

Düşmana aslandır dosta deymeyen
Moskof'un zulmüne boyun eymeyen
Kur'an'ın emrinden başka saymayan
İsmail Gaspralı deyil midir?

Asalet sahibi o asıl kana
Tebrikler edilsin doğuran ana
Öylesi insan az gelir cihana
İsmail Gaspralı deyil midir?

Âşık Ali'm o bir Kırım Türkmeni
Rahmetle anarım öylesi canı
Tarih sayfaları anlatır onu
İsmail Gaspralı deyil midir? (01.12.2012)

326. İYİ DÜŞÜN SORMA DELİYE

Resûl'ü Ekrem'le dostluk kuralım
Hüdayı ararsan vâr onda onda
Hak aşkıyla yananlara soralım
Kurtuluş islamda kâr onda onda

Aldığın nefesi duyduğun sesi
Dünya benim diyen neyledi fesi
Kara toprak yuttu beyleri ası
Affin için yalvar sîr onda onda

Sana nimetleri vereni tanı
O verdi vallahi şöhreti şanı
Malın mülkün bütün olacak anı
Anan kara toprak sâr orda orda

Rahmetle donatmış gör senin için
Helaldir nimeti var senin için
Haramdan kaçmazsan ar senin için
Eğriyi doğruyu yâr orda orda

Gerçekler seninle sorma Ali'ye
Hakk'a iman eden döner Veli'ye
İyi anla düşün sorma deliye
Mevla'nın adıyla dūr orda orda (1.11.1983)

327. İYİ ÖĞREN

Arif'in sözleri kar ile dolu
Kamil ol da ol da iyi öğren
Cahilin sözleri ar ile dolu
Tekrar edip sakın olma soran

Hayırlı ol da hayırlar eyle
Kur'an'ın emriyle yolunu belle
Hakk'ı öğren hak kelamı söyle
Kamil ol da iyi kelam öğren

Yaren şakasına sakın ha kızma
Cahilin yanında kem kelam sızma
Sakın ha sırrını ellere çözme
Dostunu düşmanını iyi öğren

Âşık Ali'm arif ol da söyle ha
Arif meclisinde has kelam eyle ha
Cahil sözünden hiç ibret alma ha
Hayatın çarkından iyi öğren (17.08.2000)

328. KADER

Bazı gün güldürdü bazı ağlattı
Kurtulmak istedim atmıyor kader
Sel etti gözümü kanlar ağlattı
Kurtulmak istedim yatmadı kader

Tertemiz gönlüme hüznün doldurdu
Canavar misali her gün saldırdı
Umudumu kırdı rafa kaldırdı
Kurtulmak istedim çatmadı kader

Uzaklaşmak için bindim kızığa
Bırakmadı beni sardı tuzağa
Gurbet ele gittim onda uzağa
Kurtulmak istedim getmedi kader

Kuruttu suyumu kalmadı vayım
Âşık Ali'm sanki anamdır dayım
Azablar çektiydi yıl on iki ayım
Kurtulmak istedim satmadı kader (27.08.2002)

329. KADERİ

Sevda ateşine yananlar bilir
 Neylesin kaderi böyle yazılmış
 Umutsuz gözlerden gözyaşı gelir
 Neylesin kaderi böyle yazılmış

Sevda çekenlerin devası yoktur
 Cerrahlar anlamaz neylesin doktor
 Âşık olmayanın yüreyi yoktur
 Neylesin kaderi böyle yazılmış

Elleri koynunda boynu bükülür
 Hal hatır sorana canı sıkılır
 Ecelinden evvel ipe çekilir
 Neylesin kaderi böyle yazılmış

Derdini söylese kitaplar dolar
 Mutluluk deseler bin kere güler
 Hayat bahçesinden çiçekler yolar
 Neylesin kaderi böyle yazılmış

330. KADİRLİM

Arka yanın dağlı önün ovalı
 Sana hayran bütün Çukurovalı
 Yaylaların yeşil çamlar dayalı
 Her cana can katar balın Kadirli'm

Ön yanını sarı sıcak kavurmuş
 Aşiretler her yanını çevirmiş
 Çetelerin Fransız'ı devirmiş
 Yiğitlerle dolu elin Kadirli'm

Batı ile Güney Avşar durağı
 Sedeftedir güzellerin tarağı
 Orta yerin Bozdağı'nın salağı
 Seherde açılır gülün Kadirli'm

Türlü sebze bahçelerde doludur
 Pamukların Çukurova gülüdür
 Kavun karpuz ağızların balıdır
 Dostluğa uzanır yolun Kadirli'm

Âşık Ali'm bildi bak kıymetini
 Kulaklara verdi senin metini
 Çeteler düşmana sürmüş atını
 Kesikkeli köyüm kolun Kadirli

331. KAHIR FADİME

Bir yol buldum gidiyorum buradan
Engel olma yollarıma Fadime'm
Düşer boğulurum belki dereden
Engel olma yollarıma Fadime'm

Pişmanlığın fayda vermez insana
Ettiğin zulümler işledi cana
Pişman ettin beni doğdum güne
Engel olma yollarıma Fadime'm

Pişmanlığın fayda etmez derdime
Minnetçiler salsan dönmem ardıma
Çaktığın çiviler battı sırtıma
Engel olma yollarıma Fadime'm

Âşık Ali'm çile oldu yıllarım
Kerem gibi tozar oldu küllerim
Soran dostlar sormaz oldu hallarım
Engel olma yollarıma Fadime'm (21.07.2007)

332. KALDI

Belki gelir diye bekledim durdum
Güllerim elimde soldu da kaldı
Yaralı gönlüme hep ceza verdim
Yüreyime hüznü doldu da kaldı

Kalbimde sızılar artıkça arttı
Hayalim umudum seninle gitti
Hasretin içimi yaktı da yaktı
Tertemiz aşkımı çaldın kaldı

Anılar silindi yaşanmaz geri
Ayrılık ateşi yakıyor seri
Söndürmez içimi dağların karı
Bizi kıskananlar güldü sevdiyim

Âşık Ali'm düştü ateşe köze
Muhtaç ettin beni bir tatlı söze
Nazar mı ettiler ne oldu bize
Hevesim gönlümde kaldı sevdiyim (13.01.2018)

333. KANDIRAN GELSİN

Gözyaşlarım sıralandı damlıyor
Beni ataşına yandıran gelsin
Yar hasretin umudumu demliyor
Bana umut verip kandıran gelsin

Kederli günümde tanıdım seni
Mutluluk yolumuz sevmişim seni
İstersen veririm bu tatlı canı
Gönül güllerimi solduran gelsin

Sevdan ateşledi özüm sızılar
Kara mıdır bize alın yazılar
Sevda pınarlarım seni arzular
Beni muhabbete döndüren gelsin

Âşık Ali'm âşık yandırdın nara
Şu dertli yüreyim eyledin yara
Mühürdür aşkımız sevdiğim sere
Umman-ı Derya'ya daldıran gelsin (28.04.1984)

334. KAPANDI PAZARIM

Bergüzar göndersen almam zor olur
Kapandı pazarım yelma alamam
Saldığın haberi alsam ar olur
Kapandı pazarım bölme alamam

Ezdiyin gönlüme üzgün bakarım
Ah çektikçe yüreyimi yakarım
Adıyın üstüne çizgi çekerim
Kapandı pazarım salma alamam

O mutlu günlerim geri gelir mi?
Silerim sevdanı daha kalır mı?
Sirkeye su katsan tatlı olur mu?
Kapandı pazarım gelme alamam

Ey olmaz yaraya sardın Ali'mi
Öldüyünü duysam dönmem yolumu
Yaşarken ecele sundun ölümü
Kapandı pazarım gülme alamam (26.10.1984)

335. KARAIŞALI YÖRÜKLERİ

Sordum sual ettim murtçu diyorlar
Yörükler diyarı Karaisalı
Peynirli sıkmaya ilaç diyorlar
Murtçular diyarı Karaisalı

Baharla yeşerir çayır çimeni
Kendin pişir eyler eti çamanı
Hiç vermemiş Fransız'a amanı
Murtçular diyarı Karaisalı

Soğuktur suları çakıtta çağlar
Mavi sümbül ile mis kokar dağlar
Çok sever yaylayı yörükler beyler
Murtçular diyarı Karaisalı

Âşık Ali'm koyunları kuzular
Murt çalısı poyraz ile vızılar
Murtçu diyarını gönül arzular
Yörükler diyarı Karaisalı

Hatırı gönülü bilenler eli
Bembeyaz murtları eyilmiş çalı
Toroslardan gelir şifadır balı
Murtçular diyarı Karaisalı (11.07.1984)

336. KARA SEVDA

Ben kendi halime şükür ederim
Çektiyim çile kendi kaderim
Hakk'a hakikate doğru giderim
Kur'an'ın emrine yolum var benim

Deli gönül aşka düşmez durumaz
Kamil insan yanlış yola yürümez
Gözlerimin yaşı akar kurumaz
Kudret pınarından selim var benim

Garip gönlüm ben sevdamdan yoruldum
Hal bilmezsin birisine vuruldum
Engin düştüm bir köşeye serildim
Dinlenir dinlenmez dilim var benim

Âşık Ali'm der ki eksilmez zarım
Ömür boyu tükenmez hiç efkarım
Aslan Kadırlılı ben bir Avşar'ım
Çukurova derler elim var benim

337. KARA SEVDA

Kara sevda derler benim derdime
Beni yerden yere çaldı da kaçtı
Gönlümü kaptırdım düştü ardıma
Tanımadı beni güldü de kaçtı

Ah dedirdi yüreyime sözüme
Uykusuz geceler verdi gözüme
Gazeller döktürdü bahar yazıma
Beni çölden çöle saldı da kaçtı

Ateşler içinde yaktı kuruttu
Muratsız gönlümü ezdi çürüttü
Külçeler gibi döktü de eritti
Parça parça etti böldü de kaçtı

Âşık Ali'm halden hallere düştü
Âşık Kerem oldu yollara düştü
Azgın akıp giden sellere düştü
Kalbimi özümden aldı da kaçtı (01.04.2007)

338. KARLI DAĞLAR

Karlı dağlar yazın karın erirse
Yol isterim sizden yare gitmeye
Lale sümbül nergis çimen yürürse
Gül isterim sizden yare gitmeye

Yarimin hasreti yaktı kavurdu
Umut sarayımı yıktı devirdi
Karlı dağlar karın yolum çevirdi
Kol isterim sizden yare gitmeye

Çok acı esiyor garbi yelleri
Türkü söyler çınarların dalları
Kesmesin yolumu dere selleri
El isterim sizden yare gitmeye

Sen Ali'mi sıkma yazık edersin
Bu garip gönlümü nasıl eylersin
Bilsen yüreyimi sende ağlarsın
Dil isterim sizden yare gitmeye (13.06.1999)

339. KAŞINA GÖZÜNE

Kalem parmakları oya işliyor
İpine bezine kurban olduğum
Gönül dünyasına hayal düşlüyor
Kaşına gözüne kurban olduğum

Bakışın yandırır nazın öldürür
Aşkın kervanını çöle daldırır
Sendeki muhabbet gönül doldurur
Eline yüzüne kurban olduğum

Arılar bal etmiş kara kovana
Kerem'e benzetir gönül verene
Canım feda olsun böyle yarene
Diline sözüne kurban olduğum

Söyler Âşık Ali'm metini söyler
Yarin aşkı ile gönlünü eğler
Ermezse murada özünü dağlar
Kışına yazına kurban olduğum (20.01.1983)

340. KELAM ULLAH

Kün dedi var etti bütün alemi
Kelam Ullah olan Allah'tır Allah
Kıyamet gününü yazar kalemi
Kelam Ullah olan Allah'tır Allah

Doksan dokuz ismi alemi sarar
İlahi emirle vermiştir karar
Haklıyı haksızı mizanda sorar
Kelam Ullah olan Allah'tır Allah

Kudret sahibidir yoktur üstüne
Hiçbir şey benzemez onun cismine
Kur'an'dır kelamı ibret hasmına
Kelam Ullah olan Allah'tır Allah

Münezzeh cemalî bütün kullara
Rahmet sahibidir adı dillere
Vahiyle göndermiş Kur'an ellere
Kelam Ullah olan Allah'tır Allah

İman etmeyene zulüm gönderir
Putu tapanları ateş yandırır
Zalim olanlara hüküm indirir
Kelam Ullah olan Allah'tır Allah

Âşık Ali'm Hakk'a eyler imanı
İnanır Allah'a demez amanı
Şehadet eyledi aldı fermanı
Kelam Ullah olan Allah'tır Allah

341. KILIBİK

Avradın eline ipi verirsen
Adını kılıbık koyarlar senin
El pençe önünde divan durursan
Adını kılıbık koyarlar senin

Çamaşırı yıkayıp ta asarsan
Peynirleri bidonlara basarsan
Vay haline kem küm edip küsersen
Adını kılıbık koyarlar senin

Kahvesini pişir, köpüklü olsun
Maaşı alınca cebine koysun
Karşılık verirsen gözünü oysun
Adını kılıbık koyarlar senin

Fırsatı verip de başın yedirme
Bez tutup da çocukları yatırma
Çayını demleyip sofraya götürme
Adını kılıbık koyarlar senin

Âşık Ali'm dostun sonra üzülme
Korkusundan ezilip de büzülme
Mahçup olup ele güne sezilme
Adını kılıbık koyarlar senin (26.12.2012)

342. KİMLER AĞLATTI

Seni üzgün gördüm bende üzüldüm
 Seni bezgin gördüm bende çözüldüm
 Acıdım haline bende bozuldum
 Kurbanım gözüne kimler ağlattı

Seni ağlatanlar beni de yaktı
 Umut kapısını yüzüme çarptı
 Gözlerinden seller boynun büktü
 Kurbanım gözüne kimler ağlattı

Seni üzenlerin dili tutulsun
 Ateşlerde ocaklarda yakıtsın
 Yüreyine ince sızı çakılsın
 Kurbanım gözüne kimler ağlattı

Âşık Ali'm kaderimiz yoludur
 Aşkın yollarında durak doludur
 Mutlu gönüllere arı balıdır
 Kurbanım gözüne kimler ağlattı (06.07.2002)

343. KOYAN UTANSIN

Yandı da kavruldu yürek tavası
 Tükendi kalmadı gönül hevesi
 Süremedim yarle aşkın sefasın
 Bizi bu hallere koyan utansın

Destan etti bizi bütün ellere
 Kaptırdım ömrümü giden yıllara
 Mecnun gibi saldı kızgın çöllere
 Bizi bu hallere koyan utansın

Alamadım muradımı ahtımı
 Kaptırdım ellere payın tahtını
 Ferhat'a benzetti benim bahtımı
 Bizi bu hallere koyan utansın

Âşık Ali'm gitti gelmez cananı
 Ne soranın olur ne de ananı
 Unuturlar artık olmaz yananı
 Bizi bu hallere koyan utansın (28.01.2003)

344. KULLAR İÇİNDE

Bütün ruhlar ile bile yürüdüm
 Ben beni bölmedim kullar içinde
 Ruhlar aleminde saklı sır idim
 Beni beni bölmedim kullar içinde

Adem'le Havva'nın soyundan geldim
 Bir baba belinden sümbülden oldum
 Kaderimle mahrum ağlayıp güldüm
 Ben beni bölmedim kullar içinde

Türlü nimetlerden yedim de içtim
 Gençlik yıllarımda kanatsız uçtum
 Bir güzel sevdasına yıllar koştum
 Ben beni bölmedim kullar içinde

Tükendi umudum geldi de geçti
 Gönül sarayından bülbülüm uçtu
 Ölüm fermanını elimle seçtim
 Ben beni bölmedim kullar içinde

Adalet yerine geldi gelecek
 Bütün azalarım soldu solacak
 Tekersiz araba aldı alacak
 Ben beni bölmedim kullar içinde

Âşık Ali'm candan geldin geçiyon
 Ecel şerbetini içtin içiyon
 Ruhun bedeninden uçtu uçuyon
 Ben beni bölmedim kullar içinde (7.05.2001)

345. KUMAR

Tarlayı takımı kumara verdin
 Eşşeği katırı masaya vurdun
 Söyle be şerefsiz ney idi derdin
 Avradında gitti şerefsiz şerefsiz
 Ölümlerden ölüm beğen şerefsiz

Kumar masasına kuluçka yattın
 Sarı tavukları cücüklü sattın
 Ala inekleri kahveye çektin
 Avradında gitti şerefsiz şerefsiz
 Ölümlerden ölüm beğen şerefsiz

Kahvehane kulüp otelin oldu
 Kumar kağıtları katilin oldu
 Evini barkını hacizci aldı
 Avradında gitti şerefsiz şerefsiz
 Mezarlıktan mezar beğen şerefsiz

Uyma dedim sana şeytana uydun
 Olur olmaz kula boynunu eydin
 Tefeciden kötü sözleri duydun
 Avradında gitti şerefsiz şerefsiz
 Kabilerden kabil beğen şerefsiz

Kefeni ellerden gömdün ananı
 Kumar ile var mı söyle onanı
 Yeter artık Hakk'ı hukuku tanı
 Avradında gitti şerefsiz şerefsiz
 Tabutlardan tabut beğen şerefsiz

Âşık Ali'm çekilmez böyle düzen
 Kumar kepçe oldu sen ise kazan
 İt ölümü ölür böylece azan
 Avradında şerefsiz şerefsiz
 Cehennemden ateş beğen şerefsiz

346. KURAN'I DİNLE

Sana söylüyorum ey insanoğlu
 Kur'an'a sarıl cehenneme girme
 Yaradan emretti gidecen yolu
 Kur'an'a sarıl cehenneme girme

Gözlerin anlatır yaptıklarını
 Kulak haber verir duyduklarını
 Tek tek anlatırsın bildiklerini
 İslam'a sarıl cehenneme girme

Elçiler göndermiş dinlesin kullar
 Allah'ın emrini anlasın kullar
 Ecelin gelmeden susmasın diller
 Şehadet eyle cehenneme girme

Hani nerede ben Allah'ım diyenler
 Sorulmaz mı kul hakkını yiyenler
 Anaya babaya asi olanlar
 Namazı kıl da cehenneme girme

Meleklerden bile üstün yaratmış
 Akılla fikirle kulu donatmış
 Galu belada her yolu öğretmiş
 Rabbine inan cehenneme girme

Sorgu melekleri gelir başına
 İlahi adalet çıkar karşına
 Günah defterini açar döşüne
 Oruca sarıl cehenneme girme

Âşık Ali'm doğru sözü söylüyor
 Okuyana nasihatlar eyliyor
 Şefaath emrine umut bağlıyor
 Rahmana sarıl cehenneme girme

347. KURBAN OLDUĞUM

Lütfü kelamına kurban olduğum
 Bize nimetleri sen ihsan eyledin
 Verdiğin göz ile yolumu buldum
 Bize nimetleri sen ihsan eyledin

Toprağa emrettin verdi tenimi
 Üfledin ruhumu verdin canımı
 Sebzededen meyveden aldım kanımı
 Bana nimetleri sen ihsan eyledin

Gözler görmek ister Hüsn-i Zâhid'in
 Cibril'in vahi Resûl'dur vahidin
 Alemler yok iken kendin var idin
 Bize nimetleri sen ihsan eyledin

Hikmete erdirdin salih kulları
 Sana ayan beyan kulun halleri
 Seni zikretmeye verdin dilleri
 Bize nimetleri sen ihsan eyledin

Ali'm iman etti bizi verene
 Ümmeti olmuşum güzel yarana
 Ne mutludur o yüzleri görene
 Bize nimetleri sen ihsan eyledin

348. KURBAN OLDUĞUM

Tatlı dillerine kurban olduğum
 Laleyi sümbülü gülü soldurun
 Kapısına uşak köle olduğum
 Benim gibi nice garip öldürün

Gazel döktürürsün nice bağlara
 Salarsın aşığı karlı dağlara
 Ömrü bitirin nice sağlara
 Umutsuz canlara hayal kurdurun

Gözlerin güneşe dur diyebilir
 Seni duyan yürek donarda kalır
 Bastığın toprakta izlerin olur
 Uykusuz gözlere uyku böldürün

Ağaçlar karşında çaresiz kalır
 Sevenler izinden yolundan gelir
 Hastalar sözünden hep şifa bulur
 Ahraza dilsiz haddin bildirin

Âşık Ali'm de ölür derdinden
 Bin vilayet gezsene gelir ardından
 Sana âşık oldu geçti yurdundan
 Kara sevda ateş suya daldırın (30.10.1982)

349. KURBAN OLDUĞUM

Siyah Şalvar geymiŐ salınıp gezer
 Gara kaşlarına kurban olduğum
 Kirpik arasından zemzemler sızar
 Gara kaşlarına kurban olduğum

Gönül sultanımsın gülistan gülü
 Ellere sardırma o ince beli
 Sende noktadım aşkıma yolu
 Gara kaşlarına kurban olduğum

Gül dane dudaklar bal kaymak döker
 Kirpik çarpışların kalbimi yakar
 Sevda kervanıyla umudum çeker
 Gara kaşlarına kurban olduğum

ÂŞık Ali'm üzgün kaldı merakta
 Taht kurdun kalbime sanma ırakta
 Yoktur güzelliğin gülde serapta
 Gara kaşlarına kurban olduğum (23.06.1982)

350. KURBAN OLDUĞUM

Mavi gözlerine kurban olduğum
 Gözlerin gözüme eyildi bugün
 Kınalı zülfüne hayran olduğum
 Gözlerin gözüme sevildi bugün

Azıcık ayrılısam ağlar gözlerim
 Söyle kime edem gülüm nazlarım
 Çekilmez hasretin hemen özlerim
 Gözlerin gözüme sayıldı bugün

Hayalin gözümde yollara düştüm
 AŞkın yüreyimde kaydadı piştim
 Gurbet eller bana halime Şaştı
 Gözlerin gönlüme bayıldı bugün

Ali'min çilesi böyle biticek
 Tez gel sözün bana ışık tutacak
 AŐkımanın güneşi senle batacak
 Gözleri gözüme yayıldı bugün (20.02.2011)

351. KUSURLU OLANDA KUSUR ARAMA

Bakın ha emmiler zamana bakın
 Bankalar soyuldu hırsız arama
 Zam üstüne zamlar bakkala akın
 Fatura kestiler yazan arama

Moda diye göbekleri açtılar
 Utanma kalmadı yola düştüler
 Satanisti ateisti seçtiler
 Cami kapısında gezen arama

Topun arkasına koşan koşana
 Namaza gelince eder bahane
 Top müzik söyleyen ne de şahane
 Cahilin sözünde hikmet arama

Karşılıksız çekle soydular bizi
 Haksız kazançlarda zalimin gözü
 Haklı olanlara dürteler bizi
 Kötünün iyisin sorup arama

Evlat babasını tanımaz oldu
 Kıyamet yakındır ahrazda bildi
 Sarhoşlar çekiyor her gün baliyi
 Dertlinin derdine derman arama

Eşek etlerini sucuk yaptılar
 Kurban kıymasını halka sattılar
 Âşık Ali'm yazık dinden saptılar
 Kusursuz olanda kusur arama

352. KÜLE DÖNDÜRDÜ

Dostun bahçesine pazara vardım
 Geçen akçelerim pula döndürdü
 Güzel gözlerine müşteri oldum
 Çaresiz gönlümü ele döndürdü

Kesti umudumu kırdı kolumu
 Hazer'e döndürdü doğru yolumu
 Arzu hal eyledim ona halimi
 Yapağı kurumuş dala döndürdü

Vefasızmış meğer yaktı yüreyim
 Görmek murat deyil nasıl göreyim
 Sevdası gönlümde güller vereyim
 İki gözlerimi sele döndürdü

Bir söz ile söndü ateşim korum
 Bülbül figanına benziyor zarım
 Âşık Ali'm benim sanmıştım yarım
 Rüzgarla savrulan küle döndürdü (31.03.1982)

353. MARDİN

Geçmiş bellidir asırlar görmüş
 Tarihler yaşamış Mardin'in halkı
 Vatan cephesinde ayakta durmuş
 Tarihi yaşamış Mardin'in halkı

Dil din ayırmadan komşuluk yapmış
Herkes inancına yoluna bakmış
Bayramda seyranda barışa koşmuş
Tarihi yaşamış Mardin'in halkı

Ne güzel görünür bahçeler bağlar
Serindir havası suları çağlar
Ayrım gayrım yapmaz ağalar beyler
Tarihi yaşamış Mardin'in halkı

Anzer balı sunar üzüm bağları
Kardeşçe geçirmiş giden çağları
Saygı sevgi dolu bütün huyları
Tarihler yaşamış Mardin'in halkı

Vatana bayrağa saygılı olmuş
İnsan değerini onurlu bulmuş
Yaşadı yıllardan tecrübe almış
Tarihler yaşamış Mardin'in halkı

Gerçeği anlatır Kerim'in dili
Şifadır dertlere arısı balı
Kıyamete kadar solmasın gülü
Tarihler yaşamış Mardin'in halkı

354. MECNUN GİBİ

Gözleri güzele yaktım abayı
Garip gibi ellere saldı beni
Onun sözlerinde buldum sefayı
Mecnun gibi çöle saldırdı beni

Gözleri gönlüme güneşim oldu
Mutluluk günleri gönlüme doldu
Tebessüm eyledi yüzüme güldü
Kerem gibi küle daldırdı beni

Sevdası aşkımın yolunu açtı
Hayali gözümde uykular kaçtı
Bizi kıskananlar yollara düştü
Neşet gibi tele saldırdı beni

Âşık Ali'min kalbine girdin
Sarmaşıklar gibi her yanımda sardın
En son sözü beni özümde vurdun
Tanır gibi düşe saldırdı beni (04.06.217)

355. MEHMETÇİĞİM

Çanlar sustu, ezan sesi duyuldu
Karanlık geceye sızdı Mehmet'im
Zalim düşman düştü, düştü bayıldı
Dipçikle başını ezdi Mehmet'im

Şafakta hücumu verdi atamız
Kuvveyi Milliye güçlü çetemiz
Kumanya bazlama, sıkma ketemiz
Düşman planını sezdi Mehmet'im

Ana, bacı, kardeş tuttu yolları
Hürriyet ışığı sardı belleri
Dünyaya duyurdu Türk'ün dilleri
Kanıyla sınırı çizdi Mehmet'im

Kanlarla doluyor su matarası
Silinmez özlerden daha hatırası
Lozan'dadır Barış'ın Muhtırası
Sonunda barışı çözdü Mehmet'im

Bugün olsa yine varız orada
Denizde, havada ve de karada
İzlerimiz silinmedi Kore'de
Uygun adımlarla gezdi Mehmet'im

Vardır Ali'm vardır mertlik soyunda
Zafer dolu yılın bütün ayında
Bayram, barış, saygı Türk'ün huyunda
Ata'mla tarihi yazdı Mehmet'im

356. MELEYİM

Siyah saçlarını sermiş omuza
Kirpiğin kaşına bakmış nazıma
Bal kelim karışmış tatlı sözüme
Dünyada benzerin yoktur Meleyim

Al kiraz yanaklar ceylan bakışlar
İnci mercan gibi kar beyaz dişler
Uykusuz geceler gönlümü haşlar
Dünyada benzerin yoktur Meleyim

Bakışların neşe verip aleme
Adını duyanlar düşmez eleme
Sana âşık olan durur selama
Dünyada benzerin yoktur Meleyim

Menekşe gözlerin baharın gülü
Adını söylerim toroslar balı
Sana kurban olsun bu Âşık Ali
Dünyada benzerin yoktur Meleyim

357. MENEKŞE GÖZE

Kaynadı yüreyim menekşe göze
 Sarıl ellerime güzeller güzeli
 Muhabbet edelim gel bire yüze
 Sarıl kollarıma güzeller güzeli

Mutluluk çayını sunayım sana
 Muhabbet gülünü gel uzat bana
 Sevda sarayını açalım güne
 Sarıl bellerime güzeller güzeli

Çıkmıyor özümden aşkın ahı
 Nikah masasına varalım sahi
 Dünya kimselere kalmıyor baki
 Sarıl dallarıma güzeller güzeli

Âşık Ali'm söyler özüm okusun
 Bülbüller misali sende şakısan
 Sevda tezgahına nakış dokusan
 Sarıl yollarıma güzeller güzeli (13.11.1982)

358. MENEKŞE GÖZLER

Böyle güzel gözler her kulda olmaz
 Menekşe gözleri Mevla'm korusun
 Güzelin gözleri her kula gülmez
 Menekşe gözleri Mevla'm korusun

Ayınan güneşin rengini almış
 İlahi emirle yerini bulmuş
 Bu güzellik sana cennetten gelmiş
 Menekşe gözleri Mevla'm korusun

Kirpiklerin yıldız kaşların hilal
 Özenmiş yaratmış o yüce Celal
 Bu güzel gözlere tebessüm helal
 Menekşe gözleri Mevla'm korusun

Âşık Ali'm doğru kelamı yazdı
 En güzel gözleri Ayten'de sezdi
 Mutluluk sırrını gözlerde çözdü
 Menekşe gözleri Mevla'm korusun (07.03.2018)

359. MERSİN VE İLÇELERİ

Cennetten bir köşe sanki
 Dört mevsim baharla yaşar Mersin'im
 Türlü nimetleri şifa bahçesi
 Yazın yaylalara koşar Mersin'im

Nice tarihleri getirmiş güne
 Turunçgil meyvesi can atar cana
 Denizi plajı güler insana
 Turizm kültürle coşar Mersin'im

Fındıkpınar'ından eyle seyranı
 Erdemli insanı canlar hayranı
 Gülnar Yaylası'nda doldur ayranı
 Toros Dağları'nı aşar Mersin'im

Silifke yol versin varalım bize
 Kızlar Kalesi'nden girek denize
 Kuzu çevirmesi koyalım köze
 Damak sevdasıyla pişer Mersin'im

Tarsus'ta kalalım, verelim mola
 Şelale kebabı lezzettir dile
 Danyal Peygamber'i görelim hele
 Tarihten tarihe taşar Mersin'im

Karacaoğlan dedem elinde sazdır
 Burhanettin baba hilafsız sözdür
 Âşık Ali'm size ne dese azdır
 Gözleme, sıkması kaşar Mersin'im (28.09.2014)

360. MEVLA'NIN EMRİ

Olacak ölecek Mevla'nın emri
 Ol derse dünyayı düze çevirir
 İsterse bırakmaz bir tane yumru
 Ol derse dağları toza çevirir

Çiçekler meyveler o derse olur
 Bütün kainata öl derse ölür
 Adalet her zaman yerini bulur
 Ol derse gülleri buza çevirir

Ektirmez biçirmez mahsulü gülü
 Akıtır göklerden yağmuru seli
 Arıya toplatır çiçekten balı
 Ol derse taşları tuza çevirir

Can ile kanını o verir aşu
 Sabırdır her şeyin sabreyle başu
 Salih kullarının gerçektir düşü
 Ol derse ormanı köze çevirir

Doğdurmaz güneşi indirir arşu
 Kapatır gözleri eydirir başu
 Cansız yumurtadan yaratır kuşu
 Ol derse bulutu beze çevirir

Ne sırlar gizlidir yağmurda karda
İlaç etmiş bütün otları derde
Kün dese bırakmaz cihanı burda
Ol derse nenemi kıza çevirir

Şehadet eyledi bu Âşık Ali
Edebi cehennem şeytanın hali
Ben ölmem diyenin solak dili
Ol derse baharı yaza çevirir (15.09.1982)

361. MURAT İLE GÜLİZAR

Oğlan:

Ölüm fermanımı alsam babandan
Vazgeçemem senden canım Gülizar
Himmetli elindir bende yabandan
Fedadır yoluna canım Gülizar

Kız:

Anam engel değil babam verirse
Mevla'm beni sana layık görürse
Gelinlik geydirip düğün kurarsa
Sarmam başkasını canım Murat'ım

Oğlan:

Kalmadı dermanım eridim bittim
Hayal mi uyku mu ellerin duttum
Mutluluk çirasın gönlüme yaktım
Fedadır yoluna canım Gülizar

Kız:

Elini obanı düğürcü gönder
Kahveler sunayım sereyim minder
Tartamaz aşkımı bin dene kantar
Sarmam başkasını canım Murat'ım

Oğlan:

Çoban Murat söyler yarınlar bizim
Senden başkaları çekmesin nazım
Bakarsam yadlara kör olsun gözüm
Fedadır yoluna canım Gülizar

Kız:

Davetiye verem eş ile dosta
Gülizar kurbanım günlerdir hasta
Muhabbet çorbasın içelim tasta
Sarmam başkasını canım Murat'ım (01.10.1984)

362. MUŞ YÖRESİ

Doğu illerinin kralı, başı
 Tükenmez ekmeği doyulmaz aş
 Dünyada bulunmaz bir tane eşi
 Vatani, milleti sever Muşlular

Kardeşlik, dostluğun barış yoludur
 Yürekleri sevgi saygı doludur
 Karlı yaylaların gonca gülüdür
 Vatani, milleti sever Muşlular

Ayrım gayrım yapmaz bütün elinden
 Bal kaymak dökülür tatlı dilinden
 Daima yürümüş ata yolundan
 Vatani, milleti sever Muşlular

Türkülere konu olmuş söylenir
 Bayrağa, sancağa candan bağlanır
 Düğünlerde halkı coşar eğlenir
 Vatani, milleti sever Muşlular

Güzelleri al kınalar yakınır
 Altın burma, mücevherler takınır
 Bayram gelir, dost dostuna akınır
 Vatani, milleti sever Muşlular

Murat Nehri sular lale gülünü
 Üzümü andırır oğul balını
 Deng bejleri söyler çalar telini
 Vatani, milleti sever Muşlular

Âşık Ali'm över kardeş elini
 İkrâm eder misafire balını
 Muhabbet bağına sunar elini
 Vatani, milleti sever Muşlular

363. MUTLU ETTİ Mİ SENİ

Gözden irak olan gönülden olur
 Gurbet eller mutlu etti mi seni?
 Hasretlik çekenin umudu ölür
 Gurbet eller mutlu etti mi seni?

Gurbet bizi hasret koydu sevgiye
 Hasretin gönlümde oldu devriye
 Ah bir dönsen gelsen bir gün geriye
 Gurbet eller mutlu etti mi seni?

Ağlaya ağlaya bitti dermanım
 Tükendi özümde sevgi harmanı
 Uykusuz gözlerim sende fermanım
 Gurbet eller mutlu etti mi seni?

Bilmiyom adresin şimdi nerdesin
Seviyorum seni özde serdesin
Ah bahtıma kara renkli perdesin
Gurbet eller mutlu etti mi seni?

Âşık Ali'm söyle halden bilmeze
Hiç minnet eyleme sana gelmeze
Eyvallah eyleme selam almaza
Gurbet eller mutlu etti mi seni?

364. MUTLULUK OLSUN

El ele koşalım bırakma beni
Sevgimin bedeli mutluluk olsun
Sarayın gönlümde aratma beni
Sevgimin bedeli mutluluk olsun

Deyişmem seni sümbüle güle
Gerçektir sevgimiz bekletme hile
İsterim bir ömür seninle ola
Sevgimin bedeli mutluluk olsun

Senin gibi güzel gelmez cihana
Övünsün kız seni doğuran ana
Sevgimin karşısı bağlıyım sana
Sevgimin bedeli mutluluk olsun

Güzel günümüzü zindan eyleme
Yanan yüreyimi közle dağlama
Ananı babanı eli dinleme
Sevgimin bedeli mutluluk olsun (25.01.2001)

365. NAZIMDA KALDI

Her adım atışta döndümde baktım
Hüsniye'm hayalin gözümde kaldı
Ayrılık hasreti girdi araya
Şeker bal dillerin özümde kaldı

Canımdan geçerim senden geçemem
Ölsem de sırrımı ele açamam
Saldırsa güzeller başka seçemem
Kiraz dudakların hazımda kaldı

Gün geçtikte artar gönül ataşı
Kime yoldurayım gördüğüm düşü
Beni Kerem etti kaderin taşı
Ceylan bakışların nazımda kaldı

Âşık Ali'm onsuz viran buralar
Eyi olmaz sensiz azgın yaralar
Dargınım kadere her gün karalar
Dökülen saçların dizimde kaldı (24.08.1983)

366. NAZLI YAR

Nazlı yar oturmuş taşın üstüne
 Aldım selamını başım üstüne
 Siyah sürme çekmiş kaşın üstüne
 Ellerin elime uzatsa nolur
 Sevenler sevdiğini her yerde bulur

Ürkek bir ceylana benzer gözleri
 Balınan şekerden tatlı sözleri
 Goncadır gülleri eda nazları
 Ellerin elime uzansa nolur
 Sevenler sevdiğini her yerde bulur

Âşık Ali'm güzel sümbül telleri
 Koklasam doyulmaz nergis gülleri
 Güneşten sıcaktır yakar elleri
 Elleri elime uzansa nolur
 Sevdalı gönlüme fermanım olur

Seçilir her yerde gelişi güzel
 Cana can katışı gülüşü güzel
 Hasretli gönlüme dalışı güzel
 Elleri elime uzansa nolur
 Aşk dertlerime dermanım olur

367. NAZLI YARİM

Gönül duvarını yıktın üstüme
 Yıktığın gönlümü ör nazlı yarım
 Ateşler doldurdum yanar saksıma
 Kül oldu her yanım gör nazlı yarım

Gönül dağlarında kış oldu yazım
 Senden gayrısına söylemem sözüm
 Silinir dünyamdan hayalin yüzün
 Sel oldu gözlerim sor nazlı yarım

Gönül dallarımı gazel eyledin
 Şu dertli sinemin özün dağladın
 Anıları yaşadın gönül eyledim
 Bir umut bir buse ver nazlı yarım

Gönül sevdi seni sızlatma yaram
 Feryadım bitmiyor kavuşsa oram
 Senden başkasını soramam haram
 Merhamet yönünü der nazlı yarım (22.12.2020)

368. NETTİM SEVDİYİM

Bekleye bekleye göz mü bıraktın
Verdiğin sözleri nettin sevdiğim
Şu naçar bedende öz mü bıraktın
Döktüğün sözleri nettin sevdiğim

Hasret dağlarını serdin önüme
Zalim kanser gibi girdin canıma
Ayrılığı tuzak kurdun önüme
Baktığın gözleri nettin sevdiğim

Ali'me dermandı tatlı dillerin
Koklasam doyardım gonca güllerin
Kiraz dudaklarda tadın balların
Yaktığın özleri nettin sevdiğim

369. NİYE SEVDİYİM

Böyle miydi sözleşmemiz seninle
Niye beni kırdın söyle sevdiyim
Hani canan ıdık senin canınla
Niye beni kırdın söyle sevdiyim

Gam yükünü yıktın bütün üstüme
Karaladın beni eşe dostuma
Düşman mıydık zehir koydun destime
Niye beni kırdın söyle sevdiyim

Kırdığın kalbimi saramaz oldum
O mutlu günleri göremez oldum
Solun güllerimi deremez oldum
Niye beni kırdın söyle sevdiyim

Hasret duvarını açtım üstüme yıktın
Daha dönmem diye yeminler ettim
Kesildi dermanım dizime çöktüm
Niye beni kırdın söyle sevdiyim

Âşık Ali'm yardan yaralar aldım
Sel oldu gözlerim Umman'a daldım
Ey olmaz bu derdi yar senden aldım
Niye beni kırdın söyle sevdiyim (01.02.2013)

370. OĞUZ BOYLARI YÖRÜKLERİ

Oğuz boylarından Türkmen soyumuz
Özümüz, sözümüz Yörük der bizim
Saygıya, sevgiye bağlı huyumuz
Sazımız, telimiz Yörük der bizim

Kara çadır süsler otağ yerimiz
 Karlı dağlar, çepeçevre sürümüz
 Dedem Yörük Mehmet oba beyimiz
 Oğlumuz, kızımız Yörük der bizim

Davul zurna düğünümüz çalınır
 Allı pullu gelin kızlar salınır
 Çuha şalvar, cepkeninden bilinir
 Koyuna kuzumuz Yörük der bizim

Keçi sesi ile dolar ovalar
 Kaval sesi kulaklara yuvalar
 Mahşere dek sürer böyle davalar
 Yaylamız, yazımız Yörük der bizim

Âşık Ali'm şeker şerbet dilleri
 Marifetle dolu iki elleri
 Barışa uzanır bütün yolları
 Sevdamız, nazımız Yörük der bizim (10.09.2012)

371. OL DERSE MEVLA'M

Estirir rüzgarı deniz dalgalar
 Beyin pıhtısında nice bilgiler
 Diller söyler kulak hemen algılar
 Ol derse turnayı kaza çevirir

Havayı çevirin dil ile söze
 Mahluğa efendi ol demiş bize
 Muhtacız her zaman sevgiye naza
 Ol derse renkleri boza çevirir

Cehennem kuyusu kaynar kazanı
 Kılalım namaz duyunca ezanı
 Teneşir temizler aylak gezeni
 Ol derse ilhamı öze çevirir

Anayı babayı soyana rahmet
 Hakk'a zikredende olur keramet
 Besmele şükürle dolar bereket
 Ol derse mahluğu yaza çevirir

Hiçbir akıl ermez Mevla işine
 Sarıl gardaş sarıl günün beşine
 Döndürür dağları köşe taşına
 Ol derse nimeti bize çevirir

Söyle yüreğini de Âşık Ali'm
 Hakk'a razı olmaz en güzel ilim
 Her canlı tadacak sonunda ölüm
 Ol derse alemi sıza çevirir (16.09.1982)

372. OSMANLI TARİHİ

Orta Asyalardan gelen Türkleriz
Osmanlı'yı kurduk Anadolu'da
Dünyanın merkezi güzel yurdumuz
Osmanlı'yı kurduk Anadolu'da

Barış için çıktık yollara
Göğüs gerdik boz bulanık sellere
Sevgi, saygı sunduk azgın kullara
Osmanlı'yı kurduk Anadolu'da

Ertuğrul Gazi'den öğüt almışız
Kur'an'ın emrine sadık kalmışız
Her zaman her yerde birlik olmuşuz
Osmanlı'yı kurduk Anadolu'da
Türk'ün adı dört bir yana duyuldu
Bir Türk bin düşmana bedel sayıldı
Bütün dünya önümüzde eğildi
Osmanlı'yı kurduk Anadolu'da

Tarihler gerçekleri yazdırdık
Düşman ordusuna mezar kazdırdık
Şehit kanı ile sınır çizdirdik
Osmanlı'yı kurduk Anadolu'da

Âşık Ali'm Oğuzların soyundan
Yörük Türkmen Avşarların boyundan
Destur aldı Edebali huyundan
Osmanlı'yı kurduk Anadolu'da (23.07.2014)

373. OZANLARI ANLAYALIM

Kültürüne sahip çıkmayan millet
İçi boş kaynayan kazana benzer
Gençliğimi sarmış bir popçu ilet
Yolunu kaybeden sazana benzer

Gerçekleri görmez bunu duyanlar
Hatır gönül kalktı hani sayanlar
Kaldırsın başını yere eyenler
Tamiri bozulmuş düzene benzer

Işık bize Atatürk'ün sözleri
Dinleyen yok âşıkları bizleri
Meşur oldu ecnebinin cazları
Mevsimsiz dökülen hazana benzer

Toplayalım ozanları sazları
Mana versin âşıkların sözleri
Duysun gayrı büyüklerim bizleri
Anlamsız konuşup kızana benzer

Davul zurna folklorumun özünde
Nenem ağıt söyler dedem dizinde
Türkü derya deniz Türk'ün gözünde
Elinden obasından tezene benzer

Ali'm muhtaç olduk güzel huylara
Duyulsun türküler yeni soylara
Davulum zurnam çalınsın çağlara
Bize el uzatan ozana benzer

374. ÖĞRETMEN

Anamdan, babamdan ben sonra gördüm
Karanlık yoluma ışık öğretmen
Hayat akışını hep ona sordum
Bilgi kaynağına ışık öğretmen

Atatürk'ü o öğretti bizlere
Doyum olmaz öğrettiği sözlere
Verileri kitap olur tezlere
Bugünden yarına ışık öğretmen

Eğitti bizleri bütün vatana
"Saygılı olunuz." dedi atana
Fırsat verme vatanına çatana
Gönüllere yaktı ışık öğretmen

Gületti hayatı öğretti bize
Derste hitap etti kulağa göze
İlimi irfanı mirastır bize
Cehalet yoluna ışık öğretmen

Okuma yazmayı ondan öğrendim
Öğretmeni canım gibi severdim
Onun için hayatımı verirdim
Aydınlık bilime ışık öğretmen

Yanlış yola düşer yanlış bulurdum
Onu tanımasam cahil kalırdım
Bir harf öğretilene köle olurum
Vatana millete ışık öğretmen

375. ÖLÜM NE ETSİN

Sevda kazanında kaynattın beni
Sen seni bilmedin dilim ne etsin
Muhabbet bağına bağlattım seni
Sen seni bilmedin gülüm ne etsin

Aşkın zincirine bağladın beni
Gönül duvarından dağladın beni
Binbir umut ile eğledin beni
Sen seni bilmedin elim ne etsin

Neşeli gönlümü sardın tasaya
Bağladın belimden kızgın asaya
Kanunsuz idamım sundun masaya
Sen seni bilmedin halim ne etsin

Âşık Ali'm düştü ey olmaz derde
Manasız sözlerin ok oldu serde
Nerede verdiğin umutlar nerde
Sen seni bilmedin ölüm ne etsin (17.02.2001)

376. ÖMRÜM AMANI

Saçıma başıma karlar yağdırdın
Çektiyim çileyi hep senden aldım
Gözümü yüzümü yere eğdirdin
Çektiyim çileyi hep senden aldım

Yağdırdın başıma bütün karları
Bitirdin ömrümü çektim zorları
Yok ettin gönlümden olan sırları
Çektiyim çileyi hep senden aldım

Boşa tüketmişim bütün zamanı
Kul ettin kullara dedim amanı
Sundun ellerime ölüm fermanı
Çektiyim çileyi hep senden aldım

Gözüme yüzüme seller yürüttün
Güldüyüm yüzlere niye darılttın
Ali'm ağzında ömrümü çürüttün
Çektiyim çileyi hep senden aldım (18.04.2004)

377. ÖZLEDİM ANAM

Hatırıma düştü baba ocağı
Tozlu yollarını özledim anam
Gözümde tütüyor dutlu bucağı
Karlı bellerini özledim anam

Efkar çöktü yüreğimin başına
Doyamadım yahnisine aşına
Adımı yazmıştım binek taşına
Beyaz güllerini özledim anam

Çil horozum uzun uzun öterdi
Tavukları külüklere yatardı
Bahçemizde türlü sebze biterdi
Arı ballarını özledim anam

Âşık Ali'm hasretimden yanıyom
Gurbet elde Mecnun oldum dönüyom
Sizleri seviyom bin kez anıyom
Yağmur sellerini özledim anam (27.7.1984)

378. SANATÇI MESUT ERAY

Sanatın dilinden çok iyi anlar
Fotoğraf ustası Mesut Eray'dır
Gerçekleri bulur tarihe yönler
Sanatın ustası Mesut Eray'dır

Yürekten bağlanmış flaş elinde
Şarkılar besteler tatlı dilinde
Hayatın çarkında kendi halinde
Muhabbet ustası Mesut Eray'dır

Sevecen bakışlı güleçtir yüzü
Bal kaymak mayası şirindir sözü
Anıları yaşar silinmez izi
Gönüller ustası Mesut Eray'dır

Sanatın ritminde uyumlu yürür
Duygulu düşünür yarını görür
Hizmetin yoluna ışıkla varır
Kamera ustası Mesut Eray'dır

Âşık Ali'm diyor sözünün eri
Böylesi insanın baş tacı yeri
Bulanık düşünmez her zaman durur
Mikrofon ustası Mesut Eray'dır (11.04.2013)

379. SARAMIYORUM

Gönül bu ellerden küstü gidiyor
Rüyamı hayıra yoramıyorum
Bütün sevdiklerim sitem ediyor
Giden günlerime eremiyorum

Duram dedim duramadım elimde
Feleyin engeli diken yolumda
Kargalar ötüyor gonca gülümde
Aklıma geleni soramıyorum

Gözlerime kilit vurdu geceler
Düşman oldu dost sandığım niceler
Hayalin gözümde dilim heceler
Özledim yüzünü göremiyorum

Âşık Ali bu kederden ölecek
Gözlerime kara toprak dolacak
Arzularım nazlı yarda kalacak
Döküldü kollarım saramıyorum (30.01.1983)

380. SEÇMESİNİ BİL İNSAN

Armudun iyisin ayıya verme
Kendirin ucunu dayıya verme
Az eyle sohbeti koyuya verme
Hatırdan gönülden geçemez olun

Geldiyin yerleri sakın unutma
Asılsız sözlerde kendin avutma
Servetin dağıtta aklın dağıtma
Ak ile karayı seçemez olun

Dostun kapısını çok iyi belle
Seni sevenleri hep memnun eyle
Yeşile dokunma kuruyu dalla
Kaptırma yakarı kaçamaz olun

Gönül eleyini herkese açma
Kariyerin bil de yüksekte uçma
İnsana değer ver insancık seçme
Kırarlar kanadın uçamaz olun

Atayın sözünü çok iyi dinle
Seni sevenleri gözünden anla
Tarihler af etmez zamanı yönle
Ekdiyini ekini biçemez olun

Âşık Ali'm dostun sevmez yalanı
Sır sakla özünde deme olanı
Yar diye sarma her yüze güleni
Bal ikram etseler içemez olun (01.10.2016)

381. SEL EYLEDİN

Ceylan gözlüm sevdan ile eridim
Yaka yaka kül eyledin sinemi
Kime diyem kimler çeker nazımı
Baka baka sel eyledin sinemi

Ahın ile kara bağrım deliyom
Hasretinle oba eli eliyom
Ömrü biten güller gibi soluyom
Sıka sıka yol eyledin sinemi

Çeken bilir hasretliğin derdini
Yurt edindim karlı dağlar ardını
Çekilmez dertlerin verdin sertini
Çaka çaka kıl eyledin sinemi

Ali idim Âşık Ali dediler
Engel oldu aralıkta kadılar
Çekemedi aşkımızı kediler
Çeke çeke yıl eyledin sinemi (21.03.1983)

382. SEN DE ARASAN BENİ

Hasretli yürekle gurbet ellerde
 Anıp anıp sen de arasan beni
 Kerem'in yandığı tozan küllerde
 Yanıp yanıp sen de arasan beni

Yıllardır koşturdun geldim ardından
 Terki diyar ettim baba yurdundan
 Mecnun olup çöle düştüm derdinden
 Dönüp dönüp sen de arasan beni

Ağlayı ağlayı nehirler oldum
 Karıştım sellere deryaya daldım
 Azgın dalgalarla kıyıya geldim
 Banıp banıp sen de arasan beni

Âşık Ali'm çeker sevdanla çile
 Adımı yazdırdım geçiyim yola
 Söyledim rüzgara haberim ala
 Binip binip sen de arasan beni (26.05.2011)

383. SENDE ÇARESİ

Sevdalı gönlümü saldın dertlere
 Doktorlar söyledi sende çaresi
 El açtırma beni nolur fertlere
 Nazlı yarım derman sende çaresi

Sevdalı gönlümün sende dermanı
 Umut yolum aşktır bilmez fermanı
 Mutlu sarayımın yandı harmanı
 Sardığım kollarda sende çaresi

Şafak yeli gibi estin üstüme
 Zehirler doldurdum gönül destime
 Kara yılan oldun arzu pistine
 Muradım kavuşmak sende çaresi

Ölürsem mezarım derine kazma
 Ağlayıp gözlere yaşları dizme
 Ahdımız mahşere sakın ha bozma
 Duyduğum dillerde sende çaresi

Ali'me kefeni has bezden diktir
 Mezarım üstüne çiçekler ektir
 Bir sensin gönlümde başkası yoktur
 Oku Yasin'imi sende çaresi (1.11.1982)

384. SENİ GÖRÜYÖM

Dün gece aklımdan çıkaramadım
Nereye baktıysam seni görüyom
Aşkını kalbimden bırakamadım
Nereye baktıysam seni görüyom

Karanlık geceler sırdaşım oldu
Kalbimde aşkıyın izleri kaldı
Belki gelir diye gözlerim daldı
Nereye baktıysam seni görüyom

Kalbimde ateşin hala yanıyor
Dilerim adını niye anıyor
Gözlerim selleri sana sunuyor
Nereye baktıysam seni görüyom

Umudum hayale daldı çıkmıyor
Hasretlik yükünü gönlüm çekmiyor
Kokladığım güller seni kokmuyor
Nereye baktıysam seni görüyom

Sen Âşık Ali'mle aynı yürektin
Tuttuğun elimi niye bıraktın
Şimdi neredesin çok mu ıraksın
Nereye baktıysam seni görüyom (19.03.2009)

385. SENİN OLSUN

El ele gezelim bizim ellerde
Gönül saraylarım al senin olsun
Kelebekler gibi uçak dallarda
Gönül saraylarım gül senin olsun

Aşkın pınarından içelim suyu
Takalım parmağa o güzel şeyi
Düğün dernek kurak çağırak köyü
Gönül saraylarım gel senin olsun

Utansın engeller çıksın aradan
Mutluluk kapısını açtı yaradan
Gerçektir aşkımız sanmam sıradan
Gönül saraylarım gül senin olsun

Umut yollarından varak sınıra
Aşkın sefasını koyma yarına
Aşık Ali'm gidek gavil yerine
Gönül saraylarım yol senin olsun

386. SENİN OLSUN

Hint kumaşı sanma sanma kendini
Alında pulunda hep senin olsun
Boşuna yandırma benim gönlümü
Goncanda gülünde hep senin olsun

Bakmazsın haline övünüp durun
Akılsız baş ile dizine vurun
Umutsuz hayalin hep olur sorun
Ağzında dilinde hep senin olsun

İnci mercan olsan gözümde yoksun
Değersiz varlığın dünyaya yüksün
Hayal bahçelerin gazeller döksün
Elinde yolunda hep senin olsun

Âşık Ali'm netsin böyle samanı
Yalancı sözlerin değmez amanı
Neyleyim bozulmuş kırık kemanı
Sazında telinde hep senin olsun (11.12.1996)

387. SENİRİN BAŞINDA YÖRÜK KIZI

Aşkını dağlara ün eyler gezer
Senirin başında bir Yörük kızı
Türküüne türlü cümleler dizer
Senirin kaşında bir Yörük kızı

Mavi sümbül açmış gönül yurduna
Keklikleri ortak etmiş derdine
Çadır kurmuş torosların ardına
Senirin döşünde bir Yörük kızı

Sevdiyini hayal eder dillenir
Al kınalı parmakları güllenir
Tatlı dili şeker kaymak ballanır
Senirin eşinde bir Yörük kızı

Yörük kızı hatırından geçilmez
Gonca gülden menekşeden seçilmez
Yüz bin altın versen paha biçilmez
Senirin çoşunda bir Yörük kızı

Âşık Ali'm koyu kuzu meleşir
Çıngırak sesleri arşa ulaşır
Sevdaı yüreyi gönül dolaşır
Senirin daşında bir Yörük kızı (07.09.2016)

388. SENLE BE ADAM

Yeteri bilmeyen duru bilir mi?
Türkçe konuşuyom anla be adam
Fakirler zengininki dengi olur mu?
Türkçe konuşuyom dinle be adam

Yaşlının düşmüştür sönmüş ateşi
Gençlerin arttıkça artar neşesi
Hüküm verenlerin para maşası
Türkçe konuşuyom yönle be adam

Dertlinin derdini saranı göster
Yüz bulan yüzsüzler astar da ister
Utanma üstüne çekmiştir master
Türkçe konuşuyom zanla be adam

Âşık Ali'm boşa yorma
Bitirdin ömrünü çektin cefanı
Gençliğin varlığını görür sefanı
Türkçe konuşuyom senle be adam (09.12.2009)

389. SERVETİM CANIM

Sana yüreyimden hanlar istedim
Canım dedin benden canlar istedim
Karanlık geceden günler istedim
Servetim canımdır al senin olsun

Pişman etme beni görüp gördüme
Üzgünüm gönlümü sana verdime
Bir gün pişman olun beni kırdına
Servetim canımdır al senin olsun

Yüreyimden attım hayal gitmiyor
Seni gördüyü de kalbim atmıyor
Dünya bana yetti sana yetmiyor
Servetim canımdır al senin olsun

Aşkını almasını buldum sanmıştım
Âşık Ali'm tatlı dile kanmıştım
Zalim yüreyimden medet umuştum
Servetim canımdır al senin olsun (10.06.2007)

390. SEVDA

Aşka giden yolu aradım durdum
Sevda çirasını yakta geleyim
Rüya pazarında hep seni gördüm
Paslı yüreğini sökme geleyim

Mecnun oldum Leyla çöllerde kaldım
Samyeli estirdin hüsrana daldım
Sarılmaz yarımı ben senden aldım
Ucu yanık mektup sal da geleyim

İlkbahar ayında soldu güllerim
Adını sayıklar oldu dillerim
Gelirsen aralı açık yollarım
Sevda zincirini böl de geleyim

Kurudu yaprağım kırıldı dalım
İki pınar oldu gözlerden selim
Kurudu peteğim kalmadı balım
Muhabbet çayını dökte geleyim

Âşık Ali'm yeter çektiyin çile
Kerem gibi düşme ellerden ele
Bülbülün figanı eksilmez güle
Kibir dağlarını yıktı geleyim

391. SEVDA SELLERİ

Bulandı dertlerim köpürdü bugün
Sevda göllerine aktı da gitti
Dağıldı her yana süpürdü bugün
Sevda yollarına aktı da gitti

Yandıran yandırdı özlerden beni
Kesti umudumu gözlerden beni
Hasret etti ona yüzlerden beni
Sevda sellerine aktı da gitti

Ateşini bastı yaktı bağıma
İlaç kâr eylemez gelse çağırma
Çaresi yarımde sinse böğrüm
Sevda kollarına aktı da gitti

Derman bulmaz Ali'm bu yara derman
Çaresiz gönlüme eylese ferman
Sehpaya çekseler ne diye sorman
Sevda yıllarına aktı da gitti (14.12.1999)

392. SEVDİĞİM GÜZEL

Süremeli gözünü sevdiğim güzel
Elma yanaklardan öpmeye geldim
Hasretli gönlümü eyleme gazel
Gerdan güllerinden kapmaya geldim

Hasretli yüreyim sızılar durur
Ah etsem feryadım dağlara varır
Özlemin özümde durmadan erir
Beni yakan seni yakmaya geldim

Ali'me faydasız yarenler yarlar
Doldurdun kalbime ah ile zarlar
Yanıyor içirim söndürmez karlar
Çölleri Umman'a katmaya geldim (11.02.1982)

393. SILA HASRETİ

Sıla hasretini gömdüm içime
 Anamı babamı göresim geldi
 Karları yağdırdı gurbet saçıma
 Göçmen kuşları da sorasım geldi

Gönül arzu eder varıp görmeyi
 Merak sardı beni halin sormayı
 Ellerine gonca güller vermeyi
 Tatlı dillerini duyusım geldi

Kara başın yal çanağı
 Ala dana ile sarı ineği
 Tercihlere geçen beyaz konağı
 Kekikli tepeden sorasım geldi

Köyün meydanında koca kuyudan
 Arzuladım görem emmi dayıdan
 Âşık Ali'm coştı Ceyhan suyundan
 Teskereyi alıp varasım geldi (06.08.1999)

394. SOMA MADEN OCAĞI

Trafo patladı maden tutuştu
 Zehirli dumanlar indi ocağa
 Kesildi nefesler canlar sıkıştı
 Yurdun her yanından döndü ocağa

Ana, bacı, kardeş düştü yollara
 Mevla'm sabır versin dertli kullara
 Ağıtlar duyuldu çevre köylere
 Nice koç yiğitler sindi ocağa

Çıkarma çizmeme çamur dökülür
 Duyurma anama beli bükülür
 Çıkan cesetlere ağıt yakılır
 TRT haberi sundu ocağa

İkiz geldi ikiz gitti dünyadan
 Manisa-Soma'dan, İzmir-Konya'dan
 Bazı canlar çıktı ecel değmeden
 İlk yardım ekibi indi ocağa

Kader böyle imiş maden bahane
 Katiller ün verdi bütün cihana
 Mezarlar kazıldı şimdi yan yana
 Hüzünlü yürekler yandı ocağa

Babasını bekler körpe kuzular
 Yetmiş üç milyonda vicdan sızılar
 Kadınlar eşini canlı arzular
 Kömür kara yüzler bandı ocağa

Dil din ayırmadan herkes üzüldü
Umutsuz gözlerden yaşlar süzüldü
İlahi emirler böyle yazıldı
Kömürler zehrini sundu ocağa

TRT medyadan haber ulaştı
Başbakan liderler geldi dolaştı
Her ilden ilk yardım orda buluştu
Mezarlar kazıldı konu ocağa

Şehitler sıralı yatar orada
Bazı çıkarıcılar gezer arada
Hainle her zaman ermez murada
Çıkarıcı şakiler bindi ocağa

Âşık Ali'm diyor sözüm durmuyor
Tüneller işçiyi canlı vermiyor
Analar çaresiz kimse görmüyor
Umutlar kesildi söndü ocağa. (17.04.2014)

395. SORMA ELLERE

İNME GÖNÜL İNME GÖNÜL TAHTINDAN
Fırsat elde iken verme ellere
Bir heves uğruna geçme ahtından
Fırsat elde iken verme ellere

Gel seninle devri alem sürelim
Aşkın sarayına tahtı kuralım
Hakk'ın huzurunda sadık duralım
Fırsat elde iken verme ellere

Rızasız dergaha serme postunu
Dostum dediğine çekme cestini
Sabır cümle ilme vermiş resmini
Fırsat elde iken verme ellere

Bir gün yıkılacak beden sarayı
Yalan dünya ile açan arayı
Kral olsan seçen akla karayı
Fırsat elde iken verme ellere

Sakla sırlarını dostunu üzme
Hükmüne güvenip beyhude gezme
Sen seni bilipte boş yere kızma
Fırsat elde iken verme ellere

Bahsetme ellere kötü halından
Kem kelim eyleme tatlı dilinden
Elbet tadacaksın bir gün ölümden
Fırsat elde iken verme ellere

Azar Âşık Ali'm her yara azar
 Hiç hasta olmazdın olmasa nazar
 Giden kalanları her zaman üzer
 Fırsat elde iken verme ellere (16.08.1984)

396. SORMA SUÇ OLUR

Demiri yıkasan olur mu pamuk
 Zenginler işinde hep yapar yamuk
 Cimrinin elleri her zaman yumuk
 Soysuza aslını sormak suç olur

Sen helal rızıkına eyleme keder
 Razı olmayanlar olacak beter
 Büyük balık küçük balığı yutar
 Arsıza arını sorma suç olur

Dost eyle her vakit Hakk'ı hukuku
 Dost olur sanma ha kalbi sapığı
 Hiç arama gardaş haktan kopuğu
 Arif'e tarifi sorma suç olur

Düşman olmak kolay dostu bulaman
 Kötüyü iyiyi tartıp bilemen
 Kel başın kılını tutup yolaman
 Deliye darılma sorma suç olur

Âşık Ali'm içme namert çayını
 Her zaman ağırla yiğit beyini
 Avrada belletme sakın huyunu
 Sarhoşa sarhoşu sorma suç olur (10.07.1997)

397. SUÇUMU SÖYLE

Yapılmazı yaptın kırık kalbime
 Niye yapın bunu suçumu söyle
 Silinmez karayı sürdün alınma
 Niye yapın bunu suçumu söyle

Bağrıma taşları bastım ağladım
 Ateşlere yüreyimi dağladın
 Deli diye Kurtepe'ye yolladın
 Niye yapın bunu suçumu söyle

Gönül kapılarım söktün de gittin
 Sevda sarayımı yıktın da gittin
 Ellere sırrımı sattın da gittin
 Niye yapın bunu suçumu söyle

Kime kin edersin niye darıldın
 Susuz toprak gibi özden yarıldın
 Ali'm seni sevdi kimden kırıldın
 Niye yapın bunu suçumu söyle (24.01.2010)

398. SULTAN SÜLEYMAN

Her dilden anlayan Sultan Süleyman
 İki eli bomboş gitti dünyadan
 Rüzgarı kendine vasıta eyleyen
 İki eli bomboş gitti dünyadan

Gaftan gafa hüküm verdi yürüdü
 Aleme yetkili mührü var idi
 Dünyayı emrine alan er idi
 İki eli bomboş gitti dünyadan

Bel kışın sarayın diki önüne
 Candan canı sundu canın canına
 Onlarda erdiler ömrün sonuna
 İki eli bomboş gitti Süleyman

Canlı cansız dillerini bilirdi
 Hakk'ın buyruğuna razı olurdu
 Dünyayı istese burda kalırdı
 İki eli bomboş gitti Süleyman

Âşık Ali'm Hakk'ı söyler dilleri
 Her canlının Hakk'a varır yolları
 Ölümü tadacak kulun halleri
 İki eli bomboş göçtü Süleyman

399. SUNA'M

Suna diye diye deldin bağrımı
 Öldürme yoluna gurbanım Suna'm
 Veririm canımı fedadır canım
 Öldürme yoluna gurbanım Suna'm

Ağ bileklerini sorma ellere
 Kurban olam dudağına dillere
 Deyişemem goncalara güllere
 Öldürme yoluna gurbanım Suna'm

Baharım güz olur dökülür dalım
 Arz eyledim sana gız anla halım
 Yar olma ellere de ben gurban olum
 Öldürme yoluna gurbanım Suna'm

Âşık Ali çeker de cilve nazını
 Suna'm kollarında yumam gözümü
 Söylüyorum sana da en son sözümü
 Öldürme yoluna gurbanım Suna'm (15.09.1995)

400. ŞANLI BAYRAĞIM

Vatanım milletim şanlı bayrağım
 Size feda olsun bu tatlı canım
 Mahşere dek süzül gurur kaynağım
 Size feda olsun bu tatlı canım

Ay yıldızın rengi başımın tacı
 Sizinle ballanır özümde acı
 Şehitler kanısın gönüller içi
 Size feda olsun bu tatlı canım

Vatanım namusum şerefim sensin
 Mutluluk sizinle yürekler kansın
 Dalgalan göklerde şerefsin şansın
 Size feda olsun bu tatlı canım

Atamın gözüyle baktım rengine
 Cihanda bulunmaz bir tek dengine
 Söz verdim bağlıyım özden andıma
 Size feda olsun bu tatlı canım

Âşık Ali'm der ki; yurdum vatanım
 İzindeyim ecdadımın atamın
 Bu vatan uğruna şehittir yatanım
 Size feda olsun bu tatlı canım

401. TAŞKÖPRÜ

Örenler ne güzel örmüş taşını
 Bin yıllara yol eylemiş başını
 Canlı cansız sana demiş düşünüyü
 Tarihlere ışık tutmuş Taşköprü

Üstünde zamana çarşılar kurmuş
 Bulanık sellere göğsünü germiş
 Karşıdan karşıya belini vermiş
 Tarihlere ışık tutmuş Taşköprü

Seyhan Irmağı'na sır vermemişsin
 Geçen canlılara in demişsin
 Nice yıllar geçmiş yorulmamışsın
 Tarihlere ışık tutmuş Taşköprü

Her yanın müzedir doyulmaz sana
 O güzel duruşun can katar cana
 Âşık Ali'm hayran her zaman gine
 Tarihlere ışık olmuşsun Taşköprü

402. TÜKETTİN ÖMRÜMÜ

Yıllardır ağlattın iki gözümü
 Damla akıtacak yaş kalmadı
 Yoluna canımı feda etmişim
 Ah edip vurmaya düşüm kalmadı

Öyle güvenmişim yaktın özümü
 İnanmadın yalan dedin sözümü
 Bakındım yollara dövdüm dizimi
 Tükettin ömrümü beşim kalmadı

Bin idi umudum bire düşürdün
 Küstürdün kadere yolum şaşırđın
 Yollarımı karlı dağdan aşırđın
 Erittin karlarım kışım kalmadı

Yalvardım yakardım bitti amanım
 Kaybettim gençliyi aktı zamanım
 Yandırdın Ali'mi tütü dumanım
 Kestirdin ekmeğim aşım kalmadı (26.01.1984)

403. TÜLÜ DEVELERİ

Kalk gardaş gidelim bizim ellere
 Kara çadırlar görün orada
 Mor koyunlar sürü sürü bellerde
 Tülü develeri görün orada

Karlı yaylara kurduk çadırı
 Soğuk pınarların yüce hatırı
 Dedemin bineği kara katırı
 Türkmen ellerini görün orada

Koyun kuzu meler akşam olunca
 Güneş batıp karanlığa dalınca
 Doyarım Fadime'm bana gülünce
 Sevdalı dilleri görün orada

Çayırlar üstüne çadır açarız
 Koyuna kuzuya üç gül biçeriz
 Süzme yoğurdumuz ayran içeriz
 Sıkma saran elleri görün orada

Âşık Ali'm yörüklerin ozanı
 Yüreyinde kaynar türkü kazanı
 Sazına sözüne verir düzeni
 Dut oyma sazları görün orada

404. TÜRKÜLERİ SÖYLERİM

Kulak ver de dinle Türk'ün sesini
 Türkü sever türküleri söylerim
 Ağıt bozlak barakların hasını
 Türkü sever türküleri söylerim

Davul zurna ile meydan sazımı
 Karacoğlan Dadaloğlu sözümü
 Âşık Veysel, Neşet Ertaş tarzımı
 Türkü sever türküleri söylerim

Gam gasevet komaz sazımın teli
 Türküyle ballanır âşığın dili
 Efkarlı yürekte gurbetin yolu
 Türküleri sever türkü söylerim

Gelin kıza kınasını yakarken
 Davul zurna halayları çekerken
 Yamaçtan yamaca yare bakarken
 Türkü sever türküleri söylerim

Âşık Ali'm kurban olur sizlere
 Türkülerle derdin döker sazlara
 Hemi kulaklara hemî gözlere
 Türkü sever türküleri söylerim

405. TÜRK'ÜN DOSTU YOHTUR

Türk'ün Türk'den başka dostu yohtur
 Türk olanlar yerli malı kullanır
 Türkiye'de her şey var yoh yohtur
 Türk olanlar yerli malı kullanır

Bizim malımız yerli üretim
 Bizlere layıktır onu tüketim
 Canım kanım bütün ecdadım
 Türk olanlar yerli malı kullanır

Nasırlı ellerle çalışır kazanırız
 Daim birbirimize özeniriz
 Giyinir kuşanır bezeniriz
 Türk olanlar yerli malı kullanır

Fakire fukaraya hep bakarız
 Yoksullara aş ekmek ocak yakarız
 Türlü sebzeler tahıl ekeriz
 Türk olanlar yerli malı kullanır

406. UNUTMA

Gözümün bebeği gülsene bana
Verdim değeri sakın unutma
Uzatıp ellerin gelsene bana
Verdim değeri sakın unutma

Kalbimi gönlüne saray eyledim
Sevdim seni sana gönül bağladım
Aşkımı sevdami sana söyledim
Verdim değeri sakın unutma

Her sabah saçını tel tel taradım
Hayatın tadını sende aradım
Görmeyince kurda kuşa sorardım
Verdim değeri sakın unutma

Âşık Ali'm senden ayrı olamaz
Senden ayrılırsa daha gülemez
Hasretin içimde yerin dolamaz
Verdim değeri sakın unutma (11.11.2017)

407. UYAR MİLLETİM

Dostuna dost olur, düşmana düşman
İnsan haklarına uyar milletim
Verdiği karardan hiç olmaz pişman
İnsan haklarına uyar milletim

Türklüğün şanını her zaman korur
Vatanın uğruna canını verir
Bayrağı başında göklerde durur
İnsan haklarına uyar milletim

Yıldırılmaz kimse kavgadan harpten
Askeriz hepimiz batıdan garptan
Bir vücut oluruz yürürüz hepten
İnsan haklarına uyar milletim

Ezmeyiz ihtiyar çocuk kadını
Adalet koymuşuz mülkün adını
Unutmadık Akdeniz'in kodunu
İnsan haklarına uyar milletim

Bir Türk oğlu Türk'tür bu Âşık Ali
Her zaman askerdir cepheye yolu
Düşmana ibrettir Antep'in hali
İnsan haklarına uyar milletim

408. YAKTI GÖTÜRDÜ

Sevda sellerine kapıldı gönlüm
 Aşkımın fidanın söktü götürdü
 Umutsuz umutla yıkıldım kaldım
 Çekti yüreyimden yıktı götürdü

Acılar acısın tattırdı bana
 Yakışmaz yaptığı bu tatlı cana
 O mutlu günümü götürdü sana
 Gözümden selleri döktü götürdü

Yok etti varımı bulsan ne fayda
 Yıllarca aradım şehirde köyde
 Ah bir elime geçse yıldızda ayda
 Yüreyime ateş yaktı götürdü

Düş etti Ali'mi kader eline
 Ne umutla bağlanmışım yoluna
 Küstürdü gönlümü Mecnun çölüne
 Ayrılık çarkına taktı götürdü (28.02.2001)

409. YALANCI

Tosbanın üstünde çölleri gezer
 Ayrılan çiftlere muskalar yazar
 Asılsız olmayan yalanlar düzer
 Bayıltır hastayı eter yalancı

Bir satır sallasa kervanı keser
 Çengelsiz eyledi havaya asar
 İnek derisine kavurma basar
 Vah desen yerine gider yalancı

Bir fili yese bin daha ister
 Dünyayı sarmaya diktir astar
 Dağları düzler çektirir mastar
 Güneşin batışı yatar yalancı

Uçarken pireyi gözünden vurur
 Vız dese marıba anında varır
 Bin millik yokuşu bakınca görür
 Püf dese uçar da star yalancı

İstese denizi hep dese yutar
 Haklıya haksıza desturla yeter
 Anasına babasına çatar
 İyiyi kötüye katar yalancı

Sakın Ali'm sakın düşme bu hala
 Dürütlük Mevla'dır aldırma ele
 Doğru söyleyenler hiç bulmaz bela
 Yağmuru düşürmez yutar yalancı (28.09.1985)

410. YANDIM SEVDİYİM

Böyle miydi bizim alın yazımız
 Hasretlik içinde döndüm sevdiğim
 Ayrılık elinden gülmez yüzümüz
 Ateşler içinde yandım sevdiğim

Ayrılanlar kebab olsun közlerde
 Mutluluk kalmadı bitti bizlerde
 Görmedim benzerin gelin kızlarda
 Bir zalim sözüne kandım sevdiğim

Diyemem kimseye bilmesin eller
 Yanıyor yüreyim söndürmez yeller
 Yar bari ahirette birleşse yollar
 Düşmanları melek sandım sevdiğim

Âşık Ali'm halimizi soran olmuyor
 Azgın gönül yaram saran olmuyor
 Şu dertli sinemde sevgin kalmıyor
 Yeşil yaprak gibi şendim sevdiğim (08.07.1997)

411. YARALI

Aşkın yarasını bir saran olsa
 Yaralı gönlüme derman ararım
 Çaresiz halimi bir gören olsa
 Yaralı gönlüme derman ararım

Yarin aşkı ile yandım yıllarca
 Ağladım her gece andım günlerce
 Yıkılır kalırım hayat sonlarca
 Yaralı gönlüme derman ararım

Anlayan olmadı yaralı beni
 Tükettim ömrümü çok üzdüm canı
 Ah ile vah ile geçirdim günü
 Yaralı gönlüme ferman ararım

Âşık Ali netsin bitmiyor çile
 Leyla'nın Mecnun'u düşmüşüm çöle
 Dikenli çalılar döner mi güle?
 Yaralı gönlüme ferman ararım (28.05.2021)

412. YARE GİDEYİM

Yıkılası dağlar yol verin bana
 Erisin karların yare gideyim
 Menekşe sümbül den gül verin bana
 Erisin karların yare gideyim

Yeşil çamlar sıralanmış yoluma
 Kanarya bülbüller konmuş dalına
 Hasret kaldım ana baba diline
 Erisin karların yare gideyim

Bizim bahçe çayır çimen bitirir
 Türlü sebze meyveleri yetirir
 Pınarların soğuk sular getirir
 Erisin karların yare gideyim

Torosdağı her tarafa serilmiş
 Gam gasavet gönüllere sarılmış
 Âşık Ali'm bir güzele vurulmuş
 Erisin karların yare gideyim (23.01.2021)

413. YARİM GURBET ELİ
 Hasretinden yüreciyim yanyor
 Ciğerlerim damla damla kanyor
 Seninle gidenler geri dönüyor
 Yarım gurbet eli mesken mi tuttun

Gözümün yaşları sele karıştı
 Feryadı figanım tele karıştı
 Sevdamız dillerde arşa ulaştı
 Yarım gurbet eli mesken mi tuttun

Askerliğin bitti niye gelmedin
 Bir haber bekledim niye salmadın
 Sen gideli bir gün bile gülmedin
 Yarım gurbet eli mesken mi tuttun

Uykularım kaçtı girmez gözüme
 Ateşler doldurdum yanar özüme
 Âşık Ali türkü etti sazına
 Yarım askerliği mesken mi tuttun (28.09.2002)

414. YAŞAMAK BİZDE
 Ecdadın yolunsa bu Türk milleti
 Onurlu şerefli yaşamak bizde
 Deden toruna sunmak zilleti
 Sözüne uyumlu yaşamak bizde

Bu uğurda feda ederiz canı
 Vatan bayrak için dökeriz kanı
 Tarihler anlatır her mutlu günü
 İnançlı imanlı yaşamak bizde

Atadan öğrendik bu güzel sırrı
 Yedi bölge dünyanın en güzel yeri
 Bu uğurda feda ederiz seri
 İnsanız insanca yaşamak bizde

Dostlara kardeşiz yabana düşman
 Biz bir muammayız sakın ha eşmen
 Adalet ülkemiz olmayız pişman
 Vatana bağımlı yaşamak bizde

Ölmek vardır dönmek yoktur sözümüz
 Silinmez kıyamete kadar izimiz
 Doğuştan askerdir oğul kızımız
 Saygılı sevgili yaşamak bizde

Âşık Ali'm ata dede yolunda
 Barıştan yanadır daim elinde
 Güzelim türküler sunar dilinde
 Şölenle şenlikle yaşamak bizde (28.02.2020)

415. YAŞATMA DÜNYADA

Kara gözlüm karaları geydirme
 Matemli yaşatma beni dünyada
 Kara kaşın kaldır yere eydirme
 Matemli yaşatma beni dünyada

Sarılıp boynuma dökme yaşını
 Bir anlık dünyada bükme başını
 Ah ile vah ile bükme başını
 Matemli yaşatma beni dünyada

Geyinip kuşanıp salın yoluma
 Kem kelam eyleme tatlı diline
 Uzaklardan bakma nolur halıma
 Matemli yaşatma beni dünyada

Bir kerecik güldür gülsün yüzümü
 Âşık Ali'm sevdi dinle sözünü
 Dertli saz çaldırma gönül sazıma
 Matemli yaşatma beni dünyada (06.02.1985)

416. YERİLİR BİR GÜN

Hatıra gönüle dokunma gardaş
 Senin de hatrın kırılır bir gün
 Şükreyle haline yakınma gardaş
 Senin de hatrın yorulur bir gün

Yalanı yanlışı takma kafana
 Daim saygılı ol ana babana
 Boşuna üzülme onca çabana
 Senin de hatrın darılır bir gün

Hayali düşünde ayır da yanma
 Olur olmaz söze aldanıp kanma
 Verdiyin sözlerden geriye dönme
 Senin de hatrın serilir bir gün

Âşık Ali'm kendini boşuna üzme
Mecnun olup Leyla diyerek gezme
Hakk'ına razı ol nefsine tozma
Senin de hatırın yerilir bir gün (24.12.2013)

417. YİĞİDİN EYİSİ

Koç yiğit doğurur bizim analar
Yiğidin eyisi Türkmen'den olur
Askere giderken başın kınalar
Yiğidin eyisi Türkmen'den olur

Dünyaya ününü salmış atamız
Kükremiş her yanda yiğit çetemiz
Akdeniz ileri olmuş notamız
Yiğidin eyisi Türkmen'den olur

Önce vatan namus demiş seçimde
Canı feda eder dönmez hücumda
Allah'ın korkusu olur koçumda
Yiğidin eyisi Türkmen'den olur

Bütün düvellere salmış fermanı
Aslan yüreklerin bizde harmanı
Vatana sevdası bitmez dermanı
Yiğidin eyisi Türkmen'den olur

Âşık Ali'm Yörük Türkmen soyundan
Osman Gazi Dadaloğlu huyundan
İbret aldım Köroğlu'nun beyinden
Yiğidin eyisi Türkmen'den olur (16.11.2014)

418. YİRMİ ÜÇ NİSAN

23 atadan hediye bize
Ey Türk gençliğiyle başladı söze
Yok olan milleti çıkardı düze
Gurur günümüzdür yirmi üç nisan

Çocuklar coşar büyüklerde coşar
Bayram sevgisiyle gönüller taşar
Çocuk çocukluğun bir daha yaşar
Gurur günümüzdür yirmi üç nisan

Milletçe yolumuz atanın yolu
Ay yıldız bayrağın kanımdır Ali
Dalga dalga açar barışın gülü
Gurur günümüzdür yirmi üç nisan

Dünya çocukları olsun el ele
Sevgiyle kardeşçe gönül gönüle
İstiklal uğruna bütün kol kola
Gurur kaynağımız yirmi üç nisan

Yazar Âşık Ali'm coşkusun yazar
 Düşman olanlara mezarlar kazar
 Hürriyet yolunda özgürce gezer
 Gurur günümüzdür yirmi üç nisan (12.05.2000)

419. YOKSULLUK

Şaşırdım dostlarım nere gedeyim
 Yoksulluk yakamı tuttu gitmiyor
 Satam dedim ama kime satayım
 Yoksulluk yakamı tuttu gitmiyor

Çoğu bulamıyom azı neyleyim
 Yedi tane canı nasıl eyleyim
 Ölüm kurtuluşum olmaz öleyim
 Yoksulluk yakamı tuttu gitmiyor

Yardım istediğim dostlar kaçıyor
 Fakirlik ecelim kefen biçiyor
 Kebabın kokusu gelip geçiyor
 Yoksulluk yakamı tuttu gitmiyor

Çoğu bulamıyom azda kalmadı
 Kime yalvardıysam derman olmadı
 Bir kerecik olsun yüzüm gülmedi
 Yoksulluk yakamı tuttu gitmiyor

Aşık Ali'm derdin duyur ellere
 Mevla'm sahip çıkar yoksul kullara
 Hasret kaldık şeker kaymak ballara
 Yoksulluk yakamı tuttu gitmiyor

420. YOL BULAMADIM

Dostun ellerine git eyler gönül
 Gitmek istiyorum yol bulamadım
 İki satır mektup at eyler gönül
 Gitmek istiyorum sal bulamadım

Lalesi sümbülü ne güzel kokar
 Hasretli gözlerle yoluma bakar
 Fincan dudakları bal kaymak döker
 Gitmek istiyorum gül bulamadım

Bahçesi bağları gelincik güllü
 Kar beyaz petekli Toroslar ballı
 Ak gerdan arası toz pembe allı
 Gitmek istiyorum hal bulamadım

Âşık Ali'm söyler pamuk elleri
 Şeker şerbet sunar tatlı dilleri
 Çukurova derler güzel kolları
 Gitmek istiyorum kul bulamadım (02.11.1986)

421. YOLLAMA BENİ

Güneşin batışı dertlerim başlar
Ayrılık çölüne yollama beni
Kaderin kazanı yüreyim haşlar
Ayrılık çölüne yelleme beni

Yaradan aşkına uzat elini
Döndürsen bir kere bana yolunu
Uzattım koklasan sana gülümü
Ayrılık çölüne sallama beni

Ateşle dağladın yaktın sinemi
Düğürücü eyledim garip anamı
Gel de dindir nolur yanan şuramı
Ayrılık çölüne selleme beni

Sormadın bir kere Âşık Ali'mi
Kara çalı ettin gonca gülümü
Umutsuz sevdaya verdin elimi
Ayrılık çölüne çullama beni (07.09.2001)

422. YOLUM KALMADI

Dost sandım sarıldım bir zalım yara
Kırdırdı kollarım dalım kalmadı
Sazanlar misali düşürdü ağa
Çırpındım çırpındım halim kalmadı

Onun için nice Umman'a daldım
Sevdası uğruna Mecnun oldum
Verdim kıymetle ortada kaldım
Yalvardım yakardım dilim kalmadı

Tüketti ömrümü özüm eridi
Simsiyah saçıma beyaz yürüdü
Gözlerimi kanlı yaşlar bürüdü
Mezardan gayrı ya yolum kalmadı

Âşık Ali'm onu prenses sandı
Verdiyi ihrardan çarçabuk döndü
Ettiği yetmedi salıma bindi
Sakladı mezara ölüm kalmadı (31.07.2002)

423. YÖRÜK

İstemem sarayı neyleyim köşkü
Kara çadır içi can katar cana
Soğuk pınarların şifadır aşkı
Kekik çayı içen kan katar kana

Kekliyin vatanı yaylanın başı
 Çamlı yaylalara Yörüğün düşü
 Mantı çorbasıyla mantarlı aş
 Süzme yoğurt ayran yön verir güne

Pınarın başına açar çadırı
 Yörük beylerinin yüce hatırı
 Mercedes'den hızlı kara katırı
 Dağ bayır dinlemez şevk verin yöne

Âşık Ali'm sever tülü deveyi
 Karlı yaylalardan gözler orayı
 Koyun kuzu sesi sunar sefayı
 Sevdalı gönüller bal katar sine (22.07.2021)

424. YÖRÜK AĞIDI

Sıkmalar sardırdım Ahmet'im yesin
 Kuzular yüzünü yalıyor yavrum
 Baban çarık almış seni bekliyor
 Acın yüreyimi deliyor yavrum

Çadır kurdum Torosların başına
 Akıl ermez Mevla'm senin işine
 Ala koyun süt vermiyor döşüne
 Kuzular acından ölüyor yavrum

Uyku uyumanın zaman bitti
 Çil horoz küllükte on kere ötü
 Kara baş yalını yaladı yuttu
 Oğlaklar ağılda meliyor yavrum

Höşşük geldi Ali ile bekliyor
 Kara kedi yüzlerini aklıyor
 Dayın palaz dutmuş sana saklıyor
 Bibin saçlarını yoluyor yavrum

Âşık Ali'm sana ağıt söylüyor
 Emmi dayı baş ucunda ağlıyor
 Gözyaşlarım seller oldu çağlıyor
 Herkes sana rahmet diliyor yavrum (03.07.1983)

425. YÖRÜK ELLERİ

Çayırklar üstüne çadır kurarlar
 Çakarlar kazığı ipi gererler
 Açılır gözleme sıkma sararlar
 Bayramı yaşatır Yörük elleri

Kurarlar ıstarı kilim dokunur
 Kirmenler döndükçe ipler bükülür
 Namazlar kılınır Hakk'a yakınır
 İslamı yaşatır Yörük elleri

Ağıllar çevrilir koyunlar konur
Koyun kuzusunu gözünden tanır
Türküler söylenir makamı senir
Kültürü yaşatır Yörük elleri

Âşık Ali'm söyler bunlar azına
Hele bir sarılsa meydan sazına
Kulaklar çevrilir kaval sesine
Töreyi yaşatır Yörük elleri 09.05.1995

426. YÖRÜK GÜZELİ

Devesi gatarlı yaylalar yolu
Yoluna gurbanım Yörük güzeli
Merkebin üstünde altında halı
Halına gurbanım Yörük güzeli

Oyalı yazmayla sarmış yüzünü
Süs eylemiş sürme ile gözünü
Kim çekmez ki böyle güzel nazını
Diline gurbanım Yörük güzeli

Beyaz ellerinin kına oyası
Datlı dillerinin baldan mayası
Kara çadır kurar kartal yuvası
Eline gurbanım Yörük güzeli

Yaylaya çıkınca bakar dağlara
Sümbül olur bahçelere bağlara
Gahve sunar misafire beylere
Eline gurbanım Yörük güzeli

Deri yannık yayar süzer ayranı
Âşık Ali gurban Yörük hayranı
Ne güzel döndürür elde kirmeni
Gılına gurbanım Yörük güzeli

427. YÖRÜK KIZI FADİME

Evlerinin önü arpa tarlası
Neşe verir Fadime'min sefası
Düğünü olacak bayram haftası
Beni sevdasına yaktı Fadime'm

Evlerinin önü güne bakıyor
Fadime'm oturmuş kilim dokuyor
Kırk idi vurdukça canım çıkıyor
Yüreğimi ateş attı Fadime'm

Bu Ali'm aşkından derbeder oldu
Hayalin gözümde hatıra kaldı Fadime'm
Canımı canımdan böldü yüreğime ateş attı
Fadime beni sevdasına yaktı Fadime'm (21.04.2009)

428. YÖRÜK KIZI MEDİNE

Kurban olam o sürmeli gözlere
 Yüreyime ateş attı Medine'm
 Bal akan gaymaklı güzel sözlere
 Yüreyime ateş yaktı Medine'm

Sevdalandım inci mercan dişlere
 Baka kaldım ay hilalı kaşlara
 Yaslasam başımı güllü döşlere
 Yüreyime ateş döktü Medine'm

Yörük güzelleri soyundan belli
 Al yanağı menekşe sümbüllü güllü
 Toroslar yaylası kar beyaz eli
 Yüreyime ateş soktu Medine'm

Hayali gözümden gitmiyor gelse
 Veririm canımı bir kere gülse
 Sarılsa Medine'm gül bahar olsa
 Yüreyime ateş ekti Medine'm

Verseler Ali'me köle olurum
 Kal dese yanında bin yıl kalırım
 Yörükler içinde onu bilirim
 Yüreyime ateş kattı Medine'm (18.10.2015)

429. YÖRÜKLER AYRI DURMAZ

Akşam karanlığı çöker ovaya
 Yörük malinden ayrı duramaz
 Sıcak sıkma ayran gelir sofraya
 Yörükler balından ayrı duramaz

Mantar börekleri saça atılır
 Bulgur pilavına mantar katılır
 Doğal olan tada orda yetilir
 Yörükler balından ayrı duramaz

Keklikleri kafeslerde ötüşür
 Gak gunal sesleri bile gatişir
 Horozlar davuşur bahis tutulur
 Yörükler elinden ayrı duramaz

Döşekler serilir yatak yapılır
 Herkes köşesine gider çekilir
 Gangallar hırsıza bekçi dikilir
 Yörükler malından ayrı duramaz

Âşık Ali'm Yörükler söyledi
 Gerçek hayatları doğru oyladı
 Yayla çayı ile sohbet bağladı
 Yörükler dilinden ayrı duramaz

430. YÖRÜKLER NERDE

Yaylaların tadı tuzu kalmadı
Kara çadır kuran Yörükler nerde
Serin yaylaların yüzü gülmedi
Kara çadır kuran Yörükler nerde

Longurdak çanlarla giden develer
Koyun kuzu ile dolan ovalar
Çam kokusu veren temiz havalar
Kara çadır kuran Yörükler nerde

Baş çoban çekerdi koca sürüyü
Kangallar süzerdi bütün koruyu
Fedik kaynatırdı anam darıyı
Kara çadır kuran Yörükler nerde

Karsanbaç yapardık pekmezle kardan
Hoşaf kaynatırdık kaysıdan çirden
Sulardı sürüyü koca pınardan
Kara çadır kuran Yörükler nerde

Âşık Ali'm sordu küsüyor dağlar
Üzgün pınarlardan gözyaşı çağlar
Hani katar katar tülü diveler
Kara çadır kuran yörükler nerde (13.12.2014)

431. YÜCE DAĞLAR

Yolum düştü size ey yüce dağlar
Yol verin o yare gideyim bugün
Hasretlik bin nazdır gül yarım ağlar
Yol verin o yare gideyim bugün

Gözleri yollarda bekliyor beni
Üzmek yakışır mı o tatlı canı
Misk-i anber kokar kar beyaz teni
Yol verin o yare gideyim bugün

Onsuz nasıl olur benim hallarım
Küsmüşüm feleye susar dillerim
Burcu burcu sümbül kokar ellerim
Yol verin o yare gideyim bugün

Hayalini siler oldu gözlerim
Hasreti özümde yanar özlerim
Kalmadı takatım tutmaz dizlerim
Yol verin o yare gideyim bugün

Âşık Ali'm böyle imiş yazılarım
İki yılı geçti ağlar sızlarım
Kalmadı yangınım söndü közlerim
Yol verin o yare gideyim bugün (19.10.1982)

432. ZAFER ÇAĞRISI

Atanı, dedeni sakın unutma
 Ata mirasını koru milletim
 Asaletin belli, sakın dağıtma
 Ata mirasını koru milletim

Vatan için tatlı canı vermişler
 Her karış toprağa kanı sermişler
 Düşmana her zaman göğüs germişler
 Ata mirasını koru milletim

Tarihler yazmış asırdan asıra
 Düşman leşlerini sarmış hasıra
 Dokunmamış kadın, çocuk, esire
 Ata mirasını koru milletim

Dünya'ya duyurmuş Türk'ün adını
 Baş tacı eylemiş ana kadını
 Düşman kalesinin yıkmış setini
 Ata mirasını koru milletim

Bir öldük, bin geldik koca cihana
 Övünsün sizleri doğuran ana
 Vatanı emanet eyledi sana
 Ata mirasını koru milletim

Âşık Ali'm gerçekleri anlattı
 Vatan, bayrak sevgisini dinletti
 Atatürk hep adaleti öğretti
 Ata mirasını koru milletim (30.08.2014)

433. ZAMLARA

Zamlara zumlara gitti malımız
 Dostlar düşman oldu sormuyor bizi
 Sahtekara çıktı iyi halımız
 Dostlar düşman oldu sormuyor bizi

Arttıramaz olduk yetmiyor maaşlar
 Kuru soğan ekmekle oldu aşlar
 Kimi kime soran bozuldu işler
 Dostlar düşman oldu sormuyor bizi

Balları bekmezi unuttuk gitti
 Yavan çorbalar imdadıma yetti
 Hayali yaylada güneşde battı
 Dostlar düşman oldu sormuyor bizi

Âşık Ali'm arttı dert ile keder
 Emeklimin derdi gün ve gün artar
 Bizim emeyimiz dünyayı tartar
 Dostlar düşman oldu sormuyor bizi

434. ZEHİR SİGARA

Dostlar sigarada zarar sayalım
 Paranı pulunu ele veririr
 Yakınca dumanı çöker özüne
 Zehirli nefesin yeler veririr

Azrail yanında yakanda gezer
 Kırk bin kez ölürsün mezarın kazar
 Seni sevenlerden duyarsın azar
 Üstünü başını küle veririr

Öksürdükçe yakar dağlar sineni
 Sigara zıkkımdan kıran ananı
 Kansere oydurur güzel çeneni
 Ela gözlerini sele veririr

Şişirir karnını şiroz eyler
 Ela gözlerinden çıkar buğlar
 Zehiri ciğerin yakar dağlar
 Sanırsın nasihat yola veririr

Bırakma zıkkımı titrer ellerin
 Pis pis kokar bedendeki güllerin
 Doktor kesilecek derse kolların
 İki ayakların bile veririr

Öksürdükçe kızıl kanlar kusturur
 Verem eyler ciğerlerin kestirir
 Bitirir ömrünü yere bastırır
 Ölmeden ölünü sala veririr

Âşık Ali'm anla sözlerden sözü
 Genç yaşta solduran o güzel yüzü
 Çabuk sildirirsin dünyadan izi
 Kara topraklara köle veririr

SONUÇ

Âşıklık geleneğinin canlı bir biçimde yaşatıldığı yerlerden biri olan Adana'da âşıklık geleneği, kültür varlığının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. 17. yüzyıldan itibaren pek çok âşık yetiştiren Adana'da bugün bu geleneği sürdüren önemli isimlerden birisi Âşık Ali Anbarcı'dır. Bu çalışmada âşık ve onun şiirleri gelenek bağlamında incelenmiştir. Tez boyunca yapılan araştırmaların sonucu ve tüm bunların bileşimiyle Âşık Ali'nin âşıklık geleneğindeki yeri ile ilgili şu sonuçlara ulaşıldı:

- Çalışmada, Âşık Ali'nin âşıklık geleneği ve Adana âşıklık geleneği içerisindeki yerini tespit etmek için öncelikle âşıklık geleneği, en belirgin özellikleriyle verilmiştir.
- Günümüzde unutulmaya yüz tutan âşıklık geleneğinin Âşık Ali gibi çağdaş âşıklarla yaşatılmaya çalışıldığı ve bu yüzden de onun geleneğin önemli bir halkasını oluşturduğu tespit edilmiştir.
- Şiirlerinde bütün insanlığa seslenerek sevgi ve hoşgörü altında birlik olmaya çağırmaktadır.
- Adana âşıklık geleneği içerisinde Âşık Ali'nin şiirleri ele alındığında onun nazire ve muamma türleri dışında hemen her yönüyle âşıklık geleneğine uyduğu tespit edilmiştir.
- Âşık Ali şiirlerinin tamamına yakını dörtlüklerle yazmıştır. 434 adet şiirinden yalnızca 7'si üç dizeden oluşan nazım birimi ve 201'i dört dizeden oluşan nazım birimi ile oluşturmuştur. Genellikle dörtlük sayıları da üç ile beş arasında değişmekle beraber; incelenen 434 şiirinden 331'i üç ile beş dörtlük arasındadır. Bunlar dışında kalan şiirlerinde dörtlük sayısı 6 ile 16 arasında değişir. Âşık Ali'nin şiirlerine ölçü olarak bakıldığında genellikle hecenin 8'li ve 11'li kalıplarını kullanır. İncelenen 434 şiirinden 233'ünü 11'li ve 190'ını da 8'li hece ölçüleriyle söylemiştir. Ayak sistemi olarak ise tek, dönerli, düz, kapanık ve tekrarlı ayak şekillerine yer vermiştir. Şiirlerinde kafiye örgüsünde genellikle koşma nazım biçiminde oluşturmuştur.
- Âşıkların şiirlerinde sıklıkla kullanmış olduğu kafiye çeşidi yarım kafiyedir. Gelenekte hakim olan şekliyle Âşık Ali de, şiirlerinde yarım kafiyeyi yaygın olarak kullanmıştır. Aynı zamanda şiirlerinde diğer kafiye çeşitlerini de kullanarak ahengi sağlayan unsurlarla ifadesini güçlendirmiştir. Âşık, 120

şiiirinde gelenekte çokça başvurulan ilk dörtlüğün ikinci ve dördüncü mısralarında kullandığı mısra halinde redifleri her dörtlüğün sonunda aynen tekrarlamıştır.

- Rüya sonrası âşık olma, âşıklığın önemli unsurlarından biridir. Âşıklık geleneğinde rüya görme olayına Âşık Ali’de rastlanır. O, 1982 yılında gördüğü rüyada, bir pir tarafından bir bardakta içecek içmiş ve bu rüyadan sonra gelenek içinde halk şiiiri tarzına yönelmiştir. Âşık Ali, âşıklık geleneğine bağlı olarak şiiirlerinde birçok mahlas kullanmıştır. Önceleri; Ali’ m, Âşık Ali ve Ali mahlaslarıyla söylerken, daha sonraki şiiirlerinde Âşık Ali’ m ve Ali’ m mahlaslarıyla söylemiştir. İncelenen 434 şiiirin 294’ünde Âşık Ali’ m mahlasını kullanmıştır.
- Saz, âşıkların kişiliğinin önemli bir parçasıdır. Ancak, 20. yüzyılın güçlü âşıkları olarak tanınan bazı âşıklar saz çalamamışlardır. Âşık Ali de saz çalamayan ama kendi sesiyle barak ve bozlak havası seslendirebilen, söz söyleme gücü yüksek olan bir âşıktır. O saz çalamasa da kendi sesiyle müzikli icra yapabilmektedir.
- Âşık Ali’nin şiiirleri konuları açısından değerlendirildiğinde konu yelpazesinin geniş olduğu görülmektedir. Onun şiiirlerinde; aşk, tasavvuf, öğüt, toplumsal, tabiat, ölüm, özlem, sağlık, vb. pek çok konu ele alınmıştır. Âşık, şiiirlerinin temel noktası olan sevgi, dostluk ve kardeşliği ortak paydada buluşturarak, asıl olan Yaradan’a ulaşmayı amaçlar. Ayrıca Âşık Ali, taşlamalarında toplumsal bozukluklara, toplumda aksayan yönle ve ahlaki yozlaşmalara karşı duyarlı olmuştur. Toplumun gözü, kulağı ve dili olmayı başarabilmiş bir âşıktır.
- Âşık Ali, gelenekte kullanılmayan sözcükleri de şiiirlerinde kullanarak halkın aynası olmuştur. Bu sözcüklere örnek olarak *enflasyon, kriz, imefe, popçu, milenyum, pandemi* vb. verilebilir.
- Âşık Ali’nin şiiirlerinde üslup zengin bir içeriğe sahiptir. Âşıkların dili, sade ve anlaşılırdır. Âşık Ali, şiiirlerinde halkın duygu ve düşüncelerini ifade edebilecek şekilde yapmacıktan uzak, sade ve samimi bir dil kullanmıştır. Yer yer âşığın tasavvuf konulu şiiirlerinde ise Arapça - Farsça tamlamalar görülür. Bunun yanı sıra şiiirlerinde kültürel katman oluşturan mahalli kelimelere, deyimlere, atasözü ve vecizelere sık sık yer vermiştir. Ayriyeten âşığın kendisine ait veciz sözleri de vardır. Âşık Ali şiiirlerinde anlatım özellikleri, yöresel kelimeler, Adana’nın ağız özelliklerini etkili bir şekilde kullanmıştır. Bu anlamda şiiirleriyle geleneğin

izlerini süren Âşık Ali, halkın özgün ifadeleriyle de ne denli iç içe olduğunun sentezidir.

- Âşık Ali, şiirlerinin anlam ve sanat yönünden dikkat çekecek nitelikte olması için edebi sanatlardan yararlanmışır. Başta benzetmeler olmak üzere telmih, teşhis, mübalağa, tezat vb. gibi birçok edebî sanata yer vererek duygu ve düşüncelerini canlı bir şekilde dile getirmiştir. Âşık, kelime oyunundan ziyade sanatlı şiirler söylemeye çalışmamış, nitekim âşık tarzı şiirde halka yakın olan tabii akıcılığı korumayı başarmıştır.
- Âşığın şiirlerinde tarih bildirme geleneğine rastlamak mümkündür. Âşık Ali, toplumu derinden sarsan olayların kendisinde bıraktığı izleri aktarmak için bu gelenekten yararlanmışır. İlk örneğine Divan-ı Lugati't-Türk'te rastlanan "dedim-dedi"li tarz Âşık Ali'de de görülür. Âşık Ali'nin, âşıklar arasında bir gelenek haline gelen dedim- dedili söyleyişte yazdığı tek şiiri olan *Arguvandır Elim* bu türün güzel örneğidir.
- Adana'da usta-çırak ilişkisi, âşıklığa meraklı gençlerin örnek aldıkları âşıklar aracılığıyla gerçekleşmektedir. Âşık Ali'nin etkilendiği ve ustası saydığı isimler saz hocası Abdurrahman Yağdıran ile çağın usta âşıklarından Cemil Şençalar'dır. Onlardan öğrendiği bilgilerle geleneği sürdürmek ve yaşatmak için uğraşmaktadır.
- Âşıklar tarafından uygulanan nazire yazma geleneğine Âşık Ali'de rastlanmaz. Başka âşıklardan etkilenmemek için onların şiirlerini okumamış, kendi üslubunu ortaya koyarak orijinal şiirler yazmıştır. Âşık Ali bu yönüyle diğer âşıklardan ayrılırken, şiirlerinin biçimsel özellikleri genel olarak gelenekte kullanılan özelliklerle benzer olduğu tespit edilmiştir.
- Çok yönlü kişiliği olan Âşık Ali; şair, araştırmacı ve derlemeci kimlikleriyle tanınır. Kültür Bakanlığı'na kayıtlı âşıklardan olan Âşık Ali, Çukurova Halk Ozanları Derneğinin kurucusu olmakla birlikte, Adana ve yöresinde birçok âşığa rehberlik yapmış ve televizyon programlarına katılmışır. Çalışmalarındaki başarısı, dürüstlüğü ve mütevazı kişiliğiyle sevilen ve saygı duyulan Âşık Ali, halk kültürünün yaşatılmasında önemli görevler üstlenmiştir. O, âşıklığı tam anlamıyla yaşayan ve âşıklık geleneğinde önemli yeri olan birisidir.
- Bu çalışmada Adana halkının duygu ve düşüncelerini, özlemine, sevincini, acısını kısaca yaşamının her parçasını sözüyle ve sesiyle dile getiren ve Adana

âşıklık geleneğinde önemli bir yeri olan Âşık Ali'yi ilim dünyasına tanıtma ve araştırmacıların bilgisine sunmak amaçlanmıştır. Âşık Ali'nin gerek üslup ve içerik açısından zenginliğe sahip olması gerekse onun sanatçı kişiliğine etki eden özellikleri kendinde barındırmasıyla gelenek içinde önemli bir âşık olduğu ortaya konulmuştur. Gelecek nesillerce Âşık Ali'nin kişiliği, sanatı ve eserlerinin tanıtılarak geleneğin önemli âşıkları arasında gösterileceği ümit edilmektedir. Geleneğin, karşılaştığı bu yozlaşmaya karşı biraz da olsa yüreklere su serptiği, Türk halk edebiyatına, kültürel mirasa, milli değerlere katkı sağlayacağı ve geleneğin vefalı temsilcileri tarafından dün olduğu gibi bugün de yaşatılmaya devam edeceği düşünülmektedir.

YEREL KELİMELER SÖZLÜĞÜ

A

Arzu Hal: İstekte bulunma, bir durumu bildirme, dilekçe. (252/10:2)

B

Balnan: Ballı (209/3:1)

Banadura: Domates (1/3:3)

Belik: (halk ağzı): Saç örgüsü. (249/5:3)

Bozat: Adana Feke ilçesinin bir köyü. (32/7:1)

Bucak: Adana Kozan ilçesinin bir köyü. (78/2:1)

Bühtan: Kara çalmak, suç yüklemek. (63/1:3)

C

Cepken: Çuhadar yapılmış gömlek üstüne giyilen işlemeli giysi. (370/3:3)

Ç

Çadır dutmak: Çadırı kurmak açmak.

Çakıt: Gülek boğazından geçen Adana-Pozantı otoyolunun doğusunda yer alan Torosların geçit vererek Çukurova'ya bağlandığı bir vadidir. (335/3:1)

Çılbak: Çıplak, geçim zorluğu çeken yoksul. (55/2:1)

Çıngı çıngı: Kıvılcım. (52/6: 2)

Çor çocuk: Çocuk (51/6:1)

Çuha: Bir çeşit kumaş. (370/3:3)

Çulha: Istarıda dokunan dokuma.

D

Dalamak: Saldırmak, dişlemek, ısırarak. (55/3: 1)

Daş: Taş (190/3:2)

Datlı: Tatlı. (426/3: 2)

Dene: Tane (361/4:3)

Depik: Tepinmek, hareket etmek. (32/6: 3)

Deri yannık: tereyağ (426/5:1)

Desti: Testi (227/1:1)

Dezze: Teyze. (124/1:1)

Dipçik: Ağaç kökü, düğünlerde oynanan halk oyunu. (355/1:4)

Dive: Deve (430/5: 3)

Döş: İnsanda bağır; dağın yamacı. (20/1:4)

Döşsek: Yatak (429/4:1)

Düğür: Evlenen kişilerin anne ve babaları (19/1:3)

E

Emmi: Amca (73/3:3)

F

Fantami: Pandemi (86/8:2)

Fedik: Buğday, hedik. (430/3:3)

Feke: Adana'nın Feke ilçesi (87/1:2)

Fer Eylemek: Parlaklık, aydınlık. Canlılık, güç. (111/4:4)

G

Gam Gasavet: Üzüntü, kaygı, endişe. (412/4:2)

Gara: kara (20/1:1)

Garbi: Yel. (9/4:3)

Gardaş: Kardeş. (18/1:2)

Gaş: Kaş (81/4:2)

Gene: Yine (216/5:2)

Gıran: (halk ağzı): Halk arasında *kökün temizlensin, soyun sopun kurusun* anlamında kullanılmaktadır. (201/4:3)

H

Habil-Gabil: Habil ve Kabil'in Müslümanlar tarafından Kuran'da bahsedilen Adem ve Havva'nın ilk iki oğlu olduğuna inanılır. (239/6:1)

I

Ilgım ılgım: Esen rüzgar. (264/1: 2)

Iramam: Zaman ya da uzaklık olarak ara açılmak, uzamak, uzaklaşmak. (213/4:4)

Istar: Kilim, halı dokuma tezgâhı. (425/2:1)

K

Kadirli: Adana'nın bir ilçesi. (330/1:4)

Kalık: Kalmak (33/4:3)

Kara çadır: Yörüklerin kıldan dokunmuş evi. (430/5:4)

Kater kater: Katar katar, sıra sıra. (430/5: 3)

Kele: Kadınlar için kullanılan "ayol, hey, yahu, be" gibi anlamlara gelen söz. (124/1:1)

Kesikkeli: Adana'nın Kadirli ilçesinde yer alan köy. (130/3:1)

Kıylamak: Bir işi yapmaktan kaçmak, çekinmek. (233/4:2)

Kirmen: Yün eğirmeye yarayan tahtadan yapılmış çengelli araç. (426/5: 3)

Koğ: Çekiştirme, yerme, kötüleme, dedikodu. (259/3:4)

Komadın: Koymadın. (21/3:1)

Kozan: Adana'nın bir ilçesi. (78/2:1)

Köstü: Köstebek (210/2:2)

L

Laleynen: Lale ile. (268/2:3)

M

Maşlah: Eskiden kadınların sabahlık gibi giydikleri, tek parça, kolsuz üstlük. (249/3:3)

Memmed: Mehmet (370/2:3)

Murtçu: Adana'nın işgali sırasında şehre murtçu kılığında girip istihbarat faaliyeti yürüten Karaisalı halkına verilen yerel lakap. (335/1:4)

O

Obruk: Toros dağlarında Saimbeyli ile Tufanbeyli arasında bir yayla.

P

Palaz: Aşınmış çul eskisi. (424/4: 3)

Petek Petek: Arı kovanı (33/8: 2)

S

Saimbeyli: Adana'nın bir ilçesi. (155/1:2)

Salak: Düzlük, ova; çevre. (330/3:3)

Savrun: Kadirli ilçesinin içinden geçen çay. (330/3:4)

Senir: Tepe, yükseklik, doruk. (387/1:4)

Ş

Şakıya şakıya: Söylemek, ötmek. (87/4:4)

Şavk: Parlak, ışık. (103/2:3)

T

Teblik: Bildiri (144/3:2)

Tergemek: Bırakmak, vazgeçmek. (52/4: 2)

Tevek: Asma, kavun, karpuz, kabak gibi bitkilerin sürgünü. Asma yaprağı. (264/5:2)

Tibili: Küçük bir kuş türü: tarla kuşu. (282/2:1)

Tirşik: Kahramanmaraş'ın yöresel yemeği, halk arasında "Andırın Doktoru" olarak tanımlanır. (27/4:1)

Turaç: Sesi güzel olan kuş. (1/5:3)

Tülü: Erkek deve. (403/1:4)

V

Varak: varmak (385/4:1)

Y

Yallanmak: Çıkar sağlanacak bir durumda yapılan yağcılık, yalakalık, dalkavukluk. (32/12:4)

Yazınan: Yazın. (208/2:1)

Yekin: Bağırma. (131/4:3)

KAYNAKÇA

- Adana, (t.y.). adana.cu.edu.tr. Erişim tarihi: 12.09.2021.
- Adana, (t.y.). adana.cukurova.edu.tr. Erişim tarihi: 12.09.2021.
- Adana, (t.y.). ilimiz.net. Erişim tarihi: 12.09.2021.
- Adana, (t.y.). islamansiklopedisi.info. Erişim tarihi: 28.06.2022.
- Adana, (1981). Yurt ansiklopedisi (C.1. S.7-29). Anadolu Yayıncılık.
- Adana nüfusu, (t.y.). <https://www.nufusu.com/il/adana-nufusu>. Erişim tarihi: 28.06.2022.
- Aksan, D. (1999). Halk şiirimizin gücü. Bilgi Yayınevi.
- Aksoy, Ö. A. (1991). Atasözleri ve deyimler sözlüğü. TDK Yayınları.
- Aktaş, H. (2007). Klasik Türk şiirinde edebi sanatlar. Yort Savul Yayınları.
- Alay, O. (2020). Sözlü gelenek öznesi olarak saz şairi/âşık/halk şairi terimleri ve karakteristik özellikleri. Türk Akademik Araştırmaları Dergisi, 5 (1), 91-104.
- Alptekin, A. B. (2011). Çukurovalı âşıkların dilinde 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı, TÜBAR Dergisi, 29 (15), 15-26.
- Arı, B. (1998). Adana’da geçmişten bugüne âşıklık geleneği (Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi)
- Arı, B. (2013). Adana âşıklık geleneğinde bir Alevi âşık: Hacı Ali Şen’in şiirlerinde nasihat. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, (68), 129-155.
- Arslantürk, Z. & Tayfun, M. (2001). Sosyoloji. Çamlıca Yayınları.
- Artun, E. (1996). Günümüzde Adana âşıklık geleneği (1966- 1996) ve Feymani. Adana Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları.
- Artun, E. (1997). “Günümüz Adana âşıklık geleneği ve âşık fasılları”, 5. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresinde Sunulmuş Bildiri. http://turkoloji.cu.edu.tr/HALK%20EDEBIYATI/artun_adana_a.pdf. Erişim Tarihi: 29.11.2021.
- Artun, E. (1997). Adana âşıklık geleneğinde Karacaoğlan çığırnak. İçel Kültürü Dergisi, 54, 1-5.
- Artun, E. (2008). Çukurova ağıt söyleme geleneğinde ölüm dışı söylenen ağıtlar. Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergisi, 1(1), 52-72.
- Artun, E. (2011). Günümüzde yaşayan âşıklık geleneği üzerine düşünceler. M. Apaydın (Ed.). Prof. Dr. Mine Mengi Adına Türkoloji Sempozyumu içinde (s. 452-457). Çukurova Üniversitesi.

- Artun, E. (2019). Âşıklık geleneği ve âşık edebiyatı. Karahan Kitabevi.
- Aslan, F. (2012). Kars yöresi âşıklarının usta çırak geleneği bakımından değerlendirilmesi. Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, 36, 36-41.
- Aydın, T. (2015). 100. yılında diriliş 1915 Çanakkale şiirleri antolojisi. Pınarbaşı Belediyesi Kültür Yayınları.
- Bali, M. (1975). Âşık karşılaşmaları-atışmalar. Türk Folkloru Araştırmaları Dergisi, 16, 314.
- Banarlı, N. S. (1971). Resimli Türk edebiyatı tarihi I-II. Milli Eğitim Basımevi.
- Başgöz, İ. (1986). Folklor yazıları. Adam Yayınları.
- Beyatlı, Y. K. (1984). Edebiyata dair. İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları.
- Bilgegil, M. K. (1989). Edebiyat bilgi ve teorileri. Enderun Kitabevi.
- Boratav, P. N. (1982). Folklor ve edebiyat. Adam Yayınları.
- Boratav, P. N. (2000). 100 soruda Türk halk edebiyatı. Gerçek Yayınevi.
- Boyras, Ş. (2010). Furkani'nin şiir evreni bağlamında bir monografi denemesi. Akçağ Yayınları.
- Campbell, J. (2010). Kahramanın sonsuz yolculuğu. Kabalıcı Yayınevi.
- Çelikten, H. (2019). Âşıklık geleneği ve kültür değişimleri (Doktora Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi).
- Çobanoğlu, Ö. (2000). Âşık tarzı kültür geleneği ve destan türü. Akçağ Yayınları.
- Çobanoğlu, Ö. (2007). Âşık tarzı edebiyat geleneği. 3F Yayınevi.
- Çopuroğlu, K. (1998). Yukarı Çukurova'da âşıklık geleneği ve Âşık Eyyubi (Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi).
- Devellioğlu, F. (2016). Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lügat (32. baskı., C. 1-3). Aydın Kitabevi Yayınları.
- Dilçin, C. (2009). Örneklerle Türk şiir bilgisi. TDK Yayınları.
- Doğaner, A. (2019). Çukurovalı âşıkların dilinde deve. Uluslararası Türk Dili Ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, 8, 163- 177.
- Doğaner, A. (2019). Ozan Duranoğlu. Karahan Kitabevi.
- Durbilmez, B. (2010). Âşıklık geleneğinde saz. Milli Folklor Dergisi, 85, 148-158.
- Durbilmez, B. (2016). Âşık edebiyatı araştırmaları/Taşpınarlı halk şairleri. Ürün Yayınları.
- Ekici, M. (2011). Halk bilgisi (folklor) derleme ve inceleme yöntemleri. Geleneksel Yayınları.

- Ekmeççi, M. (2006). Yaşayan Çukurovalı âşıklar ve geleneğe tabi halk şairleri antolojisi. Adana Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.
- Ekmeççi, M. (2017). Adanalı yazarlar şairler ozanlar antolojisi. Adana Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- Elçin, Ş. (2004). Halk edebiyatı araştırmaları I-II. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Ergin, M. (2015). Orhun abideleri. Boğaziçi Yayınları.
- Gökyay, O. S. (2007). Dedem Korkud'un kitabı. Kabalcı Yayınevi.
- Günay, U. (1990). Halk şiirinde ayak konusunda düşünceler. Milli Folklor Dergisi, 1, 32- 34.
- Günay, Ü. (2018). Türkiye'de âşık tarzı şiir geleneği ve rüya motifi. Akçağ Yayınları.
- Güven, M. (2005). Türkiye sahasındaki hikâyeli türküler üzerine bir araştırma (Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi)
- Güzel, A. & Torun, A. (2008). Türk halk edebiyatı el kitabı. Akçağ Yayınları.
- Hayli, S. & Üçeçam, D. (2003). Kadirli'nin kuruluş ve gelişmesi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13 (2), 67-90.
- Kahraman, S. A. & Dağlı, Y. (2005). Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi seyahatnâmesi. Yapı Kredi Yayınları.
- Karakaş, A. (2011). Çukurova türkü söyleme geleneğinde hikâyeli türküler (Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi)
- Karakaş, A. (2013). Çukurovalı Âşık Ali Anbarcı'nın Yörük üstüne türküleri. Asia Minor Studies Dergisi, 1 (1), 64-77.
- Kaya, D. (1997). Edebiyatımızda âşık kolları ve Şenlik kolu. Türk Kültürü Dergisi, 412, 499-508.
- Kaya, D. (1999). Âşık şiirinde ayakla ilgili problemler. Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi, 4 (8), 335-348.
- Kaya, D. (2001). Âşıklık geleneğinin geleceğiyle ilgili düşünceler ve yapılması gerekenler, İletişim Çağında Halk Kültürleri ve Ozanlığın Geleceği Sempozyumunda Sunulmuş Bildiri, Milli Folklor Dergisi, 52, 87-92.
- Kaya, D. (2004). Anonim halk şiiri. Akçağ Yayınları.
- Kaya, D. (2007). Ansiklopedik Türk halk edebiyatı terimler sözlüğü (1. bs.). Akçağ Yayınları.
- Kayacan, İ. (2010). Bana yazılan şiirler. Sistem Ofset Basımevi.

- Kayırhan, F. E. (2007). Abdülvahap Kocaman'ın hayatı ve şiirleri (Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayer Üniversitesi)
- Keskin, R. (2003). Türkçe dil bilgisi. Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Kocakaplan, İ. (2008). Açıklamalı edebî sanatlar. Türk Edebiyat Vakfı Yayınları.
- Konaklı, H. (2007). Âşık Gül Ahmet Yiğit hayatı, sanatı, şiirleri, hikayeleri (Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi)
- Korkmaz, Z. (1992). Gramer terimleri sözlüğü. TDK Yayınları.
- Köprülü, F. (2004). Türk saz şairleri. Akçağ Yayınları.
- Köprülü, F. (2005). "Saz şairleri, dün ve bugün " Edebiyat Araştırmaları. TTK Basımevi.
- Köprülü, F. (2009). Türk edebiyatı tarihi. Akçağ Yayınları.
- Kurt, B. (2016). Malatya yöresi türkü söyleme geleneği ve Malatya türküleri (Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi)
- Kutlusoy, N. (2006). Buruklu Âşık Kul Mustafa hayatı şiirleri atışmaları halk hikâyeciliği derleme inceleme (Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi)
- Külekcı, N. (2003). Açıklamalar ve örneklerle edebî sanatlar. Akçağ Yayınları.
- Macit, M. & Soldan, U. (2010). Edebiyat bilgi ve teorileri el kitabı. Grafiker Yayınları.
- Mirzaoğlu, F. G. (2003). Çukurova bozlağı. Binboğa Yayınları.
- Oğuz, M. Ö. (1994). Yozgat'ta halk şairliğinin dünü ve bugünü. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Oğuz, M. Ö. (2001). Halk şiirinde tür, şekil ve makam. Akçağ Yayınları.
- Oğuz, M. Ö. & Ekici, M. & Aça, M. & Aslan, M. & Düzgün, D. & Eker, M. vd. (2014). Türk halk edebiyatı el kitabı. Grafiker Yayınları.
- Özarslan, M. (2001). Erzurum âşıklık geleneğinde işletilen "ayak"lar üzerine. Türkbilig Dergisi, 1 (2), 97-109.
- Özbek, M. (1998). Türk halk müziği el kitabı terimler sözlüğü. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Özdemir, A. Z. (1997). Tarihi gerçekler içinde Dadaloğlu üzerine, V. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresinde Sunulmuş Bildiri, 2, 214.
- Pakalın, M. Z. (1993). Osmanlı tarih deyimleri ve terimleri sözlüğü. Milli Eğitim Basımevi.
- Pala, İ. (2005). Ansiklopedik divan şiiri sözlüğü (14. bs.). Kapı Yayınları.
- Saban, G. M. & Korkmaz, B. N. (2021). Yaşayan âşıklık geleneğinde Âşık Arzu Bacı hayatı, sanatı, şiirleri. Paradigma Akademi Yayınları.

- Sakaoğlu, S. (2014). Âşık edebiyatı araştırmaları. Kömen Yayınları.
- Sönmez, M. E. (2012). Adana şehrinin alansal gelişimi ve yakın çevresinin arazi kullanımında meydana gelen değişimler. Türk Coğrafya Dergisi, 57, 55- 69.
- Şimşek, E. (2016). Âşık Veysel'in âşıklık geleneği içerisindeki yeri üzerine bir değerlendirme. Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, (9), 117-126.
- T.C. Adana Valiliği (2015). Adana hakkında <http://www.adana.gov.tr/kultur>. Erişim Tarihi: 12. 08. 2021.
- T.C. Kadirli Valiliği (2018). <https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Kadirli>. Erişim Tarihi: 12.11. 2021.
- Tanrıkulu, N. İ. (2000). Âşıklar divanı (günümüz âşıkları). Özel Basımevi.
- Tok, V. A. (2011). Edebî sanatlar ansiklopedisi. Literatür Yayınları.
- Toprak, C. (2012). Âşık İmami hayatı, sanatı, eserleri (Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi)
- Turan, S. (1977). Türk dili ve edebiyatı ansiklopedisi (1. s., C.6). Dergah Yayınları.
- Turgut, O. (1995). Adana'da âşıklık geleneği ve yaşayan Adanalı âşıklar (Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi)
- Türk dili ve edebiyatı ansiklopedisi (1982). "Kafiye" (5. s., C.8). Dergah Yayınları.
- Türk dil kurumu. (2005). Türkçe sözlük (Genişletilmiş baskı). TDK Yayınları.
- Türk dünyası edebiyat kavramları ve terimleri ansiklopedik sözlüğü (2001). "Bozlak" (2. s., C. 1). Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Türkmen, F. (1982). Türk dili ve edebiyatı ansiklopedisi (C. 5). Dergâh Yayınları.
- Türk standartları enstitüsü (2001). TSE şiirleri 1995. Türk Standartları Enstitüsü Yayınları.
- Yardımcı, M. (2013). Başlangıcından günümüze Türk halk şiiri, Âşık Şiiri, Tekke Şiiri. Ürün Yayınları.

KAYNAK KİŞİLER

- KK-1** ..... (Âşık Ali), ..., İlkokul, Emekli, .../.....
- KK-2** ..... (Tahsin), ..., İlkokul, Emekli, .../.....
- KK-3** ..... (Osman), ..., İlkokul, Esnaf, .../.....
- KK-4** ..... (Postacı), ..., Lise, Emekli, .../.....
- KK-5** ..... (Fındıklı), ..., İlkokul, Çiftçi, .../.....
- KK-6** ..... (Âşık Yakup), ..., Üniversite, Memur, .../.....
- KK-7** ..... (Yarani), ..., İlkokul, Emekli, .../.....
- KK-8** ..... (Abidin), ..., İlkokul, Çiftçi, .../.....
- KK-9** ..... (Kozanoğlu), ..., Üniversite, Serbest Meslek, .../.....
- KK-10** .....(Ozan Halil), ..., Lise, Uzman Çavuş, .../.....
- KK-11** .....(Ozan Hamza), ..., İlkokul, Çiftçi, .../.....
- KK-12** .....(Koca Hacı), ..., İlkokul, Çiftçi, .../.....
- KK-13** ....., İlkokul, Emekli, .../.....
- KK-14** .....(Mansur), ..., Üniversite, .../.....
- KK-15** .....(Dert Ozanı), ..., İlkokul, .../.....
- KK-16** .....(Şençalar), ..., İlkokul, Çiftçi, .../.....

EKLER

EK 1. Tez Etik Kurul İstek İzin Formu

T.C.	
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOŞU	
ADI VE SOYADI	Havanur KARLAELÇ
ÖĞRENCİ NO	2020012008
TEL. NO.	
E - MAIL ADRESLERİ	
ANA BİLİM DALI	Türk Dili ve Edebiyatı - Halk Edebiyatı
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	
İSTEKTE BULUNDUĞU DÖNEME AIT DÖNEMLIK KAYDINI YAPILIP- YAPILMADIĞI	20..... / 20..... - GÜZ / BAHAR DÖNEMİ KAYDINI YENİLEMEDİM / YENİLEDİM.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	Adana âşıklik geleneği ve bu geleneğin yaşayan temsilcisi olan Âşık Ali Anbarcı'nın hayatı, âşıklığı, âşıklığına hazırlayan etmenleri, öteki âşıklar ile olan etkileşimlerini, icra ortamları ve kayıt altına alınan şiirlerini biçim, içerik dil ve üslup açısından inceleyerek monografik bir analiz yapılmasıdır.
TEZİN AMACI	Adanalı Âşık Ali Anbarcı'nın Adana âşıklik geleneği içerisindeki konumu, bu geleneğe kattıkları ve geleneğin sürdürülmesindeki payının tespitidir. Böylelikle Adanalı âşıklar arasındaki yeri belirlenecektir.
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	Âşıklik geleneği köken olarak kam, şaman, baksıya dayanan ve bu kültürün devamı niteliğinde olan geleneştir. Türk halk kültürü içinde önemli bir yere sahip olan âşıklik geleneği, kendine has kuralları ve icrası olan hazinedir. Âşıklar, içinde buldukları toplumun duygu ve düşüncelerini dile getirmiş ve kültürümüzün bugüne ulaşmasında bir köprü vazifesi görmüşlerdir. Yapılan araştırmalar ve incelemeler sonucunda Adana ve Çukurova yöresinde geleneğinin yüzyıllardır korunduğu tespit edilmiştir. Bu açıdan bakıldığında Çukurova Bölgesi/ Adana ili âşıklik geleneğinin incelenmesi gereken konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Tez konusu Adana âşıklik geleneğinde Âşık Ali Anbarcı'nın hayatı, sanatı ve eserleri oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Adana âşıklik geleneği çevresinde yetişen âşığın edebi yönünü çok yönlü olarak ele almak ve bilim dünyasına tanıtmayı amaçlamaktır. Türkmen Aşkar soyundan olan Âşık Ali Anbarcı, Çukurova âşıklik geleneği içerisinde önemli bir yere sahiptir. Badeli âşıklardan olan sanatçının eserlerinde aşk, tabiat, yiğitlik, millet, Yörükler gibi tarihsel ve sosyal konular ağırlıklı olarak yer alır. Bu çalışmada, âşığın doğup büyüdüğü Adana ve çevresi tanıtılmaya çalışılmıştır. Âşık Ali'nin 434 şiiri konularına göre tasniflenerek, şekil, içerik, üslup bakımından ayrıntılı bir biçimde tahlil edilerek gelenekteki yeri belirtmeye amaçlanmıştır. Çalışma, betimsel alanda durum saptamaya yönelik bir çalışmadır. Veriler nitel araştırma yöntemi olan doküman, gözlem, görüşme tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Ayrıca, Âşık Ali'yle ilgili kaynak kişilere de ulaşılarak elde edilen veriler çalışmamızda kullanılmıştır. Öte yandan âşıklik geleneği ve âşık edebiyatı üzerine yazılmış eserler literatür taraması yapılarak incelenmiştir. Çalışma sırasında yararlanılan kaynaklar kaynakça bölümünde yer almaktadır.
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI	

KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAĞI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER						
UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AIT ANKETLERİN ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇEKLERİN UYGULANACAĞI						
EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR, ... V.B. GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/SAYFA OLUMLARINA AIT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	1) ..... (.....) Sayfa ..... Ölçeği. 2) ..... (.....) Sayfa ..... Anketi. 3) ..... (.....) Sayfa ..... 4) ..... (.....) Sayfa ..... Formları.					
ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI : Havanur KARLAELÇ	ÖĞRENCİNİN İMZASI: Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır. TARİH:					
TEZ/ ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU						
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.						
2. Anılan konu ..... faaliyet alanı içerisine girmektedir.						
1.TEZ DANIŞMANININ ONAYI	2.TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA)	ANA BİLİM DALI BAŞKANININ ONAYI	SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI			
Adı - Soyadı: Sevin ARSLAN	Adı - Soyadı:	Adı - Soyadı: Sevin ARSLAN	Adı - Soyadı: Murat KOÇ			
Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı:	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.			
Onayı E-Posta ile alınmıştır.	İmzası:	İmzası: Evrak Onayı E-Posta ile alınmıştır.	İmzası: Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır.			
... / ... / 20....	... / ... / 20....	... / ... / 20....	... / ... / 20....			
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER						
Adı - Soyadı: Şehnaz ŞAHİNKARAKAŞ	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN	Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLER	Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Mustafa Tefvik ODMAN	Adı - Soyadı: Hüseyin Mahir FİSUNOĞLU	Adı - Soyadı: Jülide İNÖZÜ
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.
İmzası : Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır.
... / ... / 20....	... / ... / 20....	... / ... / 20....	... / ... / 20....	... / ... / 20....	... / ... / 20....	... / ... / 20....
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
ÖY BİRLİĞİ İLE	☒					
ÖY ÇOKLUĞU İLE	☐	Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince İncelenmiş olup, ... / ... / 20.... - ... / ... / 20.... tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli iznin verilmesi taraflarımızca uygundur.				
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ SEKRETERLİĞİNE ONAYLAR ALINMAK ÜZERE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA FORMDAKİ YAZI ON İKİ PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILACAKTIR.						

EK 2. ŞİİRLERİN İNDEKSİ

Âşık Ali'nin şiirlerin kaydettiği defterlerinde yaklaşık 3000 kadar şiirinden 434'ü incelendi. Şiirlerin indeksi oluşturulurken incelenen 434 şiiri kullanılan ölçüye göre yedili, sekizli, on birli şiirler diye sınıflandırılmıştır. Belirlenen bu şiirler alfabetik bir şekilde sıralanmıştır.

YEDİ HECELİ ŞİİRLER

1. Adana
2. Aramam
3. Asker
4. Aşkımız
5. Dönerim
6. El Ele Olanlar Bilir
7. Fadimem
8. Gönlüm Seninle
9. Mangal
10. Menzile
11. Palanlı Karga

SEKİZ HECELİ ŞİİRLER

12. Adana
13. Adana'nın Güzelleri
14. Adem Aleyhi Selam Babam
15. Ağlar Gezen
16. Ağlar İdin
17. Ahiret Nasihatı
18. Ahmet'e Ağıt
19. Alan Oldu
20. Ali Hoca Nasihat
21. Ali'm Güzeli
22. Allah Aşkını
23. Ana Hakkı
24. Anam Babam Öğretmenim

25. Anam Babam Kara Toprak
26. Anam Benim
27. Andırın Güzelleri
28. Anla Artık
29. Anla Dedim
30. Arguvan'dır Elim
31. Asker Ağıdı
32. Âşık Ali ile Cemil Şençalar Atışması
33. Âşık Ali ile Cemil Şençalar Atışması
34. Âşık İmami'ye Ağıt
35. Âşık Veysel
36. Aşkımızızı
37. Aşkın Beni
38. Aşkın Yeli
39. Avşar Ağıdı
40. Baba Katili
41. Babalar
42. Badeli Âşık
43. Bak Hele Sen
44. Bana Gül De
45. Batma Güneş
46. Bayram Olsun
47. Beni Beni
48. Beni Kırdı Gülü Kıırma
49. Benim Gibi
50. Ben Mi Öldürdüm
51. Bir Araba Alamadım
52. Bir Sigara
53. Biter Ömrüm
54. Bizim Ele Doğru
55. Bizim Osman
56. Bu Güzeli
57. Cahil
58. Can Bedenden Ayrı Değil

59. Cemil ile Şirin
60. Cemil Şençalar
61. Çaresizlik
62. Çok Özledim
63. Dağlar Sarın
64. Deli
65. Dertli Etti
66. Dert Pazarı
67. Doktor Beyim
68. Dolunay
69. Doyur Beni
70. Döne Kıza
71. Dönüp Gelsen
72. Duyarsınız
73. Düğün Dernek
74. Dünya Dar Deyil Mi
75. Düşman Olun
76. Düzen Böyle
77. El Dilinde
78. Elif Diyor
79. El Eyliyor
80. Emekli
81. Eminem
82. Emmi Deme
83. Eriyor Bak
84. Er Kardeşim
85. Evlatlarıma Nasihat
86. Fandemi
87. Feke'de Bir Güzel
88. Gel Barışak
89. Geldi Geçti
90. Gelir Gelmez
91. Gel Öldürme
92. Gelsen Nolur

93. Göller Gibi
94. Gönül Sana
95. Görmeseydim
96. Gözler Beni
97. Gurbet
98. Guzum Gelsene
99. Gül Güleydi
100. Gülüm Sana
101. Gülüm Senden Geçemedim
102. Gül Ver Bana
103. Güzelsin
104. Hani Nerde
105. Hasret
106. Hasret Sardı
107. Haticem
108. Hava Su Toprak Olmasa
109. Hayat
110. Hayvan Olur
111. İki Dostu
112. İl Tütünleri
113. İntizar
114. İz Bırakan Âşıklar
115. Kader
116. Kadir Kıymet
117. Kadirli'nin Güzelleri
118. Kalem
119. Kara Çadır Güzeli
120. Kara Çalı
121. Karaisalı'nın Güzelleri
122. Kara Kalem
123. Keklik Misin
124. Kele Dezze
125. Kırım Kızı
126. Kızılay'a Övgü

- 127.Kitap
- 128.Kitap'ım
- 129.Köprü Kurdun
- 130.Köyüm Kesikkeli
- 131.Kullar
- 132.Kumar
- 133.Kurban Olam
- 134.Kurban Olduğum
- 135.Maraş Otu ve Andırın
- 136.Mehmetçik
- 137.Muhtar Emmi
- 138.Mutlu Gözler
- 139.Nasihah Çocuklara
- 140.Nazar
- 141.Nazlı Yarin
- 142.Nerde Beyler
- 143.Nerde Derler
- 144.Nerden Almış
- 145.Niğde'nin Güzelleri
- 146.Niye Diye Sorman
- 147.Nolur Alo Desen Bana
- 148.Olmaz Olsun
- 149.Omar Emmi
- 150.Ölüm Bir Gün Gelecektir
- 151.Ölün Gelsin
- 152.Ölüyorum
- 153.Özge Can
- 154.Özümdesin
- 155.Saimbeyli Güzelleri
- 156.Saramadım
- 157.Sarıkamış
- 158.Sarılmayı Sarılmayı
- 159.Seçim Zamanı
- 160.Sen Aynısın Ben de Aynı

- 161.Sen De Yanma
- 162.Sen Gelmedin
- 163.Seni Beni
- 164.Seni Sevmek
- 165.Senin Olsun
- 166.Sensiz Gönül
- 167.Ser Muhammed
- 168.Sesim Cemil Şençalar
- 169.Sevdasından
- 170.Sevedim
- 171.Sevgi
- 172.Sigara ve Zararları
- 173.Soldu Gitti
- 174.Son Nefesin
- 175.Sorma Ellerimi
- 176.Sorma Yaram Azsın
- 177.Söyle Nedir
- 178.Söyle Oğlum
- 179.Şişmanlara Nasihat
- 180.Şu Dünyanın
- 181.Tek Umudum
- 182.Tutku Can
- 183.Türk Elini
- 184.Unuttun Mu
- 185.Uyansana İnsanoğlu
- 186.Varsak Kızı
- 187.Vatandaşım
- 188.Vay Vay Canım
- 189.Vicdan Mıdır
- 190.Vurdun Beni
- 191.Yad Ellere
- 192.Yare Yare
- 193.Yar Gülünü
- 194.Yar Yar Diye

- 195.Yemini'nin Hali
- 196.Yetmedi Mi
- 197.Yıktı Beni
- 198.Zalım Kızı
- 199.Zaman Çaldı
- 200.Zam Vurgunu
- 201.Zeytin Beli Ağdı

ON BİR HECELİ ŞİİRLER

- 202.Abdulvahap Kocaman
- 203.Ağla Kardeşim
- 204.Ağlar Cemilem
- 205.Aldanma Avlanırsın
- 206.Aliyel Murtaza
- 207.Allah'a Sığın
- 208.Allı Turnam
- 209.Analar Olmasa
- 210.Anam
- 211.Ankara
- 212.Anlamaz Yare
- 213.Arzu İmiş Adı
- 214.Assiyem
- 215.Âşık Ali ile İmami Atışması
- 216.Âşık Tanır İle Nazlı Senem
- 217.Aşkın Düğmeleri
- 218.Aşkın Kitabı
- 219.Aşkın Yolu
- 220.Atam Türk Bende Türküm
- 221.Atasözleri
- 222.Atatürk
- 223.Atatürk ve Devrimleri
- 224.Avratlara
- 225.Avşar'ım Emmiler
- 226.Ayasofya

- 227.Aydın'ın Kızı
 228.Aydınlı Derler
 229.Ayrılık Oku
 230.Ayşem
 231.Babalık
 232.Babam
 233.Bakamaz Oldum
 234.Bakışı Kaldı
 235.Balın Adana
 236.Balların Olam
 237.Bal Olmuş Sandım
 238.Baş Başa
 239.Baykuşlar
 240.Bekleyiş Türküsü
 241.Benden Uzakta
 242.Benim Sevdylim
 243.Besmeleli Sofra
 244.Birtanem
 245.Bir Zamanlar
 246.Biz Âşık Olduk
 247.Bu Toprağın İnsanları
 248.Bülbüle Yalvardım
 249.Bütün Beyler
 250.Caydın Elif'im
 251.Cemilem
 252.Çağı Yakalama Zamanı
 253.Çanakkale
 254.Çanakkale Zaferi
 255.Çıkma Ha Çıkma
 256.Çölde Mi Doğdum
 257.Çukurova Toprağında Yetiştii
 258.Dadaloğlu Dedem
 259.Dağa Küserdin
 260.Dedemiz Karacaoğlan

261. Demokrasi
262. Deprem
263. Deprem
264. Diller Övünsün
265. Doğru Söyleyeni
266. Dostlar
267. Dostluğun Bahçesi
268. Doymadan Gitti
269. Döndüm
270. Döndürme Beni
271. Dullar
272. Duyuramadım
273. Duyurma Sevdiiyim
274. Elden Ayrılır
275. Elifim
276. Eller Ağlar
277. Emmioğlu
278. Eşim
279. Eşim
280. Evlat Baba Ana
281. Fadime
282. Fadime İle Mehmet Aşk Hikâyesi
283. Fadimem
284. Gelmez Geriye
285. Gel Senem
286. Gelsen Olmaz Mı
287. Gençliğim Tapusu Sende
288. Gençlik Gitti
289. Göçer Yörükler
290. Gör Adana'da
291. Görsem Olmaz Mı
292. Götürür Beni
293. Grizi: Karadeniz Maden Ocağı
294. Gurban Olurum

- 295.Gülden İsterim
- 296.Güle Benziyon
- 297.Gül Güle Güle
- 298.Gülistan
- 299.Gülme Zamanı
- 300.Güneş Gözlerin
- 301.Güzel
- 302.Güzel
- 303.Güzel/Çirkin
- 304.Güzelim
- 305.Güzeller
- 306.Hak Sensin
- 307.Hal Aman
- 308.Halil Atılgan'a Methiye
- 309.Halime'm
- 310.Hani O Canlar Nerde
- 311.Hasret Türküsü
- 312.Hatır Gönül
- 313.Hayata Güldüm
- 314.Hayatın Baharı
- 315.Hayırsız Vefasız
- 316.Hazırla İnsanoğlu
- 317.Hz. Ali Efendimize Övgü
- 318.Hz. Ali'nin Ciğer Paresi
- 319.Hocada Beş Milyon
- 320.Hortumla
- 321.Hoşgeldiniz
- 322.İnsanlar
- 323.İnsanoğlu
- 324.İnsan Olan
- 325.İsmail Gaspıralı
- 326.İyi Düşün Sorma Deliye
- 327.İyi Öğren
- 328.Kader

- 329.Kaderi
330.Kadirlim
331.Kahır Fadime
332.Kaldı
333.Kandıran Gelsin
334.Kapandı Pazarım
335.Karaisalı Yörükleri
336.Kara Sevda
337.Kara Sevda
338.Karlı Dağlar
339.Kaşına Gözüne
340.Kelam Ullah
341.Kılıbık
342.Kimler Ağlattı
343.Koyan Utansın
344.Kullar İçinde
345.Kumar
346.Kuran'ı Dinle
347.Kurban Olduğum
348.Kurban Olduğum
349.Kurban Olduğum
350.Kurban Olduğum
351.Kusurlu Olanda Kusur Arama
352.Küle Döndürdü
353.Mardin
354.Mecnun Gibi
355.Mehmetçiğim
356.Meleğim
357.Menekşe Göze
358.Menekşe Gözler
359.Mersin ve İlçeleri
360.Mevla'nın Emri
361.Murat İle Gülizar
362.Muş Yöresi

- 363.Mutlu Etti Mi Seni
364.Mutluluk Olsun
365.Nazımda Kaldı
366.Nazlı Yar
367.Nazlı Yarım
368.Nettin Sevdiyim
369.Niye Sevdiyim
370.Oğuz Boyları Yörükleri
371.Ol Derse Mevla'm
372.Osmanlı Tarihi
373.Ozanları Anlayalım
374.Öğretmen
375.Ölüm Ne Etsin
376.Ömrüm Amanı
377.Özledim Anam
378.Sanatçı Mesut Eray
379.Saramıyorum
380.Seçmesini Bil İnsan
381.Sel Eyledin
382.Sende Arasan Beni
383.Sende Çaresi
384.Seni Görüyom
385.Senin Olsun
386.Senin Olsun
387.Senirin Başında Yörük Kızı
388.Senle Be Adam
389.Servetim Canım
390.Sevda
391.Sevda Selleri
392.Sevdiyim Güzel
393.Sıla Hasreti
394.Soma Maden Ocağı
395.Sorma Ellere
396.Sorma Suç Olur

- 397.Suçumu Söyle
398.Sultan Süleyman
399.Sunam
400.Şanlı Bayrağım
401.Taş Köprü
402.Tükettin Ömrümü
403.Tülü Develeri
404.Türküleri Söylerim
405.Türkün Dostu Yohtur
406.Unutma
407.Uyar Milletim
408.Yaktı Götürdü
409.Yalancı
410.Yandım Sevdiyim
411.Yaralı
412.Yare Gideyim
413.Yarım Gurbet Eli
414.Yaşamak Bizde
415.Yaşatma Dünyada
416.Yerilir Bir Gün
417.Yiğidin Eyisi
418.Yirmi Üç Nisan
419.Yoksulluk
420.Yol Bulamadım
421.Yollama Beni
422.Yolum Kalmadı
423.Yörük
424.Yörük Ağıdı
425.Yörük Elleri
426.Yörük Güzeli
427.Yörük Kızı Fadime
428.Yörük Kızı Medine
429.Yörükler Ayrı Durmaz
430.Yörükler Nerde

431.Yüce Dağlar

432. Zafer Çağrısı

433. Zamlara

434. Zehir Sigara

EK 3. RÖPORTAJ FORMU

T.C. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı – Tezli Yüksek Lisans Röportaj Formu		Adana Âşıklık Geleneğinde Âşık Ali Anbarcı	Röportajı Gerçekleştirenin, Adı – Soyadı : ..... Röportaj Tarihi /Yeri : .../.../.../.....
I. Bölüm Âşık İle İlgili Kişisel Bilgiler			
1.	Adı – Soyadı :		
2.	Mahlası /Lakabı :		
3.	Baba adı :		
4.	Ana adı :		
5.	Doğum yeri /tarihi :		
6.	Medeni durumu :		
7.	Çocukları var mı? Varsa sayısı? :		
8.	Öğrenim durumu :		
9.	Mesleği :		
10.	Halen yaptığı iş .:		
11.	Adresi :		
12.	Telefon Numarası :		
13.	Hayat Hikâyesi:		
II. Bölüm Âşıklığa Dair Gelenek Bilgisi			
1.	Saz ya da başka bir enstrüman çalabiliyor mu?		
2.	İrticalen çalıp söyleyebiliyor mu?		
3.	Mahlasını nasıl almıştır , kim vermiştir?		
4.	Kaç yıldır âşıklık geleneği içerisinde?		
5.	Badeli âşık mıdır? Yoksa başka etken var mıdır? (Gurbet , hasretlik , ölüm , afet vb.)		
6.	Badeli âşıkta bu süreç nasıl olmuştur?		
7.	a. Hangi tür halk şiirleri söylemektedir? b. Âşık çalıp söylediklerini nasıl isimlendirir? c. Şiirlerini hangi türe /türle dahil eder?		
8.	a. Anlattıklarını kimden öğrenmiştir? b. Ustası var mıdır varsa kimdir? c. Ustasından kalma herhangi bir yazılı belge (defter , mecmua , cönk vb.) var mıdır?		
9.	Usta malı ve kendi malı deyişleri var mıdır?		
10..	Çıracak yetiştirdi mi? Varsa çırakları kimlerdir?		
11.	Ailesinde âşıklık geleneğini devam ettiren var mıdır?		
12.	Diğer âşıklarla karşılıklı atışma yapmış mı? a. Yaptıysa bu âşıklar kimlerdir? b. Atışmalar nerede ve ne zaman olmuştur?		
13.	a. Âşık şenliklere , toplantılara , festivallere , yarışmalara veya buna benzer toplantılara katılmış mıdır?		
	Yıl	Etkinlik (Şenlik , Festival vb .) Adı	
	b. Katıldığı etkinlikler ödül almış mıdır? Almış ise hangi dalda , ne zaman ve nerede almıştır?		

14.	Halk hikâyesi anlatır mı? Bildiği hikâyelerin adları nelerdir?		
15.	a. Eserleri var mı? Varsa		
	Eserin Adı	Basım yılı	Basım Yeri
			Yayınevi
	b. Plak, kaset ve CD çalışmaları var mı?		
	Plak – Kaset ve CD Adı	Yıl	

EK 4. ŞİİRLERİN BİÇİMSEL DAĞILIMI

Şiir No	Hece Sayısı	Durak Yapısı	Kafiye düzeni	Şiirin Konusu	Dörtlük Sayısı	Mahlas
1	7	4+3	aaba/ccca	Yurt temalı	5	Âşık Ali
2	7	...	abab/cccb	Aşk	4	...
3	7	...	abab/cccb	Toplumsal	4	Âşık Ali'm
4	7	4+3	abab/cccb	Aşk	4	...
5	7	...	aaba/ccca	Aşk	4	...
6	7	3+4	abab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali
7	7	4+3	aaba/ccca	Aşk	4	...
8	7	4+3	abab/cccb	Aşk	4	Ali'm
9	7	4+3	abab/cccb	Diğer temalar	4	...
10	7	4+3	aaab/cccb	Tasavvuf	5	Âşık Ali'm
11	7	4+3	aaab/cccb	Diğer temalar	5	Âşık Ali'm
12	8	4+4	aaba/ccca	Aşk	4	Ali'm
13	8	4+4	aaba/ccca	Yurt temalı	5	...
14	8	4+4	aaab/cccb	Tasavvuf	10	Âşık Ali'm
15	8	4+4	abab/cccb	Aşk	5	Ali'm
16	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
17	8	4+4	aaab/cccb	Nasihat	5	Âşık Ali'm
18	8	4+4	abab/cccb	Ağıt	4	...
19	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	4	...
20	8	4+4	abab/cccb	Nasihat	4	Ali
21	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Ali'm
22	8	5+3	abab/cccb	Tasavvuf	6	Âşık Ali'm
23	8	4+4	abab/cccb	Anne sevgisi	6	Ali'm
24	8	4+4	abab/cccb	Toplumsal	5	Âşık Ali'm
25	8	4+4	abab/cccb	Anne sevgisi	7	Âşık Ali'm
26	8	4+4	aaab/cccb	Anne sevgisi	5	Âşık Ali'm
27	8	4+4	aaab/cccb	Övgü	6	Âşık Ali'm
28	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
29	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
30	8	4+4	abab/cccb	Çeşitli şahıslar	6	Âşık Ali'm
31	8	4+4	aaab/cccb	Ağıt	6	Âşık Ali'm
32	8	4+4	aaba/ccca	Taşlama	14	Âşık Ali'm
33	8	4+4	abab/cccb	Taşlama	8	Ali'm
34	8	4+4	abab/cccb	Ağıt	6	Âşık Ali
35	8	4+4	abab/cccb	Çeşitli şahıslar	5	Âşık Ali'm
36	8	4+4	abab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
37	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	4	Ali'm
38	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	...
39	8	4+4	aaab/cccb	Ağıt	5	Âşık Ali'm
40	8	4+4	aaab/cccb	Ağıt	5	Ali'm
41	8	4+4	abab/cccb	Baba sevgisi	5	Âşık Ali'm
42	8	4+4	abab/cccb	Diğer temalar	10	Âşık Ali'm
43	8	4+4	abab/abab	Sitem	4	Âşık Ali'm
44	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
45	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm

46	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	...
47	8	3+5	aaab/cccb	Sitem	4	Âşık Ali'm
48	8	4+4	abab/cccb	Tabiat	5	Ali'm
49	8	4+4	abab/cccb	Aşk	3	...
50	8	5+3	aaab/cccb	Sitem	4	Âşık Ali'm
51	8	4+4	aaab/cccb	Diğer temalar	10	Âşık Ali'm
52	8	4+4	abab/cccb	Diğer temalar	6	Âşık Ali'm
53	8	4+4	aaab/cccb	Tasavvuf	5	Âşık Ali'm
54	8	4+4	aaab/cccb	Çeşitli şahıslar	5	Âşık Ali'm
55	8	4+4	aaab/cccb	Mizah	11	Âşık Ali'm
56	8	4+4	abab/cdcd	Övgü	4	...
57	8	4+4	abab/cccb	Nasihat	4	Âşık Ali'm
58	8	4+4	aaba/ccca	Nasihat	5	Âşık Ali'm
59	8	4+4	abab/cccb	Aşk	8	...
60	8	4+4	abab/cccb	Çeşitli şahıslar	6	Ali'm
61	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali
62	8	5+3	aaab/cccb	Özlem	4	Âşık Ali'm
63	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
64	8	3+5	abab/cccb	Diğer temalar	4	Âşık Ali'm
65	8	4+4	abab/cccb	Dert	4	Âşık Ali'm
66	8	4+4	abab/cccb	Dert	4	Ali'm
67	8	4+4	aaab/cccb	Diğer temalar	5	Âşık Ali'm
68	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
69	8	4+4	abab/cccb	Aşk	6	Ali'm
70	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
71	8	4+4	abab/cccb	Özlem	4	Ali'm
72	8	4+4	aaba/ccca	Tasavvuf	5	Ali'm
73	8	4+4	abab/cccb	Sevgi	4	Ali'm
74	8	4+4	abab/cccb	Sitem	4	Âşık Ali'm
75	8	5+3	aaab/cccb	Nasihat	7	Âşık Ali'm
76	8	4+4	abab/cccb	Taşlama	5	Âşık Ali'm
77	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
78	8	5+3	abab/cccb	Övgü	4	Ali'm
79	8	4+4	abab/cccb	Övgü	4	Âşık Ali'm
80	8	4+4	abab/cccb	Toplumsal	7	Âşık Ali'm
81	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	...
82	8	4+4	abab/cccb	Aşk	5	Ali
83	8	4+4	aaab/cccb	Tasavvuf	4	Ali'm
84	8	4+4	abab/cccb	Nasihat/Tasavvuf	6	Ali'm
85	8	4+4	abab/cccb	Nasihat	5	Âşık Ali
86	8	4+4	abab/cccb	Toplumsal	9	Âşık Ali'm
87	8	4+4	aaab/cccb	Övgü	4	...
88	8	4+4	aaab/cccb	Toplumsal	5	Ali'm
89	8	4+4	aaba/ccca	Aşk	4	Âşık Ali'm
90	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
91	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
92	8	4+4	abab/cccb	Özlem	4	Ali'm
93	8	4+4	aaabb/ccbb	Aşk	4	Âşık Ali'm

94	8	4+4	abab/cccb	Aşk	6	Âşık Ali'm
95	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
96	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
97	8	4+4	abab/cccb	Gurbet	4	Âşık Ali'm
98	8	4+4	aaab/cccb	Ağıt	6	Âşık Ali'm
99	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
100	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Ali'm
101	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
102	8	4+4	aaabb/cccb	Aşk	4	...
103	8	4+4	aaab/cccb	Övgü	5	Âşık Ali'm
104	8	4+4	abab/cccb	Tasavvuf	8	Âşık Ali'm
105	8	4+4	abab/cccb	Özlem	4	Âşık Ali'm
106	8	4+4	abab/cccb	Özlem	4	Âşık Ali'm
107	8	4+4	aaabb/cccb	Aşk	3	...
108	8	4+4	abab/cccb	Tabiat	11	Âşık Ali
109	8	4+4	abab/cccb	Toplumsal	5	Ali'm
110	8	4+4	aaba/ccca	Toplumsal	5	Ali'm
111	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	4	...
112	8	4+4	abab/cccb	Toplumsal	6	Âşık Ali'm
113	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
114	8	4+4	aaab/cccb	Çeşitli şahıslar	8	Âşık Ali'm
115	8	4+4	aaab/cccb	Övgü	5	...
116	8	4+4	aaab/cccb	Sitem	4	Ali'm
117	8	4+4	aaab/cccb	Övgü	6	Âşık Ali'm
118	8	4+4	abab/cccb	Toplumsal	4	Ali'm
119	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
120	8	4+4	abab/cccb	Sitem	5	Âşık Ali'm
121	8	4+4	abab/cccb	Övgü	4	Âşık Ali'm
122	8	4+4	abab/cccb	Toplumsal	4	Âşık Ali'm
123	8	4+4	aaab/cccb	Övgü	4	Âşık Ali'm
124	8	4+4	aaba/ccca	Aşk	4	Ali
125	8	4+4	abab/cccb	Övgü	4	Âşık Ali'm
126	8	4+4	abab/cccb	Övgü	6	Âşık Ali'm
127	8	4+4	abab/cccb	Toplumsal	8	Âşık Ali'm
128	8	4+4	abab/cccb	Toplumsal	6	Âşık Ali'm
129	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
130	8	4+4	abab/cccb	Yurt temalı	5	Hacı Ali'm
131	8	4+4	abab/cccb	Tasavvuf	6	Âşık Ali'm
132	8	4+4	abab/cccb	Toplumsal	5	Âşık Ali'm
133	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
134	8	4+4	abab/cccb	Övgü	4	Âşık Ali'm
135	8	4+4	abab/cccb	Toplumsal	6	Âşık Ali'm
136	8	4+4	abab/cccb	Milli tema	4	...
137	8	4+4	abab/cccb	Toplumsal	4	Âşık Ali'm
138	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	4	...
139	8	4+4	abab/cccb	Nasihat	6	Âşık Ali'm
140	8	4+4	abab/cccb	Toplumsal	5	Âşık Ali'm
141	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm

142	8	4+4	abab/cccb	Tasavvuf	8	Âşık Ali'm
143	8	4+4	abab/cccb	Toplumsal	4	Âşık Ali'm
144	8	4+4	abab/cccb	Tasavvuf	13	Âşık Ali'm
145	8	4+4	abab/cccb	Övgü	5	Âşık Ali'm
146	8	4+4	abab/cccb	Toplumsal	4	Âşık Ali'm
147	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	5	Ali'm
148	8	4+4	aaab/cccb	Sitem	4	Âşık Ali'm
149	8	4+4	aaba/ccca	Mizah	5	Ali
150	8	4+4	aaab/cccb	Tasavvuf	7	Ali'm
151	8	4+4	aaabb/cccb	Sitem	5	Âşık Ali'm
152	8	4+4	abab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
153	8	4+4	abab/cccb	Ağıt	5	Âşık Ali'm
154	8	4+4	abab/cccb	Aşk	5	Ali'm
155	8	4+4	abab/cccb	Övgü	5	Âşık Ali'm
156	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Ali'm
157	8	4+4	aaab/cccb	Milli tema	7	Âşık Ali'm
158	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
159	8	4+4	abab/cccb	Toplumsal	12	...
160	8	4+4	abab/cccb	Toplumsal	6	Âşık Ali'm
161	8	4+4	abab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
162	8	4+4	abab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
163	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
164	8	4+4	abab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
165	8	4+4	abab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
166	8	4+4	abab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
167	8	4+4	abab/cccb	Tasavvuf	7	Âşık Ali'm
168	8	4+4	abab/cccb	Çeşitli şahıslar	5	Âşık Ali'm
169	8	4+4	abab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
170	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
171	8	4+4	abab/cccb	Övgü	5	Âşık Ali'm
172	8	4+4	aaab/cccb	Toplumsal	6	Âşık Ali'm
173	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali
174	8	4+4	abab/cccb	Tasavvuf	5	Âşık Ali'm
175	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
176	8	4+4	abab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
177	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Ali'm
178	8	4+4	abab/cccb	Toplumsal	6	Ali'm
179	8	4+4	aaabb/cccb	Nasihat	5	Âşık Ali'm
180	8	4+4	aaab/cccb	Tasavvuf	5	Âşık Ali'm
181	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	4	Ali'm
182	8	4+4	aaab/cccb	Çeşitli şahıslar	4	Âşık Ali'm
183	8	4+4	abab/cccb	Milli tema	12	Âşık Ali'm
184	8	4+4	abab/cccb	Aşk	5	Ali'm
185	8	4+4	abab/cccb	Tasavvuf	16	Ali'm
186	8	4+4	abab/cccb	Övgü	5	Âşık Ali'm
187	8	4+4	abxb/cccb	Milli tema	5	Âşık Ali'm
188	8	4+4	abab/cbcb	Aşk	5	...
189	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm

190	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
191	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
192	8	4+4	abab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
193	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
194	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
195	8	4+4	abab/cccb	Çeşitli şahıslar	5	Âşık Ali'm
196	8	4+4	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
197	8	4+4	aaab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali
198	8	4+4	aaab/cccb	Taşlama	4	Ali'm
199	8	4+4	aaab/cccb	Sitem	4	...
200	8	4+4	abab/cccb	Toplumsal	6	Âşık Ali'm
201	8	4+4	abab/abab	Ağıt	4	...
202	11	6+5	abab/cccb	Çeşitli şahıslar	6	Âşık Ali'm
203	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	4	Âşık Ali'm
204	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
205	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	7	Âşık Ali
206	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	5	Âşık Ali
207	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	4	Âşık Ali'm
208	11	4+4+3	aaab/cccb	Tabiat	5	Âşık Ali'm
209	11	6+5	abab/cccb	Anne sevgisi	4	Âşık Ali'm
210	11	6+5	aaab/cccb	Anne sevgisi	5	Âşık Ali
211	11	6+5	aaab/cccb	Yurt temalı	4	Âşık Ali
212	11	6+5	abab/cccb	Aşk	6	Âşık Ali'm
213	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
214	11	6+5	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
215	11	6+5	abab/cccb	Taşlama	5	Âşık Ali'm
216	11	4+4+3	abab/cccb	Aşk	6	...
217	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Ali'm
218	11	6+5	abab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
219	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Ali'm
220	11	6+5	aaab/cccb	Milli tema	6	Âşık Ali'm
221	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	8	Âşık Ali
222	11	6+5	abab/cccb	Milli tema	5	Âşık Ali'm
223	11	6+5	abab/cccb	Milli tema	9	Âşık Ali'm
224	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	5	Âşık Ali'm
225	11	6+5	aaba/ccca	Mill tema	5	Âşık Ali'm
226	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	5	...
227	11	6+5	abab/cccb	Övgü	5	Âşık Ali'm
228	11	6+5	abab/cccb	Yurt temalı	5	Âşık Ali'm
229	11	6+5	aaabb/cccb	Aşk	4	Ali'm
230	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	...
231	11	6+5	abab/cccb	Baba sevgisi	5	Âşık Ali'm
232	11	6+5	abab/cccb	Baba sevgisi	4	Âşık Ali'm
233	11	6+5	aaba/ccca	Sitem	4	...
234	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
235	11	6+5	abab/cccb	Yurt temalı	5	Âşık Ali'm
236	11	6+5	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
237	11	6+5	abab/cccb	Övgü	4	Âşık Ali'm

238	11	6+5	aaab/cccb	Sitem	4	Ali'm
239	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	8	Âşık Ali'm
240	11	6+5	abab/cccb	Sitem	4	Âşık Ali'm
241	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
242	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali
243	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	7	Âşık Ali'm
244	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
245	11	6+5	abab/cccb	Diğer temalar	5	Âşık Ali'm
246	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
247	11	6+5	abab/cccb	Milli tema	6	Âşık Ali'm
248	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
249	11	6+5	abab/cccb	Yurt Temalı	5	Âşık Ali'm
250	11	6+5	abab/cccb	Sitem	4	Âşık Ali'm
251	11	6+5	abab/cccb	Övgü	4	Âşık Ali'm
252	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	10	Âşık Ali'm
253	11	6+5	abab/cccb	Milli tema	6	...
254	11	4+4+3	abab/cccb	Milli tema	7	Âşık Ali'm
255	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	14	Âşık Ali'm
256	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
257	11	6+5	aaab/cccb	Çeşitli şahıslar	14	...
258	11	6+5	abab/cccb	Çeşitli şahıslar	5	Âşık Ali'm
259	11	6+5	aaab/cccb	Sitem	4	Âşık Ali'm
260	11	6+5	aaab/cccb	Çeşitli şahıslar	6	Âşık Ali'm
261	11	6+5	aaab/cccb	Milli tema	6	Âşık Ali'm
262	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	13	Âşık Ali'm
263	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	15	Âşık Ali'm
264	11	6+5	abab/cccb	Tabiat	5	Âşık Ali'm
265	11	6+5	aaab/cccb	Toplumsal	7	Ali'm
266	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	7	Âşık Ali'm
267	11	6+5	aaab/cccb	Övgü	4	Âşık Ali
268	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
269	11	6+5	abab/cccb	Övgü	4	Ali'm
270	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
271	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	5	Âşık Ali'm
272	11	6+5	aaab/cccb	Sitem	4	Âşık Ali'm
273	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Ali'm
274	11	6+5	aaab/cccb	Toplumsal	5	Âşık Ali'm
275	11	6+5	abab/cccb	Övgü	4	Ali'm
276	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	4	Âşık Ali'm
277	11	6+5	abab/cccb	Sitem	3	Ali'm
278	11	6+5	abab/cccb	Aşk	6	...
279	11	6+5	abab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
280	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	6	Âşık Ali'm
281	11	6+5	abab/cccb	Övgü	4	Âşık Ali'm
282	11	6+5	abab/cccb	Aşk	5	...
283	11	6+5	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
284	11	6+5	aaab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
285	11	4+4+3	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm

286	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
287	11	6+5	abab/cccb	Milli tema	6	Âşık Ali'm
288	11	6+5	aaab/cccb	Toplumsal	6	Âşık Ali
289	11	6+5	abab/cccb	Soy temalı	7	Âşık Ali'm
290	11	6+5	abab/cccb	Yurt temalı	5	Âşık Ali'm
291	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
292	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	4	Âşık Ali'm
293	11	6+5	aaab/cccb	Toplumsal	8	Âşık Ali'm
294	11	6+5	abab/cccb	Aşk	3	Ali'm
295	11	6+5	abab/cded	Aşk	4	Âşık Ali'm
296	11	6+5	abab/cccb	Övgü	4	Âşık Ali'm
297	11	6+5	abab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali
298	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
299	11	6+5	aaba/ccca	Aşk	4	Âşık Ali'm
300	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
301	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
302	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
303	11	6+5	abab/cccb	Övgü	5	Âşık Ali'm
304	11	6+5	abab/cccb	Övgü	4	Âşık Ali'm
305	11	6+5	aaab/cccb	Övgü	4	Âşık Ali'm
306	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	4	Ali'm
307	11	6+5	abab/cccb	Sitem	4	Âşık Ali
308	11	6+5	aaab/cccb	Övgü	6	Âşık Ali'm
309	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
310	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	7	...
311	11	6+5	abab/cccb	Özlem	5	Âşık Ali'm
312	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	5	Âşık Ali'm
313	11	6+5	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
314	11	6+5	aaab/cccb	Sitem	5	Âşık Ali'm
315	11	6+5	aaab/cccb	Sitem	4	Âşık Ali'm
316	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	6	...
317	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	4	Ali
318	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	5	Âşık Ali'm
319	11	6+5	aaab/cccb	Tasavvuf	5	Âşık Ali'm
320	11	6+5	aaab/cccb	Toplumsal	6	Âşık Ali'm
321	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	7	Âşık Ali'm
322	11	6+5	aaab/cccb	Tasavvuf	5	Âşık Ali'm
323	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	14	Âşık Ali'm
324	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	6	Âşık Ali'm
325	11	6+5	abab/cccb	Çeşitli şahıslar	6	Âşık Ali'm
326	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	5	Ali
327	11	6+5	abab/cccb	Nasihat	4	Âşık Ali'm
328	11	6+5	abab/cccb	Sitem	4	Âşık Ali'm
329	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	...
330	11	6+5	aaab/cccb	Yurt temalı	5	Âşık Ali'm
331	11	6+5	abab/cccb	Sitem	4	Âşık Ali'm
332	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
333	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm

334	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Ali'm
335	11	6+5	abab/cccb	Soy temalı	5	Âşık Ali'm
336	11	6+5	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
337	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
338	11	6+5	aaab/cccb	Tabiat	4	Ali'm
339	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
340	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	6	Âşık Ali'm
341	11	6+5	aaab/cccb	Toplumsal	5	Âşık Ali
342	11	6+5	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
343	11	6+5	aaab/cccb	Sitem	4	Âşık Ali'm
344	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	6	Âşık Ali'm
345	11	6+5	aaabb/cccb	Toplumsal	6	Âşık Ali'm
346	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	7	Âşık Ali'm
347	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	5	Ali'm
348	11	6+5	abab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
349	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
350	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Ali'm
351	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	6	Âşık Ali'm
352	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
353	11	6+5	abab/cccb	Yurt temalı	6	...
354	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
355	11	6+5	abab/cccb	Milli tema	6	Ali'm
356	11	6+5	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali
357	11	6+5	abab/cccb	Övgü	4	Âşık Ali'm
358	11	6+5	abab/cccb	Övgü	4	Âşık Ali'm
359	11	6+5	abab/cccb	Yurt temalı	6	Âşık Ali'm
360	11	6+5	abab/cccb	Tasavvuf	7	Âşık Ali
361	11	6+5	abab/cccb	Aşk	6	...
362	11	6+5	aaab/cccb	Yurt temalı	7	Âşık Ali'm
363	11	6+5	abab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
364	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	...
365	11	6+5	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
366	11	6+5	aaabb/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
367	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	...
368	11	6+5	abab/cccb	Aşk	3	Ali'm
369	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
370	11	6+5	aaab/cccb	Soy temalı	5	Âşık Ali'm
371	11	6+5	aaab/cccb	Tasavvuf	6	Âşık Ali'm
372	11	6+5	abab/cccb	Milli tema	6	Âşık Ali'm
373	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	6	Ali'm
374	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	6	...
375	11	6+5	abab/cccb	Sitem	4	Âşık Ali'm
376	11	6+5	abab/cccb	Sitem	4	Ali'm
377	11	4+4+3	abab/cccb	Özlem	4	Âşık Ali'm
378	11	6+5	aaab/cccb	Çeşitli şahıslar	5	Âşık Ali'm
379	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali
380	11	6+5	aaab/cccb	Nasihat	6	Âşık Ali'm
381	11	4+4+3	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali

382	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
383	11	6+5	abab/cccb	Aşk	5	Ali'm
384	11	6+5	aaab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
385	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
386	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
387	11	4+4+3	abab/cccb	Övgü	5	Âşık Ali'm
388	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	4	Âşık Ali'm
389	11	6+5	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
390	11	6+5	aaab/cccb	Aşk	5	Âşık Ali'm
391	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Ali'm
392	11	6+5	abab/cccb	Aşk	3	Ali'm
393	11	6+5	abab/cccb	Özlem	4	Âşık Ali'm
394	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	10	Âşık Ali'm
395	11	6+5	abab/cccb	Aşk	7	Âşık Ali'm
396	11	6+5	aaab/cccb	Toplumsal	5	Âşık Ali'm
397	11	6+5	aaab/cccb	Sitem	4	Ali'm
398	11	6+5	aaab/cccb	Tasavvuf	5	Âşık Ali'm
399	11	6+5	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali
400	11	6+5	aaab/cccb	Milli tema	5	Âşık Ali'm
401	11	4+4+3	aaab/cccb	Övgü	4	Âşık Ali'm
402	11	6+5	aaab/cccb	Sitem	4	Ali'm
403	11	6+5	abab/cccb	Tabiat	5	Âşık Ali'm
404	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	5	Âşık Ali'm
405	11	6+5	aaab/cccb	Milli tema	4	...
406	11	6+5	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
407	11	6+5	abab/cccb	Milli tema	5	Âşık Ali
408	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Ali'm
409	11	6+5	aaab/cccb	Toplumsal	6	Ali'm
410	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
411	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali
412	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
413	11	6+5	aaab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali
414	11	6+5	abab/cccb	Milli tema	6	Âşık Ali'm
415	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
416	11	6+5	abab/cccb	Nasihat	4	Âşık Ali'm
417	11	6+5	aaab/cccb	Milli tema	5	Âşık Ali'm
418	11	6+5	aaab/cccb	Milli tema	5	Âşık Ali'm
419	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	5	Âşık Ali'm
420	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
421	11	6+5	abab/cccb	Aşk	4	Âşık Ali'm
422	11	6+5	abab/cccb	Sitem	4	Âşık Ali'm
423	11	6+5	abab/cccb	Soy temalı	4	Âşık Ali'm
424	11	6+5	aaab/cccb	Ağıt	5	Âşık Ali'm
425	11	6+5	aaab/cccb	Soy temalı	4	Âşık Ali'm
426	11	6+5	aaab/cccb	Övgü	5	Âşık Ali
427	11	6+5	aaab/cccb	Aşk	3	Ali'm
428	11	4+4+3	abab/cccb	Aşk	5	Ali'm
429	11	6+5	abab/cccb	Soy temalı	5	Âşık Ali'm

430	11	6+5	abab/cccb	Soy temalı	5	Âşık Ali'm
431	11	6+5	abab/cccb	Tabiat	5	Âşık Ali'm
432	11	4+4+3	abab/cccb	Milli tema	6	Âşık Ali'm
433	11	6+5	abab/cccb	Toplumsal	4	Âşık Ali'm
434	11	6+5	aaab/cccb	Toplumsal	7	Âşık Ali'm

EK 5. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü Tez Etik İzin İstek Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : E-23867972-050.01.04-2200004089

02.06.2022

Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulu Kararı Alınması Hk.

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi: 09.03.2021 tarih ve E-81570533-050.01.01-2100001828 sayılı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu konulu yazımız.

İlgi tarihli yazınız kapsamında Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesindeki Lisansüstü Programlarda halen tez aşamasında kayıtlı olan **Tansu Ceren Özçelik, Latife Başak Harp, Havvanur Karlaeç** isimli öğrencilerimize ait tez evraklarının "Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Onayları" alınmak üzere Ek'te sunulmuş olduğunu arz ederim.

Prof. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Ek :

- 1 - havvanur karlaeç tez etik evrakları-2.
- 2 - havvanur karlaeç tez etik evrakları-3.
- 3 - havvanur karlaeç tez etik evrakları-1.
- 4 - Tansu Ceren ÖZÇELİK tez etik evrakları-2.
- 5 - Tansu Ceren ÖZÇELİK tez etik evrakları-1.
- 6 - Latife Başak HARP tez etik evrakları-1.
- 7 - Latife Başak HARP tez etik evrakları-2.

EK 6. Çağ Üniversitesi Tez Etik İzin Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : E-81570533-044-2200004346

10.06.2022

Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurul İzni Hk.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

- İlgi : a) 02.06.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200004106 sayılı yazınız
b) 02.06.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200004089 sayılı yazınız
c) 27.05.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200003993 sayılı yazınız
ç) 27.05.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200003990 sayılı yazınız
d) 27.05.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200003992 sayılı yazınız
e) 27.05.2022 tarih ve E-23867972-050.01.04- 2200003991 sayılı yazınız
f) 26.05.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200003948 sayılı yazınız

İlgi yazılarda söz konusu edilen **Bahar Naz Alkan,Hatice Bozkurt Çanak,Umut İpek,Veli Sefil,Şafak Uçmaz,Tansu Ceren Özçelik,Latife Başak Harp,Havvanur Karlaelç ve İrem Şekerci** isimli öğrencilerimizin tez evrakları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunda incelenerek uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ünal AY
Rektör